

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 37

Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri Dizisi: V

7 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(975-976 / 1567–1569)

< Özet-Transkripsiyon-İndeks >

II

Yayına hazırlayanlar

Hacı Osman YILDIRIM

Vahdettin ATİK

Dr. Murat CEBECİOĞLU

Hasan ÇAĞLAR

Mustafa SERİN

Osman USLU

Numan YEKELER

Baskıya hazırlayanlar

Murat ŞENER

Salih DUTOĞLU

ISBN. 975-19-2227-5 (Tk. no.)

ISBN. 975-19-2322-0 (II. no.)

ISBN. 975-19-2322-0 (II. cilt)

7 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(975-976 / 1567–1569)

< Özet-Transkripsiyon-İndeks >

II

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR	VII
HÜKÜMLERİN ÖZET VE TRANSKRİPSİYONLARI	1

K I S A L T M A L A R

Arn.	Arnavutluk
bkz.	bakınız
ey.	eyâleti
H.	hicrî
hkm.	hüküm
k.	karyesi
kl.	kal'ası
krş.	karşılaştır
ks.	kasabası
kz.	kazâsı
lv.	livâsı
mh.	mahallesi
Msr.	Mısır
nh.	nâhiyesi
s.	sayfa
sn.	sancağı
vb.	ve bu
vs.	vesâire
vt.	vilâyeti

**HÜKÜMLERİN
ÖZET VE
TRANSKRİPSİYONLARI**

[Yev]mü'l-Ahad, Fî 6 Şevvâl, sene: 975

Zebîd vilâyetinin ümerâ, kuzât ve iş-sâhiblerine hüküm ki:

Dârende-i mersûm-ı âlî Fakîh Ahmed el-Hatîb el-Haşrî Südde-i

1192^H

Zebîd vilâyetinden Fakîh Ahmed el-Hatîb el-Haşrî'nin tasarrufundaki üç günlük su hakkının dört güne çıkarıldığı; hiç kimsenin adı geçen arazilerine ve su hakkına müdahale etmemesi.

Sa'âdetüm'e arz-ı hâl idüp; "bunun kendüsi, evlâdı ve etbâ'ına âid olan arâzîsine kimesne dahlitmemesin ve Saltanat-ı Aliyye'ye müte'allik sudan üç gün hakk-ı şürbi olup avâtıf-ı aliyymüzden hakk-ı şürbine bir gün dahı ziyâde olunmasın" taleb itmeğin in'âm idüp **buyurdum ki:**

Bundan sonra mezkûrun hakk-ı şürbine kimesne dahl ü ta'aruz itmeyüp ve mezbûr sudaki hakk-ı şürbi dahı dört gün ola ve kendüsi, evlâdı ve etbâ'ı tasarrufında olan arâzîlerine dahı hiç bir ferd şer'-i şerîf ve mersûm-ı şerîfümüze muhâlif dahl ü ta'aruz itmeye.

^H Hüküm metni Arapça olup meâlen tercüme edilmiştir.

Emîr İbn-i Hicrî'ye hüküm ki:

1193^H

Atebe-i Celîlemüz'e hâlisâne ubûdiyyet üzere olanlara ihsânda

Emîr İbn-i Hicrî'nin, Osmanlı Devleti'ne gösterdiği bağlılıktan dolayı himayeye mazhar olduğu; bu şekilde devam ettiği müddetçe riayet olunup mükâfatlandırılacağı.

bulunacağımıza şübhe olmamağın, sana emân-ı şerîfümüzi virdüm ve **buyurdum ki:**

Bundan sonra sen dahı Bâb-ı Âlîmüz'e sıdk u ihlâs ve kemâl-i istikâmet ü ihtisâs ve evâmir-i celîlemüze inkıyâd üzere olasın ki, inşâ'allâhü te'âlâ eyyâm-ı devletimizde dâ'imâ, korkusuz ve üzüntüsüzlerden olup Südde-i Seniyyemüz'den envâ'-ı i'zâz ü ikrâm görüp manzûr-ı enzâr-ı husrevânemüze ve inâyetimüze mazhar ve Bâb-ı saltanatımızda ri'âyet olunasin. Çünkü, bizüm murâd-ı şerîfümüz eyyâm-ı Devlet-i âdile ve taht-ı saltanatımızda bütün ahâlî-i İslâmın da'imâ kemâl-i emn ü emân ve refâhiyyet ü itmînân içindeistirâhat üzere

olmasıdır. Şöyle bilesin; alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

^H Hüküm metni Arapça olup meâlen tercüme edilmiştir.

Yazıldı.

Rûmili çavuşlarından Hüseyin'e virildi.

1194

Kastamonı beğine ve kâdîsına ve Sinob kâdîsına hüküm ki:

Yağ teftişi ile görevli Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Hüseyin Çavuş'un bu hususla ilgili olarak yakalayıp hapsedmiş olduğu şahısları tahliye ederek teftişden feragat olunmasına sebep olan levant ve suhtelerin yakalanıp hapsedilmesi.

Sen ki Sinob kâdîsısın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem yağ teftişi için Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Hüseyin Çavuş yedinden* emr-i şerîf vârid olup mübâşeret olunup nice kıvâm (?) yağ ve semmûr kürkleri ve sâyir esbâb zuhûr idüp dahı görilmek sade[di]nde iken levend sûhte tâyifesi gelüp cebren mahbûsları halâs idüp envâ'-ı fesâd idüp hâh u nâ-hâh teftişden ferâgat olunduğın" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu fesâdı idenler her kimler ise hüsn-i tedbîr ü tedârük ile elegetürüp habsidüp arzyleyesin.

Yazıldı.

1195

Birgos kâdîsına hüküm ki:

Dârüssaâde ile giden Istabl-ı Âmire için gereken ve reâyada bulunmadığı bildirilen otluk ve samanın, yeniçeri ve sipahiden akçesiyle alınıp muzâyaka çektilmemesi.

Nâyibün mektûb gönderüp; "emr-i şerîf vârid olup; "Dâru's-sa'âde ile varan Istabl-ı Âmire için yüz araba otluk ve yüz araba saman ihzâr idesin." diyü fermân olunup kazâ-i mezbûrda otluk u saman gayride bulunmayup ancak sipâhî vü yeniçeri tâyifesinde bulunduğın" bildürmeğın imdi; zahîre husûsı mühimdir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre Dâru's-sa'âdetüm ile varan Istabl-ı Âmirem için akçalarıyla sipâhîden ve gayriden otluk u saman alıvirüp muzâyaka çekdirmeyesin. Bu bâbda ikdâm üzre olup ihmâl ü müsâhele itmeyesin.

1196

Keefe'de yapılmakta olan gemiler için Silistre ve Akkirman'dan gemi yapabilecek üstad neccar bulunup Keefe Beyi Kasım Bey'in adamlarına teslim edilmesi.

Yazıldı.

Kâsım Beğ âdemisi Hüseyin'e virildi.

Akkirman sancağı beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Kefe'de binâ olunan gemiler için yarar, üstâd on nefer neccâr lâzım olmağın
buyurdum ki:

Bu bâbda gereği gibi bi'z-zât mukayyed olup taht-ı hükûmetinizde gemi yapmağa kâdir, üstâd neccârlardan on nefer neccâr bulup lâzım olan âlât [ü] esbâblarıyla hâzır u müheyâ idüp iftihârul-ümerâ'i'l-ızzâm Kefe Sancağı Beği Kâsım *dâme ulüvvühû* cânibinden emr-i şerîfümle varan kimesnelere teslim eylesin ki, te'hîr itmeyüp emrüm muktezâsınca varup hıdmetde bulunalar.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Silistre sancağı beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Aşağıda geçmişdür.

Çavuş âdemisi Mustafâ'ya virildi.

1197

Radomir den nüzül ve celep ihracı hususunda nâib olduğu sırada nüzül arabaları kirasından zimmetine para geçirdiği, bu paranın tahsili için mahkemeye çağrıldığında ortadan kaybolduğu ve reâyaya zulmettiği bildirilen Kara Mahmud'un nâiblikten alındığı; kendisine bundan sonra bir daha nâiblik yaptırılmaması.

Radomir kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Radomir Kâdîsı olan Mevlânâ Abdurrahmân *zîde fazlühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrdan ihrâc olunan nüzül ü celeb husûslarında nâyib olup Mûsâbeğlü nâm karyede sâkin olan Kara Mahmûd nâm şerîr nüzül arabası kirâsından hılâf-ı emr-i şerîf aldığı akçadan zimmetinde bi-hasebi's-şer' altı bin kırk akça zuhûr idüp meblağ-ı mezbûr mîrîye hükmolunup alınmak sade[di]nde iken mezkûr nâyib gaybet idüp defe'âtle meclis-i şer'a da'vet olundukda itâ'at itmedüğinden gayri kazâ-i mezbûr re'âyâsı mezkûrdan müteşekkî oldukların" bildürdüğü ecilden nâyib ref' olunup min-ba'd niyâbet itmemek emridüp
buyurdum ki:

Mezkûr nâyibi emrüm üzre niyâbetden ref' idüp min-ba'd niyâbet itdürmeyesin ve bu hükm-i hümayûnımı sicill-i mahfûza kaydidüp muhkem hıfzeylesin ki, min-ba'd vâkı' olan kuzât mazmûn-ı hümayûnıyla amel ideler.

1198

Radomir'den nüzül ve celep ihracı sırasında zimmetlerinde mâl-ı mirî kaldığı tesbit edilen ve bu parayı vermek istemedikleri bildirilen Radomir Kadısı Hayreddin ve bazı züamâ ve erbâb-ı timar ile Nâib Kara Mahmud'un buldurularak zimmetlerindeki mirî malın tahsili.

Yazıldı.

Bu dahi.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından olup Müfettiş olan Hasan Çavuş'a hüküm ki:

Kazâ-i Radomir'den ihrâc olunan nüzülden bi'l-fi'l Radomir Kâdîsı olan Mevlânâ Hayreddin zimmetinde seksen iki bin yüz akça zuhûr idüp otuz beş bin altmış altı akçası tahsîl olunup mâ'adâsı taleb olundukda virmeyüp te'allül ü inâd idüp ve Kara Mahmûd nâm nâyib üzerinde dahi altı bin kırk akça zuhûr idüp gaybet eyleyüp ve ba'zı zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr üzerlerinde dahi nüzül akçası olup virmekde nizâ' itdükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr kâdîya tenbîh idesin ki, zimmetinde olan meblağ-ı mezbûrî bi't-tamâm edâ eyleye; te'allül ü inâd ider ise azlolunup mu'âteb olur; ana göre tedârük idüp bi't-tamâm teslim eyleye ve nâyib-i mezbûrî dahi bi'l-fi'l gaybet itmiş ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp nâyib-i mezbûrî ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan olup zikrolunan nüzülden üzerlerinde akçası olanları mecâl virmeyüp zimmetlerinde zâhir olan mâlî bi't-tamâm tahsîl itmeyince itlâk itmeyesin.

Yazıldı.

1199

Mütekâ'id Vezîr Mustafâ Paşa âdemisi Pervîz'e virildi. Fî 10 Şevvâl, sene: 975

Bolu'daki ehl-i fesâd suhtelerin yakalanmaları hususunda mütekaid Vezîr Mustafa Paşa'ya yardım için sipahi gönderilmesi.

Bolı beğine hüküm ki:

Bundan akdem sancağın sipâhîleriyle Donanma-i Hümâyûn seferine gelmek için sana hükm-i şerîfüm gönderilüp hâliyâ Vezâret'den tekâ'ud iden Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda ehl-i fesâd sûhte cem' olup her hâneye otuzar akça salup günden güne fesâdları ziyâde olmuştur." diyü i'lâm itmeğın anun gibi ehl-i fesâdı elegetürmeğe müşârun-ileyhe mu'âvenet için sancağın sipâhîlerinden yiğirmi nefer sipâhî ihrâc olunup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre zikrolunan şakîleri elegetürmeğün livâ-i mezbûr sipâhîlerinden yiğirmi nefer sipâhî ihrâc idüp mu'âvenet için müşârun-ileyhün yanına gönderesin ki, varup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmete mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat ideler ve gönderdiğün sipâhîleri isimleri ve tîmârları ile defter idüp bir sûretin müşârun-ileyhe gönderesin ki, varup edâ-i hıdmet itdükleri ma'lûm ola.

1200

Yazıldı.

Rûmili çavuşlarından Hüseyin'e virildi. Fî 6 Şevvâl, sene: 975

Kefe'den gelen yağ gemilerinin parçalanıp yüklerinin yağma edildiğinin duyulması üzerine teftiş için gönderilen çavuş suçları sâbit olanları yakalayarak göndermek üzere iken bir baskın yaparak mücrimleri kurtaran suhte tâifesinin yakalanarak hapsedilmesi.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Karadeniz'den, Kefe'den gelen yağ gemileri pârelenüp içinde olan yağları ve sâyir metâ'ları ba'zı kâdîliklarda çıkup il-eri yağmâ eyledükleri istimâ' olunup ne mikdâr gemi pârelenüp ve çıkan yağ u esbâbı kimler almışlardır; yirlü yirinden görilmek için hükm-i şerîfle çavuş Rodoscuğ'a gönderilüp mâ'adâsı İstanbul zahîresiyeçün alıkonulmuş idi. Hâlâ irsâl olunan çavuş gelüp ol çıkan esbâb u yağı bulup ketmidenleri şer'le sâbit olduktan sonra ahzidüp Dergâh-ı Mu'allâm'a göndermek üzre iken sùhte tâyifesinden otuz neferden ziyâde ehl-i fesâd cem' olup çavuş-ı mezbûr basup haylî cengolup cebren mücrimleri alup halâs idüp ıtlâk eylemişler ve mezbûr çavuş ne mikdâr yağ cem' eylemiş ise kâdîlardan arzlar alup Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a irsâl olunduğın" arzitmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu fesâdı iden eger sùhte tâyifesindendir ve eger gayridür; her ne tarîkla mümkün ise hüsn-i tedârük ile [ele]getürüp habseyleyüp arzeyelesin.

Yazıldı.

Âdemisi Pervîz'e virildi. Fî 10 Şevvâl, sene: 975

1201

Vezâret'den tekâ'ud iden Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Bolu'da ortaya çıkan suhte tâifesinin yakalanması için mütekaid Vezîr Mustafa Paşa'ya sipahi göndermesi hususunda Bolu beyine emir gönderildiği; Paşa'nın da gerekirse il-erinden de takviye alarak ehl-i fesâd suhteleri yakalaması.

Mektûb gönderüp; "Bolu sancağında ehl-i fesâd sùhte cem' olup her hâneye otuzar akça salkun salup günden güne fesâdları ziyâde olmuşdur." diyü arzitdüğün ecilden; "Zikrolunan ehl-i fesâdı elegetürmeğün livâ-i mezbûr sipâhîlerinden yigirmi nefer sipâhî ta'yîn idüp gönderesin." diyü Bolı beğine hükm-i şerîfüm irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup mezkûr sipâhîler ile eger sipâhîler kifâyet itmez ise il-erinden kifâyet mikdârı âdem ile zikrolunan ehl-i fesâd sùhteleri hüsn-i* tedbîr ü tedârük ile elegetürüp re'âyâ vü berâyânun üzerlerinden fitne vü fesâdların def' u ref' itmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâmın vücûda getüresin.

1202

Teke'de bazı serbest köylerde hırsızlık ve harâmilik edenleri himaye edip ele vermeyen bey, subaşı ve çavuşların dirliklerinin alınacağı.

Yazıldı.

Âdemisi Mehmed'e virildi. Fî 6 Şevvâl, sene: 975

Tekeili sancağı beğine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Teke sancağında ba'zı serbest köyler olup kimi çavuş tîmâr[1] ve kimi haymâne emîninün köyleri ve kimi çeribaşı vü müsellemler köyleri [olup] içlerinde kanlar olup ve nice def'a hırsızlıklar iden harâm-zâdeler yola inüp kız u avret ü oğlan çeken harâm-zâdeleri gayri nice vâcibü'l-katl olanları elevirmeyüp bir mikdâr akçaların alup ıtlâk idüp salbe müstehakk olanı ehl-i örfe vermeyüp bu üslûb üzre içlerinde âdet olup iki-üç bin akça ile kan bitrüşüp altı yüz akça ile defe'âtle hırsızlık [iden] ve yola inüp kız u avret ü oğlan çekenün cerîmesi bitüp nice kanlar ve fesâd olup fi'l-vâkı' bu üslûb üzre kalup harâm-zâdelerün haklarından gelinmeyecek olursa vilâyet harâb olması mukarrerdür." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger biğ ve eger sübaşı ve eger çavuşlardur; ol asıl fesâd oldukda hırsız elevirmeyeler, şöyle ki; tekâsül ideler, dirlikleri gider; bilmiş olalar.

Yazıldı.

Bu dahi.

1203

Teke beğine ve Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

Antalya'da mahbus olan Kızılbaş Velî adlı harâminin hisar-erlerine koşulup sicil sûretleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Antâliyye kazâsından Karataş nâm karyeden Kızılbaş Velî demekle ma'rûf bir harâm-zâde yola inüp âdem basup ve ev ihrâk idüp bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sicill olunup ve sicil sûretleri ihrâc olunup bi'l-fi'l mahbûsdur. Ammâ; za'îm oğlu olup Nahşivan Seferi'nden berü mütekâ'id olup sefere gitmeyüp vâcibü'l-katl olduğu zâhir olduğın*" sûret-i sicilleri ile arzylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol kimesneyi sicil sûretleri ile hisâr-erlerine koşup kayd [ü] bend ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

Yazıldı.

Kapukethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 12 Şevvâl, sene: 975

1204

Çanad'da bulunan güherçile madenlerinin işlenmesi amacıyla adı yazılı köylerin diğer hizmetlerden muaft tutularak güherçile hizmetine tayin olunması.

Çanad beğine hüküm ki:

Tımışvar beğlerbeğisi mektûb gönderüp; " "Vilâyet-i mezbûrede güherçile işlenmeğe kâbil yirler var mıdur; tecessüs idesin." diyü hüküm-i şerîfüm vârid olmağın hâliyâ Çanad sancağında Beşlova (?) ve Mik nâm karyelerden küllî güherçile ma'deni bulunup zikrolunan güherçile hıdmetinde beğlerbeği hâslarından Virens (?) diyen ve alaybeği tîmârından Zonbor ve sipâhî tîmârından Turud (?) ve Doğoslişe (?) ve hısâr-eri tîmârından Kristor (?) ve havâss-ı hümâyûndan Oroslanos ve Monoşiyor (?) ve Senne (?) ve Egreş (?) ve havâss-ı hümâyûn-ı cedîdden Belid ve Cemen nâm karyeler re'âyâsı ta'yîn olunup sâyir hıdemâtdan mu'âf kılınmak lâzım idüğün" i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup zikrolunan karyeleri vâkı' olan hıdemâtdan mu'âf olup kimesneye hıdmet teklîf itdürmeyüp zikrolunan güherçilenün tevfir ü teksîri bâbında envâ'-ı sa'y ü ihtimâmun zuhûra getüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; ana göre sa'y ü ikdâm üzre olasin.

Yazıldı.

Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Şevvâl, sene: 975

1205

Şam sipahilerinden bazılarının Şam muhafazasında bulunan Karaman Beylerbeyi Murad Paşa'nın yanında istihdam edilmek üzere Şam'da alıkonulması ve timarlarına dahlolunmamak için deftere işaret olunması.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd dâme ikbâlühû Südde-i Sa'âdetüm'e mühürlü tezkire gönderüp; "Şâm sipâhîlerinden ba'zı kimesneyi istihdâm için Şâm'da alıkonılmasın" i'lâm eylemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi Şâm sipâhîlerinden müşârun-ileyh yanında istihdâma alıkomak lâzım olursa murâd eyledüğün kimesneleri müstekıl defter eyleyüp müşârun-ileyhe viresin ki, istihdâm eyleyüp deftere dahı işâret eyleye ki, tîmârlarına dahı dahlolunmaya.

1206

Ahaliye zulmettiğine dair hakkında vukû bulan şikâyetler üzerine daha önce Südde-i Saâdet'e gönderilmesi istenen Karaman Beylerbeyi Murad Paşa'nın sâbık Kethüdası Hüdâverdi'nin ahvâlinin mahallinde teftiş olup üzerine sâbit olan haklar sahiplerine alıverildikten sonra neticenin ayrıntılı bir şekilde arz edilmesi.

*Yazıldı.
Bu dahi.*

Konya kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Karaman Beğlerbeğisi Murâd *dâme ikbâlühûnun* Kethudâsı olan Hudâvirdi için; "fukarâya zulm ü te'addîsi olduğın" Seferîhısâr ve Yapalu kâdîları i'lâm eylemeğin teftîş olmağıçün Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmek için hükm-i şerîfüm irsâl olunmuş idi. Hâliyâ mezkûrun ahvâlî şer'le yirinde görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrdan da'vâ-yı hakk ider kimesne var ise husamâyı berâber idüp bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayan da'vâların ber-mûceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; kazıyye arzolunduğu gibi olup üzerine sübût bulan hukûkî ashâbına şer'le bî-kusûr alıvirdükden sonra ne makûle mevâddı sâbit olup ve ne asıl hukûk alıvirdüğü ve sâyir zulm ü te'addîsi her ne ise mufassal ü meşrûh yazup sûret-i sicilleriyle yazup bildüresin.

Yazıldı.

Erciş gönüllülerinden Erkulı'ya virildi. Fî 7 Şevvâl

1207

Erkulu, Abdi, İbrahim ve Hüseyin'in evlerini basıp altın, esbâb ve kölelerini gasbettikleri bildirilen Yapalı kazasından Mansur ve Celal'in yakalanıp teftîş olunarak üzerlerine sâbit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hapsolunmaları ve neticenin ayrıntılı olarak arzedilmesi.

Anatoli beğlerbeğisine ve Seferîhısâr ve Yapalu kâdîlarına hüküm ki:

Erkulı ve Abdî ve İbrâhîm ve Hüseyin nâm kimesneler gelüp; "Yapalu kazâsından Mansûr ve Celâl nâm kimesneler ba'zı hıdmetkârlarıyla bunların evlerin basup esbâbların ve mâlların gâret idüp ve mezbûr İbrâhîm'ün cebr ile hılâf-ı şer' yigirmi altunun ve bir Arab kulın alup; "Dâyimâ fesâd ü şenâ'atden hâlî olmazlar; ehl-i fesâd kimesnelerdür." " diyü tezallüm ü şekvâ eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları hüsn-i tedbîr ile elegetürüp husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr eylemeyen kazıyyelerin şer'le teftîş idüp bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir olan hukûkî alıvirdükden sonra mezkûrları habsidüp dahı sübût ü zuhûr bulan mevâddı vukû'ı üzre tescîl idüp dahı mufassal ü meşrûh yazup sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz.

Yazıldı.

1208

Sakız sancağı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sakız'da, Yeniçeri Mahmud'a sakız sattığı bildirilen Yani veled-i Yorgi adlı zimmînin küreğe gönderilmesi.

Hâliyâ sen ki kâdisın, Sakız'da Mukâta'ât Nâzırı Ramazân ile mektûb gönderüp; "cezîre-i Sakız'da vâkı' olan sakızun hıfz u hırâseti asîr olmağın kadîmden müslimân ve eger kefare yedinde sirka olunmuş sakız bulundukda muhkem siyâset olunmağla zabtolunup hâliyâ Yeniçeri Mahmûd nâm kimesnenün elinde beş-altı vukıyyeden ziyâde sakız bulunup sü'âl olundukda; "Jani veled-i Yorgi nâm kimesneden gice ile satun aldum." diyü i'tirâf eylediği sicill olunduğın" i'lâm itdüğün ecilden mezbûr zimmi küreğe konılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzolunduğı gibi ise mezkûr zimmi[yi] emrüm üzre küreğe gönderesin.

Yazıldı.

Facet Odabaşısı Seydî Ahmed'e virildi.

1209

Tımsıvar Defterdârı Muharrem Çelebî'ye hüküm ki:

Boğca Hâsları Mukâtaası Mültezimi iken ortadan kaybolan Abdülhay'ın ahali zimmetindeki bakâyasını tahsile memur Hasan Çavuş'a İskenderiye Beyi Hasan mâni olduğundan, çavuşun Südde-i Saâdet'e gönderilip sözkonusu bakâyanın Tımsıvar defterdarı tarafından tahsil edilmesi.

Hâliyâ Tımsıvar kâdisı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem Boğca Hâsları Mukâta'ası'na Mültezim iken gaybet iden Abdülhayy nâm emînün re'âyâ zimmetinde olan bakâyâsı tahsîlinde olan Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Hasan Çavuş *zîde kadruhûya* sâbıkâ Tımsıvar Beğlerbeğisi olup bi'l-fi'l İskenderiyye Beği olan Hasan *dâme izzühû mâni'* olup ve mîrîye âyid olan emvâlden müşârun--ileyh re'âyâdan haylî mâl cem' idüp alduğın" bildürmeğın mezkûr çavuş Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr çavuşuma tenbîh eylesesin ki, Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp ve sen zikrolunan bakâyâyı eger re'âyâ zimmetinde ve eger gayrisedür; bi'l-cümle emvâl-i mîrîden her kimün zimmetinde ne mikdâr mâl sübût ü zuhûr bulursa bî-kusûr cem' u tahsîl eyleyüp kimesnenün zimmetinde bir akça ve bir habbe bâkî komayup cem' u tahsîli bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâm eylesesin ve ne mikdâr bakâyâ cem' u tahsîl eylediğün yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin.

Muhib Çavuş'a virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 975

1210

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Reâyanın harman zamanında mahsullerini gasbedip ekinlerini gök iken hayvanlarına yedirdikleri ve daha bir çok zulümler yaptıkları, dolayısıyla avâriz tahsilini imkânsız kıldıkları bildirilen Türkmen tâifesinin ne şekilde zabt u rabt altına alınabileceğinin iyice düşünülüp araştırılarak Dergâh-ı Muallâ'ya bildirilmesi.

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Zülkadir Beğlerbeğisi Hasan *dâme ikbâlühû* mektûb

gönderüp; "Avâriz tahsîli için Hızâne-i Haleb istihdâmında olan Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Emîrzâ Çavuş *zîde kadruhû* gönderilüp; "İki bin altun mikdârı avâriz akçası* cem' u tahsîl olunup mâ'adâsı tahsîl olunmağa mümkün değildir." diyü cevâb virüp ammâ; tâyife-i Türkmen'ün Bağdâd hudûdından serhadd-i Rûm'a varınca ahâlî-i vilâyete te'addîleri bir mertebedür ki, ta'bîri mümkün değildir. Harmen zamânında mürûr eyledükleri yirlerden ahâlî-i vilâyetün harmenlerinden müft ü meccânen develerine gılâl tahmîl idüp bir akça ve bir habbe vermeyüp ve zirâ'at zamânında buldukları yirden re'âyânun cebren ve kahran tohumların çeküp alup ve gök iken tavarlarına yidürüp bir vechile zarar u ziyânları ve zulm [ü] te'addîleri vardır ki, binde biri ayân u beyân olunmak ihtimâli yoktur." diyü arzeyelemeğin imdi; tâyife-i mezkûrenün fesâd ü şenâ'atlerinün def' u ref'ı her vechile ehemmi-mühimmâtından olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup göresin; fi'l-vâkı' zikrolunan tâyifenün hıfz u hırâseti ve fesâd ü şenâ'atlerinün def' u ref'ı ne vechile mümkündür, içlerine bir yarar kimesne mi konılmak lâzımdır, nicedür; onat vechile tedârük idüp vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyeleyesin.

Yazıldı.

Âlî Kethudâ'ya virildi. Fî 2 Zi'l-ka'de

1211

Memâlik-i Mahrûse'de köy tahrip edip mal, mülk ve hayvan yağmaladıkları ve reâyaya çeşitli zulümlerde bulundukları bildirilen Gürcü Varaza ve Keyhüsrev aznavurlarının yakalanarak teftiş olunmaları ve üzerlerine sâbit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra sipahi olanların hapsedilip arz olunmaları, olmayanların ise gerektiği şekilde cezalandırılmaları; neticenin ayrıntılı olarak arzedilmesi.

Erzurum beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Gürci tâyifesinden Varaza ve Keyhusrev aznavurlarının Memâlik-i Mahrûse re'âyâsından nicesinün mâl ü menâlin ve nicesinün tavarların gâret idüp ve nice kurâ tahrîb eyleyüp re'âyâ vü berâyâyâ envâ'-ı zulm ü te'addî ve hayf [u] te'ezzîleri (?) olmağın Ardahan kâdîsı ile Bereket Kal'ası dizdârı vâkı' olan zulm ü hayfların mufassalen defter eyleyüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyledükleri ecilden mezkûr defterün bir sûreti aynı ile ihrâc olunup mahallinde teftiş olunmak için size gönderildi. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile vardukda, mezkûr deftere nazar idüp bu bâbda ihzârı lâzım olanları getirüp husamâsıyla berâber eyleyüp gaybet eyleyenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayup ve emr ile te'hîr olunmuş olmayan da'vâların toprak kâdîsı ma'rifetiyle ber-mûceb-i şer'-ı kavîm onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' arz olunduğu gibi ise -ki, bi-hasebi's-şer'-i's-şerîf sâbit ü zâhir ola-ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmidüp bî-kusûr alıvirdükden sonra bu fesâdı idenler sipâhî olup muhtâc-ı arz ise yazup bildüresiz; değil ise ol bâbda şol ki, muktezâ-yı şer'-ı şerîfdür, mûcebi ile amel eyleyüp şer'le lâzım geleni yirine koyup hılâf-ı

şer‘-ı şerîf kimesneye iş itdürmeyesiz ve tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdürmeyüp tamâm hakk üzre olası ve teftîş tamâm oldukda ne mikdâr kimesnenün hukûk alıv[iri]ldüğün ve ahvâl neye müncerr olduğın vukû‘ı üzre yazup bildüresiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 7 Şevvâl, sene: 975

Yazıldı.

Kethudâsı Husrev'e virildi.

1212

Ohri sancağı beğine, Kesriye* kâdısına hüküm ki:

Kesriye'de müslüman bir kadına tecavüz ettiği ve Kostantin adlı zimmînin evini bastığı için Sultan Süleyman zamanında küreğe mahkûm edilen Dimitri Yorgi'nin küreğe konulmadığı bildirildiğinden, adı geçenin yakalanarak küreğe gönderilmesi.

Sâbıkâ Selanik sancağı beği Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kasaba-i Kesriye'ye gelindükde keferesinin cümlesi gelüp Dimitri Yorgi nâm zimmî için; "Fesâd ü şenâ‘atden hâlî degildir; hakkından gelinmez ise perâkende olmamuz mukarrerdür." diyü şevvâ itdüklerinden mâ‘adâ bir müslimân avretine fi‘l-i şenî‘ itdüğü ve Kostantin [nâm] zimmînün âlet-i harble evin basup sandukların nacakla pâreleyüp zulmitdüğü sâbit olup sûret-i siciller ibrâz itdiler." diyü arzitmeğün; "Sûret-i sicilleriyle küreğe gönderesin." diyü merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân tâbe serâhü hükm-i şerîf virüp hâliyâ kasaba-i mezbûre halkı Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "Mezbûr zimmî ol emr-i şerîf mücebince gönderilmedi." diyü ol hüküm tecdîd olunmasın taleb itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr her kande ise elegetürüp şer‘le sâbit ü zâhir olmuş fesâdlarınun sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup emr-i şerîf-i sâbık mücebince küreğe gönderesin. Ammâ; gönderdiğün âdemlere tenbîh eylesin ki, yolda ve izde gaybet itdürilmekden hazer eylesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

1213

Ohri beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına hüküm ki:

Ohri'de, Mesen (?) nahiyesinde ihdas edilen üç çiftliğe yerleşerek ahalinin davarlarını çalıp yolcuların mallarını gasbettikleri bildirilen eşkıya ve ehl-i fesâdın şer‘an gerektiği şekilde cezalandırılmaları ve bunlara yardımcı olup ele vermeyen sipahiye de ehl-i fasâda yardımcı olmaması, aksi takdirde aynı cezaya çarptırılıp dirliğinin başkasına verileceği şeklinde tehbîhte bulunulması.

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda serkeşlik ile müte'âref olan Mesen (?) nâhiyesinde Labeş nâm karye sınırında Kâsım Voyvoda ve Kalh (?) nâm karye dâhilinde Hüseyin Emîn ve Emîn Deli Alî nâm kimesneler birer çiftlik ihdâs idüp nâhiye-i mezbûrda ve sâyir etrâfda olan eşkiyâ vü ehl-i fesâd zikrolunan çiftliklere cem' olup sâkin olmuşlardır. Harâccılar gelüp harâcların taleb itdükde aslâ cevâb vermeyüp çiftlik sâhiblerin mesned idinüp etrâfda kiminün tavarların ve kiminün esbâbların sırka idüp ve yollara inüp âyende vü revendenün esbâb u emvâllerin gasbidüp hîn-i talebde çiftlik sâhibleri elevirmeyüp mu'în ü zahîr olmağın itdükleri fesâdât yanlarına kalmağla yevmen fe-yevmen fesâd ü şenâ'atleri mütezâyid olup ve mezbûr Kâsım Voyvoda'nun çiftliğinde sâkin Ferhâd Raka nâm ehl-i fesâd elegetürilüp ba'de't-tescîl hakkından gelinüp bi'l-cümle mezbûr çiftliklerde cem' olan eşkiyâ vü ehl-i fesâd ihtilâl-i vilâyete bâ'ıs-i küllî olup çiftliklerin min-küllî'l-vücûh ref'ları lâzımdır." diyü arzyledüğün ecilden memleket ü vilâyete zararı olan ehl-i fesâd ü şenâ'atün fesâd ü şenâ'ati sâbit ü zâhir olursa ba'de't-tescîl şer'le lâzim geleni icrâ olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise anun gibi memleket ü vilâyete zararı olan ehl-i fesâd ü şenâ'atün şer'le cezâların virüp ol sipâhiye dahı muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, erbâb-ı fesâd ü şenâ'ate zahîr olmaya; ba'de't-tenbîh eslemeyüp girü ehl-i fesâd ü şenâ'ate mu'în ü zahîr olursa tafsîli üzre yazup arzeyleyesiz ki, ehl-i fesâda olacak ıtâb ü ıkâb ana olup ve dirliği dahı âhara virile; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fi 9 Şevvâli'l-mu'azzam, sene: 975, der-Edirne
Yazıldı.

1214

Topcıbaşına hüküm ki:

Yemen mühimmi için Vezîr Mustafa Paşa'nın istediğı darbzenler ve hevâyî top ile hevâyî top kullanmayı bilen üstad bir topcu temin edilerek Mısır'a gidecek gemilerle gönderilmek üzere Piyale Paşa'ya teslim edilmesi.

Vezîr Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi için tûli yedi karış her [kı]t'ası birer kıntâr elli dirhem fınduk atar ikisi bir bârgîre yüklenmeğe kâbil otuz kıt'a darbzen ve bir hevâyî top ve kullanmağa mâlik bir üstâd topcı" taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup göresin; eger arzolunduğı üzre Top-hâne'de ol makûle darbzenler var ise ihzâr idüp yoğisa mu'accelen taleb olunduğı üzre otuz kıt'a darbzen ve bir hevâyî top tedârük ü ihzâr eyleyüp ve hevâyî top kullanmağa kâdir bir üstâd topcı ta'yîn idüp Vezîrüm Piyâle Paşa'ya teslim idesin ki, Mısır'a giden gemilere tahmîl eyleyüp mahalline irsâl eyleyesin.

1215

Vezir Mustafa Paşa'nın talebi üzerine Yemen mühimmi için Topçubaşı tarafından tedarik edilecek olan darbzenler ve hevâyî top ile üstad topçunun Mısır'a gidecek gemilerle gönderilmesi.

Yazıldı.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Elli dirhem finduk atar otuz kıt'a darbzen –ki, ikisi bir bârgîre yüklenmeğe kâbil olup her kıt'ası bir kintâr gelüp tûli yedişer karış ola– ve bir kıt'a eyü hevâyî topla yarar ehil topcı tedârük ü ihzâr olunup Yemen mühi[mmiy]çün Mısır'a giden gemilere tahmîl olunup mu'accelen gönderilmesi lâzım olmağın bu bâbda topcısına dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür ki; "Mevcûd var ise virilüp yoğısa ale't-ta'cîl tedârük oluna." diyü emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Zikrolunduğı üzre otuz kıt'a darbzen ve bir hevâyî topla kullanmağa kâdir üstâd ü yarar topcı bile koşup emrüm üzre mu'accelen mahrûse-i Mısır'a giden gemilere tahmîl eyleyüp irsâl eylesin ki, varup mahall-i me'mûra vâsıl ola. Husûs-ı mezbûr mühimdür; bâb-ı ikdâm u ihtimâmda mesâ'î-i cem[î]lenüz zuhûra getüresiz ve gönderilen hevâyî topun kifâyet mikdârı yuvalağın dahı tedârük idüp ma'an gönderesiz.

Yazıldı.

Hersek Beği Hüseyin Paşa'nun Kapukethudâsı Dâvûd'a virildi.

1216

Mi'mârbaşına hüküm ki:

Makarska İskelesi'nde yapılacak kalenin mimarlığına Mostar Köprüsü'nün Mimarı Hayreddin'in tayin edilip gönderilmesi.

Hersek Beği Hüseyin dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Makarska İskelesi'nde binâ olunmak fermân olunan kal'a binâsıyçün mi'mâr lâzım olup ve bundan akdem Mostar Köprüsü'n binâ iden Hayreddîn için binâ ılminde mehâreti olup kal'a-i mezbûre binâsına mi'mâr ta'yîn olunup gönderilmesin" arzylemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Hayreddîn'i kal'a-i mezbûre binâsıyçün mi'mâr ta'yîn eyleyüp mu'accelen gönderesin ki, varup müşârun-ileyh vech ü münâsib gördüğü üzre kal'a binâsına mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat eyleye.

1217

Hersek'te işlenecek barut için tayin olunan katunarlar yetersiz kaldığından, sancakbeyi tarafından talepte bulunulması halinde reâyadan yeteri kadar adam verilmesi.

*Yazıldı.
Bu dahi.*

Hersek sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hersek Sancağı Beği Hüseyin *dâme ızzühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "işlenmesi fermân olunan barut-ı siyâh mühimmine ta'yîn olunan katunarlar kifâyet itmeyüp mu'âvenet için re'âyâdan dahi kifâyet mikdârı âdem ihrâc olunup gönderilmek lâzım idüğün" bildürmeğün **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi barut-ı siyâh mühimmine ta'yîn olunan katunarlar kifâyet eylemeyüp mu'âvenet için re'âyâdan âdem lâzım olup müşârun-ileyh âdem gönderüp sizden talep eyledükde re'âyâdan her birinüz kifâyet mikdârı âdem ihrâc eyleyüp irsâl eylesiz ki, istihdâm eyleye.

Yazıldı.

1218

Hersek Beği Hüseyin Paşa'nun Kapukethudâ[sı] Dâvûd'a virildi. Fî 10 Şevvâl

Makarska İskelesi'nde yapılacak olan kale için yeteri kadar benna gönderilmesi.

Dubravenik beğlerine* hüküm ki:

Hersek Beği Hüseyin *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Makarska İskelesi'nde binâ olunmak fermân olunan kal'a mühimmi için mi'mâr lâzım olduğun" arzylemeğün **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh kal'a-i mezbûre binâsına mübâşeret idüp sizden bennâ talep eyledükde kadîmden Âsitân-ı Muhalledü'l-bünyânımız'a olan ubûdiyyet ü ihlâs ve rıkkıyyet ü ihtisâsınız müsted'âsınca âlât ü esbâblarıyla kifâyet mikdârı bennâ tedârük ü ihrâc eyleyüp müşârun-ileyhe gönderesiz ki, kal'a-i mezbûre binâsına istihdâm eyleye.

Yazıldı.

1219

Hısâr-eri Hızır'a virildi. Fî 12 Şevvâl, sene: 975

Ankara beğine, kâdîsına hüküm ki:

Ankara'dan Ali isimli şahısla olan davaları görülmek üzere çağırıldıkları mahkemeye gelmeyip aksine görevlilerle kavga etmeye kalkan Bozkırlı köyünden Erdoğan ve arkadaşlarının yakalanarak muhakemelerinin yapılması.

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Ankara kazâsından Alî nâm kimesnenün Bozkırlı nâm karyeden Erdoğan ve Mustafâ ve Hasan ve Alişâh nâm kimesneler ile olan nizâ'ları görülmek için emr-i şerîf vârid olup mezkûrlar şer'-ı şerîfe da'vet olunduklarında itâ'at eylemeyüp; "Gavgâya mübâşeret eylediler." diyü bî-garaz müslimânlar haber virdüklerin" i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları şer'le buldurılması lâzım olanlara buldurup getürdüp meclis-i şer'a ihzâr idüp husamâsı muvâcehesinde emr-i sâbık mücebince ahvâllerin teftîş idüp fasl-ı husûmet kılup kimesneye hılâf-ı şer' iş itdürmeyesiz.

Yazıldı.

Arz-ı hâl getüren çâşnigîre virildi. Fî 9 Şevvâl

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

1220

Kılıç Bey oğlu Mehmed'in zevcesi ve Haydar Paşa'nın hemşiresi kızı olan hanımın, Bitlis alaybeyine koşularak Bitlis'ten Amid'e gönderilmesi.

Haydar Paşa'nın hemşiresi Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp kızı olup Kılıç Beğ oğlu Mehmed *dâme izzühûn*un zevcesi Bitlis'de kalup hâlâ Bitlis'de alaybeğisine koşup mahrûse-i Âmid'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhi emrüm üzre mezkûra koşup mahmiyye-i mezbûreye gönderesin.

Yazıldı.

Erzurum Beğlerbeğisi Kethudâsı Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de

1221

Karahisâr-ı Şarkî sancağının tahriri sırasında başlandığı bildirilen tevzi işinin durdurulması ve tahrirde ne kadar ifraz ortaya çıktığı ve bunun ne kadarının havâss-ı hümayuna ayrıldığı arzolunup kabul edilmeden de tevzie başlanmaması.

Batum Sancağı Beği olup vilâyet-i Erzurum'ı tahrîr iden Ömer Beğ'e hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Karahisâr-ı Şarkî sancağının tahrîri tamâm olup tevzî'a mübâşeret eyledüğün" i'lâm itmişsin. İmdi; bundan akdem bir-iki def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Tahrîr tamâm oldukça arzuleyüp size tevzî' olunmak emrolunursa ana göre amel eylesesiz." diyü buyurulmuşdı. Ol ahkâm-ı şerîfe muhâlif tevzî'a emr-i şerîfüm virilmedin tevzî' eylemeğe bâ'ıs ne olmuşdur; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tahrîri tamâm olunan sancağın ne mikdâr ifrâzı zuhûr idüp ve havâss-ı hümayûnuma ne mikdârı olmuşdur, nice olmuşdur; arzolunup makbûl olmadın tevzî'a mübâşeret eylemeyesiz.

1222

Makarska İskelesi'nde yapılacak kale için Hersek sancağı kazalarından yeterli miktarda cerahor gönderilmesi.

Yazıldı.

Hersek Beği Hüseyin Paşa'nun Kapukethudâsı Dâvûd'a virildi.

Hersek kâdîlarına hüküm ki:

Hersek Beği Hüseyin dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Makarska İskelesi'nde binâ olunmak fermân olunan kal'a mühimmi için kifâyet mikdârı cerahor ihrâc olunup gönderilmesi lâzım olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh kal'a-i mezbûre binâsına mübâşeret idüp âdem gönderüp sizden cerahor taleb eyledükde her birinüz taht-ı kazânuzdan kifâyet mikdârı cerahor ihrâc eyleyüp müşârun-ileyhün âdemlerine teslîm eyleyesin ki, varup kal'ada istihdâm olunalar.

Yazıldı.

Kethudâsı Dâvûd'a virildi. Fî 9 Şevvâl, sene: 975

1223

Kastamonu sancağı beğine hüküm ki:

Kastamonu'da bazı sarp dağ eteklerinde yapılan medreselerde kışlayarak baharla birlikte etrafa dağılıp halka zulmettikleri ve yerli işbirlikçileri ve kendilerini himaye eden müderris ve kadılardan dolayı yakalanmalarının bir türlü mümkün olmadığı bildirilen silâhlı suhtelerin ele geçirilerek teftiş edilip haklarından gelinmesi ve kefilsiz suhte tutan müderrislerin bildirilmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "Livâ-i Kastamonu'da sa'b tağlar eteklerinde medrese nâmına ba'zı evler ihdâs olup eyyâm-ı şitâda her medresede yigirmi-otuz nefer levend sùhteler gelüp kışlayup evvel-bahâr oldukda her biri âlet-i harbile il üzerine çıkup müslimânlara envâ'-ı zulm ü te'addî idüp ol makûle levend sùhteleri yataklundurup elegetürilmeleri için hufyeten âdemler gönderüldükde ba'zı kimesneler haber virmeğin elegirmeyüp sonra bir tarîkla elegetürüldükde her biri istihkâkına göre hakâret olunmalu oldukda ba'zı kuzât himâyet idüp vâkı' olan şenâ'atlerin sicill itmeyüp ve zikrolunan medreseler müderrisleri yanına gelüp âlet-i harble ve tüfenkle iki-üç gice yatup mu'in ü zahîr olurlar ve müderrisler kefilsüz* sùhte tutarlar." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol makûle sùhteleri elegetürüp gaybet iderler ise yataklarına ve turaklarına ve şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp onat vechile hakk üzre teftiş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise şer'le sâbit ü zâhir oldukdan sonra muhkem haklarından gelüp ve müderrisler mu'in ü zahîr olup kefilsüz sùhteler tutmayalar; kefilsüz ve tüfenkli sùhteler tutarlar ise yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin.

Yazıldı.

1224

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ sa'âdet ü iclâl ile mahrûse-i İstanbul'a teveccüh-i hümayûnum

Padişahın Edirne'den İstanbul'a dönüşü esnasında istihdam edilmek üzere çeşitli mesleklerden toplam otuz bir nefer orducu ihraç olunması.

olup orducı lâzım olmağın Dergâh-ı Mu'allâm kapucılarından Bâyezîd orducıbaşı ta'yîn olunup ve taht-ı kazândan iki nefer kassâb ve dört nefer etmekci ve dört nefer arpacı ve dört nefer dahı aşcı ve iki nefer semerci ve iki nefer dahı eskici –ki, cümle otuz bir nefer olur– yazılup ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Te'hîr u terâhî itmeyüp zikrolunan erbâb-ı hırefün yararlarından ve kâdirlerinden emrolunan orducıları yazup ta'yîn eyleyüp her birinün san'atlarına lâzım ü mühim olan havâyicileriyle hâzır u müheyâ eylesin ki, çıkıldukda cümlesi bile çıkup Ordu-yı Hümâyûnum'da bile olalar. Emrüm üzre zikrolunan orducıları yazup defter itdükdün sonra bir sûretin mezbûr orducıbaşına imzâlayup viresin ki, vakt-i hâcetde anunla amel oluna. Bu husûs ziyâde mühimdür; ana göre mukayyed olasin.

Yazıldı.

Kâsım Beğ âdemisi Hasan'a virildi. Fî 9 Şevvâl, sene: 975

1225

Akkirman beğine hüküm ki:

Kefe'de yapılan gemiler için Sefer Çavuş'a koşulup gönderilen neccarlar Akkirman İskelesi'ne vardıklarında âcilen kayıkla Urağzı'na ulaştırılmaları.

Hâliyâ Kefe'de binâ olunmak fermân olunan gemiler mühimmi için Kefe'ye irsâl olunan neccârlar Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Sefer zîde kadruhû ile Akkirman İskelesi'ne geldüklerinde ol cânibde olan kayık ile Urağzı'na ulaştırmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr çavuşum emr-i şerîfüm mücebinece gemiler mühimmi için fermân olunan neccârları Akkirman İskelesi'ne getürdükde mu'accelen kayık ile Urağzı'na ulaştırup ihmâl eylemeyesin.

Yazıldı.

Ömer nâm âdemisine virildi. Fî 10 Şevvâl

1226

Şimdiye değin celep yazılmayan Ferecik ve İpsala'dan, bu iş için malî durumu müsait olanların, vilâyet âyanı ve ehl-i vukufun yardımıyla adil bir şekilde tesbit edilip celep yazılması; ancak bu yapılırken zenginlerin himaye olunup zengin olmayanların celep yazılmasından kaçınılması ve yazılan her celebin yanına kendisi hakkında şahitlik yapanların da kaydedilmesi; şayet tayin olunan celeplerin celeplik için gerekli şartları taşımadıkları anlaşılacak olursa, bunların yerine şahitlerin celep kaydolanacağı.

Timürhısârı Kâdîsı olup mahâyîf teftîşi fermân olunan Mevlânâ Muhyiddîn'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Teftîşi fermân olunan yirlerde vâkı' olan celeblerin mürdeleri ve müflisleri ihrâc olunup yirlerine mâldâr yarar kimesneler tahrîr oluna." diyü fermân-ı şerîfüm

olup defter irsâl olunmağın Manastır'dan Gümülcine'ye gelince vâkı' olan celeblerin mürdeleri ve müflisleri ve girîhteleri ihrâc olunup yirlerine yarar u mâldâr kimesneler yazılup lâkin Ferecik ve İpsala kazâlarında şimdiye değin celeb tahrîr olunma[ma]ğla defter-i atıkda mukayyed celeb olmayup hâliyâ; "Zikrolunan kâdîlıklardan dahı celeb yazılırsa bize küllî mu'âvenet iderler." diyü Siroz ve Gümülcine kazâlarında vâkı' olan celeblerin süricileri* ihbâr itdüklerin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre zikrolunan kâdîlıklarda kul u sipâhî tâyifesinden mâ'adâ celeblik hıdmetinün uhdesinden gelmeğe kâdir yarar u mâldâr u mün'ım kimesneleri a'yân-ı vilâyetden ve ehl-i vukûfdan dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp tamâm celebliğe yarar [idüğüne] mu'temedün-aleyh kimesneler şehâdet iderler ise [celeblik] hıdmetine ta'yîn eyleyüp deftere kaydeyleyüp her biri ne mikdâr koyuna mütehammil olup yazılmış ise deftere işâret eylesin ki, ana göre mevsiminde taleb oluna. Ammâ; erbâb-ı garaz şehâdetleriyle hıdmete kâdir olmayan kimesneleri celeb yazup ve yarar u mün'ım olanlar sıyânet olunup kimesneye zulm ü te'addî olunmakdan hazer eylesin ve yararlıklarına şehâdet idenlerin isimlerin dahı mahalline kaydeylesin ki, sonra müflis olup celeblik hıdmetine kâdir olmadukları zâhir olursa şehâdet idenler yirine celeb kaydoluna. Bi'l-cümle bu bâbda gereği gibi ihtimâm idüp hakk üzre yazasın ve ahz ü celb olunmakdan be-gâyet ihtiyât üzre olasın.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 10 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

1227

Hasköy'den Yusuf adlı şahsın tutuklanıp Muhîb Çavuş'a koşularak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Hâsköy kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Yûsuf nâm kimesnenün habs ile gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından Muhîb Çavuş vardukda, mezkûr her kande ise elegetürüp habs ile varan çavuşuma koşup irsâl eylesin.

Yazıldı.

Hersek Beği Hüseyin Paşa'nun âdemisi Dâvûd'a virildi.

1228

Hersek livasından yeterli sayıda sipahinin Makarska Kalesi inşaatında istihdam edilmesi.

Hersek beğine hüküm ki:

"Livâ-i mezbûrda binâ olunan Makarşka nâm kal'anun binâsı mu'âvenetine sipâhî tâyifesi lâzım olduğu" arz olunmağın kal'a-i mezbûreye mu'âvenet için livâ-i mezbûre

sipâhîlerinden kifâyet mikdârı sipâhî istihdâm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan sipâhî tâyifesinden emrüm üzre kal'a binâsına kifâyet mikdârı sipâhî istihdâm eylesin.

Yazıldı.

Çavuş âdemisi Mustafâ'ya virildi.

1229

Radomir'den ihraç olunan nüzül akçesinden Kadı Hayreddin zimmetinde bâki kalanla nâibi olup ortadan kaybolan Kara Mahmud üzerine sübut bulan meblağın tahsili; adı geçen nâibe bir daha niyâbet görevi verilmemesi; bu olayla ilgili diğer şahısların da teftiş olunarak mirî alacağın tahsilinden sonra, hapsi gerekenlerin hapsedilip sonucun bildirilmesi.

Radomir Kâdîsı Hayreddin'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş mektûb gönderüp; "Radomir kazâsından ihrâc olunan nüzül akçasından zimmetünde seksen iki bin yüz akça zuhûr idüp otuz beş bin altmış altı akçası alınıp mâ'adâsın virmekte te'allül eyledüğün" bildürüp ve; "Kara Mahmûd nâm nâybün zimmetinde dahı altı bin kırk akça zuhûr idüp gaybet eyledüğün" arzylemeğin **buyurdum ki:**

Zimmetünde zâhir olan mâlî bî-kusûr virüp ve nâybün kande ise bulup ihzâr eylesin ki, zimmetinde zâhir olan mâl tahsîl oluna. Şöyle ki; inâd idüp nâybün bulıvmeyesin, azlle konılmayup ana olacak itâb her vechile sana olunmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın ve nâyb-i mezbûrî niyâbetden ref' idüp min-ba'd niyâbet itdürmeyesin ve sen ki çavuşsın, eger nâyibdür ve eger gayri mübâşirindür; ihzârî lâzım olanları ihzâr idüp müfettiş kâdîsıyla zimmetlerinde bi-hasebi's-şer' sübût olan mâlî tahsîl idüp nâybiden ve gayriden habs icâb ideni habsidüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

Yazıldı.

Kal'a-i mezbûre İmâmı Muslihuddîn'e virildi.

1230

Sağlamlığı ve mevki itibariyle gerekli olup olmadığına dair hakkında çelişkili bilgiler sunulan Kocacık Kalesi'yle ilgili ayrıntılı bir araştırma yapılarak sonucunun bildirilmesi.

Ohri beğine, Debrî kâdîsına hüküm ki:

Kal'a-i Kocacık müstahfızları Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Sâbıkda mezbûr kal'a için; "Zelzeleden harâb olup ve hem yirinde değildir." diyü bundan evvel arz olunmuş iken lâkin mezbûr kal'aya zelzeleden gezend irişmemişdür. Nihâyet ba'zı termîme muhtâc olup vilâyete nâfi', yirinde kal'adur. İçinde câmi'-ı şerîf olup yigirmi neferden gayri nice Müslimânlığ'a lâzım olur kal'adur." diyü i'lâm eylediler. İmdi; mezbûr kal'a ne makûle kal'adur; ma'lûm

olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, göresiz; zikrolunan kal'a gereklü midür, nicedür; ahvâlin ma'lûm idinüp dahı mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesiz.

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virild[i].

1231

Memleketine dönen İran elçisinin İstanbul'a ulaştığında bir gün kalıp ertesi gün gemilerle karşıya geçirilmesi.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Yukaru Cânib'den gelen ilçie icâzet-i hümayûnum ile ol cânibe müteveccih olmışdur.

Buyurdum ki:

Va[r]up mahrûse-i İstanbul'a vâsıl oldukda, bir gün oturak olup irtesi gemiler ile öte yakaya geçüresin.

Yazıldı.

Bir sûreti, yeniçeri ağasına.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

1232

Nevbetçilik hizmeti için Budun'da bulunan ve kendilerine ihtiyaç duyulmadığı bildirilen Dergâh-ı Muallâ yeniçerilerinin Âsitâne-i Saâdet'e gönderilmesi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp Budun'da nevbetçilik hıdmetinde olan Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri için; "Nevbetçi lâzım değildir." diyü i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' arzitdüğün üzre nevbetçi lâzım değil ise mezkûrlara icâzet viresin ki, Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelüp gideler.

1233

İstanbul'dan Erzurum'a kadar yol üstündeki kaza kadılarının memleketine dönen İran elçisi ve maiyyeti için idareleri altındaki bölgelerden zahire tedarik etmeleri.

Yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi.

Mahrûse-i İstanbul'dan Erzurum'a varınca yolun üzerinde ve sağ u solında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ şâh tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçî hüsn-i icâzet-i humâyûnum ile girü ol cânibe irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, her kankınızın taht-ı kazâsına ve kurbine dâhıl olursa birbirinize mu'âvenet idüp kendülere ve tavarlarına vâfir ü müstevfî zahîre tedârük ü ihzâr eyleyüp muzâyaka çekdürmeyesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

Yazıldı.

Haber getürene virildi.

1234

Sofya, Filibe ve Tatarpazarı yaylalarında üretilen yağ, bal ve peynirin Selanik Yahudileri veya bir başkasına değil, Edirne zahiresi için gelen bakkallara satılması.

Sofya ve Filibe ve Tatarbâzârı kâdîlarına hüküm ki:

Mahrûse-i Edirne bakkâlları Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "taht-ı kazânuzda vâkı' olan yaylaların bal u yağın ve penîrini kadîmden bunlar varup mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün alagelmışler iken h[â]lâ Selanik ve gayri yirlerden ba'zı Yehûdî tâyifesi gelüp almağla küllî muzâyaka virdüklerin" bildürüp ol bâbda emr-i humâyûnum taleb itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; vâkı' ise her biriniz taht-ı kazânuzda ol yaylalarda olanlara muhkem tenbîh ü te'kîd idesiz [ki], bal u yağ u penîrlerin olıgeldüğü üzre mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün bunlara virüp Selanik'e ve gayri yirlere vermeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyeni yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Kapukethudâsına virildi.

1235

Cezâyir seferine tayin olunan Körkil Beyi Ahmed Bey'in Sülolu Aşireti'nden piyade ve kemandar ihracı için gönderdiği adamları aşiret kethüdaları Kasım, Musa ve Bekir'le anlaşıp halkı tahrik ederek döğdürdükleri, asker verdirmedikleri ve Ahmed Bey'in üç köyünün yağmalanıp üç kişinin öldürülmesine sebep oldukları bildirilen Ahmed Bey'in amcası oğlu Hacı Mehmed ile adı geçen diğer şahısların yakalanıp kâtillikleri ve diğer suçları sâbit olursa haklarından gelinmesi.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd ve Şeh[ri]zol beğlerbeğileri ve Sultân Hasan Beğ *dâme ikbâlühüm* mektûb gönderüp; "Körkil Sancağı Beği Mîr Ahmed *dâme izzühû* emr-i şerîf ile Cezâyir Seferi'ne ta'yîn olunup sancağına müte'allik Sülolî Aşîreti'nden piyâde vü kemândâr ihrâcına âdem gönderdikde ammusi oğlu Hâcî Mehmed nâm kimesne tâyife-i mezbûre yanına girüp Kethudâları Kâsım ve Mûsâ ve Bekir ve ba'zı âdemleri ile ittifâk idüp halkı ifsâd idüp piyâde vü kemândâr virdürmedüklerinden gayri âdemlerin döğüp ve üç pâre karyesin ihrâk ve iki pâre karyesin yağmâ eyleyüp ve re'âyâsından üç nefer kimesneyi katlitdüklerin" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrları hüsn-i tedbîr ile elegetürüp göresin; kâtil olup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfe muhâlefet ü inâd eyledükleri sâbit ü zâhir olursa cezâları virile ki, sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'ate mûcib-i ibret ola. Ammâ; bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahlolunmayup kâtil olup ehl-i fesâd oldukları şer'le sâbit olduktan sonra himâyet itmeyüp haklarından gelinüp muhtâc-ı arz ise yazup arzeyelesin; dahı emr-i şerîfüm mücebince haklarından gelesin ve emrüm yirine varup ne vechile haklarından gelindüğün yazup bildüresin.

Yazıldı.

Mezbûr kethudâya virildi.

1236

Edirne'den İstanbul'a dönecek olan Padişah'ın ve Dârüssaâde halkının yolları üzerindeki bozuk köprülerin tamiri ve gereken yerlere köprü yapılması için tayin olunan Silâhdarlar Kethudası Mahmud'a ve Kethüdayeri Yusuf'a gereken yardımın yapılması.

Edirne'den mahrûse-i İstanbul'a varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ sa'âdet ü iclâl ile İstanbul'a teveccüh-i hümayûnum mukarrer olup inşâ'a'llâh an-karîb çıkılmak üzredür. Eyle olursa; yol üzerinde olan k[ö]prüler meremmet* olup ve alâmetler vaz' olunmak lâzım olmağın Atebe-i Ulyâm'da Silâhdarlarum Kethudâsı kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmûd *dâme mecdühû* ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzdan müşârun-ileyhe kifâyet mikdârı âdem tedârük idüp ihrâc eyleyüp ve evvelden köprü olup bozulup meremmete muhtâc olanların ve kadîmî köprisi olmayup yatak olup köpri lâzım olan mahallere köpri binâ itdürüp müşârun-ileyhe gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret eyleyesiz ki, sa'âdet ü ikbâl ile giderken ubûrında muzâyaka lâzım gelmeye. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimâtandandır; ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz. Şöyle ki; müşârun-ileyh kethudâ ihmâl* ü müsâhelenüz bildüre, özrinüz makbûl olmayup mu'âteb olmanız mukarrerdür; ana göre ikdâm u ihtimâm üzre olasız.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Kethudâyiri Yûsuf'a virildi; Dâru's-sa'âde mürûr idecek tarîkun ta'mîri için.

1237

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed'e virildi.

Mehmed Rıza adlı şahsa ait olduğu Diyarbakır defterdarınca bilinen ve adı geçen tarafından Müteveffa Han Abdal'a rehin olarak bırakılan fakat Han Abdal'ın da, kendisine ait olduğunu iddia ederek sahiplendiği bildirilen bozdoğanın, şayet durum bu şekilde ise, şer'an gereken bahasının Han Abdal'ın metrûkâtından alınıp Mehmed Rıza'ya ödenmesi.

Diyârbekir beğlerbeğisine ve Âmid kâdisına ve defterdârına hüküm ki:

Mehmed Rızâ nâm kimesne gelüp; "bir mücevher bozdoğanı olup maktûl Hân Abdâl'a iki yüz altuna rehn tarîkıyla virüp sen ki Diyârbekir defterdâr[ı]sın, mezbûr bozdoğanı bundan satun almak isteyüp bunun mülk-i mahzı olduğu ma'lûmun olduğın" bildürüp ve müteveffâ-i mezbûr; "Mezkûr bozdoğanı Tebrîz'de pîşkeş için işletdüm; mülkümdür." dimeğin **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye didüğü gibi olup mezkûr bozdoğanı bunun olduğına sen ki defterdârsın, vech-i meşrûh üzre ma'lûmun olmuş ise –ki, şer'le buna bahâsı virilmek lâzım gele– anda oğullarına intikâl iden metrûkâtından mukaddem bahâsın şer'le hükmidüp aliviresin; muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

Yazıldı.
Koyun emînine virildi.

1238

Kırkkilise beğine hüküm ki:

Kızılca müsellemlerinin bir nevbetlilerinin Koyun Emîni Mahmud Çavuş'a koşularak koyun hizmetinde istihdam olunmaları.

Hâliyâ Kızılca müsellemlerinün bir nevbetlüsü –ki, iki yüz yetmiş üç neferdür– Koyun Emîni olan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd Çavuş *zîde kadruhûya* koşılup koyun hıdmetine istihdâm olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Kızılca müsellemlerinün bir nevbetlüsün âdet ü kânûn üzre çeribaşları ve mukaddimleri ile ihrâc eyleyüp müşârun-ileyh çavuşuma koşup gönderesin ki, koyun hıdmetine istihdâm eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

Yazıldı.

1239

Kızılca müsellemleri olduğu yirlerün kâdîlarına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1238.

Hâliyâ Kızılca müsellemlerinün bir nevbetlüsün bu def'a koyun hıdmetine me'mûr olan

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd Çavuş *zide kadruhû* yanına istihdâm için ta'yîn olunup ol bâbda beğlere hükm-i şerîfüm yazılıp gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyhimânun âdemleri gelüp taht-ı kazânuzda olan Kızılca müsellemlerin taleb eyledüklerinde aslâ te'hîr itdûrmeyüp âdet ü kânûn üzre çeribaşları ve mukaddimleri ile mu'accelen ihrâc eyleyüp âdemlerine koşup gönderesiz ki, varup koyun hıdmetine istihdâm olunalar. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

Muhzır kâtibine virildi. Fî 21 Şevvâl, sene: 975

1240

Bursa'da iki kişinin yasakçı yeniçerilerden Bekir'i yaralayarak ölümüne sebep oldukları, birinin yakalanıp suçunu kabul ettiği ve siyaset olunacağıının bildirildiği; diğer şahsında yakalanması ve kâtil şeriki olduğu sâbit olursa şer'an gerektiği şekilde cezalandırılması.

Bursa beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bursa'da yasakçı olan yeniçerilerden Bekir nâm yeniçeri, iki atlu kimesne bir harîfi döğerken râstgelüp def'ı için üzerlerine vardukda mezbûrlar yeniçeriye karşı gelüp yeniçeriye bıçağla urup kaçduklarında ardlarınca âdem varup bir neferin elegetürüp yeniçeriye urduklarında ikrâr itmekle habsolunup mezbûr yeniçeri dahı ol darbdan iki ay sâhib-i firâş olup vefât itdüğün ve kâtil ba'de'l-îd siyâset olunur." diyü bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, yoldaşı olup gaybet eyleyen dahı küfelâsına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup her ne tarîk ile mümkün olursa elegetürüp dahı kâtil şer'iki olduğu şer'le sâbit olursa sipâhî ise habs ü arz idüp değil ise şer'le lâzım geleni icrâ idüp yerine koyasın.

Yazıldı.

Beğün âdemisi Mehmed'e virild[i]. [Fî] 25 Şevvâl

1241

Hoşalay kazası halkının, zekât adı altında akçe, koyun, kuzu ve tavuklarını alan, evlerini ve ahırlarını yakıp çoluk çocuklarını rencide eden suhte levendlerin üzerlerine varılıp yakalanarak teftiş olunmaları ve suçu sâbit olanların haklarından gelinmesi.

Kastamonı beğine ve Hoşalay [kâdîsına] hüküm ki:

Hâlâ kazâ-i mezbûr halkı âdem gönderüp; "Ba'zı levendler sùhte nâmına on beş-yigirmi nefer kimesne pür-yarak olup üzerlerine gelüp "zekât" diyü her birisinden birer mikdâr akça vü koyun u kuzu vü tavuk alup bir-iki gice yatup andan kalkup bir kimesnenün üzerine dahı varup gicede ve gündüzde gâfil iken birine zarar irişdürürsenüz sonra anların emsâli levendler

gelüp; "Sâbıkâ sũhteliğı rencide* itmişsiz." diyü evlerini ve anbârlarını ihrâk idüp gayri ehl ü ıyâllerini rencide iderler ve sancakbeğı dahı; "Bu makûle levendlere zahîre virür imişsiz." diyü teklîf idüp bu bahâne ile bunlardan mâl ahzider." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zü'amâ vü sipâhî vü il-eri* ile üzerlerine varup mezbûr sũhteleri elegetürüp onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresiz; bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf fesâd ü şenâ'atı zâhir ü sâbit olanların muhkem haklarından gelüp hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye iş itdirmeyesiz; muhtâc-ı arz olanı arzeyesiz.

Süleymân Çavuş'a virildi.

1242

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Ardahan sancağında timar tasarruf eden ve bir kaç yandaşıyla birlikte İran'a tâbi Varaza ülkesinde köyler basarak hayvan gasbedip yüz kadar esir getirdiğine dair İran elçisi tarafından hakkında şikâyetle bulunulan Süvar adlı sipahinin ve yandaşlarının teftiş olunarak üzerlerine sâbit olan hakların hak sahiplerine alıverilmesi; suçlular sipahi iseler hapsedilip durumun arzedilmesi; değil iseler şer'an gerektiği şekilde hareket olunması.

Hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb Şâhkulı Sultân dâme ulüvvühû tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e şöyle arzolundu ki: "Ardahan sancağında tîmâra mutasarrıf olan Süvâr nâm sipâhî ile birkaç nefer sipâhî Yukarı Cânib'e tâbi Varaza ülkesinde iki-üç pâre karye urup yüz mikdârı esîr getürüp birkaçın girü virüp sâyirin vermeyüp te'addî iderler imiş."

Buyurdum ki:

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise –[ki], sâbit ü zâhir ola– müteveccih olan eger esîr ve eger tavadur; bî-kusûr ashâbına hükmidüp alıviresin ve anun gibi fesâd idüp sipâhî tâyifesinden ise habsidüp arzeyesin; değil ise şer'-ı kavîmle âmil olup sulh u salâha mugâyir ve şer'-ı kavîme muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin. Tekrâr şikâyet olunmalu olmayup bu bâbda gereğı gibi mukayyed olasin.

Yazıldı.

Bu dahı.

1243

Dadyan Melik'in yanında olduğı bildirilen Leonar kardeşi Görgi zevcesinin, başka biriyle evli değilse, Gazvin'de olan oğullarına kavuşturulması amacıyla mahremleriyle Şahkulu Sultan'a teslim ettirilmesi.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Leonar karındaşı Görgi zevcesinin oğulları Gazvîn'de olup cenâb-ı emâretme'âb Şâhkulı Sultân dâme ulüvvühû; "bi'l-fi'l mezbûre Dadyan Melik'ün yanında olduğı" bildürüp; "oğullarına mülâkiye olmasın" recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Mezkûr Dadyan Melik'e âdem gönderüp bi'l-fi'l mezbûre, kimesnenün taht-ı nikâhında değil ise mahremleriyle müşârun-ileyhe teslim itdüresin.

Yazıldı.

Bu dahı.

1244

İran'a tâbi olmasına rağmen Berados beyi tarafından mahsulüne müdahale edildiği bildirilen Urumi Ülkesi'nin on dokuz köyü gerçekten de defter-i cedîd-i hakânîde bu tarafa kayıtlı değilse sözkonusu müdahalenin önüne geçilmesi ve iki devlet arasındaki sulha aykırı iş yaptırılmaması.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'e tâbi' Urumî Ülkesi Beği olan [cenâb-ı] emâret[-me'âb] Mansûr dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Jabad nâhiyesine tâbi' on bir pâre ve Şöhret-âbâd nâhiyesine tâbi' sekiz pâre cümle on tokuz pâre karyeler ülke-yi* mezbûra tâbi' olup mâbeynde sulh u salâh vâkı' olaldan berü mezkûr ülke ile zabtolunugelüp kendüden mukaddem Beğ olan Emîr Gaybet ve Ca'fer ve İnekulı Beğ dahı mutasarrıf olup ol bâbda mahzar dahı gönderüp Berados sancağı beği cânibi[n]den zikrolunan karyelerin mahsûline dahlolunduğın" bildürüp ol bâbda emr-i hümayûnum taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye didüğü gibi olup nizâ' olunan karyeler defter-i cedîd-i hâkânîde bu tarafa yazılmış değil ise Berados sancağı beği cânibinden kânûn u deftere muhâlif dahlolunursa men' u def' idüp sulh u salâha mugâyir ve defter ü kânûna muhâlif aslâ dahlitdürmeyesin; muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 12 Şevvâl, sene: 975

1245

Çengerliöyüğü yakınlarında Yanko adlı zimmîyi öldürüp ortadan kaybolan Dirhemî'nin, yakalandığında yapılan sorgulamada, kefilî ve yatağı olarak adını verdiği Yavaşca köyünden Divâne Hüseyin hakkında tahkikat yapılması ve iddianın gerçek olması halinde adı geçen şahsın Evren Çavuş'a koşularak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Hayrabolı kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem Çengerliöyüğü kurbinde Yanko nâm zimmîyi katleyleyen Dirhemî nâm kimesne gaybet eyleyüp ba'dehû elegirüp; "Şimdiye dek kimde yatup tururdun?" diyü teftîş olundukda; "Yavaşca nâm karyede Dîvâne Hüseyin nâm kimesnenün koyunu ile gezdüm." diyü ikrâr eyledüğün ve mezbûr Hüseyin mezkûr Dirhemî'nün nefesine kefil olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Evren Çavuş vusûl buldukda, mezbûrı tettebbu' eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûr

Dirhemî'nün yatağı ve turağı olup kefil olduğu vâkı' ise –[ki], bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir ola– mezbûrî merkûm ça[vu]şuma teslim eylesin ki, Südde-i Sa'âdetüm'e getüresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 13 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Muhîb Çavuş'a virildi.

1246

Şâm muhâfazasında olan Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın hemen Yemen'e gitmesi konusunda uyarıldığı, emrine verilen yüz sipahiyle adı geçen Şam'dan ayrılışından sonra, Şam muhafazasına tayin olunan Karaman beylerbeyinin kalan sipahiler ile Şam muhafazasında bulunması.

Mektûb gönderüp; "Ramazân-ı mübârekün sekizinci günü Şâm'a vâsıl olup Vezîrüm Mustafâ Paşa hac masâlihın görmeyince Yemen'e gitmezler." diyü bildürmüşsin; dahı her ne dinilmiş ise ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. İmdi; müşârun-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Aslâ tevakkuf olunmayup mu'accelen Yemen cânibine azîmet eylesin." diyü emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhle ta'yîn olunan yüz nefer sipâhîden mâ'adâsıyla, mûmâ-ileyh Yemen cânibine teveccüh itdükdən sonra muhâfaza hıdmetinde olasın.

Yazıldı.

Vize'de imâreti olan Ayas Paşa'nun kâyim-makâm-ı mütevellîsine virildi. Fî 13 Şevvâl, sene: 975

1247

Avlonya ve Belgrad'da Muhammed adlı şahsın tereke toplayıp küffara sattığı yolunda alınan duyumun aslı olup olmadığının araştırılıp sonucun bildirilmesi.

Avlonya beğine ve Belgrad kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı hükûmetinüzde Muhammed nâm [kimesne] vilâyetden tereke cem' idüp küffâra bey' itdüği istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tamâm mukayyed olup teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fî'l-vâkı' husûs-ı mezbûrun aslı var mıdır, nicedür; tamâm gavrine irişüp vâkıf u muttali' olduğun üzre aslı ve ha[k]îkati üzre mufassal ü meşrûh yazup arzidesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm hakk üzre olup hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer idesiz.

1248

Şam defterdarının, Şam Hazinesi'nin gelirlerinin hac masraflarını ve yeniçeri mevâcibini karşıladığı ve artan gelirin Hazine-i Âmire'ye gönderileceğine dair gönderdiği mektubun alındığı; defterdarın Hazine gelirlerinin artması için gerekli gayreti göstermesi.

Yazıldı.

Muhib Çavuş'a virildi.

Şâm Hazînesi defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Şâm mahsûli hacc-ı şerîf ihrâcâtına ve yeniçeri mevâcibine vefâ eyledüğinden gayri hazîne irsâl olunması mukarrer olup Yemen harcından kalan fazla* inşâ'a'llâh Hızâne-i Âmire'ye irsâl olunur." diyü bildürmüşsin. İmdi; Hızâne-i Âmirem izdiyâdı bâbında ikdâm u ihtimâm lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Hızâne-i Âmirem izdiyâdında gereği gibi mukayyed olup bi-hasebi'l-imkân* teksîr ü tevîri bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın vücûda getüresin.

Yazıldı.

Muhib Çavuş'a virildi.

1249

Haleb defterdârına hüküm ki:

Şam Hazinesi'nde Yemen'e giden yeniçeri ve sipahi için gereken altın bulunmadığından Haleb Hazinesi'nden yüz bin altının yol güvenliği sağlanarak Vezir Mustafa Paşa'ya ulaştırılmak üzere Şam muhafazasındaki Karaman beylerbeyine gönderilmesi.

Vezîr Mustafâ Paşa Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi için koşılan sipâh u yeniçeri tâyifesine Şâm Hazînesi'nden mevcûd olan altın vefâ itmeyüp lâzım oldukda Haleb Hazînesi'nden kifâyet mikdârı altın virile." diyü bildürmeğın yüz bin altın virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, Haleb Hazînesi'nden yüz bin altın tedârük ü ihzâr idüp Haleb beğlerbeğisine teslim eylesin ki, müşârun-ileyh Haleb sipâhîlerinden ve hısâr-erenlerinden kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim Şâm muhâfazasında olan Karaman beğlerbeğisine ulaştırup ol dahı kifâyet mikdârı âdemle müşârun-ileyh vezîrûme irsâl ü îsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ana göre mukayyed olasın.

1250

Ulûfeleri Şam ve Haleb Hazineleri'nden verilmek üzere Şam, Sayda, Safed, Beyrut, Ba'lbek, Kudüs, Trablus ve Cebele'den belirtilen miktarlarda piyade kavvasın âcilen tedarik ve ihraç edilmesi.

Yazıldı.

Muhib Çavuş'a virildi.

Şâm kâdîsına hüküm ki:

Vezîrüm Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi için piyâde kavvâs ihrâc olunması lâzım olduğın" bildürmeğin vilâyet-i Şâm'dan bin beş yüz nefer kavvâs tedârük ü ihrâc olunup ulûfeleri Şâm ve Haleb Hazîneleri'nden virilmek emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, sen dahı taht-ı kazândan ta'yîn olunan bin beş yüz nefer kavvâsdan tevzî' olduğu denlü yarar kavvâs ihrâc idüp bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır; aslâ tevakkuf eylemeyüp mu'accelen emrüm üzre taht-ı kazândan tevzî' olunduğı denlü yarar kavvâs ihrâc eylesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Saydâ kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Safed kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Beyrût [kâdîsına].

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Ba'lbek kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Kudüs-i Şerîf kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Trablus kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Cebele kâdîsına.

Sefere gitmeyip kendi kendine kadı atadığı ve gelip geçen tüccardan kanuna aykırı bac aldığı için müstahfızı olduğu Perespi Kalesi'ni teslim etmesi emrolunduğu halde teslim etmediği bildirilen âsi Mir Zeyneddin'e kaleyi teslim etmesinin tekrar teklif olunması; teslim etmezse durumun Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.

Yazıldı.

Bedir Beğ kethudâsına virildi.

Diyârbekir beğlerbeğisine:

Cizre kâdîsı mektûb gönderüp; "Bundan akdem emr-i şerîf vârid olup; "Bedir Beğ berâtında mukayyed olan Perespi demekle ma'rûf kal'anun Müstahfızı Mîr Zeynüddîn kendü tarafından kâdî nasbidüp mürûr iden tüccârdan hılâf-ı şer' u kânûn bâc alup âsî olmuştur. Kal'a-i mezkûre ammusi Hüseyin Beğ'e teslim olmak" buyurılmağın emr-i şerîf mûcebince mûma-ileyh Bedir Beğ âdem gönderüp; "Kal'a-i mezbûre[yi] Hüseyin Beğ'e teslim idesin." diyü tenbîh itdükde itâ'at itmeyüp ve kal'ayı virmeyüp ve sefere varmayup dâyimâ âyende vü revendeyi rencîde itmekden hâlî değildir." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; arzyledüğü gibi olup âyende vü revendeyi rencîde idüp te'addî iderise emr-i şerîf-i sâbık mûcebince kal'a-i mezkûreyi taleb idesin. Şöyle ki; virmeyüp inâd ü muhâlefet ide, yazup arzyleyesin.

Paşaya gönderildi.

1252

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen Seferi'ne katılan Sana beylerbeyine bahası daha sonra talep olunmak üzere Mısır'dan yeterli miktarda buğday ve alık verilmesi.

San'â beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "bu def'a Yemen Seferi zahîresiyçün mûmâ-ileyhe buğday u alık lâzım olup Yemen'e vardukdan sonra bahâsın virmek üzere mahrûse-i Mısır'dan kifâyet mikdârı buğday u alık tedârük olunup virilmesin" i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Arzitedüğü üzere mahrûse-i Mısır'dan bahâsıyla kifâyet mikdârı buğday u alık tedârük idüp bahâsın girü bî-kusûr alınmak üzere virüp zamânında girü bahâsın taleb idüp bî-kusûr alasin.

1253

Yemen mühimmi için Haleb Hazinesi'nden ihraç olunacak altının, yol güvenliği sağlanarak, Vezir Mustafa Paşa'ya ulaştırılmak üzere Şam muhafazasındaki Murad Paşa'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Muhib Çavuş'a virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 975

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

"Yemen mühimmi için Haleb Hazînesi'nden yüz bin altun ihrâc idüp Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya irsâl ü îsâl olunmak" için Haleb defterdârına hükm-i şerîfüm gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh defterdâr zikrolunan altunı Hazîne'den ihrâc idüp sana teslim eyledükde sipâh tâyifesinden ve hısâr-erinden ve gayriden kifâyet mikdârı âdem koşup Şâm muhafazasında olan Karaman Beğlerbeğisi Murâd *dâme ikbâlühûya* emîn ü sâlim irsâl eylesin ki, ol dahı âdem tedârük idüp müşârun-ileyh vezîrüne îsâl eyleye ve hazîne ile gönderilen kimesnelere bir yara[rı]nı baş [u] buğ ta'yîn eylesin ki, yolda ve izde basîret üzre olup bâb-ı ihtimâmda dakîka fevteylemeye. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

Muhib Çavuş'a virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 975

1254

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhafazasında olan Murâd Paşa'ya

Yemen mühimmi için Haleb Hazînesi'nden gönderilecek yüz bin altının, Şam muhafazasında bulunan Karaman Beylerbeyi Murad Paşa tarafından yol güvenliği sağlanarak Vezir Mustafa Paşa'ya ulaştırılması.

hüküm ki:

"Yemen mühimmi için Haleb Hazînesi'nden yüz bin altun ihrâc olunup Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya irsâl eylesin." diyü emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan altunı Haleb'den sana vâsıl oldukda sipâ[h] tâyifesinden ve hısâr-erinden ve gayriden kifâyet mikdârı âdem yazup emîn ü sâlim müşârun-ileyh vezîrüne irsâl ü îsâli bâbında mücidd ü sâ'î olasın. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ana göre mukayyed olup hazîne ile yarar âdemler koşup birini baş u buğ ta'yîn eyleyüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yolda ve [i]zde basîret üzre olup bâb-ı ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin.

Yazıldı.

Paşaya.

1255

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen seferine tayin olunan Vezir Mustafa Paşa'ya asker, zahire, gemi ve mühimmât hususunda muzâyaka çekdirilmemesi ve tereke anbarlarının tamamen boş bırakılmayıp tohumluk tereke ayrılması; ayrıca gemiler gittikten sonra da gemi yapımı için kereste tedarik edilmesi. .

Mektûb gönderüp; "ol vilâyetün ahvâli ve mevcûd olan hazîne vü gılâle müte'allik husûslar, Yemen mühimmi için lâzım olan mühimmâtı tedârük eylemek bâbında mücidd ü sâ'î olduğun" bildürmişsin; dahı her ne dimiş isen mufassalen Pâye-i Serîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmuşdur ve Hasan Çavuş dahı; "şimdiye değin iki yüz bin filori tahsîl eyledüğün" haber virmişdür. İmdi; Yemen mühimmi için lâzım olan eger gemilerdür ve eger peksimat ve sâyir husûslardur; mu'accelen tedârük olunması ehemmi-i mühimmâtındandır. Husûs-ı mezbûra serdâr ta'yîn olunan Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Aslâ tevakkuf olunmayup mu'accelen varup irişesin." diyü emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Yemen mühimmi için lâzım olan husûslarda gereği gibi ikdâm u ihtimâm üzre olup müşârun-ileyh Mısır'a varup mülâkî olunca aslâ bir husûsda tevakkuf olunmak lâzım gelmeyüp eger gemilerdür ve eger gayridür; cümlesi hâzır u müheyyâ olup mevsimiyle mahall-i me'mûra müteveccih oluna. Bi-mâyeti'llâh fütûhât-ı cemîle müyesser olmuş ola. Bi'l-cümle hiç bir husûsda; "Arza muhtâcdur." diyü avk u te'hîr olunmayup vech ü münâsib görüldüğü üzre itmâm-ı maslahat itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Lâzımü'l-arz olur kazâyâ vâkı' olursa ba'dehû arzeyleyesin. Bu bâbda müşârun-ileyh Vezîrüm Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "vâkı' olan hıdemât-ı hümayûnda gereği gibi mücidd ü mukdim olduğun" arzeylemişdür. Gerekdür ki; husûs-ı mezbûrda kemâl-i ikdâm u ihtimâm ile yek-dil ü yek-cihet olup eger akça ile tereke almak husûsıdır ve eger gayridür; mu'accelen itmâma irişdürmek bâbında umılandan ziyâde sa'yler eyleyesin ve anbârda olan terekeden tohm için bir mikdâr tereke alık[oy]up anbârı katı hâlî komayasın. Rûmili cânibi[n]den dahı ba'zı gemilerüne tereke tahmîl olunup mevsimiyle gönderilür. Şimdilik bulunan yirlerden alup askere müte'allik olan zahîre bâbında muzâyaka çekdürmeyesin ve Vezîrüm Mustafâ Paşa asâkir-i mansûre ile Yemen'e teveccüh itdükden sonra gemiler mühimmâtıyçün kereste ihzârına dahı mukayyed olup tedârük eyleyesin ki, lâzım oldukda hâzır buluna.

Yazıldı.

Muhib Çavuş'a virildi. Fî 14 L., sene: 975

1256

Kavvas ihracı için Şam ve Haleb kadılarına; gemi, tereke, peksimet tedariki vs. konularda da Mısır beylerbeyine hükümler yazıldığı; yeniçeri mevâcibleri ve kavvasların ulûfesiyle sipahilerin timarları yazılarının Haleb Hazinesi'nden gönderilecek yüz bin altından ödenip sipahilere ödenecek para bunların timarlarından tahsil olunacağından kime ne kadar ödendiğinin bir deftere kaydedilmesi; ayrıca atlı askerin zahiresinin teminindeki zorluk dolayısıyla, götürülen askerin çoğunun piyade olmasına gayret edilmesi.

Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi için beşer akça ulûfe ile üç bin nefer kavvâs lâzım olup ve Şâm'dan giden sipâhî tâyifesinin timârları yazısı ile yeniçeri tâyifesinin

mevâcibleri virilmesi" husûsın bildürmüşsin; dahı her ne dinilmiş ise mufassalen Pâye-i Serîr-i A'lâm'a arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmuşdur. İmdi; husûs-ı mezbûr içün bin beş yüz nefer kavvâs yazılup ulûfeleri Şâm ve Haleb Hazînesi'nden virilmek emrüm olup vilâyet-i Şâm kâdîlarına; "Bin beş yüz nefer kavvâs mu'accelen ihrâc eyleyesiz." diyü ( ) defterdârına emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre bin beş yüz nefer kavvâs yazup ve sipâhî tâyifesinden lâzım oldukda Haleb Hazînesi'nden ta'yîn olunan yüz bin filoriden karz tarîkıyla oligelen âdet ü kânûn üzre tîmârlarına göre tevzî' idüp esâmîsiyle tîmâr nâhiyesin ve karyesin ve yazusun defter idüp üzerlerine ne mikdâr altun virildüğün kaydeyleyesin ki, kendüleri mevcûd olmaduğı zamânda karz virilen altun tîmârlarından tahsîl oluna ve yeniçerilerin dahı lâzım olan mevâcibleri ol altundan virile. Mısır beğlerbeğisine dahı hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Cemî' lâzım olan husûsları; "Lâzimü'l-arzdur." dimeyüp vech ü münâsib görildüğü üzre tedârük olunup nihâyet sonra arzeyelesin." diyü emrüm olup; "Eger gemiler husûsıdır ve eger tereke satun alup müstevfî peksimat ihzârıdır ve gayridür; hâzır u müheyyâ eyleyesin[n] ki, asâkir-i mansûre [ile] varıldukda aslâ bir husûsda tevakkuf u te'hîr olmak lâzım gelmeyüp mevsimiyle Yemen cânibine azîmet olunup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ envâ'-ı fethlar ve yüz aklıkları müyesser ola." dinilmişdür. Hemân cibilletinüzde merkûz olan asnâf-ı şecâ'atün ve firâsetinüz muktezâsınca mu'accelen çıkup mevsimiyle irişüp a'dânun def' u ref'[ı] bâbında mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz ve sa'yeyleyüp bile alup gitdüğünüz askerün ekserini piyâde alup gidesiz ki, atlu askerün zahîresi bâbında usret çekilmek mukarrerdür. Bi'l-cümle mahall iktizâ eyledüğü üzre tedârük idüp vech ü münâsib görildüğü üzre itmâm-ı maslahat bâbında mücidd ü sâ'î olasız.

Yazıldı.

1257

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Oğulları Şah Tahmasb'ın yanında bulunan ve kendisi Dadyan ülkesinde olmasına rağmen orayla bir alâkası olmadığı bildirilen kadın hakkında araştırma yapılarak sonucun bildirilmesi.

Hâliyâ Dadyan ülkesinde bir hâtûn olup ol diyârda zevci ve alâkası olmayup oğulları Tahmasb Şâh yanında olduğı i'lâm olunup mezkûre hâtûn ne makûle hâtûn olduğı Südde-i Sa'âdetüm'de ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûre hâtûn ne makûle hâtûndur, bu diyârda zevci ve alâkası var mıdır, nicedür; ahvâlin ma'lûm idinüp mufassal ü meşrûh yazup arzeyelesin.

1258

Hâssa bahçelere acemi oğlanı lâzım olduğu, ancak buralardaki işlere Türk üzerindeki oğlanların dayanamayıp kaçtıkları bildirildiğinden, Avlonya'dan yeni toplanan oğlanlardan altmış tanesinin bahçe hizmetine tayin olunması.

Yazıldı.

Muhzıra virildi.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Bostâncıların Başı Dâvûd *dâme mecdühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Hâssa bâğçelerüm hıdmetiyçün acemî-oğlan lâzım olup bi'l-fi'l Türk üzerinde hıdmet iden oğlanlardan virilürse nicesi kendü hevâsında gezmeğe mu'tâd olmağla bâğçe hıdmetine tahammül idemeyüp kaçır." diyü; "hâliyâ Avlonya sancağından cem' olunan oğlanlardan virilmesin" recâ itmeğin zikrolunan oğlanlardan altmış nefer oğlan virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre bi'l-fi'l Avlonya'dan cem' olunan acemî-oğlanlardan Bâğçe-i Âmirem hıdmetiyçün âdet-i kadîme üzre altmış nefer yarar oğlan yazup müşârun-ileyhe teslim eylesin.

Yazıldı.

1259

Mektûb getüren Rûmili çavuşlarından Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 15 Şevvâl

Karadeniz'de parçalanan gemilerden çıkan yağ tulumlarını yağmaladıkları yapılan teftiş neticesinde sâbit olup hâlen firarda olanlarla, yağların toplanması sırasında baskın yapıp adam öldüren ve yürütülen teftişin yarıda kesilmesine sebep olan suhtelerin yakalanıp durumun bildirilmesi.

Kastamonı beğine ve Sinob kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Deryâda helâk olan gemilerden çıkan yağ tulumları emr-i şerîf üzre Hüseyin Çavuş mübâşeretile teftiş olundukda kazâ-i Bafra'dan Dede Fermânî (?) nâm âmiller ve Dîvâne Hızır ve Delû Bayram yağmâ idüp arabalar ile yirlerine gönderdikleri sâbit olup yiğirmi yedi kintâr altmış lodra yağ tahsîl olunup der-mahzen olundı ve mezbûr Hızır elegendüp Dede İstanbul'a gitmiş bulunup bâkî yağ tahsîl olunurken otuz nefer levend sûhte gelüp basup üç nefer âdemleri katl ve nicesin mecrûh idüp otuz nefer sûhte dahı gelmek mukarrer olmağın teftişden ferâgat olundı." diyü bildürmüşsin. İmdi; [eger] mezkûrlardan yağ yağmâ idenlerdür, eger ehl-i fesâd sûhtelerdür; her kande ise elegetürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıldukda, emrüm üzre mezbûrûn ehl-i fesâd sûhteleri ve anun gibi müslimânların yağların gâret idenleri eger buldurması lâzım olanlar iledür ve eger sipâhîler ile üzerlerine varılmağladur ve eger gayri tarîkladur; bi'l-cümle her ne vechile mümkün olursa elegetürüp dahı gereği gibi habsidüp ahvâllerin yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz. Sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel oluna.

1260

Türbe hizmetindeki acemi oğlanların eski ve yararlarından iki yüz neferinin kapıya çıkarılması.

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ türbede olan acemî-oğlanların eskilerinden ve yararlarından iki yüz nefer oğlan kapuya çık[rı]lmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre türbe hıdmetinde yarar u eski olup müstehıkk olanlardan iki yüz nefer oğlan kapuya çıkarasın.

Yazıldı.

Karata nâm zimmîye virildi.

1261

***Dubrovnik beyleri tarafından gönderilen haberlerin ulaştığı;
bundan sonra da bilgi gönderilmeye devam edilmesi.***

Dubravenik beğlerine:

Hâliyâ Âsitâne-i Sa'âdet'e mektûb gönderüp ba'zı haberler bildürmüşsüz; ma'lûm oldu.

Buyurdum ki:

Min-ba'd dahı vâkıf olduğun ahvâli i'lâmdan hâlî olmayasız.

Yazıldı.

Çavuşbaşısı Husrev'e virildi. Fî

1262

Sana Beylerbeyi Osman'ın ihtiyaç duyduğu cebehânenin, bedeli Yemen'den ödenmek şartıyla müteveffa Mahmud Bey'in cebelerinin müzayede yapılp değer bahasına kendisine verilmek sûretiyle karşılanması; Yemen parasının Özdemir Paşa zamanındaki gibi kesilmesi ve bu işi için Şemal adlı Yahudi'nin istihdamı; gümüş sıkıntısı çekilmesi halinde iki kantar gümüş tedarik edilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

San'â Beğlerbeğisi Osmân mektûb gönderüp; "cebe-hâne bâbında muzâyakası olup müteveffa Mahmûd Beğ'ün değer bahâsıyla cebelerin alup bahâsın Yemen'den edâ eylemek" bâbında istid'â-yı inâyet idüp ve; "Yemen'de olan pâre müzeyyef olup Mısır'da kesildiği gibi kesilüp ve Şemal nâm Yehûdî'yi ol hıdmete istihdâm eylemek" için taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, müteveffa-i mezbûrun cebe-hânesin âdet ü kânûn üzre üç gün mezâd idüp murâd idinen kimesneler arturup tamâm karârın buldukda müşârun-ileyhe değer bahâsıyla bahâların Yemen'den edâ eylemek üzre viresin ve ne mikdâr virildiğin cinsli cinsiyile defter idüp ve bahâları ile bir sûretin imzâsıyla alıkoyup bahâsın mahallinde ana göre taleb eyleyesin ve Yemen pâresi Mısır'dağı gibi kesilmek münâsib değildir. "Öztimür zamânından berü

kesildiği üzere kesile." diyü emrüm olmışdur. Gümüş bâbında muzâyaka çekilürse iki kıntâr mikdârı gümüş tedârük idivirüp ve mezbûr Yehûdî'yi bile gönderesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 14 Şevvâl, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

Çavuşlar kethudâsına virildi.

1263

Mısır Beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Paşa'nın muhallefâtından, bazı yerlere vasiyet ettiği üçte birinin ilgili yerlere sarfolunup kalan üçte ikisinin ise Hazine-i Âmire için zaptolunması ve satılması gerekenlerin değerinde satılması; ayrıca adı geçenin hanımı tarafından dışarı çıkarıldığı rivayet olunan iki yüz sandıkta olan eşya hakkında da bilgi verilmesi; şayet bunların içinde Hazine için zaptolunması gerekli eşya varsa bunlara da el konulması; ancak bu bahane ile hanımına ait eşyaya tecavüz edilmemesi.

Mısır beğlerbeğisine ve kâdisına ve defterdârına hüküm ki:

Mukaddemâ Mısır Beğlerbeğisi olup vefât iden Mahmûd Paşa sülûs-i mâlın ba'zı eczâyâ vasiyyet idüp mâ'adâsı Hızâne-i Âmire için zabtolunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, sülûs-i* mâlın vasiyyeti muktezâsınca niyyet eylediği [e]czâyâ sarfidüp mâ'adâsın Hızâne-i Âmirem için zabteyleyesin ve fûrûht olmak lâzım gelen metrûkâtın tamâm mukayyed olup değer bahâsıyla fûrûht eyleyesin. Müteveffâ-i mezbûrun hâtûnı taşra çıkdukda iki yüz aded sanduk ihrâc eylemiş. Ol sanduklar içinde ne makûle nesne vardır, muhallefâtı yazıldukda cümlesi görülmüş midür, nicedür; ma'lûmun olduğu üzere yazup bildüresin. Ammâ; bu bahâne ile hâtûnının mülk-i mahzına dahl ü tecavüz olunmaya. Ammâ; Hızâne-i Âmirem'e râci' olan esbâbın dahı zâyî' olmak câyiz değildir; ana göre mukayyed olasin.

Yazıldı.

Muhib Çavuş'a virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 975

1264

Akrabasından yirmi beş kişiyi öldürdüğü ve reâyaya zulmettiği bildirilen Garbiyye ve Menûfiyye vilâyeti Şeyh-i Arabî Bağdadoğlu Atıyye bin Abdullah'ın hapsedilip geçmiş senelerden zimmetinde kalan bakâyanın tahsil olunması ve şeyhliğin de kendisinden alınıp Allâm bin Bağdad'a verilerek durumun bildirilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hâliyâ Garbiyye ve Menûfiyye vilâyetinün Şeyh-ı Arabî olan Bağdâdoğlu Atıyye bin Abdullâh nâm kimesnenün zimmetinde geçen senelerden kalan

bakâyâdan toksan bir bin üç yüz yigirmi üç sikke altun mâl-ı mîrî olup bu zamâna deĝin tahsîli mümkün olmayup şakî olmaĝın Mahmûd Paşa fevtolduĝundan sonra kendü akribâsından yigirmi beş nefer kimesneyi nâ-hak yire katl ve şer'-ı şerîfe itâ'ati olmamaĝın vilâyet-i mezbûre kâdisi*, havfindan kaçup gelüp Mısır'da sâkin olup zulm ü te'addîsi ziyâdedür; habsolmayınca zikrolunan bakâyâdan bir akça tahsîl olunmak muhâldür ve yiri bir yarar kimesneye virilmezse bu senenün mâlı dahı zâyî' olur." diyü; "Allâm bin Bağdâd'a virilmesin" arzitdüĝün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr Atıyye'yi habsidüp dahı zimmetinde olan mâlı bî-kusûr tahsîl idüp ve mâl tahsîl oldukdan sonra yine habsden ıtlâk itmeyüp arzeyelesin ki, sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel oluna ve vilâyet-i mezbûre şeyhlîĝın dahı arzitdüĝün üzre mezbûr Allâm'a virüp mâl-ı mîr[î]mün cem' u tahsîlinde gereĝi gibi ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Çavuşlar kethudâsına virildi.

Paşa.

1265

Beylerbeyinin salyânesinin artırıldıĝı; müteveffa Mahmud Paşa kullarının kılıca yarayanlarının yazılıp yaramayanlarının satılması; kul ihtiyacı bu şekilde karşılanamıyorsa Südde-i Saâdet'den yazılıp gönderileceĝi; Mısır, Kâbe ve Medine'deki kul, müteferrika ve çavuşların sayıları, ulûfeleri, alıkları vs. hakkında bilgi verilmesi; tekaüd olmak isteyen ağır ulûfelilerin tekaüdlерinde teâmüllere uyulması.

Mısır beĝlerbeĝisine hüküm ki:

Senün hakkında avâtıf-ı alıyye-i pâdişâhânem zuhûra getürüp kadîmî beĝlerbeĝiler tasarruf idegeldükleri galle yigirmi kerre yüz bin akça sâlyâne ta'yîn olunmaĝın **buyurdum ki:**

Eger sâlyânedür ve eger galledür; olıgeldüĝi üzre mutasarrıf olasin. Kezâlik defterdârlara dahı virilüĝelen gallelerini hâlâ defterdâr olana dahı bî-kusûr tasarruf itdüresin ve kul yazılmak husûsın bildürmişsin. Müteveffâ Mahmûd Paşa'nun kılıca yarayan* kullarını yazup hurdelerini deĝer bahâsıyla fûrûht eyleyesin. Dahı kul yazılmak lâzım gelürse arzeyelesin ki, Südde-i Sa'âdetüm'den kul-oĝlı ve kul-karındaşı yazılıp gönderile ve bi'l-fi'l mahrûse-i Mısır'da ve Ka'be-i Mükerrema'de ve Medîne-i Münevvere'de *şerrafeha'llâhü te'âlâ* ne mikdâr kul olup ve müteferrika vü çavuşlar dahı kaç nefer olup ve alıkları ve ulûfeleri ne denlü olduĝu ma'lûmum olmak lâzım olmaĝın eger müteferrikadur ve çavuşlardur ve eger gönüllü ve gayridür; isimleriyle ve yevmiyyeleriyle ve alıklarıyla ale'l-esâmî defter idüp mühürleyüp gönderesin ve anun gibi ağır ulûfesi olup pîr olmaĝla tekâ'ud ihtiyâr idenlerden yigirmi akçası olana dört akça virilüp yarar oĝlı var ise tokuz akçası oĝlına virilüp mâ'adâsı Hazîne'de kalmak kânûn-ı mukarrer olup sen dahı kânûn muktezâsınca amel eyleyesin ve on beş akçası olana üç akça ve on akçası olana iki akça ve beş akça ulûfesi olana

bir akça tekâ'ud ulûfesi virilügelmişdür. Ana göre pîr olanlara tekâ'ud ulûfesin ta'yîn idüp mâ'adâsı Hızâne-i Âmire'de kala.

Yazıldı.

Muhib Çavuş'a virildi.

1266

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Payas'da bol miktarda gemi ağacı kesilip sahile indirilerek Mısır'dan gelecek gemilerle Mısır'a gönderilmesi ve şu ana kadar kesilip gönderilmiş olan ağaç miktarı hakkında bilgi verilmesi.

Bundan akdem hüküm-i şerîfüm gönderilüp; "Uzeyr sancağında Payas nâm mahalde gemi ağacı kesilüp yalıya indürüp Mısır'dan gemiler geldükde tahmîl olunup Mısır'a irsâl olunmak" fermân olunmışdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup husûs-ı mezbûrun itmâmına sa'y ü ikdâm eyleyüp vâfir ü müstevfî gemi ağacı kesdürüp Mısır'dan gemiler geldükde tahmîl itdürüp mahrûse-i mezbûreye irsâl ü îsâl eylesin. Zikrolunan husûs mühimmât-ı umûrdandır; ihmâl ü müsâhele olunmayup vâfir ü müstevfî gemi ağacı kesdürüp yalıya indürdesin ve şimdiye değin ne mikdâr ağaç kesilüp irsâl olunmuşdur; yazup bildüresin.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 975

1267

Haleb beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Önceleri kendilerinden resm-i bevâbân ve çavuşân alınmayan erbâb-ı timar, hisar-erenleri ve Şam yeniçerilerinin iltizama rağbet etmeleriyle mukâtaaların gelirlerinde artış kaydedildiği, ancak tahsilata memur kapıcının binde altı akçe talep etmesi ve daha sonra gelen binde bir buçuk alınmasına dair emri uygulamayıp mültezimleri hapsetmesi dolayısıyla, mukâtaalara rağbetin azalarak Hazine'ye zararı mucip olduğu bildirildiğinden, resmin binde bir buçuk oranında aldırılması.

Sen ki defterdârsın, mektûb gönderüp; "Bundan akdem resm-i bevâbân u çavuşân husûsında emr-i şerîf vârid olup; "erbâb-ı tîmârdan ve hisâr-erenleri ve Şam yeniçerilerinin mültezimlerinden rûsûm-ı mezbûre alınmaması" fermân olunmağın zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr iltizâma rağbet idüp bu sebeble mukâta'ât izdiyâdda olup hâlâ gelen kapucıya virilen hüküm-i şerîfde; "Kapum kullarından mâ'adâsından aldurasın." diyü fermân olunmağın mezbûr kapucı zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan olan ümenâ' [vü] mü[lt]tezimîni dutup binde altı akça talep idüp ve nevrûz zamânı olup her birin habsidüp bundan akdem husûs-ı mezbûr arzolandukda; "binde bir buçuk akça alınmak" emrolup ümenâ' mezbûr kapucı te'addisinden halâs için bir buçuk akçayı virmeğe râzîlar iken her biri mukâta'adan bîzâr olup küllî ihtilâle bâ'ıs olmuşdur. Şöyle ki; emr-i sâbık üzre binde bir buçuk alınmak için emr-i şerîf mâyet buyurılmaya,

aslâ iltizâma rağbet olmayup mâl-ı mîrîye küllî zarar olur." diyü bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Emr-i şerîf-i sâbık muktezâsınca amel eyleyüp emr-i şerîf[e] muhâlif bir akça ziyâde aldurmayup zulm ü te'addî itdürmeyesiz ve men'le memnû' olmayup muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Muhîb Çavuş'a virildi.

1268

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Vezîr Mustafa Paşa'nın Mısır'a varır varmaz gemilere binip bir an önce Yemen'e hareket etmesi; yola çıkarılan yedi-sekiz yüz kul karındaşıdan başka kendisinin talebi üzerine bin asker daha yazılıp gönderilmesi için yeniçeri ağasına emir verildiği; kendisinin de Yemen'deki karışıklık giderildikten sonra, hizmette bulunanların istihkaklarına göre sancak, terakkî ve dirliklerle riayet olunacağı yolunda askere istimâlet vermesi ve Murad Paşa Kethüdâsı Ali'deki altı adet sancak başını alması.

"Vilâyet-i Yemen ıslâhiyçün aslâ te'hîr u tevakkuf olunmayup [a'dânun] def' u ref'ı husûsında ve ol vilâyetün nizâm u intizâmı bâbında mücidd olup mümkün olduğu kadar ihtimâm idüp sür'at üzre azîmet idesin." diyü emrüm olup ol bâbda Şâm cânibinden ulağla mufasssalen hükmi-ı şerîfüm gönderilmişdür. Asâkir-i mansûre ile varup Mısır'a vâsıl olduğunda dahı aslâ te'hîr u terâhî olunmayup a'dâya göz açdurmayup irişmek üzre olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm muktezâsınca iki gün bir yirde ârâm itmeyüp mahrûse-i Mısır'dan isti'câl üzre gemilere girüp dahı mahall-i me'mûra irişmek ardınca olasin. "Cemî' levâzım ü mühimmât ne ise tedârük oluna ki, asker vardukda bir husûsda tevakkuf lâzım gelmeye." diyü Mısır beğlerbeğisine mü'ekked ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. Hemân mücidd ü merdâne olup cibilletünde merkûz olan vüfûr-ı şecâ'at ü merdâneliğün muktezâsınca bile koşılan askere istimâlet virüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. İnâyet-i Hakk ile yüz aklıkları tahsîl idüp envâ'-ı fütûhât ile avdet müyesser olmuş ola ve; "Yemen mühimmi içün beş yüz nefer acemî-oğlanı yazılıp gönderilmek" husûsın bildürmüşsin. Ol husûs içün yeniçeri ağasına bin nefer kul-karındaşı yazılmak emrolup yedi-sekiz yüz nefer yazılıp gönderilüp; "bin nefer âdem dahı yazılmak" fermân olunmuşdur. Ana göre mukayyed olup mu'accelen ihrâc idüp varup edâ-i hıdmet idüp ba'dehû herkes yirine avdet eyleye ve Yemen hıdmetinde bile olup hıdmetde buluna[n]lara eger beğler ve müteferrika vü alaybeği vü zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdur ve gayridür; cümlesine istimâlet viresin ki, uğur-ı hümâyûnumda cân u başla hıdmetde bulunanlar hakkında avâtıf-ı aliyye-i şâhânem mebzûl olup hıdmetlerine ve yoldaşlıklarına göre sancaklar ve terakkîler ve dirlikler virilüp cümlesi muhassılül'l-âmâl olmak mukarrerdür. Cümlesi ana göre hıdmetlerde bulunup mücidd ü merdâne olalar ve Murâd Paşa Kethüdâsı Ali'de altı kıt'a sancak başı vardur; buldurup ol sancak başlarını

kabzeyleyesin.

Yazıldı.

Muhib Çavuş'a virildi.

1269

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Yemen mühimmi için belirtilen miktarlarda top ve darbzen yuvalağıyla tüfek ve tüfek fındıklarının tedarik olunup gemilere yüklenip Mısır'a gönderilmesi.

Mektûb ü defter gönderüp; "Yemen mühimmi için Mısır'a gönderilen yat u yarağı" i'lâm eylemişsin; dahı her ne dinilmiş* ise ma'lûmum olmışdur. Eyle olsa; şimdiye değin gönderilen iki bin beş yüz tüfenkden mâ'adâ iki bin beş yüz tüfenk dahı gönderilüp ve top u darbzen yuvalaklarıyla üçer bin gönderilmişdür. Yedişer bin dahı tedârük olunup irsâl olunmak üzre olan otuz darbzen dahı irişdürüp gemiler ile tahmîl idüp gönderilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup hısâr dögecek topların yuvalaklarının anda çâpları var ise topcıbaşın getürdüp sü'âl idüp dahı emrolunduğı üzre noksânın tekâmîl eyleyüp çâpı ma'lûm değil ise; "Mısır'dan gönderile." diyü fermân olunmuşdur. Taleb idüp getürdüp eger darbzen yuvalağıdır ve top yuvalağıdır; gönderilen üçer binden mâ'adâ yedişer bin dahı tedârük ü ihzâr idüp iki bin vezne tüfenkle gemilere tahmîl ü irsâl eyleyesin ve şimdiye dek gönderilen tüfenk fınduğı kâfidür; isrâf olunmayup mahallinde sarfideler. Bi'l-cümle Yemen mühimmi için lâzım olan her ne ise ber-vech-i isti'câl irsâl ü isâl olunması bâbında envâ'-ı [mesâ'î-i] cemîle zuhûra getüresin. Bi'l-fi'l mevcûd on beş darbzenle üç-dört bin yuvalak bulunursa irsâl olunup anun gibi dahı lâzım olursa nihâyet ba'dehû tedârük eyleyesin.

Yazıldı.

Çavuşbaşına gönderildi. Fî 25 Şevvâl

1270

Edirne kâdisına hüküm ki:

Giyim kuşamla ilgili olarak daha önce gönderilen emre uymadıkları bildirilen Edirne'deki gayrimüslimlerin bu konuda uyarılmaları; ayrıca, ayakkabıcı esnafına da, muhtesibe verilen kanunda kalitesine göre belirlenen fiyattan fazla fiyata ayakkabı sattırılmaması.

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Mahmiyye-i mezbûrede olan Yehûdî vü kefere tâyifesi harîr kaftân ve skarlat çuka ve sahtiyân ayakkabı giyüp ve ince dülbend sarınup ve haffâf tâyifesi ayakkabın ziyâde bahâya satmayalar." diyü emrüm olmuşdı. Hâlen ol emr-i şerîfûme muhâlif Yehûdî vü kefere tâyifesi yine harîr kaftân ve eyü çuka ve sahtiyân ayakkabı giyüp ve ince dülbend sarınup ve haffâflar dahı a[ya]kkabını ziyâde bahâya satdukları istimâ' olundu. İmdi; bu bâbda bi'z-zât mukayyed olman emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mahrûse-i mezbûrede olan Yehûdî tâyifesin getürdüp bu bâbda gereğı gibi

tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, min-ba'd emr-i şerîfûme muhâlif eyü libâs giymeyüp bogası ka[f]tân ve Selanik çukası ve kara pâpûş giyüp ve ince dülbend sarınmayalar ve haffâf tâyifesi dahı ayakkabın muhtesibde olan kânûn-nâme-i hümayûnda a'lâ vü evsat u ednâsından ta'yîn olunan bahâ üzre satup ziyâde bahâya satmayalar; bu husûs sonradan tecessüs olunur. Şöyle ki; bu def'a dahı emr-i hümayûnuma mugâyir Yehûdî vü keferetâyifesi eyü libâs giyüp ve ince dülbend sarınup ve haffâf tâyifesi ayakkabının a'lâ vü evsat u ednâsından muhtesibde virilen kânûnda ta'yîn olunan bahâdan ziyâde satarlar, bir ferdün özri makbûl olmayup mu'âteb olmak mukarrerdür. Ana göre tenbîh idüp bu emr-i şerîfûmün icrâsında dakîka fevteylemeyesin ve bu hükm-i şerîfûm sûretin sicill-i mahfûza kaydeylesesin ki, min-ba'd dahı mazmûn-ı hümayûnıyla amel olunup ana muhâlif vaz' olunmaya.

Yazıldı.

Çavuşbaşısına virildi.

1271

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'a gönderilcek ve oradan tedarik olunacak silâh ve mühimmâtın noksanının giderilerek Vezir Mustafa Paşa varır varmaz tayin olunan askerle gemilere yüklenip Yemen'e irsâli; istenmesi halinde, kale dövmeye mahsus topların yuvalak çaplarının gönderilmesi; Mısır anbarlarından gemilerle askere zahire gönderilip eksilen zahirenin vakit geçirilmeden ikmali; henüz gönderilen top yuvalağı, hevayî top ve darbzenlerin arabalar tedarik olunup mevcut askerlerle, bundan sonra gelecek olanlarınsa gemilerle nakli; Payas İskeleyi'nde ihzarı emrolunan gemi ağaçlarının İskenderiye'den mirî veya rençber gemileriyle getirtilmesi.

Mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi için ol cânibde olan top ve sâyir levâzimâtı tedârük idesin." diyü hükm-i şerîf vârid olup ber-mûceb-i emr-i şerîf mevcûd ne mikdâr top olduğı tefâhhus olundukda tokuz top mevcûd bulundu." diyü bildürmişsin. Eyle olsa; "bi'l-fî'l ol cânibde yetmiş beş kıt'a darbzen ve elli tokuz batluşka ve kırk şayka ve on beş kolomborna ve bir hevâyî top ve iki bin âhen batluşka yuvalağı ve beş bin darbzen yuvalağı ve sağır u kebîr iki bin mikdârı yuvalak dahı mevcûd olduğı" Süveys kapudânı defter gönderüp i'lâm eyleyüp ve; "Top-hâne-i Âmire'den dahı bir hevâyî [ ] toplar yarar, ehil topcı ve kifâyet mikdârı yuvalak, iki bin beş yüz tüfenk irsâl olunup ve ellişer dirhem atar otuz darbzen ile top yuvalaklarından üçer bin yuvalak ile müstevfi tüfenk finduğı ve gemi mühimmâtı için âlât-ı lenger ve gayri her ne lâzım ise irsâl olunup iki bin tüfenk ile yedişer bin yuvalak ki, eger top ve eger darbzendür; yuvalakları onar bin ola." diyü Kapudânım ve Vezîrüm Piyâle Paşa'ya hükm-i şerîfûm gönderilüp ale'l-istimrâr ol cânibe müte'allik olan mühimmât ü levâzim ne ise ihzâr u irsâl olunmakdan hâlî olunmaz. **Buyurdum ki:**

Vardukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup zikrolunan yat u yarağun vâkı' olan noksânını tedârük ü tekmîl idüp her vechile mücidd olasın ki, Serdâr olan Vezîrüm Mustafâ Paşa vardukda, Yemen mühimmi için ta'yîn olunan kullarumla müretteb ü mükemmel hâzır u

âmâde olup hiç bir husûsda te'hîr u tevakkuf lâzım gelmemeğe sa'yoluna ki, müşârun-ileyhle ta'yîn olunan asâkir-i mansûre huzûr-ı bâlle a'dânun def' u ref'ı bâbında sür'at üzre azîmet ideler ve; "Hısâr döğilecek topların çâpı bu cânibde ma'lûm ise müstevfî yuvalak tedârük olunup irsâl oluna." diyü fermân olunmuşdur. Eger çâpı ma'lûm olmayup ol taraftan gönderilmek taleb olunursa mu'accelen çâplarını gönderesin ki, ana göre ihzâr olunup irsâl oluna. Anda mevcûd olanla bu cânibden gönderilen âlât ü yarakla bi-inâyeti'llâh itmâm-ı maslahat müyesser olmak câyızdır. Çendân itlâf u isrâf olunmayup ve lâzım olan mühim-mâtı da ihmâl ü müsâhele eylemeyüp bâb-ı dikkat ü ihtimâmı envâ'-ı mesâ'-i cemîle vücûda getüresin ve bu cânibden gemiler ile tereke daı gönderilmek bâbında sa'yolunur; ol cânibde daı bulunan yirlerden alup anbârı daı hâlî komayasın ve irsâl olunan top yuvalağı ve bir hevâyî top u darbzen için kifâyet mîkdârı araba ihzâr idüp ve bundan mukaddem gönderilen yarak hâlâ giden asker ile gönderilüp şimden sonra giden yat u yarağı gemiler ile akablerince gönderesin ki, varınca tevakkuf lâzım gelmeye ve ol cânibde bulunan gemi ağaçlarını daı Süveys'e gönderüp gemiler işletmek üzre olasın. Zîrâ hâzır olan gemiler gitmek ile Ters-hâne hâlî kalmak lâzım gelür. Ana göre gemi işletmek bâbında sa'y ü ikdâm idüp eger anda kereste bulunmazsa arzidesin ki, bu cânibden gönderile ve Uzeyr sancağında Payas nâm mahalde gemi ağacı kesdürüp ihzâr eylemek için Haleb beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilüp şimdiye değin vâfir ü müstevfî kereste tedârük eylemişdür; İskenderiyye gemilerine tenbîh idesin ki, varup zikrolunan keresteyi getüreler ve rencber gemilerini daı navlun ile gönderüp gemi ağaçların getürdesin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtıdır; ana göre mukayyed olup ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

Yazıldı.

Tezkireci Mahmûd Çelebî Efendi'ye virildi.

1272

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Gemi basıp ortadan kaybolan mirî kâfirlerin yakalanıp hapsolunarak durumun bildirilmesi.

Hâliyâ mîrî kâfirler gemi basup gaybet itdükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi gaybet iden kâfirlerden taht-ı kazâna varanları hüsn-i tedbîr ile elegetürüp muhkem habsidüp vâkı' olan ahvâli yazup bildüresin.

Yazıldı.

Bu daı.

Bir sûreti, Keşan kâdîsına.

Yazıldı.

Bu daı.

Bir sûreti, Rodos kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, İpsala kâdisına.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi.

1273

Samsad Sancakbeyi Behlül'ün yılda dört bin altuna iltizam ettiği Tariki, Çakallu ve Rişvân Cemaatleri'nin de diğer Ekrâd tâîfesi gibi tahrir olunup deftere kaydedilmesi.

Vilâyet tahrîrinde olan Mustafâ'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Tahrîri fermân olunup defter-i mufassalde mastûr olan Ekrâd tâîfesinden Târikî ve Çakallu ve Rişvân nâm cemâ'atleri Samsâd Sancağı Beği olan Behlül dâme izzühû Haleb Hazînesi'ne yılda dört bin altun teslim itmek üzere iltizâm eyleyüp hâliyâ kabâyil-i mezbûre sâyir Ekrâd gibi tahrîr olur mı, yohsa hâli üzere deftere naklolunur mı?" diyü arzitedüğün ecilden zikrolunan cemâ'atlerin tahrîr olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzere mezkûr kabâyili dahı sâyir Ekrâd gibi tahrîr eyleyüp kayd-ı defter eylesin.

Yazıldı.

Arz getüren âdemisine virildi.

1274

Mütেকâ'id Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Bolu'da, ehl-i fesâd suhtelerin yakalanmaları amacıyla Donanma hizmetinden alıkonulan sipahilerden anılan hizmete varanların timarlarına dahlolunmaması için isimlerinin defter olunup gönderilmesi.

Mektûb gönderüp; "Bolu'da vâkı' olan sûhte tâîfesinin iki-üç yirde cem'ıyyeti olup fesâdları ziyâde olmağın Bolı sipâhîlerinden iki yüz nefer sipâhî Do[na]nma'dan alıkonulup ehl-i fesâdun üzerine varılmak için anlara tüfenk virilüp gitmek üzere olduğun ve zikrolunan iki yüz nefer sipâhînin ba'zı senünle hıdmet-i mezbûreye varup ba'zı varmadüğün" i'lâm idüp lâkin bile giden sipâhîlerin isimleri defter olunup gönderilmemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ehl-i fesâd sûhtenin haklarından gelinmek için Do[na]nma'dan alıkonulup hıdmet-i mezbûra senünle bile giden sipâhîlerin isimlerin ve tîmârların baş karyeleriyle âdet üzere defter eyleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki muhâfaza hıdmetine ta'yîn olunup; "Deryâ seferine varmadılar.*" diyü tîmârlarına dahlolunmaya ve emr-i sâbık mûcebince ehl-i fesâd sûhtenin haklarından gelinmek bâbında mesâ'î-i cemîle vücûda getüresin.

1275

Yazıldı.
Evren Çavuş'a virildi.

Ergene'de ehl-i fesâd oldukları bildirilen isimleri yazılı şahısların yakalanıp teftiş olunmaları ve şer'an gerektiği şekilde cezalandırılmaları.

Ergene kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönde[r]üp; "nefs-i Ergene'de Za'im Alî ve re'âyâdan Alî ve Turak ve Çakır Alî nâm kimesneler meclis-i şer'a gelüp; "Tamlarımızdan ve mer'âmuzdan dâyimâ tavarlarımız sirka olup Bigçiftliği nâm karye ahâlîsinden Miço ve Eynas ve Kiga nâm zimmîler ba'zı koyun basup mezbûr Miço pâreleyüp ve sâbıkâ Dimo veled-i Köni nâm zimmînün evinde uğurluk hayvânı bulunup ve Hüseyin Hâce nâm imâmun evin basup üç nefer oğullarıyla katliden harâmîlerden karye-i mezbûrede Duka ve Anderye ve La nâm üç nefer zimmîler olup mezbûr Duka'nun şerîkleri tutı[l]up* siyâset olundukda gaybet eyleyüp halâs olup ve bi'l-cümle karye-i mezbûre ahâlîsi; "Eyü kimesne değiller." diyü; "Âmme-i müslimîne zararları vardır." diyü şekvâ itdüklerinde karye-i mezbûre Kethudâsı Niko nâm zimmî da'vet olup ahâlî-i fesâdun meclis-i şer'a ihzârı teklîf olundukda emr-i şer'a itâ'at itmedüklerin" bildürmüşsin. İmdi; mezbûrların ihzâr olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, her ne tarîkla mümkün olursa mezbûrları meclis-i şer'a ihzâr eyleyüp gaybet iderse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup sâbit olursa emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.
Kâtib Kartal-zâde['ye] virildi.

1276

Zağra Yenicesi kâdisına hüküm ki:

Zağra Yenicesi kadısının, hırsız ve harâmîyi korumaktan vazgeçip daha önce suçu sâbit olmuş ve sicile geçirilmiş ehl-i fesâdın sicil sûretlerini çıkarıp, teftişe memur Muharrem'e vermesi ve kendisine yardımcı olması; aksi takdirde azlolunup cezalandırılacağı.

Ze'âmetle Dergâh-ı Mu'allâ müteferrikalarından hırsız u harâmî teftîşinde olan Muharrem'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf mücebince ba'zı harâm-zâde teftîş ü tefahhus olup kiminün hakkından gelinüp ve kimi gemiye gönderilmişken Zağra Yenicesi Kâdılığı'nun harâm-zâdesin görmeğe şürû' olundukda zikrolunan kâdî vermeyüp haklarından gelinmesine mâni' olup bundan akdem kâdî-i mezbûrun harâm-zâdeye mu'âvenet itdüğü arz olunmuşdı. Bu diyâra dört def'a kâdî olup on yıldan ziyâdedür ba'zı eşirrâ ile bir olup harâm-zâdeyi elevirmez. Mâdâm ki bu vilâyetde kâdîdur, aslâ bir harâm-zâdenün hakkından gelinmez." diyü arzitmeğin zâhir olan ehl-i fesâdun husûsları şer'le görilmek babında mâni' olmaman emridüp

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, kazıyye arzulunduğı gibi ise anun gibi zâhir olan ehl-i fesâdun husûsları şer‘le görilmek bâbında mâni‘ u dâfi‘ olmayup taht-ı kazâna müte‘allik olan ehl-i fesâd ü şenâ‘atün bundan akdem fesâd ü şenâ‘ati sâbit ü zâhir olup şer‘le sicill olanların sicill-i mahfûzdan sûretlerin ihrâc idüp müfettiş-i mezbûra teslîm eylesin ki, müfettişler dahı ol sicil sûreti muktezâsınca şer‘le teftiş idüp bi-hasebi’s-şer‘i’l-kavîm lâzım gelen icrâ oluna. Şöyle ki; emr-i şerîfûme muhâlif taht-ı kazânda zâhir olan ehl-i fesâdun husûsları şer‘le görilmesine mâni‘ olup ve sûret-i sicilli olan eşkıyânun sicilleri sûretlerin sicill-i mahfûzdan ihrâc itmeyüp vermeyesin, azle konılmayup mu‘âteb ü mu‘âkab olursın; ana göre mukayyed olup ehl-i fesâd ü şenâ‘ate mu‘în ü zahîr olmasın.

Kastamonı beğine ve Boyâbâd kâdısına hüküm ki:

1277

Hâliyâ sen ki [Kastamonu beğisin], Küre kâdısı Südde-i Sa‘âdetüm'e

Kastamonu ve Boyabat'ta yol kesip adam öldüren, ev yakıp yağma yapan suhte levend tâifesinden Söylemez, Kara Hüseyin, Demircioğlu ve diğer tüm çetelerin sipahi ve il-eriyle üzerlerine varılıp yakalanarak yargılanmaları; suçu sâbit görülenlerin sicil sûretlerinin gönderilmesi ve gelecek emir doğrultusunda hareket edilmesi.

mektûb gönderüp; "Sûhte levendlerden Demürçi-oğlu ve Parmaksuz ve Kara Kemâl nâm müfsidler hakkında emr-i şerîf vârid olup ve bunlardan gayri Boyâbâd kazâsından Söylemez ve Kara Hüseyin nâm müfsidler zuhûr idüp her bölük gâh kırk-elli ve gâh yigirmi ve yigirmi beş ve otuz olup hâliyâ bir bölük dahı Arac kazâsına gelüp Demürçi-oğlu bölüğü ile Söylemez bölüğü evler basup âdemler katlidüp ve evler ihrâk idüp mîr-livâ kendü âdemleri ile dâyimâ ardlarınca olup vilâyet sarp olmağla elegendiğinden gayri ısyânları ziyâde idüp mâllar gâret idüp ve yollar basup hattâ Sinob kâdîsının birkaçı yolına gelüp bir âdemin katl ve birkaçın yaralayup müfsidlerden biri maktûl olmağla tağılup; "Eyyâm-ı şitâda bunlar böyle olıcak eyyâm-ı sayfda bu tâyife baş u sancak kaldurup vilâyet harâb olur." diyü re‘âyânun mütemevvil olanları ve ehl [ü] ıyâl[i] olanların ba‘zıları âhar vilâyete gitmek ve ba‘zı kal‘a-lara girmek üze iken sancakbeği vü sipâhîler sefer-i hümayûnuma gitdiklerinde hısârsuz yirlerde karâr eylemek ve tüccâr ticâret itmek ve ümenâ tâyifesi mukâta‘âtdan mâl tahsîl itmek müyesser olmayup Küre-i Ma‘mûre bi’l-küllîyye mu‘attal kalmak mukarrerdür." diyü arzyledüğü ecilden mezbûr[lar]un elegetürilmesini emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrları her ne tarıkla mümkün ise elegetürüp gaybet iderlerse akvâm u akribâsına ve kefillerine bi’l-cümle şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurup lâzım gelürse kifâyet mikdârı sipâhî vü il-eriyle üzerlerine varup ahsen vechile [elegetürüp] kazıyye arzulunduğı gibi olup sâbit ü zâhir olursa habsidüp mufassal ü meşrûh yazup sûret-i sicilleriyle arzeyesiz; sonra emrüm ne vechile sudûr iderse amel idesiz.

1278

Yazıldı.
Muhîb Çavuş'a virildi. Fî 16 Şevvâl

Şam'dan ihracı ferman olunan kavvasların birer aylık mevâciblerinin reâyadan toplanması.

Şâm kâdisına ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Şâm Beğlerbeğliği'nden ihrâcî fermân olunan kavvâs tâyifesine mevâcib virilmek lâzım olmağın birer aylık mevâcibleri re'âyâdan cem' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup vilâyet-i Şâm'dan ne mikdâr kavvâs ihrâc olunursa birer aylık mevâciblerin hısâb idüp ne mikdâr nesne lâzım olursa kâdî[lık]larda olan re'âyâyâ tamâm adâletle tevzî' idüp tahsîl eylemek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâminuz vücûda getüresiz. Şöyle ki; bu bahâne ile mübâşirinden ve gayriden re'âyâdan ziyâde akça alalar, neficesi size âyid olup mu'âteb olmanız mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup kavvâs yazılmak emrolunan kâdîlıklardan kemâl-i adâlet ile emrolunduğı üzre birer aylık mevâciblerin mu'accelen ihrâc eylesiniz. Bu bâbda toprak kâdîları dahı mu'âvin olup ağniyâ hımâyet olunup fukarâyâ te'addî olmadan ziyâde ihtiyât idüp mikdârlarına göre nihâyet adâletle itmâm-ı* maslahat itmek bâbında mücidd olasız.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 16 Şevvâl, sene: 975, der-Edirne

Yazıldı.

1279

Bolı sancağın mücedde[de]n tahrîr eyleyen emîn ve kâtibe hüküm ki:

Bolu'da ziyade tasarruf olunan çiftliklerin gönderilen mühürlü urganla ölçülerek a'la yerden seksen, evsat yerden yüz ve edna yerden yüz otuz ve yüz elli dönümün bir çiftlik olarak belirlenip deftere kaydedilmesi.

Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "livâ-i mezbûrda müceddeden tahrîr olunan yirlerde ba'zı çiftlik tasarruf idenlerin çiftlikleri ziyâde olup ölçilüp kânûn üzre çiftlikleri ta'yîn olması bâbında mühürlü urgan [virilmesin" bildürdüğü ecilden] ihrâc olup âdemüne teslim olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Livâ-i mezbûrda müceddeden tahrîr olunan yirlerde anun gibi ziyâde çiftlik tasarruf eyleyüp mühürlü urgan ile mesâhat olunup kânûn-ı kadîm muktezâsınca a'lâ yirden seksen dönüm ve evsat yirden yüz dönüm ve ednâ yirlerden yüz otuz ve yüz elli dönüm birer çiftliktür; ana göre ta'yîn idüp defter-i cedîd-i hâkânîye kaydidesiz. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye hımâyet olunmayup zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz.

1280

Yanko ve kardeşi Nikola'yı öldürdüklerini ikrar eden Abdi ve Dirhemîn'in siyaset olunması.

Hayrabolî kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "mukaddemâ hük-m-i şerîf gönderilüp; "Yanko ve karındaşı Nikola nâm zimmîleri katliden Abdî ve Dirhemîn nâm kimesnelerün teftîşi" fermân olunup mezkûrlar elegetürilüp teftîş olundukda mezbûrân zimmîler[i] katlitdüklerin tav'an ikrâr eyledüklerin" bildürmişsin. İmdi; mezkûrlar ikrârları muktezâsınca siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp emrüm mûcebince siyâset eyleyüp dahı emrüm yirine varduğın yazup bildüresin.

Yazıldı.

1281

Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Zi'l-ka'de

Yemen'in ıslahı için serdar tayin olunan Vezîr Mustafa Paşa mevcut zahire ve mühimmâtı alıp gittikten sonra lâzım olan diğer mühimmâtın da hazırlanıp müteakiben gönderilmesi.

Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Yemen ıslâhıyçün Serdâr ta'yîn olunan Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ ma 'âliyehü* ile Yemen'e giden asâkir-i mansûre mühimmi içün eger zâd ü zevâde husûsıdur ve eger yat u yarakları umûrîdur; her vechile mu'âvenet itmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup hâzır u müheyyâ olan zâd ü zehâyir ve yat u yarağla müşârun-ileyh vezîrüm mu'accelen Yemen cânibine azîmet idüp ba'dehü lâzım olan mühimmât her ne ise tedârük olunup ale't-te'âkub irsâl ü îsâl eylemek ardınca olasin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandur; avk u te'hîr olunmayup emrüm mûcebince akablerince gönderilmek lâzım olan mühimmâtı ale'l-ittisâl irsâl eylemekden hâlî olmayasın.

Yazıldı.

1282

Vize ve Hayrabolî ve Bınarhısâr ve Rodoscuk kâdîlarına hüküm ki:

Semum (?) adlı zimmî tâcirin, kendilerine, kardeşini öldürüp dört katır yükü ıskarlat çukasını ve otuz bin akçesini aldıkları şeklinde iftira edip hapsettirdiğini bildirip şikâyetle bulunan Pınarhisar'ın Bedir köyünden Seydi ve diğer iki kişinin iddialarının incelenip adilâne muhakemelerinin yapılarak suçun sâbit olması halinde suçluların hapsolunup sicil sûretlerinin gönderilmesi.

Bınarhısâr kazâsında Bedir köyünden Seydî ve Vize kazâsında Geyik nâm karyeden Oruç oğlu Dirhemîn ve Hayrabolî kazâsından Hâcîoğlu (?) nâm karyeden Satılmış; "Semum (?) nâm zimmî tâcir; "Karışduran kurbinde karındaşum ve bir nefer yoldaşımı katlidüp dört katır

yüki ıskarlat çukam ve otuz iki bin nakd akçam aldunuz." diyü iftirâ idüp habsitdürüp zulm ü te'addî eyledi." diyü tezellüm ü şekvâ eylemeğin mezkûrlar yirlü yirinde teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolunmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i şer'-ı şerîf dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; mezkûrlar zimmi-i mezbûrun zikrolunan karındaşın ve yoldaşın katlitdükleri bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir olursa mezkûrları habsidüp dahı yanınızda sübût ü zuhûr bulan mevâddı sicill idüp dahı sûret-i sicilleriyle mufassal ü meşrûh yazup bildüresiz. Tamâm hakk üzre olup telbîsden ve tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan, hılâf-ı vâkı' nesne arz olunmakdan hazer idesiz.

1283

Lala hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Hâslarundan Seferîhisâr kazâsına tâbi'

Lala hazretlerinin Seferihisar'daki hâslarında sakın olan Babaahmedoğlu'nun halka zulmettiği.

nefs-i şehirde sâkin olan Babaahmed-oğlu demekle ma'rûf kimesne ziyâde eşirrâdan olup müslimânların nâ-hak yire mâlların almak için gâhî ba'zı kâdîlara nâyib olup ve gâh sancakbeğiden bedel-i siyâset (———) satun alup ve yavacılığı...^H

^H Hüküm metni eksiktir.

Yazıldı.

1284

Mektûb-ı şerîf ile gelen Sâyir (?) Mehmed'e virildi.

Daha önce Yemen'e gönderilmek üzere tedariki emrolunan darbzenler için belirlenen ölçülerin kullanıma uygun olmadığı.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

"Sâbıkâ Yemen mühimmâtıyçün tedârük[i] fermân olunan darbzenler ile birer kintâr ağırlığı ve yedişer karış uzunluğu istihdâma kâbil değildir; helâk olur ve hıdmet-i mezbûre için bile gönderilecek kimesnelere sâbıkâ Açî pâdişâhına gönderilenlere virildüğü üzre terakkî virilmek" husûsın bildürmüşsin. İmdi;...^H

^H Hüküm metni eksiktir.

Yazıldı.

1285

Paşanın akribâsı Sinân Çavuş'a virildi. Fî 19 Şevvâl, sene: 975

Bınarhısâr ve Kırkkilise ve Mahmûdpaşa Hâsköyi ve Uzuncaova

Yaşanan et sıkıntısı dolayısıyla, adı geçen kazalardaki celeplerin koyunlarından Edirne'ye teslim olunmayanlarla bâki kalanların ihraç olunarak en geç Zilkade ayına kadar İstanbul'a gönderilmesi; bu hususta ihmali görülen kadıların, azlın yanısıra başka cezalara da çarptırılacağı.

Hâsköyi ve Çirmen ve Zağra-i Atîk ve Zağra-i Cedîd ve Akçakızanlık ve Yenice-i Kızılağaç ve Yanbolı ve Nevâhî-i Yanbolı ve Karîn-âbâd ve Ruskasrı ve Ahyolı ve Aydos kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında ziyâde muzâyaka olup taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan celeblerin koyunlarının mahrûse-i Edirne'ye teslim olunmayan ve bir mikdârı teslim olup bir mikdârı bâkî kalanları [ale't-]ta‘cîl ihrâc eyleyüp mâh-ı Zi'l-ka‘de'de mahrûse-i İstanbul'da hâzır bulunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup her biriniz taht-ı kazâsında vâkı‘ olan celeblerin koyunlarından mahrûse-i Edirne'ye gelmeyüp ve bir mikdârı gelüp bir mikdârı bâkî kalanların koyunlarından bî-kusûr ihrâc eyleyüp yarar süricilere [koşup gönderesiz ki,] ta‘yîn olunan zamânda bî-kusûr mahrûse-i İstanbul'da hâzır bulunalar. Şöyle ki; ihmâlinüz sebebi ile ta‘yîn olunan zamânda bî-kusûr hâzır bulunmayalar, azl ile konılmayup müstehikk-ı itâb* olmanız mukarrer bilüp ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

Kara Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 18 Şevvâl, sene: 975

1286

Budun'da, tahrir zamanında ortadan kaybolup tahrir bittikten sonra geri döndükleri haber alınan eflak tâifesine bunu bir daha tekrar etmemeleri, aksi takdirde siyaset olunacakları hususunda beyler ve kadılar vasıtasıyla tenbihte bulunulması.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun vilâyetinde eflak tâyifesi vilâyet tahrîrine mübâşeret olundukda bir yire gelmeyüp gaybet idüp tahrîr tamâm olduktan sonra girü yirlerine geldükleri istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi vilâyet kâtibi vardukda beğlere ve kâdîlara muhkem tenbîh eylesin ki, min-ba‘d anun gibi muharrir-i vilâyet geldükde bir ferd emre muhâlif gaybet itmeyeler. Şöyle ki; ba‘de't-tenbîh girü gaybet eyledükleri i‘lâm oluna, siyâset olunurlar; ana göre mukayyed olalar.

Yazıldı.

Sefer Kethudâ'ya virildi.

1287

Peçuy beğine hüküm ki:

Bobofça Kalesi'nin tamiri için yeterli miktarda cerahor gönderilmesi.

Hâliyâ Bobofça nâm kal'anun ta‘mîri mühimmâtıyçün taht-ı livândan cerahor ihrâc olunup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezbûre mühimmi içün sancağundan kifâyet mikdârı cerahor ihrâc idüp mahall-i me'mûra gönderesin ki, varup hıdmetde olalar.

Yaşanan et sıkıntısı dolayısıyla, adı geçen kazalardaki celeplerin koyunlarının eksiksiz olarak ihraç olunup Zilhicce ayı içerisinde İstanbul'a gönderilmesi; bu hususta ihmali görülen kadıların, azlin yanısıra başka cezalara da çarptırılacağı.

Çernovi ve Tırnovi ve Lofça ve Plevne ve Niğbolı ve Rahova kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olmağın taht-ı kazânuzda vâkı' olan celeb koyunları bî-kusûr ihrâc olunup mübârek mâh-ı Zi'l-hicce'si'nün on beşinde mahrûse-i İstanbul'da hâzır bulunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi taht-ı kazânuzda vâkı' olan celeblerin üzerlerine ta'yîn [olunan] ganemlerin bî-kusûr ihrâc eyleyüp yarar süricilerile ta'yîn olunan zamânda mahrûse-i İstanbul'da hâzır bulunmaları bâbında envâ'-ı dikkat ü ihtimâmınız vücûda getüresiz. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhelenüz sebebi ile zikrolunan celeblerin koyunların ta'yîn olunan zamânda mahrûse-i İstanbul'da hâzır bulunma[ya]lar, mansıbınız alınmağıla konılmayup itâba müstehk olursız; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Prevadi ve Varna ve Tekfurgöli ve Silistre ve Şumnu ve Hezârgrad ve Hırsova ve Kili kâdîlarına; "...mâh-ı Zi'l-hicce'nün evâhır[in]e gelüp yitişe..." diyi.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi. Fî 18 Şevvâl, sene: 975

Vize ve Kırkkilise ve Bina[r]hısarı ve Ahyolu ve Aydos ve Karînâbâd

Gemi basıp firar eden mirî esirlerden otuz dokuz nefer Macar esirin Tuna taraflarına gittiği bildirildiğinden, bunların adı geçen kazalarda aranıp yakalanarak hapsedilmeleri ve sonucun arzolanması.

ve Prevadi ve Şumnu ve Varna ve Silistre ve Ruscük ve Niğbolı ve Baba [ve] Vidin'e varınca kâdîlara hüküm ki:

Mîrî kefare gemi basup Macar esirlerinden otuz tokuz nefer Macar esîr firâr idüp Tuna semtine gittükleri i'lâm olundu. İmdi; [**buyurdum ki:**]

Taht-ı kazâlarınuzda muhkem tenbîh idüp Tuna etrâfına varduklarında elegetürüp muhkem habsidüp vukû'ı üzre arzeyelesiz.

Daha önce Boğazkesen Hisarları'nda hazır bulundurulmaları emrolunan Biga ve Karesi sipahilerinden bir kısmının cenkçi olarak Mısır'a gitmek üzere yola çıkarılan kadırgaya bindirilmeleri; diğer sipahilerin de hazır olmaları.

Yazıldı.

Biga ve Karesi beğlerine hüküm ki:

Bundan akdem size bi'd-defe'ât ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Sipâhîlerinüzle Boğazkesen Hisârları kurbinde Dona[n]ma-i Hümâyûn'a mütevakıf olup hâzır olasız." diyü [emrüm olmuşdı]. Hâliyâ Mısır'a bir kadırga gönderilüp cengi lâzım olup henüz sipâhî gelmediği arz[o]lundu. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Bir ân te'hîr u tevakkuf eylemeyüp kifâyet mikdârı sipâhî ol kadırgaya koyup sâyir sipâhîler ile hâzır olasız.

Yazıldı.

Çavuşbaşına gönderildi.

1291

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Edirne'de silâhla gezdiği haber alınan ehl-i fesâd suhtelerin Subaşı Malkoç marifetiyle yakalanıp haklarından gelinmesi ve suhtelerin kefile verilerek silâhla gezmelerinin yasaklanması; yasağa uymayanlarınsa diğerlerine ibret için haklarından gelinmek üzere arzolanması.

Mahrûse-i Edirne'de ba'zı ehl-i fesâd sûhteler olup yarağla gezüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Anun gibi yarağla gezüp kendü hâllerinde olmayanları Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olup hâlâ mahrûse-i mezbûre Sübaşısı olan Malkoç Çavuş *zîde kadruhû* ile tefahhus idüp elegetürdüp dahı gereği gibi haklarından gelüp min-ba'd kefilîsüz sûhte komayasın. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl olunmayup emrüm üzre sûhte tâyifesini yarağla gezmekden men' idüp kefilî olmayan sûhte komayasın; memnû' olmayanları arzeyeleyesin [ki], tenbîhen haklarından gelinüp sâyirlerine mûcib-i ibret ola.

1292

Şah adına Kanunî Sultan Süleyman Han'ın ruhu için Osmanlı fukarasına sadaka dağıtmak isteyen İran elçisinin adamına, böyle bir teşebbüste bulunmamaları, şayet paraları varsa bunu kendi ülkelerinin fukarasına dağıtmaları hususunda tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi. Fî 17 Şevvâl, sene: 975

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

"Şark cânibinden gelen ilçi merhûm ve mağfûrun-leh babam hudâvendigâr tâbe serâhü rûhıyçün Memâlik-i Mahrûse'de olan fukarâya şâh tarafından akça üleşdürmek bâbında izn-i şerîfüm taleb eylediğin" bildürüp lâkin ehl-i sünnet [ve] cemâ'atün ol makûle tasadduka meyleylemedükleri mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa mübâşeret idüp âdemisin [bu]lîvirüp getürdüp te'kîd ü tenbîh eylesin ki, bu bâbda mukayyed olmayup anun gibi fukarâya tasadduk idecek akçaları varsa memleketleri fukarâsına tevzî' u tasadduk eyleyeler; emr-i şerîfe muhâlif iş itdürmeyüp bu husûsa mübâşeret eylemeyeler.

Yazıldı.

1293

Silistre beğine, kâdisına hüküm ki:

Akkirman Sancakbeyi Hasan hakkında bazı şikâyeti hâvi rukanın sûretinin çıkarılarak gönderildiği; taraflar bir araya getirilerek davalarının görülüp neticenin arzedilmesi; ayrıca ruka sahibinin nasıl bir kimse olduğu hususunda da bir araştırma yapılarak sonucunun bildirilmesi.

Hâliyâ [ ] Akkirman Sancağı Beği olan kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Hasan dâme izzühü için ruk'a sunup şikâyet itmeğın ruk'a sûreti aynı ile ihrâc olunup sizün vüfûr-ı firâset ü kiyâsetinüze i'timâd-ı hümayûnum olmağın bu bâbda sizi müfettiş ta'yîn idüp ruk'anun sûreti aynı ile size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mezkûr ruk'aya nazar idüp içinde mastûr olan mevâddı –ki, bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayup ve on beş yıl bilâ-özr-i şer'î te'hîr olunmuş olmaya– husamâ muvâcehesinde [görüp] her ne sâbit ü zâhir olursa vukû'ı üzre ale't-tafsîl yazup defter eyleyüp mühürleyüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Ammâ; mezkûrun ahvâlini dahı teftîş eyleyüp göresiz; ne makûle kimesnedür*, dahı hakkında ne vechile şehâdet iderler, eyü kimesne midür, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp dahı yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresiz.

Yazıldı.

Muhib Çavuş'a virildi. Fî 16 Şevvâl, sene: 975

1294

Mustafâ Paşa'ya Şâm beğlerbeğisine, kadısına ve defterdârına hüküm

Şam'da Hazine hizmetlerinde istihdam olunan tecrübeli sipahi ve yeniçerilerin Yemen'e yazılmayıp yerlerinde alıkonulmaları; ayrıca daha önceki emre rağmen hâlâ subaşı ve eminler yanında tercüman ve kâtib olarak istihdam olunan ve reâyaya zulmetmekten geri durmayan eski tercüman ve Samirî kâfirlerin görevden alınmaları.

ki:

Sipâhîlerden ve Şâm yeniçerilerinden Yemen mühimmi için ta'yîn olunan yeniçerilerden mâ'adâ kadîmden mâl hıdmetine istihdâm olunan yeniçeriler kemâ-kân [mâl] hıdmetinde alıkonılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm muktezâsınca kadîmden defterdâr yanında mâl hıdmetine istihdâm olunan sipâhî vü yeniçerileri Yemen'e yazmayup ehl-i vukûf olup kadîmden hıdmet idegeldükleri üzre Hızâne-i Âmirem'e istihdâm oluna. Vilâyet-i Şâm'da eski tercemânlar ve Sâmirî kâfirler olup sübaşılar ve emînler yanlarında tercemân u kâtib olup fukarâyı rencîde vü remîde itdürmekden hâlî olmadukları ecilden mukaddemâ; "Ref" oluna." diyü mü'ekked hükmi-i şerîf virilmişdi. Hâliyâ merfû' olmayup girü eski tercemânlar tercemânlık ve Sâmirî kâfirler kâtib olup zu'afâyı rencîde eyledükleri istimâ' olunmağın bu bâbda dahı mukayyed olup aslâ eski [tercemânları] tercemân itdürmeyüp ve Sâmirî kâfir kâtib itdürmeyüp def u ref eyleyesiz. Şöyle ki; memnû' olmazlarsa gereği gibi te'dîb idüp min-ba'd emri-i şerîf[e] muhâlîf iş itdürmeyesiz.

Yazıldı.

Bu dahı.

1295

Şam'da selhâne bulunmadığı için her yerde koyun boğazlanması mâl-ı mîrîye zararlı olduğundan, münasip bir yerde bir selhâne bina olunması; ayrıca Şam'da bina olunan medrese mühimmâtından artan kurşunun yeniçeriler için fındık imâlinde kullanılmak üzere münasip bir yerde korunması.

Şâm beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Şâm-ı Şerîf'de sellâh-hâne olmayup her yirde koyun boğazlanmağla mâl-ı mîrîye gadrolup bir münâsib mahalde sellâh-hâne binâ olunursa mâl-ı mîrîye nef' olup müslimânlar da dahı enfa' olduğu i'âm olunmağın **buyurdum ki:**

Ol bâbda dahı mukayyed olup fi'l-hakîka mâl-ı mîrîye enfa' ise bir münâsib mahalde sellâh-hâne binâ itdüresiz ve Şâm-ı Şerîf'de binâ olunan medrese mühimmâtından fazla kalan yüz kintâr kurşun bir münâsib mahalde hıfzolunması lâzım olmağın zikrolunan kurşunu dahı hıfzidüp yeniçeri tâyifesine fınduk için kurşun lâzım oldukda hâzır buluna.

[Yev]mü's-Sebt, fî 19 Şevvâl, sene: 975, be-yurt-ı Hâsköy

1296

Zaim Tahir'e Kütahya sipahilerinden yeterli miktarda sipahi ve gekirse il-eri koşularak Menteşe'nin Kazıklı ve Tona derbentlerinde yol kesip adam öldüren ve tüccarların mallarını yağmalayan Hüseyinkulu adlı şaki levent ve yandaşlarının yakalanmaları; bölge halkının da, adı geçen eşkiyaya yem ve yiyecek vermemeleri konusunda uyarılması.

Yazıldı.

Beşîr Çavuş ile çavuşbaşına gönderildi. Fî 9 Zi'l-ka'de, sene: 975

Anatolî beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Menteşe sancağında Kazıklı ve Tona nâm derbendlerde Hüseyinkulî dimekle ma'rûf levend on nefer mikdârı kuttâ'u't-tarîk ile yola turup evvel-bahârdan kış zamânına değin on beş kimesneyi katlidüp nice bâzergânları mecrûh ve mâlların gâret idüp bir yirde turmamağla elegetürilmeğe mümkün olmaduğın ve sâbıkâ elegetürilmek için Alaybeği Mehmed *zîde kadruhûya* hükmi-şerîfüm gönderilüp kış eyyâmı irişmeğe ehl-i fesâd tağılup müyesser olmaduğın ve sancakbeği deryâyâ varmağla memleket hâlî kalup evel-bahârda girü re'âyâyâ zarar eylemek ihtimâlî olduğın" bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, Kütâhiyye sipâhîlerinden birkaç sipâhî ta'yîn eyleyüp ze'âmet tasarruf eyleyen Tâhir *zîde kadruhûya* koşup tenbîh eylesin ki, zikrolan ehl-i fesâdı elegetürmek* bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâm eyleye. Şöyle ki; müşârun-ileyhe koşılan sipâhîler kifâyet eylemeyüp dahî âdem lâzım olursa il-erinden kifâyet mikdârı âdem koşup elegetürile. Ol taraflarda olan re'âyâ ve gayra tenbîh eylesin ki, zikrolan ehl-i fesâda kimesne zâd ü zevâde virmeye; ba'de't-tenbîh eslemeyüp zahîre virenleri her kim ise yazup bildüresin.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

1297

Zaim Tahir'in, Anadolu beylerbeyinin Kütahya sipahi ve il erlerinden kendisine vereceği adamlarla, Mentese'nin Kazıklı ve Tona derbentlerinde yol kesip adam öldüren ve tüccarların mallarını yağmalayan Hüseyinkulî adlı şaki levend ve yandaşlarını yakalayıp hapsederek sonucu arzemesi.

Ze'âmet tasarruf iden Tâhir'e hüküm ki:

Hâlâ Anatolî Beğlerbeğisi Hüseyin *dâme ikbâlühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Menteşe sancağında Kazıklı ve Tona nâm derbendlerde Hüseyinkulî dimekle ma'rûf levend beş-on nefer kuttâ'u't-tarîk ile evvel-bahârdan kış eyyâmına dek yola inüp katli-nüfûs ve gâret-i emvâl eyledüğün" arzeyeleğin; "zikrolan ehl-i fesâdı elegetürmek için Kütâhiyye sipâhîlerinden kifâyet mikdârı âdem koşup vefâ eylemezse lâzım olduğı mikdârı il-eri ihrâc idüp ol husûs için seni ta'yîn eyleyüp göndermek" bâbında müşârun-ileyhe hükmi-şerîfüm yazılup irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh vech ü münâsib gördüğü üzre Kütâhiyye sipâhîlerinden kifâyet mikdârı âdem alup vefâ eylemezse il-erinden lâzım olduğı kadar âdem ile zikrolan ehl-i fesâdun üzerine varup hüsn-i tedârük ile elegetürüp habsidüp arzeyelesin.

1298

Edirne'de Saraç Köprüsü, Atpazarı ve Kiremitlik'e atılan çöplerin ve Sultan Bâyezid İmâreti civarında sonradan yapılan bahçe ve değirmenlerin, Tunca nehrinin taşıp ahalinin evlerinin ve avlularının yıkılmasına sebep olduğu bildirildiğinden, sözkonusu bahçe ve değirmenlerin zararlarının giderilmesi ve adı geçen bölgelere bundan böyle çöp döktürülmemesi.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî selh-ı Şevvâl

Çavuşbaşına gönderildi. Fî 25 Şevvâl, sene: 975

Edirne'de yazılmışdur.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

"Merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bâyezîd Hân tâbe serâhûnün mahrûse-i mezbûrede olan imâreti mukâbelesinde ve gayride câ-be-câ hâdis bâğçeler olup girü kurbinde değirmenler dahı ihdâs olunup Serrâc-hâne Köprüsi yanında ve At Bâzârı'nda ve Kiremidlik'de mezbele dökülüp anun gibi Tunca ziyâde geldükde sunun mecrâsına mâni' olup etrâfa yayılup nice müslimânların evlerin ve havlîların yıkup zararı vardır." diyü şikâyet olunmağın anun gibi hâdis bâğçe vü değirmenlerin –ki, şer'le zararları olduğu zâhir ola– zararların şer'le def' u ref' olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş mübâşeretiyile husûs-ı mezbûrî a'yân-ı vilâyetden teftîş ü tefahhus idüp göresin; kazıyye i'lâm olunduğı gibi olup zikrolunan hâdis bâğçe [vü] değirmenlerin vech-i meşrûh üzre zarar-ı şer'îsi varsa zarar-ı şer'îlerini şer'le def' u ref' idüp ve ol mahallere karîb yirlerde kimesneye süpründü dökürmeyüp bu bâbda gereğı gibi mukayyed olasin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 20 Şevvâl, sene: 975, be-yurt-ı Ulûfeciler

1299

Malta Kalesi'nde esir olan Ahmed Kethüda'nın serbest bırakılması için gerekli olan fidye Mısır baylosuna ödenmiş olmasına rağmen dört yıldır ne adı geçenin serbest bırakıldığı ne de verilen fidyenin iade edildiğı; bunun üzerine hapsolunan baylosun Kayıtbey zamanındaki bir ahidnâme gereğince tahliye edilmek zorunda kaldığı bildirildiğinden, bu hususun araştırılarak olayın doğru olması halinde sözkonusu meblağın mezkûr baylosdan tahsili; şayet muhalefet etmeye kalkışrsa bu defa hapsolunarak tahsil yoluna gidilmesi.

Yazıldı.

Tezkireci Mahmûd Çelebî Efendi'ye virildi.

Ba'dehû Erdoğdı Voyvoda'ya virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır çavuşlarından Hasan Çavuş mektûb gönderüp; "Bi'l-fi'l Malta Kal'ası'nda esîr olan Ahmed Kethudâ'nun vekîl-i mutlakı olup halâsı için Mısır baylosına on iki bin kronalık mikdârı mâl virilüp üç-dört yıl ol mâlı kullandurup dört yıldan berü mezbûrı habsden ıtlâk itmeyüp virilen mâlî dahı edâ itmeyüp Mısır kâdîsı meblağ-ı mezbûrı mezkûr baylosdan hükmidüp habsitdürmiş iken Kayıtbay zamânından berü; "Baylos olanlar habsolunmayup ma'zûl olduklarından sonra habsolunalar." diyü ellerinde ahid-nâmeleri olmağın ıtlâk olunup yetîmlere ziyâde hayfolup şöyle ki; mezbûr baylos habsolunmaya, ne mezkûrun halâsına imkân olur ve ne akça alınmağa çâre olur." diyü i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup arzolunduğı üzre mezkûr baylosı getirüp fi'l-vâkı' mezkûrun istihlâsı için ol mikdâr mâl virildüğü vâkı' ise zikrolunan altını mezkûrun yetîmlerine alıviresin; muhâlefet iderse habsidüp bî-kusûr tahsîl itdüresin.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

1300

Müteveffa Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın, Mekke suyu hizmetinde iken vefat eden İbrahim Bey'in altın, kitap vs. muhallefâtına el koyup pişkeş olarak Atebe-i Ulyâ'ya gönderdiği hususunda veresi tarafından ruk'a sunulduğu; ancak Südde-i Saâdet'e böyle bir pişkeş ulaşmadığı gibi müteveffa suylucunun bu kadar çok mala nasıl sahip olduğunun ortaya çıkarılması gerektiğinden, bu hususun etraflıca araştırılıp neticenin ayrıntılı olarak arzedilmesi.

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ San'â Beğlerbeğisi Osmân dâme ikbâlühû mektûb gönderüp; "Sâbıkâ Mekke-i Mükerrreme'de suyu hıdmetinde iken fevtolan İbrâhîm Beğ'ün mahrûse-i Mısır'da olan cümle muhallefâtın Mısır Beğlerbeğisi iken vefât iden Mahmûd Beğ alup kabzidüp eytâmına nesne vermeyüp hayfeyledi." diyü müteveffâ-yı mûmâ-ileyhün eytâmı tezallüm ü şekvâ eyledüklerin" arzidüp ve eytâm-ı mezbûre dahı Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup; "Müşârun-ileyh müteveffâ Mahmûd Beğ mûmâ-ileyh babaları İbrâhîm Beğ'ün toksan bin altının ve sâyir muhallefâtın cümle alup kabzidüp mezkûrlara nesne vermeyüp meblağ-ı merkûmı pîş-keş göndermişdür." diyü bildürüp ve ba'zı âdemleri dahı; "Akçaların ve kitâbların alup te'addî eylediler." diyü tezallüm eylediler. İmdi; Atebe-i Ulyâm'a ol makûle pîş-keş altın gelüp vusûl bulmayup ve müteveffâ-i mezbûr İbrâhîm Beğ'ün evvelden ol denlü vüs'ati olmayup mâl cihetinden ne mikdâr nesneye kâdir olduğu ma'lûmdur. Hâliyâ bu denlü mâlî kanden tahsîl itmişdür; ev ü bâğçe binâ eyledüğü mahalde defîne mi bulmuşdur, nicedür; hakîkati ile ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; kazıyye arzulunduğı gibi olup müteveffâ-i mezbûrun ol mikdâr altunun ol vechile alup pîş-keş tarîkıyla göndermiş midür ve ol denlü mâla ne tarîkla mâlik olmışdur ve define bulduğı sahîh midür, nicedür; onat vechile tettebbu‘ idüp dahı vukû‘ı üzre mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 21 Şevvâl, sene: 975, be-yurt-ı Hamzabeğ köği

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

1301

Mora beğine hüküm ki:

Sürekli isyan halinde olan, İspanya ve Malta kâfirlerine zahire verip kılavuzluk yaparak Koron, Moton ve Kalamata ahalisini katl ve esir edip mallarını yağmalayan ve fetihden beri vergilerini vermeyen Mezistre'nin Makali nahiyesi keferesinin, denize açılacak olan Donanma gemilerine kaptan paşanın bildireceğı yerde binilerek hakkından gelinmesi; fakat hazırlık aşamasındayken hareketin mahiyetinin ve istikametinin gizli tutulması ve adı geçen âsi nahiye halkının hakkından gelindikten sonra kaptan paşa gerekli ve uygun görürse burada bir kale inşa edilmesi.

Moton Kâdîsı olup Mora Müfettişi olan Mevlânâ Mehmed zîde fazlühû Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Mezistre kazâsında vâkı‘ olan Makali nâhiyesi deryâ kenârında ziyâde sa‘b u sengistân yirde vâkı‘ olmağın cümle keferesi isyân u tuğyân üzre olup her zamânda İspanya ve Malta kâfirleriyle yek-dil olup zâd ü zevâdelerin virüp ve dâru'l-harb gemilerine girüp kulaguz olup müslimânları ve memleket re‘âyâsın gâret ü esîr idüp nicesin katleyleyüp ve feth-ı hâkânîden berü âdet-i ağnâm ve harâcların vormeyüp ve Moton ve Koron ve Kalamata ahâlîsi zulmlerinden âciz ü fûrûmânde kalmışlardır. Tâyife-i mezbûre gâret olmayınca ıslâhları mümkün olmayup şöyle ki; mahall-i mezbûrda kal‘a yapılup livâ-i mezbûrda vâkı‘ olan kal‘alardan kifâyet mikdârı hısâr-eri ihrâc olunursa cümle re‘âyâ âsûde-hâl olup mâl-ı mîrînün dahı küllî ziyâde olması mukarrerdür." diyü bildürdi. İmdi; mezbûr nâhiye âsîlerinin gereğı gibi hakkından gelinüp gâret olunması ehemmi-i mühimmât-dan olup ve hâliyâ deryâ yüzine Dona[n]ma-i Hümâyûn çıkmak emrolunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Bu husûsı aslâ ifşâ itmeyüp cemî‘ sipâh u zü‘amâ ile Dona[n]ma-i Hümâyûn'a dâhıl olmak niyyeti ile cem‘iyyet idüp hâzır u müheyâ olup ve Dona[n]ma-i Hümâyûn ile kapudân paşa ne mahalle gelüp sana haber iderse ol vechile amel idüp tamâm sa‘y ü ikdâm ile ol nâhiyeyi gâret itmeğe sa‘yidesin. Bu bâbda gereğı gibi mukayyed olup husûs-ı mezbûr kimesneye ifşâ itmeyüp askeri Dona[n]ma-i Hümâyûn'a koymak niyyeti ile cem‘iyyet idüp hâzır olasin ve mahall-i mezbûrda anun gibi kal‘a binâ olunmak dahı iktizâ idüp kapudân paşa münâsib görürse vech ü münâsib olduğı üzre kal‘anın binâsına dahı sa‘y ü ihtimâm* zuhûra getüresin.

1302

Yazıldı.
Bu dahi.

Mezistre sancağı beyinin, sancağı züamâ ve sipahisiyle hazır bekleyip Donanma o taraflara geldiğinde kaptan veya serdarın bildireceği yerde gemilere girerek emrolunan hizmeti yerine getirmesi.

Mezistre beğine hüküm ki:

Sancağın zü'amâ vü sipâhîleriyle Dona[n]ma-i Hümâyûn'a bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp sancağuna müte'allik olan zü'amâ vü sipâhîlerle müretteb ü mükemmel yat u yarağlarıyla hâzır u âmâde olup inşâ'a'llâh Dona[n]ma-i Hümâyûn-ı Nusret-makrûn ol cânibe [gelüp] kapudân veyâhûd dona[n]ma gemilerine serdâr ta'yîn olan ne mahalden gemiye girmek işâret iderse mücebi ile amel idüp fermân olunan hıdmetde mücidd ü mukdim olup bezl-i makdûr eylesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-umûrdandır; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin; vaktiyle hâzır olasin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 22 Şevvâl, sene: 975, be-yurt-ı Ahmed köği

Yazıldı.

1303

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 22 L., sene: 975

Kapıcıbaşı Sinan Ağa'nın bir an önce Boğdan'a giderek Boğdan ile aradaki meseleler ve memleket ve ahalinin durumunu bildirmesi; emrolunan hizmeti gördükten sonra da oyalanmadan geri dönmesi.

Kapıcıbaşı Sinân Ağa'ya hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Boğdan'a varup vusûl bulup mâbeynde ne makûle ahvâl sâdır olduğu ve memleket ü vilâyet ne hâl üzre idükleri mufassalen i'lâm olunmak mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mahall-i me'mûra ne zamânda varup vusûl bulup memleketün nizâm u intizâmı ve re'âyâ vü berâyânun hâli ne minvâl üzre idüğün mufassalen yazup ale't-ta'cîl irsâl idesin ve kendün dahi mu'accelen itmâm-ı maslahat idüp dahi eğlenmeyüp gelüp gidesin.

1304

Tecavüz kasdıyla Manyas'ın Umuteli köyünden Süleyman adlı emred oğlanın elini bağladığı ve ehl-i fesâd olduğu bildirilen çoban Durmuş'un yakalanıp teftiş olunması; suçu sâbit olursa hapsolunarak sicil sûretinin gönderilmesi; çoban Durmuş'u himaye edip adalete teslim etmediği bildirilen sipahi Durmuş'un ise ulûfesinin kesilmesi.

Yazıldı.

Karesi beğine ve Manyas kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Turmuş nâm çobân için; "Ehl-i fesâd olup Manyas kazâsına tâbî Umûdili nâm karyeden Süleymân nâm emred oğlana fî'l-i şenî' kasdına elin bağlayup dâyimâ şekâvet ü şenâ'at üzredür." diyü vilâyet halkı haber virüp meclis-i şer'a ihzâr olunup teftiş olunmak sade[di]nde iken gurabâ-i yesâr zümresinden Turmuş nâm kimesne gelüp mezbûrî evine alup gidüp mürâsele ile âdem gönderilüp şer'a da'vet olundukda itâ'at-i şer' itmeyüp her zamân müslimânlara zarar u te'addiden hâlî değillerdür." diyü i'lâm itdüğünüz ecilden mezbûr sipâhî Turmuş'un ulûfesi kat' olunup ve mezkûr çobân Turmuş elegetürdülüp teftiş ü tefahhus olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda onat vechile mukayyed olup merkûm Turmuş'ı her ne tarîk ile mümkün olursa elegetürüp ahvâlin a'yân-ı vilâyetden tefahhus eyleyüp göresiz; fî'l-vâkı' arzolunduğı üzre ehl-i fesâd idüğü sâbit ü zâhir olursa kendüyi habseyleyüp ne makûle mâdde sâbit olmuş ise sûretin ihrâc idüp mufassalen yazup arzidesiz.

Yazıldı.

1305

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Çayırdan Istabl-ı Âmire beygirlerini çalan ve Kızılağaç'ın Anbarlı köyünden Bektaş'ın evinde bir gece sabahlayan Tatarların yakalanması için bütün Rumeli kazalarında harekete geçilmesi; bu meyanda adı geçen Bayram'dan istifade edilmesi.

Hâliyâ çayırdan Istabl-ı Âmire bârgîrlerini sırka iden Tatar tâyifesinden ba'zı Kızılağaç kazâsına tâbî Anbârlı nâm karyeden Bektaş nâm kimesnenün evine gelüp konup bir gice yatup yarındası kaçup gitmişler. İmdi; mezkûrlarun elegetürilmesi her vechile mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, her biriniz taht-ı kazânuzda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup mezkûr Bektaş'a bu bâbda her ne vechile mümkün ise mu'âvenet idüp mesfûr Tatarları elegetürmek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmınız vücûda getüresiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimmât dandır; bâb-ı ikdâmda dakîka fevteylemeyesiz.

1306

Boğdan'dan her yıl İstanbul'a gönderilen haracın beş bin filori arttırıldığı; bu meblağın voyvodanın kardeşi veya yarar bir adamıyla âcilen gönderilmesi.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 22 Şevvâl, sene: 975

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Sâl-be-sâl Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gönderilügelen hazîneye beş bin filori dahı ziyâde olunup ol bâbda emr-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emrolunan beş bin filori ziyâdeyi eğlendürmeyüp karındaşun ile veyâhûd yarar âdemün ile mu'accelen Dergâ[h-ı] Mu'allâm'a gönderesin; tekrâr emr-i şerîfüm vürûdına* tevakkuf olunmayup göndermeyince olmayasın.

Yazıldı.

Bu dahı.

1307

Gemi basıp firar eden mirî esirlerin yakalanmaları için Boğdan'a kadar yol üzerindeki kadılıklarda, esirleri yakalayanların ödüllendirileceğinin ilan edilmesi.

Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ mîrî esirler gemi basup firâr eyleyüp ol cânibde perâkende olup elegetürilmeleri lâzım ü mühim olmağın mukaddemâ ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdi. **Buyurdum ki:**

Her birinüz taht-ı kazânuzda husûs-ı mezbûr için nidâ itdürüp anun gibi firâr iden mîrî esirlerden taht-ı kazânuzda bulunan esirleri kimesne saklamayup getürüp elevireler. Her kim elegetürürse sipâhî ise terakkî virilüp ve sâyir kimesnelere hâllerine göre ri'âyet olunmak mukarrerdür. Ana göre tenbîh ü i'lâm idüp her ne tarîk ile mümkün olursa elegetürilmeleri bâbında sa'y ü ikdâmınız zuhûra getüresiz.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

1308

Artık kendilerine ihtiyaç duyulmayan Remle'deki kul tâifesinin lâzım olan yerlere dağıtılması; Basra ve Şehrizol'deki bazı kalelerde bulunan yerli müstahfızlar için de uygun bir yol takip edilip yapılan icraatın bildirilmesi.

Bağdâd beğlerbeğisine* hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Cezâyir'de fetholunan yirlerde konılan kul u hısâr-eri vü azeb tâyifesinün senevî mevâcibinün defteri gönderilüp Remle'de olan kul tâyifesine ihtiyâc

kalmayup Basra'ya ve sâyir lâzim olan yirlere sepişdürilüp ve diyâr-ı Bağdâd ve Şehrizol'da olan ba'zı kal'aların müstahfızları ekser yirlü olup anun gibi yoklanup tedârük olunmasın" arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi Remle'de olan kul tâyifesi lâzim olan yirlere sepişdürilüp ve yirlü tâyifesi dahı tettebbu' olunup ihrâc olunmağla memlekete zarar gelmezse vech ü münâsib gördüğün üzre tedârüklerin görüp ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

Yazıldı.

1309

Îsâli için Dîvân kâtiblerinden Dervîş Çelebî'ye virildi.

Sultan Mehmed Evkâfı'nın Vize'ye bağlı bazı köylerdeki mahsulâtı mültezimi olan ve halka zulmettiği bildirilen Yorgi'nin her nerede ise buldurulup Abbas Çavuş'a teslimi.

Merhûm Sultân Mehmed mütevellîsine hüküm ki:

İstanbul kâdîsı mektûb gönderüp; "Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Abbâs Çavuş yedinden emr-i şerîf vârid olup merhûm Sultân Mehmed Gâzî *tâbe serâhü* evkâfından Vize kazâsına tâbî' ba'zı kurânun mahsulâtına mültezim olan Yorgi'nün re'âyâyâ haylî te'addîsî olup şer'le görilmek bâbında hüküm-i şerîf virilüp teftîşine şürû' olundukda; "Mütevellîye giderin." diyü gaybet idüp a'yân-ı vilâyet; "Re'âyâyâ küllî zulmi vardur." diyü haber virdüklerinde, taleb olundukda; "Câbîye koşilup bakâyâsı tahsiline gönderilmişdür." diyü cevâb virdüğün*" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûr kande ise buldurup getürdüp mezbûr çavuşuma teslim eyleyesin.

Yazıldı.

1310

Basra Beğlerbeğisi Kethudâsı Ferruh-zâde[ye] virildi. Fî 2 Zi'l-ka'de, sene: 975

Bağdad ve Şehrizol'dan yüzer adet atlı ve tüfekli gönüllü yazılıp isimlerinin bir deftere kaydedilip içlerinden yarar birinin başbuğ tayin olunarak Basra muhafazasına gönderilmesi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Bağdâd gönüllülerinden atlı vü tüfenklü yüz nefer gönüllü yazup Basra muhafazasıyçün irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre gönüllü tâyifesinden yüz nefer kimesne yazup isimleriyle defter eyleyüp ve bir yararın baş u buğ ta'yîn idüp Basra muhafazasıyçün mu'accelen irsâl ü îsâl eyleyesin ve Şehrizol'dan dahı yüz nefer gönüllü yazup gönderilmek emrolunmuşdur. Sen dahı ana göre mukayyed olup emrolunan yüz neferi ale'l-esâmî yazup Basra muhafazasıyçün gönderesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Şeh[ri]zol beğlerbeğisine.

1311

Yazıldı.
Bu dahı.

Bağdad ve Şehrizol'dan Basra muhafazasına yüzer nefer gönüllü gönderileceği; Basra'dan da Lahsa muhafazası için atlı ve tüfekli iki yüz gönüllü gönderilmesi.

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

"Basra muhâfazasıyçün Bağdâd'dan yüz nefer ve Şehrizol'dan yüz nefer –ki, iki yüz nefer olur– ale'l-esâmî yazup gönderile." diyü beğlere ahkâm-ı şerîfe gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Sen dahı gönüllülerinden atlı vü tüfenklü iki yüz nefer gönüllüyü yazup Lahsâ muhâfazasına irsâl idesin, tüfenk atar ola.

Yazıldı.

Kethudâsı Ahmed'e virildi. Fî selh-ı Şevvâl, sene: 975

1312

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Basra beylerbeyinin, kalelerin zahire ve silâh durumu hakkında gönderdiği mektubun alındığı; her ne kadar depolama ile ilgili bazı sorunlar olmakla beraber zahire hususunda şimdilik bir sıkıntının bulunmadığı bildirilmişse de yine de kalelerin zahiresiz bırakılmayıp hiç olmazsa bölgenin iklim şartlarına dayanacak türden çeltik ve hurma gibi zahirelerin depolanması; istenilen tüfeklerin de kısa zamanda gönderileceği.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "hükm-i şerîf gönderilüp; "kal'alar yoklanup eger zahîre ve [eger] yarakdur; tekmi'l olunmak" fermân olunmağın yoklanup cümle levâzim kifâyet üzre olup top u darbzen ve gayri cedîd ü atık yüz seksen beş yarak olup mümkün oldukça tedârük olunmak üzre olup lâkin beş yüz aded tüfenk lâzım olduğın ve ol diyâr zahîre bâbında muzâyakadan hâlî olmayup fethdan berü bir târîhda arpa vü buğday der-mahzen olmamışdur; havâss-ı hümayûnun üç ayda olan îrâdî girü üç ayda mevâcibine sarfolunup kifâyet eylememekğin zahîre tedârüki mümkün olmayup her sene ihtiyâtan kal'ada kifâyet kadar hurmâ hıfzolunup yeni hâsılda mevâcibe sarfolunugeldüğün ve hâlâ arpa vü buğdaya kudret gelüp lâkin ol diyârın hevâsıyla üç aydan ziyâde anbarda turmağa mütehammil olmayup ve mukaddemâ buğdayın veznesi ellışer ve arpanın kırk sekizere iken şimdi buğday onar akçaya ve arpa beşere olup ve Basra'nun galle bâzârı tamâm mükemmel olup zahîre bâbında muzâyaka olmaduğın" bildürmüşsin. İmdi; lâzım olan tüfenk dahı inşâ'a'llâhü'l-E'azz tedârük olunup irsâl olunur. Ammâ; hısâr zahîresüz kalmak münâsib olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zahîre bâbında mukayyed olup mümkün oldukça çeltük ü hurmâ gibi ve sâyir hıfzı kâbil olan zehâyirden vâfir ü müstevfî zahîre tedârük idüp der-anbâr itdürüp

hıfzıtdürüp hısârı zahîresüz komayasın.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 23 Şevvâl, sene: 975, be-yurt-ı Uğraş köyi

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 26 Şevvâl, sene: 975

1313

Rodoscuk ve Bergos'ta yakalandığı bildirilen toplam yirmi bir firârî mirî esirin zahireleri tayin ve deftere işaret olunarak İskender Çavuş veya güvenilir bir başkasıyla İstanbul'a gönderilmesi.

Rodoscuk kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem firâr iden mîrî esîrlerden yigirmi nefer kâfir girift olunduğı arz olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan kâfirleri Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İskender Çavuş ile mi olur yohsa taht-ı kazândan mu'temedün-aleyh âhar âdemle mi olur; her ne vechile mümkün olursa mahmiyye-i İstanbul'a gönderesin ve lâzım olan zahîrelerin Rodoscuk İskeleyi'nden ta'yîn eyleyüp ne mikdâr nesne virilürse deftere işâret idüp ve ol cevânibi tefahhus u tettebbu' eylesesin ki, mîrî esîrlerden dahı esîr tutılmış mıdır? Bergos'da bir esîr dahı girift olmuş; vâkı' ise anı dahı elegetürüp mezkûrlar ile bile göndermek bâbında ikdâm eylesesin ve Rodos[cuk]'dan gönderdiğün [âdemlere dahı] muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin [ki], yolda getürürken gaybet itdürmekden hazer ideler.

Yazıldı.

Kâsım Çavuş'a virildi. Fî 26 Şevvâl, sene: 975

1314

Daha önce gönderilen emre rağmen henüz Boğaz Hisarı'na gelmediği bildirilen Menteşe sancakbeyinin bu defa ihmal etmeyip sancağının alaybeyi, züamâ ve sipahisi ile tam techizatlı bir şekilde Boğaz Hisarı'nda hazır olup Yemen mühimmi için Mısır'a giden gemilere binerek hizmette bulunması.

Menteşe Beği Gazanfer Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "sancağın alayı beği ve zü'amâ vü sipâhîlerini düşmen yarağı ile hâzır u âmâde itdürüp Boğaz Hısârı'na varup muntazır olası ki, Donanma-i* Hümâyûnum vardukda bî-tevakkuf gemilere girüp Do[na]nma-yı Hümâyûnum'la bile gitmek" emrüm olmuş idi. Hâliyâ henüz sipâhîlerün ile Boğaz Hısârı'na varmaduğın i'lâm olundu. İmdi; Do[na]nma'ya ta'yîn olunan gemilerden yigirmi beş pâre gemi Yemen mühimmi için ba'zı husûs ile Mısır'a irsâl olunup girü Boğaz Hısârı'na gelmek emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp fermân-ı şerîf-i sâbıkum muktezâsınca sancağın

alaybeği vü zü'amâ vü sipâhîleri ile edevât-ı ceng ü cidâl ve âlât-ı harb u kîtâl ile bi'l-cümle düşmen yarağıyla mu'accelen çıkup Boğaz Hisârı'na varup hâzır bulunasın ki, –gemiler bu zamâna dek gelmişdür– bî-tevakkuf sipâhîlerünle ol gemilere girüp Donanma'ya varup hıdmetde bulunasın. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer eylesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 24 Şevvâl, sene: 975, be-yurt-ı Hediyeîlü

Yazıldı.

1315

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Şam'ın fethinden itibaren koru olarak korunagelip ağaçları, evkâfı az bazı câmi, imâret vs. hususlarda kullanılan ve daha sonra Gök Meydanı'nda yapılan câmi ve imâretin ihtiyaçlarının karşılanmasıyla harap olup statüsünün vakfa tahvili için hüküm verilen korunun yine koru olarak muhafazası.

Şâm defterdârı mektûb gönderüp; "Şâm'da olan korı vilâyet fethından sonra mîrî tarafına zabtolunup evkâfı gâyet kalîl olan cevâmî' u medârise ve Câmi'-ı Benî-Ümeyye'ye ve Sâlihîyye Imâreti'ne ve gayri husûslara isti'mâl olunugelüp ve Gök Meydânı'nda yapılan câmi'-ı şerîf ve imâret ü medresenün cümle ahşâbı andan sarfolunmağla bir cânibi gidüp ve imâret-i mezbûra vakfolmak için hüküm-i şerîf virilüp sikâyesi* matbaha sarfolup bir mühim dahı oldukda zarûret olur." diyü bildürmeğin kemâ-kân korı olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, âdet-i kadîme üzre kemâ-kân korı olup kimesneye kesdürmeyesin.

Yazıldı.

Erdoğdı Voyvoda'ya virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de

1316

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hızır Reis'in Yemen Seferi'nde kullanılmak üzere tamirine başladığı on dokuz kadirğa için İstanbul'dan gönderilen levazım ve mühimmâtın yeterli olmaması halinde, noksanının Mısır ve İskenderiye'den tedarik ve irsâli.

Mısır'da sancak tasarruf idüp vilâyet-i Açı'ya gönderilen kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Hızır dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Vilâyet-i mezbûreye gidecek kadirgalara lâzım olan kereste vü toplar ve sâyir âlât ü esbâbdur; tedârükünde gereği gibi cidd ü cehd olunup ve mukaddemâ fermân olunan on beş kît'a kadirgadan mâ'adâ ters-hânede olan dört kît'a kadirganun dahı termîmine mübâşeret olunup cümle on tokuz kît'a kadirğa Yemen masâlihı için tedârük ü ihzâr olunmak üzredür. Ammâ; âlât ü esbâblarında noksân olup müteveffâ Mahmûd Paşa arzitdüğü üzre henüz gelüp vâsıl olmamışdur." diyü arzitmeğin

buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup göresin; zikrolunan kadırgalar için bu cânıbdan irsâl olunan levâzim ü mühimmât kifâyet itmez ise anda Mısır'da ve İskenderiyye'de bulunması mümkün olan yirden kadırgalara lâzım ü mühimm olan âlât ü esbâbı ve sâyir levâzimi tekmîl idüp irsâl eylemek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi.

1317

Bursa kâdısına hüküm ki:

Bursa'da satılmak üzere Eskişehir'e gelen koyunların, yaşanan et sıkıntısını bertaraf etmek için sahipleri veya vekilleriyle İstanbul'a gönderilmesi.

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında ziyâde muzâyaka olmağın Bursa mühimmâtıyçün etrâf [u] cevânıbdan Eskişehir'e geldüklerinde Bursa'ya satılmağa varan koyunlardan mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ Çavuş vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup vech-i meşrûh üzre Bursa'ya satılmak için Eskişehir'e gelen koyunları sâhibleri veya vekilleriyle yarar âdemlere koşup mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün gönderesin ki, sâhiblerine sebep-i ticâret olup mahrûse-i mezbûre halkına si'at-i ma'îşet hâsıl ola. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; emrüm üzre bi'z-zât mukayyed olup ne mikdâr koyun gönderildiğün yazup bildüresin.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi.

1318

İsimleri yazılı kazalardaki celeplerin üzerlerine tayin olunan koyunların ihraç olunup nâib ve sürücülerle Zilhicce başında İstanbul'da olacak şekilde gönderilmesi.

Bınarhısârı ve Kırkkilise ve Karînâbâd ve Aydos ve Tekfurgöli ve Silistre ve Hırsova ve Kili ve Ruskasrı ve Ahyolı ve Pravadi ve Varna kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Taht-ı kazânuzda vâkı' olan celeblerin koyunların mu'accelen ihrâc idüp irsâl idesiz." diyü fermân olunmuşıdı. Hâliyâ gurre-i Zi'l-hicce'de mahrûse-i İstanbul'da hâzır bulunmaları ehemmi mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan celeblerin üzerlerine takdîr olunan ganemlerin bî-kusûr mu'accelen ihrâc eyleyüp bâkilerin koyup nâyiblerinüzle yarar sürücülere koşup ta'yîn olunan zamânda mahrûse-i mezbûrede hâzır u müheyyâ idesiz. Şöyle ki; ihmâlinüz sebebi ile zikrolunan celeblerin koyunları ta'yîn olunan zamânda bî-kusûr mahrûse-i İstanbul'da hâzır bulunmayalar, mansıbınız alınmağıla konılmayup eşedd-i ikâb ile mu'âkab olmağı mukarrer bilüp ana göre mukayyed olası; bir

dürlü dahı eylemeyesiz; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Mahmûdpaşa Hâsköyi ve Yanbolı ve Nevâhî-i Yanbolı ve Akçakızanlık ve Şumnı ve Hezârgrad ve Çernovi ve Tırnovi ve Lofca ve Niğbolı ve Rahova ve Plevne ve Çirmen kâdîlarına vech-i meşrûh üzre yazılmışdur.

Yazıldı.

Erdoğdı Voyvoda'ya virildi.

1319

Mısır beglerbeğisine:

Hürrem Sultan'ın Mekke ve Medine'deki evkâfına zararı olduğu bildirilen Nâzır Mustafa'nun yerine ehil ve güvenilir birinin getirilmesi.

Mahrûse-i mezbûrede Nâzır-ı nuzzâr olan Haydar mektûb gönderüp; "merhûme sultânun Mekke-i Mükerre ve Medîne-i Münevvere'de vâkı' olan evkâfinun Nâzır-ı olan Mustafâ'nun evkâf-ı mezbûreye küllî gadr ü hayfı olup yirine âhar müstekîm kimesne tedârük olunmak lâzım idüğün" i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' nâzır-ı mezbûrun arzolunduğı üzre evkâf-ı mezbûreye gadr ü hayfı var ise bir yarar müstekîm kimesne tedârük idüp muhtâc-ı arz ise yazup arzidesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 25 Şevvâl, sene: 975, be-yurt-ı Bosna köyi

Yazıldı.

Çavuşbaşına gönderildi.

Mustafâ Çavuş'a virildi; ba'dehû.

1320

Çirmen, Uzuncaova Hasköyü, Zağra-i Atık, Zağra-i Cedîd ve Akçakızanlık celebleri üzerinde bâki kalan ve daha önce Edirne'ye gönderilmesi emrolunan koyunların İstanbul'a getirilmesi.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından olup koyun hıdmetinde olan Mustafâ, Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

"Çirmen kazâsında olan celeblerin defter mücebince uhdelerinde olup getirüp teslim eyledükleri koyunlardan bâkî kalan tokuz yüz altmış bir koyun ve Uzuncaova Hâsköyi kazâsının celebleri iki bin dört yüz on bir koyunu ve Zağra-i Atık celeblerinin dört bin altı yüz yetmiş altı koyun ve Zağra-i Cedîd celeblerinin üç bin toksan koyun ve Akçakızanlık celeblerinin altı yüz on koyunu mu'accelen ihrâc idüp süricileriyle ve nâyiblerinüz ile mahrûse-i Edirne'ye gönderesiz." diyü mukaddemâ emr-i hümâyûnum gönderilmişdür. Zikrolunan bâkî koyunlar Edirne'ye geldüklerinde mahrûse-i İstanbul'a gönderilmesin emridüp

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezbûr bâkî koyunlardan mahrûse-i İstanbul'a teveccüh-i hümayûnum olduktan sonra Edirne'ye gelenlerini tağıtmayup emrüm mücebince süricileriyle ve kâdîların nâyibleriyle mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtdandır; zikrolunan koyunları hârice perâkende itdürmeyüp bî-kusûr mahmiyye-i mezbûreye getürmek bâbında dakîka fevteylemeyesiz; ihmâl ü tekâsülden hazer idesiz.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî selh-ı Şevvâl, sene: 975

1321

Pınarhisar, Kırkkilise ve adı geçen diğer kazalarda celepler üzerinde bâkî kalan ve daha önce Edirne'ye yollanması emrolunan koyunların İstanbul'a gönderilmesi.

Bınarhisâr ve Kırkkilise ve Mahmûdpaşa Hâsköyi ve Yanbolı ve Nevâhî-i Yanbolı ve Karînâbâd ve Ruskasrı ve Ahyolı ve Aydos ve Yenice-i Kızılağaç kâdîlarına hüküm ki:

"Bınarhisârı'nun celebleri üzerinde bâkî koyunlarla Kırkkilise celeblerinin bâkî olan bin altı yüz yetmiş koyunları ve Mahmûdpaşa Hâsköyi ve Yanbolı ve Nevâhî-i Yanbolı Kâdîlıkları'nda olan celebler zimmetlerinde olan bâkî koyunlarla Ruskasrı celeblerinin üzerinde olan bin altı yüz altı ve Ahyolı celeblerinin üzerinde olan dört bin üç yüz toksan iki ve Aydos celeblerinin üzerinde olan bâkî koyunlarla ve Yenice-i Kızılağaç üzerinde olan bin altmış beş koyunu ihrâc idüp mahrûse-i Edirne'ye gönderesiz." diyü emrüm olmuşıdı. Zikrolunan bâkî koyunları nâyiblerinüzle ve süricileriyle mu'accelen mahrûse-i İstanbul'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her biriniz tamâm ihtimâm ile mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan celeblerin vech-i meşrûh üzre üzerlerinde bâkî kalan koyunların ber-vech-i isti'câl bî-kusûr ihrâc idüp süricileriyle ve nâyiblerinüzle mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz. Şöyle ki; bî-kusûr ihrâc idüp mu'accelen göndermeyüp girü bâkî koyasız, azlle konılmayup gereği gibi mu'âteb ü mu'âkab olmanız mukarrerdür. Ana göre ihmâl ü müsâheleden hazer idüp bâb-ı ikdâmda dakîka fevtitmeyesiz.

Yazıldı.

Murâd Paşa kethudâsına virildi.

1322

Bkz. hkm. 1315.

Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Şâm defterdârı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Şâm'da olan korı vilâyet fethından sonra mîrî tarafına zabtolunup evkâfı gâyet kalîl olan câmi' u medârise ve Câmi'-ı Benî-Ümeyye'ye ve Sâlihîyye* Imâreti'ne ve gayri husûslara isti'mâl olunugelüp ve Gök Meydânı'nda yapılan câmi'-ı şerîf ve imâret ü medresenün cümle ahşâbı andan sarfolunmağla

bir cânib gidüp ve imâret-i mezbûra vakfolmak için hükm-i şerîf virilüp sikâyesi* matbaha sarfolup bir mühim dahı oldukda zarûret dahı olur." diyü bildürmeğin kemâ-kân korı olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, âdet-i kadîme üzre kemâ-kân korı olup kimesneye kesdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî selh-ı Şevvâl, sene: 975, der-İstanbul

Yazıldı.

İlyâs Çavuş'a virildi. Fî selh-ı Şevvâl

1323

Karlili beynin âcilen Südde-i Saâdet'e gelmesi.

Ka[r]lili beğine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm cânibine gelmen lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp emrüm üzre mu'accelen Atebe-i Ulyâm cânibine gelüp irişesin.

Yazıldı.

1324

Göynük kâdisına hüküm ki:

Doğancıbaşının, Erzurum'dan İstanbul'a doğan getirirken Göynük'te atını çalan hırsızın ve atın bulunup hırsızın hapsolunması ve gelecek emir doğrultusunda hareket edilmesi.

Bundan akdem şark cânibinden ilçiyile gönderilen toğanlarla Erzurum'dan Südde-i Sa'âdetüm'e gelürken kasaba-i Göynük'de konuklarında doğancıbaşının atı sirka olunduğı i'lâm olunmağın mazınna vü müttehem olanlardan dikkat ü ihtimâm ile teftîş olunup sârik bulunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup göresin*; zikrolunan kasabada hırsuzluk ile ma'rûf u meşhûr olup mazınna vü müttehem olanları emrüm üzre elegetürüp gaybet iderlerise yatağ u turaklarına ve şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup sirka olunan bârgîri zuhûra getürüp sâhibine alıvirdükden sonra hırsuzu habsidüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyeleyesin; sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eyleyesin.

1325

Yapılan kale ile emniyeti sağlandığı için sancakbeyine ihtiyaç kalmadığı ve mukâtaa yoluyla iltizama verilmesinin daha iyi olacağı bildirilen Mahruzi sancağının, yine sancak olarak eski hâslarıyla Mehmed'e tasarruf ettirilmesi; sancak hâslarının dışında kalan kısmın da havâss-ı hümayun için zaptedilmesi.

Yazıldı.

Ahmed Kethudâ'ya virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de, sene: 975

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Basra'ya tâbi' Mahrûzî sancağı beğine âhar mansıb virilüp ve livâ-i mezbûr mukaddemâ hâssa-i hümayûnuma zabtolunur iken a'dâ ol cânibden hareket itmekle anda bir kal'a ihdâs olunup sancakbeği nasbolunmuş idi. Hâliyâ vilâyet emn ü emân üzre olup vilâyet hıfzına kal'a-i mezbûre kifâyet eylemeğin sancakbeğine ihtiyâc kalmayup girü livâ-i mezbûre hâss olması her vechile enfa' görilüp nâhiye-i Cenûb ile bir mukâta'a olmak üzre her senede on tokuz kerre yüz bin ve elli bin dört yüz kırk üç akçaya iltizâm eyledüklerin" bildürüp; "üslûb-ı sâbık üzre hâssa zabtolunmak" bâbında hükm-i şerîfüm virilmek recâsına arzitdüğün ecilden livâ-i mezbûrî kadîmî hâslarıyla kemâ-kân müşârun-ileyh Mehmed *dâme izzühû*ya sancak tarîkıyla tasarruf itdürüp kadîmî hâslarından mâ'adâyı hâssa-i hümayûnuma zabtolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre kadîmî sancak hâslarıyla livâ-i mezbûrî müşârun-ileyh Mehmed'e tasarruf itdürüp kadîmî hâslarından mâ'adâsın havâss-ı hümayûnum içün zabt u tasarruf itdüresin.

Yazıldı.

Beşîr Çavuş ile çavuşbaşına gönderildi.

1326

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Daha önce sûretinin geri gönderilmesi istenen ibtidâdan dirlik, timar ve terakkî tevcîh hükümlerinin, bundan sonra asıllarının geri gönderilmesi.

Bundan akdem ba'zı kimesnelere ibtidâdan dirlik ü terakkî olmağıçün ahkâm-ı şerîfe virilüp ol hükümler muktezâsınca tîmâr u terakkî tevcîh olunup tezkire virilüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunmalu oldukda; "ahkâm-ı şerîfenün sûreti mühürlenüp gönderilmek" emrolunmuşdı. Hâlâ hükümler aynı ile bile gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger Konya Muhârebesi'ndedür ve eger gayridür; anun gibi ibtidâdan dirlik ü terakkî tevcîh olunmağıçün virilen ahkâm-ı şerîfe muktezâsınca tîmâr u terakkî tevcîh idüp tezkire virildükde emrüm üzre hükümlerin dahi aynı ile Südde-i Sa'âdetüm'e bile gönderesin.

Yazıldı.

Mustafâ Kethudâ'ya virildi.

Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 14 Muharrem, sene: 976

Bir sûreti, Rûm beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Mustafâ Kethudâ'ya virildi.
Bir sûreti, Haleb beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Diyârbekir beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 8 Zü'l-ka'de
Bir sûreti, Erzurum beğlerbeğisine.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî gurre-i Zi'l-ka'de, sene: 975, der-İstanbul

Yazıldı.

1327

Sâbıkâ Vezîr olup hâlâ mütekâ'id olan Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Donanma'ya emrolunmuşken eşkıya takibi için seferden alıkonan sipahilerin, tımarlarına yönelik muhtemel herhangi bir müdahalenin önüne geçmek amacıyla, isimlerini ve tımarlarını gösterir bir defter düzenlenerek gönderilmesi ve söz konusu sipahiler takibe çıkarken sancakbeyi voyvodasının kendilerine başbuğ tayin edilmesi.

Bundan akdem fesâd üzre olan sûhte tâyifesi elegetürilmek için Donanma-i Hümayûn'a ta'yîn olunan Bolı sancağı sipâhîlerinden otuz iki nefer sipâhî istihdâm için alıkonulup; "Hükm-i şerîf mâyet oluna." diyü bildürmüşsin. İmdi; bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Anun gibi istihdâm olunan sipâhîlerün neferleriyle isimlerin ve tîmârların defter idüp mühürleyüp gönderesin ki; "Tîmârlarına dahlolunmaya." diyü hükm-i şerîf virile." diyü emrüm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan otuz iki nefer sipâhînün emrüm üzre isimlerin ve tîmârların ve baş karyelerin defter idüp mühürleyüp gönderesin ki; "... ol hıdmete ta'yîn olunup "Do[na]nma-i Hümayûn'a varmadı." diyü tîmârlarına dahlolunmaya." diyü beğlerbeğisine hükm-i şerîf virile ve zikrolan sipâhîleri anun gibi ehl-i fesâd elegetürmeğe gönderilmek lâzım oldukda sancakbeği voyvodasın baş u buğ ta'yîn eyleyüp istihdâm eylesin.

Yazıldı.

1328

Erdoğdı Voyvoda'ya virildi.

Şeyh İsa'nın, zimmetindeki akçeyi eda ettiği takdirde, yararlığı ölçüsünde riayet olunacağı.

Şeyh İsa'ya hüküm ki:

Emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Mısır Beğlerbeğisi Sinân dâme ikbâlühû Südde-i Sa'âdetüm'e

mektûb gönderüp; "senün yararlığun" i'lâm idüp; "zimmetünde zuhûr iden seksen yük akçanun tahsîlinden sonra girü sana sancak virilüp ri'âyet olunmak" husûsın bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, dikkat ü ihtimâm ile gayret ü hamîyyet idüp uhdende olan mâlî edâ idüp kat'-ı alâka itmek ardınca olasın ki, girü yararlılığına göre ri'âyet olunup mahsûdü*-l-akrân olasın.

Yazıldı.

Erdoğanlı Voyvoda'ya virildi.

1329

Seferi çıkan Mısır kullarının yerine Mısır muhafazasına gönderilen Südde-i Saâdet kullarının oradaki kullarla çekişmelerinin önüne geçilip beylerbeyinin gönderdiği hizmetlere gitmelerinin sağlanması, göreve giden her guruba içlerinden yarar birinin başbuğ tayin edilmesi; hizmette bulunanların mükâfat, muhalefet edenlerin ceza alacağı; hizmetin hakkıyla ifa edilmemesi durumunda ulûfecilerbaşının sorumlu tutulacağı.

Ulûfecilerbaşına hüküm ki:

Hâliyâ senünle Mısır muhâfazasıçün irsâl olunan Südde-i Sa'âdetüm kulları anda olan Mısır kullarıyla zindegânî üzre olmayup itâle-i lisân idüp ve beğlerbeği bir hıdmete ta'yîn idüp göndermelü oldukda; "Biz kapukullarıyuz." diyü gönderdüğü hıdmete varmayup te'allül itdükleri istimâ olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup senünle muhâfaza hıdmetine irsâl olunan kullarımı getürdüp onat vechile istimâlet virüp tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, anda olan kul tâyifesiyle hüsn-i zindegânî üzre olup birbiriyle gavgâyla itâle-i lisân eylemeyüp kadîmül'-eyyâmdan Mısır kullarına bir cânibe hıdmets ta'yîn olundukda Mısır muhâfazasıçün Südde-i Sa'âdetüm'den kul tâyifesi gönderilmek âdet-i kadîme olup Mısır kulları varup edâ-i hıdmets idüp seferden gelince muhâfaza hıdmetine mücidd ü sâ'î olup eger İskenderiyye ve eger Dimyât ve Reşîd benderleri muhâfazasına ve sâyir hıdemât-ı hümayûnuma müte'allik olan husûslara mezbûr kullarumdan yüzer ve ellîşer nefer beğlerbeği bir hıdmets ta'yîn idüp göndermelü oldukda aslâ bir vechile te'allül eylemeyüp vech gördüğü üzre varup itmâm-ı maslahat eyleyeler ve anun gibi göndermelü oldukda içlerinden bir yararın baş [u] buğ ta'yîn idüp sâyirleri ana tâbî olup görüp gözedüp kimesneye zulm ü te'addî eylemeyeler. İnşâ'a'llâhü'r-Rahmân Mısır kulları varup edâ-i hıdmets idüp beğlerbeği terbiye-nâmeleriyle (?) gelenler terakkîler ile behre-mend olmaları mukarrerdür. Ana göre bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyeler. Şöyle ki; Südde-i Sa'âdetüm kullarından ba'de'ttenbîh girü emre mugâyir anda olan kul tâyifesine itâle idüp ve beğlerbeği ta'yîn idüp gönderdüğü hıdmets varmayup muhâlefet eyleyeler, anun gibilerün isimleri ve ulûfeleriyle defter idüp bildüresin ki, haklarından gelinüp sâyirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat ola. Sen dahı ana göre mukayyed olup dâyimâ kullaruma istimâlet virüp uğur-ı hümayûnda fermân olunan hıdmetslerinde her biri mücidd ü merdâne olup hıdmets idenleri görüp gözedüp muhâlefet idenleri emrüm üzre yazup mahalliyale bildüresin. Eger mezbûr kullarumdan birinden emr-i şerîfûme muhâlif vaz' sâdır

olup beğlerbeği ta'yîn eylediği muhâfaza hıdmetine ve sâyir hıdemât-ı hümâyûnuma varmakda müsâhele idüp sen hüsn-i tedârük ile istimâlet vormeyüp basîret üzre olmayasın, her vechile mu'âteb ü mu'âkab olmağı mukarrer bilüp ana göre tedârük üzre olup bir dürlü dahı itmeyesin.

Yazıldı.

1330

Yemen Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Muha kapudânına verilen Aden'e zahire nakli işinde ne aşamada olduğunun bildirilmesi; kaptanın ihmali sözkonusuysa hapsedilip arz olunması.

Bundan akdem; "Muhâ kapudânı üç pâre kadirğa ile Aden'e zahire alup gitmeğe ta'yîn olduğun" arzitmişidün. Varup edâ-i hıdmet itmiş midür, nice olmuşdur; mufasssalen i'lâm olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh kapudân mukaddemâ ta'yîn itdüğün kadirgalarla zahire alup getürmüş midür, alup gitmediyse sebep ne olmuşdur, ihmâl ü müsâhele mi eylemişdür, yohsa senün cânibünden irsâl olunmamış midür, nicedür; mu'accelen hakî[ka]ti üzre yazup bildüresin ve eger kapudân ihmâl eylemişse hüsn-i tedârük ile elegetürüp habsidesin ve Bâb-ı Sa'âdetüm'e arzidesin.

Yazıldı.

1331

Erdoğanlı Voyvoda'ya virildi.

Yemen'e gönderilecek gemilerin inşası için Payas'da kestirilen gemi ağaçlarının Süveys İskeleyi'ne nakli işinin hangi aşamada olduğunun bildirilmesi; eğer sevkiyat hâlâ gerçekleştirilemediyse navlunla tutulacak gemilerin kullanılması ve rüzgâr muhalefeti sözkonusuysa anılan kerestenin çektirir gemilerle taşınması.

İskenderiyye kapudânına hüküm ki:

Bundan akdem Mısır beğlerbeğisine hüküm-i şerîfüm gönderilüp; "Yemen mühimmâtıyçün Uzeyr sancağında Payas nâm mahalde gemi ağacı kesilüp yalıya indürildükde İskenderiyye'den gemiler gönderilüp tahmîl itdürilüp getürdüp Yemen mühimmi içün lâzım olan gemileri mu'accelen itmâma ırgürüp mevsimi ile tedârük ü irsâl oluna." diyü fermân olunmışıdı. Şimdiye değin ne mikdâr gemi kerestesi tahmîl olunup gönderilmişdür; mufasssalen ma'lûm olması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre şimdiye değin zikrolunan gemi kerestesinden ne mikdâr kereste tahmîl ü ihzâr olunup ve ne vechile tedârük olunmuşdur; vukû'ı üzre yazup bildüresin. Bi'l-cümle bu bâbda mukayyed olup eger henüz kereste tahmîl olunmamış ise navlun ile gemiler tedârük idüp mu'accelen tahmîl eyleyüp Süveys İskeleyi'ne îsâl eylesin. Eger rüzgâr muhâlif olup geminün mu'accelen irişmesinde usret çekilürse çekdürür gemiler tedârük idüp kereste tahmîl olunan gemileri yitdürüp bâb-ı ihtimâmda mücidd olasın. Şöyle ki; ihmâl

olunup mahalliyle kereste tedârük olunmayup mevsimiyle irişmeye, gereği gibi mu'âteb olursın; ana göre basîret üzre olasın.

Yazıldı.

1332

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen beylerbeyinin, Kurdoğlu Hızır'la birlikte yanlarına yeterli miktarda asker alıp Mısır taraflarında bulunan yirmi beş gemiye binerek âcilen Yemen'e varıp düşmana panik vermeleri; sözkonusu gemilerin sürekli asker ve silâh sevkiyatı yapmaları; İstanbul'dan külliyetli miktarda silâh gönderilmek üzere olduğu; düşmanın çekileceği şeklindeki söylentilere itibar edilmeyip Mekke şerifiyle iyi geçinme yollarının aranılması; Aden muhasarası sırasında Hasan Paşa'nın Zebid muhafazasında bırakılması ve düşmanın sökülüp atılması için birlikte hareket edilmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mâh-ı Şevvâl'ün evâyilinde Mekke şerifinden ve Cidde beğinden mektûblar gelüp; "Aden ahvâlin" i'lâm eyledüklerin" bildürüp ve; " "Kadırga vü kalyon u asker ile ikişer yıllık mevâcib ve müstevfî zehâyir virilmek" bâbında Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderile." diyü arzylemişsin. Dahı her ne dimiş isen alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzölunup nakîr u kıtmîr ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i pâdişâhânem muhît u şâmil olmışdur. İmdi; bi'l-fi'l ol câniblerde yigirmi beş kıt'a gemi mevcûd olup ve anda hâzır olan yat u yarakdan mâ'adâ Atebe-i Ulyâm'dan dahı müstevfî yarak gönderilüp bi'l-fi'l eger yuvalakdur ve eger gayridür; tedârük olunup gönderilmek üzredür. Mevcûd olan gemilerle sen, Kurd-oğlu kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Hızır dâme izzühû ile mümkün olduğu denlü asker ile gemilere girüp mu'accelen mahall-i me'mûra varman lâzım olmışdur. Aslâ vü kat'â te'hîr u terâhî zamânı değildür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre kifâyet mikdârı asker ile ve mûmâ-ileyh Hızır dâme izzühû ile girüp a'dâ cânibi[n]e irişesin ki; "Asker geldi." nâmı ile a'dâ ıztırâba düşüp etrâf u cevânibe te'addiden dest-keşîde olalar ve gemiler mu'accelen yine avdet idüp ale't-tevâlî asker ile yat u yarak u zahîre irişdürmek ardınca olalar. Şimdilik hemân bir yıllık mevâcib kâfidür; lâzım oldukda girü irsâl olunur. Hemân mücidd ü merdâne olup cibilletünde merkûz olan gayret ü hamiyetün muktezâsınca uğur-ı hümayûnumda yüz aklıkları tahsîline dürüşesin. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz memleket ü vilâyet a'dâ elinden alınup re'âyâ vü berâyâ muntazamül-hâl olup itmâm-ı maslahat müyesser oldukda iki beğlerbeğiliği dahı görüp gözedüp memleket ü vilâyete adûdan zarar u gezend irişdürmeyüp zabt u sıyânet-i vilâyet ve hıfz u hırâset-i ra'ıyyet bâbında mücidd ü sâ'î olasın ve Mekke-i Mükerreme şerîfi ile dahı hüsn-i tedârük ile bâb-ı müdârâda dakîka fevtitmeyüp ve çendân; "Asker lâzım olmayup a'dâ itâ'at itmek ihtimâli vardır." didüklerine i'timâd olunup gaflet üzre olmak câyiz değildür. Dâyimâ basîret üzre olup etrâf u cevânib ile hüsn-i müdârâyı elden komayup inâyet-i Hakk'la sen Aden'i muhâsara eyledüğünde Hasan Paşa'yı Zebid muhafazasında koyup itmâm-ı maslahat müyesser olunca gereği gibi müttefik u müttehid olup a'dânun ol vilâyetden def u ref'ı bâbında mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Girü akabünce eger mevâcib husûsıdır ve eger

asker ü zahîre ve yat u yarakdur; muttasıl gönderilmek üzredür. Hemân göreyin seni; er gibi olup mu‘accelen irişmek ardınca olasin.

Yazıldı.

Erdoğdı Kethudâ'ya virildi.

1333

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır beylerbeyinin, Osman Paşa'nın Kurdoğlu Hızır Bey ile Yemen'e gönderilmesi, Sana ve Yemen Beylerbeyliklerinin birleştirilip Osman Paşa'ya verilmesi ve Gönüllüler Ağası Hüseyin'in Mısır'da alıkonulması hususlarında gönderdiği mektubun alındığı; adı geçenlerin Yemen'e gitmeleri için kendilerine emir gönderildiği ve Yemen'deki beylerbeyliklerin birleştirilip Osman Paşa'ya tevcih olunduğu; ancak bu durumun şimdilik ifşa olunmaması; Gönüllüler Ağası Hüseyin'in de Mısır'da alıkonulmayıp Yemen'e gönderilmesi; ayrıca Şeyh İsa'ya da zimmetindeki mâl-ı mirîyi ödemesi için istimâleti hâvi bir hüküm gönderildiği; sözkonusu alacağın tahsiline gayret edilmesi.

Mektûb gönderüp; "Osmân Paşa'yla Kurd-oğlu Hızır Beğ mevcûd olan kadırgalarla ve asker ü zahîre ile mu‘accelen Yemen'e gönderilmek lâzım olup ve San‘â ve Yemen Beğlerbeğiliği* birikdürilüp Osmân Paşa dâme ikbâlühûya sadaka olunup ve Gönüllüler Ağası Hüseyin Ağa alıkonılmak" husûsın bildürmişsin; dahı her ne dimiş isen ale't-tafsîl ma‘lûmum olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ tevakkuf u te'hîr itmeyüp mevcûd olan gemilerle müşârun-ileyhimâyı asâkir-i mansûre ve zehâyir-i mütevâfire ile mu‘accelen mahall-i me'mûra irsâl eyleyüp ve mûmâ-ileyh Hüseyin Ağa'yı dahı emr-i şerîf-i sâbikum mûcebince Yemen'e gönderesin ki, varup hıdmetlerde bulunup envâ'-ı inâyâtumla behre-mend ü sûd-mend ola ve müşârun-ileyh Osmân Paşa dâme ikbâlühûnun hakkında mezîd-i inâyetüm zuhûra getirüp ol iki beğlerbeğilik birikdürilüp virilmişdür. Lâkin müşârun-ileyh Aden üzerine varup muhâsara eyledükde Hasan Paşa Zebîd muhâfazasında olmak lâzımdür. Bi-inâyeti'llâh itmâm-ı maslahat müyesser olunca ittihâd u ittifâk üzre olup memleket ü vilâyet inâyet-i Hakk'la a'dânun elinden alınup emn ü emân [üzre] olmak müyesser oldukda iki beğlerbeğiliği dahı hıfz u hırâset idüp mûmâ-ileyh Hasan Paşa dâme ikbâlühû Dergâh-ı Mu'allâm cânibine gelüp gide. Bu bâbda müşârun-ileyhe dahı hük-m-i şerîfüm gönderilmişdür. Sen dahı ifşâ itmeyüp müşâ[run]-ileyhe dahı ana göre tenbîh eylesesin ve; "Şeyh İsa'nun zimmetinde zuhûr iden seksen yük akçanun tahsîlinde istimâlet virilmeyince usret çekilür." diyü bildürmişsin. Müşârun-ileyhe dahı hük-m-i şerîfüm gönderilmişdür. Mâlûmun tahsîli ehemmi-mühimmâtandur; her ne tarîkla mümkün ise tahsîl itdürmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâm eylesesin.

1334

Kütahya'nın Tavşanlı nahiyesinde evi basılarak kendisi öldürölüp altın ve eşyası çalınan kişiyle ilgili olayda zanlı olan suhtelerden Vardiyan Mahmud, Hacı Halife ve diğerlerinin Bursa kadısı ve sancakbeyi tarafından yeniden teftiş edilip sonucun ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Mesîh Çavuş'a virildi.

Hudâvendigâr sancağı beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kütâhiyye sancağında Tavşanlı nâhiyesinde evi basılıp kendüsi katl ve dört bin altını ve esbâbı gâret olunan kimesne husûsında mazınna olan sûtelerden Vardiyan Mahmûd ve Hâcî Halîfe ve Emîr ve İbrâhîm ve Muhyiddîn ve Üçbaş nâm tonuzağun ve Mehmed bin Alî nâm kallâbun ahvâllerin" bildürmişsin. İmdi; mezbûrların ahvâllerin Burusa kâdîsiyle ma'an teftiş idüp tekrâr Südde-i Sa'âdetüm'e arz olunmağıçün kâdî-i müşârun-ileyhe mufassal hüküm-i hümayûn gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan ehl-i fesâdun ahvâllerin kâdî-i mûmâ-ileyh ile ma'an teftiş ü tefahhus idüp neye müncerr olursa mufassal ü meşrûh yazup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arzeylesin.

Erdoğdı Kethudâ'ya virildi. Fî 6 Zi'l-ka'de, sene: 975

1335

Mısır beglerbeğisine hüküm ki:

İstanbul'dan gönderilen Dergâh-ı Muallâ kullarının Mısır muhafazasında alıkonularak Mısır kullarından tayin olunan sayıda neferin tam techizatlı hazırlanıp Osman Paşa'nın âcil olarak yirmi kadırga ile Yemen'e gönderilmesi, Mustafa Paşa geldiğinde de kalan askerlerin Mustafa Paşa ile gönderilmesi; gerek Mısır'da muhafazada ve gerekse Yemen'de üstün hizmet ve gayreti görülenlerin mükâfatlandırılacağı; Yemen'e gidecek gemilerin inşası için Payas'da kestirilen keresteyle ilgili malûmat verilmesi; ihtiyaç duyulan top, darbzen, yuvalak ve terekenin gönderilmek üzere olduğu; Mısır'dan gönderilecek hazineye yüz neferden fazla kul koşulmaması hazinenin adet olduğu üzere gönderilmesi; benderlerin muhafazası ve Haremeyn hizmetlerine tayin olunan kulların teftiş olunması.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Yemen'e müte'allik olan masâlih ile kul ahvâlin" bildürüp ve; "karadan asker gitmek muhâl olduğın" arzylemişsin; dahı her ne dinilmiş ise alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arz olunup ılm-i şerîfüm muhît u şâmil olmuşdur. İmdi; bundan akdem; "Südde-i Sa'âdetüm'den altı yüz nefer kul-karındaşı yazılıp gönderilüp bin dört yüz neferi dahı ol cânibden tekmîl olunup mu'accelen Yemen

tarafına gönderilüp ve Dergâh-ı Mu'allâm'dan ulûfeciler kullarum ağalarıyla Mısır'da muhâfaza hıdmetinde kalup Mısır kullarından –ki, cem'an sekiz bin sekiz yüz on bir nefer olup– ba'zı suyolına ve kâfile hıdmetine koşilup ve ba'zı İskenderiyye ve Dimyât ve Reşid ve gayri benderler muhâfazasıyla cüsûr bağlamasına ta'yîn olunup ve bir mikdârı emîn ü medyûn u mütekâ'idîn ve şâgirdân-ı hazîne olup yüz elli neferi Hazîne-i Âmire ile istihdâma yazilup bu takdîrce Mısır'da müteferrikalardan ve çavuşlardan ve atlu bölüğünden ve piyâdeden ve gayriden dört bin yedi yüz nefer mevcûd kul olup zikrolunan kullarumdan dört yüz müteferrika ve iki yüz çavuş ve bin iki yüz atlu ve iki yüz nefer begler ve ağalar âdemleri olup ve altı yüz nefer kul-karındaşı, tekmiî olunmak fermân olunan bin dört yüz neferi dahı Mısır'da olan hısâr-eriden ve azebden ve gayriden yazilup tekmiî olunup ve yiğirmi pâre kadırgalara iki bin cengci tedârük idüp bu cümle altı bin nefer olup iki bin neferi mu'accelen Osmân Paşa'yla hısâr döğecek topları sâyir mühimmât ü levâzimi ile ve zâd ü zevâdeleriyle mahall-i me'mûra gönderilüp a'dâ tarafından dahı; "Asker irişmiş." diyü sît u sadâ olmağla havf u ıztırâb müstevlî olup ve giden gemiler mu'accelen girü avdet idüp serdâr ta'yîn olunan vezîrüm ile sâyir asâkir-i mansûreyi bir bir akabince irişdürmek ardınca olasin." diyü emrüm olmışdur ve kadîmü'l-eyyâmından Mısır kulları bu makûle serhadde olan hıdemât-ı hümâyûna gönderilügelüp muhâfaza-i Mısır için Dergâh-ı Mu'allâ kulları irsâl olunagelmışdür. Anun gibi cüsûr bağlamağa ve benderler muhâfazasına ve karîb olan mahallerün hıfz u hırâsetine Dergâh-ı Mu'allâ kullarını ta'yîn ü irsâl eyleyüp emrüm üzre Mısır kullarından ta'yîn olunan mikdârı neferi mu'accelen Yemen'e yazup gönderesin ki, bi-inâyeti'llâhi te'âlâ memleket ü vilâyet a'dâ elinden alinup envâ'-ı fütûhât-ı cemîle ile avdet müyesser oldukda girü âdet-i kadîme üzre hıdmetlü hıdmetinde olup kapum kulları dahı gelüp gideler. Eger Dergâh-ı Mu'allâm kullarıdır ve eger gayridür; bu makûle hıdmet düşdükde; "Uğur-ı hümâyûnumda cân u baş ile çalışup bezl-i makdûr ideler." diyü dirlikler ve mansıblar ta'yîn olunup virilmişdür. Anun gibi muhâlefet idenler isimleriyle yazilup arzolandukda dirlikleri kesilmekle konılmayup ten[bî]hen haklarından gelinmek mukarrerdür. Bu bâbda ulûfecilerüm ağasına dahı mü'ekked hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre ta'yîn olunan Mısır kulların getirüp gereği gibi te'kid ü tehdîd eylesin ki, fermân olunan hıdemât-ı hümâyûnumda baş u cân ile dürüşüp mu'accelen iki bin nefer mi olur, üç bin mi olur, dahı ziyâde mi olur; her ne kadar mümkün ise Osmân Paşa'yla mahall-i me'mûra varup gemiler avdet eyledüklerinde mâ'adâsı dahı eger muhâfaza hıdmetindedür ve eger gayridedür; âlât-ı ceng ü cidâllerile hâzır u âmâde olup Vezîrüm Mustafâ Paşa vardukda ma'ı[yye]tiyle gemilere girüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ varup a'dânun def' u ref'ı bâbında her biri mücidd ü merdâne olup envâ'-ı fütûhât-ı cemîle ve yüz aklıkları ile avdet müyesser olup bâb-ı gayret ü hamîyyetde bi'l-cümle uğur-ı hümâyûnda bezl-i makdûr eyleyeler ki, yoldaşlıklarına ve hıdmetlerine göre serdârları arzeyledükde vech ü münâsib görüldüğü üzre terakkîler ve mansıblar ile her biri muhassılü'l-merâm olmağı mukarrer bileler. Sen dahı ana göre fermân-ı celîlü'l-bürhânımı cümle kullaruma i'lâm ü i'lân eyleyüp Dergâh-ı Mu'allâm'dan irsâl olunan kullarımı muhâfaza hıdmetine istihdâm eylesin ve bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; " "Payas İskeleyi'nden müstevfî gemi kerestesi kesdürilmek" emrüm olmışdur. Yalıya indükde navlun ile gemiler gönderüp getürdüp kifâyet mikdârı Yemen'e gidecek gemiler mühimmâtına sarfidüp mu'accelen itmâm-ı maslahat

eyleyüp ziyâde geleni der-anbâr idesin ki, mahallinde hâzır buluna." diyü fermân olunmışıdı. Ol bâbda İskenderiyye kapudânına hâliyâ hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Ol husûsda dahı mukayyed olup şimdiye değin ne mikdâr kereste* getürdilüp ve ne vechile tedârük olunduğın yazup bildüresin. Bi'l-cümle gereği gibi mücidd ü sâ'î olup hâzır olan yat u yarağıla mu'accelen Osmân Paşa'yı mevcûd olan gemilerle ve kifâyet mikdârı asker ile göndermek ardınca olasin ki, bu cânibden dahı eger top u darbzen ü yuvalakdur ve eger tereke husûsıdır; an-karîb gönderilmek üzredür. Müşârun-ileyhle koşılup gönderilen mahrûse-i Mısır kullarının arzolunduğı üzre [ ] yıllık mevâcibleri gönderilüp aslâ vü kat'â te'hîr u tevakkuf olunmayup ber-vech-i isti'câl göndermek bâbında envâ'-ı sa'y ü ihtimâmın vücûda getüresin ve Mısır kullarından Hızâne-i Âmire ile kadîmden yüz nefer kul koşılup yol üzerinde olan beğlerbeğiler biri birine emîn ü sâlim ulaşturmak bâbında kifâyet mikdârı âdem koşılagementmişdür. Min-ba'd olıgeldüğü üzre hazîne ile yüz nefer kul koşup ziyâde eylemeyesin ve Haremeyn-i Şerîfeyn hıdmetinde olsun, benâdirde olsun; istihdâm için koşılan kul mevcûd mıdur, y[o]hsa Yemen Beğlerbeğisi Hasan Paşa alıkoduğı gibi anlar dahı kendü hevâlarında mıdur; görüp arzidesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 3 Zi'l-ka'de, sene: 975, İstanbul

Yazıldı.

Arz getüren Pîrî'ye virildi.

1336

Konya ve Kaysariyye ve Niğde ve Anduğı kâdîlarına ve Konya ve

Sultaniye suyolunda istihdam olunmak üzere yeterli miktarda hisar-eri verilmesi.

Lüle ve Niğde ve Kaysariyye Kal'aları dizdârlarına hüküm ki:

Ereğli Kâdîsı olup Sultâniyye'ye gelen Suyolına Nâzır olan Mevlânâ Hamza *zîde fazlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Zikrolunan suyolu mühimmi için istihdâm olunmağa hısâr-eri lâzimdür." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh istihdâm için âdem gönderüp hısâr-eri taleb itdükde kifâyet mikdârı hısâr-eri viresiz; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesiz.

Yazıldı.

Subaşıya virildi. Fî 3 Zi'l-ka'de, sene: 975

1337

Edirne kâdîsına:

At hırsız Tatarlar, Yorgioğlu ve mahbus papazların serbest bırakılması hususlarında Edirne kadısına emr-i şerif yazıldığı.

Beğlik atlar uğurlayan Tatarlardan ibtidâ dutulup yaralı olanı salb sonra gelen iki nefer Tatarı kefilleyüp habsden ıtlâk ve Yorgi-oğlu'n dahı ıtlâk ve; "Mâl buldun." diyü habsolan papazları ıtlâk için emr-i şerîf virilmişdür.

1338

Yazıldı.

Fermân (?) Kâtibi olan Keyvân'a virildi. Fî gurre-i Zi'l-ka'de, sene:

Sultan Mehmed Gazi evkâfından Hasköy'deki Eskipos Mukâtaası'nın halihazırdaki Âmili Andon ile talibi Mandeliç Kostandin haklarında bir araştırma yapılarak reâyanın rızası ve vakfın yararının ne tarafta olduğunun bildirilmesi.

975

Vize beğine ve Vize ve Hâsköy ve Bınarhısârı ve Kırkkilise kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Hâsköy kâdî[sı]sın, mektûb gönderüp; "mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan ceddüm Sultân Mehmed Gâzî Imâreti evkâfından taht-ı kazânda vâkı' olan Eskipos Mukâta'ası bi'l-fî'l Andon nâm zimminün zimmetinde olup mukâta'a-i mezbûre re'âyâsı meclis-i şer'a gelüp mezbûr zimminden her vechile râzî vü şâkir olup; "Hâliyâ Mandeliç Kostandin nâm zimmi dahı mukâta'a-i mezkûreye ziyâde ile tâlib olup şöyle ki; mesfûr Mandeliç'e virilmek mukarrer olursa zulm ü te'addisinden cümlemüz firâr itmek mukarrerdür." diyü şekvâ eyledüklerin" arzeylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsda cümlenüz mukayyed olup re'âyâdan ve il kavminden teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; mezbûrân iki âmilün re'âyâ kankısından râzî vü şâkir olup mâl-ı vakfa kankısı enfa' ise hakîkati ile ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Tamâm hakk üzre olup bir cânibe meyl ü [muhâbâ] olunmayup hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer idüp hakî[ka]ti üzre yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Hısâr-eri Velî'ye virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de

1339

Aktağ kâdîsına hüküm ki:

Güherçile tahsilatını artırmayı taahhüd eden Veli isimli şahsın, bu taahhüdünü gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceğinin araştırılıp bildirilmesi.

Velî nâm kimesne Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "bundan evvel Niğde'de olan güherçileyi tahsîl itdüğün" bildürüp; "dirlik olursa bu sene bin batmân ziyâde ile cümle üç bin batmân güherçile teslîm itmeğe" mültezim olmağın **buyurdum ki:**

Göresin; didüğü gibi olup ol mikdâr batmân güherçile eylemeğe kâdir midür, nicedür; tettebbu' idüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

1340

Taş gemileri reislerinden İskender tarafından Tophâne yanında yaptırılan ve Tophâne'ye zararı sâbit olan binaların yıktırılması.

Yazıldı.

Haber getüren çavuşa virildi. Fî 4 Zi'l-ka'de, sene: 975

Galata kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "taş gemileri re'îslerinden İskender nâm re'îs Top-hâne kurbinde binâ itdüğü ev ü mağaza husûsı Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ahmed *zîde kadruhû* mübâşeretıyla emrüm üzre görildükde mezbûr re'îs binâsına mübâşeret itdüğü mağaza vü evlerün Top-hâne'ye her vechile zararı müşâhede olunup ref' lâzım olduğın" bildürdüğü ecilden ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre Top-hâne'ye zararı olan binâsın def' u ref' eylesin.

Yazıldı.

Mehterler Bölükbaşısı Mustafâ'ya virildi.

1341

Üsküb sancağın tahrîr iden Za'im Mustafâ'ya hüküm ki:

Vilâyet ahalisinin tehlikeli olduğunu belirtip derbent olmasını istedikleri Üsküb'ün İstoviçe bölgesiyle ilgili ayrıntılı bir araştırma yapılarak sonucun bildirilmesi.

Hâliyâ İpek Kâdîsı Mevlânâ Mehmed Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kazâ-i Üsküb'den ve İpek'den ve gayri yirlerden Bosna vilâyetine giden yol kûhistân olup İstoviçe nâm mahalle uğrayup lâkin ziyâde mahûf* u hatar-nâk yir olup âdem katlolunmakdan hâlî olmayup; "Derbend olması lâzımdür." diyü ahâlî-i vilâyet haber virdüklerin" i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; fi'l-vâkı' zikrolunan mahall arzolunduğu gibi mahûf u muhâtara yir midür, derbend olması lâzım midür, derbend olduğu takdîrce memlekete nef'ı var mıdır, nicedür; yazup arzeyleyesin.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 4 Zi'l-ka'de, sene: 975

1342

Zülkadırlü beğlerbeğisine hüküm ki:

Zülkadırlı ve Rum Beylerbeyilikleri'nden toplam otuz beş cenâh atmaca tedarik olunup gönderilmesi.

Hâliyâ ol câniblerde bulunan atmacalardan Südde-i Sa'âdetüm'e yigirmi cenâh yarar atmaca irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Sipâhî-oğlanlarum zümresinden Korıcı-oğlu varıcak, mezbûrun ma'rifeti ile emrüm üzre yigirmi cenâh yarar atmacaları bulup eger sipâhî tâyifesinde ve eger gayridedür; her kimde olursa olsun alup dahı toğan getürmeğe kâdir erbâb-ı tîmârdan ve sâyirden kifâyet mîkdârı âdem tedârük eyleyüp mezbûr ile bile gönderesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Rûm beğlerbeğisine; "on beş cenâh atmaca" için.

1343

Yazıldı.
Mezbûr Bâlî Çavuş'a virildi.

Firarî mirî esirlerle, Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Bâlî Çavuş'un iki atını Topkapı dışında bağlar arasında çayırda iken çalıp bir adamını öldürenlerin yakalanıp adı geçen çavuşa koşularak gönderilmesi.

Rûmili kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ mirî esirlerden ba'zı kaçup Rûmili câniblerine gidüp Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî Çavuş'un dahı Topkapusı hâricinde bâğlar içinde atları çayırda iken giceyle iki atı alınup ve bir kulu katlolunmağın esirler ve mezkûrun kulin katlidüp atların sirka idenler her kankınızın taht-ı kazâsında bulunursa elegetürüp kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup müşârun-ileyh ile Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesesiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi-mühimmâtındandır; elegetürmek bâbında gereği gibi ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresiz.

Yazıldı.

1344

Çavuş Balık-zâde'ye virildi.

Sel baskını neticesinde köylerini terkederek Karaferye'deki Üsküdar İmâreti evkâfından Podurum köyü ormanından tarla açıp ziraat eden Kadiçayırı ve yine aynı sebeple adı geçen vakıf sınırında ziraat eden sipahi timarı Ovalar köylerinin, mirîye ve vakfa zararı olmayacaksa, vakıf köylerle istibdali.

Vilâyet Kâtibi Mustafâ'ya hüküm ki:

Hâliyâ Karaferye kâdısı mektûb gönderüp: "Üsküdar İmâreti evkâfından kazâ-i mezbûra tâbi' Podurum nâm karye kurbinde sâbıkâ havâss-ı hümayûndan Kâdiçayırı dimekle ma'rûf karye olup İncekara nâm nehir tuğyân idüp karye-i mezbûreden akup etrâfa göller eylemek ile re'âyâsı firâr idüp müddet-i medîd amelden kalup ba'dehû nehr-i mezbûr bir cânibe dahı müteveccih olup göllerden su çekilüp zikrolunan Podurum kurbinde olmağla vakf-ı mezbûr re'âyâsı baltalarıyla ormanın açup zirâ'at idüp mezra'aları kurbine varup üç mahalle olup ve andan gayri sipâhî tîmârından Ovalar nâm karyenün ba'zı yirlerin nehr-i mezbûr basup re'âyâsı vakf-ı merkûm sınırına zirâ'at itmeğın nizâ' u cidâlden hâlî olmayup bu zikrolunan Kâdiçayırı yiri ve Ovalar nâm karye alınup yirine vakf karyeden virilüp istibdâl olunmaya, vakfa küllî zarar müterettib olmak mukarrerdür." diyü bildürmişsin. Mirî tarafına ve vakf cânibine dahı zarar olmamak üzre istibdâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kazıyye arzolunduğı gibi olup istibdâl olunması vakfa enfa' olup mirîye dahı zarar olmaz ise istibdâl idüp ne mâl-ı mirîye ve ne evkâf-ı mezbûre cânibine zarar u ziyân olma; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fi 5 Zi'l-ka'de, sene: 975, İstanbul

Yazıldı.

Kâtib Hamza Çelebî'ye virildi.

Ankara beğine, kâdısına hüküm ki:

1345

Haymâne tâifesinden Şeyh Hüsam adlı mülhidin ortaya çıkmayan ancak varolduğu bildirilen eşyalarının, baş halifeleri yakalanıp sorgulanarak ortaya çıkarılması ve defter edilip bildirilmesi; ayrıca adı geçenin bağlılarından olup ehl-i fesâd olanların da yakalanıp hapsedilmeleri.

Sen ki sancakbeğisin, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "haymâne tâyifesinden zuhûr iden Şeyh Husâm nâm mülhîdün ahvâlin ve bulunan esbâbı ve kürkleri ve halıçaları ve sâyir tertîbin ve esbâbınun ba'zı etrâfda olan ehıbbâsına perâkende idüğinden gayri medfûn haylî üskûf ü yat u yarak u otağı olup baş halîfesi olan Mahmûd ve Kızıl Alî nâm kimesnelerün ma'lûmı olduğın" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mülhîd-i mezbûrun zikrolunan halîfelerin elegetürüp dahı medfûn olan esbâbın anlardan tefahhus eyleyüp zuhûra getürmeğe ikdâm u ihtimâm eyleyüp ve ol etrâfda olan ehıbbâsın hufyeten tettebbu' idüp hüsn-i tedârük ile elegetürüp sahîh ehıbbâsından olup ehl-i fesâd oldukları zâhir olanları habsidüp ve esbâbından eger medfûn bulunandur ve eger gayri yirde* emânet konılanlardur*; bi'l-cümle her ne ise defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm eylesiz. Ammâ; bu bahâne ile bî-günâh bulunanlara şer'-ı kavîme muhâlif dahl ü tecâvüz olunmayup elegetürmesi lâzım olanı hüsn-i tedârük ile elegetürüp arza muhtâc olanı yazup bildüresiz.

Yazıldı.

1346

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Süveys Kapudanı Mahmud, Yemen Beylerbeyi Osman ve Vezîr Mustafa Paşa ile Yemen'e gidecek gemilerden yeteri kadarının Yemen benderinde muhafaza için bırakılıp geri kalanının zahire alıp getirmek üzere geri Süveys'e gönderilmesi.

Süveys Kapudânı Mahmûd dâme izzühû ile ve Yemen Beğlerbeğisi Osmân dâme ikbâlühû ile ve sizünle gidecek gemilerden Yemen benderinde muhâfaza için kifâyet kadarı gemi alıkonulup mâ'adâsı girü Süveys'e gönderilüp zahîre tedârük ü tahmîl olunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhimâ ile ol cânibe giden gemilerden ve sizünle gidecek gemilerden muhâfaza için Yemen benderinde kifâyet mikdârı gemi alıkodurup mâ'adâların girü Süveys'e gönderüp zahîre aldurasın. Mevsimi geçmedin çıkılup mahall-i me'mûra irişmek bâbında umılandan ziyâde sa'y ü ikdâmın zuhûra getürüp ne zamânda ve ne günde çıkılmak*

mukarrer olup ve ne vechile tedârük üzre olduğunuz yazup bildüresin.

Yazıldı.

1347

Çavuşbaşına virildi.

Erdoğan Kethudâ'ya virildi.

Süveys Kapudanı Mahmud'un ne kadar asker ve zahire ile yola çıktığının bildirilmesi; San'â Beylerbeyi Osman'ın da bir kaç parça gemiye asker ve zahire doldurularak bir an önce yola çıkarılması; ayrıca Vezir Mustafa Paşa'nın da Mısır'a ulaştığında beklemeden Yemen'e hareket edebilmesi için de şimdiden kalyon ve kadirga hazırlanması; hazırlıklar hakkında bilgi verilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır kâdîsı ve defterdârı mektûb gönderüp; "Bender-i Süveys Kapudânı Mahmûd *dâme izzühû* cemî' levâzimin görüp mâh-ı Şevvâl'ün beşinci günü beş pâre kadirga ile Yemen cânibi[n]e müteveccih olup ve sâyir asker dahı deryâdan gitmek her vechile evlâ olup ve Yemen mühimmâtı tedârükünde küllî ihtimâmun olduğın" i'lâm eylemişler. İmdi; mûmâ-ileyh Mahmûd *dâme izzühû* ne mikdâr asker ü zahîre ile çıkmışdur ve akabince Osmân *dâme ikbâlühû* dahı ne mikdâr gemiyle ve asker ü zahîre ile çıkmak müyesser olup ve serdâr ta'yîn olunan vezîrüm varınca eger kadirgaldur ve [eger] kalyonlardur; tamâm itdürüp cümle hâzır u müheyyâ olması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh ile ne mikdâr asker ü zahîre gitdüğün mu'accelen i'lâm idüp ve emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm San'â Beğlerbeğisi Osmân *dâme ikbâlühû* ile dahı birkaç gemi ve bir barçaya zahîre vü asker doldurup ber-vech-i isti'câl irsâl eyleyesin ve serdâr ta'yîn olunan düstûr-ı mükerrerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *dâmet ma'âlihi* varınca mu'accelen bir-iki kalyon ve münâsib olup tedârüki mümkün olan mikdârı kadirgaları hâzır idesin ki, müşârun-ileyh anda vardukda eğlenmeyüp asâkir-i nusret-me'serle çıkup bi-ınâyeti'llâhi te'âlâ envâ'-ı fütûhât-ı cemîle müyesser olmuş ola ve hâzır olan üç kalyondan mâ'adâ deşîşe kalyonları hıdmetlerin edâ iderler ise anlara dahı mümkün ise asker ü zahîre tahmîl idüp ve Hind gemilerinden benderlere gelmiş gemi var ise navlun ile dutup ana dahı eger zahîre ve eger askerdür; koyup ale't-te'âkub ve't-tevâlî irsâl ü îsâl olunmakdan hâlî olmayasın ve mu'accelen ne vechile tedârük olup ve müşârun-ileyh Osmân *dâme ikbâlühû* ne zamânda çıkup ve serdâr olan vezîrüm varup vâsıl olmuş mıdur, nicedür; yazup bildüresin.

1348

Mısır muhafazasındaki müteferrika, ümerâ, küşşâf, çavuş ve bölük halkından Yemen Beylerbeyi Osman Paşa'nın Yemen'de istihdam için istediği kimselerin ve Müteferrika Mustafa'nın kendisine verilmesi; adı geçenin Mısır Hazinesi'nden talep ettiği meblağın Mısır hâcelerinden borç alınarak temini ve yolsuzluğu görülen Medine Kullar Ağası İbrahim'in görevden alınıp yerine ehil birinin tayin edilmesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşı Husrev'e virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Yemen Beğlerbeğisi Osmân *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mısır muhâfazasında olan ümerâdan ve küşşâf u müteferrika vü çavuş ve bölük halkından Yemen mühimmi için istihdâma kâbil olanlar Yemen hıdmetiyçün irsâl olunmak bâbında emr-i şerîfüm" taleb idüp ve; "Mısır müteferrikalarından yevmî otuz beş akça ulûfesi olan Mustafâ dahı istihdâma kâbil yarardur." diyü; "Dergâh-ı Mu'allâm Bölüğü'ne ilhâk olunup dahı kendü ile Yemen'e bile gitmesin" murâd eyleyüp ve; "sefer hıdmetinde kemâl-i zarûreti olmağın Mısır Hazînesi'nden ber-vech-i karz elli bin altun virilmesin" arzylemiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, tâyife-i mezbûreden şunlar ki; Yemen mühimmi için istihdâma kâbil olup müşârun-ileyh Yemen'e bile alup gitmek murâd idine, bile koşup mâni' olmayasın ve mezkûr Müteferrika Mustafâ dahı Yemen mühimmi için müşârun-ileyh ile bile varup hıdmetde bulunup ba'dehû arzöluna ve Mısır Hazînesi'nden istediği karz altun için dahı Hazîne'nün muzâyakası olmağın Mısır hâcelerinden karz tarîkı ile kifâyet mikdârı altun alıviresin. İnşâ'a'llâh sefer âhır oldukda edâ eyleye ve Medîne-i Münnevver'e de muhâfaza hıdmetinde olan Kullar Ağası İbrâhîm'den halkı şükrân üzre olmayup ve yazılan kulların alıklarına ve akçalarına tama' idüp ahz ü celb olunmağla muhâfazaya ta'yîn olanların nısfı mevcûd olmayup ol ecilden ref'ı lâzım olup yirine bir müstekîm yarar kimesne gönderilmek lâzım olmağın mezbûrı ref' idüp yirine ol hıdmete lâıyk bir müstekîm u d[î]ndâr kimesne gönderüp te'kid eylesin ki, istikâmet üzre olup muhâfaza hıdmetinde olan kulları gereği gibi hıfz idüp ahz ü celb olunmaktan hazer idüp kavlınden, fi'linden kimesne müteşekkî olmaya.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 6 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

Ferruhzâd Kethudâ'ya virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de, sene: 975

1349

İhtiyaç duyulan tüfek ve araba levâzımının Lahsa'ya ulaştırılmak üzere, Birecik suyu üzerinden Basra'ya gönderilmesi.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Lahsâ'da tüfenk kundağı ve araba levâzimâtı elegirmeyüp muzâyaka üzre olmağın bin dâne tüfenk kundağı ve kırk aded araba iği ve ana göre dingiller ve kayışlarıyla hâzır u müheyyâ idüp Birecik suyu ile vilâyet-i Lahsâ'ya irsâl olunmağıçün Basra'ya gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup emrüm üzre vilâyet-i mezbûre mühimmâtı için bin aded tüfenk kundağı ve kırk araba iği ve ana göre dingiller ve kayışların taslayıvırüp Birecik suyından gemilere tahmîl eyleyüp mu'accelen irsâl ü îsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr

mühimmât-ı umûrdandır; ihmâl ü müsâhele itmeyüp bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin.

Yazıldı.

Ahmed Kethudâ'ya virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de, sene: 975

1350

Haleb'den gönderilecek tüfek ve araba levazımının Lahsa'ya ulaştırılması.

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ; "Vilâyet-i Lahsâ mühimmâtı için bin aded tüfenk kundağı ve kırk dâne araba iği, ana göre dingiller ve kayışlarıyla hâzır u müheyyâ eyleyüp vilâyet-i mezbûreye îsâl için mu'accelen Basra'ya gönderesin." diyü Haleb defterdârına hükm-i şerîfüm gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Varıcak, emrüm üzre müşârun-ileyh ta'yîn olunan keresteyi sana irsâl eyledükde te'hîr u terâhî eylemeyüp zikrolunan esbâbı her ne tarîk ile mümkün olursa mu'accelen Lahsâ'ya irsâl itmek bâbında dikkat ü ihtimâmın vücûda getüresin. Husûs-ı mezbûr ehemmi umûrdandır; ihmâl ü müsâhele olunmayup ana göre sa'y ü ikdâm eyleyesin.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi. Fî 9 Zi'l-ka'de

1351

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Boğdan ve Dobruca'dan Leh vs. küffar taraflarına koyun ve sığır gönderilmesinin önlenmesi.

Boğdan ve Dobruca vilâyetlerinden Leyh câniblerine ve sâyir küffâr vilâyetlerine koyun u sığır gitmek memnû' olup bu bâbda babana dahı mü'ekked hükm-i şerîf irsâl olunmuş iken memnû' olmayup yine Leyh vilâyetine ve sâyir [küffâr] vilâyetlerine tavar gitmekden hâlî değil imiş. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup eger Dobruca ve eger Boğdan vilâyetlerinden gereği gibi men' idesin. Şöyle ki; min-ba'd memnû' olmayup ol câniblere tavar gittiği istimâ' oluna, mu'âteb olursın; ana göre mukayyed olup husûs-ı mezbûrun men'ında dakîka fevtitmeyesin.

1352

Mısır'da yapılacak gemiler için kesilip Payas İskeleyi'ne indirilmesi emrolunan kerestenin ne kadarının hazırlandığı ve bunların İskenderiye'ye nakli için Mısır'dan gemi gelip gelmediği hususlarında bilgi verilmesi.

Yazıldı.

Adana ve Uzeyr beğlerine hüküm ki:

Bundan akdem Mısır'da yapılacak gemiler mühimmi için ihzârı fermân olunan keresteden ne mikdâr kereste ihzâr olunmuşdur ve Mısır beğlerbeğisine ve İskenderiyye kapudânına ol bâbda irsâl olunan emr-i şerîf mûcebince zikrolunan keresteyi alup gitmeğe kadırgalar göndermişler midür; mu'accelen ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda onat vechile mukayyed olup emrüm üzre ihzârı fermân olunan keresteden şimdiye değin Payas İskeleyi'ne ne mikdârı indürilüp ve İskenderiyye'den kadırgalar gelüp tahmîl olunmuş midur ve ne mikdârı bâkî kalmışdur; mu'accelen yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesiz. Bu husûsı sâyir umûra kıyâs itmeyüp zikrolunan kerestenün tedârük ü irsâli bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresiz. Şöyle ki; ihmâl olunup kereste bi't-tamâm tedârük olunmamağla maslahat avkolmak lâzım gele, özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur; ana göre ikdâmda dakîka fevtitmesiz.

Yazıldı.

Beşîr Çavuş ile çavuşbaşına gönderildi.

1353

Anatolî beğlerbeğisine hüküm ki:

Timar mutasarrıfı babası Timur öldü diye kendisine Aydın'da timar tevcih olunan Süleyman'ın elindeki babasına ait beratın müzevver olduğunun anlaşılmasıyla adı geçenin hapsolunup müzevver beratla tezkirenin mühürlenerek geri gönderildiği; halbuki defter emininin bu gibi müzevver beratları arzetmesinin gerektiği; bundan sonra berat ve ahkâm-ı şerifenin iyice incelenmesi ve defter emini olarak İlci Muhyiddin oğlu Ahmed'in istihdam olunması.

Kütâhiyye sancağında Güre [ve] Selendi nâhiyesinde dört yüz toksan tokuz akça tîmârı olan Timür; "Fevtoldı." diyü oğlu Süleymân'a Aydın sancağında Sart nâhiyesinde Köselü nâm karye ve gayriden bin altı yüz elli tokuz akça tîmâr tevcih olunup tezkire virilüp tezkiresi Südde-i Sa'âdetüm'e geldükde mezbûr Timür'ün berâtı müzevver idüğü mukarrer olmağın Süleymân habsolunup zikrolunan berât u tezkire mühürlü kîse ile irsâl olundu. Bu makûle berâtı defter emîni arzylemez mi, bu makûle tezvîr berât ile tezkire virilmeğe sebep ne olmuşdur; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu makûle husûsda ihmâl olunmayup eger berâtdur ve eger ahkâm-ı şerîfedür; getürdüp bi'z-zât dikkat ü ihtimâm ile nazar idüp göresin ki; kimesne tezvîr ü telbîs ile böyle tîmâr almak ihtimâli olmaya ve defter emâneti İlci Muhyiddîn oğlu Ahmed'e virilmişdür; ol hıdmete istihdâm eylesin.

1354

Dobruca taraflarındaki iskelelerden geçirilip küffara satıldığı haber alınan hergele ve davarların sahipleri ve iskele zâbitlerinin uyarılarak sözkonusu hayvanların küffara satılmayıp memleket içinde satılmasının temini ve aksine hareket edenlerin yakalanıp durumun arzedilmesi.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi. Fî 9 Zi'l-ka'de, sene: 975

Silistre beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dobruca câniblerinden ba'zı kimesneler hergele tavarların iskelelerden geçürüp küffâr cânibine bey' itdükleri istimâ' olundu. İmdi; "Memâlik-i Mahrûsem'den küffâr-ı hâksâr cânibine ve hârice eger at ve eger sığırdur; fûrûht olunmaya." diyü nice def'a ahkâm-ı şerîfe virilmiştir. Ol emr-i şerîf kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup iskele zâbitlarına muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, bu bâbda ihtimâm üzre olup Memâlik-i Mahrûsem'den aslâ bir fer[dü]n küffâr cânibine ve hâric-i vilâyete fûrûht olunmağıcün at u sığır geçürmeyüp ve kimesne hufyeten dahı geçürmemek bâbında tamâm basîret üzre olalar. Anun gibi satılık tavarları olanlara dahı gereği gibi tenbîh eylesesin ki, tavarların küffâr cânibine fûrûht itmeyüp Memâlik-i Mahrûsem'de bey' ideler. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp anun gibi küffâr cânibine at u sığır fûrûht idenleri ve iskeleden geçürenleri elegetürüp isimleriyle arzeyesesin ki, gereği gibi haklarından geline.

Yazıldı.

Mesîh Çavuş'a virildi.

1355

Hudâvendigâr sancağı beğine hüküm ki:

Reâyanın tüfek bulundurmasının men'ine dair emrin bundan sonra da uygulanmasına devam edilmesi.

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; " "Re'âyâ tâyifesinden her kimde tüfenk bulunursa Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin." diyü fermân olunmağın otuz altı vezne tüfenk bulunup irsâl olunduğın" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, şimden girü dahı men' idüp anun gibi re'âyâ tâyifesinden emre muhâlif her kimde tüfenk bulunursa alup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

Yazıldı.

Husâm Halîfe'ye virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de, sene: 975

1356

Süleyman Paşa Medresesi Müderrisi Sarı Muhiddin'in kâtili olup para karşılığında serbest bırakıldığı duyumu alınan kürek mahkûmu Resul'ün niçin serbest bırakıldığının bildirilmesi.

Anabolu Kapudânı Pervîz Ağa'ya hüküm ki:

Bundan evvel Lâzıkıyye'de müteveffâ Süleymân Paşa Medresesi'nde Müderris olan Sarı Muhyiddîn nâm müderrisi katlidenlerden senün yanında kürekde olan Resûl nâm kimesnenün yetmiş iki filorisiyle bir sûfin alup ıtlâk eyledüğün istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, kâtil-i mezbûr senün gemünde kürekde iken ıtlâk olunmağa bâ'ıs ne olmuşdur; mu'accelen cevâbın yazup bildüresin.

Yazıldı.

Mustafâ Kethudâ'ya virildi.

1357

Şam muhafazasına memur Karaman Beylerbeyi Murad Paşa'nın talebi üzerine hazırlandığı bildirilen Haleb sipahilerinin adı geçen paşanın istemesi halinde derhal hizmete gitmeleri.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa zikrolunan muhâfaza hıdmetiyçün Haleb sipâhîlerinden bir mikdâr sipâhî taleb eylemeğın yüz nefer sipâhî ihzâr olundu." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzyledüğün üzere ta'yîn olunan yüz nefer sipâhîye tenbîh eyleyesin ki, anun gibi lâzım olup müşârun-ileyhden taleb olundukda bî-tevakkuf varup muhâfaza hıdmetinde olalar.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 7 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

1358

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Rodos Boğazı muhafazası için alıkonulan hâssa kadırgalara tayin olunan Menteşe sipahilerinin her sene nevbette ihraç ve istihdam olunmaları.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönde[r]üp; "Rodol Boğazı hıfzı içün konılan altı kıt'a hâssa kadırgalara livâ-i Menteşe sipâhîlerinden iki yüz nefer sipâhî ihrâc idüp emrüm mûcebince isimlerin defter idüp bir sûretin Sancağbeği Yahyâ dâme izzühûya ve bir sûretin Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyledüğün" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, isimlerin defter itdüğün sipâhîleri nevbette ile her sâl hıdmet-i mezkûre içün ihrâc idüp ta'yîn eyleyesin ki, varup muhâfaza hıdmetinde olalar.

1359

İlgili emre aykırı olarak para sızdırmak amacıyla Cezâyir Seferi için kendilerinden ziyade cenkçi ve kürekçi ihraç ettiğinden bahsile Birecik sancağı beyinden şikâyetçi olan Berâzi, Dünbüî vs. cemaatlerin iddialarının ayrıntılı bir şekilde araştırılarak sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Berâzî ve Dünbüî ve Dîdeli ve Reşîdî nâm cemâ'atlerden ba'zı Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp Birecik* sancağı [beği] için; "Bizden bu def'a Cezâyir Seferi için emre mugâyir ziyâde cengî vü kürekci ihrâc idüp bu sebep ile küllî akçamız alup zulm ü hayf eylemişdür." diyü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı onat vechile teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arzitdükleri gibi olup müşârun-ileyh mücerred celb ü ahz için emre mugâyir bunlardan ziyâde cengî vü kürekci ihrâc eylemiş midür ve ne mikdâr ihrâc olunup varup edâ-i hıdmet eylemişdür; tamâm ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 16 Zi'l-ka'de, sene: 975

1360

Lahsâ beğlerbeğisine hüküm ki:

Lahsa beylerbeyinin, Hazine-i Amire'den para gönderilmesi talebini hâvi mektubuyla, Lahsa nâzır-ı emvâlinin Lahsa Hazinesi'nin içinde bulunduğu sıkıntılı duruma dair gönderdiği mektubun alındığı ve Diyarbakır Hazinesi'nden beş yüz bin akçe borç verilmesi için emir gönderildiği; sözkonusu akçenin adamlar gönderilip alınması ve mukâtaalardan mal tahsil edilince de geri ödenmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kul tâyifesinün mevâcibi için Hazîne-i Âmire'den on beş kerre yüz bin akça" taleb eylemişsin ve Lahsâ'da Nâzır-ı Emvâl olup hâlâ fevtolan Süleymân dahı mektûb gönderüp; "Bu vilâyet mültezimîn uhdelerinde olan on sekiz kerre yüz bin ve yigirmi altı bin akça taleb olunup; "A'râb muhâsara itdükde âdemler komağın mukâta'aları zabt u kabz itmeğe mecâl olmayup ve virecek bir akça ve bir habbe yoktur; taleb itmeğin dahı zulmdür." didüklerinde görölüp fi'l-vâkı' Arab kabzitmekle alınmak mümkün olmayup evvelden dahı Hazîne'de akça ve anbârda zahîre olmamağla senün sâlyânenün beş kerre yüz bin akçası virilmeyüp kalup ve; "Adû gelüp muzâyaka virürse asker zebûn olmasun." diyü on beş kerre yüz bin akçalık çeltük ü hurmâ vü buğday der-anbâr olmak lâzım olmağın tokuz yüz yetmiş dört mahsûlinden nısf cins ve nısf nakd (?) tahsîl olunup der-anbâr olmuşdur. Bu takdîrce kul tâyifesinün mevâcibine kifâyet eylemez; eger ecnâsdan virilürse anbârda zahîre kalmaz." diyü bildürmiş. İmdi; kal'a zahîresüz olmak aslâ

câyiz değildir; der-anbâr zahîre bulunmak ehemmi-i mühimmâtdandır. **Buyurdum ki:**

Mümkün olduğu denli kal'ayı zahîresüz komayup kifâyet mikdârı zahîre der-anbâr olunmak bâbında sa'y ü ihtimâm eylesin ve hâlâ def'-ı muzâyaka için karz tarîkı ile Diyârbekir Hazînesi'nden beş kerre yüz bin akça virilmek emrolunup yol üzerinde olan beğlerbeğlere; "Birbirine emîn ü sâlim îsâl ideler." diyü ahkâm-ı şerîfe gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Âdemlerin gönderüp karşılayup alup kabzidesin ve mukâta'alardan mâl hâsıl oldukda çok eğlendirmeyüp girü beş kerre yüz bin akçayı Diyârbekir* Hazînesi'ne irsâl ü îsâl eylesin.

Yazıldı.

Husrev Çavuş'a virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de, sene: 975

1361

San'â Beğlerbeğisi Osmân Paşa'ya hüküm ki:

Sana Beylerbeyi Osman Paşa'nın, Mısır muhafazasında bulunan ümerâ, küşşâf vs.'den istihdama kabil olanları Yemen'e götürmesine kimsenin karışmaması için hükm-i şerif gönderilmesi ve Mısır çavuşlarından Mehmed'in de ulûfe ve statüsünde yeni düzenlemeler yapılarak beraberinde Yemen'e götürmesine izin verilmesi yolundaki taleplerinin kabul edildiği ve bunun için Mısır beylerbeyine emirler gönderildiği; Paşa'nın da Yemen'e götüreceği kişileri, dirliklerine dahlolunmaması için, Mısır'da deftere kaydettirmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "yevmî yigirmi tokuz akça ulûfe ile Mısır çavuşlarından olan Mehmed için; "Yarar olup nice müddet* vilâyet-i Yemen'de olmağla ol cânibün ehl-i vukûfî olmuşdur." diyü kırk akça ile Mısır müteferrikalarına ilhâk olunup Yemen'e bile gitmesin" recâ idüp ve andan mâ'adâ; "Mısır muhafazasında olan ümerâdan ve küşşâfdan ve müteferrikalardan ve çavuşlardan ve bölük halkından Yemen mühimmi için istihdâma kabil olanları alup gitmek murâd itdüğünde kimesne mâni' olmayup ve dirliklerine zarar gelmemek için" hükm-i şerif recâ itdüğün ecilden bu husûs için Mısır beğlerbeğisine müte'addide ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi ümerâdan ve küşşâf u müteferrika vü çavuşlardan ve bölük halkından Yemen mühimmi için istihdâma murâd idindüğün kimesneleri alup gidüp ve her kimi alup gidersen anda deftere kayıtdüresin ki, dirliklerine kimesne dahleylemek ihtimâli olmaya ve mezbûr Mehmed Çavuş dahı bile gidüp edâ-i hıdmet idüp geldüğünde arzitedüğün üzre ulûfesi kırk akça ola. Bu bâbda senünle bile giden eger ümerâ ve eger gayridür; her birine gereği gibi tenbîh ü istimâlet eylesin [ki,] devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allik umûrda bezl-i maddür idüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ a'dânun def' u ref'ı bâbında ikdâm u ihtimâm eylesin ki, maslahat tamâm olup geldüklerinde her biri murâd itdüklerinden ziyâde ri'âyet olunmaları mukarrerdür; ana göre ikdâm u ihtimâm da dakîka fevritmeyeler.

1362

Yazıldı.
Kethudâsı Dâvûd'a virildi.

Taşköprü kazasından Abdullah Sufi'nin eşyasını çaldığını itiraf eden Hacı bin Ramazan'ın, sorgusunda suç ortakları olduklarını söylediği kişilerin de yakalanarak teftiş olunmaları; suçlarının sâbit olması halinde sicil sûretleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Kastamonı beğine hüküm ki:

Taşköprü kâzâsından Abdullâh Sûfî nâm kimesnenün kasaba-i Kastamonı'dan Hâcî bin Ramazân nâm kimesne İstanbul'dan giderken heğbe ile ba'zı esbâbın sirka idüp elegirüp sü'âl olundukda; "Kazâ-i mezbûra tâbî' Bükmüş Cum'ası'ndan Hâcîsaltuk nâm karyeden Kara Mehmed ve Mustafâ bin Hüseyin ve Ahmed bin Mehmed nâm kimesnelerle mezbûrun esbâbın sirka itdük; cümle esbâbı mezbûrlar alup girdiler." diyü ikrâr idüp sicill olunup sûret-i sicill ibrâz itmeğin mezkûr Hâcî Dergâh-ı Mu'allâm'da elegirüp küreğe koşılup mezbûrlar dahı elegetürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, husamâyı berâber idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirüp mukaddemâ bir def'a şer'le faslolmamış ise hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile toprak kâdîsı ma'rifeti ile tefîş idüp göresin; zikrolunan sirka husûsı üzerlerine bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir olursa sübût bulan mâddelerinün sûret-i sicilli ile mezkûrları mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; tamâm hakk üzre olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer eylesin.

Yazıldı.
Tekrâr bir dahı yazılup...
Erdoğan Kethudâ'ya virildi.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 8 Zi'l-ka'de, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

1363

Bundan akdem Hind ilçisi Südde-i Sa'âdetüm'de olduğu zamânda her

Mısır'da, Hind ilçisine her gün, belirtilen cinslerden uygun görülecek miktarlarda et ve erzak verilmesi.

gün yetmiş aded etmek ve üç vukıyye şeker ve üç dâne şem'-ı asel ve bir buçuk kile pirinç ve dört vukıyye yağ ve dört vukıyye bal ve üç cenâh tavuk ve üç re's* koyun virilügelüp anda dahı münâsib görüldüğü üzre birer mikdâr virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm mücebince ilçe-i mezbûra vech ü münâsib gördüğün üzre zikrolunan ihrâcâtıdan her gün birer mikdâr nesne ta'yîn idüp viresin.

1364

Hüdavendigâr sancağı nevbetli piyadelerinden derbent hizmetine tayin olunanlar dışında kalanların hiç bir iddialarına ve ibraz ettikleri hiç bir belgeye bakılmaksızın tayin olundukları hizmette istihdam edilmesi.

Hudâvendigâr ve Yenişehir* ve Kocaili kâdîlarına hüküm ki:

Hudâvendigâr Sancağı Piyâdeleri Beği olan mefharu'l-emâsil Mehmed *zîde kadruhû* mektûb gönderüp; "Hudâvendigâr sancağı piyâdelerinin nevbetlü piyâdelerine emr-i şerîf ile hıdmet ta'yîn olundukda; "Korucı vü olukcı (?) vü yuvacı olduk." diyü birer berât ibrâz idüp ve Perçin ve Kenderek nâm karyelerden kırk hâne mikdârı piyâde dahı; "Derbend muhâfazasına ta'yîn için emr-i şerîf vârid olmışdur." diyü nevbetlerinde hıdmetlerin edâ itmeyüp te'allül ü nizâ' eyledüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, derbend hıdmetine yazılan yayalardan gayrini korucı vü olukcı (?) vü yuvacı dimeyüp nevbetlerinde ta'yîn olundukları hıdmete ihrâc itdüresiz; inâd ideni isimleriyle yazup arzidesiz.

Yazıldı.

Mesîh Çavuş'a virildi. Fî 22 Zi'l-ka'de, sene: 975

1365

Tavşancılı nahiyesinde ev basıp adam öldürüp altın ve eşya çaldıklarını itiraf eden Vardıyan Mahmud ve arkadaşlarının davalarının hasımları önünde görülerek hak sahiplerine hakları alıverildikten sonra gelecek emir doğrultusunda hareket edilmek üzere durumun Dergâh-ı Muallâ'ya bildirilmesi.

Burusa beğine, kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeği[sin], Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kütâhiyye sancağında Tavşancılı nâhiyesinde bir kimesnenün gice ile evi basılup kendü katlolunup ve dört bin altını ve esbâbı gâret olunup; "Sûhteler itmişdür." diyü şâyi' olmağın teftîş olundukda Vardıyan Mahmûd nâm sûhte ikrâr idüp ve; "İkişer yüz ellişer altın üleşdük; benüm hissam serdârımız olan Hâcî Halîfe nâm sûhtededür ve bir gümüş zencîri Emîr nâm sûhteye virdüm." diyüp Emîr dahı ikrâr idüp ve; "İbrâhîm'de esbâb koduk." diyüp sü'âl olundukda İbrâhîm dahı; "Bir kaftân getürmüş ancak." diyüp ve Üçbaş nâm tonuzak hâliyâ dânişmend olup aranup Mehmed bin Alî'nün evinde kallâb körüği ve pota ve gayri kallâb âlâtı ile ahzolunup ve eşkiyâ sûhtelerün mu'îni olup ve mezbûrlar dahı; "Şerikimüzdür." diyüp lâkin kendüsi nesne ikrâr itmeyüp ve zikrolunan Vardıyan Mahmûd ve Muhyiddîn ve Üçbaş ve Emîr nâm sûhteler ve evin[d]e hırsuz esbâbı bulunan İbrâhîm habsolunup ve bâkîleri dahı teftîş olunmak üzerinedür." diyü arzeyledüğün ecilden mezbûrların ahvâllerin ma'an teftîş olunup Südde-i Sa'âdetüm'e arz olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrların ahvâllerin görüp anun gibi kimesne gelüp da'vâ-yı hakk

iderlerse bir def'a şer'le faslolunmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin muktezâ-yı şer'-ı kavîm üzre teftîş ü tefahhus idüp erbâb-ı hukûkun bi-hasebi's-şer' sâbit ü müteveccih olan hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra üzerlerine şer'le zâhir olan mevâddı mufasssal ü meşrûh yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyelesiz; sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel eyleyesiz.

Yazıldı.

Kolı çalınup mecrûh olana virildi.

1366

Amâsiyye ve Canik sancakları beğlerine ve Za'im Mü'min'e hüküm

Bafra kazasında, yağ teftişi için gelen Zaim Mümin'in adamlarından birini öldürüp birini yaralayan, ev basıp eşya çalan ve benzeri bir çok fesad işleyen Çelengoğlu adlı suhtenin yoldaşlarıyla yakalanıp haklarında emir gelinceye kadar hapsolunmaları ve Bafra halkından olup adı geçen Çelengoğlu'yla yapılan muharebede il-erine yardımda bulunmayanların küreğe konulmak için ismen bildirilmesi.

ki:

Hâliyâ Sinob kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bafra kazâsına yağ teftîşi husûsiyçün vardukda sen ki Za'im Mü'min'sin, Çeleng-oğlu nâm sûhte üstine varmak kasdidüp Hüseyin nâm âdemün Hevâyî nâm yoldaşıyla alup giderken râstgelüp mezbûr Hüseyin; "Çeleng-oğlu budur." diyicek Hüseyin'ün kolın çalup ol dahı atın çalup yıkup tekrâr kalkdukda Hevâyî'yi katlidüp akablerince sen varduğunda kaçup ve; "Sen Çeleng-oğlu'na; bunun ile bile vardun." diyü otuz üç nefer sûhte levendleri serdârlarıyla Hüseyin'ün evin basup kendüsi ellerinden halâs olup içerü girüp esbâb u emvâlin gâret idüp ve avretin ve beşikde olan oğlancuğun çalup mecrûh itdüğün ve kâdînun dahı evin basup muhkem cengolup sûhtelerün nicesi katl ve nicesi mecrûh olup firâr eyledüklerin ve kasaba-i mezbûre hal[kı]ndan mu'âvenete kimesne gelmedüğün ve mezbûr Hüseyin min-ba'd eger anda olursa fursatı ile kasaba halkı tutup havflarından sûhtelere virmek mukarrerdür." diyü arzeyelemeğün imdi; ol câniblerde sûhte nâmına olan levendât bu makûle fesâd ü şenâ'at eyleyeler, siz mukayyed olup elegetürmeyesiz!.. Bu bâbd[a] siz ki beğlersiz, mes'ûl olmışsızdur.

Buyurdum ki:

Varıcak, her birinüz bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup zikrolunan ehl-i fesâd ol taraflarda her ne makûle yirlere kaçup tahassun* itmişler ise kifâyet mikdârı il-eri ihrâc idüp üzerlerine varup beher-hâl ehl-i fesâdı elegetürüp habsidüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz ve şöyle ki; mezbûr sûhte[ler] elegetürilmekde ihmâl ü müsâhele oluna,* her birinüz azl ile iktifâ olunmayup envâ'-ı itâb ile mu'âteb olmak mukarrerdür. Ana göre ikdâm u ihtimâmınız zuhûra getüresiz ve Bafra halkından hîn-i mücâdelede mukayyed olmayup mu'âvenet eylemeyenler kimlerdür; anları dahı sıhhati üzre ma'lûm idinüp isimleriyle yazup bildüresiz ki, küreğe konıla. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olan kimesnelere dahlolunup ahz ü celb olmakdan ve kimesneye hılâf-ı şer'-ı şerîf zulm ü te'addîden muhkem hazer eyleyesiz; sonra netîcesi size âyid olur; şöyle bilesiz.

1367

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi.

Daha önce Edirne'deki sarayda inşa edilmesi emrolunan köşkün bir an önce tamamlanması ve halihazırda inşaatın hangi aşamada olduğunun bildirilmesi; ayrıca rafların ve iskemlelerin iyi muhafazası hususunda saraydarın uyarılması.

Edirne Hâssa Harcı Emîni Halîl'e hüküm ki:

Bundan akdem mahmiyye-i Edirne'de vâkı' olan Sarây-ı Âmirem'de sana bir köşk binâ eylemek emrüm olmuş idi. Zikrolunan köşkün mu'accelen binâ olunması lâzım ü mühimm olmağın kâr-nâmesi irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa gereği gibi bi'z-zât mukayyed olup irsâl olunan resm mûcebince zikrolunan köşki mu'accelen binâ idüp ber-vech-i isti'câl itmâma irişdürmek ardınca olasin ve binâsına mübâşeret olunmuş midur, ne zamânda mübâşeret olunup ve şimdiye değin ne mertebe[ye] irişmişdür; yazup bildüresin ve sarâydâra muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki, rafları ve iskemlileri görüp gözedüp hıfzeyleye. Şöyle ki; zâyî' ola, siyâset olunur; ana göre mukayyed ola.

Yazıldı.

Bu dahı.

1368

Edirne'de bostâncıbaşıya hüküm ki:

Edirne'deki sarayda inşa edilmesi emrolunan köşk hususunda Edirne bostancıbaşının Hâssa Harc Eminî Halîl'e yardım etmesi ve saraydarı, raf ve iskemleleri iyi muhafaza etmesi, aksi takdirde siyaset olunacağı hususunda uyarması.

Bundan akdem; "Sarây-ı Âmirem'de bir köşk binâ olunmak" fermân olunmağın Hâssa Harc [Emîni] olan Halîl'e kâr-nâmesi irsâl olunup mu'accelen itmâma irişdürmek için hük-m-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Sen dahı müşârun-ileyhe lâzım olan husûslarda mu'âvenet eyleyüp mu'accelen itmâma irişdürmek bâbında ikdâm u ihtimâmın vücûda getüresin ve sarâydâra tenbîh ü te'kîd eylesin ki, anda olan eger iskemli ve eger raflardur; onat hıfzeyleyüp zâyî' u telef olmakdan hazer eyleye. Şöyle ki; zâyî' ola, sarâydâra siyâset olunmak mukarrerdür; ana göre basîret üzre ola.

1369

Erzurum serhaddinde aşiret sahiplerine timar verilmek sûretiyle şeneltilen harabe köylere ulus tâifesinin tasallutunun önüne geçilmesi; Yukarı Cânib'e at, katır, sığır vb. hayvan satışının engellenip sınırın kontrol altına alınması ve yanına Erzurum kullarından iki yüz nefer katılarak bölgenin asayişinin Çapakçur beyine ihalesi.

Yazıldı.

Arz getüren Zülfikâr ile Fazlî'ya virildi.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Erzurum kâdîsı ile Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "vilâyet-i Erzurum serhadlerinde mescid ü çeşme ve gayriden eser-i binâ ve makâbir olan kadîmî harâbe karyeleri vilâyet-i mezbûre ma'mûr olaldan berü beğlerbeğiler emr ile şeneltmek tarîkı üzre aşiret sâhiblerine tîmâr virüp anlar dahı ehl [ü] iyâl ve tevâbi'ları ile varup ma'mûr idüp zikrolunan mahaller ve re'âyâsı kuttâ'-ı tarîkdan ve ehl-i fesâddan emn üzre olup ve Ulus tâyifesinün yaylakları müstevfî olup aslâ ihtiyâcları yoğ iken Gürci ve Kas tağlarına tecâvüz idüp serhadleri evvelki gibi hâlî kalup aralarında olan eyü at u katır u deveyi Yukarı'ya ziyâde bahâya satup dâyimâ varup gelmek ve kaçup gidenlere kimesneye mâni' olmamak için şirret idüp mukaddemâ emr-i şerîf îrâd idüp ittifâk üzre da'vâcı vü şâhid kendüler olunca murâd idindüklerin isbât iderler. Yaylak bahânesiyle murâdları memleket hâlî kalup iki cânibden kuttâ'u't-tarîk fırsat bulup ve ehl-i fesâdun zabtı müşkil olup Yukarı Cânib'e firâr itmek isteyenleri men'ı mümkün olmaduğundan gayri Erzurum'a karîb ma'mûr olunması lâzım Tekman sancağı sipâhîleri; "Yiğirmi-otuz yıldan berü ma'mûr idüp ihyâ itdükleri karyeler yıkılmak hayfdur." diyü bildürdüklerin" arzitmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, âbâdân olan karyelere aslâ dahlitdürmeysin ve etrâf-ı mezkûrî mukaddemâ Erzurum kullarından iki yüz nefer kul ile Çapakçur sancağı beği hıfz u hırâset idermiş; kemâ-kân Çapakçur beğine Erzurum kullarından iki yüz nefer ta'yîn idüp kadîmden hıfz u hırâset olunduğı üzre hıfz u hırâset itdüresin. Hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye iş itdürmeysin; memnû' olmayanı ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

Yazıldı.

1370

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır ümerâsından olup İstanbul'a gelmek isteyen Atâyî'ye engel olunmaması.

Hâliyâ mahrûse-i Mısır ümerâsından Atâyî dâme izzühû cânibinden; "Südde-i Sa'âdetüm'e gelmek" bâbında isticâze-i hümayûnum taleb olunduğı ecilden **buyurdum ki:**

Anun gibi müşârun-ileyh Südde-i Sa'âdetüm cânibine gelmek murâd idinür ise mâni' olmayasın; gelüp gide.

1371

Yazıldı.
Mesîh Çavuş'a virildi.

Bursa'da Hacı Ahmed ve Hacı Mustafa adlı azeblerin yolunu basıp soydukları sâbit görülüp hapsolunan Halil ve Erzurum kullarından Mustafa hakkında şer'an lâzım gelen cezanın uygulanması.

Burusa beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Burusa nevâhisinde Hâcî Ahmed ve Hâcî Mustafâ nâm azeblerin yolları basılıp soyulup esbâbları gâret olundukda mazınna olan Mustafâ ve Halîl elegetirilüp mukarrer olup esbâbları alıvirildükden sonra mezkûr Mustafâ Erzurum kullarından olmağla siyâset olunmayup şer'îki Halîl ile habsolunmuşlardır." diyü arzitedüğün ecilden siyâset olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrân Mustafâ ve Halîl hakkında şer'le lâzım geleni icrâ eyleyüp ve emr-i şerîfüm yerine varduğın yazup bildüresin.

Yazıldı.

1372

Sipâhî-oğlanları veznedârı âdemisi Piyâle'ye virildi. Fî 10
Zi'l-ka'de

Maden hizmetine tayin olunup toplanmışken Beytioğlu adlı bir şahıs ile beraberindeki nâibin iğvasına kapılıp dağılan Sultanönü piyadelerinin tekrar toplanarak sözkonusu hizmete gönderilmeleri.

Sultânöni sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Sultânöni Piyâdeleri Beği Mehmed mektûb gönderüp; "bu def'a ma'den hıdmetiyçün ta'yîn olunan üç yüz on üç nefer piyâde ihrâcî fermân olunup ekseri cem' olup mâ'adâsı dahı cem' olmak üzre iken Beyti-oğlu dimekle ma'rûf kimesne bir nâyib ile gelüp zikrolunan yayalara; "Beşer yüz akça kesim ile mu'âf oldunuz." diyü iğvâ idüp cem' olunan yayalar dahı perâkende olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hıdmet-i mezbûre içün ta'yîn olunan yayayı bi't-tamâm ihrâc idüp varup edâ-i hıdmet itdüresiz; inâd idenleri yazup arzeyelesiz.

1373

Havâss-ı hümayun çengiyan tâifesinden olup adam öldürüp yağma yapan ve mirîye olan borçlarını ödemeyen ehl-i fesâdın yakalanarak üzerlerindeki hukukun sahiplerine alıverilmesinden sonra mahallinde cezalandırılmaları; küreğe koşulacakların ise sicil sûretleriyle İstanbul'a gönderilmesi.

Kapucu Sinân Beğ'e virildi.

Lalaya hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "havâss-ı hümayûndan çengiyân tâyifesine Emîn olan Seydî tâyife-i mezbûrede mîrîye müte'allik ba'zı alımları olup tahsîli mümkün olmamağın bir mübâşirle hüküm gönderilüp şer'a da'vet olunduklarında itâ'at eylemeyüp yedi-sekiz nefer âdemlerin mecrûh idüp ve akça vü esbâbın gâret idüp yanlarına eşirrâ vü kuttâ'-ı tarîk ve ehl-i fesâd cem' olup tamâm ısyân üzre olup yörüdükleri yirlerde hâtûnlarına ve câriyelerine ef'âl-i şenî'a itmekden hâlî olmayup fesâd üzre oldukların" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup anun gibi âdem katleyleyüp ve esbâb gâret idüp ehl-i fesâd ü şenâ'at olanları elegetürüp dahı toprak kâdîları ma'rifetleriyle şer'le teftîş eyleyüp fesâd ü şenâ'atları sâbit olanların te'allukların şer'le bertaraf olup ashâb-ı hukûka sâbit olan hakların alıvirdükden sonra cezâların virüp ve sâyir küreğe konılmak lâzım gelenleri yarar âdemlere koşup üzerlerine sâbit olan mevâddın sûret-i sicilleri ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Zi'l-ka'de

1374

Haleb beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Haleb'de gemi ağacı kesmekle görevli reâyadan, getirdikleri ağaçlara kusur bularak para sızdıran kâtib ve eminin bu zulümlerinin önüne geçilmesi.

Hâliyâ anda emirle kesdürilen gemi ağacın getüren fukarâyı zikrolunan hıdmete emîn ü kâtib ta'yîn olunan kimesneler mücerred ahz ü celb içün ta'cîz ü tazyîk idüp kesüp getirdükleri ağaçların ba'zı; "Uzun." ve ba'zı; "Kısadur." diyü akçaların alup te'addî iderler imiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi emr-i şerîfüm muktezâsınca anda gemi ağacın kesüp getüren fukarâyı mücerred ahz ü celb içün zikrolunan emîn ü kâtibe ta'cîz ü tazyîk itdürmeyüp bir akça ve bir habbelerin aldurmayup gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesiz.

Yazıldı.

Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Zi'l-ka'de, sene: 975

1375

Haleb beğlerbeğisine:

Payas Kalesi'nin binası hizmetinde kâtib ve emîn olanların reâyadan zulmen para aldıkları şeklindeki duyumun araştırılması; sayet böyle bir durum söz konusu ise önüne geçilmesi.

Hâliyâ binâsı fermân olunan Payas nâm kal'anun binâsı üzerine emîn ü kâtib ta'yîn olunan kimesneler ba'zı fukarâdan akçaların ve pârelerin alup ta'cîz ü tazyîk iderler imiş.

İmdi; fukarâyı bu vechile ta'cîz ü tazyîk idüp akça vü pâreleri alınduğına aslâ rızâ-yı şerîfüm yoktur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı gibi olup binâsı fermân olunan mezbûr kal'anun üzerinde emîn ü kâtib olan kimesneler fukarânun bî-vech akçaların ve pârelerin alup ta'cîz ü tazyîk iderler ise itdürmeyüp anun gibi fukarânun bir akça ve bir habbe ve bir pârelerin aldurmayup gereğı gibi tenbîh ü te'kîd eylesin.

Yazıldı.

Kumbaracıbaşı Alî'ye virildi.

1376

Mısır beglerbeğisine hüküm ki:

İstanbul'dan Mısır'a gönderilen humbara malzemelerinin gemilere yüklenip Yemen'e naklolunması ve sonucun bildirilmesi.

Hâlâ Yemen mühimmi içün beş yüz aded kumbara otı ve dört yüz aded kumbara çölmeğı ve yüz aded tulunba lâzım olmağın tedârük olunup Mısır'a giden gemilere tahmîl olunup irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, ol cânibden dahı Yemen'e giden gemilere bî-kusûr tahmîl idüp mahall-i me'mûra irsâl ü îsâl eylesin ve varup vâsıl olup ve Yemen mühimmâtıyçün irsâl olunduğın yazup bildüresin.

Yazıldı.

Galata emînine virildi. Fî 9 Zi'l-ka'de, sene: 975

1377

İskenderiyye kapudânına hüküm ki:

İskenderiye kaptanının Mısır'da yapılacak gemiler için kesdirilip Payas İskeleyi'ne indirilen ağaçları kadirgalara yükletip İskenderiye'ye ulaştırması; şayet zahireye ihtiyaç duyarsa gelip Rumili'nden peksimet alıp Vezir Piyale Paşa'ya katılması.

Hâliyâ bu cânibden varan beş pâre kadirganun âdemlerin anda olan gemilere taksîm eyleyüp ve senün yanında olan gemilerle Payas nâm liman kurbine varup Mısır'da yapılmasın fermân olunan beş pâre kadirga mühimmi içün kesilen beş pâre kadirga ağacın anbâra sığacak mikdârı konulup mâ'adâsı kadirgalara üzerlerine tahmîl olunup toğrı İskenderiyye'ye îsâl olunup anun gibi azığa muzâyaka çekilürse mu'accelen gelüp Rûmili'nden kifâyet mikdârı peksimat tedârük idüp alup düstûr-ı mükerrer[m] Vezîrüm Piyâle Paşa dâme iclâlühû ile mülâkî olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm mücebince liman-ı mezbûrda kesilen beş pâre ka[dı]rgalar ağacın anbâra sığanı anbâra yirleştürüp sığmayanı emrüm üzre kadirgalara tahmîl idüp toğrı İskenderiyye'ye îsâl olunup ve anda olan emînden tezkire alınup anlar dahı toğrı mahrûse-i [ ] alup gideler ve zahîre bâbında muzâyaka çekilürse mu'accelen gelüp Rûmili'nde kifâyet mikdârı peksimat alup müşârun-ileyh ol taraflara teveccüh itmek üzre[dür]; sen dahı bir

gûşeden gelüp müşârun-ileyhe mülâkî olasın.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

1378

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mekke ve Medine fukarasına deşîşeden her yıl gönderilegelen gallenin yerine ulaşmadığı şeklinde alınan duyumun araştırılarak gereğinin yapılması; ayrıca Sultan Süleyman'ın Kâbe fukarasına, Medine ve Yenbû'a ilave ettiği buğday hakkında da malûmat verilmesi.

Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere'ye şerrafehü[m]a'llâhü te'âlâ fukarâsına sâl-be-sâl deşîşeden gönderilügelen galle varup vâsıl olmaduğı istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; deşîşe-i şerîfeden Mekke ve Medîne fukarâsına ta'yîn olunup sâl-be-sâl gönderilügelen galle varup vâsıl olmamağa sebep nedür; hakîkati ile ma'lûm idinüp gönderilügelen gallâtı göndermek bâbında mücidd ü sâ'î olası; arza muhtâc olanı vukû'ı üzre yazup arzidesiz ve merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *nevvera'llâhü merkadehü* Ka'be-i Şerîf fukarâsına ve Medîne-i Münevvere ve Yenbû'a yedi bin erdeb buğday ziyâde eylemişlerdi; ol buğday dahı şimdiye değin vâsıl olmuş mıdır, nicedür; mufassal ü meşrûh yazup arzidesiz.

Yazıldı.

1379

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Denize açılacak yirmi kadirğa için bin yeniçeri yazılıp hazır bulundurulması.

Hâliyâ deryâya çıkacak yiğirmi kıt'a kadirgalarla yeniçeriler kullarumdan bin neferi yazılıp mu'accelen hâzır olmaların emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre zikrolunan yiğirmi kıt'a kadirgalara mu'accelen bin nefer yeniçeri yazup ihzâr eylesin ki, lâzım oldukda hâzır bulunup aslâ tevakkuf gelmek lâzım olmaya.

1380

İzvornik ve Böğürdelen Kaleleri'nden Ardenice Kalesi'ne ihraç olunan neferlerin timarlarına dahledilmemesi.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisi kethudâsına virildi.

İzvornik beğine, kâdîsına ve Böğürdelen kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem İzvornik Kal'ası'ndan yigirmi nefer ve on nefer Böğürdelen Kal'ası'ndan cümle otuz nefer kimesne; "Sigetvar kurbinde Ardenice nâm kal'aya ihrâc olunup gelüp hıdmetlerinde olup zikrolunan kâdîlardan berâtları mûcebince mutasarrıf oldukları tîmârlarının hâsıllarına kimesne dahlitmeyüp alup kendüler zabıtmelerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Fîl-vâkı' mezkûrlar ol kal'ada emirle varup hıdmet iderler ise berâtları târîhından tîmârlarına müteveccih olan haklarına kimesne dahlitmeyüp alalar.

Yazıldı.

Mustafâ Kethudâ'ya virildi.

1381

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Kadırga inşası için Payas'da kestirilmesi emrolunan kerestelerin tamamen kıyıya indirilip indirilmediği ve İskenderiye kapudânının gelip sözkonusu keresteleri gemilere yükleyip yüklediğinin bildirilmesi; ayrıca, bu hizmete memur mimarın da işin bitimine kadar koyuverilmemesi.

Mektûb gönderüp; " "Beş pâre kadırga ağacı kesilmek" fermân olunmağın Zi'l-ka'de'nün evâhırinde kesilüp bi'l-cümle lâzım olan ahşâb yalıya inmek üzredür." diyü bildürmişsin. İmdi; husûs-ı mezbûr için Mısır beğlerbeğisine ve İskenderiyye kapudânına hükmi-i şerîfüm gönderilmişdür. "Gemiler Paya[s'a]^H varup zikrolunan keresteyi alup kadırgalara tahmîl eyleyeler." diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan kereste şimdiye değin cümle yalıya inmiş midür ve emrüm üzre İskenderiyye kapudânı gelüp gemilere tahmîl eylemiş midür, nicedür; yazup bildüresin ve anda olan mi'mârı dahı maslahat tamâm olmayınca koyuvirmeyesin ki, lâzım olan keresteyi kullanup itmâm-ı maslahat olunca anda ola.

^H Krş. hkm. 1500.

1382

Basra ve civarındaki kalelerin silâh, mühimmât ve zahire açısından devamlı kontrol edilerek noksanları çıkarsa hemen giderilmesi; ayrıca, bu hususta gerek olduğu takdirde Lahsa Beylerbeyliği'ne de yardım edilmesi.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönde[ri]ldi.

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Basra'da ve ana tâbi' olan kal'aların yat u yarakları ve zahîreleri husûsı emr-i şerîfüm muktezâsınca yoklanup görüldükde cümle yarakları mükemmel ve zahîre bâbında dahı küllî vüs'at olup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ muzâyaka olmaduğın ve re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet-i ahvâlin" arzylemişsin. İmdi; kılâ' u memleket yarak u zahîresüz olmak münâsib değildir; min-ba'd dahı yarak u zahîre bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, dâyimâ gereği gibi mukayyed olup hüsn-i tedbîr ü tedârük idüp kal'aların yarağ u zahîreleri kusûr u noksân üzre olmamak bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresin ve yarak u zahîre bâbında Lahsâ'nun muzâyaka[sı] var ise mu'âvenet ü muzâheret eylemek lâzımdür. Eger zahîreden ve eger yarakdan lâzım olup taleb olundukda Lahsâ'ya dahı mu'âvenet eylesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır; her birinüz yek-dil ü yek-cihet olup bâb-ı mu'âvenetde envâ'-ı ikdâm u ihtimâmınız zuhûra getüresiz.

Yazıldı.

Edirne'de Asesler Bölükbaşı Hüseyin bin Ali'ye virildi; arz getüren.

Fî 12 Zi'l-ka'de, sene: 975

1383

İsimleri ve suçları defter olunup gönderilen mücrimlerden kâtil olanlara mahallinde siyaset uygulanıp diğerlerinin küreğe konulmak üzere Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.

Edirne kâdîsına:

Mektûb gönderüp; "Edirne Zindânı'nda mahbûs olan mücrimler ahvâlin" bildürmüşsin. İmdi; isimleri ve cerîmeleri defter olunup gönderilen on beş nefer mücrimlerin katl-i nefis idenlere eger er ve eger avretdür; siyâset olunup bâkîsi küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrlardan anun gibi katl-i nefis idenlerin eger er, eger avret; şer'le haklarından gelüp bâkîsin isimleriyle defter idüp yarar âdemlere koşup küreğe konmak için Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eylesin. Ammâ; bile koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh eylesin ki, yolda ve izde hıfzıyleyüp gaybet itdirmekden hazer ideler.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 12 Zi'l-ka'de, sene: 975

1384

Daha önce deryâ seferine emrolunan Bolu beyinin, sancağında kalarak ehl-i fesâda karşı sipahileriyle birlikte sancağını muhafaza etmesi.

Yazıldı.

İspirî Çavuş'a virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 975

Bolı beğine hüküm ki:

Mukaddemâ sancağın sipâhîleri ile deryâyâ gitmek emrüm olmuş idi. Hâliyâ sancağınun hıfz u hırâseti ehemmi-i mühimmâtından olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ehl-i fesâd ü şenâ'atden sancağın hıfz u hırâset idüp bâb-ı muhâfazada gereği gibi mukayyed olasın.

Yazıldı.

Muhtesib ağaya virildi.

1385

Gelibolı ve Lapseki ve Tekfurtağı kâdîlarına hüküm ki:

Mısır'dan İstanbul'a zahire getiren gemilerin Gelibolu, Lapseki ve Tekfurdağı kıyılarına yanaşıp getirdikleri zahireyi buralarda satmalarının önüne geçilmesi; aksi takdirde ilgili kadıların cezalandırılacağı.

Hâliyâ mahmiyye-i İstanbul zahîresiyçün Mısır'dan gelen gemiler toğrı İstanbul'a gelmeyüp taht-ı kazânuzda yalılara yanaşup zahîreyi çıkarup bey' iderlerimiş. İmdi; mahrûse-i İstanbul zahîresi hârice bey' olunmak aslâ câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi mahrûse-i Mısır'dan gelen gemileri aslâ taht-ı kazânuzda yalılara yanaşdurmayup toğrı İstanbul'a gönderesiz. Şöyle ki; min-ba'd Mısır gemilerinden bir gemi gelüp taht-ı kazânuzda bir mahalle yanaşup metâ' çıkardığı mesmû' ola, özrinüz makbûl olmayup mu'âteb olmanız mukarrerdür; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

1386

Basra'ya tâbi' Medîne beğine hüküm ki:

Birçok fesad ve şenâati işlediği bildirilen Zernûk (?) Beyi Cafer'in teftiş olunup hapsolunması ve sicil sûretinin Südde-i Saâdet'e gönderilerek gelecek emre göre hareket edilmesi.

Emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Basra Beğlerbeğisi Alî dâme ikbâlühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp Basra'ya tâbi' Zernûk Beği olan Ca'fer için; "Bed-fi'l kimesne olup livâ-i mezbûra mutasarrıf olaldan berü kul* tâyifesinden ve re'âyâdan şikâyetçisi eksük olmayup ve Arab tâyifesinden bir kimesneyi hılâf-ı şer'-ı şerîf tutup salbidüp ve birin dahı bir gice nâ-bedîd idüp ve kal'anun dizdârın ve hısâr-erenlerin içerü kal'ada komayup varoşa çıkarup kal'ada olan barut u yarağı perâkende idüp kendüyi içerü kal'ada nısfu'l-leylde fevâhış ile fışk u fücûrda olup kal'a kapusın açık tutup ve Arab şeyhlarından birin avreti ile kal'aya getürüp şeyhi kal'ada aşğa atup avretin tasarruf itmekle iki yüz mikdârı hâne Cezâyir içine

fırâr idüp ve ba‘zı Arab şeyhları âdet-i kadîme üzre oğulların rehn tarîkı ile kal‘aya getirüp dutup fi‘l-i şenî‘ eyleyüp ve re‘âyâdan hılâf-ı şer‘ küllî cerîmeler alınmağın teftîş olunmasına Medîne beği ile kâdîsı ta‘yîn olunup gönderildükde anlara dahı itâle-i lisân idüp itâ‘at-i şer‘ itmeyüp andan Basra'ya gelüp nasîhat olundukda ümerâ vü ağalar yanında itdüğü ef‘âl-i kabîhaya mukırr olup bu serhadde zindegânî mümkün değıldür; eger ref‘ olunmaz ise kul tâyifesi fırâr idüp ve re‘âyâ dahı Cezâyir halkıyla girü müttetik olup kal‘alar elden gider." diyü arzyledüğü ecilden mezbûrun sancağı alınup Mahr[û]zî Beği olan Mehmed *dâme izzühû*ya tevcih olunup ve kendüyi onat vechile teftîş olunup ahvâli arz olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; eger zikrolunan mâddelerdür, eger gayridür; üzerine şer‘le sâbit ü zâhir olursa ve mezbûrdan hak da‘vâ ider kimesne var ise tafsîli ile üzerine şer‘le sâbit olan mevâddı sicille kayıtdükden sonra ashâb-ı hukûkun şer‘le sâbit olan hakların bî-kusûr hükmidüp alıvirüp dahı kendüyi habsidüp ahvâlin sûret-i sicilli ile mufassalen yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzyleyesin ki, sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel oluna. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp şer‘-ı şerîfe muhâlif zulm ü hayf olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arz olunmakdan hazer eylesin.

Yazıldı.

Mezbûr alaybeğine* virildi.

1387

Kocaeli Sancakbeyi Bâli'nin deryâ seferine emrolunması dolayısıyla sancak muhafazasına tayin olunan Kocaeli Alaybeyi Salih'in, emrine verilen ve isimleri yazılıp gönderilen sipahilerle sancağındaki ehl-i fesâdı yakalayıp toprak kadıları ile teftîş edip suçu sâbit olanlar hakkında şer'an ne gerekiyorsa icra etmesi; ayrıca reâyada bulunan tüfekleri de toplayıp İstanbul'a yollaması.

Kocaili Alaybeğisi Sâlih'a hüküm ki:

Hâliyâ Kocaili Sancağı Beği Bâli *dâme izzühû* deryâ seferine emrolunup sancağın hıfz u hırâseti mühimmâtdan olmağın yigirmi altı nefer sipâhîlerün isimleri defter olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, livâ-i mezbûrda âyende vü revendeden ve yirlüden bir kimesnenün fesâdı zâhir oldukda sana koşılıp sipâhîler elegetürüp dahı toprak kâdîları ma‘rifeti ile ahvâllerin hakk üzre husamâ muvâcehesinde şer‘le teftîş idüp yaramazı ve fesâd ü şenâ‘ati zâhir ü sâbit olanlar bâbında şol ki, emr-i şer‘-ı kavîmdür, mahallinde icrâ idüp arza muhtâc olanları habsidüp yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e bildüresin ve ba‘zı re‘âyâ tâyifesi emre mugâyir tüfenk isti‘mâl iderlerimiş; anun gibi hılâf-ı emr tüfenk kullanan kimesnelerün tüfenklerin ellerinden alup Atebe-i Ulyâ'ya gönderesin. Ammâ; tamâm hakk üzre olup kendü hâlinde gidüp gelenlere ve kâr u kisbde olanlara ahz içün dahl ü te‘addî itmekden hazer eylesin.

1388

Hırsız ve harâmilikleri sâbit olup serbest timar toprağına sığınanların haklarında şer'an gereken cezalarının toprak sahibi marifetiyle mahallinde icra edilmesi; toprak sahiplerinin bu gibi ehl-i fesâda, onları himaye ederek yardım etmemeleri; aksi takdirde onlara verilecek cezanın toprak sahiplerine verileceğı.

Yazıldı.

Kocaili beğıne ve sancağında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Sen ki Kocaili beğisin, mektûb gönderüp; "Sancağunda ba'zı serbest tîmârlarda hâricden hırsuz u harâm-zâde elegeldükce serbest sâhibleri; "Bizüm toprağımızda tutıldı." diyü hırsuz u harâm-zâdenün akçasın alup itlâk idüp mahallinde şer'le lâzım gelen[i] icrâ itmeğe mâni' olup* ol ecilden ehl-i fesâd ü şenâ'at serbest tîmârlara sığınup mu'în olup elevirmezler." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Göresiz; kazıyye arzulunduğı gibi olup anun gibi ehl-i fesâd ü şenâ'at –ki, hırsuz u harâmîlikları sâbit olup huccet virile– serbest tîmâr sâhibi ma'rifeti ile mahallinde şer'le lâzım geleni te'hîr itmeyüp icrâ idüp bir vechile cezâların viresiz ki, sâyir erbâb-ı fesâda mûcib-i ibret ola. Aslâ; "Tîmârlarımız serbestdür." diyü te'allül ü nizâ' itdürmeyesiz. Şöyle ki; fesâd hâricden olup varup serbest tîmârlara girüp müşârun-ileyh cânibinden taleb olundukda elevirmeyüp mu'în ü zahîr olalar, ehl-i fesâd ü şenâ'ate olacak ukûbet ol vechile zahîr olanlara olmak mukarrerdür; ana göre basîret üzre olup ehl-i fesâda mu'în olmayup elevireler. Ammâ; müşârun-ileyh dahı mücerred ahz ü celb için havâss-ı hümayûna ve serbest tîmârlara şer'a ve kânûna muhâlif dahl ü tecâ[vü]z itmeyüp ancak siyâsete müstehıkk olanı mahallinde sâhib-i arz ma'rifeti ile siyâset idüp ehl-i fesâdı hârice iletmeyüp ve "bedel-i siyâset" diyü akçaları alınmakdan ihtiyât idüp ammâ; fesâdı ve hırsuzlukları sâbit olanların; "Serbest tîmârındandır." ve; "Havâss-ı hümayûn re'âyâsındandır." dimeyüp huccet virildükden sonra aslâ himâyet itmeyüp şer'le ve kânûn ile lâzım geleni icrâ idüp sancağı ashâb-ı fesâd ü şenâ'atden pâk etmek bâbında dakîka fevtitmeyesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 13 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

Kapudân paşa kethudâsına virildi.

1389

Cezâyir-i Mağrib beğlerbeğisine hüküm ki:

Cezâyir'e gelip oradaki evini barkını vs. eşyasını satıp alâkasını kesmek isteyen Hâssa reislerden Ali Reis'e mâni olunmaması; işinin bitiminde de, bekletmeden İstanbul'a gönderilmesi.

Hâssa re'îslerden dârende Alî Re'îs gelüp; "Cezâyir'de evi ve barkı ve bağ u bağçesi ve esîrleri ve sâyir alâkası olup hâliyâ varup anları bey' idüp gelmeğe kimesne mâni' olmamak

bâbında hükm-i şerîfüm" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûr re'îs fermân-ı şerîfümle vardukda, ol cânibde olan emlâk ü esbâbın ve sâyir mülk-i meşrû'ın bey' idüp esîrlerin alup gelüp gitmek istedikde kimesneyi dahlitdürmeyesin ve ol tarafda eğlendürmeyüp mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm cânibi[n]e gönderesin.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

1390

Medîne-i Münevvere kâdîsına ve şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Medîne'de kale duvarına bitişik yapılp kale duvarına zararı olan evlerin yıkılması; bundan sonra da yenilerinin yapılmasına ve kale temeline yakın yerde kerpiç kesilmesine izin verilmemesi.

Mektûb gönderüp; "Medîne-i Münevvere'de kal'a dîvârlarına ulaşıp ba'zı kimesneler evler ve havşlar binâ idüp ve binâlarına kerpiç kesmek için dîvâr diplerinden toprak kazmakla temeli buçuk zirâ'dan ziyâde toprakdan taşra kalup bu hâli üzre olursa çok zamân geçmeyüp dîvârlarına zarar gelür." diyü bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup anun gibi kal'a dîvârına muttasıl evler ihdâs olup kal'aya zararları olanları def' u ref' idüp min-ba'd kal'aya muttasıl evler ihdâs itdirmeyesiz ve kal'a temeline karîb yerde kerpiç kesdürmeyüp memnû' olmayanı yazup arzeyelesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; onat vechile mukayyed olasız.

Yazıldı.

Mezbûr Ahmed Çavuş'a virildi.

1391

Bâzârcık kâdîsına hüküm ki:

Bilecik Madeni'ne tayin olunan yaya ve müsellemlerden ne kadarının hizmete gelip ne kadarının gelmediğı, bunların hangi beylere bağı oldukları ve ne kadar yuvalak işlendiğı hususlarında ayrıntılı bir şekilde bilgi verilmesi.

Hâliyâ Bilecik Ma'deni hıdmetine ta'yîn olunan piyâde beğlerinden şimdiye değin ne mikdâr yaya vü müsellemler gelmişdür ve kankı beğden gelüp kankısından gelmemişdür ve kaç aded yuvalak işlenmişdür; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Ahmed Çavuş vardukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup ma'den-i mezbûrun üzerine varup şimdiye değin yaya vü müsellemler tâyifesinden ne mikdâr kimesne gelmişdür ve gelenler dahı kankı beğler[den]dür, el-ân kaç aded yuvalak işlenmişdür; mufassalen defter idüp ale't-ta'cîl yazup bildüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; ana göre mukayyed olup bâb-ı ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin.

1392

Mihaliç, Edincik ve Manyas'da bulunduğu duyumu alınan yuvalak madeninden Dergâh-ı Muallâ topçularından Ali gözetiminde bir kaç numûne döktürölüp İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Topcılar Yazıcısı Mehmed'e virildi. Fî 13 Zi'l-ka'de

Mihaliç ve Edincik ve Manyas kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda yuvalak ma'deni olduğu istimâ olunmağın zikrolunan ma'denlerden birkaç yuvalak döktürölüp nümûne için Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm topçularından Alî mübâşeretiyle birkaç yuvalak döktürüp nümûne için Südde-i Sa'âdetüm'e îsâl eyleyesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

1393

Arz getüren Mehmed Çavuş âdemisi İsmâ'il'e* virildi. Fî 14 Zi'l-ka'de

Alâiye kazasından azledildikten sonra hakkında yürütülen teftiş esnasında malları arasında kallâb malzemesi çıkan Kadı Aliyyüddin'in elinin kesilmesi.

Karahısâr beğine ve Manavgad kâdîlarına hüküm ki:

Siz ki kâdîlarsız, mektûb ü sûret-i sicil gönderüp; "Alâ'iyye Kazâsı'ndan ma'zûl olup teftişine hüküm vârid olan Aliyyüddîn nâm kâdînün zimmetinde zâhir olan hukûk için esbâbı defter olundukda esbâbı içinde kırk sekiz hânelü bir kâlib ve kalb gümüş sebekeleri ve ba'zı âlât ü esbâb husûsı sü'âl olundukda; "Benümdür; bu hâli kimesneye keşfeylemen." diyü ikrâr eylediğin" bildürdüğünüz ecilden mezkûr kâdî terk-i ebed olunup eli kat' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince mezkûr kâdînün elin kat' eyleyüp ve emrüm yirine varduğın arzeyelesiz.

Yazıldı.

1394

Karaman Beğlerbeğisi Kethudâsı Mustafâ'ya virildi.

Daha önce Şam timarları tevzî ile görevlendirilmişken teftişleri için emir çıkan ve hâlen teftişe direndikleri bildirilen Trablus Kadısı Şeyhî ve Kâtibi Zeynî'nin bir an önce teftişe gitmeleri; aksi takdirde hem azlolunup hem de cezalandırılacakları.

Bundan akdem Şâm tevzî'ı fermân olunan Trablus Kâdisı Mevlânâ Şeyhî'ye ve Kâtibi Zeynî'ye hüküm ki:

Bundan esbak mektûb gönderüp teftîş olunmanız için Şâm muhâfazasında olan Karaman Beğlerbeğisi Murâd dâme ikbâlühû ile Şâm defterdârına hüküm-i şerîfüm gönderilmişdi; teftîş olunmakda inâd üzre olduğun istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bir ân ve bir sâ'at te'hîr u tevakkuf itmeyüp varup emr-i şerîfüm mücebince teftîş olunmanız. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh girü inâd ü muhâlefet üzre olduğun istimâ' oluna, azl-i ebedî ile konılmayup envâ'-ı itâba müstehakk olursız; ana göre tedârük idesiz.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

1395

Mekke şerifinin Südde-i Saâdet'e gelip geri dönen adamlarının Mısır'a vardıklarında eğlendirilmeden Mekke'ye gönderilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Şerîf cânibinden mektûbla Südde-i Sa'âdetüm'e gelen âdemleri yine ol cânibe irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eğlendürmeyüp ber-vech-i isti'câl gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; mukayyed olup isti'câl üzre göndermek ardınca olasın.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

1396

Hasan Beğ'e hüküm ki:

Hasan Bey'in iskeleleri sıkı tarassut altına alıp Hindistan taraflarına bakır, gümüş, kurşun veya tüfek gitmesine kesinlikle izin vermemesi; aksi takdirde cezalandırılacağı.

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Eger bakırdur ve gümüş ü [ra]sâs u tüfenkdür; aslâ Hindûstân câniblerine* virilmeye." diyü buyurulmuşdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup emre muhâlif eger rasâs u gümüş ü bakırdur ve eger tüfenkdür; aslâ Hindûstân taraflarına virdürmeyüp iskeleleri gereği gibi hıfz u hırâset idesin. Şöyle ki; fermân-ı şerîfe mugâyir Hindûstân cânibine vech-i meşrûh üzre tüfenk ü rasâs u bakır gittüğü istimâ' oluna, aslâ beyân idecek özrün makbûl olmayup mu'âteb olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın.

1397

Medine'de, Birke mevkiindeki bahçelerin sulanmasında kullanılan Ayn-ı Zerkâ'nın önüne, sonradan yapılan bahçeleri sularken sed çekilmesi sonucunda suyunun gördüğü zararın sebep olanlardan tazmini.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

Medîne kâdîsına ve şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûbunuz gönderüp; "Medîne-i Münevvere'de cârî olan Ayn-ı Zerk[â] şehirden taşra Birke dimekle ma'rûf mahalde olan bâğçelere sarfolunup birke-i mezbûreden sonra dere ihdâs olunmuş âlî yirlerde birkaç bâğçeler olup mezbûrûn bâğçelere su virildükde ayn-ı mezbûrun önün seddiderler. Öni seddolundukda birke-i mezbûrede Medîne Kal'ası'na karîb yirde Seyyidzekî dimekle ma'rûf mahal –ki, on beş bin zirâ'dan ziyâdedür– geriye döner. Şöyle ki; zikrolunan bâğçelerden bir-iki zirâ' mikdârı alınmayup birkaç yıla değin Ayn-ı Zerk[â] ol minvâl üzre geriye dönüp kalursa suyunu zarar müterettib olup nice bin filoriyle ta'mîri mümkün olmayacağı mukarrerdür." diyü bildürmüşsüz. **Buyurdum ki:**

Anun gibi hâdis bâğçe sâhiblerinden mütefi' oldukları mukâbelesinde def'-ı zarar için bir mikdâr yir alup vâkı' olan zarar[ı] def' eyleyesiz. Rızâlarıyla def'-ı zarar olmak için birer mikdâr yir virürler ise vâkı' olan zarar ne vechile def' olmak mümkünse def' eyleyesiz.

Mustafâ Kethudâ'ya virildi. [Fi] 17 Zi'l-ka'de, sene: 975

1398

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya ve Şâm kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Şam timarları tevziine memurlar iken teftişlerine emir çıkarılan ancak teftişe yanaşmayan Kadı Şeyhî ve Kâtibi Zeynî'ye, muhalefet etmeyip teftişe gitmeleri için yeniden emir gönderildiği; adı geçenlerin davacıları ile yüzleştirilerek teftiş olunup üzerlerine sâbit olan hukukun sahiplerine iadesinden sonra durumun ayrıntılı olarak bildirilmesi; emre rağmen teftiş olmamakta direnmeleri halinde durumun Südde-i Saâdet'e arzedilip gelecek emre göre hareket edilmesi.

Sen ki Karaman beğlerbeğisisin, bundan akdem Şâm tîmârların tevzî' iden Şeyhî ve Zeynî'nün teftîşi için emr-i şerîf gönderilüp iki def'a akd-i meclis olunup erbâb-ı tîmârdan haylî kimesne mezbûrlardan küllî hukûk taleb idüp ve bir def'a dahî mahmil-i şerîf günü Mustafâ Paşa meclisinde cem' olundukda mezbûr Şeyhî müşârun-ileyh Şâm kâdîsına dil-âzârlık idüp; "Sana teftîş olunmazın." diyü kelîmât eyledüğü istimâ' olunmağın; "Emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca varup teftîş olunasin. Şöyle ki; inâd idesin, azl-i ebedî ile konılmayup envâ'-ı itâba müstehakk olursın." diyü hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup cümlenüz bir yire cem' olup meclis idüp mezkûr kâdiyî ve Kâtibi Zeynî'yi getürdüp üzerlerine da'v[â]-yı hakk iden müslimânlar ile muvâcehe idüp onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; anun gibi bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen da'vâların [görüp] ashâbına şer'le âyid olan hakların bî-kusûr hükmidüp alıvirdükden sonra üzerlerine ne makûle mevâd sâbit olup ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğü mufasssalen defter idüp Sûdde-i Sa'âdetüm'e arzidesiz. Şöyle ki; bu def'a dahı inâd ider ise yazup bildüresiz; emrüm ne vechile sâdır olursa anunla amel eylesiz.

Yazıldı.

Bu dahı.

1399

Şâm Defterdârı Alî'ye hüküm ki:

Yenisi ile değiştirilen eski mahmil-i şerifin, gümüşünün eritilmeyip İstanbul'a gönderilmesi; fakat mahmili getirenlerin İstanbul'a bir-iki gün mesafedeyken mahmil için yapılacak karşılama töreni için sarayı haberdar etmeleri.

Mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf mücebine kâfile-i hac tedârûki ve mahmil-i şerîf tecdîdi ahsen vechile görölüp lâkin mukaddemâ; "eski mahmil Sûdde-i Sa'âdetüm'e gönderilmek" fermân olup ol emr-i şerîf gelüp vâsıl olmayup (?) ammâ; bundan esbak bir def'a tecdîd olundukda eski mahmilün gümüşü ihrâk olunup asla ilhâk olunmuş imiş. Bu def'a mahmil-i şerîfe dört bin altuna karîb harcolunup eskisi ihrâk olunduğu takdîrce iki bine karîb altun hâsıl olur. Bu bâbda zikrolunan mahmil-i şerîf teberrüken Âsitâne-i Sa'âdetüm'e mi irsâl olunur, yohsa ihrâk mı olunur?" diyü emr-i şerîf taleb itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan mahmil-i şerîfi ihrâk itmeyüp emr-i şerîf-i sâbıkum mücebine teberrüken ve teyemmünen yarar âdemlere koşup Sûdde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin. Ammâ; bile gönderdüğün âdemlere tenbîh eylesin ki, mahmil-i şerîf mahrûse-i İstanbul'a bir-iki gün karîb geldükde mukaddem gelüp Sûdde-i Sa'âdetüm'e i'lâm ideler ki, mahmil-i mezbûra istikbâle çıkılup envâ'-ı ta'zîm u ikrâmla getürdüp Sûdde-i Sa'âdetüm'e îsâl idesin.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

1400

Süveys'ten alınıp Mekke ve Medine fukarasına dağıtılmak üzere gemilere yüklenen fakat yerine varıldığında eksik olduğu gözlenen deşîşe buğdayındaki bu eksikliğin reislerden mi yoksa diğer görevlilerden mi kaynaklandığının araştırılıp sonucun bildirilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Süveys'den Mekke-i Mükerrreme ve Medîne-i Münevvere'ye deşîşe buğdayı alup giden re'îsler Sûdde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl sunup; "Hazret-i Risâlet-penâh *salevâtullâhi aleyhi ve selâmühû* üzerlerine vakfolan deşîşe buğdayı her yılda on sekiz bin erdeb buğdaydur. Her

erdeb yigirmi yedi rub'dur. Mısır'dan çıkup Süveys'e varup vakfun anbârına Süveys'de teslim olunur. Vakfun anbârından gemilerine her bir erdebbe yigirmi üç rub' ve nisf rub' üzerine virilüp her bir erdebde üç buçuk rub'ını nâzır âdemleri gemilere teslim itdükleri yirde ekl ü bel' iderler. Hâliyâ her erdeb yigirmi dört rub' ve iki kadeh buğdaydur. Merhûm hudâvendigâr *tâbe serâhü* ve Kayıtbay Beğ bu hisâb üzre ta'yîn itmişlerdür. Gemiler varup Medîne-i Münevvere'ye yigirmi dört rub'ı teslim iderler. Beher-hâl iki kadehı alup virürken telef olur ve mübâşirler dahı ekl ü bel' iderler. Sonra; "Buğday eksük geldi." diyü bizden tazmîn itdürürler; zulm ü hayfdur." diyü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsı dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp göresin; Evkâf-ı Deşîşe'den Mekke ve Medîne fukarâsına giden buğday eksük olması mübâşirlerün ekl ü bel' eyledüklerinden* midür, yohsa re'îslerden midür ve; "Alup virilürken beher-hâl iki kadehı telef olur." didükleri sahîh mıdur, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre sıhhati ile yazup arzeyelesin. Husûs-ı mezbûrda küllî ikdâm u ihtimâm üzre olup Evkâf-ı Deşîşe'den Mekke-i [Mükerreme] ve Medîne fukarâsına ta'yîn olunan buğday şart-ı vâkıfa muhâlif eksük varmamak husûsında envâ'-ı mesâ'-i cemîle zuhûra getüresin.

Bir sûreti, re'îslerden Zübeyr'e yazılup virildi.

Yazıldı.

Bu dahı.

1401

Yemen için, Vezir Mustafa Paşa'nın talebi üzerine İstanbul'daki bilirkişilerin görüşleri doğrultusunda hazırlanarak yola çıkarılan darbzenlerin Mısır'a ulaştığında arabalarıyla birlikte gemilere yüklenilip âcilen Yemen'e gönderilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Vezîr Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi için ellişer dirhem* atar yedi kintâr ve yedişer karış o[n]beş darbzen lâzımdür." diyü bildürmüş idi. İmdi; Âsitâne-i Sa'âdetüm[d]e olan ehl-i vukûflar; "Zikrolunan darbzen ellişer vukıyye olup altışar karış olmak gerekdür ki, kullanmağa kâbil ola." didükleri ecilden tedârük olunup on bir kıt'a arabalarıyla gemilere tahmîl olunup irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan darbzenleri arabalarıyla mu'accelen Yemen mühimmi için gemilere tahmîl idüp mahall-i me'mûra irsâl ü îsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; eğlendirilmeyüp ber-vech-i isti'câl irsâl ü îsâli bâbında mukayyed olasın.

1402

Haleb defterdarının Bağdad'a göndereceği tüfek kundağı, araba iği, dingili ve kayışlarının geciktirilmeden gemilere yüklenip yeterli sayıda adam da koşularak Lahsa'ya ulaştırılmak üzere Birecik suyu üzerinden Basra'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Lahsâ beğlerbeğisi kethudâsına virildi. Fî 23 Zi'l-ka'de, sene: 975

Bağdâd beğlerbeğisine:

"Vilâyet-i Lahsâ mühimmâtı için bin aded tüfenk kundağı ve kırk araba iği ve ana göre dingilleri ve kayışları ile hâzır u müheyyâ eyleyüp mu'accelen Lahsâ'ya îsâl olunmak için Bağdâd'a gönderesin." diyü Haleb defterdârına hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, müşârun-ileyh fermân olunan keresteyi ihzâr idüp sana irsâl eyledükde te'hîr u terâhî itmeyüp zikrolunan esbâbı mu'accelen Birecik suyu üzerinden gemilere tahmîl idüp yanına kifâyet mikdârı âdem koşup vilâyet-i mezbûreye irsâl etmek için Basra'ya gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ana göre mukayyed olup mahall-i me'mûra îsâli bâbında sa'y ü ikdâmın vücûda getüresin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 13 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

İçeride mezkûr olan zimmîye virildi.

1403

Bursa kâdisına ve Gümrük emînine hüküm ki:

Leh kralına bazı eşyalar satın alacak olan adamından Bursa ve İstanbul gümrüklerinde, dört bin filoriye kadar gümrük alınmaması; ancak bu miktardan daha fazla malın veya bunun malına katılarak başkasının malının gümrüksüz geçirilmesinden sakınılması.

Leyh ilçisi Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl idüp; "Krala ba'zı esbâb almak için dört bin filoriyle Yanko Armeti nâm âdemi Bursa'ya gönderilüp gümrük alınmamak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi kral-ı mezbûr tarafından esbâb almağa varan âdeminün dört bin filorilik satun aldığı metâ'dan gümrük taleb itmeyesiz. Ammâ; bu bahâne ile dört bin filorilikdan* ziyâde metâ' geçürmekden ve gümrük virmemek için âharun metâ'ın metâ'larına haltitmekden hazer idesiz.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, İstanbul kâdisına ve Gümrük emînine.

1404

Ereğli kadısının, Sultâniye kasabası suyolu inşaatını israftan sakınarak bir an önce bitirmeye çalışması; kadılığının değiştirilmesi işinin de suyolu inşaatı bittikten sonra halledileceği.

Yazıldı.

Ereğli kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kasaba-i Sultâniyye'ye gelmesi fermân olunan suyolu kırk üç günde altı bin arşunluk yir işlenüp zikrolunan sunun harcı için yigirmi bir kerre yüz bin akçadan ziyâde tahmîn olunmuşdur. Ammâ; dört-beş kerre yüz bin akça bâkî kalup bu yıl itmâma sa'yolunur." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan suyolu binâsında gereği gibi mücidd ü sâ'î olup gözden savılmayup istihkâm üzre itmâma irişdürmek bâbında envâ'-ı dikkat ü ihtimâmun vücûda getirüp itlâf u isrâf olmamak husûsında dahı mücidd ü sâ'î olasın ve; "kâdîlık tebdîl olmak ahvâlin" bildürmüşsin; itmâm-ı maslahat oldukda ol dahı tedârük oluna.

Yazıldı.

1405

Mağnisa kâdisına hüküm ki:

Manisa'da taşarak pek çok hasara sebebiyet veren ve bu tür taşkınların önüne geçmek için iki tarafına sed inşa edilmesi planlanan Akbaldır çayı inşaatında kullanılacak taş ve kirecin nereden tedarik olunacağını bildirilmesi; bu hususun açıklığa kavuşturulmasından sonra sözkonusu inşaata gelecek yıl başlanabileceği.

"Nefs-i Mağnisa'da cârî olan Akbaldır çayı dimekle ma'rûf olan çay mukaddemâ taşup on aded çeşme ve bir mescid ve dört kârgîr köprü ve iki medrese ve haylî evler harâb idüp Ayn-ı Alî Sultân Zâviyesi üzerine akup havâss-ı hümayûna küllî ziyân idüp zikrolunan çayun iki cânibi muhkem seddolmaz ise şehirde vâkı' olan câmi'-ı şerîf ü imâret ü bîmâr-hâne taraflarına akup harâb eylemesi mukarrer olmağın ahâlî-i vilâyet ve ehl-i vukûf kimesneler ile üzerine varılup lâzım olan sedler binâ olunmağıçün yüz elli bin akça tahmîn olunduğın" arzylemişsin. Ammâ; zikrolunan sedlere lâzım olan taş u kireç ne yirden tedârük olunur; i'lâm eylememişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan sedlerün taş u kireci ne cânibden tedârük olunur; yazup i'lâm eylesin ki, inşâ'a'llâhü'l-E'azz sene-i âtiyede vakti ve mevsimi ile binâsına mübâşeret olunup itmâma irişdürile.

1406

Bahreyn'de düşman hisarının karşısına Bender-i Ukayr'dakine benzer bir burç yapılmasına dair Cezîre-i Bahreyn'de sakin itaatkâr âyanın tekliflerinin etraflıca incelenerek sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 16 Zi'l-ka'de, sene: 975

Lahsâ Beğlerbeğisi Ali Paşa'ya hüküm ki:

Sâbıkâ itâ'at üzere olup Cezîre-i Bahreyn'de sâkin olan a'yândan Zeynüddîn Ahmed ve Fazlullâh ve Şemsüddîn ve Abdullâh ve diğer Şemsüddîn ve Muhammed ve Alî nâm kimesneler sana mektûb gönderüp; "Bender-i Ukayr'da olan burc gibi a'dânun hısârı mukâbelesinde bir burc binâ olunup memleket ü ra'ıyyet zabtoluna, zâd ü zevâdeden âciz olup hısâr beği kilidin boyunlarına asup hıdmete gelelerdi. Taş u kireç ise etrâfda bî-nihâyedür. Hemân Bender-i Ukayr gibi bir kule binâ olunması emroluna ki, bu maslahat inşâ'a'llâh âsân vechile olmak kâbildür." diyü bildürdükleri husûs ve andan gayri mektûblarında her ne tahrîr eylemişler ise alâ-vechî't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Âlem-masîr-i Husrevânem'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmuşdur. İmdi; zikrolunan burc binâ olduğu takdîrce memleket ü vilâyetün fethına nef'ı var mıdır ve kendü mâllarıyla mı binâ iderler ve olduğu takdîrce hâsıl virür yirler midür, nicedür; tafsîli ile ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup mahall-i mezbûrda burc yapılduğı takdîrce memlekete nef'ı var mıdır ve kendü mâllarıyla mı binâ iderler ve ne makûle mahsûli vardır, nicedür; etrâf u cevânibin gereğı gibi tetebbu' u tefahhus idesin; dahı vukû'ı üzere mufasssalen yazup arzeyleyesin. Bi'l-cümle dîn [ü] devlete müte'allik umûrda ve memleket ü ra'ıyyete enfa' olan husûslarda envâ'-ı mesâ'-î-i cemîle vücûda getüresin.

Yazıldı.

1407

İskenderiyye beğine hüküm ki:

Bir mühim mesele için geri dönen Mekke şerifinin adamlarının İskenderiyye'ye geldiklerinde bekletilmeden Mısır'a gönderilmeleri.

Hâliyâ Mekke-i Mükerreme şerîfinün Südde-i Sa'âdetüm'e gelen âdemleri girü bir mühimm ü müsta'cel maslahat için ol cânibe irsâl olunmuşlardır. İnşâ'a'llâh varduklarında eğlendirilmeyüp mu'accelen Mısır'a ulaştırılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzere te'hîr itdirmeyüp mu'accelen mahmiyye-i Mısır'a irsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer eylesin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 14 Zi'l-ka'de, sene: 975

1408

Boğdan Voyvodası Boğdan Voyvoda'ya hüküm ki:

Kefe Sancağı Beyi Kasım Bey'in adamına, Boğdan'dan beygir tedariki hususunda voyvoda tarafından yardımcı olunması.

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Kefe Sancağı Beği Kâsım dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "ba'zı mühimm için bârgîr lâzım olmağın bahâsıyla ol cânibden

kifâyet mikdârı bârgîr almak istediklerinde kimesne mâni‘ olmamak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyhün âdemi varup akçasıyla kifâyet mikdârı bârgîr almak istediklerinde alıviresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 15 Zi'l-ka‘de, sene: 975

Yazıldı.

Âdemisi Hasan'a virildi.

1409

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Van'da pazar içinde sahabeye küfrettiği talebelerin şهادetleriyle sâbit olan Tebrizli Seyyid Şükrullâh'ın siyaset olunması.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb [gönderüp]; "Ahâlî-i Tebrîz'den Seyyid Şükrullâh için; "Van'a geldükde bâzâr içinde ashâb-ı kibâra sebbitdi." diyü talebe-i ilmden nice kimesneler şehâdet itdüğü sicill olup Yukaru taraftan gelmeğin katle cür‘et olmayup Kal‘a-i Van'da habsolundu." diyü bildürmişsin. İmdi; mezbûra siyâset emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te‘hîr itmeyüp mezbûr Seyyid Şükrullâh'a emrüm mücebince siyâset idüp emr-i şerîfüm* yirine varduğun yazup bildüresin.

Yazıldı.

Hâssa serrâclardan Keyvân'a virildi.

1410

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Çatalca'daki hâssa çayırkların biçilmesi için Silivri'den yüz nefer tırpancı ihraç edilip gönderilmesi; ayrıca mirî otluk hizmeti teklîf edildiğinde Silivri'de köprü binasında çalışıklarını söyleyerek karşı çıkan köylülerin itirazlarına da, sözkonusu işi para karşılığı yapmaları nedeniyle itibar edilmeyip otluk hizmetinde istihdam edilmeleri.

Hâliyâ Çatalca'da vâkı‘ olan hâssa çayırklarum biçmek için lâzım olmağın taht-ı kazândan yüz nefer tırpancı ihrâc olunup Çatalca'ya gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bir ân ve bir sâ‘at te‘hîr u terâhî itmeyüp emrüm muktezâsınca Çatalca çayırkların biçmek için taht-ı kazândan mu‘accelen yüz nefer tırpancı ihrâc idüp tırpanları ve sâyir lâzım olan âlâtları ile ihrâc idüp Çatalca'ya gönderüp edâ-i hıdmet itdüresin ve ba‘zı kurâ ahâlîsine mirî otluk hıdmeti teklîf olundukda; "Biz Silivri'de köprü binâsında hıdmet iderüz." diyü te‘allül ü inâd iderler imiş. İmdi; köprü binâsında hıdmeti ücretle edâ iderler; ücretle hıdmet itmek mirî hıdmete mâni‘ olmaz. Anun gibilere ol vechile te‘allül ü inâd itdürmeyüp olgelen âdet ü kânûn üzre mu‘accelen otluk hıdme[ti]ne ihrâc itdürüp hılâf-ı emr-i şerîf kimesneye te‘allül ü inâd itdürmeyesin.

1411

Yazıldı.
Sipâhî Bayram'a virildi.

Silâhlı olarak gezip müslümanların eşya ve atlarını çaldıkları ve adam öldürdükleri bildirilen ehl-i fesâd Tatarların yakalanıp teftiş olunmaları ve suçu sâbit olanların haklarından gelinmesi; ancak kendi halinde olanlara ilişilmemesi.

Silistre beğine hüküm ki:

Ba'zı harâmî Tatar tâyifesi ok u yay u kılıç ile gezüp müslimânların tavarların ve esbâbların sirka idüp ve katl-i nüfûs idüp te'addî eyledükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, buyurdum ki; vech-i meşrûh üzre âlet-i harb ile gezüp müslimânların esbâbların ve atların sirka idüp ve katl-i nüfûs idüp te'addî eyleyen Tatar tâyifesin elegetürüp toprak kâdîları ma'rifeti[y]le şer'le göresin; anun gibi âlet-i harb ile gezüp fesâd ü şenâ'atleri ve hırsuzlukları sâbit ü zâhir olanların şer'ile haklarından gelesin ki, sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'at olanlara mûcib-i ibrat ola. Bi'l-cümle bu bâbda mukayyed olup Tatar tâyifesin âlet-i harb ile gezdürmeyüp memnû' olmayanların şer'ile cezâların* virüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olanları hılâf-ı şer' te'addî itdirmeyesin.

Yazıldı.

1412

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Haleb'de mevcut olan barutun uygun bir yerde depolanıp güherçile ve barut üretiminin arttırılması.

Mektûb gönderüp; " "Vâfir ü müstevfî [güherçile] işletdürüp ne vechile tedârük olunursa arzidesin." diyü fermân olunmağın Haleb Mahzeni'nde üç yüz yetmiş üç kıntâr ve otuz iki vukıyye barut-ı cedîd ve dört yüz kırk tokuz kıntâr ve kırk vukıyye barut-ı atık ki, cümle sekiz yüz yigirmi üç kıntâr ve yigirmi sekiz vukıyye barut-ı siyâh ve kırk beş kıntâr güherçile mevcûd olup ve şimden sonra dahı işlenmenün zamânıdır." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre mevcûd olan barut u güherçileyi bir münâsib olan yirde der-anbâr itdürüp dahı ziyâde işletdürmek bâbında sa'y ü ihtimâm üzre olasın. Güherçile husûsı ziyâde mühimdür; ana göre mukayyed olasın.

1413

Âdet ve kanuna aykırı olarak bidatler ihdas edip reâyadan haksız yere para alan Sakız eminine, halka zulmetmekten vazgeçmesi, aksi takdirde siyaset olunacağı yolunda tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Sakız beğine hüküm ki:

Nefs-i Sakız ahâlîsi Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "Hâlâ Sakız emîni âdet ü kânûna ve oligelene muhâlif ve emre mugâyir bid'atler ihdâs idüp bî-vech ziyâde akçalarımız alup zulm ü te'addî ider." diyü şekvâ eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı getürdüp muhkem tenbîh ü te'kîd idesin ki, basîret üzre olup min-ba'd âdet ü kânûna ve kadîmden oligelene muhâlif ve emre mugâyir bid'atler ihdâs itmeyüp bî-vech ziyâde akçaların alup zulm ü te'addî itmeye. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh girü vech-i meşrûh üzre zulm ü te'addî eyleye, siyâset olunmak mukarrerdür; ana göre basîret üzre ola. Sen dahı mukayyed olup bir ferde zulm ü te'addî itdürmeyesin; ider ise arzyleyesin. Anun gibi zulm ü te'addîsi olup dahı vâkıf olasın, arzylemeyesin, gereği gibi mu'âteb olursın; bilmiş olasın.

Yazıldı.

Sekbân Kara Alî Beğ'e virildi. Fî 12 Zi'l-ka'de, sene: 975

1414

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Edirne'de, kesicilik yaptıkları ve ehl-i fesâd oldukları şeklindeki şikâyetler üzerine tutuklanan Kara Dervîş ve Paşmakçı adlı şahısların nasıl kimseler oldukları hakkında araştırma yapılarak sonucun bildirilmesi.

Mahrûse-i Edirne'de Kara Dervîş ve Paşmakçı nâm kimesneler haylî müddetden berü kesicilik idüp dâyimâ fesâd üzre oldukları mahrûse-i Edirne'de mezbûrlardan şekvâ olunmağın mezbûrlar elegetürilüp habsolunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrlar ne asıl kimesnelerdür, nicedür; tettebbu' idüp ha[k]îkati ile ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Hısâr-eri Dervîş'e virildi. Fî 16 Zi'l-ka'de

1415

Ayasluğ Kalesi neferlerinin güherçile hizmetinin yanısıra nâzırların hizmetlerinde de istihdam edilmeleri kale vs. hizmetlerde sıkıntıya yolaçtığından nâzırlara en çok üçer nefer verilip geri kalanların güherçile işinde isihdam edilmeleri.

Ayasluğ kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kal'a-i Ayasluğ dizdârı ve kethudâsı ve sâyir müstahfizları bu fakîra gelüp; "Kal'a-i mezbûre neferleri otuz nefer olup Aydın ve Saruhan Nâzırı olan Seyyid Ahmed ve Havâss-ı Hümâyûna Nâzır olan Lütfullâh ve cezîre-i Sisam'da işlenen güherçile hıdmeti ve Rodos mevâcibi ve irsâliyye hıdmetleri içün kadîmden olıgeldüğü üzre teklîf olunan

hıdmeti idegelüp hâliyâ piyâde vü müsellemler yirleri fûrûhtın iltizâm iden Mehmed ahvâlimüze vâkıf olmamağın ziyâde nefer taleb ider; ol takdîrce kal'amuz* hâlî kalup ve sâyir hıdemâta muzâyaka çekerüz." diyü bildürdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı gibi ise güherçile hıdmeti mühimdür; nâzırlara istihdâm için nihâyet ekser üçer âdem virüp gayrileri güherçile hıdmeti[n]de olalar.

Yazıldı.

Âdemisi Nasûh'a virildi. Fî 15 Zi'l-ka'de, sene: 975

1416

Yaşanan büyük tâun felaketi dolayısıyla sayıları gayet azalan eşkinci ve ellicilerin defter-i atıkde adı bulunanlarının ihraç olunmayıp bunların azatlularından, Abdullah-oğullarından, haymânen ve diğer durumu müsait olanlardan ocaklarını takviye için yeterince eleman alınması.

Vize Sancağı Muharriri Mustafâ'ya hüküm ki:

Vize yörükleri sübaşısı mektûb gönderüp; "Vize yörüklerin ve cânbâzların ve ellicilerin sâbıkâ gelüp vilâyet kâtibi emrile vilâyet defterine kaydidüp yiğirmi-otuz yıldan berü edâ-i hıdmet idüp ve hâricden ba'zı kimesneler aramıza girüp te'ehhül itmekle cinsimüze karışıp tavattun itduğumuz karyelerün nısfı re'âyâ ve nısfimiz eşkünci vü elliciden olup aramızda dururken defter-i atıklara kaydolan Abdullah-oğulları ve sipâhî utekâları ve evlâd-ı utekâları ve hâricden gelen Abdullâh-oğulları dahı haymâne iken kimesnenün defterinde bulunmayup sipâhî toprağın zirâ'at idüp resm-i zemîn virmekle inâd idüp kânûn-ı kadîm üzre eşküncilik ve ellicilik hıdmetin idegelmişler iken; "Ba'zı zamânda nüzûl* hıdmetin ve sâyir hıdmetleri bize bile teklîf iderler." diyü eşkünci vü ellici olanları defter-i cedîde kaydolanmağa rızâ virmezler ve haymâne olanları dahı; "Biz sipâhîye resm-i zemîn virürüz." diyü inâd iderler. Hâliyâ her yıl avâriz vâkı' olmayup hıdmet âsân olmağla mâbe[y]nimüzden çıkup avârıza ilhâk olunmak isterler. Kendü cinsimüzden ise nicesin tâ'ûn-ı ekber helâk eyledi; bâkî hayâtda olanı dahı tahrîr eyledük ve bu makûle defter-i atıkda yazılı olanlarımız ihrâc olunup ve zikrolunan haymânelerümüz yazılmazsa ocaklara küllî noksân lâzım gelüp hıdmete iktidârları olmaz." diyü ızhâr-ı acz eyledüklerin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Anun gibi defter-i atıkda yazılı eşkünci vü elliciye ihrâc eylemeyüp ve kimesnenün yazılısı ve nizâ'lusı olmayup ve eşkünci vü ellicinün mu'tak kulların defter-i cedîde kaydidüp hılâf-ı emr-i şerîf ve mugâyir-i kânûn-ı münîf kimesneye ol vechile te'allül ü nizâ' itdirmeyesin; muhtâc-ı arz olanı defteri tamâm idüp geldükde arzyleyesin.

1417

İstanbul'da cadde üzerinde cumba çıkarıp çardak ve dükkân konduranların Hâssa Mimarbaşı Sinan marifetiyle engellenmesi.

Yazıldı.

Mi 'mârbaşına virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 975

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem emr-i şerîf gönderilüp; "Mahrûse-i mezbûrede tarîk-ı âmm üzerine şeh-nişîn ü çârtâk çıkarup ve dükkân yapup yola muzâyaka virenleri Hâssa Mi'mârumbaşı Sinân zîde mecdühû ma'rifeti ile def' idesin." diyü fermân olunmuşıdı. Hâliyâ ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi tarîk-ı âmm üzre şeh-nişîn çıkarup ve çârtâk yapup ve dükkânlar ihdâs eyleyüp yola muzâyaka virenleri emr-i sâbikum üzre müşârun-ileyh ma'rifeti ile def' u ref' eylesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 16 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 975

1418

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

İran'dan Kaçar korucularından Doluoğlu Mehmed'le gönderilen bir takım kitap ve avcı kuşlara mukabil olarak kumaş, at, atmaca vb. hediyelerle birisinin gönderilmesi.

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Ramazân-ı şerîfün yiğirmi birinci günü Yukaru Cânib'de Kaçar korucularından Dolu-oğlu Mehmed nâm korıcı ile Gîlân'un feth-nâmesi ve Gîlân Hâkimi Hân Ahmed'e gönderdikleri mektûbların sûreti ve Hâtifi nâm şâ'ırun Tuğrâ-nâme adlı bir cild kitâbı ve beş cenâh çakır ve üç cenâh şâhin [ve] bir cenâh balaban gelüp mezbûr korıcı beş gün alıkonulup sonra münâsib olduğu üzre mektûb yazılıp gönderilüp ve gelen feth-nâme vü mektûbların sûreti aynı ile gönderilüp şimdiki hâlde âdemleri gelmekle senün cânibünden dahı âdem gönderilmek lâzimdür." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı kumaş u toğan u atmaca vü at tedârük idüp vech ü münâsib gördüğün üzre gönderesin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

1419

Lahsâ beğlerbeğisine hüküm ki:

Ehl-i fesâd Arapları ve Muhammed bin Raşid'i tahrik ederek isyan ve fesada sebep olan Lahsa Gönüllüleri Ağası Ali Ağa ve kardeşi Lutfi'nin cezalandırılması.

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Lahsâ Gönüllüleri Ağası olan Alî Ağa

ve Lutfî nâm karındaşı A'râb-ı bed-fi'âl ile yek-dil ü yek-cihet olup dâyimâ eşirrâ-yı Arab mezbûrlarun ifsâd ü ıdlâliyle ısyân ve vilâyeti muhâsara idüp A'râb'un yatağı ve müşâveresi bunlar ile olup mukaddemâ salbi için hükm-i şerîf dahı vârid olup hâlâ dilleri ve ittifâkları olup Muhammed bin Râşid'e iğvâ itmeleriyle ısyân itmesine sebep olmuştur." diyü arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre ise –ki, zâhir ola– cezâsın viresin ki, sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'ate mûcib-i ibret ola.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 15 Zi'l-ka'de

1420

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun'da sancakbeyi, züamâ ve erbâb-ı timar köylerinden, güherçile madeni bulunanların havâss-ı hümayuna ilhak olunarak yerlerine bedel verilmesi.

Peçuy Beği Mehmed *dâme izzühû* âdem gönderüp; "vilâyet-i Budun'a tâbi' olan sancakbeğleri ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr karyelerinde güherçile ma'denleri zâhir olup havâss-ı hümayuna ilhak olunmak münâsib idüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; ol asıl güherçile olmağa kâbil ise ve ne mikdâr ma'den zâhir olup kimün karyesinde ise eger sancakbeği ve eger zü'amâ vü sipâhî tîmârlarıdır; havâss-ı hümayuna ilhak idüp yirine bedellerin virüp ve ne denlü karye olup kimün tîmârları olduğun yazup bildüresin.

Yazıldı.

Hınıs beği kethudâsına virildi.

1421

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Hınıs'da yapılan yeni kalede ve civarında meskûn sipahi, azeb vs. kimselerin zarurî ihtiyaçlarını teminde karşılaştıkları zorluğun giderilmesi için, Erzurum, Diyarbakır ve Adilcevaz'dan yeterli miktarda esnaf ve sanatkâr gönderilip buraların şeneltilmesi.

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Hınıs Sancağı Beği Mehmed *dâme izzühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda müceddeden binâ olunan kal'ada ve etrâfında olan vilâyetde sipâhî vü azeblerden ve hısâr-eri vü ümerâ âdemlerinden ve gayriden haylî âdem olup cüz'î vü küllî maslahatları vâkı' olsa etrâfda beş-on günlük yirlerde olan şehirlere ve kasabalara gidüp küllî zahmet çeküp me'kûlât ü melbûsâtta ve sâyir lâzım olanlarda küllî zarûret ü muzâyakaları olup; "etrâfda vâkı' olan kasabaların her birinden bakkâl u attâr u kal'aycı vü kazancı vü hayyât u neccâr u kassâb ve sâyir ehl-i sanâyi'dan lâzım olanları getürdülüp kal'a-i mezbûrede hefte bâzârı ikâmet olunmasın" taleb ü recâ itdiklerin" i'lâm itdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Erzurum'dan vech-i* meşrûh üzre ehl-i sanâyi'dan kifâyet mikdârı âdem ihrâc idüp mevzı'-ı mezbûrı âbâdân itdüresin. Ammâ; bu bahâne ile ziyâde âdem yazılup mübâşirlerden ve gayriden ba'zı ahz ü celb idüp müslimânları ta'cîz ü tazyîk itdürmeyüp adâlet üzre ihrâc eylesin ve ne vechile tedârük idüp ne mikdâr âdem ihrâc olunduğın yazup bildüresin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Diyârbekir beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Âdilcevâz beğine.

Yazıldı.

Âdemisi Hasan Kethudâ'ya virildi.

1422

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Evine götürdüğü hasta Acem'in vefat etmesi üzerine Kızılyar mevkiinde gömdüğünü itiraf eden ve hapsolunan Abdullah'ın teftiş olunması ve üzerine suç sâbit olursa şer'an gerektiği şekilde cezalandırılması.

Mektûb gönderüp; "Abdullâh nâm kimesnenün ahvâli teftîş olunmak içün hüküm-i şerîf vârid olmağın ihzâr olunup sü'âl olundukda; "bir haste Acem'i evine iledüp fevtoldukda Kızılyâr demekle ma'rûf yirde defnitedüğün" rızâsıyla ikrâr itdüğü ve bundan gayri bir mâddesi dahı sâbit olup sicill olmayup habsolundu." diyü arzylemişsin. İmdi; müşârun-ileyh ile mezkûrun ahvâlin teftîş itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahbûs olan mezbûr Abdullâh'un ahvâlin müşârun-ileyh ile ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş ü tefahhus idüp göresin; üzerine her ne sâbit ü zâhir olursa ol bâbda muktezâ-yı şer'-ı şerîf her ne ise icrâ idüp yirine koyasın.

Yazıldı.

Bu dahı.

1423

Bir sûreti dahı, beğ:

Bkz. hkm. 1422.

Mektûb gönderüp "habsitdügün Abdullâh'un ahvâlin" arzylemişsin. Burusa kâdîsıyla görmek içün hüküm virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh ile ma'an görüp üzerine her ne sâbit olursa muktezâ-yı şer'le âmil olasız.

1424

Yazıldı.

Bağdâd Beğlerbeğisi Kethudâsı Piyâle'ye virildi. Fî 22 Zi'l-ka'de,

Ulyanoğlu'nun kendisine yurtluk olarak verilmesini istediği tasarrufundaki yerler hakkında malûmat verilmesi ve zimmetindeki mâl-ı mirînin tahsil olunması için gerekli gayretin gösterilmesi; ayrıca oğlunun altmış akçe ile Atebe-i Ulyâ müteferrikalarına ilhak olunduğunun da kendisine bildirilmesi.

sene: 975

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Ulyân-oğlu Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "itâ'at ü inkıyâd* üzre sâbit-kadem olduğın ve tasarrufunda olan emlâki yurdruk tarîkıyla virilmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; müşârun-ileyhün tasarrufunda olan yurdruk tarîkı ile virilmesin recâ itdüğü yirler ne makûle yirlerdür ve ne mikdâr nesne hâsıl olur; tete[bbu]' idüp dahı aslı üzre yazup bildüresin ve uhdesinde olan mâl-ı maktû'un tahsîli bâbında mücidd ü mukdim olasın ve oğlu husûsında inâyet-i aliyye-i husrevânem zuhûra getürüp altmış akça ile Atebe-i Ulyâm müteferrikalarına ilhâk olunmuşdur; ana göre i'lân idesin.

Yazıldı.

Mi'mârbaşına virildi.

1425

İstanbul kâdîsına ve mi'mârbaşına hüküm ki:

Binalarda kullanılan kereste istenilen evsaf ve ölçülerde kesilmediği için binalara zarar geldiği bildirildiğinden, kerestenin eskiden beri kesile-geldiği ebat ve kalitede kesilmesi, aksi halde cezalandırılacakları yolunda ilgililere tenbihte bulunulması ve bundan sonra bu şartlar uyarınca amel edilmek üzere bu hükmün sicill-i mahfuza kaydolanması.

Binâ mühimmi için mahrûse-i İstanbul'a kesüp getürdükleri kereste âdet-i kadîme üzre kesilmeyüp eksük kesilmek ile binâyâ zarar geldiği i'lâm olunmağın kadîmden kesilügeldüğü üzre direk cinsinün a'lâsının tûli sekiz zirâ' ve evsatınun tûli altı ve beş zirâ' ve ednâsının tûli dört-üç zirâ' ve tapan cinsinün büyüğü on beş zirâ' ve yassılığı yedi parmak ve kalınlığı beş parmak ve orta tapanun tûli on iki zirâ' olup ve Karadeniz çıbuğı cinsinün tûli on iki ve on ve sekiz zirâ' ve katıllık çıbuğun tûli on iki ve on zirâ' ve apruk merteğünün tûli beş zirâ' ve yarma merteğün tûli dört zirâ' ve baskı için konılan merteğün tûli dört zirâ' ve gemi tahtasınun tûli on zirâ' ve barladı (?) tahtasınun tûli sekiz zirâ' ve Karadeniz tahtasınun tûli dört zirâ' ve kalınlığı arşun-ı parmakdan eksük olmaya ve Ahyolı tahtasınun tûli dört zirâ' ve kalınlığı bir parmak ve su bıçkusı tahtasınun tûli dört zirâ' ve kalınlığı bir parmak ve deste tahtasınun tûli üç zirâ' ve Silivri tahtasınun tûli dört zirâ' ve uzun pedavrenün tûli iki zirâ'

sekiz parmak ve orta pedavrenün tûli bir buçuk zirâ' ve kısa pedavrenün tûli bir zirâ' ve sekiz parmak olup eksük* olmamasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsda kemâl-i ikdâm [u] ihtimâm ile mukayyed olup dağdan kesüp getüren kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, min-ba'd getürdükleri keresteyi vech-i meşrûh üzre ta'yîn olunan zirâ'dan eksük kesmeyüp ve kerestenün dahı a'lâsın kesüp getüreler. Şöyle ki; emrolunandan eksük kesüp ve a'lâsın getürmeyeler, gereği gibi haklarından gelinüp hakâret olunmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup emrüm üzre zikrolunan keresteyi ta'yîn olunan zirâ'dan eksük getürtmeyeler ve bu emr-i şerîfümü sicill-i mahfûza kaydeyleyesiz ki, min-ba'd dahı mazmûn-ı hümayûnıyla amel olunup ana muhâlif iş eylemeyeler.

Yazıldı.

Za'îm İbrâhîm'e virildi.

1426

Batum Sancağı Beği olup vilâyet-i Erzurum'ı tahrîr iden Ömer Beğ'e

Daha önce kendisine Karahisâr-ı Şarkî ve Hınıs sancakları tahrir defterlerini Südde-i Saâdet'e gönderilmesi emrolunan Batum Sancağı Beyi ve Erzurum Muharriri Ömer Bey'in sözkonusu defterlerle birlikte kendisinin de Dersââdet'e gelip tevzi işini burada yapması.

[hüküm] ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Tahrîr olması fermân olunan Karahisâr-ı Şarkî ve Hınıs sancaklarının defterlerin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin." diyü emrolmuş idi. Hâliyâ sen gelüp bunda tevzî' itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda te'hîr itmeyüp emrüm üzre zikrolunan sancakların defterleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp tevzî' eyleyesin.

Yazıldı.

Lahsâ beğlerbeğisi kethudâsına virildi.

1427

Diyârbekir beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Lahsa beylerbeyine Diyarbakır Hazînesi'nden bir milyon akçe borç verilmesi ve bu parayı almak üzere göndereceği adamının da, yanına adamlar koşularak Bağdad ve Basra üzerinden Lahsa'ya ulaştırılması.

Hâliyâ Lahsâ beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Lahsâ mühimmi içün on kerre yüz bin akça lâzım olduğın" arzitmeğin girü tahsîl olunup gönderilmek üzre Diyârbekir Hazînesi'nden beş kerre yüz bin akça virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan mikdârı akça müşârun-ileyh Lahsâ beğlerbeğisinin âdemi varup taleb eyledükde şart-ı mesfûr üzre Diyârbekir Hazînesi'nden teslim idüp yarar u mu'temed

âdemler koşup emîn ü sâlim Bağdâd'a ulaşıdurasız.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Bağdâd beğlerbeğisine; "Basra'ya ulaşıdurasın." diyü.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Basra beğlerbeğisine; "Lahsâ'ya ulaşıdurmak" için.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 19 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

1428

Hâssa mi'mârlardan İlyâs oğlu Ali'ye virildi. Fî 21 Zi'l-ka'de, sene:

975

Edirne'de Tunca kıyılarında sonradan yapılan bağ, bahçe ve değirmenlerle dökülen çöplerin nehrin yükseldiği zamanlarda suyun mecrasına engel olması dolayısıyla yaşanan sel baskınlarının önüne geçmek için Mimar Ali ve vilâyet âyanıyla gerekli araştırmanın yapılarak zarar ihtimalinin ortadan kaldırılması.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem hüküm-i şerîfüm irsâl olunup; "Merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân [Bâ]yezîd Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrânun* mahrûse-i mezbûrede olan Imâreti mukâbelesinde ve gayri yirlerde hâdis bâğçeler olup ve köprü kurbinde değirmenler ihdâs olunup ve At Bâzârı'nda ve Kiremidlik'de mezbele dökülüp ba'dehû bâğçeler ve havlîlar olmağla Tunca suyu ziyâde geldükde suyun mecrâsına mâni' olup etrâfa yayılmak ile müslimânların evlerin ve havlîların basup zarar ider." diyü şikâyet olunup zarar-ı şer'îlerin def [u] ref oluna." diyü hüküm-i şerîfüm virilmişdi. Ol emrüm kemâ-kân mukarrerdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, husûs-ı mezbûrî mi'mârlardan Mi'mâr Ali mübâşeretile a'yân-ı vilâyetden onat vechile teftîş idüp göresin; nehr-i mezbûrun mecrâsına mâni' olan hâdis eger bâğ u bâğçedür ve eger değirmenlerdür; emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca şer'le zararların def u ref idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1429

İnşaâtı devam eden Payas Kalesi'nin tamamlanması için gerekli olması halinde Haleb Hazinesi'nden akçe alınması ve masraf yapılırken israftan kaçınılması.

Yazıldı.

Binâsı fermân olunan Payas Kal'ası'nun üzerine ta'yîn olunan ( ) hüküm ki:

Hâliyâ Haleb Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm İskender *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "kal'a-i mezbûrenün eski temeli üzre binâ mümkün olmayup yeniden temel urulup tûli ve arzı ne mikdâr olduğın ve hâlâ temel yir yüzine çıkup muttasıl cidd ü ikdâm olunup hıdmet olunduğın" bildürilüp ve; "mukaddemâ harc için on bin altun virilüp lâzım olan masârife sarfolunup ancak iki bin altun mikdârı kalup vefâ itmedüğü takdîrce Haleb Hazînesi'nden virilmesi lâzım olduğın" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, kal'anun binâsı husûsında ve istihkâm üzre itmâma irişdürmesi bâbında ikdâm u ihtimâm eylesesin. Anun gibi harca sâbıkâ virilen altun kifâyet itmedüğü takdîrce Haleb Hazînesi'nden kifâyet mikdârı altun taleb idüp alup dahı ber-vech-i istihkâm itmâma irişdürmesine sa'y ü ikdâm eylesesin. Ammâ; masârifde ihtimâm idüp itlâf u isrâfdan ictinâb idesin. Hazîne husûsı için Haleb defterdârına hükmi şerîfüm gönderilmişdür; lâzım oldukda taleb eylesesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Ali'ye virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 975

1430

Yeni tahrirde defter-i atîkde olduğn üzere altı bin akçeye kaydolunduğn, ancak üzerine dağ yıkıldığn için bu miktarı kaldıramayacağı sancağı beyi tarafından bildirilen Mu[z]tafran adlı hâs memleha hakkında gerekli incelemenin yapılarak tahammülüne göre bir miktarla kaydedilmesi.

Vilâyet-i Erzurum'ı tahrîr iden Sâdık Çelebî'ye hüküm ki:

Kızıuçan Sancağı Beği Murâd *dâme izzühû* mektûb gönderüp; "sancağı hâslarından sâbıkâ altı bin akça yazar Mu[z]tafrân nâm memlehanun üzerine tağ yıkılup âhır sular haltolmağla amelden kalup otuz-kırk altun hâsıl olmazken defter-i atîk muktezâsınca altı bin akçaya kaydolunduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Kazıyye arzolunduğn gibi ise tamâm gavrine irişüp hakî[ka]tı ile ma'lûm idinüp dahı adâlet üzre mütehammil olduğına göre kaydidesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Ca'fer'e virildi. Fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975

1431

Rodos beğine hüküm ki:

Rodos beyinin deryâ ve adalar muhafazasına çıktığında iki adet korsan levant gemisini bastığına vs.'ye dair gönderdiğn mektubun alındığı; deryâ, adalar ve memleket muhafazası ile düşmandan dil alınıp elde edilecek haberleri Südde-i Saâdet'e bildirmek hususlarında bundan sonra da aynı şekilde gayret gösterilmesi.

Mektûb gönderüp; "muhâfaza için deryâyâ çıkılmak üzere iken Aramgar nâm kâfir iki pâre gemi ile adalar cânibine geldüğü istimâ olunmağın deryâyâ çıkılup tettebbu olundukda aslâ görmüş kimesne olmayup adalar re'âyâsı üç pâre levend gemilerinden şekvâ itmeğın tettebbu iderken Mora'ya tâbi Benefşe Kal'ası'nda bir karamürsel bulup haber sordukda; "Mezbûrlar Mağrib Trablus'ından çıkalı yedi gün imiş; kâfirün kâpudânı tebdîl olunup yeni kapudân seksenden ziyâde gemi donadup niyyetleri ma'lûm değildir." diyü haber virüp ol yirün halkı dahı mezbûr levendâtdan şikâyet idüp ve (——) haberleri alınup nısfu'l-leylde basıldukda levendleri karaya dökölüp yigirmi neferi elegetürölüp iki pâre gemileri ihrâk olunup ve adalardan aldıkları âdemler gemilerinde bulunup yirlü yirine gönderölüp; "Karaya gaybet iden levendleri ve re'islerin elegetüresiz." diyü re'âyâyâ tenbîh olunup ve Moton'da kışlayan gönüllü re'islerden Memi ve Abdülgaflâr nâm re'isler kâfirlerden sahîh dil almağıçün gönderöldüğün" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı deryâ yüzine ve adalar muhâfazasında gereğı gibi mücidd ü merdâne olup a'dâdan ve korsan levendlerden Memâlik-i Mahrûse'ye zarar u ziyân irişdürmemek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın zuhûra getürüp a'dâdan dahı yarar diller alınup haberlerin Südde-i Sa'âdetüm'e arz u irsâl itmekdan hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

Yazıldı.

1432

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Boğdan voyvodasının isyan ve muhalefet olmadığı müddetçe leyhlilerle iyi geçinmeye çalışıp ahde aykırı herhangi bir harekette bulunulmaması.

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Leyh kralı ve beğleriyle dostluk murâd olup lâkin anlar mağrûr u mütekebbir tâyife olmağın Boğdan voyvodaları kendülere virgü virüp her husûslarına tâbi olmak murâd idinüp ve Boğdan cânibinden kaçup varan kimesneleri yanlarına alup mu'âvenet idüp re'âyâ çiftlerin sürececek zamânda hurûc idüp ol sebebden re'âyâ işlerin ve güçlerin koyup nâ-çâr asker cem' etmek lâzım gelür. Bu vechile fesâd ü fetretten hâlî olunmaz." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mâdâm ki, ol cânibden ısyân u muhâlefet olmaya, sen dahı mümkün oldukca her vechile müdârâ idüp ahde muhâlif iş eylemeyesin.

25 (——) 975*

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 975

1433

Bkz. hkm. 1402.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

"Vilâyet-i Lahsâ mühimmi için bin aded tüfenk kundağı ve kırk dâne araba iği ve ana göre dingilleri ve kayışlarıyla hâzır u müheyyâ eyleyüp mu'accelen Lahsâ'ya îsâl olunmağıçün Bağdâd'a gönderesin." diyü Haleb defterdârına hükm-i şerîfüm irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, müşârun-ileyh fermân olunan keresteyi ihzâr eyleyüp sana irsâl eyledükde te'hîr u terâhî itmeyüp zikrolunan esbâbı mu'accelen Birecik suyu üzerinden tahmîl idüp yanına kifâyet mikdârı âdem koşup vilâyet-i mezbûreye irsâl etmek için Basra'ya gönderesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır; ana göre mukayyed olup mahall-i me'mûra îsâli bâbında sa'y ü ikdâmın vücûda getüresin.

Yazıldı.

İspirî Çavuş'a virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 975

1434

Bolı sancağı beğine hüküm ki:

Bolu sipahilerinin tamamının binde beşer altın bedel akçesi alınarak muhafazada alıkonulması ve toplanılan altının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Bundan akdem mektûb gönderüp; "Bolı sipâhîlerinden iki yüz neferi muhâfaza hıdmetine alıkonıla." diyü bildürmüşsin. Cümle sipâhîler muhâfaza hıdmetinde kalmak emrolmuşdur. Ol mukâbeledede binde beşer altın bedel akçası alınmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrûn sipâhîlerden emrüm üzre binde beşer altın bedel akçası cem' u tahsîl idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönde[r]esin.

Yazıldı.

Kapudân paşaya virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 975

1435

Cezâyir Beğlerbeğisi Alî Paşa'ya hüküm ki:

Donanma'da olup vefat eden zaim ve sipahilerin mahlûl timarlarının varsa kılıca yarar oğullarına, yoksa kanunen müstehik olanlara, yaşlı olup sefere gücü olmayanların timarlarının da, istemeleri halinde yarar oğullarına tevcih olunup tezkirelerinin verilmesi.

Hâliyâ Donanma-i* Hümâyûn ile koşılan zü'amâ vü sipâhîlerden vefât eyleyenlerün mahlûl kalan tîmârların kânûn üzre müstehikk olanlara ve pîr olup sefer-i hümâyûna iktidârları olmamağla ihtiyârlarıyla tîmârların kılıca yarar oğullarına bildürenlerün tîmârları virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dona[n]ma-i Hümâyûn'da bile olan zü'amâ vü sipâhîlerden anun gibi vefât

eyleyenlerün tîmârların kılıca yarar oğulları var ise oğullarına yoğısa kânûn üzre müstehıkk olanlara ve pîr olup sefere iktidârı olmamağla ihtiyârlarıyla tîmârların oğullarına bildürmek isteyenlerün tîmârların kılıca yarar sulbî oğullarına vech ü münâsib gördüğün üzre tevcih eyleyüp tezkiresin viresin ki, berât-ı şerîfüm virile.

Yazıldı.

Tekrâr yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Muharrem, sene: 976*

1436

Mağrib Trablusu ve Cezâyir-i Garb beylerbeylerinin gemilerini ve askerlerini hazır edip, Donanma-i Hümâyûn ile deryâyâ açılacak olan Cezâyir Beylerbeyi Kaptan Ali Paşa'dan gelecek haberi beklemeleri ve onun uygun göreceği şekilde hareket etmeleri; ayrıca Mağrib Trablusu beylerbeyinin bu hususta Cezâyir-i Garb beylerbeyine gönderilen hükmü Cezâyir'e ulaştırması.

Bu dahi.

Mağrib Trablusu beğlerbeğisine hüküm ki:

Mukaddemâ Südde-i Sa'âdetüm'e Yeniçerilerüm Ağası olup hâlâ Cezâyir Beğlerbeğisi ve Kapudânım Alî dâme ikbâlühû Dona[n]ma-i Hümâyûnum ile deryâyâ çıkmak üzre olmağın sen dahi müşârun-ileyh cânibine göz-kulak tutup hâzır u müheyâ olman lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre yanında olan kadırgalar ve rü'esâ vü azebân* ve sâyir asker ile hâzır u müheyâ olup Donanma-i Hümâyûnum cânibine göz-kulak tutup müşârun-ileyh kapudânımla haberleşüp vech ü münâsib gördüğü üzre muhâfaza-i vilâyet husûsında ve gayride envâ'-ı mesâ'î vü ikdâmın zuhûra getüresin ve bu husûs için Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine dahi hükm-i şerîfüm gönderilmişdür; te'hîr itmeyüp irsâl idesin.

Yazıldı.

Hi.

Tekrâr yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Dervîş Beğ kethudâsına virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

1437

Trablus Beyi Dervîş Bey ile Südde-i Saâdet'e hazine getiren on adamının Mısır'daki ulûfelerine dahlolunmaması.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Trablus Beği olan Dervîş dâme izzühûnun on nefer âdemleri Mısır'da dirlik tasarruf idüp; "bu def'a hazîne ile Südde-i Sa'âdetüm'e bile gelüp varduklarında ulûfelerine

dahlolunmamak" bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh ile hazîne ile gelenlerün ulûfelerine kimesneyi bî-vech dahlitdürmeyesin.

Yazıldı.

Hı.

1438

Kendisine Trablus sancağı verilen ve hazîne ile Südde-i Saâdet'e gelen Dervîş'in evinin Mısır kullarından bir kaç adam koşulup emniyetli bir şekilde Trablus'a ulaştırılması.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır beğlerinden hâlâ hazîne ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelen Dervîş *dâme ızzühûya* Trablus sancağı inâyet olunup **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyhün evi Mısır'dan sancağına göçmelü oldukda, Mısır kullarından ihtiyâr idenlerden birkaç nefer âdem bile koşup emîn ü sâlim sancağına ulaşıdurasın.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 975

1439

Karesi ve Biga sancakları kâdîlarına hüküm ki:

Deryâ seferine çıkan Karesi ve Biga sancakları beylerinin yerine sözkonusu sancakların muhafazasına tayin olunan Bostan Çavuş'a memleket muhafazası ve ehl-i fesâdın ele getirilerek cezalandırılmaları hususlarında kadılar tarafından yardım edilmesi.

Hâliyâ Karesi ve Biga sancakları beğleri sipâhîleriyle deryâyâ gidüp inşâ'a'llâhü te'âlâ gelince zikrolunan sancakların hıfz u hırâseti lâzım olmağın Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bostân Çavuş *zîde kadruhû* husûs-ı mezbûr için irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh sancakbeğleri seferden avdet idüp gelince mûmâ-ileyh ol vilâyetleri hıfz u hırâset idüp ve harâm-zâde vü ehl-i fesâdı elegetürüp fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit ü zâhir olanları sûret-i sicilleri ile küreğe gönderüp memleket ü vilâyeti fesâd ü şenâ'atlerinden pâk ü tathîr eyleye ve siz dahı muhâfazaya müte'allik umûrda müşârun-ileyhe gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret eyleyüp bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

1440

İstanbul kasapları sermayesi olarak toplanan akçeye müteveli olan tâcir Mustafa'nın müteveffa Mısır Beylerbeyi Mahmud Bey'deki alacağının ödenmiş olması halinde teslim temessüklerinin, aksi takdirde, belirtilen meblağın Mahmud Bey'in muhallefâtından tahsil olunarak Hazine'ye vasiyet ettiği üsküfleriyle birlikte Hazine'ye gönderilmesi.

Yazıldı.

Sultân Bâyezîd mütevellîsine virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i İstanbul'da kassâblar sermâyesiyçün cem' olunan akçaya Mütevellî iken fevtolan Südde-i Sa'âdetüm müteferrikalarından tâcir Mustafâ'nun defteri mûcebince sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün zimmetinde sene: tokuz yüz yetmiş üç Şa'bânı gurrasinden üç yüz seksen dört bin akça karz ve târîh-ı mezbûrdan tokuz yüz yetmiş beş Receb gâyetine gelince onun onbir hısâbı üzre iki yıllık murâbahadan yetmiş altı bin sekiz yüz akça –ki, cümle dört yüz altmış bin sekiz yüz akça olur– müteveffâ-yı müşârun-ileyhün metrûkât ü muhallefâtından tahsîl olunup Hızâne-i Âmirem'e irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-yı müşârun-ileyhün muhallefâtından zikrolunan mikdârı akça tahsîl itdürüp der-kîse idüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Şöyle ki; teslimine temessük ibrâz olunursa ibrâz olunan temessükleri bile alup gönderesin ki, bunda mezbûr tâcir Mustafâ'nun vârislerinden alına ve müteveffâ-i müşârun-ileyh üsküflerin Hızâne-i Âmirem'e vasiyyet itmişdür; ne mikdâr üsküfî var ise defter idüp cümlesin Hızâne-i Âmirem'e irsâl eylesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 21 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

Hidmetkâr Ca'fer'e virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

1441

Kütâhiyye yayaları beğine hüküm ki:

Kütahya ikinci nevbetlü yayalarının yayabaşı ve mukaddimleriyle birlikte Anadolu Timarları Kethüdâsı Ahmed'in yanında top yuvalağı hizmetinde istihdam olunmak üzere âcilen ihraç edilmesi.

Hâliyâ Kütâhiyye yayalarının bir nevbetlüsü –ki, ( ) neferdür– Bilecik'de* demür top yuvalakları hıdmetinde olup Anatolî Tîmârlarının Kethüdâsı olan Ahmed zîde mecdühû yanına yuvalak hıdmetinde olmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sanca[ğ]unun ikinci nevbetlü piyâdelerin dahı âdet-i kadîme üzre yayabaşları ve mukaddimleri ve altışar aylık zâd ü zevâdeleri ile mu'accelen bî-kusûr ihrâc

idüp emr-i şerîfüm muktezâsınca hıdmet-i mezbûreye varup mübâşeret idüp edâ-i hıdmet itmek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmun vücûda getüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; fermân olunan bir nevbe[t]lü piyâdelerüni mu'accelen ihrâc idüp ihmâl ü müsâhele itmeyüp yayalarını giç veyâ ekstük eyleyüp hıdmet avkolunmalı olmaya; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 22 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

1442

Topurgrad (?) Kal'ası'nda Kethudâ olan Mehmed'e virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

İzvornik ve Böğürdelen Kaleleri'nden Ardenice Kalesi'ne ihraç ve muhafazada istihdam olunan otuz nefer hisar-erinden yerlerine gönderilen sekiz neferin anılan hizmete iade edilmeleri.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sene: 974 Rebî'u'l-evveli'nün evâyilinde İzvornik ve Böğürdelen dizdârlarına emr-i şerîfüm gönderilüp; "İzvornik Kal'ası'nda yigirmi beş nefer ve Böğürdelen Kal'ası'ndan beş nefer hisâr-eri ihrâc idüp Ardenice Kal'ası'na gönderesiz." diyü fermân olunup hâliyâ ol emr-i şerîfüm muktezâsınca zikrolunan neferler ihrâc olunup kal'a-i mezbûreye varup hıdmetde olup lâkin sekiz neferi girü yirlerine ihrâc olundukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, emr-i sâbıkum mücebince mukaddemâ ta'yîn olunan otuz nefer hisâr-erenleri girü kal'a-i Ardenice muhâfazasına gönderüp içlerinden kimesneyi alıkomayasın.

Yazıldı.

1443

Subaşı Ahmed'e virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

Selanik yörükleri olan kâdîlara hüküm ki:

Nevbetleri gelmesine rağmen Rudnik Madeni'ne gitmeyen Selanik yörüklerinin ihraçları hususunda Selanik Yörükleri Subaşı Süleyman'ın adamlarına yardım edilmesi; emre itaat etmeyip inad edenlerinse yarar adamlara koşulup Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Hâliyâ Selanik Yörükleri Sübaşı olan kıdvetül-emâcid ve'l-ekârim Süleymân zîde mecdühû Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "emrüm muktezâsınca Rudnik Ma'deni hıdmetinde olup sübaşılığına tâbi' olan yörük tâyifesinün neveti gelenleri emr-i şerîfüm mücebince hıdmet-i mezkûre içün ihrâc itmek istedikde itâ'at itmeyüp bu sebeb ile hıdmet-i mezkûre avk u te'hîr olmak lâzım geldüğün" bildürüp ol bâbda emr-i şerîfüm taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Her birinüz taht-ı kazânuzda gereği gibi mukayyed olup anun gibi müşârun-ileyhün âdemleri varup nevbeti olan yörük tâyifesin emrüm muktezâsınca hıdmet-i mezkûre için ihrâc itmeğin istedüklerinde oligelen âdet ü kânûn üzre ihrâc itdürüp emr-i şerîfûme mugâyir te'allül ü nizâ' itdürmeyesiz. Şöyle ki; emre itâ'at itmeyüp te'allül ü mîad iderler ise yarar âdemlere koşup müşârun-ileyh yörük sübaşısının âdemisiyle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki, kânûnları üzre siyâset olunalar.

[Yev]mü's-Sebt, fî 23 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

1444

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Gönderilen dört yüz akçenin hak eden yeniçerelere dağıtılması; yayabaşı, atlı zağarcı ve atlı sekbanlardan ikişer neferle dört solak ve dokuz akçeli yirmi yeniçerinin bölüğe çıkarılması.

Hâliyâ yeniçeri kullarum hakkında mezîd-i inâyet-i husrevânem zuhûra getürüp tevzî' için dört yüz akça in'âm idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan kullarum hakkında zuhûra gelen dört yüz akça in'âmı yarar olup müstehikk olanlara âdet-i kadîme mücebince vech ü münâsib gördüğünüz üzre tevzî' eylesesiz ve bundan mâ'adâ iki nefer yayabaşıya ve iki nefer atlı zağarcıya ve iki nefer atlı sekbanlara* ve dört nefer solaka ve tokuz akçalı yigirmi nefer yeniçeri kullarımı –ki, cümle otuz nefer olur– dahı âdet-i kadîme üzre bölüğe çıkarasız.

Yazıldı.

Çâkird (?) Muslî Çelebî'ye virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

1445

Çernovi kâdisına hüküm ki:

Bir hüküm irad edip Eflak halkından bazı kişilerden muhtelif dava ve taleplerde bulunan fakat mahkemeye gelmeyen Mehmed'in hasımlarıyla bir araya getirilerek davasının görülmesi; iddialarının asılsız çıkması halinde men'i ve şayet üzerinden onbeş yıl geçmiş bir husus sözkonusuysa görülmek için emr-i şerifin beklenilmesi.

Eflak Voyvodası Petre mektûb gönderüp; "Hâliyâ Mehmed nâm kimesne hükm-i şerîf îrâd idüp mücerred celb-i mâl için; "Vilâyet-i Eflak'da Kaluc nâm kasaba halkı üç bin kîle tuzum ve yüz re's kara sığırım ve on bin üç yüz akçam yağmâ idüp ve Tırgovişte nâm kasabadan Armans Nikola nâm zimmîyi mudârabe için virdüğüm bin altını ve mezkûr altın ile fâyide itdüğü yigirmi pâre kumâş ile kasaba-i mezbûre porkolabı ve sâyir zimmîler katlidüp esbâb u altını gâret itmişlerdür." diyü şirret ü şekâvet idüp Mirço Voyvoda zamânından mukaddem vâkı' olan kazıyyeyi da'vâ idüp kendüsi gelüp husamâsıyla berâber olmayup hükm-i şerîfi çavuş ile gönderüp iki def'a âdem gönderilüp kendü bi'z-zât taleb olundukda; "Ben varup da'vâ itmezsin; hemân husûs-ı mezbûrı teftîş itmeyüp zikrolunan kasabaların

rençberlerinün rızklarını satup meblağ-ı mezbûrı tahsîl eyleyüp veyâ kendüsi edâ eylesün." diyü cevâb gönderdüğü vilâyet-i mezbûre re'âyâsı her zamânda iftirâsından âciz ü fûr[û]mânde kalmışdur." diyü; "husûs-ı mezbûr hakk üzre teftîş olunup kat'-ı husûmet kılınmak" recâsına arzitedüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ihzâr-ı husamâ kılup bu husûsı onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile şer'le teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı gibi olup mücerred celb ü ahz için te'addî ider ise men' u def' idüp on beş yıldan ziyâde mürûr iden husûsun görilmesine emr-i şerîfüm vârid olmadın istimâ' itmeyesin.

Yazıldı.

Kapudân paşaya virildi. Fî 18 Zi'l-ka'de sene: 975

1446

Kapudân paşaya hüküm ki:

Kaptan Paşa'nın, İspanya ve Malta kâfirine zahire verip gemilerinde kılavuzluk yaptıkları, reâyayı yağmalayıp bir kısmını esir, bir kısmını katlettikleri, vergilerini ödemedikleri bildirilen Makali nahiyesi keferesinin durumunu araştırması; kâfirlerle işbirliği yaptıkları ve fesad işledikleri doğru ise haklarından gelmesi; ayrıca orada bir kale yapılması gerekirse nasıl bir kale yapılabileceği ve kaç mal olacağı hususunu da araştırıp bildirmesi.

Moton Kâdîsı olup Mora Müfettişi olan Mehmed mektûb gönderüp; "Mezistre kazâsında vâkı' olan Makali nâhiyesi deryâ kenârında sa'b u sengistân yirde olmağın keferesi ısyân üzre olup İspanya ve Malta kâfiri ile yek-dil olup zâd ü zevâdelerin virüp ve dâru'l-harb gemilerine girüp kulaguzluk idüp müslimânları ve memleket re'âyâsın gâret ü esir ve nicesin katleyleyüp ve fethdan berü âdet-i ağnâm u harâcların virmeyüp Moton ve Koron ve Kalamata ahâlîsi zulmlerinden âciz kalup gâret olmayınca ıslâhları mümkün olmayup şöyle ki; mahall-i mezbûrda kal'a yapılup livâ-i mezbûrda olan kılâ'dan kifâyet mikdârı hısâr-eri ihrâc olunursa re'âyâ âsûde olup mâl-ı mîrîye dahı nef'ı olduğın" bildürmeğın; "Bu husûsı ifşâ eylemeyüp zü'amâ vü sipâhîleri ile Donanma-i Hümâyûn'a dâhıl olmak niyyeti ile cem'ıyyet idüp Donanma varınca hâzır u müheyâ olasın." diyü hükmi şerîfüm gönderilüp Mezistre beğine dahı; "Sipâhîlerünle hâzır olasın." diyü emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz Donanma-i Hümâyûnum ile ol câniblere varıldukda, zikrolunan nâhiye keferesininün ahvâlin tettebbu' idüp fi'l-vâkı' küffâr ile mu'âmelesi olup müslimânlara ve re'âyâyâ zararları olup ısyânları mukarrer ise emr-i şerîfüm mücebince anda cem' olan zü'amâ vü sipâhî ile vech ü münâsib görüldüğü üzre hüsn-i tedârük ile ol âsîlerün hakkından gelüp gâret itdüresin ve mahall-i mezbûrda kal'a binâ olunmak lâzım olursa ne makûle kal'a binâ olunmak münâsibdür ve ne mikdâr akça ile olur; tahmîn itdürüp ve dahı ol âsîlerün ne vechile haklarından gelüp kal'a binâ olunması nice münâsib görüldüğün yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin.

1447

Arnavut ve voynukların odun ve tekne ağacı kestikleri bildirilen İznikmid'deki hâssa koruların muhafazaya alınması ve emre aykırı olarak ağaç kesenlerin tutulup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

İznikmid kâdısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda vâkı' olan hâssa korılardan ba'zı Arnavud u voynuk tâyifesi geçüp odun u tekne ağacı kesüp koruya zarar eyledüklerin istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Erbâb-ı tîmârdan Sinân Kethudâ vardukda, taht-ı kazânda vâkı' olan koruyu gereği gibi hıfzıtdürüp bir ferde odun ve gayri nesne kesdürmeyesin. Anun gibi varup hılâf-ı emr mezkûr korudan odun u tekne ağacı ve sâyir kereste kesenler eger Arnavud ve eger voynuk tâyifesidür ve eger gayridür; dutup mezbûr ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

1448

Silistre beğine hüküm ki:

Cankirman Kalesi'ne gelerek varoşu yakıp hayvan gasbeden Leh kâfirinin üzerine varılıp Osmanlı ülkesine yaptıkları tecavüzün bertaraf edilmesi.

Cankirman Kal'ası'na Leh kâfiri üşüp varoşı ihrâk idüp ba'zı tavar sürüp te'addî eyledükleri i'lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mu'accelen sancağunda olan sipâhî vü Tatar tâyifesiyle irişüp Memâlik-i Mahrûse'den te'addîlerin def' u ref' eylesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-umûrdandır; bâb-ı ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin.

Yazıldı.

1449

Mezbûr serrâca virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

Istabl-ı Âmire çayırı için Hâslar kazasından her yıl gönderilen miktardan daha az araba geldiğinden, Hâslar kadısının bizzat ilgilenip yeterli sayıda araba göndermesi.

Hâslar kâdısına hüküm ki:

Istabl-ı Âmire çayırı mühimmi için her yıl taht-ı kazândan iki yüz araba gelürken bu sene yüz mikdârı araba gelmiş; olıgeldüğü üzre kifâyet mikdârı araba ihrâc olunmamanun aslı nedür? Bi'z-zât mukayyed olup mu'accelen kifâyet mikdârı araba ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hâssa serrâclardan Kara Mustafâ vardukda, emr-i şerîfüm üzre bi'z-zât nâyibünle mukayyed olup taht-ı kazândan kifâyet mikdârı araba ihrâc eylesin. Husûs-ı mezbûr

ehemm-i umûrdandır; bi'z-zât mukayyed olup itmâm-ı maslahat itmek bâbında mücidd olasın.

Yazıldı.

Mesîh Çavuş'a virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

1450

Bursa'da, şirreti ve müslümanlara zararı müseccel olan İlyas oğlu Mustafa'nın Cezâyir-i Mağrib'e sürülmek üzere yarar adamlara koşularak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Bursa beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "İlyâs oğlu Mehmed'ün şirret ü şekâveti ve müslimânlara zulm ü te'addîsi olduğu defe'âtile sicill olunup sûret-i sicilleri bile gönderildiğin" bildürüp kâdî-askerlerüm cânibinden Pâye-i Serîrüm'e arzolandukda Cezâyir'e sürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrun ol yirden alâkasın kat' itdürüp dahı yarar âdemlerüne koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, Cezâyir-i Mağrib'e sürile.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 5 Zi'l-hicce, sene: 975

1451

Âsi Arapların haklarından gelinmek hususunda Ulyanoğlu tarafından muavenet talebinde bulunulması halinde, her türlü yardımın yapılması.

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

"Ol câniblerde A'râb tâyifesinden ısyân u tuğyân üzerine olup fesâd ü şenâ'atleri olduğın" Ulyân-oğlu i'lâm eyleyüp haklarından gelinmek husûsında mu'âvenet taleb eyledükde müşârun-ileyhe mu'âvenet itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; fi'l-vâkı' A'râb tâyifesinün ısyân üzre olup fesâd ü şenâ'ateri zuhûr idüp itâ'at ü inkıyâd itmedüklerin mûmâ-ileyh i'lâm eyleyüp haklarından gelinmek bâbında mu'âvenet taleb ider ise te'hîr itmeyüp her vechile mu'âvenet ü muzâheret idüp ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.

Tezkire-i Sâni Hızır Beğ ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 26 Zi'l-ka'de, sene: 975

1452

İsimleri yazılı Tatar mirzalarına belirtilen miktarlarda salyâne tayin olunduğu.

Kefe nâzırına hüküm ki:

Hâliyâ Tatar mî[r]zâlarından Mübârek Giray ve Bahşı Sâ'at ve İslâm ve Gâzî nâm mîrzâlara mezîd-i merhametümden Kefevî akça hısâbı üzre Mübârek Girây'a elli beş bin ve

mâ'adâsına ellîşer bin sâlyâne ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, fermân-ı âlî-şânım muktezâsınca mezkûrlara ta'yîn olunduğı üzre Kefevî akçadan sâlyânelerin tasarruf itdürüp defterüne kaydeyleyesin.

Yazıldı.

1453

Şehir sübaşına virildi. Fî 26 Zi'l-ka'de, sene: 975

İstanbul ve Galata kâdîsına hüküm ki:

Kapatılmalarına dair daha önce bir çok hüküm gönderilmesine rağmen hâlâ faaliyet gösteren İstanbul ve Galata'daki kahvehâne, meyhâne ve bozacıların hemen kapatılmaları; ellerinde şarapları varsa içine tuz katılarak sirke yapılması; yasağa muhalefet edenlerin bildirilmesi.

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "İstanbul ve Galata'da vâkı' olan eger mey-hâne vü kahve-hânedür ve eger Tatar bozası işlenen mahallerdür; külliyyen ref' olunmak" fermân olunmuşdı. Hâliyâ üslûb-ı sâbık üzre kemâ-kân mey-hâneler ve kahve-hâneler işleyüp ve Tatar bozası satılup fisk u fücûr olduğı istimâ' olundu. İmdi; ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda her birinüz tamâm mukayyed olup eger İstanbul'da ve eger Galata'da vâkı' olan mey-hâne vü kahve-hâneleri külliyyen def' u ref' idüp hamrları var ise tuz katup sirke itdürüp emr-i şerîfûme muhâlîf iş itdürmeyesiz. Memnû' olmayanı isimleriyle yazup bildüresiz; dâyimâ bu emr-i şerîfümün icrâsında mukayyed olup ana muhâlîf iş olmakdan ih[tî]yât üzre olasız.

Yazıldı.

1454

Tezkireci Hızır Beğ ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 26 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yemen beylerbeyi, Arap eşkıyasının gittikçe azıttığını ve durumun kritik bir hal aldığı bildirildiğinden, Osman Paşa'nın gemilere bindirilip bir an önce Yemen'e gönderilmesi; onu takiben de Vezir Mustafa Paşa'nın eksikliklerini tamamlayıp gemilere binerek Yemen'e çıkması ve düşmanın bertaraf edilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Yemen ahvâlin" bildürüp; "henüz asâkir-i mansûreden kimesne varup vusûl bulmaduğın ve eşkıyâ-yı A'râb etrâf u cevânibe müstevlî olup mütefassıl olmak üzre olduğın" bildürmüş. İmdi; bundan akdem; "Osmân Paşa âlât-ı harb ile gemilere girüp mu'accelen varup irişüp ba'dehû serdâr olan Vezîrüm Mustafâ Paşa dahı tedârük olunan gemilerle sâyir asâkir-i mansûre ile varup irişmek ardınca ola." diyü emrüm olmuşdı. Bu zamâna değin te'hîr olmağa bâ'ıs ne olmuşdur; ma'lûm olmak lâzım olup ve emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca Osmân Paşa te'hîr u tevakkuf itmeyüp mevcûd olan yarak ve zâd ü zevâde ile gemilere girüp mahall-i me'mûra müteveccih olmasın emreyleyüp **buyurdum**

ki:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr u tevakkuf itmeyüp mevcûd olan gemilerle varup a'dâ-yı bed-re'yün memleket ü vilâyetden dest-i te'addîsin kesüp akabince Vezîrüm Mustafâ Paşa *dâme ikbâlühû* dahı lâzim olan husûslarını görüp gemiler ile azîmet eyleyüp bi-mâyeti'llâhi te'âlâ itmâm-ı kâr müyesser olmak bâbında envâ'-ı sa'y ü ihtimâm oluna. Bu bâbda müşârun-ileyhimâyâ dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür; ana göre mukayyed olalar. Husûs-ı mezbûr gâyet ehemmi umûrdandır; te'hîr u terâhî zamânı değildir; düşmene ruhsat virilmeyüp göz açdurmayup irişmek ardınca olmak gerekdür. Tedârük olunması lâzim olan husûsların mu'accelen tedârük idivirüp birbiri akabince müstevfî zehâyir ile asâkir-i mansûrenün mahall-i me'mûra irsâl ü îsâli bâbında var kuvveti bâzûya getirüp mücidd ü sâ'î olası.

Yazıldı.

Hı.

1455

Osman Paşa'nın daha fazla gecikmeden hazır gemilere mevcut zahire ve askerle binerek bir an önce Yemen'e ulaşması; Vezir Mustafa Paşa'nın da kalan askerlerle daha sonra geleceği.

Osmân Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Mevcûd olan gemilerle ve hâzır olan askerile gemilere girüp Yemen cânibine sür'at üzre azîmet eylesin." diyü emrüm olmuşdı. Yemen beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "henüz asâkir-i mansûreden vilâyet-i Yemen'e kimesne varmayup a'dânun etrâf u cevânibine sirâyeti olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü kat'â te'hîr u terâhî itmeyüp emrüm mûcebince hâzır olan gemilerle ve mevcûd olan zehâyir ü asker ile gemilere girüp mu'accelen vakti ve mevsimi ile mahall-i me'mûra irişmek ardınca olası. Akabünce Vezîrüm Mustafâ Paşa *dâme ikbâlühû* dahı sâyir asâkir-i mansûre ile gemilere girüp a'dâyâ ruhsat virilmeyüp birbiri akabince ale't-tevâlî irişmek ardınca olalar. Husûs-ı mezbûr gâyet ehemmi umûrdandır; kat'â tevakkuf u tereddüd eylemeyüp emrüm üzre gemilere girüp mahall-i me'mûra irişmek bâbında gereği gibi mücidd ü sâ'î olası.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 24 Zi'l-ka'de, sene: 975

1456

Vezir Mustafa Paşa'nın askerleriyle bir an önce gemilere binip Yemen'e giderek düşmanı bertaraf etmesi; ayrıca daha önce zahire yüklü gemilerle Yemen'e gönderilen Muha kapudanının görevini yerine getirip getirmediğini de bildirmesi; şayet görevinde ihmalkâr davranmışsa adı geçeni hapsedip durumu bildirmesi.

Yazıldı.

Tezkire-i Sâni Hızır Beğ ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Yemen beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "a'dânun nev'an ruhsat virilmekle etrâf u cevânibine te'addîsi sirâyet idüp henüz asâkir-i mansûreden bir ferd varmayup askerün mu'accelen irişmesi lâzım olduğın" bildürüp ve bundan akdem [Mısır] beğlerbeğisine ve Osmân Paşa'ya ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Sen ki* San'â Beğlerbeğisi Osmân'sın, aslâ te'hîr u terâhî eylemeyüp mevcûd olan zâd ü zevâde ve yarak [u] asker ile mu'accelen gemilere girüp Yemen'e irişmek ardınca olasın." ve; "Sen ki Mısır beğlerbeğisisin, lâzım olan husûsları her ne tarîk ile mümkün olursa tedârük idüp avk u te'hîr olunmayup müşârun-ileyhi gemilerle mahall-i me'mûra irsâl eyleyüp dahı akabince sâyir asâkir-i mansûre ile Vezîrüm Mustafâ Paşa'nun lâzım olan zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp aslâ bir husûsa tevakkuf olunmayup vech ü münâsib görüldüğü üzre itmâm-ı maslahat itmek ardınca olup asâkir-i mansûreyi ve sâyir mühimmâtı birbiri ardınca ale't-tevâlî ve't-te'âkub irsâl ü îsâl eylesin." diyü emrüm olmuşıdı. İmdi; ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür; bu zamâna değin te'hîr olunup a'dâya irhâ-yı mân eylemeğe bâ'ıs ne olmuşdur; ma'lûmum olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr u tevakkuf olunmayup cibilletinüzde merkûz olan envâ'-ı fîkr ü firâset ve asnâf-ı tedârük ü şecâ'atün muktezâsınca bezl-i makdûr eyleyüp a'dâya ruhsat vormeyüp mümkün olup maslahat elvirdüğü üzre mevcûd olan gemilere girüp dahı sür'at üzre azîmet idüp bi-mâyeti'llâhi te'âlâ envâ'-ı fütûhât-ı cemîle ile yüz aklıkları müyesser ü mukadder olmuş ola ve bundan akdem Muhâ kapudânı bir mikdâr zahîre ile gemilere girüp ol cânibe gönderildiği i'lâm olunmuşıdı; varup me'mûr olduğu hıdmet[i] itmâma irişdürmüş midür yohsa ihmâl ü müsâhele mi eylemişdür? Eger müsâhele eylemiş olup hıdemât-ı hümayûnda ihmâl eylemiş ise tutup habsidüp dahı ahvâlin vukû'ı üzre arzeyesin ki, sonra emrüm ne vechile sudur ider ise amel olunup sâyir uğur-ı hümayûnumda vâkı' olan hıdemât-ı hümayûnumda ihmâli olanlara mûcib-i ibret ü nasîhat ola. Bi'l-cümle vilâyet-i Yemen'e vakti ve mevsimi ile varup irişmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle vücûda getüresin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

1457

Ahmed Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

Kefil-bi'l-mal olmadığı halde kardeşi Amir'in Hazine'ye olan borcunun kendisinden istenmesinden şikâyetçi Şeyh İsa'nın kardeşi Şahin'in iddiasının araştırılarak gereğinin yapılması; ayrıca Şeyh İsa'nın her kimde bakâyası varsa tahsil edilmesi ve adı geçen ve oğlunun mirî ile alâkaları kesildikten sonra güzeşte ulûfelerinin ödenmesi.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Şeyh Îsâ karındaşı Şâhîn ile Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "karındaşı Âmir için; "Mîrîye kırk kîse akça deyni vardır." diyü müşârun-ileyhden taleb olunduğın ve mîrîye oğlı için otuz kîse ve Âmir için yigirmi kîse teslîm eyledüğün ve kefil olmaduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Abdî Çavuş vardukda, bu husûsı onat vechile hakk üzere teftîş eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' mezkûr Şâhîn merkûm Âmir'e kefil bi'l-mâl olmayup hılâf-ı şer' taleb olunursa mezkûrları hılâf-ı şer' rencide itdürmeyesiz ve merkûm Şeyh Îsâ'nun zimmetinde bakâyâsı var ise her kimde ne mikdâr nesnesi var ise –ki, bi-hasebi'-ş-şer' sâbit ola– aslâ hılâf-ı şer' te'allül itdürmeyüp şer'le müteveccih olanlardan alıviresiz ve Şeyh Îsâ'nun ve oğlunun mîrîye olan alâkaları bertaraf olup bi't-tamâm haklaştuklarından sonra güzeşte ulûfelerin viresiz.

Yazıldı.

1458

Mehmed Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

İskenderiyye beyinin, Yemen'den gelen iki ulakla Şeyh Îsa'nın kardeşini Mısır beylerbeyine ulaştırılması.

İskenderiyye beğine hüküm ki:

Yemen'den gelen iki nefer ulağla Şeyh Îsâ'nun karındaşı sana vusûl buldukda Mısır beğlerbeğisine mu'accelen ulaşturmak emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrlar sana vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mu'accelen Mısır beğlerbeğisine emîn ü sâlim ulaşturasın.

Yazıldı.

1459

Hı.

Kaptan Paşa'nın, Yemen'den gelen iki ulakla Şeyh Îsa'nın kardeşini Rodos beyine ulaştırması.

Kapudân paşaya hüküm ki:

Yemen'den gelen iki nefer ulağla Şeyh Îsâ'nun karındaşı mu'accelen Rodos beğine ulaştırılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrlar sana vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp mezkûrları emrüm üzere mu'accelen Rodos beğine emîn ü sâlim ulaşturasın.

1460

Rodos beyinin, Yemen'den gelen iki ulakla Şeyh Îsa'nın kardeşini İskenderiye beyine ulaştırması.

Yazıldı.

Hi.

Rodos beğine hüküm ki:

Yemen'den gelen iki nefer ulağla Şeyh Îsâ'nun [karındaşı] sana îsâl için emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi ve Kapudânum Alî dâme ikbâlühûya irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh mezkûrları sana gönderüp vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mu'accelen İskenderiyye beğine îsâl eylesin.

Yazıldı.

1461

Şikâyeteye gelenlerden Muhammedkulı nâm kimesneye virildi;
bî-pâdur. Fî 28 Za., sene: 975

Sincar beyinden şikâyetçi olan reâyanın iddialarının teftîş olunarak sâbit olan haklarının alıverilmesi.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Nefs-i Sincar'dan ba'zı kimesneler Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp Sincar sancağbeği[n]den şekvâ itmeğin ta'yîn-i mâdde idenlerün kazıyyeleri şer'le teftîş olunmak için mufasssal hüküm-i şerîfüm virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Ol hüküm-i şerîfüm mücebince toprak kâdîsmun ma'rifeti ile teftîş idüp fukarâ hakkın onat vechile görüp hiç bir tarafa meyl ü muhâbâ olmayup sâbit olan haklarını alıvirüp tekrâr şikâyet itdürmeysin.

Yazıldı.

1462

Bilecik kâdîsına hüküm ki:

Bilecik'de kadife işleyen ustalarla ilgili olarak defter-i atıkde herhangi bir vergi kaydı bulunmadığı halde Vilâyet Muharriri Zaim Mustafa'nın tezgah başına iki altın vergi ihdas ettiği ve halka zulmettiği iddia edildiğinden, kapsamlı bir araştırma yapılarak sonucun arzedilmesi ve kimsenin zulme uğratılmaması.

Hâliyâ Bilecik kasabası halkı Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "bi'l-fi'l vilâyet tahrîrinde olan Za'im Mustafâ kasaba-i mezbûrede katife işleyen üstâdlarından defter-i atıkda nesne kayd yoğken mücerred celb ü ahz için her dezgâhdan deftere ikişer altın kayditdürüp ve ba'zı bid'atler ihdâs eyleyüp re'âyâyı rencîde itmekden hâlî olmaduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' dezgâhlarından defter-i atıkda nesne mukayyed olmayup defter-i atıka muhâlif bid'atler ihdâs eyleyüp dahı rencîde eyledüğü vâkı' midür, ne makûle bid'atler ihdâs eylemiştir, kimesneden ahz ü celb eylemiş midür, zulm ü te'addîsi nedür;

gavrine irişüp dahı ha[k]ıkati üzre mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e bildüresin ve ol vechile bid‘at ihdâs itdürmeyüp kimesneye hayf u te‘addî itdürmeyesin.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 25 Zi'l-ka‘de, sene: 975

1463

Istabl-ı Âmire'ye otluk çekmek için Silivri ve Çorlu'dan her yıl gönderilmekte olan arabaların bu yıl eksik gönderildiği bildirildiğinden, bunun sebebinin araştırılıp bildirilmesi ve yeterli miktarda araba gönderilmesi; ancak araba ihracında reâyaya adaletle davranılıp zulmedilmemesi.

Silivri ve Çorlu kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Istabl-ı Âmirem'e çekilügelten otluk mühimmi içün kadîmden ihrâc olunan arabalar âdet-i kadîme üzre ihrâc olunmayup bu yıl noksân üzre olduğu i‘lâm olunmağın taht-ı kazânuzdan her yıl otluk mühimmi içün ihrâc olunulugelen araba bu yıl noksân üzre olmağa sebep nedür, sizün ihmâlinüzden midür, yohsa mübâşirînün tama‘-ı hâmindan midur, nicedür?

[Buyurdum ki:]

Müşârun-ileyh çavuşum ma‘rifetiyle teftîş ü tefahhus idüp dahı mu‘accelen kifâyet mikdârı araba ihrâc idüp itmâm-ı maslahat eyleyüp ve husûs-ı mezbûrı vukû‘ı üzre yazup çavuşumla arzeyelesiz. Vakti ve mevsimi geçmedin çıkageldüğü üzre mu‘accelen araba ihrâc idesiz. Ammâ; arabası ihrâc olanlarına himâyet olmayup fukarâya hayfolmakdan ihtiyât üzre olup adâlet üzre ihrâc idüp mübâşirînden ve gayriden bu bahâne ile ahz ü celb olunmakdan hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

Arzı getüren Dânişmend Abdullâh'a virildi. Fî 26 Zi'l-ka‘de, sene:

1464

975

Pirgâyib isimli şakinin yakalanıp asılmasına yardım eden kimselere çeşitli şekillerde zulümler yaptıkları ve bir yolunu bulup ulûfeli sınıfa geçtikleri için kendilerine dokunulmadığı bildirilen adı geçen şakinin yoldaşlarından Bahadır ve Abdürrezzak'ın yakalanıp teftîş olunmaları; üzerlerine herhangi bir suç sâbit olursa hapsolunmaları ve durumlarının bildirilmesi.

Niğde beğine ve Ürgüb kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Ürgüb kâdîsısın, Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Boyalı nâm karyeden Pîr-Gâyib bin Osmân [nâm] ehl-i fesâdı ahz içün emr-i şerîf vârid olup bölük seçilüp elegeldükde şer‘le salbolunup hâliyâ mezbûrun şerîklerinden Bahâdır ve Abdürrezzâk nâm kimesneler gelüp mezkûrun ahzine mu‘âvenet iden kimesneleri muttasıl rencîde idüp ve bir bahâne ile kimisin habsitdürüp ve kimin mâlın alup envâ‘-ı zulm ü hayf idüp bir tarîkla ulûfeye mutasarrıf olmağla kimesne ahzine cür‘et idemeyüp ve kendü[ler] dahı itâ‘at-i şer‘

itmez[ler]." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları elegetürüp ve ahvâllerin şer'le tefahhus eyleyüp göresiz; şer'le üzerlerine nesne sâbit olur ise mezkûrları habsidüp ahvâllerin yazup arzeyeleyesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 26 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 27 Zi'l-ka'de, sene: 975

1465

Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Daha önce Yemen için Şam'dan istenen kavvasların bir an önce ihraç olunup başlarına bir serdar tayin olunarak görev yerlerine gönderilmeleri.

Bundan akdem Yemen levâzimi için vilâyet-i Şâm'dan müretteb ü mükemmel ( ) nefer kavvâs ihrâc olunup Yemen'e irsâl olunmağın sana ve vilâyet-i Şâm kâdîlarına ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr itmeyüp emr-i sâbık üzre zikrolunan ( ) nefer kavvâsı ber-vech-i isti'câl müretteb ü mükemmel ihrâc itdürüp vech ü münâsib gördüğün üzre zâbıt u serdâr ta'yîn idüp mahall-i me'mûra irsâl eyleyesin.

Yazıldı.

1466

İskenderiyye kazâsından ma'zûl olan Nûrullâh'a hüküm ki:

Istabl-ı Âmire'ye otluk çekmek için her yıl Silivri ve Çorlu'dan gönderilmekte olan arabaların bu yıl eksik gönderilmesinin kadıların ihmâlinen mi, yoksa bu iş için görevlendirilen kişilerin yolsuzluğundan mı kaynaklandığının teftiş edilip neticenin arzedilmesi.

Istabl-ı Âmirem otluğın için Silivri kazâsından üç yüz araba ve Çorlu kazâsından kadîmden dört yüz araba ihrâc olunugelmiş iken bu def'a* haylî noksân üzre ihrâc olunup bâkîsi avk u te'hîr olunmağın husûs-ı mezbûr Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ zîde kadruhû mübâşeretiyile görülmegin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, dikkat ü ihtimâm ile teftiş idüp göresin; kadîmden ihrâc olunulugelen arabalar noksân üzre ihrâc olunmağa bâ'ıs kâdîların ihmâl ü müsâhelesinden midür yohsa mübâşirînün ahz ü celb için himâyet eylemelerinden midür, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp dahı ber-vech-i isti'câl kifâyet mikdârı araba ihrâc idüp ve re'âyâ tâyifesinden anun gibi ba'zısı; "Toğancı vü küreci vü elliciüz; ağalarımızdan tezkirelerimiz var." didüklerine i'tibâr itmeyüp oligelen âdet üzre hıdmete ihrâc eyleyesin ve ma'lûmun olduğu üzre vukû'ı üzre yazup arzeyeleyesin.

1467

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.

Firar eden mirî Frenk ve Macar esirlerden yakalananların, bunların kendi kölesi olduğu iddiasıyla dışarıdan müdahale edenlere itibar edilmeyip Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri; bu gibi iddia sahiplerinin davalarının İstanbul'da görüleceği.

Mahrûse-i İstanbul'dan ( ) varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ mirî Frenk ve Macar esirlerinden ba'zı firâr idüp birkaçı elegendü gönderilüp ba'zı esirler dahı elegirdüğünde hâricden kimesneler; "Bizüm kulumuzdur." diyü mânî' oldukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup anun gibi mirî esirlerden her kankınızın taht-ı kazâsında elegendmiş esir bulunursa kimesneye aslâ te'allül itdürmeyüp fermân-ı şerîfümle varan kimesne ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Eger kimesne; "Kulumdur." diyü taleb iderse Atebe-i Ulyâm'da görilüp mirî esir olmayup abd-i memlûki ise şer'le virile. Bu bahâne ile mirî esirlere kimesneyi dahlitdürmeyüp elegelmeleri bâbında ikdâm u ihtimâm eylesiz.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

1468

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Sınırı geçip bazı yerleri yağmalayan ve şu anda Cankirman sahrasında oldukları belirtilen Tatarların ellerindeki Leh ve Boğdan esirlerinin alınarak emanete konulması ve bu harekete hanın kendilerine gelen yarlığı dolayısıyla kalkıştıkları iddia olunan mütecâvizler hakkında da ayrıntılı bir araştırma yapılarak sonucun bildirilmesi.

Hâliyâ Akkirman kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf vârid olup; "Her kimün elinde Boğdan ve Leyh esirleri bulunursa itlâk olup sâhibine virile." diyü fermân olunup tenbîh için Tatar ağaları ihzâr olunup te'kîd olundukda; "Bize sefer için hânun yarlığı ve âdemleri gelüp da'vet olundukda nehr-i Tuna'dan ubûr idüp hâna dahı varmayup; "Leyh ahde mugâyir iş eylemişdür." diyü fuzûlî Leyh vilâyetine varup ba'zı yirleri gâret idüp dört-beş bin mikdârı Tatar ve gayri ellerinde esir ile Cankirman sahrâsına geçmek üzredür." didüklerinde bunca tâyife geçer ise emre muhâlif iş olur; geçmezler ise sahrâ-yı mezkûrda olan koyun ocaklarına zarar idüp havfindan iskeleden ve gayri yirlerden geçen tâyifenün habsolunmağa kâbil olanı habsolunup kefile kâbil olan kefile virilüp esirleri alınup emânete virilmek sadedindedür." diyü arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, o makûle emre mugâyir iş idenler ne asıl kimesnelerdür ve bu mertebeye

ikdâm eylemeğe sebep ne olmuşdur, nicedür; teftîş ü tefahhus idüp dahı arzolunduğı üzre esîrlerin alup emânete koyup ahvâllerin vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Yeniçeri muhızırına virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

1469

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Yeniçeri Mehmed'in üç parmağını kestiğinin sâbit olması üzerine kendisine teslim edilen Hüseyin bin Fethullah'ı hapsetmeyip aleyhinde şهادette bulunanları tomruğa vuran Zigetvar voyvodasının küreğe konulmak üzere Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.

Sigetvar kâdısı Südde-i Sa'âdetüm'e sûret-i sicil gönderüp; "Hüseyin bin Fethullâh nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Mehmed'ün kılıç ile elin çalup üç parmağın düşürdüğü şer'le sâbit oldukda mezbûr Hüseyin Sigetvar voyvodasına teslim olunup ba'dehû mezbûr voyvoda bu bâbda şهادet idenleri tomruğa urup ve fesâd iden merkûm Hüseyin'i habsitmeyüp kendü evinde meclis kurdurup ol şâhidlerün itlâkı için âdem gönderdükde mezbûr voyvodanın evinde boş bulunduğın" i'lâm itdüğü kâdî-askerlerüm tarafından Pâye-i Serîr-i Ma'delet-masîrüm'e arzolunmağın mezbûr voyvodanın küreğe koşılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Kazıyye arzolunduğı gibi ise mezbûr Sigetvar voyvodanın kayd [ü] bend ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki, emrüm üzre küreğe koşıla.

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

1470

Sigetvar beğine hüküm ki:

Zigetvar'da Dergâh-ı Muallâ yeniçerilerinden Hamza'nın elini kılıçla kesen beşli tâifesinden Divâne Kurd'a siyaset olunması.

Hâliyâ Sigetvar kâdısı Südde-i Sa'âdetüm'e sûret-i sicil gönderüp; "anda olan beşlü tâyifesinden Dîvâne Kurd nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Hamza'nın kılıç ile elini çalup mecrûh idüp üzerine şer'le sâbit ü sicill olduğın" bildürdüğü kâdî-askerüm cânibinden Pâye-i Serîr-i Ma'delet-masîrüm'e arzolunmağın mezbûr Dîvâne Kurd'a siyâset emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr Dîvâne Kurd'a siyâset idüp emrüm yirine varduğın bidüresin.

1471

Soğucak Beyi Kamtuk'un vefatıyla çocukları tarafından tasarruf edilip amca oğulları tarafından tevzi ve taksim taleplerine konu olan Soğurcak karyesi ve reâyası hakkında, kanuna aykırı iş yaptırılmaması; arza muhtaç olan hususların bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Hüseyin'e virildi. Fî 2 Zi'l-hicce, sene: 975

Kefe beğine, Taman kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Soğucak Beği olan Kamtuk nâm zimmî mürdolup diğer karındaşı olan Mahmûd (?) dahı fevtolup mukaddemâ mürdolan Kamtuk oğulları Natihon (?) ve Kastok ve Tarrin (?) ve Kelok nâm zimmîler elinde olup zabt u tasarruf iderlerken müteveffâ-yı mezbûr Mahmû[d]'un (?) oğulları; "Zikrolunan Soğurcak karyesi re'âyâsından bize dahı hissa gerekdür." diyü dahlidüp; "Re'âyâyı tevzî' iderüz." diyü nizâ' iderler imiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup zikrolunan zimmîlere mürdolan babalarından intikâl iden yirlerin ve ra'ıyyetlerin olgelene muhâlif; "Tevzî' u taksîm idelüm." diyü şer'a ve kânûna muhâlif nizâ' iderler ise men' u def' idüp şer'-ı kavîme, olgelene mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz; itmek isteye[n]leri men' idüp memnû' olmayup muhtâc-ı arz olan[1] yazup bildüresiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

Kethudâsı Behrâm'a virildi. Fî 2 Zi'l-hicce, sene: 975

1472

Mağrib Trablusu beylerbeyinin, düşman donanması ve düşmanın Osmanlı donanmasının denize açılması hususundaki düşüncesi hakkında gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin elindeki gemilerin eksiklerini tamamlayarak tam teçhizatlı bir şekilde hazır olup etrafa göz kulak olması ve Kaptan Paşa ile haberleşip uygun bir yerde buluşup Donanma'ya katılarak hizmette bulunması.

Mağrib Trablusu beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârın kadirge vü barçalar ile Anapoli'de dernek idüp Do[na]nma-i Hümâyûn çıkmak ihtimâli olmazısa bir yire düşmek fikr-i fâsidleri [olup] hâlâ Şevvâl'ün yiğirmi beşinde dil alınup sefâyin-i nusret-karâyin deryâ yüzine revâne olunması haberin melâ'în-i hâsirîn istimâ' eyledüklerinde; "Bu takdîrce maslahat görmeğe iktidârımız yokdur." diyü meşveret itdüklerin" bildürmişsin. Ol bâbda her ne tahrîr olunmuş ise ale't-tafsîl ma'lûm olup ılm-i şerîfüm muhît olmuştur. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Sen dahı yanunda olan gemilerin kusûr u noksânı ne ise bi't-tamâm görüp müretteb ü mükemmel dâyimâ hâzır ve etrâf u cevânibe nâzır olup dahı inşâ'a'llâhü te'âlâ Donanma-yı Hümâyûnum ile kapudânım ol câniblere karîb oldukda mukaddem haberleşüp ne mahalde mülâkât itmek vech ü münâsib görilürse varup müşârun-ileyhe mülâkât olup maslahat elvirdüğüne göre hıdmetde bulunmak bâbında cibilletünde merkûz olan şecâ'at ü şehâmetün zuhûra getüresin.

1473

Yazıldı.

Leh askerlerinin Cankirman Kalesi'ni muhasara edip varoşunu yaktıkları yolundaki haberin aslının araştırılıp neticesinin bildirilmesi.

Akkirman beğine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Leyh beğlerinden Ostorovski Ban ve gayri beğler on bin asker ile Cankirman* Kal'ası'na gelüp taşra bulunan sığır u koyunların alup ihâta itdüğün ve Cankirman dizdârı dutılan dili gönderüp i'lâm eylemeğin sen dahı Cankirman câniblerine gidüp ve dil ulağla gönderilüp yardım lâzim olduğın" bildürüp ve zikrolunan kal'ayı Leyh askeri muhâsara idüp varoşın ihrâk eyledükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' Leyh askeri kal'a-i mezbûreye müstevlî olup varoşın ihrâk eyledükleri vâkı' midur, nicedür; aslı ile ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 975

1474

Kapudân paşaya hüküm ki:

Şeyh İsa'nın akrabalarından Şahin'in, Mısır'da görülecek davası dolayısıyla tutuklu olarak İskenderiye üzerinden Mısır beylerbeyine gönderilmesi.

Şeyh Îsâ akribâsından Şâhîn nâm kimesnenün Mısır'da görülecek husûsı olup Mısır'a varılması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Kayd [ü] bend idüp İskenderiyye'den Mısır beğlerbeğisine teslim oluna. Husûs-ı mezbûr mühimdür; tevakkuf olunmayup emrüm üzre mezbûr Şâhîn'i kayd [ü] bend ile İskenderiyye'den Mısır beğlerbeğisine irsâl ü îsâl eylesin.

1475

Bilecik Madeni'nde yuvalak imâli ile görevlendirilen Anadolu timarları kethüdasının, bu işe kendi gitmeyip yerine oğlunu yolladığı, onun da kendi hevâsında gezmesi sebebiyle hizmetin muattal kaldığı bildirildiğinden, kethüdanın bir an önce gidip işinin başına geçip taahhüd ettiği miktarda yuvalağı hazırlaması; aksi takdirde cezalandırılacağı.

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 26 Zi'l-ka'de, sene: 975

Anatoli Tîmârları kethudâsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i şerîfüm gönderilüp; "Bilecik Ma'deni'nde yaya vü müselleme beğleri kullarumla top yuvalağı hıdmetine ta'yîn olunup gereği gibi sa'y ü ihtimâmın zuhûra getüresin." diyü emrüm olmuş idi. Hâlâ hıdmet-i mezbûrede olan müşârun-ileyhim kullarum ittifâkla Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "sana fermân olunan hıdmete varmaduğundan mâ'adâ bir tâze oğlun yirüne gönderüp gice vü gündüz fisk [u] fücûr üzre kendü hevâsında olup ve beğler ile hüsn-i ittihâd u ittifâk üzre olma[ma]ğla hıdmet mu'attal kalup yuvalak tahsîl olunmaduğı" i'lâm olunup arz aynı ile sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Varıcak, aslâ vü kat'â te'hîr u tevakkuf itmeyüp bi'z-zât kalkup mahall-i me'mûra varup bilmedüğün husûsı anda olan ehl-i vukûf ile müşâvere idüp uhdene alduğun üzre itmâm-ı maslahat etmek bâbında gereği gibi mukayyed olasın. Yuvalak husûsı ehemmi-mühimmât dandır; sâyir husûsa kıyâs olunmayup bi'z-zât mukayyed olasın. Bu bâbda sonra beyân itdüğün özrün makbûl olmayup mes'ûl olursın; ana göre basîret üzre olasın. Otuz beş bin aded yuvalak hâzır u müheyâ olmasın uhdene almışsındur. Şöyle ki; biri eksük ola, sonradan mu'âteb olman mukarrerdür; sa'y ü cehd idüp hıdmetün itmâma irişdüresin.

Kethudâsına virildi. Fî 14 Muharrem, sene: 976

1476

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Gilan'ı alarak idaresine kendi sultanlarından birini atadığı ve daima silâh imâl ettirdiği bildirilen İran şahının muhtemel bir harekâtına karşı Erzurum Beylerbeyiliği'ndeki züamâ, erbâb-ı timar vs. asker halkının silâhlarındaki noksanlar tamamlanıp tam teçhizatlı bir şekilde hazır tutulması; ancak bu hazırlıkların başkaları tarafından bilinmemesi için de gerekli tedbirlerin alınması.

Mektûb gönderüp; "Yukarı Cânib'de Gîlân vilâyeti fetholunup ve Hân Ahmed bi'l-fîl habsde olup vilâyet-i mezbûreye şâhun kendü sultânları nasbolunduğın ve kendüsi bi'z-zât hareket üzre değildir. Ammâ; muttasıl her tarafa asker gönderüp serkeşlik eyleyenlerin umûrında ve müşkil yirleri açdurmakda ve şehrinde dâyimâ âlât-ı ceng işletmekden hâlî olmayup ve gelen ilçinün ahvâlin" bildürmüşsin. Andan gayri dahı her ne dimiş isen ale't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. İmdi; sen dahı beğlerbeğili[ğü]ne müte'allik olan ümerâ vü zü'amâ vü sipâhî kullaruma ve gönüllü tâyifesine âlât-ı harb u kıtâlle* müheyâ olmaları husûsı terğîb idüp kendü cebelülerünü ve sipâhîlerin dahı kânûn üzre cebelülerin kusûr konılmayup mükemmel olmaların emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp hufyeten beğlerbeğiliğüne müte'allik olan ümerâ vü zü'amâ ve sâyir erbâb-ı tîmâr kullaruma gereği gibi muhkem tenbîh ü te'kîd

eyleyesin ki, her biri cebe vü cevşen ü cebelüleri ve sâyir âlât-ı harb [u] kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâl ile müretteb ü mükemmel hâzır u müheyyâ olup aslâ vü kat'â bir nesnelerinde kusûr u noksân komayup müretteb olalar ki, anun gibi nâ-gâh bir hıdmet vâkı' olursa ber-vech-i isti'câl çıkılıp aslâ tevakkuf lâzım gelmeye. Ammâ; zikrolunan husûsda bir vechile hüsn-i tedbîr ü tedârük eyleyesin ki, hâricden kimesne âgâh olup öte cânibe mün'akis olmamak bâbında tamâm basîret ü intibâh üzre olup envâ'-ı sa'y ü ikdâmın zuhûra getüresin.

Yazıldı.

1477

Mezistre kâdisına, Sancağı Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Menvaşya Kalesi Dizdârı Mehmed'in, dirlik ve timarlarda yolsuzluk yaptığı, eşkiya leventlerle işbirliği içinde olduğu, kale neferlerine ve fukaraya zulmettiği şeklinde hakkında vaki olan şikâyetlerden dolayı teftiş edilip üzerine sâbit olan maddelerin sicil sûretleriyle arzedilmesi.

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Kal'a-i Menvaşya Dizdârı olan Mehmed neferâta; "Gedüğünüz virmeysesiz." diyü tîmârların yaru yazusına alup zabtiddürüp ve berât olmadın ba'zı tîmârlar tasarruf idüp mâbeynde on bin akçadan ziyâde mâl ekleyeyüp ve Kara Memi ve Hasan nâm levendler ile yek-dil olup kal'aya getirüp tamâm zahîrelerin virüp deryâyâ çıkduklarında Dergâh-ı Sa'âdet tâcirlerinden birine râstgelüp esbâb u metâ'ın gâret idüp yoldaşlarından dört nefer acemî-oğlanı ve sâyir müslimânları ve re'âyâyı katlidüp yine dizdâr-ı mezbûra gelüp aldıkları esbâb u metâ'dan hissa getirüp dizdâr dahı mezkûrları ziyâfet idüp andan levend çıkarup re'âyâdan nice harâc-güzârları tutup küreğe bırağup ve ba'zısın katlidüp mezkûr dizdârın neferâta ve fukarâya bu makûle zulminün nihâyeti olmayup fesâd ü şenâ'atinden nicesi celâ-yı vatan eylemişdür." diyü arzeylemişsin. Bundan ma'adâ mezkûr dizdâr husûsında arz-ı hâl sunulup; "Âhar kâdîlıkda nice kimesnelere gedük tevcîh eyleyüp ve nice kâfirlere "Ehl-i san'atdandır." diyü dirlik [virüp] ammâ; san'atdan aslâ haberleri olmayup ve nice gedükleri bilâ-berât tasarruf eylemişdür." diyü i'lâm eylediler. İmdi; bundan akdem dahı mezkûr dizdârın teftîşi için emr-i şerîf yazılıp ırsâl olunmuşdı; aslâ cevâbı ma'lûm olmadı. **Buyurdum ki:**

Bu def'a hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu husûsları onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı gibi olup mezkûr dizdârın vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ'ati var mıdır ve hakkında sunılan ruk'ada mastûr olan ve zikrolunan husûslar sahîh mıdır, nicedür; tamâm gavrine irişüp dahı üzerine sâbit ü zâhir olan mevâddı vukû'ı üzre yazup sûret-i sicilleriyle Dergâh-ı Mu'allâm'a arzidesiz.

1478

Bkz. hkm. 1424.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 3 Zi'l-hicce, sene: 975

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Ulyân-oğlu Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "itâ'at ü inkıyâd üzre olup ve tasarrufında olan emlâki yurtluk tarîkıyla virilmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; müşârun-ileyhün tasarrufında olup yurtluk tarîkıyla virilmesin recâ itdiği yirler ne makûle yirlerdür ve ne mikdâr nesne hâsıl olur; tettebbu' idüp dahı aslı üzre yazup bildüresin ve uhdesinde olan mâl-ı maktû'un tahsîli bâbında mücidd ü mukdim olasın ve oğlu husûsında inâyet-i aliyye-i husrevânem zuhûra getürüp altmış akça ile Atebe-i Ulyâm müteferrikalarına ilhâk olunmuşdur; ana göre i'lân idesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 29 Zi'l-ka'de, sene: 975

Yazıldı.

Bölükbaşı Mehmed'e virildi. Fî 3 Zi'l-hicce, sene: 975

1479

Akkirman sancağı beğine ve Bender kâdisına hüküm ki:

Akkirman Kalesi'nde Bölükbaşı iken sahte mühürle gedik aldığı anlaşılmaya üzerine gediği başkasına verilen ve ortadan kaybolan Mehmed bin Haydar'ın yakalanarak halihazırdaki dizdar ve diğer bilirkişilerin, sahtekârlığına dair yaptıkları şehadet doğrultusunda suçu sâbit olursa yarar adamlara koşularak küreğe konulmak üzere Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "mukaddemâ Akkirman Kal'asında Bölükbaşı olan Mehmed bin Haydar'un telbîsi zâhir olmağla gedüğü Mehmed bin Yûsuf'a virilüp mezbûrun elinden hükm-i şerîf vârid olup mazmûnında; "Merkûm Mehmed bin Haydar hîle* vü hud'adan hâlî olmayup telbîsini dizdâr arzyledükde aslı ile arzoluna." diyü emrolunmağın mezbûr Mehmed ol zamândan berü gaybet idüp ihzârı mümkün olmayup dizdârdan keyfiyyet-i ahvâlî tefahhus olundukda; "Sâbıkâ dizdâr zamânında telbîs mühür ile birkaç gedüğün virdüğü mukarrerdür ve benüm zamânında dahı telbîs mühürle kendü gedüğün çıkarmışdur." didüğün ehl-i vukûfdan Sefer Bölükbaşı ve Hüseyin ve Kâsım ve Hızır ve Nasûh nâm kimesne müslimânlardan vech-i meşrûh üzre haber virdüklerin" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fî'l-vâkı' arzolunduğı üzre mezkûrun ol vechile telbîsi şer'le sâbit ü zâhir olursa yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki, küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh eylesin ki, yolda getürürken gaybet itdürmekden hazer eylesin.

1480

Barut işlemek için Amid Hazinesi'nden beş bin filori altın alan Topcu Hüseyin'in bu parayla şimdiye dek ne kadar barut işlediğinin tesbit edilip bildirilmesi.

Yazıldı.

Topcılar çavuşı[n]a virildi. Fî 29 Zi'l-ka'de, sene: 975

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Topcibaşı olan Topcu Hüseyin barut mühimmi için Hızâne-i Âmid'den şimdiye değin beş bin filori alup ne denlü barut işlediği ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; mezbûr vech-i mesfûr üzre Hızâne-i Âmid'den ol mikdâr altun alup ne denlü barut vardur, nicedür; ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 2 Zi'l-hicce, sene: 975

1481

Imâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin Beğ'e hüküm ki:

İmadiye ve Cizre hâkimleri ile Şehrizol beylerbeyinin Ulyanoğlu vilâyeti üzerine düzenlenen seferde gösterdikleri yararlıktan dolayı birer hilat ile ödüllendirildikleri; memleketin muhafazası, reâyanın emniyet ve refahı ve devletin her türlü işinde bundan sonra da hizmet vermeye devam etmeleri.

Bundan akdem Bağdâd beğlerbeğisi ve sâyir beğlerbeği vü ümerâ kullarumla Ulyân-oğlu vilâyetine varup cibilletünde merkûz olan vüfûr-ı celâlet ü şehâmet ve hüsn-i firâset ü kiyâsetinüz mücebince vilâyet-i mezbûrede envâ'-ı merdânelik u dilâverlik idüp hıdemât-ı hümâyûnda bezl-i makdûr eyledüğün i'lâm olduğu ecilden hakkunda mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüp Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mahmûd zîde kadruhû ile hıl'at-i fâhîre irsâl olunup **buyurdum ki:**

Gönderilen hıl'at-i fâhîreyi giyüp dahı devâm-ı devlet ve imtidâd-ı mecd ü rif'atüm ed'ıyesine müdâvemet idüp eyâletüne müte'allik olan yirlerün* zabt u sıyâneti[n]de ve re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhati bâbında ve devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allik umûrda envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Ciz[r]e Hâkimi Bedir Beğ'e.

Çâşnigîr Alî Beğ'e virildi. Fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975*

Bir sûreti dahı, Şehrizol beğlerbeğisine yazıldı.

1482

Halihazırda Leh kralı ahidnâmenin tecdidini rica ettiğinden, Leh tarafından ahde muhalif bir hareket olmadıkça Boğdanlıların da onlarla iyi geçinmeye çalışmaları.

Yazıldı.

Mahmûd Tercemân elinden virildi. 975*

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Leyh kralına müte'allik ba'zı ahvâl" i'lâm eylemişsin; dahı her ne dimiş isen ma'lûm olmuştur. Hâliyâ Âsitâne-i Sa'âdet-me'âbum'a ilçisin gönderüp; "müceddeden ahid-nâme-i hümayûn virilmesin" recâ eylemiştir. Şimdilik mâdâm ki anlar cânibinden ahde muhâlif vaz' sudûr eylemeye, senün cânibünden dahı ahde muhâlif evzâ' olmak münâsib değildir. **Buyurdum ki:**

Vardukda, şimdilik müdârâ idüp ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir vaz'a ikdâm olunmaya. Anlar tarafından ahde muhâlif vaz' sudûr iderse Atebe-i Ulyâ'ya arz olunup ba'dehû emr-i celîlü'l-kadrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel oluna.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 29 Zi'l-ka'de, sene: 975

1483

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

İznik'in Boyalı köyü halkının yakaladığı kemenciler üzerinde bulunup emanete konulan ve daha sonra sancakbeyi tarafından yirmi bin akçesi Hazine'ye gönderilen mal ve nakdin aslında üç bin filori olduğu duyulduğundan, geri kalan kısmın akıbetinin araştırılıp ortaya çıkarılması ve sonucun bildirilmesi.

Bundan akdem İznik kazâsına tâbi' Boyalu nâm karye halkı ba'zı kemenciler elegetürüp elegir[d]üklerinde bin filori mikdârı esbâb [u] nukûd bulunup sancakbeği voyvodasıyla kazâ-i mezbûre kâdîsı ma'rifeti ile zikrolunan esbâb u nukûd kasaba-i İznik'da bir hatîbda emânet konulmuşken ba'dehû sancakbeği gelüp nukûdun yiğirmi bin akça mikdârın Hızâne-i Âmirem'e gönderüp mâ'adâsı mâbeynde zâyî' u telef olup aslında üç bin mikdârı filori olduğu istimâ' olunup mâbeynde zâyî' u telef olan akça nice olmuştur; yirlü yirinden tettebbu' olunup zuhûra getirilmek mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mustafâ zîde kadruhû ile vusûl buldukda, bu bâbda ihzârı lâzim olanları ihzâr idüp dahı hakk üzre tefîş ü tefahhus kılup zikrolunan kemencilerden alınan* ne mikdâr altun olup müşârun-ileyh çavuşum ma'rifeti ile gönderilen yiğirmi bin akçasından mâ'adâsı nice olmuştur, ittifâkıla [mı] bel' u ketm olunmuştur, yohsa mübâşirîn olanlar mı bel' eylemişlerdûr; gereği gibi dikkat ü ihtimâm ile görüp ahsen vechile zuhûra getirüp dahı bî-kusûr tahsîl eyleyüp ve nice olduğın vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Bilecik'te kadife ve kumaş üreten kârhânelere defter-i atîka muhalîf olarak ikişer filori mukâtaa takdir ettiği haber alınan Sultanönü Tahrir Emîni Mustafa'nın Bilecik'e getirtilip sözkonusu verginin kaldırılması ve tahrir defterinin, gerekli tashihlerin yapılmasından sonra mühürlenip bir başka emin tayin olununcaya dek açılmamak üzere kâtibinde alıkonulması; ayrıca bu işlemde dolayı mağdur olanların akçelerinin de sahiplerine iade edilmesi.

İznik'da Süleymân Paşa Müderrisi Ya'kûb Efendi'ye hüküm ki:

Sultânönî sancağı [tahr]îrine me'mûr olan Mustafâ Bilecik nâhiyesin tahrîr itdükde fukarâyâ te'addî idüp katîfe ve sâyir akmişe işlenür ba'zı kâr-hâneleri defter-i atîka mugâyir ikişer filori mukâtaa'a takdîr idüp bid'at itdüğü istimâ' olunmağın anun gibi ihdâs* olunan bid'atler ref' olunup kimesnenün akçası alınmış ise –ki, şer'le sâbit ola*– ashâbına alıvirilmek için Eskişehir'den Bilecik'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ vusûl buldukda, mezbûrî Bilecik'e getürdüp zikrolunan kâr-hâneler [istimâ'] olunduğı gibi olup defter-i atîka muhalîf bid'at itdüğü vâkı' ise defter kâtibi[n]e tashîh itdüresin ve tashîhdan sonra defteri müşârun-ileyh çavuşumla mühürleyüp kâtibinde koyasın ki, emîn-i âhar ta'yîn olmayınca açılmaya. Anun gibi kimesnenün akçası alınup ahz ü celb olunmuş ise şer'le sâbit olanı ashâbına alıvirüp vâkı'-ı hâli hakîkati ile yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî gurre-i Zi'l-hıccce, sene: 975

Yazıldı.

Kangırı sancağı beğine, Çerkeş kâdisına hüküm ki:

Çerkeş'de reâyanın kızlarını zorla kendi istediklerine veren eşirra, seferden dönen bir yeniçeriye öldüren pazar şakileri ve belirlenen narhı riayet etmeyen esnaf hakkında gerekli tahkikâtın yapılarak mahkemeleri gerekenlerin yargılanıp sâbit olan hukukun hak sahiplerine alıverilmesinden sonra arzı lâzım gelen hususların sicil sûretleriyle bildirilmesi.

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Kazâ-i Çerkeş halkı cem' olup; "Vilâyetimüzün eşirrâsı ziyâde olup kendü kızlarımızı* kimesneye virmeğe kâdir değiliz. Virildüğü takdîrce şâhid-i zûr ile deyn isbât iderler; ıyâllerimüzi elimüzden alup kendüler istedikleri kimesnelere virürler." diyü şekvâ itdüklerinden gayri yeniçeri tâyifesinden birkaç

nefer kimesneler seferden gelürler iken Çerkeş bâzârına uğrayup birisinün bârgîri bir kimesnenün tarlasına girmekle ehl-i bâzârun şakîleri cem' olup yeniçerilerle gavgâ eyleyüp birisin taşla urup mecrûhan katleyleyüp ehl-i fesâdun hakkından gelinmesi bâbında emr-i şerîfüm taleb itdüklerin ve ehl-i bâzâra narh ta'yîn olundukda râzîlar olmayup istedikleri narha satarlar; şer'-ı şerîf icrâ olunmaz." diyü arzylemişsiz. İmdi; ehl-i fesâd olan ne makûle kimesne olduğın ismi ve resmi ile yazup ve üzerlerine ne asıl mâtde sâbit olduğunun sûret-i sicilli ile irsâl olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, arzyledüğünüz üzre fesâd ü şenâ'at üzre olanlar ne makûle kimesnelerdür ve üzerlerine şer'le ve kânûn ile ne sâbit olmışdur; mufassal ü meşrûh sûret-i sicilleriyle yazup arzyleyesiz ve hasımları var ise bir def'a şer'le fasl olmayup on beş yıl terkolmayan da'vâları şer'le görüp ashâb-ı hu[k]ûka râci' olanı şer'le alıvirdükden sonra muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Topcılar çavuşına virildi. Fî gurre-i Zi'l-hicce, sene: 975

1486

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Gönderilen çaplarda top yuvalağı işlettirilmesi.

Defter kethudâsı olup Bilecik'de demür top yuvalağı dökmek için ta'yîn olunan emîne ve Bâzârcık kâdîsına hüküm ki:

Me'mûr olduğun top yuvalağı için on altı ve on dört ve on bir vukıyye atar [yuvalak] çâpı gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan çâp üzre on altı ve on dört ve on bir vukıyye atar yuvalak işletdüresin.

Yazıldı.

Mezbûr Behrâm'a virildi. Fî 2 Zi'l-hicce, sene: [975]

1487

Delvine kâdîsına ve Podgoriçe beğine; "Mukaddemâ Delvine Beği

İlbasan Beyi Mahmud'un hâsları mahsulünden seksen bin akçesini ve bir çok malını alıp ortadan kaybolmuşken Südde-i Saâdet'te yakalanıp İlbasan Beyi Kethüdâsı Behrâm'la tutuklu olarak gönderilen voyvodası Zülfikâr'ın zimmetindeki hukukun hak sahiplerine alınmasından sonra Rodos'a sürülüp teslim olduğuna dair temessük alınması.

olup hâliyâ İlbasan Beği olan Mahmûd Beğün Voyvodası Zülfikâr mîr-i müşârun-ileyhün hâsları mahsulünden seksen bin [akça] ve nice emvâl ü esbâbın alup gaybet idüp Südde-i Sa'âdet'de elegendü İlbasan Beği'nün Kethudâsı Behrâm ile mukayyed ü mahbûs gönderilüp anda vardukda, zikrolunan seksen bin akça ve re'âyânun hukûkî alındukdan sonra Rodos'a sürüp teslîm olduğına temessük alâsın ki, sâyir erbâb-ı fesâda mûcib-i ibret ola." diyü hüküm

yazıldı.

Yazıldı.

1488

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'da kul tâifesi mevâcibinin, yapılacak yoklama neticesinde hizmetinin başında mevcut olanlara verilip, hizmetinin başında mevcut olmayanlara verilmemesi ve mevcut olanların isimlerinin defter edilip bildirilmesi.

Bundan evvel emr-i şerîfüm irsâl olunup; "Anda olan kul tâyifesinün mevâcibi virilmelü oldukda yoklanup mevcûd olanları ve emr ile hıdmetde olanlara virilüp ve mevcûd olmayup ve hıdmete gelmeyüp kendü hevâsında olup bilâ-emr âhar kimesneler yanlarında olanlara virilmeye." diyü emrolmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Anun gibi mevâcib virilmelü olduğu [zamânda] mahallinde yoklayup mevcûd olana virüp hıdmetde mevcûd olmayup kendü kolayında gezenlere virilmeyüp eger müteferrikadur ve eger gönüllü vü azeb ü müstahfızlardur ve eger gayridür; cümle mevcûd olanları defter idüp bir sûretin ihrâc idüp mühürleyüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

1489

Hersek beğine hüküm ki:

Daha önce İmoçka kasabasında hafta pazarı kurulurken, kasabaya dört mil uzaklıktaki Dirhan köyünde altı adet dükkân açarak kasaba ticaretini sekteye uğrattıkları ve satın aldıkları terekeyi küffara sattıkları iddia olunan Paşmakî Mehmed ve diğer üç kişi hakkında araştırma yapılp adı geçen dükkânların emr-i şerîfle mi, yoksa fuzulî olarak mı bina olunduklarının ve sözkonusu şahısların küffara tereke satıp satmadıklarının bildirilmesi.

İmoçka nâm kasaba halkı tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl sunulup; "Bundan akdem kasaba-i mezbûrede hefte bâzârı durup hâlâ kal'adan ve kasabadan ba'îd dört mîl mikdârı yirde Dirhan nâm karyede Paşmakî Memi ve Şa'bân bin Hasan ve Memi bin Saltuk ve Ca'fer bin Ferruh nâm kimesneler bilâ-emr iki-üç yıldan berü mezbûr karyede altı bâb dükkân yapıdurup ve bâzâr durgurup etrâfında olan nevâhîden bin beşer yüz mikdârı kîle buğday u yağ u bal u balmûmı cem' itdürüp deryâda küffâra bey' idüp mezbûr dükkânlar ihdâs olmağla kasabaya küllî zarar olup def' olmaz ise hâlimüz mükedderdür." diyü tezallüm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsı onat vechile göresin; zikrolunan dükkânlar emr-i şerîf ile mi ihdâs olunmuşdur, yohısa mezkûrlar fuzulî kendülerinden mi binâ itmişlerdür; tamâm ehl-i vukûfdan sıhhati üzre haber alup ve andan mâ'adâ küffâr-ı hâksâra hılâf-ı emr-i şerîf tereke ve sâyir zahîre virdükleri dahı vâkı' mıdur, nicedür; tamâm zâhir ü ma'lûm oldukdan sonra deryâya

tereke virenleri ism ü resmi ile yazup defter idüp kayd [ü] bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin. Ammâ; hakk üzre olup her husûsı aslı ve ha[k]îkati üzre ma'lûm idinüp kimesneye zulm ü te'addîsi olmayup hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ihtiyât üzre olasın.

Yazıldı.

Mezbûr Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 7 Zi'l-hicce, sene: 975

1490

Basra kadısı iken zimmetine hayli miktarda mâl-ı mirî geçirip ortadan kaybolduğu Basra beylerbeyi tarafından bildirilen Mevlânâ Sefer'in Südde-i Saâdet'te bulunup Mahmud Çavuş'la Basra'ya gönderildiği; adı geçenin Bağdad beylerbeyi ve kadısı tarafından, hakkındaki iddialardan dolayı teftiş olunarak zimmetinde sâbit olacak mâl-ı mirî ile fukara hakkının tamamen alınması; ayrıca adı geçen kadının, Basra beylerbeyi hakkında ileri sürdüğü otuz bin altını zimmetine geçirdiği yolundaki iddianın da kendisinin teftişinden sonra araştırılması ve neticenin bildirilmesi.

Bağdâd kâdîsına ve nâzır-ı emvâle hüküm ki:

Bundan akdem Basra Kâdîsı Mevlânâ Sefer mâl-ı mîrîden ve Beytül-mâl'e râci' olan mevâddan ve sâyir memleket re'âyâsından küllî nesne ekl ü bel' idüp teftiş olunmak sadedinde iken ol cânibden gaybet idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp ve Basra beğlerbeğisi dahı mektûb gönderüp kâdî-i mezbûr için; "Haylî mâl-ı mîrîyi ekl ü bel' idüp girü bu cânibe gönderilüp mahallinde teftiş olunmayınca zikrolunan mâlun tahsîli mümkün değildir." diyü bildürmeğin kâdî-i mezbûr Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd zîde kadruhûya koşılup Basra'ya irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup müşârun-ileyh çavuşum mübâşeretiyle kâdî-i mezbûrun ahvâlin onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' arz olunduğu üzre mezkûr kâdînun üzerine ol vechile nesne sâbit ü zâhir olursa anun gibi müşârun-ileyhün uhdesinde zâhir olan mâl-ı mîrîyi bî-kusûr cem' u tahsîl itdükden sonra fukarânun dahı zimmetinde sâbit olan haklarını ashâbına bî-kusûr hükmidüp eger mâl-ı mîrîden [ve eger] fukarâ hakkından ne makûle mevâd sâbit olup ve ne mikdâr nesne alınduğın mufassal ü meşrûh defter idüp mezkûr çavuşumla arz eylesiz ve kâdî-i mezbûr dahı arz-ı hâl sunup; "Beğlerbeği otuz bin altın bel' u ketm eylemişdür." diyü bildürmeğin ahvâli bi't-tamâm görildükden sonra müşârun-ileyh beğlerbeği hakkında dahı isnâd olunan husûsun aslı var mıdur, nicedür; tamâm gavrine irişüp anı dahı yazup bildüresiz. Ammâ; bu bâbda tamâm hakk üzre olup hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hılâf-ı vâkı' kazıyye arz eylemekden ihtirâz eylesiz.

1491

Timardan feragat edip ticarete yönelen ve defterde celep kaydolunan bazı eski sipahilerle bir şekilde timara giren celeplerin üzerlerine yazılı koyunların ihracı konusunda hiç bir gerekçelerine itibar olunmayıp yükümlülüklerinin mutlaka yerine getirilmesi.

Yazıldı.

Âdemisi Mahmûd'a virildi.

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olup Koyun Emîni olan Mahmûd Çavuş'a hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "ba'zı sipâhîler tîmârdan ferâgat idüp kâr u kisbe meşgûl olup defterde celeb yazılup ve ba'zılar celeb iken bir tarîkla tîmâra dühûl eylemekle ve ba'zı celeblerin üzerlerinde bâkî kalan hakların edâ* eylemekde te'allül itdüklerin" bildürdügün ecilden **[buyurdum ki:]**

Göresin; kazıyye vech-i meşrûh üzre olup anun gibi defterde celeb kaydolunan kimesneler üzerlerine yazılan koyunların getürmekde; "Şâhincüyüz." ve; "Çeltük re'îsleriyüz." diyü te'allül iderler ise itdürmeyüp uhdelerinde olan koyunların bî-kusûr ihrâc itdürüp ol vechile te'allül ü mîad itdürmeysin.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine virildi. Fî 20 Zi'l-hicce, sene: 975

1492

Göle Beyi Ali Bey'in, Erdel'e bağlı Harya (?) köyünü basarak yakıp yıkıp esir aldığı ve Erdel kralının adamını döğüp hapsedtiği şeklinde kral tarafından kendisi hakkında yapılan şikâyetin aslını ve sebebini ayrıntılı bir şekilde bildirmesi.

Göle Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Erdel kralı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Erdel vilâyetine tâbî' Harya (?) nâm karyeden ba'zı esîr alup ve karyeyi yakup ve yıkup ve gönderilen âdemin döğüp ve habseyledüğün" arzylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsun aslı var mıdır, Erdel vilâyetine tâbî' olan karyeye dahl ü ta'arruz olunup âdemlerin esîr eylemeğe bâ'is nedür; mufasssal ü meşrûh yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin.

Yazıldı.

Kâtib Hüseyin Çelebî'ye virildi. Fî 5 Zi'l-hicce, sene: 975

1493

Teke ve Hamîd sancaklarında serbest olmayan tîmarların cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâlarının yarısının sancakbeyine, diğer yarısının da erbâb-ı tîmara hâsıl kaydedilmesi.

Lâzıkıyye Kâdîsı olup Teke ve Hamîd sancakların tahrîr iden Yahyâ'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defteri virüp; "Teke ve Hamîd sancaklarının serbest olmayan tîmârlardan mâ'adâsının cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâsı sancakbeğlerine hâsıl kaydolunmak münâsib idüğün" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre tahrîr itdüğün sancakların serbest olmayan tîmârların nısf-ı cürm ü cinâyetin sancakbeğlerine ve nısf-ı âharın erbâb-ı tîmâra bağlayup defter-i cedîde

kaydeyleyesin.

1494

Yazıldı.

Bu dahi.

Teke'de çift resminin tamamının erbâb-ı timara kaydedilip sancakbeyine defter-i cedîdden bedellerinin verilmesi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Kazâyâ defteri virüp; "Teke sancağında bütün çift resmi otuz altı, nîm çift resmi on sekiz olup bütün çiftten altı ve nîm çiftten üç akça sancakbeğine ve ba'zı sipâhîlere hâsıl olmağın re'âyâyâ bu mikdâr cüz'î akça için dahlolunup te'addî olur; cümle çift mahsûli sâhib-i tîmâra virilmek" husûsın bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre cümle çift mahsûlin erbâb-ı tîmâra kaydidüp mîr-livâyâ ve anun gibi niyâbet tîmârına mutasarrıf olup üzerinde tîmârı olanlara defter-i cedîd[de]n bedellerin viresin.

Yazıldı.

Bu dahi.

1495

Kişi başına belirlenmiş resmi hâne başına vermeye kalkıştıkları bildirilen Teke'deki Serik yörüklerinin resimleri bir hizmet karşılığında tahfif olunmamış veya defter-i atîkde aksine bir kayıt yoksa resmlerini diğer yörükler gibi vermeleri; fakat yeni uygulama ile mâl-ı mirîye fazla bir katkı sağlanamayacaksa eski uygulamanın devam ettirilmesi.

[Müşârun-ileyhe hüküm ki:]

"Teke sancağında Serik yörükleri sâyir tâyife gibi müzevvedden on iki, mücerreden altı akça virüp bir evde yedi-sekiz belki on kimesne olsa hemân cümlesi altı akça virürler; "Kadîmden böyle viregeldük." diyü nizâ' iderler. Şimdiden sonra resmleri sâyir yörük gibi alınmak münâsibdür." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; mezkûrların harcları bir hıdmet mukâbelesinde tahfif olmuş olmayup veyâhûd defter-i atîkde vech-i meşrûh üzre olmasına delâlet ider kayd yoğusa arzitedüğün üzre kaydeyleyesin. Ammâ şöyle ki; bu husûsda mâluma nef'-ı küllî olmayup cüz'î ise yine aslı üzre ibkâ eylesin.

1496

Teke ve Hamit'te serbest olmayan timarların dışındakilerin âdet-i aġnâmlarının havâss-ı hümâyûn için zaptolunması ve Teke'de sakin olmasına rağmen Karaman'da bir sipahinin raiyyeti olan Karakeçili Cemaati'nin de, Teke'de on yıldan fazla sakin iseler defter-i cedîdde Teke'ye kaydolunması.

Yazıldı.

Hı.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Kazâyâ defterin virüp; "Teke ve Hamîd sancaklarının serbest olmayan tîmârlardan mâ'adâsinun âdet-i aġnâmı havâss-ı hümâyûnum için zaptolunmak ve Karakeçilü nâm cemâ'at Karaman'da bir sipâhînün ra'ıyyetleri olup yigirmi-otuz yıldan ziyâde yazda ve kışda Teke sancağında mütemekkin bulunmağın defter-i cedîd[d]e Teke sancağına kaydolunmasın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre mezkûr sancaklarda serbest olmayan tîmârlardan mâ'adâ âdet-i aġnâmı cümle havâss-ı hümâyûna zaptolunmak [hususın] defter-i cedîde kaydidüp ve mezkûr tâyife dahı on yıldan ziyâde Teke sancağında sâkinler ise yirine kaydeylesin.

Yazıldı.

Hı.

1497

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Eskiden beri câmi, mescid vb. yerlerin vakfi olarak tasarruf edilegeldiği halde vakıf defterinde kaydı olmayan yerlerin şayet nizâlî bir durum sözkonusu değilse, yine vakıf kaydedilmesi ve Yayaarğı nehrinde bulunan kürekçilerin adı geçen nehrin bakımını üstlenmeleri şartıyla muaf kürekçi olarak kaydolunmaları mal-ı mirîye faydalı ise bu şekilde kaydolunmaları.

"Teke sancağında arz-ı müteferrika mesâcid ü cevâmî'un ve ba'zı zâviyenün vakfi olup kadîmden vakfiyyet üzre tasarruf olup lâkin defterde mukayyed olmamağla yine vakıf defterine kaydolunmağa cür'et olunmayup ve ba'zı evkâfun masrafı olmayup nice kimesneler berât itdürüp eklider ve Teke sancağında pâdişâh hâslarından Yayaarğı nâm nehrün kadîmden elli nefer kürekçileri olup; "Biz re'âyâ kaydolursuz, terk-i diyâr iderüz." diyü şikâyet itmeğın yine mu'âf kürekçi kaydolmak için hüküm vârid olup husûs-ı mezbûr tefahhus olundukda mezkûr nehrün kadîmden elli nefer kürekçileri olup ba'zı fevt ve ba'zı gaybet itmeğın mezbûrların harcına her sene beş bin akça ancak vefâ ider. Şöyle ki; "Biz mu'âf kaydolunursuz, nehr-i mezbûrun cem[î]' meremmâtına mültezim olalum." didükleri ecilden emir mücebince mezkûrlar mu'âf kürekçi kaydolunmak" husûsın bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Anun gibi arzitedüğün yirler kimesnenün nizâ'lusı olmayup ve kadîmü'l-eyyâmdan ilâ-hâze'l-ân vakfiyyet üzre tasarruf olunulugelmiş ise yine deftere vakf kaydeylesin ve

mezkûr kürekçiler vech-i meşrûh üzre yazılmak mâluma enfa‘ ise emr-i şerîfüm üzre ibkâ eylesin.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi. Fî 4 Rebî'ü'l-âhur, sene: 976

1498

Delvine beğine hüküm ki:

Daha önce kale olup yıktırılan ve Delvine toprağında olmasına rağmen Körföz kâfirlerinin tamir, teçhiz ve tahkim ederek Baştıya İskelesi ve Memlehası'na gelen tüccar ve kervanların yolunu kesip kendilerini katl ve mallarını yağmaladıkları Otrondoz dalyanı hakkında ayrıntılı bir araştırma yapılarak sonucunun bildirilmesi.

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Venedik'e tâbi‘ Körföz Kal‘ası'nun kâfirleri zabtiddükleri Otrondoz talyanı Delvine toprağında asılda kal‘a olup emr ile yıkılmış iken Körföz kâfirleri yine ta‘mîr idüp kal‘alar ve kiliseler ihdâs idüp darbzen ü tüfenkçiler koyup kâfir kadırgaları ve fırkateleri taşraya âdem döküp Baştıya İskelesi'ne ve Memlehası'na gelen tüccâr u kârbânun yolların basup âdemler katl ve esbâb u tavarların gâret idüp Körföz'e geçürmekle yollar münsedd ü munkatı‘ u mu‘attal olup ve re‘âyâyı ıdlâl eyleyüp emvâl-i mîrîye zararı olduğın" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Zikrolunan kal‘a mukaddemâ emr ile [yıkılmış] kal‘a mıdu[r], nicedür ve ne zamânda binâ olunmuşdur, kadîm [mi]dür, yohsa hâdis* midür; a‘yân-ı vilâyetden tefahhus idüp hakîka[t]i ile ma‘lûm idinüp dahı vukû‘ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

1499

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

İslâm mezarlığı içinde sığır ve davar otlatılıp mezarların tahrip edilmesine engel olunması; para koparmak için cenaze sahiplerini taciz eden dilencilerin, özellikle daha önce uyarılan Gülsuyucu oğullarının bu tür hareketlerden men‘ olunması; yapılan uyarılara aldırış etmeyip aynı şekilde hareket etmeye devam edenlerin, başkalarına ibret olacak şekilde cezalandırılmak üzere isimlerinin bildirilmesi.

Hâliyâ makâbir-i müslimîn içinde ba‘zı kimesneler sığır ve sâyir tavar salınup makâbirün hecâ taşların ufadup ve yıkup ve ba‘zı zimmî çobânlar ve gayriler koyun u keçilerin makâbir arasında otarup makâbiri çiğnedüp dilüp ve yıkup ve kefere tâyifesi makâbir içinde gezüp nâ-şâyeste evzâ‘ eyleyüp ve mülevves eyleyüp ve ba‘zı cerrâr makâbirde gezüp bir meyyit geldükde sâhibinün üzerine hücum idüp ilhâh u ibrâm ve cerr-i sakîl eyleyüp nesne virmedüklerinde hılâf-ı şer‘ şetmeyleyüp ve havâtûn tâyifesi makâbir ziyâretine varduklarında üzerlerine havâle olup ehl-i perde havâtûn tâyifesine karışup rencîde

eyledüklerin ve mezbûrlardan Gülsuycı-oğulları bundan akdem bu makûle evzâ‘ eyledükleri ecilden bir-iki def‘a te‘dîb olunmuşlar iken üzerlerine müstevlî olup cerr-i sakîl ve ilhâh-ı galîz eyleyüp ve biri mütevellî âdemisi nâmına; "Makâbir nâzırınım." diyü meyyit defni için makbere* tedârûkine varılanlardan akça taleb idüp envâ‘-ı te‘addî eyledüklerin i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup makâbir arasında aslâ tavar u koyun u keçi yöritmeyüp def‘ eyleyüp ve cerrâr tâyifesin dahı makâbir içinde gezdürmeyüp muhkem tenbîh eyleyüp ve sağ u sâlim olup cerreyleyen kimesneleri men‘ u def‘ eyleyüp ve mezkûr Gülsuycı-oğulları'n fi'l-vâkı‘ bu makûle evzâ‘ eyledükleri vâkı‘ ise gereği gibi te‘dîb eyleyüp ve tenbîh eylesesin ki, min-ba‘d makâbir arasında ol vechile gezmeyüp bi'l-cümle şer‘-ı şerîfe mugâyir kimesneye iş itdirmeyüp şer‘-ı şerîf muktezâsınca makâbir-i müslimîni hıfz u sıyânet itdürüp makâbir arasında şer‘-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer eylesesin. Bu makûle cerr-i sakîl ve nâ-meşrû‘ evzâ‘ idenler men‘ ile memnû‘ olmazlar ise muhkem te‘dîb eyleyüp eslemeyenleri ism ü resmi ile yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e bildüresin ki, bir vechile haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat ola.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virild[i]. Fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975

1500

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hazırlanarak Payas'a indirilen gemi kerestesini İskenderiye'den gelecek gemilerin alacağı; tedarik olunan yeğseri ve demirin de nereye gönderilmesi münasip görülürse oraya gönderilmesi.

Mektûb gönderüp; "Emrolunan gemi kerestesi görölüp deryâ kenârına indirilüp yıkılmışdır. Ammâ; emir mücebince tedârûk olunup hâzır olan yeğseri vü hâm demür Trablus'a mı gönderilür, nice olur; her ne vechile fermân olunursa hükm-i şerîf irsâl oluna." diyü bildürmüşsin; dahı her ne dimiş isen ma‘lûm olmışdır. İmdi; bundan akdem Mısır beğlerbeğisine ve İskenderiyye kapudânına ol husûs için ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdir. "Gerekdür ki; gemilerle Payas İskeleyi'ne gelüp hâzır olan keresteyi tahmîl eyleyüp alup gideler." diyü fermân olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan yeğser[i] vü demür dahı kereste olduğu mahalle mi gönderilmek münâsibdür yohsa Trablus'a mı gönderilmek evlâdur; her ne vechile münâsib görölürse tedârûk idüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında mücidd ü sâ‘î olasın. Husûs-ı mezbûr mühimdür; bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin.

Hı.

1501

Aclûn beğine hüküm ki:

Zahire açısından zor durumda olan hacıların sıkıntılarını gidermek için Medine'ye kadar olan güzergâh üzerinde bol zahire ile istikbal edilmeleri işinin Aclun ve Selhad sancakbeylerine verildiği.

Murâd Paşa mektûb gönderüp; "Huccâc-ı zevi'l-ibtihâcun zahîre bâbında muzâyakası olup Medîne-i Münnevver'e'ye dek vâfir zahîre ile istikbâl eylemek lâzımdır." diyü bildürmeğin Selhad sancağı beğiyle ve kifâyet mikdârı sipâhî vü yeniçeri ile sen ta'yîn olunan mahalle varup huccâcî istikbâl eylemek emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, müşârun-ileyh Murâd *dâme ikbâlühû* vech ü münâsib gördüğü üzre mahall-i me'mûra varup huccâcî istikbâl idüp vâkı' olan muzâyakaların bi-inâyeti'llâh def' eylemek bâbında ziyâde mücid ve ihtimâm üzre olasın. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhele oluna, aslâ beyân idecek özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

Hi.

Bir sûreti, Selhad beğine.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975

Ruscuk kâdîsına hüküm ki:

1502

Padişahın kızkardeşinin evkâfından olan Eski Arnavutlu, Yeni Arnavut ve Luganya köylerine gizlice gidilerek Petre Voyvoda'nın kendisinin, anasının ve maiyyetinin buralarda bulunan mal ve parasının usulünce zaptedilmesi.

Seyyidetü'l-muhadderât hemşîrem *dâmet ismetühâ* evkâfından Eski Arnavudlu nâm karyede Petre Voyvoda'nun ve anasının ve tevâbî'nun haylî esbâbı ve nukûdî olduğu istimâ' olunup bu husûs fâşolmadın bir habbesi zâyî' olmayup ve kaçurılmayup cümlesi tahsîl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsda bi'z-zât mukayyed olup ale'l-gafle ehl-i vukûfla zikrolunan karyenün üzerine varup dahı vâkı' olan esbâb u nukûdî cüz'î vü küllî her ne ise ahsen vechile elegetürüp zâyî' itdürmeyüp kabzeylemek bâbında mücidd olasın. Hüsn-i tedârük eyleyüp bir habbesin zâyî' itdürmeyüp ve ifşâ olmayup kaçurılmakdan ihtiyât üzre olasın.

Yazıldı.

Hi.

Bir sûreti, Tırnovi kâdîsına; "...Yeni Arnavud nâm karyede..."

Yazıldı.

Hi.

Bir sûreti, Ergirikasrı kâdîsına; "...Luganya nâm karyede..."

1503

Ruscuk kadısının beri yakadaki işleri tamamladıktan sonra bu iş için yollanan çavuşlarla öte yakaya geçip Domna'nın yanında bulunan esbâb, nü kud, kumaş, gümüş ve altın kap vs.yi zaptedip defter ederek Atebe-i Ulyâ'ya göndermesi.

Yazıldı.

Hasan ve diğer Hasan ve Pervâne Çavuşlar'a virildi. Fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975

Ruscuk kâdîsına hüküm ki:

Emr-i şerîfüm muktezâsınca berü yakada olan masâlihı tamâm eyledükden sonra husûs-ı mezbûr için irsâl olunan çavuşlarıyla mu'accelen öte yakaya geçüp Domna'nun yanında olan esbâb u nukûddan ve evânî-i sîm ü zer ve akmişe vü çuka cinsinden bi'l-cümle me'kûlât kısmından –satılık olmaya– ve melbûsâtdan ve evânî (——) gayri cüz'î vü küllî her ne bulunursa kabzeyleyüp cinsi cinsiyle yazup defter idüp mühürlenüp çavuşumla ve kifâyet mikdârı hısâr-erenleriyle Sûdde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Fermân-ı celîlü'l-kadrüm muktezâsınca anda alıkonılan me'kûlât ü melbûsât ve istihdâm olunan evânî [vü] ke'sden gayri cüz'î vü küllî esbâb u nukûd ve evânî-i sîm ve akmişe vü çuka ve gayridür; her ne ise defter idüp ve tuz ile istibdâl olunmuş çuka* dahı kaç aded pestav ise dâhıl-i defter eyleyüp dahı çukayı anda koyup defteri mühürleyüp çavuşlarumla kifâyet mikdârı hısâr-erenleriyle mu'accelen Atebe-i Ulyâm'a gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ikdâm u ihtimâm üzre olasın.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virild[i]. Fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975

1504

Sâbık Eflak Voyvodası Petre'nin Anası Domna'nın, Eflak halkına zulmeden büyük veziri, defterdarı ve hazinedarlarının Eflak âyanı tarafından yakalanarak görevli çavuşlara teslim olunması; çavuşların da bunlara ait az veya çok neleri varsa kaçırılıp zâyî edilmesine mahal vermeden zaptetmeleri.

Eflak a'yânına hüküm ki:

Eflak vilâyeti sâyir Memâlik-i Mahrûsem'den olup re'âyâsı dahı sâyir harâc-gü-zârlarum gibi eyyâm-ı adâlet-encâmumda âsûde-hâl olmaları lâzım olmağın Domna'nun yanında olup size zulm ü te'addî idenlerden Büyük Vezîri Dortova ve Defterdârı Emumak (?) ve Hazînedârı Yani ve Küçük Hazînedârı Kin (?) nâm zimmîler elegetürilmek bâbında sa'y ü ihtimâm idüp elegetürüp varan çavuşlaruma teslîm eylemenüz emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre vilâyete ve re'âyâyâ zarar u te'addîsi olan mezbûrûn zimmîleri hüsn-i tedârük ile elevirüp eyyâm-ı adâletümde âsûde-hâl olası ve siz ki çavuşlarumsız, ikdâm u ihtimâm idüp ahzolunan mezbûrûn zimmîlerûn nukûd u esbâbların kaçurmayup cüz'î vü küllî neleri var ise kabz u zabt idüp bir habbelerin zâyî' itdürmeyesiz.

1505

Hacıların Medine'ye kadar istikbal olunması ve zahire sıkıntılarının giderilmesi için Şam Hazinesi'nden yeterli miktarda akçe verilmesi.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Şâm defterdârına hüküm ki:

Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa mektûb gönderüp; "huccâcun zahîre bâbında muzâyakası olup Medîne-i Münevvere'ye dek istikbâl olunmak lâzım olmağın kifâyet mikdârı akça virilmek" husûsın arzylemeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, husûs-ı mezbûr[da] aslâ vü kat'â avk u tevakkuf olunmayup kifâyet mikdârı akça viresin; eger Hazîne'de kifâyet kadar mevcûd mâl bulunmaz ise karz tarîkıyla mı olur; her ne tarîk [ile] mümkün ise tedârük idivirüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eylesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandur; gereği gibi mukayyed olasın.

Yazıldı.

Hı.

1506

Daha önce hacılara zahire sıkıntısı çektilirmemesi hususunda ilgililere emir gönderilmiş olmasına rağmen zahiresiz kalacakları bildirilen hacıların Medine'ye kadar yol üstündeki menzillerde Aclun ve Selhad beyleri tarafından yeterli sipahi ve yeniçeri ile istikbal olunarak yiyecek ikmallerinin yapılması; bu işler için gerekli paranın da doğrudan Şam Hazinesi'nden, orada yeterince para yoksa başka bir sûretle temin edilip verilmesi.

Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Şâm kâdîsı mektûb gönderüp; "mâh-ı Şevvâl'ün on yedinci günü kâfile-i huccâ[c] mahrûse-i Şâm'dan çıkup ikinci menzilde emîr-i hacc ile mahmil kâdîsı mektûb gönderüp; "Deve bâbında muzâyaka olup Alâ'ya dek ancak vefâ eyler. Şöyle ki; akabimüzde Alâ'ya arpa irişmeye, huccâc beyâbânda kalur ve kılârdan otuz-kırk yük peksimat kalup bu takdîrce huccâcun ahvâli diğer-gûn olup bir def'a dahı şöyle oldukda istikbâle üç-dört sancakbeği ta'yîn olunup gönderilmiş; bu yılda dahı Aclûn ve Selhad sancakları beğleri vâfir zahîre ile sâyir zamânda karşucılar vardukları mahalden on iki menzil öte Medîne-i Münevvere'ye dek karşu varılmak lâzım olup ve zahîreye kifâyet mikdârı akça virilmek" bâbında hükmi-i şerîf taleb olunduğın" bildürmişsin. İmdi; bundan akdem ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Hacc ahvâli be-gâyet mühimm olup lâzım olan mühimmâtında aslâ te'hîr u terâhî olunmayup Hazîne'de kifâyet mikdârı mevcûd yogısa dahı her ne tarîk ile mümkün ise tedârük oluna." diyü emrüm olmuşdı. Bu bâbda ihmâli olanlar her vechile mu'âteb olmuşlardur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, kat'â tevakkuf u tereddüd olunmayup arzeyledüğün üzre Aclûn ve Selhad sancakları beğlerini kifâyet mikdârı sipâhî vü yeniçeri tâyifesiyle vâfir ü müstevfî zahîre ile ta'yîn olunan menzilde varup huccâc-ı zevî'l-ibtihâcî karşılayup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ vâkı' olan muzâyakaları def' olunup sühûlet ile şenliğe gelüp çıkalar. Husûs-ı mezbûr nihâyet mertebe umûr-ı mühimmedendür; te'hîr u terâhî mahalli değildir. Bi'z-zât mukayyed olup sen ki defterdârsın, lâzım olduğı denlü akça tedârük idivirüp kifâyet mikdârı akça bulunmaz ise

karz tarîkıyla mı olur; her ne tarîk ile mümkün ise tedârük idüp müşârun-ileyhimâ beğler kullarımı kifâyet mikdârı sipâhî vü yeniçeri ile ve müstevfî zahîre ile mahallinde irsâl eylesin. Bu husûs için mûmâ-ileyhimâya dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür; ana göre tenbîh eylesin ki, mahall-i me'mûrda varup edâ-i hıdmet eyleyeler.

Yazıldı.

Hı.

1507

Vezîr Mustafa Paşa'nın, Mısır'a ulaştığına ve gemiler ve asker ahvâline dair gönderdiği mektubun alındığı; Paşa'nın Mısır'da mevcut kadirga ve kalyonlara aldıkları kadar asker, mühimmât ve peksimet yükleyip âcilen Yemen'e hareket etmesi; daha sonra tedarik olunacak gemilerle takviye asker ve zahire gönderileceği; Yemen'de Kaptan Hızır'ın karaya çıkartılıp, Süveys kaptanının yeterli askerle gemilerin muhafazasında bırakılması; hizmet tamam olduktan sonra yararlığı görülenlerin durumlarına göre riayet olunacağı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bi'l-fi'l Mısır'da on dört kadirga ile üç kalyon mevcûd olup her kadirga ellişer âdem ve her kalyon beşer yüz kimesne alup bu [ve]chile iki bin iki yüz âdem olur. Bunlardan mâ'adâ yararak tahmîline kâbiliyyet yokdur." diyü ihbâr olunduğı i'lâm olup ma'a-hâzâ; "Gemiden kimesneyi taşra çıkarmayup gemileri hıfzıtdüresin." diyü Kapudân Hızır dâme izzühûya emr-i şerîf vârid olmuşdur. Bu takdîrce memleketün fethi ahvâli asîr olup ve kendün dahı Zi'l-ka'de'nün on altıncı gününden Mısır'a teveccüh eyledüğün" bildürmüşsin; dahı her ne dinilmiş ise ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i pâdişâhânem muhît u şâmil olmuşdur. İmdi; Südde-i Sa'âdetüm'de olan kapudân ve sâyir ehl-i vukûfdan sü'âl olundukda; "Her kadirga ikişer yüz âdeme mütehammil olduğu mukarrerdür." diyü haber virilüp ve bundan akdem müşârun-ileyh kapudânlardan mektûb gelüp; "yiğirmi iki kıt'a kadirga mevcûd olup kalyondan ve gayriden dahı kifâyet mikdârı gemi tedârük olunmak üzre olunduğın" bildürmüş idi. İmdi; mu'accelen mevcûd olan kadirgalara kifâyet mikdârı peksimat ile âdem koyup kalyonlara eskâl u esbâb tahmîl olunup mevsimiyle mahall-i me'mûra irişmek ardınca olman emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ te'allül ü ihmâl olunmayup zikrolunan gemilerle ve mevcûd olan asker ü zahîre ile Yemen cânibine teveccüh idesin ki, bi-mâyeti'llâh envâ'-ı fütûhât-ı cemîle ile yüz aklıkları müyesser ola. Girü ale't-tevâlî tedârük olunan gemilerle asker ü zahîre tahmîl olup gönderilür; hemân cibilletünde merkûz olan şecâ'at ü firâsetün muktezâsınca mu'accelen mahall-i me'mûra varup irişmek ardınca olasin. Varup Yemen'e mülâkî olduğunda mûmâ-ileyh Hızır dâme izzühûyı vech ü münâsib görildüğü kadar asker ile karaya çıkarup Süveys kapudânın kifâyet mikdârı âdemler ile gemiler muhafazasına ta'yîn eylesin. Uğur-ı hümayûnumda bezl-i makdûr eyleyüp devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allik olan umûrda ve a'dânun def' u ref'ı bâbında umılardan ziyâde mücidd ü merdâne olasin ve;

"Yemen'e varan kullarum hakkında dirlik ü terakkî virilmesi" husûsın bildürmişsin. Ol bâbda dahı bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Senünle Yemen'e varup yoldaşıklarda bulunup edâ-i hıdmet idenlere vech ü münâsib görüldüğü üzre terakkî vü ri'âyet oluna." diyü emrüm olmuşdı; ol emrüm mukarrerdür. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz a'dânun hakkından gelinüp vilâyet-i mezbûre fethi inâyet-i Hakk ile müyesser olup itmâm-ı maslahat oldukda yoldaşıklarına ve hıdmetlerine göre her birisi envâ'-ı inâyât-ı pâdişâhâneme mazhar düşüp muhassılü'l-merâm olmaları mukarrerdür. Ana göre tenbîh ü i'lâm eyleyüp eğlenmeyüp mümkün olduğına göre mahall-i me'mûra varup irişmek ardınca olasın.

Yazıldı.

Hı.

1508

Yemen'e Serdar tayin olunan Vezir Mustafa Paşa'nın çeşitli bahaneler ileri sürerek Yemen'e gitmemek için ayak sürüdüğü ve ihmalkâr davrandığı; bu sebeple Mısır'da asker, gemi, mühimmât ve zahire tedariki gibi sefere müteallik bütün hususların âcilen ve eksiksiz olarak görülüp adı geçenin Mısır'a varışında bekletilmeksizin Yemen'e intikali şartlarının hazırlanarak kendisine özür ve bahane olabilecek hiç bir pürüzün bırakılmaması; Yemen'deki kargaşanın mevsim geçmeden giderilmesi hususunda Mısır kullarına gerekli tenbihatın yapılması, aksi halde bu konuda ihmali görülenlerin cezalandırılacağı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen hıdmetine ta'yîn olunan Vezîrüm Mustafâ Paşa Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kâfile-i hacc-ı şerîf çıkarmadın ve Haleb'den emrolunan yüz bin altın vâsıl olmadın Mısır'a azîmet mümkün olmayup ve ol vilâyete nev'an kaht müstevlî olmağla te'hîr u tevakkuf olunduğın" işrâb idüp ve; "mukaddemâ Monlâ Ağa nâm za'îmi ba'zı mühimmât tedârüki için Mısır'a gönderüp on dört kıt'a kadirga ile üç kalyon hâzır bulunduğın" i'lâm idüp; "Her kadirgaya ellişer âdem ve her kalyon beşer yüz nefer alup cümle iki bin yedi yüz âdem olup bu denlü kimesne fermân-ı şerîf muktezâsınca gemiler muhâfazasında olıcak vilâyetün fethi ahvâli müşkil olur." diyü bildürüp ve; "mâh-ı Zî'l-ka'de'nün on yedinci günü Mısır'a teveccüh eylediğün" arzyleyüp dahı her ne dimiş ise Pâye-i Serîrüm'e arzölunup bi't-tamâm ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. Kâfile-i hacc-ı şerîfün ihrâcına ve vilâyet-i Şâm'un hıfz u hırâsetine Karaman beğlerbeğisi fermân olunup ve Haleb'den emrolunan altın dahı ta'yîn eylemek mümkün idi. Bu bahâne ile te'hîr u tevakkuf olunmakdan murâd mücerred tekâsül ü ihmâlden nâşî olup ve zamân u mevsim az kalup ve bu hıdmete me'mûr olalı haylî müddet olup bu mahalle dek hâzır gemilerle mukaddemâ irsâl olunan evâmîr-i aliyye muktezâsınca Osmân Paşa'yı vilâyet-i Yemen'e gönderüp ba'dehû sâyir asâkir-i mansûre ile kendü dahı irişmek münâsib idi. Husûs-ı mezbûr[da] bundan akdem İskenderiyye Kapudânı Hızır dâme izzühû defter gönderüp; "yiğirmi iki kıt'a kadirga mevcûd olduğın" bildürmüş idi. Bu bâbda hiç bir ferdün beyân idecek özri makbûlüm olmayup henüz mevsim geçmedin

vilâyet-i Yemen'ün ıslâhı inâyet-i Hakk'la bu yıl bertaraf olması ehemmi-i mühimmâtıdan olmağın mîr-i müşârun-ileyhe ve sana ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup her vechile müsâ'ade olunup; "Muhtâc-ı arz olur kazâyâda tevakkuf olunmayup tedârük olunup gereği gibi yek-dil ü yek-cihet olup bâb-ı mu'âve[ne]tde bezl-i makdûr eylesiniz." diyü emrüm olmuşdı ve Payas İskeleyi'nde ihzâr olunan beş kıt'a kadirge gemilerinün keresteleri gemiler gönderüp alup Bender-i Süveys'e iledüp ve fermân olunan at gemilerini ve gayri tedârük idüp hiç bir husûsda te'hîr u tevakkuf lâzım gelmeyüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında bir vechile mukayyed olasın ki, müşârun-ileyhe özre mecâl kalmayup vakti ile mahall-i me'mûra varup inâyet-i Hakk'la a'dâ-yı dîn ü devlet münhezim ve memleket ü vilâyet muntazam olup ve mukaddemâ Osmân Paşa'yla bir mikdâr asker irsâl olunmağla a'dâyâ havf u haşyet, ol diyârda olan askere takviyet-i kalb hâsıl olmak mukarrer olup ve Südde-i Sa'âdetüm'de olan kapudânlarla ehl-i vukûfdan her kadirgaya ne mikdâr âdem mütehammil olduğu husûsı sülâ olundukda; "ikişer yüz âdemden ziyâdeye mütehammil olduğu" ihbâr olunup bu takdîrce mevcûd olan kadirgalara asker ile kifâyet mikdârı peksimat tahmîl olunup bâkî esbâb u eskâl kalyonlara konulup nihâyet ellişer neferi gemiler hıfzında olup bâkî asker ile karaya çıkılmak* müyesser olup bu zamâna dek vilâyet-i mezbûreye bir-iki def'a asker gönderilmek mutasavver idi. Bu bâbda olan ihmâl ü müsâhelenün netâyici çok kimesnenün gafletine râci' olduğu mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda leyl ü nehâr be-dîdâr olup sen me'mûr olduğun husûslarda aslâ bir mâddede kusûr u noksân komayup eger gemiler ve zehâyir umûrındadır ve eger mukaddemâ vilâyet-i mezbûreye asker irsâlinedür; gereği gibi mukayyed ü mücidd olup müşârun-ileyh vardukda, kat'â bir husûsda tevakkuf ü özre mecâl kalmayup Hazret-i Hakk *celle ve alânun* inâyeti ile mahall-i me'mûra varılup envâ'-ı fütûhât-ı cemîle ile yüz akıllıkları müyesser olmuş ola ve bu bâbda hıdemât-ı hümâyûnda mücidd ü merdâne olmaları mukarrerdür. Ana göre Mısır'da olan kullaruma ve sâyir asâkir-i mansûreye tenbîh ü i'lâm eyleyüp kemâl-i basîret ü intibâh üzre olasın; neylersen eyleyüp mevsim geçmedin bu yıl ol vilâyetün ihtilâli def' u ref' olunup ahvâlî inâyet-i Hakk'ıla muntazam olmak bâbında umılandan ziyâde sa'y ü ikdâmın zuhûra getirüp nev'an özl ü bahâne beyân olunmağla mu'âteb olmakdan hazer eylesin ki, her vechile tedbîr ü tedârüküne ve fikr [ü] firâsetüne i'timâd-ı hümâyûnum olmuşdur; ana göre bâb-ı ikdâm u ihtimâmda mücidd ü merdâne olasın.

Yazıldı.

Muhzır kâtibine virildi. Fî 3 Zi'l-hıccce, sene: 975

1509

Edirne'deki Saray-ı Âmire binasında istihdam olunan acemi oğlanlara birer, hamallık edenlere ikişer akçe yemeklik verilmesi.

Edirne hâssa harcına hüküm ki:

Hâliyyâ mahmiyye-i mezbûrede vâkı' olan Sarây-ı Âmirem'de binâyâ müte'allik ba'zı hıdmete istihdâm olunmağıçün irsâl olunan acemî-oğlanları kullaruma âdet-i kadîme üzre birer akça, içinde hammâllık ider var ise anlara ikişer akça nafaka virilügelmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan binâ için gönderilen acemî-oğlanları tâyifesinün içinde hammâllık işleyenlere âdet [ü] kânûn üzre ikişer akça ve mâ'adâsına günde birer akça yimeklik ta'yîn idüp virüp dahı defterüne işâret eylesin.

Yazıldı.

1510

Muharrem Beğ âdemlerinden Hüseyin bin Abdullâh'a virildi. Fî 3 Zi'l-hicce, sene: 975

Eskihisar, Yanbolu ve Ahyolu'da evlere girerek hırsızlık yaptıklarını itiraf ettikleri bildirilen Gazi veled-i İlyas ve diğer iki kişinin küreğe gönderilmeleri.

Nevâhî-i Yanbolı kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından olup mahâyif müfettişi olan Muharrem'e hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "hâliyâ emr-i şerîfle ehl-i fesâd tecessüs olundukda Eskihisâr kazâsından Gâzî veled-i İlyâs nâm Kıbtî, Hasan Kethudâ nâm kimesnenün evine girüp haylî esbâbın sirka idüp ve Yanbolı kazâsından Mehmed bin Abdullâh nâm Kıbtî dahı gice ile Memî ve Emîne nâm hâtûnların evine girüp ve öküzlerin sirka idüp ve diğer Mehmed nâm kimesne dahı Ahyolu kazâsından Mustafâ ve Kulı nâm kimesnelerin koyunların sirka idüp ve eyledükleri fesâda ikrâr u i'tirâf eyledüklerin" bildürmüşsin. Husûs-ı mezbûr kâdî-askerlerüm cânibi[n]den Pâye-i Serîrüm'e arzulundukda katl-i nefse ikrâr ideni siyâset ve sirkaya i'tirâf ideni küreğe konılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kazıyye arzulunduğı gibi ise emrüm üzre katl-i nefse ikrâr idenleri siyâset idüp ve sirkaya mu'terif olanları yarar âdemlere koşup küreğe gönderesiz ve bile koşup gönderdüğünüz kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesiz ki, yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer idesiz.

Yazıldı.

1511

Kethudâsına virildi. Fî 5 Zi'l-hicce, sene: 975

Rehin olarak Basra beylerbeyi yanında bulunan Ulyanoğlu'nun torunu Ebu'l-Hüseyin ve kardeşinin iâşelerinin âdete uygun olarak tedarik edilmesi.

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Ulyân-oğlu'nun oğlu-oğlu olan Ebu'l-Hüseyin ve karındaşı mâbeynde vâkı' olan sulh u salâh için rehn tarîkıyla yanında olduğı i'lâm olunmağın zâd ü zevâdeleri husûsı oligelen âdet ü kânûn üzre tedârük olunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Mezbûrların oligeldüğü üzre zâd ü zevâdelerin tedârük idiviresin.

1512

Basra'ya bağı sancakbeylerinin adamlarından gedik mutasarrıfı olup, gediğinin başında bulunmayanların dirliklerinin alınıp yararlarla ve gediğinde hizmet edenlere verilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 5 Zi'l-hicce, sene: 975

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i Basra'ya tâbi‘ olan sancakbeği âdemlerinden ba‘zı gedüğe mutasarrıf olup beğler yanında olup gedüğünde hıdmet itmeyüp ve ba‘zınun elinde gedüğe hükmi olup gedük aldıkda hıdmete gelmeyüp her biri bir yire is[tî]nâd itmekle vâkı‘ olan hıdmetlerde bulunmadıkları istimâ‘ olunup anun gibi gedüklerinde hıdmet itmeyenlerin dirlikleri alınıp yararlarla ve gedüğünde hıdmet idenlere virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Min-ba‘d bilâ-emr âharlar yanında olup gedüklerinde hıdmet itmeyenlere gedük vermeyüp anun gibi dirlik olduğu yirde hâzır bulunmayup hıdmet itmeyenlerin gedüklerin hıdmete kâdir yarar yiğitlere virüp ta‘yîn idesin ki, hıdmet düşükdde hâzır bulunup edâ-i hıdmet ideler.

Yazıldı.

Âdemisi İbrâhîm'e virildi. Fî 3 Zi'l-hicce, sene: 975

1513

Ehl-i fesâdın İstanbul'a girişinin önlenmesi için iskelelerden geçenlerin yoklanıp gerekli görülenlerden kefil alınması.

İskele Emîni Maksûd'a hüküm ki:

"Bundan [akdem] iskeleden öte yakaya ve öte yakadan iskeleye geçüp giden kimesneler iskelede yoklanup ne makûle kimesne olup kefil ve sâyir ahvâli* ma‘lûm olduktan sonra icâzet virilüp geçmekle ehl-i fesâd öte yakaya ve berü yakaya geçmeğe ruhsat bulmayup zabtolunurdu. Hâliyâ ba‘zı kimesneler Kum ve Çatladı ve Âhûr ve gayri kapulardan geçüp yoklanmamağla ehl-i fesâd mazbut* olmaduğı" i‘lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup âdet-i kadîme üzre geçüp gidenleri iskelede yoklayup kefil alınmak lâzım olanları kefilsüz geçmeğe ruhsat vermeyüp ve âhar kapulardan olıgelene muhâlif ve kânûna mugâyir kimesneyi geçürtmeyüp kapuları onat zabt u hıfz eylesin. Şöyle ki; emr-i şerîfûme muhâlif yoklamadın âhar kapulardan âdem geçüp ehl-i fesâd ruhsat bulup mazbût olmaya, senden bilinür. Ana göre ikdâm u ihtimâm eyleyüp basîret üzre olasın.

Yazıldı.

Emîn âdemi Yûsuf'a virildi. Fî 4 Zi'l-hicce, sene: 975

1514

Sâbıkâ Hazîne-i Tımışvar Defterdârı olup vilâyet tahrîrinde olan

Söğütlü ve Alibey nehirleri çeltiklerinin ref‘ olunması sebebiyle çeltikçilerinin bulundukları köylerde raiyyet kaydedilmesi.

Mehmed Çelebi'ye hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Zağra-i Eskihsâr kazâsı tahrîrinde iken emr-i şerîf vârid olup; "Söğütli ve Alîbeğ enhârının çeltüğünü ref' idüp ve çeltükçilerin ra'ıyyet kaydeyleyesin." diyü fermân olunmağın çeltüğü ref' olunup ve Söğütli çeltükçilerinün ekseri Kâdîköy'inde ve sâyiri dahı ba'zı köylerde sâkin olmağla her biri mütemekkin olduğı karyede ra'ıyyet kaydolunup ve Alîbeğ enhârının çeltükçileri Çırpan nâm karyede mütemekkin olup kazâ-i mezbûrun külliyyen karyeleri Paşa sancağı defterinde mukayyed iken zamân-ı sâbıkda Çirmen sancağın tahrîr eyleyen kimesne yalnız mezbûr karyeyi bir tarîkla livâ-i mezbûr defterine kayditmeğın zikrolunan çeltükçiler karye-i mezbûre tahtında re'âyâ kaydolunmak mümkün olmamağın mezbûr Çırpan nâm karye dahı sâyir kurâyyla ma'an yine kazâ-i mezbûre defterine tahrîr olunup zikrolunan çeltükçiler karye-i mezbûre tahtında ra'ıyyet kaydolunmaları içün hükmi hümayûn erzânî oluna." diyü arzitmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şol re'âyâ ki, Çirmen'de ve Paşa sancağında yazılmış ola, anun gibileri girü yirlü yirlerinde koyup çeltükci dahı olduğı yirlerde yazasın.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 3 Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

1515

Menteşe sancağı beğine hüküm ki:

Menteşe ve Teke sancaklarında sekiz-dokuz oturak kayıklar yaparak Memâlik-i Mahrûse adalarında sakın olan haraç-güzâr reâyayı esir ettikleri ve zahire getiren rençber gemilerini yağmaladıkları bildirilen leventlerle bunlara yardım edenlerin yakalanmaları ve sahil köylerindeki ahaliye de, sözkonusu leventlere yataklık yapmamaları hususunda uyarıda bulunulması.

Hâliyâ Rodos Sancağı Beği Yahyâ dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ba'zı levendler sekizer ve tokuzar oturak kayıklar yapup Memâlik-i Mahrûse'ye tâbi' ba'zı cezîrelerden harâc-güzâr zimmîler alup esîr itdüklerinden mâ'adâ zahîre getüren rencber gemilerininün kiminün esbâbın ve kiminün sermâyesin alup deryâda küllî hayf u zulm itdükleri istimâ' olunup elegetürilmesiyçün çıkıldukda karyeler[e] perâkende olup ehl-i fesâd sıyânet olunur." diyü bildürmeğın anun gibi ehl-i fesâd elegetürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup ol asıl firkate yapanlardan ve yapduranlardan elegirenlerin tutup habsidüp gaybet idenlerin yataklarına ve turaklarına ve bi'l-cümle buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp anları dahı habsidüp ne karyedendür ve ne makûle kimesnelerdür; fesâd ü şenâ'atlerin ma'lûmun olduğı üzre mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin ve sancağında deryâ kenârında olan karyeler ahâlîsine muhkem tenbîh ü tek'îd idesin ki, anun gibi levendler kaçup karyelerine geldükde mecâl virmeyüp tutup sana teslim eyleyeler. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh ehl-i fesâdı sıyânet iderler ise ismi ve resmi ile yazup bildüresin.

Yazıldı.

Dervîş Çavuş'a virildi. Fî 5 Rebî'ü'l-âhır, sene: 976

Bir sûreti, Teke sancağı beğine.

Yazıldı.

Kethudâsı Ca'fer'e virildi. Fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975

1516

Rodos Beği Yahyâ Beğ'e hüküm ki:

Alâiye'de bulunan taş gemisinin Rodos Kalesi'nin tamirinde kullanılmak üzere tamir ve kalafat ettirilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Rodos Kal'ası'nun ba'zı yirleri harâba müteveccih olup; "Ta'mîri için ve dökündi lâzım gelen yirlerine taş dökilmek lâzımdır." diyü Alâ'iyye'de bir kıt'a taş gemisi olup meremmete muhtâc olduğın" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Alâ'iyye'de olan taş gemisin ol husûs için termîm ü kalafat itdürüp dahı itmâm-ı maslahat eylesin.

Yazıldı.

Rodos Beği Kethudâsı Ca'fer'e virildi. Fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975

1517

Köyceğiz kâdisına hüküm ki:

Köyceğiz, Pırnaz, Meğri ve Elmalı kazalarındaki dağların yalı ve limanlara yakın yerlerdeki ağaçlarının hâssa kadırgalar için gerektiğinde kullanılmak üzere muhafaza edilip kestirilmemesi ve civar köyler ahalisinin bu konuda uyarılmaları.

Hâliyâ Rodos Sancağı Beği Yahyâ dâme ızzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Taht-ı kazâna tâbi' tağların yalılara ve limanlara karîb yirlerinde vâkı' olan ağaçların rencber tâyifesi kesüp âhar vilâyete alup gitmekle yakîn yirlerde ağaç az kalup vakt-i hâcetde hâssa kadırgalara ağaç u tahta lâzım oldukda muzâyaka çekilüp küllî harc lâzım gelir." diyü bildürmeğın yalılara ve limanlara karîb olan tağlar korunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda dâyimâ mukayyed olup yalılara ve limanlara karîb olan tağlardan min-ba'd rencber tâyifesine ve gayra ağaç kesdürmeyüp hâssa kadırgalarum mühimmâtı için korıtdurup kurbinde olan karyeler halkına dahı muhkem tenbîh idesin ki, gice vü gündüz ol tağları korıyup rencber tâyifesine ağaç kesdürmeyeler. Ba'de't-tenbîh hufyeten ağaç kesenler elegirür ise habsidüp ismi ve resmi ile yazup min-ba'd vâkı' olan kuzât mazmûn-ı hümâyûnıyla amel eyleyeler. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Pırnaz kâdisına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Meğri kâdisına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Elmalu kâdisına.

Mezbûr Kalender'e virildi. Fî 2 Zi'l-hicce, sene: 975

1518

Babaeskisi kâdisına hüküm ki:

Babaeski civarında Kalender isimli doğancının beygirini, eşyalarını ve üzerindeki mirî akçeyi çalmaktan zanlı durumda bulunan kimselerin teftiş olunmaları; şayet suçları sâbit olursa üzerlerine edası lâzım gelen hakların alıverilmesi; ayrıca o bölgedeki ehl-i fesâd gurbet tâifesinin de yakalanarak durumun bildirilmesi.

Hâliyâ; "Kalender nâm toğancı mahmiyye-i Edirne'den kalkup Babaeskisi kurbinde bir çayırdaki kondukda bârgîri ve ba'zı esbâbı ile mîrî yigirmi bin akçası sirka olunup bârgîri izleyü gitdükde Elvânbeğ Köpr[üsi] yanında karaçılardan Mehmed bin Ahmed ve Mahmûd bin Kara Ahmed ve Süleymân bin Gülli ve Anadolu Memi nâm kimesnelere yitişüp tutup sü'âl eyledükde her birinün cevâbı birbirine muhâlif olup halt-ı kelâm eyledüklerin" Çorlu Nâyibi Mevlânâ Pîr Ahmed sicill idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a sûretin göndermeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Evren vardukda, ihzâr-ı husamâ kılup bu husûsı onat vechile hakk üzre teftiş ü tefahhus idüp göresin: Şöyle ki; i'lâm olunduğı gibi ise mezbûrlar merkûmun bârgîrin ve esbâbın ve ol mikdâr akçasın sirka eyleyüp gaybet eyledükleri şer'le sâbit ü zâhir olur ise şer'le müteveccih olan hakların hükmidüp alıvirdükden sonra taht-ı kazânuzda zuhûr idüp bu makûle fesâd ü şenâ'at üzre olan gurbet tâyifesin eger kendünüz mübâşeret ve eger il-eri çıkarmak iledür; her ne tarîk ile vech [ü] münâsib olursa ehl-i fesâdı hüsn-i tedbîr ü tedârük ile elegetürüp Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresin. Ammâ; bu bâbda tamâm hakk üzre gereğı gibi mukayyed olup bu bahâne ile kendü hâlinde ve kâr [u] kisbinde olanlara mücerred ahz ü celb için dahlolunmayup zulm ü hayf olmakdan ve hılâf-ı vâkı' [kazıyye] arz olunmakdan muhkem hazer eyleyesin.

1519

Müsellem raiyyetlerinin avâriz vermemesi sebebiyle kendilerini müselleme raiyyet kaydettiren Teke sancağı sipahi raiyyetlerinin havâss-ı hümayuna ilhak olunması; ayrıca Manavgat'ta müsellem kâtibinin müselleme, vilâyet kâtibinin de sipahiye raiyyet yazdığı hariç ez-defter reâyanın da, şayet müsellem kâtibi müselleme ocaklarının noksanını tamamlamak için müselleme kaydetmişse yine müselleme, değil ise sipahiye raiyyet kaydedilmesi.

Yazıldı.

Lâzikiyye Kâdîsı olup Teke ve Hamîdili sancakları tahrîr[i] fermân olunan Yahyâ'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Teke sancağında vâkı' olan müselleme çiftlikleri hıdmetleri mukâbelesinde kendülere kifâyet iderken andan mâ'adâ her ocağın elli ve [a]ltmışdan re'âyâsı olup sâyir re'âyâ gibi müzevvec on iki, mücerred altı akça virürken avâriz virmeyüp bu sebebdan müselleme tâyifelerine sipâhî re'âyâsı kalmayup kendülerin müselleme ra'ıyyet yazdurup dâyimâ nizâ'dan hâlî olmayup defterler muhtell olmışdur. Müsellemden re'âyâ alınup hâssa ilhâk olunup sâyir re'âyâ gibi avâriz virmek ve Teke sancağına tâbî' Manavgad müsellemleri sâbıkâ tahrîr olundukda bir nice hâne hâric ez-defter bulunup müselleme kâtibi müselleme hâricden ra'ıyyet yazmağa me'mûr değil iken hılâf-ı emr mezkûrları müselleme ra'ıyyet yazup sonradan vilâyet kâtibi vardukda mezkûr hâneleri hâric ez-defter bulunmamağla emr üzere sipâhîye kaydeylemiş. Müselleme mukaddem yazılmak ile akdemine mi amel olunur, yohsa müselleme kâtibi emre muhâlif yazup vilâyet kâtibi emr-i şerîf ve kânûn-ı münîf mücebince sipâhîye yazduğı ecilden sipâhîye mi mukarrer kılınur?" diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre müsellemin çiftliklerin kendülere kaydidüp ra'ıyyetlerin ayırup başka kalem idüp havâss-ı hümayûnum için zabtoluna ve mezkûr ra'ıyyetleri müselleme kâtibi geldükde ocakları noksân üzre bulunup müselleme yazdı ise müselleme, değil ise sipâhîye mukarrer eylesin.

Dervîş Çavuş'a virildi. Fî 5 Rebî'u'l-âhır, sene: 976

1520

Teke beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Yanına topladığı otuz-kırk levent ile şirret ve şekavette bulunduğu, mahkeme bastığı ve vilâyet kâtibinin mirîye kaydettiği mezraanın tapuya verilmesini engellediği bildirilen Kethüdâ-i Kaş Cemaati'nden Memi'nin yakalanıp teftiş olunması ve sonucun bildirilmesi.

Kaş kazâsına tâbî' Kethüdâ-i Kaş Cemâ'ati'nden Memi nâm kimesne şirret ü şekâvet ile meşhûr olup âlet-i harb ile ve otuz-kırk nefer atlu ile gezüp bundan akdem ben sa'âdet [ü] ikbâl ile taht-ı sa'âdet-bahta cülûs itdüğümde kâdî mahkemesin oklayup ve nice re'âyâyâ zulm ü te'addîsı olduğu bundan akdem vilâyet kâtibi vardukda hâric ez-defter bulup yazduğı mezra'ayı; "Yurdumuzdur." diyü şirret idüp; "Mîrîden tapuya alan kimesneyi katlilerin." diyü tahvîf idüp zabtitedürmeyüp ve satılmağa mâni' olduğu i'lâm olunmağın mezkûr Memi'nün ahvâli teftiş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr Memi'yi ihzâr idüp gaybet ider ise buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dahı mezkûrun ahvâlin ehl-i vukûfdan ve bî-garaz müslimânlardan dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefâhhus kılup göresiz; fi'l-vâkı' mezkûr Memi anun gibi şirret ü şekâvet ile meşhûr olup alâniyyen âlet-i harb ile ve ol mikdâr levend atlu ile gezüp mahkeme

basup ve ok atduğı vâkı' mıdur, hufyeten ve alâniyyen ahvâline vâkıf u muttali' olup ne hâl üzredür; tamâm gavrine irişüp ve ol mezra'a hâric [ez-]defter olup vilâyet kâtibi mîrîden tapuya virmiş iken mezkûr mâni' olduğı vâkı' mıdur, nicedür; yazup hak[îkat]i üzre arzeyelesiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzitmekden ve mezbûrun ahvâlin ketmidüp hmâyet itmekden hazer idüp vukû'ı üzre ale't-tafsîl yazup bildüresiz.

Yazıldı.

1521

Lâzikiyye Kâdîsı olup Teke ve Hamîd sancakların tahrîr iden

Bkz. hkm. 1495.

Yahyâ'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defteri virüp; "Teke sancağında Serik* yörükleri sâyir tâyife gibi müzevvecden on iki, mücerreden altı akça virmeyüp bir evde yedi-sekiz belki on kimesne olsa hemân cümlesi altı akça virürler; "Kadîmden böyle viregeldük." diyü nizâ' iderler. Şimden sonra resmleri sâyir yörük gibi alınmak münâsibdür." diyü bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Göresin; mezkûrlarun harcları bir hıdmet mukâbelesinde tahfif olmuş olmayup veyâhûd defter-i a[t]îkda vech-i meşrûh üzre olmasına delâlet ider kayd yoğısa arzitedüğün üzre kaydeyleyesin. Ammâ, şöyle ki; bu husûsda mâluma nef'-ı küllî olmayup cüz'î ise yine aslı üzre ibkâ eyleyesin.

Yazıldı.

1522

Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden Hasan Beğ'e virildi. Fî 4 Zi'l-hicce, sene: 975

Mâzul sipahilere, ölen sipahilerin timarı için Mezistre ve diğer bazı yerler kadıları adına müzevver arzlar düzenleyip verdiği bildirilen Holomiç nahiyesinden Kapıcı Bâyezîd oğlu Mehmed'in yakalanıp hakkında yapılacak tahkikat neticesinde elde edilen malûmat ve şehadetler de yazılarak tutuklu olarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Mora sancağı beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûra tâbi' Holomiç nâhiyesinde mütemekkin Kapıcı Bâyezîd oğlu Mehmed nâm kimesne ba'zı sipâhiler fevtolup; "Tîmârı mahlûl olmuşdur." diyü ba'zı ma'zûl sipâhilere Mezistre kâdîsı ve gayri kâdîlar nâmına arz virüp müzevver imzâ vü mühr ile imzâlayup ve mühürleyüp telbîs ü tezvîre sülûk idüp ehl-i fesâd olduğı i'lâm olunmağın her ne tarîk ile mümkün ise ihtimâm idüp elegetürüp kayd [ü] bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr emrüm mücebince elegetürüp dahı ahvâlin a'yân-ı vilâyetden tefahhus eyleyüp hakkında vâkı' olan ihbâr u şehâdeti vukû'ı üzre tafsîli ile yazup ve mezkûr yarar âdemlere koşup kayd [ü] bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve koşup

gönderdiğün âdemlere muhkem tenbîh eylesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmekden hazer eylesin.

Yazıldı.

Muhzır kâtibine virildi.

1523

Yeniçeri elin kesen Hüseyin'e siyâset olunmak için emr-i şerîf

Yeniçeri eli kesen Hüseyin'e siyaset olunması.

virilmiştir.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 5 Zi'l-hicce, sene: 975

1524^H

Cezâyir Vilâyeti Hâkimi Emîr Alî zîde izzühûya hüküm ki:

Cezâyir Vilâyeti Hâkimi Emir Ali'nin Südde-i Saâdet'e bağlılık gösterip oğlunu ve kardeşini göndermesinden memnuniyet duyulduğu ve kendisine bir hil'at gönderilip kardeşine Sadr-ı Süveyb Sancağı, oğluna da günlük altmış akçe ulûfe ile müteferrikalık tevcih olunduğu; Emir'in, bağlılığını bundan sonra da devam ettirip halkın refah ve mutluluğu için gayret gösterip din ve devlete ait işlerde Basra beylerbeyinin uygun göreceği şekilde hizmette bulunması.

Bağdâd ve Basra beğlerbeğleri dâme ikbâlühümâ Bâb-ı Şerîfümüz'e mektûb gönderüp; "senün Atebe-i Aliyyemüz'e sıdk u sadâkat ve hüsn-i ihtimâmın ve Devlet-i Fâyıkamuz'a mutî' u munkad olduğun ve Bâb-ı Âlîmüz'e karındaşun ve oğlun Sultân ve Ebû'l-ulâ zîde kadruhümâyı gönderdiğün" bildürdiler. İmdi Bâb-ı Âlîmüz'e ubûdiyyet ızhâr idenlerin eyyâm-ı devletimizde taht-ı himâyemüzde ahsen-i hâl üzre müsterih ve cân u mâllarından emîn olmağa lâayık olduklarına şübhe yoktur. Çünkü bizüm Bâb-ı Şerîf-i Âlîmüz gelenlere ve isteyenlere dâ'imâ açık, ikbâlîmüz kasd u rağbet idenlere mebzûl, her hâl ü kârda sınır u kal'aları masûn u mesdûd, cânları emn ü emân içinde, kalbleri mutma'in ve gönülleri hoş devâm-ı devletimiz ed'ıyesine muvâzabet üzre olmağın ihsân-ı şerîf-i âlî ve in'âm-ı münîf-i hâkânîmüz seni dahı kuşadup ri'âyet idüp; karındaşuna Sadr-ı Süveyb* sancağın ve müşârun-ileyh oğluna dahı yevmî altmış akça ulûfe ile Bâb-ı Âlîmüz'de müteferrikalık in'âm idüp **buyurdum ki:**

Bundan sonra dahı Hazret-i Resûlu'llâh'un şerî'atının icrâsı ve Atebe-i Aliyyemüz'e itâ'at ü inkıyâdda sâbit-kadem olup Devlet-i Fâyıkamuz'a müte'allik masâlih u mühimmâtta müşârun-ileyhün vech ü münâsib gördüğü üzre bezl-i mechûd ve dîn ü devlet ve nâmûs-ı saltanatuma müte'allik husûslarda tamâm-ı cidd ü ictihâd ve itmînân-ı bilâd ü ibâd husûsında sa'y-i meşkûrun zuhûra getüresin ki, aksâ-yı murâdımız re'âyâ vü berâyânun –husûsan ol vilâyetlerdeki– emn ü emân üzre mutma'in olmasıdır. Hıla'-ı seniyyemüzden sana bir hil'at ihsân olunup *İnşâ'allâhü te'âlâ* kabûl idüp giyüp; bundan sonra dahı Südde-i

Sa'âdetimüz'den hâtırandan geçenden ziyâde eltâf u ihsânımız müşâhede idüp ri'âyet olunursın.

^H Hüküm metni Arapça olup meâlen tercüme edilmiştir.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

Âdemisi Nasûh'a virildi. Fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975

1525

Migalkara ve Ergene kâdîlarına hüküm ki:

Tayin olunduğu Silivri Köprüsü hizmetine gitmeyen Vize yörüklerinden Emir Ali isimli canbazla hizmete varmışken sonradan kaçan diğerlerinin yakalanıp anılan hizmete gönderilmeleri.

Vize Yörükleri Sübaşısı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Pîrî *dâme mecdühû* Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "sübaşılığına müte'allik olan yörüklerin ve cânbâzların birer nevbetlülerin emr-i şerîf ile Silivri Köprüsü hıdmetine ta'yîn olup tâyife-i mezbûrede Emîr Alî nâm cânbâz hıdmete gelmeyüp ba'zıları dahı hıdmet ider iken gaybet idüp evlerine gidüp hıdmet itmedüklerin" bildürmeğin **[buyurdum ki:]**

Müşârun-ileyhün âdemleri varduklarında, her birinüz gereği gibi mukayyed olup mezkûr Emîr Alî nâm cânbâzı [ve] hıdmetinden gaybet idenleri hufyeten tecessüs idüp elegetürüp hıdmet-i mezbûreye gönderüp emr-i şerîfüm mücebince hıdmet itdüresiz.

Yazıldı.

Ali Çavuş'a virildi. Fî 6 Zi'l-hicce, sene: 975

1526

Anatolî beğlerbeğisine hüküm ki:

Menteşe'de timar tasarruf eden ve hastalığı sebebiyle deryâ seferine katılamayan sâbık Defter Emîni Ali'nin timarına müdahale edilmemesi.

Menteşe sancağında tîmâra mutasarrıf olup sâbıkâ Defter Emîni olan dârende Alî deryâ seferine emrolunup bi'l-fi'l haste olduğu i'lâm olunup; " "Deryâ seferine varmadı." diyü tîmârına dahlolunmamak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb eylemeğin* **buyurdum ki:**

Bu def'a; "Deryâ seferine varmadı." diyü müşârun-ileyhün tîmârına kimesneyi dahlitdürmeyesin.

1527

Kütahya'da alıkonulan iki küpten büyüğünün Şehzâde Murad'a gönderilmesi.

Yazıldı.
Bu dahi.

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Kütâhiyye'de alikonılan iki aded küpün böyüğünü ferzend-i erc-mend oğlum Murâd *tâle bakâ'ühûya* gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm muktezâsınca zikrolunan iki aded küpün böyüğünü müşârun-ileyhe irsâl ü îsâl eylesin.

Yazıldı.
Hı.

1528

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Yemen seferi için bir an önce yola çıkılması hususunda müteaddid emirler gönderilmesine rağmen hâlâ gemilere binilmemiş olmasının sadece kendisinin ihmalinden kaynaklandığı; mevcut kalyon ve kadırgalara asker, zahire ve mühimmâtta belirtilen miktarda yüklenerek Yemen'e gönderilmesi; İskenderiye'de yapılacak gemilerle Yemen'den dönecek gemilere de kalan asker ve mühimmâtla kendisinin binip deniz mevsimi geçmeden Yemen'e vararak ıslah işinin üstesinden gelmesi; muhafaza için ellişer neferin gemilerde bırakılıp bu işte dikkatli davranılması.

Mektûb gönderüp; "Emrolunan Yemen ıslâhiyçün mu'accelen Mısır'a irişmek bâbında ihtimâm-ı tâmm olup lâkin hacc-ı şerîf mevsimi irişüp anun tedârûki görilmeyince ve Hızâne-i Haleb'den emrolunan yüz bin altun vusûl bulmayınca teveccüh olunmağa kâbiliyyet olmayup te'hîr u tevakkuf olunmışdı. Hâliyâ [kâfile-i] hacc-ı şerîf irsâl olunup dahi yüz bin altun vâsıl olmayup mâh-ı Zi'l-ka'de'nün on altıncı günü Mısır cânibi[n]e teveccüh olunup fe-emmâ Mısır'a gönderilen mektûblar gelüp Yemen mühimmi içün ihzâr olunan gemilerden bi'l-fi'l on dört kadirga ve üç kalyon hâzır bulunup her kadirga ellişer âdem ve her kalyon beşer yüz âdem aldugı takdirce iki bin yedi yüz nefer olup at tahmiline imkân olmayup emr-i şerîf mûcebince zikrolunan asker gemi muhâfazasında olıcak memleket fethinün ahvâli müşkil olur." diyü bildürmüşsin; dahi her ne dinilmiş ise alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i A'lâm'a arzolunup ilm-i şerîfüm muhît u şâmil olmuşdur. İmdi; bundan akdem sana ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Kâfile-i hacc-ı şerîf irsâliyle muhâfaza-i memleket içün Karaman beğlerbeğisi ta'yîn olunup ve Hızâne-i Haleb'den emrolunan altun içün tevakkuf olunmayup me'mûr olduğun hıdmet içün mu'accelen Mısır'a varup Yemen cânibi[n]e meşgûl olup eger asker göndermekdür ve eger lâzım olan mühimmâtun tedârükindedür, mukayyed olasin. İrsâl olunacak altun ve sâyir mühimmât ne ise tedârük olunup ale't-tevâlî îsâl olunur. Bi'z-zât kendün mu'accelen mahall-i me'mûra irişmek bâbında usret olduğı takdirce bu zamâna dek mevcûd olan gemilerle asker ü zehâyir gönderilüp ol diyârda olan asker-i İslâm'a takviyet ve a'dâ-yı bed-re'ye havf u haşyet müstevlî olup mevsimiyle giden gemiler avdet eyleyüp ve ba'dehû tedârük olunan gemilerle sen dahi azîmet eylesen, bi-inâyeti'llâhi te'âlâ memleket

fetholup uğur-ı hümayûnumda yüz aklığî müyesser olmak bâbında envâ'-ı sa'y [ü] ihtimâmın vücûda gele." diyü emrüm olmuşdı. Hâliyâ tedârük eyledüğün kâfile-i hacc-ı şerîf umûrî muhtell olup tekrâr zehâyir ile birkaç sancakbeğleri irsâli lâzım gelüp ve me'mûr olduğun Yemen hıdmetinün mevsimi geçmeğe cüz'î zamân kalup ve a'dâ-yı dîn ü devlet ise mevsimün geçmesine müterakkıb olup ve ol diyârda olan askere mu'âvenet ü muzâheret ümîdinden me'yûs olmağla za'f-ı kalb hâsıl olup bu bâbda olan tedbîr ü tedârükün netîcesi ihmâle hamlolunup aslâ bir ferdün özr ü bahâne beyân eylemeğe mecâli kalmayup cümlesi ma'raz-ı ıtâbda olup mu'âkab olmaları mukarrerdür. Zîrâ bu hıdmet fermân olunalı hayl[i] zamân olup ve gönderilen evâmîr-i aliyyede mirâran; "Arza tevakkuf olunmayup tedârük oluna; nihâyet ba'dehû arzoluna." diyü müsâ'ade olunup her vechile ruhsat virildüğü iş'âr olunmuşdur. Bu mertebeden sonra tekâsül ü müsâhele* gafletden nâşî olup bu mahalle dek ne* asker gönderilüp ve ne bi'z-zât irişmek ardınca ihtimâm-ı tâmm olunmadüğünün vechi yokdur. Ale'l-husûs bundan esbak Kapudân Hızır *dâme izzühûdan* mektûb ü defter gelüp tedârük olunacak kalyondan ve gayriden mâ'adâ mevcûd yigirmi iki kadirga olup ve Südde-i Sa'âdetüm'de olan kapudânlardan ve gayri ehl-i vukûfdan sü'âl olundukda; "Her kadirgaya ikişer yüz belki cümle âlâtçı vü cengci ile ikişer yüz ellişer âdem girmeğe mütehammildür." diyü cevâb virilüp bu takdîrce mevcûd olan kadirgalara asker ile kifâyet mikdârı peksimat konulup esbâb u eskâl ne ise kalyonlara tahmîl olunup ba'dehû fermân olunan at gemileriyle Payas İskeleyi'nden tedârük olunan beş kıt'a kadirga kerestesin dahı irişüp ve mukaddemâ asker ile gönderilen gemiler dahı avdet eyledükde gayret ü ikdâm olunsa bu zamâna dek vilâyet-i mezbûreye irişüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ a'dânun def' [u] ref'ı olunması ahvâli emken ü eshel idi. Bu husûslarda Mısır beğlerbeğisine dahı mü'ekked ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Bâb-ı mu'âvenet ü muzâheretde her vechile mücidd olunup bu husûsı sâyir umûra kıyâs eylemeyüp gaflet ü ihmâlden hazer idüp basîret ü ihtimâm üzre olup mu'accelen Osmân Paşa'yı mevcûd olan gemilerle Yemen'e irsâl idüp ve Payas İskeleyi'nde ihzâr olunan beş kıt'a kadirga kerestesin gemiler gönderüp alup Bender-i Süveys'e iletdürüp tedârük itdüresin." diyü fermân olunmuşdur. Şöyle ki; ; "Bu sene mevsim geçüp gelecek sâle tevakkuf lâzım geldi." diyü özr beyân oluna, her vechile adem-i kabûlüm mukarrerdür. Husûsan senün kemâl-i re'y-i sâyib ve nihâyet-i fikr-i sâkıbun[a] i'timâd-ı hümayûnum olup vüfur-ı firâset ü şecâ'atün[e] ilm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olup ve senün ol vilâyete karîb olup ve vilâyet-i Yemen'ün ıslâhı gâyet ehemmi-i mühimmâtdan olmağla bu sene inâyet-i Hakk ile bertaraf olması murâd-ı şerîfüm olmağın ol hıdmet sana emr-i şerîfüm olmuşdur.

Buyurdum ki:

Vardukda, min-ba'd umılandan ziyâde basîret ü tedârük üzre olup mevsimiyle irişmek bâbında dakîka fevtolunmayup emrüm üzre mevcûd olan kadirgalara ehl-i vukûf ihbâr eyledükleri üzre ikişer yüz nefer âdem sepişdürüp kifâyet mikdârı peksimatlarını tahmîl idüp dahı eskâl u esbâbları kalyonlara tahmîl olunup mukaddemâ gönderilecek gemiler varup vilâyet-i mezbûreye asker dökmekle a'dâya havf u hirâs ve asker-i İslâm'a takviyet hâsıl olup gemiler avdet eyledükleri zamâna değin tedârük olunacak at gemileri dökmekle ve gayri dahı irişüp sâyir asâkir-i mansûre ile sen dahı mahall-i me'mûra mülâkî olunmak bâbında bezl-i makdûr eyleyüp inşâ'a'llâhü te'âlâ varılup ıslâhı müyesser olup avdet olundukda hıdemât-ı hümayûnumda yoldaşıklarda bulunanların hakkında her vechile envâ'-ı inâyet-i pâdişâhânem

mukarrer olup dirlikler ve terakkîlerle cümlesi muhassılü'l-âmâl olmak mukarrerdür. Ana göre tenbîh ü i'lâm olunup uğur-ı hümayûnumda ve a'dâ-yı dîn ü devletün vilâyet-i mezbûreden bu sene def' [u] ref'ı bâbında bezl-i gayret ü hamîyyet eyleyüp itmâm-ı maslahat eylemek ardınca olası ve bundan akdem Kapudân olan Piyâle Paşa *dâmet ma'âlihi* nice def'a seferler idüp her gemi ne mikdâr cengci vü âletci aldığını tezkire idüp mühürlenüp sizlere irsâl olundu. Gerekdür ki; mastûr olan tezkire mücebince amel idüp vech-i meşrûh üzre her gemiye iki yüz mikdâr âdem tahmîl itdürdüp yüz ellisi taşra çıkınca ellisi gemilerde kalmak lâzımdür ki, şimdiye değin bu denlü hısârdâ hatâ olduğu gemiler boş kaldığındandır. Ale'l-husûs; "Anda olan gemiler bundan ziyâde âdeme mütehammildür." dirler. Bu bâbda hemân mühimm olunan birbirinüze düşmeyüp ihmâl olunmamakdur. Husûsan şimdiye [de]ğın kalyonlara cümle levâzimât ü kerestelerinden gayri yedi yüz nefer âdem konulmuş. Şimdi kalyona beş yüz âdem tahmîl eylemenün aslı nedür; bârî altı yüz nefere dahı kâbil değil midür? Bu husûslarda gereği gibi mukayyed olup gayret ü hamîyyetün muktezâsınca uğur-ı hümayûnumda umılandan ziyâde merdâneliklerün vücûda getürüp devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allik olan umûrdâ bezl-i maddür eylesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 8 Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

Sâbıkâ Sultân Mehmed Imâreti kâtibine virildi. Fî 8 Zi'l-hicce, sene: 975

1529

Edirne'de binası ferman olunan câminin bir an önce tamamlanması ve şimdiye kadar hazırlanan kerestenin cins ve miktarının bildirilmesi.

Edirne hâssa harc emînine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "binâsı fermân olunan câmi'-ı şerîfün mühimmâtı tedârükünde olduğun" bildürmüşsin. İmdi; binâ-i mezbûrun mu'accelen itmâma irişmesi elzem olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup tedârük-i mühimmâtı tamâm ikdâm üzre olup şimdiye dek ne asıl kereste hâzır olmuş ise ecnâsıyla ve mikdârıyla yazup Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâmdan hâlî olmayasın.

Yazıldı.

1530

Haleb defterdârına hüküm ki:

Adana beyinin talepte bulunması halinde inşaatı devam eden Payas Kalesi için Haleb Hazinesi'nden yeteri kadar altın verilip muhasebe defterine kaydedilmesi.

Hâliyâ; "Uzeyr sancağında binâsı fermân olunan Payas nâm kal'anun mühimmâtına mukaddemâ virilen altun vefâ itmeyüp on bin altun dahı lâzımdür." diyü Atana beği i'lâm eylemeğin; "Lâzim oldukda kifâyet mikdârı altun taleb idüp viresin." diyü hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi kal'a-i mezbûrenün masârifine akça lâzim olup müşârun-ileyh cânibinden taleb olundukda Hazîne-i Haleb'den emrüm mücebince kifâyet mikdârı altun virüp muhâsebe defterine işâret idesin.

Yazıldı.

Tercemân İbrâhîm'e virildi. Fî 8 Zi'l-hicce, sene: 975

1531

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Beç kralı tarafından Erdel'e yapılan müdahalenin engellenmesi ve her iki tarafın da ahidnâmeyle riayetlerinin temini.

Kral-oğlı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Hâliyâ Beç kralı Bozen'de (?) cem'ıyyet itmek üzre olup Varadin kurbinde (——) nâhıyesinde mütemekkin olan sipâhîlerin; "Cem'ıyyetimüze gelün." diyü mektûblar perâkende idüp da'vet eyleyüp; "Gelmezsenüz size hakâret iderin." diyü havf virüp rencide itmekden hâlî değildir." diyü i'lâm eyledi. İmdi; kral-ı mezkûra ahid-nâme-i şerîfüm virilüp; "Kral-oğlı vilâyetine dahlolunmaya." diyü tenbîh olunup ve Kral-oğlı'na dahı hüküm gönderilüp; "Beç kralı ahde mugâyir vilâyet-i Erdel'e dahlitmez[se], sen dahı anun vilâyetine ahde muhâlif dahlitmeyesin." diyü buyurulmuşdur. **Buyurdum ki:**

Göresin; Beç kralı tarafından Kral-oğlı vilâyetine ve ahâlîsine ahde mugâyir dahlidenleri ol tarafa i'lâm idüp men' itdürüp iki taraftan ahdi ri'âyet itdüresin.

Yazıldı.

Tekrâr yazıldı.

1532

Âdemisi Mehmed'e virildi. Fî 15 Zi'l-hicce, sene: 975

Payas Kalesi yapımında kullanılmak üzere Uzeyir, Adana, Tarsus ve Sis sancaklarından sahipleriyle birlikte çokça kağıt gönderilmesi.

Uzeyr ve Atana ve Tarsus ve Sis kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb, eyâlet-nisâb Adana Sancağı Beği Dervîş Mehmed dâme izzühû mektûb gönderüp; "Payas nâm mevzı'da emr ile binâ olunan kal'a masâlihü için bunda olan kanlılar kifâyet itmeyüp dahı kanlıya zarûret ü ihtiyâc vardır." diyü; "Taht-ı kazânuздan sâhibleriyle vâfir kanlı ihrâc olunup kal'a-i mezbûreye gönderilüp ücretle işlemek lâzımdür." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazânuздan vâfir ü müstevfî kanlı ihrâc idüp sâhibleriyle kal'a-i mezbûreye gönderesin ki, mûmâ-ileyh vech ü münâsib gördüğü üzre ücretle edâ-i

hıdmet eyleyeler. Husûs-ı mezbûr mühimmâtıdandır; ihmâl ü müsâheleden veyâhûd genc ü za'îf çiftlü kanlılar göndermekden ihtirâz eyleyesiz.

Yazıldı.

Muzaffer Kethudâ'ya virildi. Fî 8 Zi'l-hicce, sene: 975

1533

Karadağ'da Ştan keferesinin yaylasına el koyup köylüleri sürdükleri, adam öldürüp ev yaktıkları, haraçlarını tam vermedikleri, şer'a itaat etmedikleri ve isyan üzere oldukları bildirilen Mahna ve Pobor köyleri ahalilerinin, sözkonusu iddialar doğru ise, üzerlerine varılıp haklarından gelinmesi.

Dukagin Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Karatağ kâdısı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Ştan keferesinden haylî zimmîler gelüp; "kadîmî yaylağımızı Mahna ve Pobor nâm karyeler keferesi cebren aldıklarından gayri yaylaka varduğumuzda zulmen koyunlarımızı ve esbâbımızı alup ve on altı aded evlerimiz ihrâk idüp ve üç su kuyusun taşla toldurup ve âlet-i harble bizi yaylağımızdan sürüp defe'âtle ahkâm-ı şerîfe îrâd idüp itâ'at itmedüklerinden gayri; "Kıtâl iderüz." diyü kelimât idüp ve bi-gayri hakkın nice âdemler katlidüp şer'-ı şerîfe da'vet olundukda itâ'at itmeyüp ve otuz yıldan ziyâde harâcların tamâm virmeyüp leyl ü nehâr isyândan hâlî olmadukların" [bildürdüklerin]" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Kazıyye arzolunduğı gibi olup şer'-ı kavîme adem-i itâ'atleri ve isyânları mukarrer ise ale'l-gafle üzerlerine varup vech ü münâsib gördüğün üzre haklarından gelesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Husrev'e virildi. Fî 16 Zi'l-hicce, sene: 975

1534

Müzevver hüküm veren ve ortadan kaybolan Lala adlı zimmînin yakalanıp hapsolunması ve adı geçene yardım ve yataklık yaptığı ve yakalanıp hapsolunduğı bildirilen Knez Radosav hakkında da malûmat verilmesi.

Bosna beğine ve Brod kâdısına hüküm ki:

Sen ki beğsin, mektûb gönderüp; "Ahmed nâm sipâhiye müzevver emir vire[n] Lala nâm zimmîyi buldurup tefahhus eylemek istedikde mezbûr Lala gaybet idüp Radosav nâm knezün evinde saklanup elevirmeyüp defe'âtle âdem gönderilüp taleb olundukda mezbûr Radosav kendü havlîsından oğullarından ve tevâbi' u levâhıkından yigirmi-otuz nefer zimmî ile karşı gelüp varan âdemleri evine yakîn uğradmayup evinün etrâfına ıstabur çeküp bunun gibi harâm-zâdeleri evinde saklayup ve livâ-i Bosna'ya sâbık[â] beğ olanlar zamânında merkûm Radosav nice şenâ'at idüp evinde bunun gibi harâm-zâdeler saklayup ol zamânda elegetürmesine bir kimesne kâdir olmayup şimdiki hâlde mezbûr Lala'yı elevirme[me]kle mezbûr Radosav'ı hüsn-i tedârük ile elegetürüp el-ân Kal'a-i Maklay'da habsolunduğın"

bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi ise gaybet iden mezbûr zimmîyi hüsn-i tedârûkle elegetürüp ve mezkûr zimmî vech-i meşrûh üzre ehl-i fesâd ü şenâ'at olup mezbûr zimmîye mu'în ü zahîr olup saklayup elevirmedüğü vâkı' ise habsinden ıtlâk itmeyüp ahvâlin yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 14 Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

Mezbûr Gazvînî Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 14 Zi'l-hicce, sene:

1535

975

Basra'ya gönderilen Mahmud Çavuş'un gideceğı yere salimen ulaştırılması.

Bağdâd'a varınca yol üzerinde vâkı' olan beğlere ve kâdîlara ve dizdârlara hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd Çavuş *zîde kadruhû* Basra'ya irsâl olunup mahûf u muhâtara olan yirlerden kifâyet mikdârı âdem koşup birbirinüze emîn ü sâlim ulaştırması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Her kankınızın taht-ı hükûmetine dâhil olursa menâzil ü merâhilde âdem koşup emrüm üzre birbirinüze emîn ü sâlim ulaştırırsınız.

Yazıldı.

Hı.

1536

Bir sûreti dahı, Bağdâd beğlerbeğisine, Basra'dan Bağdâd'a varınca

Bkz. hkm. 1535.

yol üzerinde vâkı' kâdîlara; "...Eger karadandır, eger gemiyledür; ne tarîkıla vech ü münâsib görülürse emîn ü sâlim Basra'ya ulaştırırsınız." diyü.

1537

Siyakat ve Arapça bilip defter tanziminden anlamaları dolayısıyla emin, subaşı vs. görevlilerin maiyyetlerinde istihdam ettikleri, Yahudi Samirî tâifesinin, görevlerini kötüye kullanarak müslümanlara zulmedip mallarını ellerinden almaları sebebiyle artık istihdam olunmamaları hususunda daha önce gönderilen emrin uygulanmadığı duyulduğundan, ilgililerin bu hususta yeniden uyarılmaları; buna rağmen istihdam etmeye devam edenlerin şiddetli bir şekilde cezalandırılacakları.

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine, kâdısına hüküm ki:

"Yehûdî'den Sâmîrî demekle ma'rûf tâyife Arabî yazup ve siyâkat ü defter ahvâlin bilmekle emînler ve sübaşılar kendülere kâtib idüp şerrîr ü müfsid tâyife olmağla ehl-i İslâm'a envâ'-ı hıyel ü tezvîr idüp bî-vech mâlların aldurmağa sebep olup zu'afâ-yı re'âyâ vü fellâhîn havflarından mezbûrlara hıdmet idüp men' olunmaları lâzımdür." diyü bundan akdem Dergâh-ı Mu'allâm'a arzolandukda men' olunmaları içün hükm-i şerîf irsâl olunmuşdı. Hâliyâ mezbûrlar girü men' olunmadukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı gereği gibi tenbîh eylesin ki, min-ba'd eger ümenâ vü ummâl [ve eger] sübaşılar ve sâyir mübâşirler Sâmîrî tâyifesinden kimesneyi kitâbet ve sâyir masâlih-ı müslimîne müte'allik umûrda istihdâm eylemeyeler. Ba'de'l-yevm emr-i şerîfûme muhâlif mezbûr tâyifeyi kitâbet hıdmetine istihdâm eyledükleri istimâ' oluna, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup eşedd-i ikâbla mu'âkab olmaların mukarrer bileler. Siz dahı ana göre mukayyed olup şöyle ki; emrûme muhâlif iş idenleri isimleriyle yazup arzeyelesiz; emrûmün icrâsında dakîka fevtitmeysesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 14 Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

Kulî nâm ışığa virildi. Fî 18 Zi'l-hicce, sene: 975

1538

Dimetoka ve Ferecik kâdîlarına hüküm ki:

Dimetoka ve Ferecik'te Kızıl Deli Baba'nın vakfettiği yerlere hariçten gelip ziraat etmelerine rağmen vakfa ait hukuku vermedikleri ve Seyyid Mirza adlı şahsa saldırıp, mahkemeye kaçması üzerine mahkemeyi bastıkları bildirilen Yovan Kethüda ve diğer zimmîlerin yakalanarak teftiş olunmaları ve neticesinin bildirilip ehl-i fesâd olanların hapsedilerek gelecek emre göre hareket edilmesi.

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem hükm-i şerîfüm vârid olup; "Kızıl Deli Baba vakfeylediği yirlerde hâricden ba'zılar gelüp zirâ'at ü harâset idüp vakfa âyid olan hukûkî vermeyüp te'addî iderlerimiş; şer'le teftiş olunup vakfa müteveccih olan hukûkî vakf için hükmidüp alhviresin." diyü fermân olundukda ber-mûceb-i emr-i şerîf üzerine varılıp mahall-i mezbûrda zirâ'at idenlerden Yovan Kethudâ ve Kara Yovanni ve Dimitri ve Nikola nâm zimmîler defe'âtile meclis-i şer'a da'vet olunup itâ'at-i şer' itmeyüp ve ba'dehû yedi nefer kâfir ile âlet-i harble gelüp Seyyid Mîrzâ'ya hamle idicek mezkûr dahı mahkemeye kaçup ve kâfir dahı mahkeme basup ba'dehû ba'zı müslimânlar gelüp men' eyledüklerin" bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Haydar Çavuş ile vusûl buldukda, mezkûr zimmîleri ihzâr idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp

bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; husûs-ı mezbûr ne vechile olmuşdur ve aslı nedür; tamâm ma'lûm idinüp ve ehl-i fesâdı habsidüp vukû'ı üzre arzeyeleyesiz; sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

Yazıldı.

Muhzır kâtibine virildi. Fî 14 Zi'l-hicce, sene: 975

1539

Ohri kâdîsına hüküm ki:

Draç Kalesi'ndeki nevbetçi yeniçerilerin Ohri ahalisinin, sancak dışına zahire satışını yasaklayan bir emir getirip harice zahire vermemeleri sebebiyle sıkıntıya düştükleri bildirildiğinden, bunların zahire ihtiyaçlarını Ohri'den tedarik etmelerine kimsenin mâni olmaması.

Draç kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kal'a-i Draç'da nevbetçi olan yeniçeri tâyifesiyle yayabaşlarından Mahmûd ve kal'a-i mezbûre erenleri meclis-i şer'a gelüp; "Draç Kal'ası bir cezîre yirde olup zahîremüz külliyyen ilâ-hâze'l-ân Ohri sancağından gelür idi. Hâliyâ Ohri halkı ganem ü asel ü revgan-ı sâdenün âhar sancağa fûrûht olunmaması için emr-i şerîf îrâd idüp varan kassâb u bakkâllarımıza zahîre virilmemek ile zahîreye küllî muzâyakamız vardır." didüklerin" arzeyelemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; kal'a-i mezbûrede olan nevbetçi yeniçeri kullaruma zahîre kadîmden taht-ı kazândan alınugelmiş ise girü alınugeldüğü üzre akçalarıyla zahîrelerin aldurup kimesneye dahlitdurmeyesin.

Yazıldı.

Arz getüren Klis beği âdemisine virildi. Fî 16 Zi'l-hicce, sene: 975

1540

Bosna sancağı beğine hüküm ki:

Obrofca-i Atîk'de yapılacak olan kale ve tersâneye mimar olarak Travnik dizdarının gönderilmesi; adı geçenin, hizmetin tamamlanmasından sonra aslî görevine geri dönmesi.

"Klis sancağında Obrofca-i Atîk nâm mahalde bir kal'a ve kurbinde ters-hâne binâ olunmak fermân olunup hâlâ mi'mâr lâzımdır." diyü Klis sancağı beği i'lâm eyleyüp Travnik dizdârı mi'mârlığa kâdir olmağın mahall-i mezbûra gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr dizdârı mu'temedün-aleyh âdeme koşup dahı kendüyi mahall-i mezbûra gönderesin ki, varup fermân olunan mi'mârlık hıdmetinde gereği gibi mücidd ü sâ'î olup itmâm-ı maslahat oldukda girü dizdârlık hıdmeti[n]de ola.

1541

Nemek bahasında yolsuzluk yaptığı ve ahaliye zulmettiği şeklinde hakkında şikâyetler bulunan Balyabadra kadısı Mevlânâ Abdurrahman'ın kendisinden hak talep edenlerle biraraya getirilip teftiş olunarak üzerine sâbit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi ve neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Lutfî Çavuş'a virildi. Fî 16 Zi'l-hicce, sene: 975

Vilâyet Müfettişi Narda kâdisına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "Balyabadra Kâdisı olan Mevlânâ Abdurrahmân için kazâ-i mezbûrun müslimânları ve keferesi kâdî-i mezbûrun ef'âl ü etvârından müteşekkiler olup tezallüm itdüklerin ve; "Kadîmü'l-eyyâmdan âmiller her hânenen mîrî nemek bahâsı beşer akça alıgelmişler iken kâdî-i mezbûr sekiz akça alup ve hâlen mîrî nemek âmilleri bizden iki yıllık nemek bahâsı talep iderler." diyü şekvâ itdüklerin" arzitedüğün ecilden kâdî-i mezbûrun şikâyet olunan ahvâli ve sâyir husûsları yirlü yirinden teftiş ü tefahhus olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Senünle mahâyif teftîşine mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Lutfî mübâşeretile kâdî-i mezbûrî ihzâr idüp da'vâ-yı hakk iden kimesnelerle berâber eyleyüp onat vechile hakk üzre teftiş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' arzolunduğı üzre re'âyâdan ol vechile nesne ekl ü bel' itdüğü sâbit ü zâhir olursa ashâb-ı hukûka bî-kusûr hakların hükmidüp alıvirdükden sonra üzerine ne makûle mevâd sâbit olup ve ne mikdâr kimesnenün hakların alıvirildüğün mufassal defter idüp yazup bildüresin ve mukaddemâ mahâyif teftîşine hükmi-şerîf virilmişdi. Ol emr-i şerîf mücebince görilmeyen ( ) Ammâ; tamâm hakk üzre olup bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan ictinâb idesin.

Yazıldı.

Hi.

1542

Vilâyet müfettişi olan Narda kâdisına hüküm ki:

Mora'nın muhtelif nahiyyelerinde timar tasarruf edip haklarında ribahorluk yaptıkları ve ahaliye zulmettikleri şeklinde şikâyetler bulunan isimleri yazılı kimselerin, teftiş olunmaları; şayet iddialar üzerine sâbit olursa, hak sahiplerine haklarının alıverilmesinden sonra dirliklerinin alınıp Rodos'a sürülmeleri ve neticenen ayrıntılı olarak arzedilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "erbâb-ı tîmârdan Mora sancağında Filorina nâhiyyesinde yigirmi altı bin akça ze'âmete mutasarrıf olan Karakoz-oğlu Mehmed ve Balyabadra nâhiyyesinde üç bin tîmâra mutasarrıf olan Hızır ve beş bin tokuz yüz toksan tokuz akça tîmâra mutasarrıf olan Ferruhşâd ve Filorina nâhiyyesinde yedi bin akça tîmâra mutasarrıf olan Mustafâ bin Abdî ve üç bin tîmâra mutasarrıf olan Ahmed bin Karakoz ve

Balyabadra nâhiyesinde altı bin akça tîmârı olan Memi bin İskender ve Arkadya Dizdârı olup Hâcî Ağa dimekle ma'rûf olan Karakaş ve Murâd Re'îs ve Bayram Re'îs nâm kimesneler için; "ribâhor olup re'âyâ vü berâyâ zulmlerinden müteşekkî oldukları ecilden âdem gönderilüp şer'-ı şerîfe da'vet olunduklarında itâ'at itmeyüp gaybet itdüklerin" ve nefs-i Korondan Mehmed bin Rûm Mustafâ ve Dervîş bin Ca'fer nâm kimesneler için; "Hırsuzların yatağı ve ortaklarıdır." diyü müslimânlar şehâdet eyledüklerin" i'lâm itdüğünüz kâdî-askerüm cânibinden Südde-i Sa'âdetüm'e arzolundukda ahvâlleri teftîş olup ta'yîn olunan mevâdd üzerlerine sâbit olursa tîmârları ve dirlikleri alınıp kendüler Rodos'a sürilmesin emridüp ve dirlikleri alınıp mahâyif teftîşine mübâşir ta'yîn olup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Lutfî mübâşeretle mezbûrları ihzâr idüp da'v[â]-yı hakk iden kimesnelerle berâber idüp ahvâllerini onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûrlar ribâhorlar olup bi-hasebi's-şer' re'âyâya zulm ü te'addîleri sâbit ü zâhir olursa üzerlerine sâbit olan hukûkî ashâbına hükmidüp bî-kusûr alıvirdükden sonra emrüm üzre mezkûrların ol yirden alâkaların kat' idüp yanlarına yarar âdemler koşup Rodos'a gönderesin ve gönderdiğünüz âdemlere tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer idüp ve varup teslim itdüklerine kâdisından temessük alup zikrolunan temessüğü ve üzerlerine ne makûle mevâd sâbit olduğın ve ne mikdâr re'âyânun hakkı alıvirildiğün mufassal yazup bildüresin.

Yazıldı.

1543

Anatoli beğlerbeğisine:

Sâbıkâ; "pâdişâh hazretleri Kütâhiyye'de iken iki aded küpi olup

Bkz. hkm. 1527.

böyük küpi Sultân Murâd hazretlerine virilmek" için hükm-i şerîf yazılmışdır.

[Yev]mü's-Sebt, fî 16 Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

1544

İçil Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Turak-oğlu dimekle ma'rûf olan haymâne âmilin her ne tarîk ile

Haymâne Âmili Durakoğlu'nun her ne şekilde mümkün olursa yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

mümkün olursa tettebbu' idüp elegetürüp dahı kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönde[rî]lmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezbûrı her ne tarîk ile mümkün ise elegetürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e ırsâl eylesin ammâ; tenbîh eylesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmeden hazer idesin.

1545

Yazıldı.

İçel beyinin, Şam muhafazasına gitmeyip Konya'da kalan tezkiresiz timara mutasarrıf sipahileri yanına getirterek muhafaza hizmetinde istihdam etmesi.

İçil beğine hüküm ki:

Vilâyet-i Karaman sipâhîlerinden Şam muhâfazasına gitmeyüp Konya'da kalan tezkiresüz tîmâra mutasarrıf olan sipâhî tâyifesin yanuna getürdüp me'mûr olduğun muhâfaza hıdmetinde olmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî itmeyüp zikrolan sipâhîleri ber-vech-i isti'câl yanuna getürdüp muhâfaza hıdmetinde olasin. Emrüm üzre muhâfaza hıdmetine gelmeyenlerün isimlerini ve tîmârlarını ve nâhiyelerini ve baş karyeleriyle defter idüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, tîmârları âhara virile.

Yazıldı.

1546

Sancakdâr Mehmed Çavuş ile paşa hazretleri kethudâsına gönderildi. Fî 19 Zi'l-hicce, sene: 975

İsimleri yazılı zimmîlerin yakalanarak muhakeme olunmak üzere Eflak voyvodasına teslim edilmesi.

Ruscuk kâdîsına hüküm ki:

Yani Vestiyari (?) ve Kin (?) ve İnebeği küyegüsi İlyâs nâm zimmîler^H elegetürilüp kayd [ü] bend ile Eflak voyvodası vardukda teslim olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre mezbûrları elegetürüp mûmâ-ileyh Eflak voyvodasına kayd [ü] bend ile teslim eylesin ki, re'âyâdan şikâyet idenlerün ahvâllerin mahalli[n]de görüle.

^H Hükmün buraya kadar olan kısmında isimler eksik veya mükerrer yazılmıştır; isimlerdeki eksiklikler mükerrer olan kısımlara bakılarak tamamlanmıştır.

Yazıldı.

Kapucî Ahmed'e virildi.

1547

İstanbul'dan Eflak'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm

Eflak voyvodası ile birlikte gönderilen Kapıcılarbaşı Cafer Ağa ve maiyyetindeki kapıcıların zahirelerinin yol boyunca bedeli ödenerek temin edilmesi.

ki:

Hâliyâ Eflak voyvodasıyla irsâl olunan Kapucılarum Başî kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim

Ca'fer Ağa *dâme mecdühû* ile bile koşilup kapucılar menâzil ü merâhilde lâzım olan zahîrelerin akçalarıyla tedârük olunmak bâbında emr-i şerîfüm recâ itdikleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûrlarun menâzil ü merâhilde lâzım olan zahîrelerin akçalarıyla tedârük idüp bu bahâne ile hılâf-ı şer'ı şerîf kimesneyi rencide itdirmeyüp zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz.

Yazıldı.

Mesih Çavuş'a virildi.

1548

Hudâvendigâr sancağı beğine hüküm ki:

Bursa'da, iki kölesini öldürdüğünü ikrar eden Davut'a siyaset olunması.

Bundan akdem mahmiyye-i Burusa'da Dâvûd nâm kimesne iki nefer kulın katlitdüğüne mukırr u mu'terif olup sûret-i sicilli ile i'lâm olunan husûs kâdî-askerüm tarafından Pâye-i Serîr-i A'lâm'a arzolandukda siyâset emrolunup hüküm-i şerîf virilmiş idi. Ol hüküm-i şerîfüm mûcebince mezkûr siyâset olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm muktezâsınca mezkûrı siyâset eyleyüp emr-i şerîfüm yirine varduğun yazup arzeyeysin.

Yazıldı.

Muhzır kâtibine virildi.

1549

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Cezâyir Seferi'nde hizmette bulunan yeniçerilere in'âm olunan akçenin adaletli bir şekilde dağıtılması.

Bu def'a Cezâyir Seferi'nde hımdetde ve yoldaşlıkda bulunan bin yüz kırk beş nefer yeniçeri kullarum hakkında avâtıf-ı aliyye-i husrevânem zuhûra getürüp üç yüz elli akça in'âm idüp **buyurdum ki:**

Vech ü münâsib gördüğün üzre adâlet üzre tevzî' eyleyesin.

Yazıldı.

Çakırcılar Kâtibi Abdî Çelebî'ye virildi. Fî 14 Zi'l-hıccce, sene: 975

1550

Çatalca'da olan hâssa bâğçe üstâdlarına hüküm ki:

Çatalca'daki sazlık ve suyunun bendinin sıkı bir şekilde korunarak hayvan sokulmasına ve saz kesilmesine izin verilmemesi; yasağa uymayanların bildirilmesi.

Hâliyâ Çatalca'da olan sazlık ve suyunun bendi korunup hıfzolunmasın lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikrolunan sazlığın içine sığır u tavar saldurmayup ve sazın kimesneye kesdürmeyüp ve suyunun bendin dahı mümkün olduğu üzre görüp gözedüp sazı ve bendi tavar ve gayra çiğnetmeden onat vechile korıyup hıfzeylemek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâm üzre olası. Anun gibi kurâ halkından ve gayriden eslemeyüp sazlığı ve bend[i] çiğnedüp ve sazlıktan saz kesüp zarar eyleyüp memnû' olmayanları her kim ise ism ü resmleri ile yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresiz.

Yazıldı.

Keyvân Kethudâ'ya virildi. Fî 17 Zi'l-hicce, sene: 975

1551

Akkirman beğine hüküm ki:

Lehli Ban Laski'nin Cankirman'da kışlayan Tatarlardan aldığı esirlere mukabil olarak Tatar askerinin Lehistan'da bazı yerleri basarak aldığı esirlerin, Ban Laski hakkında Leh tarafından beklenen cevabın gelişine kadar iyi muhafaza edilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Leyh kralına tâbi' Ban Laski nâm mel'ûn bir mikdâr leşker ile Cankirman kurbinde vâkı' olan sahrâda kışlayan Tatarların oğulların ve avretlerin esîr idüp hakâret eyledüklerin Tatar askeri dahı varup Leyh'e tâbi' ba'zı yirleri gâret idüp esîr ü tavar çıkarup getürdüklerinde Akkirman İskeleyi'nden Tatar ve Türk tâyifesinün esîrleri ellerinden alınıp sâhibleri habsolunmağın Tatar Hânı Devlet Giray Hân sana mektûb gönderüp; "âdemlerinün ve esîrlerin istihlâsın" murâd itdüğün" arzileyüp ve Südde-i Sa'âdetüm'de olan Leyh ilçisi tarafından dahı; "Zikrolunan esîrler bize tâbi'dur." diyü halâs olunmasın recâ olunmağın; "Zikrolunan müslimânları gelüp esîr iden ehl-i fesâd senün ma'rifetünle* mi gelmişlerdür yohsa haberün yok mıdur; sıhhati üzre yazup i'lâm idesin." diyü Leyh kralına çavuşumla hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan esîrleri ol tarafdân sahîh haber vârid olunca tamâm hıfz u hırâset idüp sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eylesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; mezkûr esîrleri onat vechile hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden ihtirâz idesin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 17 Zi'l-hicce, sene: 975

1552

Rodos beğine hüküm ki:

Rodos'taki ihtidasının ardından irtidad ve daha sonra da firar eden İstefan Voyvoda'nın oğlu Boğdan'ın yakalanıp gönderildiği; bundan sonra adı geçen iyi muhafaza edilip tekrar kaçmasına meydan verilmemesi ve tutsak bekleme, iskelelerin gözetimi vs. hususlarda dikkatli davranılması; ayrıca Rodos Kalesi'nde sakin olan Kerim Giray'ın da asla kale dışına bırakılmaması.

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ Kara Boğdan oğlu İstefan Voyvoda'nın oğlu Boğdan'a Rodos

İskelesi mahsûlinden yevmî on akça ulûfe ta'yîn olunup İslâm'a gelmezse başı kesilmek fermân olundukda; "Müslimân oldum." diyü hîle idüp sonra küfr îcâb ider ba'zı kelimâtı sâdır olup arzolundukda iki akça nafaka ta'yîn olunup ol zamândan berü mutasarrıf iken hâlâ tebdîl-i sûret idüp ibâk eylediğin" arzeylemişsin. İmdi; mezkûr bunda elegendüp kayd [ü] bend ile tekrâr sana gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrı onat saklayup min-ba'd gaybet itdürmekden hazer eylesin ve bundan akdem mezbûrı kim koyuvirmişdür, hıfz u hırâset-i vilâyet böyle mi olur, niçün mukayyed olmayasın? İhmâl ü müsâheleden ihtirâz idüp gereği gibi basîret ü intibâh üzre olasın. Eger dutsak beklenmesidür ve eger iskelelerde gemiye girüp çıkan eşhâsun yoklatdurulmasıdır; mukayyed olup görüp ve gözetmekden dakîka fevteylemeyesin ve; "iskele-i mezbûreden yevmî elli akça ulûfesi olup Rodos Kal'asında sâkin olan hân-oğlu Kerîm Giray için kal'adan taşra kurâya varup giceleyüp men' olunmak kasdolundukda memnû' olmaduğın" arzeylemişsin. İmdi; anun gibiler taşra çıkmağa emrüm yokdur. Ol bâbda mukayyed olup ol asıl kimesneleri kal'adan taşra çıkarmakdan ziyâde hazer eylesin. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhelen sebebi ile gaflet oluna, mu'âteb ü mu'âkab olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

Bu dahı.

1553

Rodos Beği Yahyâ Beğ'e hüküm ki:

Rodos Kalesi'nin gerekli yerleri tamir edildikten sonra Antalya Kalesi'nin tamirine geçilmesi ve lâzım gelen yerlerine taş dökülmesi.

Teke Sancağı Beği Mehmed *dâme izzühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Antâliyye dizdârı ve kethudâsı ve bölükbaşları mûmâ-ileyhe varup; "Kal'a-i mezbûrenün liman ağzında iki tarafında zencîr gerilen burgazlar deryâ içinde vâkı' olup deryâ temevvüc iderek diplerin harâb idüp ve gerilen zencîrün meremmâtı ve ba'zı dahı kara cânibi[n]den yıkılup ve nevbet-hânelerinün çârdakları ve toplarının kundakları ve tekerlekleri ve meremmâta muhtâc olan yirleri mukaddemâ arzolundukda sâbıkâ olan Rodos beğine; "Antâliyye'ye taş gemisin iledüp lâzım gelen yirlerine taş döküp ve meremmâta muhtâc olan yirlerin ta'mîr ü termîm idesin." diyü altmış bin akça [irsâl] olunmağın Rodos Beği iken fevtolan Ahmed Beğ tokuz bin akça harcidüp deryâ mevsimi ve yapu zamânı* geçmek ile asıl meremmâta muhtâc olan yirleri kalup meremmât olunmayup kırk bir bin akça bâkî kalup şöyle ki; "Bu yıl meremmât olunmazsa zikrolunan yirler yıkılup meremmâtı sonra yüz bin akça ile hâsıl olmaz." diyü haber virdüklerin" i'lâm eylemiş. İmdi; Rodos Kal'ası'nun bundan akdem arzitdüğün üzre meremmâta muhtâc olan yirlerinün ta'mîri takdîm olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Ol bâbda tamâm ikdâm [u] ihtimâm üzre mukayyed olup emr-i sâbıkum üzre Rodos Kal'ası'nun ta'mîre muhtâc olan yirlerin bu yıl bi't-tamâm ta'mîr ü termîm eylediğünden sonra Antâliyye Kal'ası'nun dahı ta'mîre muhtâc olan yirlerin tahmîn olunan akça ile ta'mîr

idüp ve taş dökilmek lâzım olan yirlerine dahı taş döküp itmâm-ı maslahat itmek bâbında mücidd olasın.

Yazıldı.

Kâsım Beğ kethudâsına virildi. Fî 18 Zi'l-hicce, sene: 975

1554

Kal'a-i Azak dizdârına ve azebler ağasına hüküm ki:

Gemilerle Kefe'ye gönderilen top, barut, fındık vs. silâh ve mühimmâtın Baş Kefe adlı yerde gemiler içeri giremediği için dombazlara yüklenerek Azak Kalesi'ne iletilip uygun bir yerde muhafaza edilmesi ve ne kadar mühimmât teslim alınırca defter edilip bir sûretinin Kefe Beyi Kasım'a gönderilmesi.

Hâliyâ Kefe mühimmâtı için bir mikdâr top u barut u fınduk ve ba'zı esbâb [u] yarak gemilere tahmîl olunup ol cânibe irsâl olunmuşdur. Lâkin Baş Kefe dimekle ma'rûf boğazda içerü gemiler girmek mümkün olmayup ol mahalden dombazlara tahmîl olunup kal'a-i mezbûreye ileddürilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan yarak u esbâb gemilerle mahall-i mezbûra vardukda bir ân te'hîr u terâhî eylemeyüp yarak u esbâbı gönderilen defter mûcebince gemilerden çıkarup dombazlar ile kal'aya iletüp bir münâsib mahalde gereği gibi hıfzeyleyesiz ve ne mikdâr yarak u esbâb alup hıfzidersenüz ecnâsıyla defter idüp bir sûretin Kefe Beği Kâsım dâme izzühûya irsâl eyleyesiz. Ammâ; bu bâbda gereği gibi mukayyed olup yarak u esbâba hiç bir vechile zarar u gezend irişmekden ve bu bâbda ihmâl ü müsâheleden be-gâyet hazer idesiz.

Yazıldı.

Mezbûrun âdemisine virildi. Fî 17 Zi'l-hicce, sene: 975

1555

Rûmili ve Anadolu kâdîlarına hüküm ki:

İhanet edip Venedik ve Rîm Papa tarafına geçen ve memleketi karıştırmak amacıyla bazı fırkatelerle Nakşa adası civarında dolaşan eski Nakşa Cezîreleri Zâbiti Düka'nın Anadolu ve Rumeli'deki kadılıkların hangisinde rastlanırsa yakalanıp hapsolunması ve durumun arzolanması.

Hâliyâ Nakşa Dükası Yasif Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mukaddemâ Nakşa cezîr[e]ler[i] zâbitı olan Düka nâm hâyinün kadîmden Venedik ve Rîm papa ile küllî alâkası olmağın Venedik'e vardukda iki yüz filori ve Rîm papaya vardukda yılda dört yüz filori ulûfe ta'yîn itmişler. Hâliyâ ba'zı fırkate ile Nakşa cezîresinün etrâfın tolanup ba'zı re'âyâ ile müşâvere idüp envâ'-ı hîle ile igvâ idüp murâdı memlekete ihtilâl virmekdür." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her kankınuzun taht-ı hükûmetinde bulunur ise hüsn-i tedbîr ile elegetürüp muhkem habsidüp arzeyelesiz; gaybet eylemekden ziyâde ihtiyât idesiz. Şöyle ki; gaybet eyle[y]e, sonra mu'âteb olursız; ana göre basîret üzre olasız.

1556

Yazıldı.

Mısır'da Çerkesler Bölüğü'nde Haydar bin Abdullâh'a virildi.

Sâbık Habeş Beylerbeyi Osman'ın ilgili emre aykırı olarak Habeşistan'dan ayrılırken beraberinde Mısır'a getirdiği kul tâifesinin geride bıraktığı dirlik ve gediklerinin mahlûl olması halinde yerlerine tedarik olunacak kişilere tasarruf ettirilmesi.

Habeş Beğlerbeğisi*, Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ Habeş Beğlerbeğisi olan Osmân ol vilâyetden çıkar oldukda kul tâyifesinden kimesneyi çıkarmamak için emr-i şerîf vârid olmuş iken vilâyet-i Habeş'ün müteferrikalarından ve çavuşlarından ve sipâhî vü yeniçerisinden yüz otuz bir nefer kimesne ihrâc idüp Sevvâkîn Sancağı Beği Ya'kûb ve Defterdâr olan Hüseyin ve Sevvâkîn kâdısın ma'an çıkarup Mısır'a getürdüğün" arzitmişsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; ne mikdâr nefer kimesne kendü ile bile ihrâc idüp alup gelmiş ise dirlikleri mahlûl ise sen dahı ol mikdâr âdem tedârük idüp bile iledüp dirliklerin anlara viresin.

Yazıldı.

Erciş gönüllülerinden Erkulı'ya virildi. Fî 18 Zi'l-hicce, sene: 975

1557

Anatoli ve Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Adamlarıyla ev basıp yağmaladıkları bildirilen Yapalu kazasından Mansur ve Celal ile akrabalarından Zeynel'in yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Hâliyâ Seferihisâr ve Yapalu kâdılarını Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Yapalu kazâsından Mansûr ve Celâl nâm kimesneler hıdmetkârları ile Erkulı ve Abdî ve İbrâhîm ve Hüseyin nâm kimesnelerin evlerin basup esbâbların gâret eyleyüp şer'le teftîşi için emr-i şerîf vârid olup taleb olundukda itâ'at-i şer' itmeyüp fesâd ü şenâ'atden hâlî değillerdür." diyü arzylemişler. İmdi; Yapalu-oğulları'ndan mezkûrların Bektaş nâm karındaşları Südde-i Sa'âdetüm'de elegendü habzolmuşdur. Akribâlarından Zeynel ile mezbûrân Mansûr ve Celâl dahı her kankınız elegetürürse Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrları her kande ise yataklarına ve turaklarına ve akvâm u akribâsına ve bi'l-cümle her ne tarîkla mümkün ise elegetürüp yarar âdemlere koşup kayd [ü] bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; gönderdiğün âdemlere tenbîh idesin ki, yolda ve izde, menâzil ü merâhilde gereği gibi hıfzidüp gaybet itmekden hazer idesiz.

Yazıldı.

Bir sûreti, İçil Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

1558

Nikolbazarı Çingenelerinden bazılarının, ispençe toplamaya memur Mahmud'un geldiğini duyunca sarp dağlara kaçtıkları, bunların geçen yıl birçok fesad işlediği, halen de işlemeye devam ettiklerinin bildirildiği; oysa Çingenelerin ata, kısrağa binmemelerine, silâh bulundurmalarına ve toplu olarak gezmelerine izin verilmemesi yolunda daha önce defalarca emir gönderildiği; bundan sonra Niğbolu sancağı kadılarının bu hususa gereken dikkati gösterip Çingenelerin ata ve yunda binmelerine ve silâh kullanmalarına izin verilmeyip halihazırda ellerinde bulunan silâhları sattırmaları; emre muhalefet edenlerin atlarını ve silâhlarını mirî adına zaptedip kendilerini hapsederek durumu Südde-i Saâdet'e bildirmeleri.

Yazıldı.

Çingâne sübaşısına virildi. Fî 19 Zi'l-hicce, sene: 975

Niğbolı beğine ve livâ-i mezbûrede vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Bihor kâdisı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Defter-i hâkânîde Nikolbâzârı Çingâneleri ile mukayyed olan Cemâ'at-i Berko'dan İlye ve Lazar ve Malkoç ve Madon ve Ralne ve Putnik ve Alî ve Kalye ve İvan ve Radovi ve diğer İlye ve sâyiri Nikol'un etrâfında çergeler ile otururken hâliyâ İспенçeleri cem'ına emr-i şerîf ile mûbâşir olan Mahmûd geldiğin istimâ' itdüklerinde sa'bu'l-mürûr tağlara kaçup bir nice def'a dahı muhzır gönderildükde itâ'at itmeyüp gelmedüklerinden mâ'adâ geçen yıl mahkeme basup Hüseyin nâm voyvodayı ve hıdmetkârların taş ile urup birkaçınun başların yarup ve mezbûr voyvodanın habsinde zencîrde olan Çingâneleri zencîrleriyle alup tağa kaçup ve ba'zı kurânun ekinlerin ve çayırların yidürüp ve yimişlerin cebren alup; "Söyleyeyin." diyenleri muhkem döğüp şer'-ı şerîfe itâ'at itmeyüp fesâdlarınun nihâyeti yokdur." diyü bildürmüş. İmdi; bundan akdem defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Çingâne tâyifesin ata ve yunda bindürmeyüp ve âlât-ı harb kullandurmayup cem'ıyyet ile gezdürmeyesiz." diyü emrüm olmuşken icrâ olunmamağa sebep nedür? Hılâf-ı emr böyle iş olmak gâyetle ihmâl ü müsâhelenüzdendür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz taht-ı kazânuzda müstekillen bu bâbda gereği gibi mukayyed olup sâbıkâ virilen evâmir-i aliyye mücebince muhkem tenbîh ü nidâ itdüresiz ki, min-ba'd Çingâne tâyifesi ata ve yunda binmeyüp ve âlât-ı harb kullanmayup ve cem'ıyyet ile gezüp fesâd ü şenâ'at itmeyüp kendü hâllerinde ve kâr [u] kisblerinde olup atları ve yundları ve âlât-ı harbleri var ise bey' ideler. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh eslemeyüp inâd idecek olurlar ise bindükleri atlarını ve yundlarını ve âlât-ı harblerini alup mîrî için zabt ve kendülerin habsidüp fesâd ü şenâ'atlarıyla Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz.

1559

Yaptığı yolsuzluklar ve tezvîrat dolayısıyla daha önce Cezâyir'e sürülmesi emrolunan ve fakat hâlâ Rodos'da bulunup reâyaya zulmetmekten geri kalmayan sâbık ulûfe emini Bakıroğlu Hüseyin'in Cezâyir'e gönderilerek sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Şücâ ' Re 'îs'e virildi. Fî 19 Zi'l-hicce, sene: 975

Rodos beğine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kal'a-i Rodos ahâlisi gelüp; "Kal'a-i mezbûre müstahfızlarınun ve topcılarınınun ve azeblerinün mâbeyn olan ulûfelerine sâbıkâ Emîn olan Bâkır-oğlu Hüseyin nâm kimesnenün bel'ıyyâtı teftîş olundukda üzerine zuhûr iden mâl-ı mîrî ol zamânda kendüden ve kefilinden alınup hâliyâ emr-i şerîf îrâd iden; " "mâbeyn" diyü mîrî için benden alınan ulûfeleri ben dahı taleb iderüm." diyü bizi rencîde ider. Mezkûr Hüseyin'ün tezvîr ü telbîsinden âciz olmuşuz*; Cezâyir[e] sürgün olmak için sâbıkâ hükm-i hümâyûn dahı vârid olmuşdur. Mezkûr emîn iken kal'a kâtibi dahı kendü olup mâbeyn olan ulûfeleri evine iletüp ketmitmişdür." diyü şikâyet idüp; "Zulm ü te'addîsinden re'âyânun ekseri muztarib olup mu'în ü zahîrî çokdur. Meşhûr müzevvir ü şerîrdür." diyü haber virdüklerin" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr elegetürüp dahı Cezâyir'e gönderesin ve emr-i şerîfüm yerine varduğun yazup bildüresin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 19 Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

1560

Mîrzâ Alî Beğ'e hüküm ki:

Mirza Ali Bey'in, Tiflis Hâkimi Luvarsab Melik'in oğullarının birbirleriyle çekişmesi vs. hakkında gönderdiği mektubun alındığı; Ali Bey'in, elde ettiği bilgileri göndermeye bundan sanra da devam etmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Tiflis* Hâkimi olan [L]uvarsab Melik'ün bir oğlu karındaşıyla çekişüp şâh[a] varduğun" ve gayri her ne tafsîl [u] beyân olunmuş ise Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolanup ılm-i şerîf-i âlem-ârâmuz muhît u şâmil olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd ol cânibden vâkıf olduğun ahvâlî ve ahhâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâm eylemekden hâlî olmayasın.

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

1561

"Yemen mühimmi için Süveys'de yapılması fermân olunan beş kıt'a kadirganun lâzım olan kerestesi Payas İskelesi'nde ihzâr olunduğun" Atana

Cezâyir beylerbeyinin öncelikle, Yemen için Süveyş'te yapılacak gemilerde kullanılmak üzere Payas İskelesi'ne indirilen keresteyi donanma gemileriyle yerine ulaştırıp daha sonra memur olduğu hizmeti yerine getirmesi.

sancağı beği i'lâm eyleyüp zikrolunan kereste mu'accelen mahall-i me'mûra irişdürilmesin

lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Donanma-i Hümâyûn gemileriyle varup zikrolunan keresteyi tahmîl eyleyüp mu‘accelen mahall-i me’mûra iletüp îsâl eyleyüp ba‘dehû me’mûr olduğun hıdemât-ı hümâyûnda mücidd ü sâ‘î olasın. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır; zikrolunan keresteyi mahall-i mezkûrdan alup gemilere tahmîl idüp emrolunduğı üzre mu‘accelen mahall-i me’mûra îsâli bâbında envâ‘-ı ihtimâmın vücûda getüresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 21 Zi'l-hicce, sene: 975

1562

Van'daki kalelerin neferlerine sıla için üç aydan fazla izin verilmemesi ve gidenler gelmedikçe diğerlerinin gönderilmemesi.

Van beğlerbeğisine:

Van ve Adilcevâz ve Bitlis kullarından ba‘zına sılaya icâzet* virilmekle kal‘alar hâlî kalduğı i‘lâm olundu. **Buyurdum ki:**

Min-ba‘d zikrolunan kılâ‘ neferlerinün sıla-i rahmlerine icâzet virildükde, üç aydan ziyâde va‘de vermeyüp ana göre icâzet viresin ve birinün va‘desi tamâm olup yirine gelmeyince bir âharına dahı icâzet vermeyesin ki, kal‘aların hâlî komayup hıfz u hırâsetde olalar. Ba‘de'l-yeve emrüne mugâyir iş olmakdan hazer idesin.

Yazıldı.

Âdemisi Mehmed'e virildi. Fî 19 Zi'l-hicce, sene: 975

1563

Erzurum'u müceddeden tahrir eden Ömer Bey'in, tevzie başlamayıp Südde-i Saâdet'e gelmesi.

Batum Sancağı Beği olup vilâyet-i Erzurum'ı tahrîr iden Ömer Beğ'e hüküm ki:

Müceddeden tahrîr itdüğün yirleri tevzî' itmeyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmen lâzim ü mühimmi olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm muktezâsınca tahrîr itdüğün yirlerün tevzî' itmeyüp mu‘accelen Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp gidesin; şöyle bilesin.

1564

Timarlarının serbest olduğu gerekçesiyle, Sirem sancağındaki tamire muhtaç kalelerin tamiri hizmeti için reâyâ ihracına yanaşmayanlara fırsat verilmeyip raiyyetlerinin anılan hizmette istihdam edilmesi ve kalelerin tamiratının yapılması.

Yazıldı.

Sirem Beği Kethudâsı Mehmed Voyvoda'ya virildi. Fî 19 Zi'l-hicce, sene: 975

Sirem Sancağı Beği Mehmed Beğ'e ve sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a âdemün gönderüp; "sancağunda ta'mîri lâzım olup; "Ta'mîr eylesin." diyü fermân olunan kal'aların ta'mîri mühimmi için re'âyâ taleb olundukda ba'zı kimesneler; "Tîmârlarımız serbest olup alaybeği vü zü'amâ vü çeribaşı vü beğlerbeği çavuşlarıyuz." diyü ra'ıyyetlerini hıdmetden men' eyledüklerin" bildürmüşsin. İmdi; ta'mîri fermân olunan kılâ' mühimmi için ol vechile kimesneye te'allül itdürmeyüp cümle re'âyâyla berâber hıdmet eylemelerin emridüp **buyurdum ki:**

Min-ba'd bu vechile* kimesneye te'allül itdürmeyüp re'âyâyı adâlet üzre hıdmete ihrâc idüp itmâm-ı maslahat eylesiniz. Şöyle ki; emrûme muhâlif; "Karyelerimiz serbestdür." diyü ra'ıyyetlerini virmekde te'allül iderler ise anun gibi[leri] isimleriyle yazup arzeyesiniz. Kal'aların ta'mîri husûsı mühimmât dandır; gereği gibi mukayyed olasız.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine kîse ile gönderildi. Fî 19 Zi'l-hicce, sene: 975

1565

Yeniçeriler ağasına hüküm ki:

Bağdad Beylerbeyi İskender Paşa tarafından Cezâyir Seferi'nde üstün hizmette bulundukları bildirilen Yayabaşı Ahmed Sübaşı'ya Bolu sancağı piyadeleri beyinin yeri, iki yayabaşıya çavuşluk, iki yayabaşıya bölüğe çıkmak, sefer esnasında yaralanan ve kaleler yapımında görevlendirilen yeniçerilerden otuz beşine sipahi oğlanlığı, otuz dördüne silâhdarlık tevcih edildiği; geriye kalanlara dağıtılmak üzere de üç yüz elli akçe in'am olunduğu.

Hâliyâ Bağdâd Beğlerbeğisi İskender dâme ikbâlühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "vâkı' olan Cezâyir Seferi'ne ta'yîn olunan yeniçeri kullarumla Ahmed Sübaşı nâm Yayabaşı ziyâde hıdmetde bulundukların" bildürmeğin mezîd-i mâyet-i pâdişâhânemden mezbûr Ahmed Sübaşı'ya Bolu Sancağı'nun Piyâdeleri Beği olan Mustafâ'nun yiri sadaka olunup ve yayabaşılardan iki nefer yararı çavuş ve ikisi kânûnları üzre bölüğe çıkup ve sefer-i mezbûrda mecrûh olup kal'alar binâsında ziyâde yoldaşıklarda bulunan yeniçeri kullarumun otuz beş nefer[i] sipâhî-oğlanı ve otuz dört neferi silâhdâr olup mâ'adâsına adâletle tevzî' olmak için üç yüz elli akça in'am olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, iki nefer yarar yayabaşları çavuş ve ikisin dahı kânûnları üzre bölüğe ta'yîn idüp ve yeniçer[i] kullarumdan müşârun-ileyhün defteri mücebince mecrûh olup ve kal'alar binâsında bulunanlardan otuz beş neferi sipâhî-oğlanı ve otuz dört neferi silâhdârlara ilhâk olunup mâ'adâsına in'am olunan üç yüz elli akçayı adâletle tevzî' idesin.

1566

Bazı kimselere ibtidâdan tevcih olunan timar ve terakkîlere ait tezkireler Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilirken ilgili hükmün de birlikte gönderilmesi yolundaki emrin, Konya Muharebesi'nden cülûs-ı hümayuna kadar olan döneme münhasır olduğu.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem ba'zı kimesnelere ibtidâdan tîmâr u terakkî için virilen ahkâm-ı şerîfe mûcebinece terakkî tevcîh olunup tezkireleri Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmelü oldukda hükümleri dahı aynı ile gönderilmek için sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Sa'âdet ü ikbâl ile taht-ı sa'âdet-baht üzre cülûs-ı hümayûnum müyesser oldukdan sonra virilen ahkâm-ı şerîfe dahı gönderilür mi?" diyü isti'zân eylemişsin. İmdi; cülûs-ı hümayûnumdan sonra virilen ahkâm-ı şerîfenün kaydı Dergâh-ı Mu'allâm'da mevcûd olmağın ol ahkâm-ı şerîfe aynı ile gönderilmek lâzım olmayup ammâ; Konya Muhârebesi'nden berü aynı ile gönderilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ana göre mukayyed olup Konya Muhârebesi'nden cülûs-ı hümayûnum târîhına değin tîmâr u terakkî tevcîh idüp tezkiresin gönderilmelü olduğünde emr-i sâbıkum üzre [hükümleri] dahı aynı ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

Yazıldı.

Nakîb âdemisine virildi. Fî 17 Zi'l-hucce, sene: 975

1567

Kefe sancağı beğine ve livâ-i mezbûre kâdîlarına hüküm ki:

Çeşitli nâib ve kadılardan aldıkları temessüklerle Kefe sancağında seyyidlik davası güdüp fesad çıkaranların ellerinden temessüklerinin, başlarından alâmetlerinin alınıp isimlerinin kaydolunacağı defterle mühürlü bir keseye konulup nakîbü'l-eşrâftan tashîh-i neseb olunmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin ve siz ki kâdîlarsız, taht-ı hükûmetinizde ba'zı müteseyyidler olup da'vâ-yı siyâdet kılup nüvvâb u kuzâtıdan temessükler ibrâz itmekle; "Biz seyyidüz." diyü şirret ü şekâ üzre olup müslimânları rencîde iderlerimiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup anun gibi müteseyyid olup da'vâ-yı siyâdet eyleyüp nüvvâb u kuzâtıdan temessük ibrâz idüp şirret ü şekâ üzre olanları getürdüp ahvâllerin teftîş ü tefahhus idüp nakîbü'l-eşrâf virdüğü sahîh temessüklerinden mâ'adâ nüvvâb u kuzât virdüğü temessüklerin ve başlarından alâmetlerin alup ve mezkûrları isimleriyle yazup defter idüp defteri temessükleriyle bir kîseye koyup mühürleyüp yarar âdeminüze koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki, gelüp bunda tashîh-ı neseb idenlere nakîbü'l-eşrâf cânibinden sahîh temessük virilüp seyyid ü müteseyyid ma'lûm oldukdan sonra

eşkıyânun haklarından gelinüp re'âyâ dahı şirret ü şekâlarından emîn ü sâlim olalar. Husûs-ı mezbûr ehemdür; ihmâl ü müsâheleden ve hılâf-ı vâkı' kazâyâ arz olunmakdan hazer idesiz.

Yazıldı.

1568

Anatoli Tîmârları kethudâsının âdemisi Bahşı'ya virildi. Fî 22 Zî'l-hicce, sene: 975

Bilecik Madeni hizmetine tayin olunmalarına rağmen tam olarak hizmetlerine gelmeyen Teke, Bolu, Karesi, Biga ve Sultanönü sancaklarının birer nevbetli müsellemlerinin beyleri tarafından noksansız olarak anılan hizmete gönderilmeleri; aksi takdirde beylerin, hiç bir özürlerinin kabul edilmemenin yanısıra hem görevden alınıp hem de cezalandırılacakları.

Teke Sancağı Müsellemleri Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "sancağın bir nevbetlü müsellemleri – ki, beş yüz elli neferdür– Bilecik Ma'deni hıdmetine varup hıdmetde bulunmak" fermân olunmuş idi. Zikrolunan müsellemlerden üç yüz toksan üç neferi varup bâkîsi hıdmete varmadığı i'lâm olundu. İmdi; sancağuna tâbi' olan bir nevbetlü müsellemleri bi't-tamâm hıdmete ihrâc eylemediğün ecilden azle müstehıkk olmışsın. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağın müsellemlerinden anun gibi hıdmete ta'yîn olunan bir nevbetlü müsellemleri şöyle ki; bu def'a dahı emr-i şerîfüm mücebince ta'yîn olunan hıdmete bi't-tamâm ihrâc eylemeyüp kusûr u noksân üzre gele, beyân olunan özrün makbûl olmayup azl ile konılmayup mu'âteb olman mukarrerdür. Ana göre basîret üzre olup bir dahı bir hıdmet emrolundukda emr-i şerîfüm muktezâsınca nevbetlü müsellemlerüni bi't-tamâm ihrâc eyleyüp hıdmete mübâşeret itdüresin.

Yazıldı.

Hi.

Bir sûreti, Bolı Beği Mustafâ Beğ'e.

Nevbetlü müsellemlân: 849

Mevcûd: 128

Yazıldı.

Hi.

Bir sûreti, Karesi Beği Bâlî Beğ'e.

Nevbetlü piyâdegân: 460

Mevcûd: 94

Yazıldı.

Hi.

Bir sûreti, Biga Beği Süleymân Beğ'e.

Nevbetlü piyâdegân: 313

Mevcûd: 80

Yazıldı.

Hi.

Bir sûreti, Sultânöni [Beği] Mehmed Beğ'e.
Nevbetlü piyâdegân: 313
Mevcûd: 150

*Yazıldı.
Tezkireci efendiye virildi.*

1569

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

***Havâss-ı hümayûndan alınıp beylerbeyi hâslarına ilhak olunan
İşkatos adası ahalisi, cizyelerini eskiden olduğu gibi kendileri
getirip teslim etmek için müracaatta bulunduklarından, cizyenin
ada halkı tarafından getirilip teslim edilmesi; beylerbeyinin tahsilat
için voyvoda vs. gönderip halkı rahatsız ettirmemesi.***

İşkatos cezîresi halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "bundan akdem cezîre-i mezbûre havâss-ı hümayûnumdan iken otuz yedi bin akça kesimleri olup ümenâdan ve sâyir tâyifeden kimesne varup taleb eylemeyüp her sâl kendüler getirüp bî-kusûr Hızâne-i Âmirem'e teslim idegelmişler olup hâlâ beğlerbeği hâslarından olmağla girü üslûb-ı sâbık üzre harâcların kendüler getirüp teslîm eylemelerin" recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan cezîre halkının defterde üzerlerine takdîr olunan ol mikdâr cizyelerin getirüp kendüler teslîm eyleyeler. Voyvodalarundan ve sâyir âdemlerinden kimesneyi gönderüp re'âyâyı rencîde itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 20 Zi'l-hicce, sene: 975

Hâlî

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 21 Zi'l-hicce, sene: 975

Hâlî

Asıl deftere işâret olundu.

1570

Biga Sancağı Piyâdeleri Beği Süleymân'a hüküm ki:

***Biga sancağı piyâdelerinin ikinci nevbetlilerinin Bilecik Madeni
hizmetine gönderilmesi.***

Hâliyâ sancağın piyâdelerinin ikinci nevbetlüsü –ki, iki yüz seksen bir neferdür– Bilecik...^H

^H Hüküm metni eksiktir.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 22 Zi'l-hicce, sene: 975

Hâlî

[Yev]mü's-Sebt, fî 23 Zi'l-hicce, sene: 975

1571

Yazıldı.
Muhzıra virildi. Fî 25 Zi'l-hicce, sene: 975

Zigetvar Kalesi içinde kefere tarafından kurulduğu bildirilen panayıra izin verilmemesi; gerekiyorsa panayırın kale dışında münasip bir yerde kurdurulması.

Sigetvar beğine hüküm ki:

Hâliyâ Sigetvar Kal'ası içinde kefere cem'ıyyet ile panayır itdükleri istimâ' olundu. İmdi; kal'a içinde anun gibi cem'ıyyet olmak câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup min-ba'd kal'a içinde panayır itdirmeyüp lâzım gelürse kal'adan hâric bir münâsib mahalde itdüresin.

Yazıldı.
Öteden gelen Mehter* Dervîş Ağ'a'ya virildi. Fî 23 Zi'l-hicce, sene:

1572

975

Tokat'ta alem mehterlerinden Süleyman'ı yaraladığını itiraf ettiği ve daha birçok vukuâtının bulunduğu bildirilen Ali'nin yakalanıp teftiş olunarak neticesinin arz edilmesi ve hakkında bir emir gelinceye kadar hapsolunup emre göre hareket edilmesi.

Rûm beğlerbeğisine ve Zile ve Tokat kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Tokat kâdîsısın, nâyibün Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "nefs-i Tokat'dan Alî nâm kimesne Südde-i Sa'âdetüm'de olan alem mehterlerinden Süleymân bâzâr içinde kendü hâlinde geçüp giderken Alî nâm kimesnenün bıçağla uyluğına urup muhkem mecrûh itmekle üç ay mikdârı sâhib-i firâş olup ve bundan gayri mezbûr Alî kendü babasıyla Burusa'da üç nefer kimesneyi katlidüp ve Konya Muhârebese'nde bile olup; "Nicesin katleylemişüm; seni dahı katliderüm." diyü alâ-mele'i'n-nâs mezbûr Süleymân'a hitâb idüp ve bıçağla urup ve mezbûr Alî getürdüp sü'âl olundukda; "Sâbıkâ sâbit olmışdur." diyüp ve girü ikrâr idüp teftîşinde ehl-i fesâd ü şakî vü levend kimesne olup nice kimesneye dahı katl ve âlet-i harble mecrûh idüp şenâ'atine nihâyet yokdu[r]. Bi'l-fî'l gice vü gündüz yarağla gezüp mezbûr Süleymân'a; "Nicenüzi dahı mecrûh [u] katl iderin." didüğün" i'lâm eylemiş ve hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'de Alem Mehterleri Başî olan Dervîş zîde kadruhû dahı Südde-i Sa'âdetüm'e şöyle arzyledi ki: "Mezbû[r] Alî Tokat Kal'ası'nun kapuları yanında mûmâ-ileyhün bir hemşîresin muhkem darbidüp katle kasdeylemiş iken müslimânlar elinden halâs eylemişler." İmdi; mezbûrun elegetürilmesi ve ahvâli görölüp teftîş olunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle vardukda, sen ki beğlerbeğisin, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mezbûrî meclis-i şer'a ihzâr idüp gaybet iderse küfelâsına ve şer'le buldurması lâzım olanlara

buldurup her kande [ise] elbette buldurup getürdüp hakk üzre dikkat ile teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûrun fesâdâtı arzolunduğı üzre midür, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp bildükden sonra habsidüp vukû'ın arzuleyesin ki, hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel oluna. Ammâ; hakkında girü emrüm varmayınca habsden itlâk eylemeyesin ve kaçurmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 24 Zi'l-hicce, sene: 975

1573

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır İskenderiyesi'ne gönderilmek üzere daha önce Haleb beylerbeyinden istenen eğseri ve gemi ağaçlarının navlunla gönderilmesi.

Bundan akdem; "Mısır İskenderiyyesi'ne eğseri vü gemi ağaçları gönderesin." diyü emrüm olmuşdı. Ol emrüm kemâ-kân mukarrer olmağın ol eğseri ile ağaçlar navlun ile mu'accelen gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm muktezâsınca zikrolunan yeğseri ile gemi ağaçların mu'accelen navlun ile İskenderiyye'ye ulaştırmaq bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın vücûda getüresin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâhele itmeyüp mu'accelen ulaştırmak ardınca olasin.

Yazıldı.

Hâcî Ahmed nâm kimesneye virildi. Fî 23 Zi'l-hicce, sene: 975

1574

Kudüs-i Şerîf kâdisına hüküm ki:

Kudüs'teki Tâziye (?) Medresesi Vakfı Nâzırı Reisü'l-küttâb Mahmud ve vakfın mürtezikasının, hakkında vakıf malını zimmetine geçirip medresenin tamire muhtaç yerlerini tamir ettirmediği vb. şikâyetlerde bulundukları Mütevellî Kaymakamı Ali bin Muhammed'in görevden alınıp muhasebesinin görülmesinden sonra yerine Halîlü'r-Rahmân Mütevellisi Hamza'nın tayini.

Hâliyâ Kudüs-i Şerîf'de vâkı' olan Tâziye (?) Medresesi'nün mürtezikası Dergâh-ı Mu'allâm'a arz-ı hâl gönderüp; "Medrese-i mezbûre nezâreti Südde-i Sa'âdetüm'de re'îsü'l-küttâb olanlara meşrût olup bi'l-fi'l Kâyim-makâm-ı Mütevellî olup Ebu'l-lutf dimekle ma'rûf olan Alî bin Muhammed nâm kimesne mahsûl-i vakfı ekl ü bel' idüp mürtezikasına vormeyüp ve vakfun ta'mire muhtâc olan yirlerin termîm itmeyüp harâba müşrif olmuşdur." diyü şikâyet eyleyüp ve hâliyâ Dîvân-ı Âlî-şânım'da Re'îsü'l-küttâbım olan iftîhârul-emâcid ve'l-ekârim, câmi'u'l-mahâmid ve'l-mekârim, el-muhtas bi-mezîdi mâyeti'l-Meliki'l-Ma'bûd Mahmûd dâme mecdühû tarafından; "mütevellî-i mezbûr tevliyetden ref' olunup evkâf-ı mezbûr bi'l-fi'l Kudüs-i Şerîf'de Halîlü'r-Rahmân Mütevellisi olan kıdvetül-emâsil ve'l-a'yân Hamza zîde kadruhû görüp gözedüp mezkûr mütevellî'nün zamân-ı mübâşeretinden berü muhâsebesi yirlü yirinden görölüp teftîş olunmak" bâbında hüküm-i

şerîfüm taleb olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezkûr Alî'yi tevliyetden ref' idüp zamân-ı mübâşeretinden bu âna gelince muhâsebesini müfredâtıyla yirlü yirinden müşârun-ileyh Hamza *zîde kadruhû* mübâşeretiyle kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' arzolunduğı üzre vakf-ı mezbûrun mahsûlâtından nesne eklitdüğı bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir olursa eger masrafdandır ve eger zevâyiddendür; bî-kusûr cem' u tahsîl eyleyüp üzerinde bir akça bâkî komayup şart-ı vâkıf mûcebince mürtezikanun zâhir olan hakların bî-kusûr edâ eyledükden sonra ne mikdâr zevâyid kalursa vakf için müşârun-ileyh zabt u kabz idüp ve şimden sonra dahı evkâf-ı mezbûrenün her sene hâsıl olan mahsûlâtını cem' u kabz idüp mürtezıkaya ve lâzım olan masârif mahalli ile harc u sarf eyleyüp vakf-ı mezkûrî ta'mîr ü termîm eyleye. Bu husûs[da] tamâm mukayyed olup vakfun bel' olunan mâlını zuhûra getürmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâm eyleyüp mâl-ı vakf zâyî' olmakdan ihtiyât eylesin.

Yazıldı.

Kal'a-i mezkûre kethudâsına virildi. Fî 23 Zi'l-hicce

1575

Boğazkesen Hisarı'ndaki çeşmenin su yoluna yakın yerlerde yapılan tuvaletlerin kaldırılması ve hisar dışındaki çeşmenin teknesinin kirletilmesinin önüne geçilmesi.

Galata kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Boğazkesen Kal'ası Dizdârı Halîl Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ba'zı kimesneler kal'a-i mezkûre içinde vâkı' olan câmi'-ı şerîfün öninde olan çeşmenin uğraduğı yirlere karîb yirlerde yeniden âb-hâne ihdâs itmekle mezkûr suya sirâyet* idüp ve hısârın taşrasında olan çeşmenin önünde teknesi olup ba'zı kimesneler mülevves idüp zikrolunan çeşmeden müslimânlar içmeğe ve âbdest almağa gâyet ıztırâb çekerler." diyü arzıtmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bi'z-zât üzerine varup anun gibi mezkûr çeşmenin yolında âb-hâne kazıtmayup suya şer'an zarar olduğı vâkı' ise men' u def' idüp min-ba'd şer'a mugâyir iş itdürmeyesin ve çeşmenin teknesin mülevves itdükleri sahîh ise muhkem tenbîh idüp şer'a mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

1576

Han Ote (?) adlı mültezimin Zakise adasından Beratlos adlı zimmîye verdiğı ve dârülharbe kaçması sebebiyle bedelini alamadığı iki gemi buğdayın karşılığı olan meblağın Arkadya Kalesi dizdârı ve kethüdası vasıtasıyla tahsil edilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 23 Zi'l-hicce, sene: 975

Kapudân Alî Paşa hazretlerine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olup Mora Sancağı Mukâta'âtı Nâzırı olan Sinân Çavuş Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Han Ote (?) nâm mültezim Zakise cezâresinden Beratlos nâm zimmiye iki gemi buğday virüp akçasın almadın dâru'l-harbe gaybet idüp mîriye olan deyni için Arkadya Kal'ası dizdârı ve kethudâsı mübâşereti ile alıvirilmek" bâbında emr-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Emrüm üze zikrolunan buğdayun akçasın mezkûrlar mübâşereti ile mezkûrlardan bî-kusûr tahsîl itdürüp mâlumun teksîri bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen vücûda getüresin.

Yazıldı.

Hı.

1577

Mora beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Mora'da, mâl-ı mirî bakâyası tahsilinde ve gaybet eden emin, âmil, kefil ve mübaşirlerin ihzarı hususlarında toprak kadıları tarafından müfettişlere ve mukataât nâzırına gereken yardımın yapılması.

Hâliyâ müşârun-ileyh gelüp; "bakâyâ tahsîlinde ve ümenâ vü ummâl ihzârında toprak kâdîlarının müfettişe mu'âvenet eylemeleri lâzım idüğün" i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, sen ki sancakbeği ve siz ki toprak kâdîlarısız, mâl-ı mîrî husûsında envâ'-ı ikdâm u ihtimâm eyleyüp ve gaybet iden ümenâ vü ummâl ü küfelâ vü mübâşirini ihzârında müfettiş-i mezbûra ve nâzır-ı merkûma her birinüz gereği gibi mu'âvenet idüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz ve illâ azlûne sebep olur; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Âdemisi Sipâhî Ahmed'e virildi. Fî 25 Zi'l-hicce, sene: 975

1578

Dergâh-ı Mu'allâ müteferrikalarından olup Edirne'de Hâssa Harc

Saray-ı Cedîd ve Atîk'de yapımı emrolunan dolap vs. yerler ile sed ve bendlerin inşasıyla ilgili gönderilen bilgilerin alındığı; anılan hususlarda gerekli gayretin gösterilmesi ve sed ve bendlerin su baskınlarında bahçe zarar görmeyecek şekilde düzenlenmesi.

Emîni olan Halîl Beğ'e hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "mu'temedlerün mevâcibleri ve Sarây-ı Cedîd ü Atîk'da binâsı emrolunan ebniye vü dolab ve bulunan esbâb u kereste ve sedd ü bend ahvâlin ve emrolunan taşlar muttasıl gelmek üze olup mübâlağa kireç ihzâr olunduğün ve Samakov'da tedârüki fermân olunan esbâb tevzî' olup ba'zı işlenüp arabalara tahmîl olup gelmek üze olduğün" ve bâkî her ne demiş isen cümle ma'lûm oldu. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan husûslarda gereği gibi mücidd olup vâkı' olan sedlerün ve

bendlerün ahvâlinde bir vechile ihtimâm idüp hüsn-i tedârük ile binâ itdüresin ki, su tuğyânında bâğçeye zarar u ziyân müterettib olmalı olmaya.

Yazıldı.

1579

Diyârbekir defterdârı â[de]misi Ahmed'e virildi. Fî 24 Zi'l-hicce, sene: 975

Her sene koyunlarıyla Sincar dağına çıkan Ulus tâifesinin vergi tahsiline gelen görevlilere karşı koyup vergilerini vermedikleri bildirildiğinden bu hususuta görevlilere yardım edilmesi; muhalefet edenlerin isimleriyle yazılıp bildirilmesi.

Sincar sancağı beğine hüküm ki:

Sincar tağına koyunlarıyla Ulus tâyifesi çıkup her sene âdet-i ağnâm cem'ına varıldukda mübâşeret idenlere âlet-i harbile muhâlefet ü mûmâna'at idüp resm-i çobâniyyelerin virmekde inâd itdükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; vâkı' ise bi'z-zât üzerlerine varup resm-i ağnâm cem'ına mübâşeret idenlere mu'âvenet idüp rûsûm-ı çobâniyyelerin tahsîl itdüresin. Anun gibi muhâlefet idenleri men' idüp inâd idenleri isimleri ve resimleriyle yazup bildüresin.

Yazıldı.

Topcılar çavuşı[n]a virildi. Fî 23 Zi'l-hicce, sene: 975

1580

Anatolî kethudâsına hüküm ki:

Bilecik Madeni'nde üretilen on altı, on dört ve on bir vukıyye atar top yuvalaklarının sayısı on beş bine eriştikten sonra, kalan yuvalakların topçubaşı tarafından gönderilen kalıba göre işletilmesi.

Hâliyâ Bilecik Ma'deni'nde işlenen top yuvalağından on altı ve on dört ve on bir vukıyye atar top yuvalağını on beş bine irişdür[dü]kden sonra topcıbaşıdan varan kâlîba göre işlenmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre on altı ve on dört ve on bir vukıyye atar top yuvalağı on beş bine irişdükden sonra bâkîsin müşârun-ileyh cânibinden varan kâlîba göre işledüp bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

1581

Üsküdar'da Kayışpınarı yakınlarındaki Karaman köyü ahalisinden olup hâssa koruyu yaktığı için yakalanmışken aynı köyden bir sipahinin korucuları dövüp serbest bıraktığı bildirilen şahsın yakalanarak yapılacak tahkikat neticesinde suçu sâbit olursa hapsolünmesi; anılan şahsa yardımda bulunan sipahininse isim ve bölüğüyle Südde-i Saâdet'e arz edilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 23 Zi'l-hicce, sene: 975

Hâslar ve Üsküdar kâdîlarına hüküm ki:

Bostâncılarum başı mektûb gönderüp; "Üsküdar'da hâssa korıda vâkı' olan Kayış Bınarı kurbinde Karaman nâm karye ahâlisinden birisi korıyı ihrâk itdükde korıcılar tutup getürürken zikrolunan karyeden bir sipâhî korucuları döğüp korıyı ihrâk ideni ellerinden alup salıvirmiş." diyü i'lâm itmeğin mezkûr korıyı ihrâk iden kimesne elegetürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî zîde kadruhû vardukda, bu husûsı dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezbûr sipâhî hâssa korıyı ihrâk idüp ve mezkûr kimesne korıcıları döğüp salıvirdüğü şer'le sâbit olursa ve eger ol kimesne gaybet eylemiş ise mezkûr sipâhîye buldurup getürdüp dahı korıyı ol kimesne ihrâk itdüğü sâbit ü zâhir oldukdan sonra habsidüp ahvâlin yazup bildüresiz ve ol mu'îni olan sipâhî dahı kankı bölükde ise ismi ve bölüğü ile yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesiz. Bu bâbda ihtimâm idüp mezbûrları elegetürüp ahvâllerini vukû'ı üzre ma'lûm idinüp faslitmeyince olmayasız.

Yazıldı.

Anatoli kethudâsı âdemi Bahşı'ya virildi. Fî 23 Zi'l-hicce, sene: 975

1582

Hâliyâ Bilecik Ma'deni'ne emrolunan yaya vü müsellemlerine

Daha önce bildirilen miktarda yaya ve müsellemin çeribaşı, mukaddim ve yayabaşlarıyla Bilecik Madeni'ne ihraç olunup emrolunan hizmetin görülmesi; hastalık veya bir başka neden dolayısıyla hizmete gelmeyenlerden bedel akçesi alınarak yerlerine ırgat tutulması.

hüküm ki:

Size gönderilen ahkâm-ı şerîfe mücebince emrolduğı mikdârı piyâde vü müsellemlerile ber-vech-i isti'câl ma'den-i mezbûra varup küreler üzre bi'z-zât olmanız [lâzim] olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle vusûl buldukda, bir ân te'hîr u tevakkuf itmeyüp her birinüz emrolunan mikdârı yaya vü müsellemleri çeribaşı vü mukaddimleri ve yayabaşlarıyla ihzâr idüp mahall-i me'mûra varduğunuzda karyelerde ve gayrilerde komayup küreler üzerine kollu kolunuzda bi'z-zât durup edâ-yı hıdmetde dikkat ü ihtimâm idesiz. Emrolunandan eksük piyâde vü müsellemler getürmekden hazer idesiz. Marîz olup veyâhûd giç gelüp bi'l-cümle hıdmetine gelmeyen müsellemler ü piyâdelerün oligelen âdet ü kânûn üzre bedel akçaların alup ma'den emîni ma'rifeti ile anların yirlerine ırgat dutup edâ-i hıdmet itdüresiz ve emrolunan piyâde vü müsellemlerden kaç kimesne gelmeyüp ne mikdâr kimesneden bedel akçası alınmışdur; sıhhati ve müfredâtı ile defter idüp ba'dehû mahallinde ma'den emîni ile ma'an arzeyeysiz. Bu bâbda tamâm dikkat ü ihtimâm idüp yaya vü müsellemlerden celb ü ahz olunmakdan ve eksük getürilmekden be-gâyet hazer idesiz. Şöyle ki; adem-i istikâmet ve ihmâl ü müsâhelenüz istimâ' oluna, azl ile konılmayup envâ'-ı itâbile mu'âteb olmanız

mukarrerdür. Ana göre dikkat ü ihtimâmda dikkat ü ihtimâm idüp emîn-i mezbûr ma'rifeti ve vakti ile edâ-yı hıdmet itmekde dakîka fevttitmeysesiz.

Yazıldı.

1583

İçil sancağı beğine ve Karıtaş ve Mud kâdîlarına hüküm ki:

Yağda Cemaati'ni basarak hayvanlarını sürüp mallarını yağmaladıkları ve hatta bölgede asayişle görevli sipahilerden birini öldürüp diğerlerini yaraladıkları bildirilen Şâmîler ve Meleş Arabı üzerine varılıp haklarından gelinmesi.

Hâliyâ Şâh Mehmed ve Alpı Ulus (?) ve Budak nâm sipâh[i]ler gelüp; "Şâmîler ve Meleş Arabı dimekle ma'rûf gurbe[t]ler âlet-i harble gelüp Yağda Cemâ'ati dimekle ma'rûf cemâ'ati basup koyunların ve keçilerin sürüp alup gidüp ve mâl ü menâllerin gâret idüp bunları sancakbeği ol mahalli beklemek için ta'yîn itmeğin fesâdlarının def u ref u için üzerlerine vardukda bunların dahı bir âdemlerin katlidüp esbâbın alup ve bunları dahı mecrûh eyleyüp envâ'-ı zulm ü te'addîleri olduğın" i'lâm eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varduklarında, mezkûrların ahvâllerin onat vechile tete[bbu]' idüp göresiz: Şöyle ki; emr-i şer'a itâ'at itmeyüp fesâd ü şenâ'atleri mukarrer ise ilde olan sipâhî tâyifesin bu bâbda onat vechile mukayyed olup haklarından gelüp re'âyâ vü berâyâ üzerinden fesâd ü şenâ'atlerin def eyleyesiz ve Karaman'un tezkiresüz tîmâra mutasarrıf olan sipâhîleri ile lâzım olursa il-erin bile cem' idüp üzerlerine varup ehl-i fesâd ü şenâ'ati elegetürüp gereği gibi haklarından gelüp re'âyâ vü berâyâ üzerinden fesâd ü şenâ'atlerin def u ref eyleyesiz. Bu bâbda tamâm basîret üzre olup bu bahâne ile bî-günâh olan kimesnelere zulm ü hayf olmakdan sakınasız ve kazıyye neye müncerr olursa yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresiz.

Yazıldı.

Lutfî Çavuş'a virildi.

1584

Narda kâdîsına hüküm ki:

Mora sancağında bey, kadı, nâib vs. ehl-i örf tâîfesinin reâyaya zulmettiği bildirildiğinden, adı geçen sancağın mezâlim ve mehâyîfi teftişi ile Narda kadısının görevlendirildiği; kadının derhal teftişe başlayarak halktan hak talebinde bulunanların davalarıyla mahkemelerini görüp, sâbit olan hakları sahiplerine alıvermesi ve arza muhtaç olanlar dışında suçlular hakkında şer'an lâzım geleni icra etmesi; görülen davaların neticelerini ve arza muhtaç olan hususları bildirmesi ayrıca timar sahiplerinin ehl-i fesâdı himaye etmelerine izin vermemesi.

Mora sancağında beğler ve kuzât u nüvvâb u voyvodalar ve sâyir ehl-i örf tâîfesi re'âyâya zulm ü te'addî idüp mesâfe-i ba'ide olmağın re'âyânun Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp

arz-ı hâl itmeğe kudretleri olmayup; "Zulmleri def' olmaya." diyü ihtiyât olunup ve senün dahı kemâl-i diyânet ve hüsni istikâmetüne i'timâd-ı hümâyûnum olmağın mezbûr sancağın mezâlîm ü mahâyîfî teftîşin sana emridüp ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Lutfî *zîde kadruhû* mübâşîr ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp her kankı taraftan şürû' itmek münâsib ise varup şürû' idüp dahı eger beğlerden ve eger kuzâtdan, eger nüvvâbdan, eger voyvodalardan ve eger zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan her kim gelüp da'vâ-yı hakk idüp tezallüm ızhâr iderse bir def'a şer'le faslolmuş olmayan kazıyyelerin onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; eger beğlerde, eger kuzâtda ve sâyir zikrolunan tâyîfede her kimün hakkı sâbit ü zâhir olursa hükmidüp alıvirüp dahı eger beğler, eger kâdîlardan, eger nüvvâbdan, eger voyvodalardan ve eger zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan ve sâyir ümenâ vü ummâlden her kimün şer'a ve kânûn[a] mugâyir zulm ü te'addîsi olursa mufasssal defter idüp yazup bildüresin ve anun gibi hîn-i teftîşde fesâd ü şenâ'ati şer'le sâbit olup salb ü siyâsete müstehıkk olanlardan sipâhî ve sâyir arza muhtâc olanları habsidüp arzidesin. Anun gibi arza muhtâc olmayanları şer'le görüp lâzım geleni icrâ idesin ki, sâyirlerine mûcib-i ibrat ola ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan ba'zı, ehl-i fesâd elegeldükde; "Bizüm ra'ıyyetimüzdür." diyü halâs itmek isterler imiş. İmdi; anun gibi ehl-i fesâd elegeldükde eger zü'amâ, eger erbâb-ı tîmâr ve gayridür; aslâ birin ol vechile dahlitdurmeyüp hakk üzre görüp ehl-i fesâd[ı] kimesneye himâyet itdürmeyesin; inâd iderler ise arzeyelesin. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk üzre olup aslâ bir cânibe meylitmeyüp tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye iş itdürmeyesin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş âdemisi Hasan'a virildi. Fî 24 Zi'l-hicce, sene: 975

1585

Simav ve Uşşâk kâdîlarına hüküm ki:

Daha önce Uşak'ta asılan Hâce Ali oğlu Pîr Mehmed'in mahbus yandaşlarının salıverilmemesi; firar eden kardeşi Mahmud'la subaşı Hobyar ve diğer suç ortaklarının da yakalanarak teftiş olunmaları ve üzerlerine sâbit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra kendilerinin hapsolunup durumun arzedilmesi.

Bundan akdem Gedos Kâdîsı olan Mevlânâ Mehmed *zîde fazlühû* ile sen ki Uşşâk kâdîsısın, nâyibün Mehmed Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "nefs-i Uşşâk'dan fesâdât ile meşhûr olup siyâset olunan Hâce Alî oğlu Pîr Mehmed'ün şerîkleri ve hıdmetkârları olan Dîvâne Ca'fer ve Buçuk Alî ve karındaşı Mahmûd nâm ehl-i fesâdun erbâb-ı hukûka şer'le sâbit olan hakları alıvirilmek için ba'zı hasımları yedinden Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş *zîde kadruhû* mübâşeretî ile emr-i şerîf vârid oldukda nefsi-i Uşşâk'da cem' idüp müşârun-ileyh Mehmed Çavuş merkûm Pîr Mehmed'ün hıdmetkârlarından gaybet iden Karabaş Hâcî nâm kimesneyi ihzâr idüp üzerine haylî hukûk sâbit olup bi-hasebi's-şer' ashâbına alıvirilüp ve; "Buçuk Alî ve Ca'fer der-zindân ola." diyü fermân olunmağın mûmâ-ileyh çavuş der-zindân eyleyüp ve mezkûr Mahmûd emr-i şerîf vârid olmazdan mukaddem ihzâr olunup teftîş olundukda hasımlarının ekseri; "Da'vâmuzdan ferâgat eyledük." diyü

ve ba'zıları kefil taleb eyledüklerinde karye-i Akkilise İmâmı olan Yûnus Fakîh ve karye-i mezkûrdan Receb bin Yahyâ kefil olup ve Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Osmân Çavuş dahî Sübaşısı Hôbyâr'a kefil olup hâliyâ mezkûr Mahmûd gaybet idüp kefilleri habsolunup ve Hôbyâr Osmân Çavuş'un hıdmetinde olup taleb olundukda virmedüğün" arzylemişsin. İmdi; zikrolunan ehl-i fesâdun her vechile elegelmeleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh Mehmed Çavuş vardukda, mezkûrları müşârun-ileyh ma'rifeti ile elegetürüp gaybet idenleri kefillerine ve şer'le buldurması lâzım olanlara ve yataklarına ve turaklarına buldurup getürüp mezkûrdan gayri dahî şerîkleri olan ehl-i fesâdı her kande ise elegetürmek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmun vücûda getürüp dahî husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmuş olmayup ve on beş yıl terkolmuş olmayan da'vâları emr-i sâbıkum mücebince ber-müceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp üzerlerine sâbit olan hukûkî şer'le ashâbına hükmidüp bî-kusûr alıvirdükden sonra kendülerin habsidüp sâbit olan mevâddı defter eyleyüp vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzyleyesiz ve sâbıkâ der-zindân olan Buçuk Alî ve Ca'fer'i habsden ıtlâk itmeyüp ve maslûb olan Pîr Mehmed'den dahî hukûk taleb ider kimesne var ise vârisleri muvâcehesinde şer'le teftîş idüp bi-hasebi's-şer' müteveccih olan hakların hükmidüp alıviresiz. Hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ [itmeyüp] tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanları dahlitdurmeyesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fi 24 Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

1586

Hızâne-i Âmirem'ün Tımışvar Cânibi Defterdârı Muharrem dâme

Sâbık Tımışvar defterdarı tarafından bazı ümerâ ve defterdara borç olarak verilen ve halen tahsil edilmemiş olan mâl-ı mirânin eksiksiz olarak tahsil edilmesi.

ulüvvühûya hüküm ki:

Sâbıkâ olan defterdâr anda ba'zı ümerâyâ ve defterdâra mâl-ı mîrîden bir mikdâr akça karz virüp girü alınmayup el-ân üzerlerinde olduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereğı gibi mukayyed olup göresin; mâl-ı mîrîden ol vechile kimesnelere karz tarîkı ile akça virilüp el-ân üzerlerinde ise aslâ mecâl vormeyüp taleb idüp bî-kusûr alup zabteylesin. Şöyle ki; bu bâbda ihmâl ü müsâhele eylesin, senden taleb olunur. Ana göre mukayyed olasin; mâl-ı mîrîden kimesnenün zimmetinde bir habbe bâkî kodurmayasın.

1587

Boğdan ve Eflak vilâyetlerinden İstanbul zahiresi için gelen koyunların, isimleri yazılı kazalarda kasaplar tarafından satın alınıp sürülerinin bozulmasına müsaade edilmemesi ve eksiksiz olarak İstanbul'a ulaşmalarının sağlanması.

Yazıldı.

Koyun emîni küyegisi olan Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 25 Zi'l-hicce, sene: 975

Aydos ve Yanbolı ve Zağra-i Eskihsâr ve Karînâbâd ve Çirmen ve Dimetoka ve Uzunköpri ve İpsala ve Hayrabolı ve Migalkara ve Gelibolı kâdîlarına hüküm ki:

Boğdan ve Eflak vilâyetlerinden İstanbul zahîresiyçün gelen koyunlar süriyle taht-ı kazânuza uğraduklarında kassâblar gelüp sürülerin bozup koyunların almağla mahrûse-i mezbûre zahîresinde küllî muzâyaka çekilüp yollarda ve kasabalarda zahîre koyunları isrâf u itlâf olunduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan kassâblara muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesiz ki, min-ba'd celeblerden gayri kendü akçalarıyla aldıkları koyunlardan mâ'adâ keçiden gayri nesne boğazlatmayup zikrolunan vilâyetlerden mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün gelen koyunların sürülerin bozdurmayup koyunların aldurmayasız.

Yazıldı.

1588

Yalılarda vâkı' olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Rodos'ta fesad işleyen ve yakalanmaları için üzerlerine varıldığında civarda bulunan yalılara kaçan levend tâifesinin yakalanabilmesi için yalılardaki bey ve kadılar tarafından Rodos beyine gereken yardımın yapılması.

Rodos Beğî Yahyâ Beğ dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "Fesâd ü şenâ'at iden levend tâyifesin elegetürmek istedikde yalılarda ba'zı yirlere dökilmekle elegelmeleri asîr olup mu'âvenet lâzımdür." diyü i'lâm eylediğı ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, göresiz; levend tâyifesinden fesâd ü şenâ'ati zuhûr idenleri elegetürmek istedikde yalılarda ba'zı yirlere dökilüp müşârun-ileyh mu'âvenet taleb eyleye, her kankınızın taht-ı hükûmetinde bulunursa mûmâ-ileyhe mu'âvenet ü muzâheret idüp ehl-i fesâdun elegelmeleri bâbında ikdâm u ihtimâm eylesesiz.

Nâzırın âdemisi Sipâhî Ahmed'e virildi. Fî 25 Zi'l-hicce, sene: 975

1589

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Edirne'de kereste sahiplerini tahrik ederek fahiş fiyat istemelerine sebep olan şehir halkı ve madrabazların bertaraf edilip inşası emrolunan mirî binalar için gerekli kerestenin ehl-i vukuf marifetiyle belirlenecek adilâne bir fiyat üzerinden tedarik edilmesi.

Hâliyâ mahrûse-i Edirne Hâssa Harc Emîni olan Halîl zîde kadruhû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Emrolunan binâ kerestesine mübâşeret olundukda; "Binâ açıldı." diyü herkes kerestesine on ve on beş akça ziyâde koyup tahmînlerinden eksüğe

virmedükleri ecilden ağaç kerestesin ellerinden müslimânlar şehâdetleri ile bir mütedeyyin kimesne ehl-i hibre ta'yîn olunup; "Alınugeldüğü üzre ber-vech-i adâlet bahâ ta'yîn eyle." diyü tenbîh olundukdan sonra girü müyesser olmayup matrabâzlar ve şehir halkı karşulayup kereste sâhiblerinin kulaklarına ziyâde bahâ koyup anlar dahı geldüklerinde; "Kerestemüze şu kadar akça virdiler." diyü gılzat itdüklerinden gayri şikâyet dahı iderler. Evvelki bahâdan on beş akça ziyâde virmeğe râzîyuz. Ammâ; insâfları yokdur; murâdlarınca bahâ virilürse hadden bîrûn olur." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; kazıyye arzolunduğu gibiye anun gibi matrabâzlara ve gayriye ol vechile te'addî itdürmeyüp zikrolunan binâ için her ne alınursa ehl-i hibre ma'rifetiyle adâlet üzre aldurup bir vechile tedârük eylesesin ki, mâl-ı mîrî isrâf u itlâf olunmayup fukarâ tâyifesine dahı gadrolunmaya.

Yazıldı.

1590

Rûm Nâzırı Monlâ Alî'nün âdemisi Hamza'ya virildi. Fî 5 Muharrem, sene: 976

Darende ve Elbistan arasındaki dağ ve bellerde harâmîlik yaptıkları ve halka zulmettikleri bildirilen Şerefbeyli diye meşhur Murad ve Veled ile yandaşlarının her ne şekilde mümkün olabiliyorsa olsun mutlaka yakalanarak teftiş olunmaları ve üzerlerine sâbit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra durumlarının sûret-i sicilleri ile arzedilmesi.

Zülkadırlü beğlerbeğisine ve Elbistân kâdisına hüküm ki:

Haliyâ Derende kâdisı mektûb gönderüp; "Kazâ-i Elbistân'da Çopur deresi nâm mevzı'da Şerefbeğlü dimekle ma'rûf kimesnelerden Murâd ve Veled nâm kimesneler Dulkadırlü'nün eşkıyâsından olup Kızılbaş mezhe[bi]nde olup harâmîler olup Derende ve Elbistân mâbeyni[n]de Tabkır ve Osmânmeşhed ve Yarımcatağı nâm billerde harâmîlik idüp katl-i nefis eyleyüp müslimânların mâlların gâret idüp on beş-yiğirmi nefer eşkıyâ ile Derende'ye gelüp müslimânların avretlerin çeküp cebr ile atların ve katırların alup defe'âtle haklarından [gelinmeğe] emr-i şerîf gönderilüp itâ'at-i şer' itmeyüp müslimânların hâlleri diğer-gün olup nice fukarâ zulmlerinden terk-i diyâr itdükleri ecilden küreğe konılmaları için emr-i şerîf mâyet oluna." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları her ne tarîkla mümkün ise elegetürüp dahı anun gibi gelüp da'vâ-yı hakk ider kimesne var ise bir def'a şer'le faslolunmuş olmayup ve on beş yıl bilâ-özü-i şer'î terkolmayan kazıyyelerin husamâ muvâcehesinde muktezâ-yı şer'-ı kavîm üzre teftiş ü tefahhus idüp erbâb-ı hukûkun şer'le sâbit ü müteveccih olan hakların bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra ahvâllerin yazup sûret-i sicilleriyle Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arzeyelesiz.

1591

Daha önce Rikâb-ı Hümâyûn için korunması emrolunan Çatalca civarındaki sazlıktan kimseye saz biçtirilmeyip içine davar salınıp çiğnetilmemesi; eskiden sazlık içinde bulunduğu bildirilen bir atlı geçebilecek genişlikteki bendin tekrar yapılması; ayrıca ahır yanındaki köprünün tamire muhtaç yerlerinin de tamir ettirilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Alî Çavuş'a virildi. Fî 25 Zi'l-hicce, sene: 975

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Çatalca kurbinde vâkı' olan sazlık Rikâb-ı Hümâyûnum için korunup ve kimesneye sazın biçdürmeyesin ve tavar salup ayaklatdurmayasın." diyü emrüm olmuşdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür ve zikrolunan sazlık içinde kadîmden bir atlı sığacak mikdârı bend itdürilüp ol bendden bir nefer atlı mürûr u ubûr idermiş; girü ol bend yapılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî zîde kadruhû vusûl buldukda, emrüm mücebince zikrolunan sazlığı gereği gibi koruyup bir ferde biçdürmeyesin ve tavara ayaklatdurmayasın ve kadîmden olıgeldüğü üzre girü sazlığın içinden bir atlı âdem sığacak mikdârı bend yapdurup ihzâr eylesesin ve Çatalca'da olan âhûr kurbinde olan ağaç köprünün dahı meremmete muhtâc yirleri var imiş; ol köprünün dahı meremmâta muhtâc olan yirlerini gereği gibi ta'mîr ü termîm eyleyeler. Husûs-ı mezbûr ehemmi umûrdandur; gereği gibi mukayyed olasın.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 25 Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

1592

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Boğdan Voyvodasının, kardeşi Petre Voyvoda ile Hatman, İzbere ve Karaçin adlı bolarları Südde-i Saâdet'e göndermesi.

Karındaşun olan Petr[e] Voyvoda ile Hatman ve İzbere ve Karaçin nâm bolarlar Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre mezkûr karındaşun ile üç nefer bolarları Südd[e]-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesesin.

Yazıldı.

1593

Tımsıvar beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Çanad sancağında çıkan güherçile madeninde görevlendirilen İskender Bey'in şimdiye kadar ne miktar güherçile işletip hazırladığının bildirilmesi.

Bundan akdem Çanad sancağında güherçile ma'deni çıkup livâ-i mezbûre Beği* İskender *dâme izzühû* ma'den-i mezbûre üzerine ta'yîn olunup ne mikdâr güherçile işlenüp hâzır olduğı ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan ma'dende müşârun-ileyh şimdiye dek ne mikdâr güherçile işledüp ihzâr eylemişdür; ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup bildüresin ve güherçile husûsı ehemmi-i mühimmâtdandır; gereğı gibi mukayyed olup vâfir ü müstevfî güherçile işletmek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmun* zuhûra getüresin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 26* Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

1594

Eflak beği âdemisi İstefan nâm zimmîye virildi. Fî gurre-i Muharrem, sene: 976

Eflak voyvodasının Rodos'ta bulunan kardeşi Miloş ve Petre'nin yarar adamlara koşularak âcilen Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Rodos beğine, kâdîsına hüküm ki:

Eflak voyvodasının karındaşı Miloş ve Petre Südde-i Sa'âdetüm'e gönderimesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre mezbûrları yarar âdemlerine koşup ber-vech-i isti'câl irsâl eylemek ardınca olasin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 3 Muharrem, sene: 976

1595

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun'da Ilıca adlı mahalde çıkan ve işletilmesi için baruthâneler yaptırılan güherçile madeninde şimdiye kadar ne miktar güherçile işletildiğı ve güherçile madenin durumu hakkında bilgi verilmesi.

Bundan akdem Ilıca nâm mahalde güherçile ma'deni zuhûr idüp barut-hâneler vaz' olunup işlenmek üzre olup lâkin şimdiye değin ne mikdâr barut hâsıl olup ve ma'denün ahvâli nicedür; ma'lûm olmak lâzım olup güherçile husûsı ehemmi-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda gereğı gibi mukayyed olup zikrolunan ma'dende ve sâyir mevâzı'da ne mikdâr güherçile hâsıl olur, bi'l-fi'l işlenen barutdan mevcûd ne kadar barut vardır, nicedür; görüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

1596

Anadolu ve Rumeli sahillerinde eskiden beri mirî için odun alınagelen yerlerde ellerinde emir ve temessükleri olduğu gerekçesiyle odun vermeye yanaşmayanlara fırsat verilmeyip gereken odunun aldırılması ve sözkonusu hükümlerin mühürlenerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Şehr-emînine virildi. Fî gurre-i Muharrem, sene: 976

Rûmili ve Anadolu yalılarında vâkı' olup kadîmden hâssa-i hümayûnum için odun kesilgelen yirlerün kâdîlarına hüküm ki:

"Taht-ı kazânuzda hâssa-i hümayûnum için odun almağa varduklarında ba'zı kimesneler; "Elimüzde emrimüz vardır." diyü kadîmden virilügeldüğü üzre odun virmedüklerin" arz olunmağın anun gibi temessükleri ve; "Elimüzde emirlerimiz vardır." diyenlerün hükümleri alınıp kîselenüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, taht-ı kazânuzda kadîmden mîrî odun alınıgelen yirlerden olıgeldüğü üzre akçalarıyla odun aldurup kimesneye muhâlefet itdürmeyesiz. "Elimüzde emrimüz vardır." diyenlerün emrüm üzre ellerinden hükümlerin alup mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki, odun husûsı mühîmdür; aslâ bir ferde olgelene muhâlif te'allül itdürmeyesiz.

Yazıldı.

1597

Silistre sancağın tahrîr iden Silistre kâdîsına hüküm ki:

Silistre sancağının tahririne başlanalı hayli zaman olmasına rağmen hâlâ bitirilemediği, ayrıca züamâ ve erbâb-ı timardan rüşvet alındığı şeklinde duyumlar alındığından, sözkonusu tahrir işinin bir an önce bitirilmesi ve rüşvet iddialarının araştırılarak kimseden bir akçe dahi aldırılmaması.

Vilâyet-i mezbûre tahrîrine mübâşeret ideli haylî zamân olup henüz itmâma irişmeyüp ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan celb ü ahz olunduğı dahı istimâ' olundu. İmdi; vilâyet-i mezkûre kemâl-i emânet ü istikâmet ile mu'accelen tahrîr olup itmâma irişmesin lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda aslâ ihmâl [ü] müsâhele itmeyüp vilâyet-i mezbûreyi emânet ü istikâmet ile mu'accelen kitâbet idüp itmâma irişdürmek bâbında dakîka fevtitmeyüp ve bu bâbda celb-i mâl idenler kimlerdür; tettebbu' idüp kimesnenün bir akça ve bir habbesin aldurmayup basîret üzre olasin.

1598

Yazıldı.

E[bû]-Rîş Beğ âdemisi Ahmed'e virildi. Fî 28 Zi'l-hicce, sene: 975

Ebû Rîş Bey, Cezâyir Seferi'ne giderken Ehl-i Ömer, Benî Lâm ve diğer bazı âsi Arap tâifelerinin köylerini basarak hayvanlarını ve eşyalarını gasbettiklerini, çıkan çatışmalar sonucu kaçarak çevredeki kalelere gizlendiklerini bildirip yakalanmaları için bir miktar yeniçeri ile bir-iki top istediğinden, sözkonusu kalelerin durumu, fethinin mümkün olup olmadığı ve istenen sayıda yeniçeri ve top ile fethedilip edilemeyeceğinin etraflıca araştırılıp bildirilmesi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

[Ane] Beği Ebû-Rîş Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "emr-i şerîf üzre Cezâyir Seferi'ne teveccüh olunup on gün mikdârı karadan sefer eyleyüp giderken tâyife-i Ehl-i Ömer ve Benî-Lâm ve ba'zı âsî Arablar evlerimüzi ve esbâblarımız ve koyun u develerimiz gâret eyledükleri ecilden girü dönüp mezbûrlar irişüp ceng ü cidâl eyledükde mezbûrlar kaçup Havka (?) ve Nekâke (?) ve Dakka (?) ve Âriye (?) nâm mevâzı'da olan kal'alara girmeğın sende altı yeniçeri ve bir-iki top istedikde bilâ-emr virilmeyüp hâliyâ zikrolunan kal'aları fethitmek için altı yeniçeri ve bir-iki top virilmek lâzım olduğın" bildürmiş. İmdi; ol yirler ne makûle yirler ve kal'alardur, zabtı mümkün midür, nicedür; hakîkatı ile ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mukayyed olup göresin; arzeyledüğü mikdârı nesne ile fethi mümkün midür ve ne makûle yirler ve kal'alardur ve fethi lâzım yirler olup zabtı mümkün midür, nicedür; hakîkatı ile ma'lûm idinüp dahı ale't-tafsîl yazup bildüresin.

Yazıldı.

Arz getüren Mehmed'e virildi.

1599

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Silivri'deki Pîrî Paşa İmâreti'nde, fukarâya ve yolculara meşrûat aş, ekmek ve sâirenin dağıtımında vâkıfın şartlarına riayet edilmediği bildirildiğinden, adı geçen imâretin ve şikâyetlerin Dergâh-ı Muallâ Çavuşlarından Ferhad Çavuş'la teftiş olunup neticenin bildirilmesi.

"Silivri'de Pîrî Paşa İmâreti'nde fukarâya ve erbâb-ı sebîle meşrûat olan aş u etmek ve sâyir her ne ise mütevellî olan kimesne şart-ı vâkıf üzre virilmez, gadrolur." diyü i'lâm olunmağın görölüp sıhhati üzre arzolmağın Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ferhâd zîde kadruhu mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Mezkûr çavuş-ı mûmâ-ileyh ile imâret-i mezbûre ahvâlin hakk üzre teftiş idüp şart-ı vâkıf mücebinde ta'yîn olunan et ü etmek ve sâyir mevâddan ne makûle kimesnelere virilür,

şart-ı vâkıf ri'âyet olunur mı, nicedür; sıhhati ve hakîkati üzre yazup bildüresin; hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer idesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 27* Zi'l-hicce, sene: 975

Tercemân Mahmûd Beğ'e virildi. Fî 28 Zi'l-hicce, sene: 975

1600

Boğdan Voyvodası Boğdan'a hüküm ki:

Boğdan voyvodasının Südde-i Saâdet'e göndereceği şahinleri kardeşi Petre ve Hatman, İzbere ve Karaçin adlı adamları ile birlikte göndermesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilügelen şâhinleri karındaşun Petre ile gönderüp ve Hatman ve İzbere ve Karaçin nâm zimmîleri bile koşup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilügelen şâhinleri emrüm üzre karındaşunla gönderüp ve mezbûrûn âdemlerün bile koşup gönderesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Ali'ye virildi. Fî 28 Zi'l-hicce, sene: 975

1601

Akşehir beğine ve kâdısına:

Akşehir halkının kendilerinden şikâyetçi olduğu ve şirret ve şekavetlerinden dolayı daha önce de asılmaları için bir çok kez emir çıktığını bildirdikleri şahıslardan Cafer'in Südde-i Saâdet'te yakalanarak siyaset edildiği; Bayram ve Süleyman adlı diğer iki kişinin de yakalanarak şayet haklarında daha önce siyaset emri çıkmışsa gereğinin yapılması.

Livâ-i mezbûrun a'yânı ve ulemâ vü sulehâ vü fukarâsı Südde-i Sa'âdetüm'e mahzar gönderüp Ca'fer ve Bayram ve Süleymân nâm kimesneler için; "şirret ü şekâvet üzre olup müslimânların avretlerin ve oğulların çeküp ve kulların ayardup nice def'a salblerine emr-i şerîf vârid olmuş iken girü bir tarîkla halâs oldukların ve haklarından gelinmek müslimânlara her vechile enfa' olduğın" i'lâm idüp ve mezbûr Ca'fer Südde-i Sa'âdetüm'de elegirmeğin siyâset olunup mezkûrân Bayram ve Süleymân dahı elegetürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, göresiz; kazıyye arz olunduğu gibi olup mezbûrların ol vechile fesâd ü şenâ'ati sâbit olmağın; "Siyâset oluna." diyü emr-i şerîf virilmiş ise her ne tarîk ile mümkün ise elegetürüp dahı emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca haklarından gelesiz ve emr-i şerîfüm yirine geldiğün yazup bildüresiz.

1602

Bağdad'da gönüllü, müstahfız vs. dirlik tasarruf edenlerin, bey vs. yanında hizmette bulunup mirî hizmet için adam gerektiğinde sıkıntı çekildiği bildirildiğinden, ulûfe zamanında yoklama yapılarak mevcut olmayanlara ulûfe verilmemesi ve bu hususta kendilerine tenbihte bulunulması; bundan sonra hizmetinin başında mevcut olmayanların dirliğinin başkasına verileceği.

Yazıldı.

Âdemisi Alî Çavuş'a virildi. Fî 28 Zi'l-hicce, sene: 975

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Ol cânibde olan gönüllü vü müstahfız ve gayri dirliğe mutasarrıf olanların ekseri beğler ve gayriler yanında olup bir hıdmet düşdükde nefere muzâyaka çekildiği istimâ olunmağın anun gibi ulûfe virilmek zamânı oldukda yoklama idüp mevcûd olmayanların ulûfeleri virilmeyüp ve; "Herkes kendü gedüğünde hıdmetde olup beğler yanına ve gayriye varmaya." diyü tenbîh olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre eger gönüllü vü müstahfızdur ve eger gayridür; cümle dirliğe mutasarrıf olan kullarımı* ulûfe zamânında yoklama idüp mevcûd olmayanlara ulûfelerin virilmeyüp min-ba'd tenbîh eylesin ki, beğler yanına varmayup hıdmetlerinde bulunalar. Ba'de't-tenbîh hıdmetlerinde ve ulûfe zamânı[n]da mevcûd bulunmayanları ale'l-esâmî yazup defter idüp arzeyesin ki, dirlikleri âhara virile.

Yazıldı.

1603

Alacahısâr sancağı beğine hüküm ki:

Alacahisar sancağında, Morava nehrini geçip Koçdağı'ndan bu taraftaki köyleri basarak bir çok kimseyi öldürdükleri haberleri alınan haydutların Memâlik-i Mahrûse'den defî için her türlü gayretin gösterilmesi.

Taht-ı livânuzda ba'zı haydûdlar gelüp nehr-i Morova'dan ubûr idüp Koç tağından berü on iki nefer yadların katlidüp ve bir papasun evin basup zevcesine işkence eyleyüp Memâlik-i Mahrûse'den ba'zı kurâyâ müstevlî olup tağları ve ormanları tahsîn idüp te'addî eyledükler[i] istimâ olup haydûd çetesi gelüp taht-ı livânda bu [ve]chile karyeler urup âdem katlidüp esbâbların gâret idüp dahı haklarından gelinmeyüp müsâhele vü ihmâl olunmasına sebep ne olmuşdur? **Buyurdum ki:**

Taht-ı livânda vech-i meşrûh üzre haydûd çetesi gelüp dahı karyeler urup esbâbları gâret olunup haklarından gelinmeyüp müsâhele olunmak câyiz değildir. Basîret üzre olup anun gibi ehl-i fesâdı elegetürüp haklarından gelüp Memâlik-i Mahrûsem'den mazarratların def u ref eylemek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 28 Zi'l-hicce, sene: 975

Yazıldı.

1604

975

Kethudâsı Ahmed'ün âdemisi Alî'ye virildi. Fî 27 Zi'l-hicce, sene:

Bkz. hkm. 1325.

Basra beğlerbeğisine ve mâl defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki beğlerbeğisin, mektûb gönderüp; "Basra'ya tâbi‘ Mahr[û]zî Beği olan Mehmed dâme izzühûya âhar mansıb olup livâ-i mezbûr bundan akdem havâss-ı hümayûnuma zabtolunurken emr ile bir kal'a yapıp muhafazası için kifâyet mikdârı hisâr-eri ta'yîn olunup her vechile emn ü emân üzre olup sancakbeğine ihtiyâc çekilmeyüp livâ-i mezbûr havâss-ı hümayûna ilhâk olunmak her vechile enfa‘ görölüp ve Basra'ya tâbi‘ nâhiye-i Cenûb mültezimlerinden ba‘zı kimesneler livâ-i mezbûr ile nâhiye-i mezbûrun ikisi bir mukâta‘a olmak üzre her sene on tokuz kerre yüz bin ve elli bin dört yüz kırk üç akçaya iltizâm eyledükleri ecilden üslûb-ı sâbık üzre havâss-ı hümayûnuma zabtolunmasın" arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Arzolunduğı üzre livâ-i mezkûr ile nâhiye-i mezbûreyi havâss-ı hümayûnum için zabtitdürüp mâlun tevfir ü teksîri bâbında envâ‘-ı sa‘y-i cemîlinüz vücûda getüresiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî gurre-i Muharremi'l-harâm, sene: 976

Yazıldı.

1605

Kefe beğine hüküm ki:

Muhtelif adlar altında halktan haksız yere para toplayıp ahaliye çeşit çeşit zulümlerde bulundukları bildirilen Kefe'yi tahrir memur kadı ve nâibinin teftiş edilerek neticenin ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Hâliyâ ba‘zı kimesneler Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Kefe vilâyetin tahrîr iden kâdî için her âdemden on ikişer Kefevî akça ve dükkânlardan ve odalardan ikişer akça alup ve kâfirlerin ere virilmedük kızlarından; "Ere varsanuz gerek." diyü akçaların alup ve nâyibi fukarâyâ envâ‘-ı te‘addî itdüğün" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûr kâdînun ve nâyibinün ahvâlin husamâ muvâcehesinde yırlı yirinden hakk üzre teftiş idüp göresin; arzolunduğı üzre zulm ü te‘addîleri vâkı‘ mîdur, nicedür; görüp mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin; sonra ol bâbda emrüm ne vechile sudûr ider ise mûcebiyle amel idesin.

1606

Koyun hizmetine memur olup yolsuzluğu haber alınan Mahmud Çavuş'un görevden alınarak yerine Müstedâm Çavuş'un tayin olunduğu; Rumeli'nin sağ kolunda celep bulunan kaza kadılarının, celeplerin üzerine takdir olunan koyunları eksiksiz olarak ihraç edip Südde-i Saâdet'e göndermeleri ve reâyadan, mâzul çavuştan davacı olanları bir araya getirip teftiş edip üzerine sâbit olan hakları, sahiplerine alıverdikten sonra neticeyi ayrıntılı olarak defter edip arzetmeleri.

Yazıldı.

Mezbûr Müstedâm Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Muharrem, sene: 976

Vilâyet-i Rûmili'nün sağ-kolında celebler vâkı' olduğu yirlerün kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ koyun hıdmetinde olan Mahmûd Çavuş'un ba'zı kimesnelerden ahz ü celb itdüğü istimâ' olunmağın ref' olunup yirine Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Müstedâm Çavuş zîde kadruhû nasbolunup çavuş-ı mezbûr teftiş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi taht-ı kazânuzda vâkı' olan celeblerin üzerlerine takdîr olunan ağnâmı müşârun-ileyh çavuşum ma'rifeti ile vakti ve mevsimi geçmedin bî-kusûr cem' u ihrâc eyleyüp olıgeldüğü üzre süricileriyle Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesiz ve mezbûr Mahmûd Çavuş'un ahvâlin dahı teftiş ü tefahhus eyleyüp da'vâ-yı hakk idenler ile müşârun-ileyh çavuşum ma'rifeti ile berâber idüp göresiz; kimesneden nesne ahz ü celb itdüğü sâbit ü zâhir olursa ashâb-ı hukûka hakların hükmidüp bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirilüp ve üzerine ne mikdâr mevâd sâbit ü zâhir olduğın mufassal defter idüp yazup bildüresiz. Ammâ; tamâm hakk üzre [olup] hılâf-ı vâkı' kazıyye arzitmekden ihtiyât idesiz.

Yazıldı.

Tekrâr temiz sûret üzre aşağıda geçmiştir.

Defter emînine virildi. Fî gurre-i Muharrem, sene: 976

1607

Tahriri tamamlanıp defteri gönderilen Avlonya ve Delvine sancaklarının, havâss-ı hümayûna yarayanlar ifraz olunduktan sonra, yeni yazıları üzerinden sancakbeylerine, züamâ ve erbâb-ı timara ve kale müstahfızlarına tevzi edilmesi; sipahiye verilen timarların mümkün olduğunca müstakil olmasına çalışılması.

Avlonya ve Delvine Sancakları Muharriri olup Manastır Kâdîsı olan Mevlânâ [Muhyiddîn] ve Kâtibi olup Rûmili Defteri kâtiblerinden Mehmed'e hüküm ki:

Zikrolunan sancakları tahrîr idüp defterlerin Südde-i Sa'âdetüm'e getirüp itmâma irişdüğün bildürdüğünüz ecilden tevzî' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûr olan sancakların havâss-ı hümayûnuma yarar ifrâzı var ise ifrâz idüp

bakıyye sancakbeğleri hâsların ta'yîn idüp dahı zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan ve müstahfızîn-ı kılâ'dan tîmâra mutasarrıf olanların beğlerbeği cânibinden tîmârların bi'l-fi'l üzerlerinde olduklarına virdüğü nâme mücebince her birinün tîmârların müstehıkk oldukları üzre tevzî' idüp tezkirelerin viresiz ve her tîmâr mütehammil olduğu üzre yazılmışdur. Mukaddemâ vilâyet kâtibleri kayıtdükleri iltizâm-ı sâbıkı ve sonradan beğlerbeği tarafından aldıkları tîmârlarda vâkı' olan iltizâmın ref' idüp tahrîr-i cedîd ile her tîmâr yazusı ne mikdâr[a mütehammil ise] tahammülü üzre tevcih idüp ve her sipâhîye tevzî' olunan köyden* mümkün olduğu üzre kifâyet idecek müstekıll virmeğe sa'y ü ikdâm idesiz.

Yazıldı.

Ali Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Muharrem, sene: 976

1608

Edirne kâdisına hüküm ki:

Elinde müzevver hükümle yakalanan Dimitri'nin bunu kendisine verdiklerini söylediği Edirne'den Mütevelli Sefer ve Nebi'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Hâliyâ Dimitri nâm zimmînün elinde bir müzevver hüküm bulunup sü'âl olundukda; "Edirne'de Mütevelli Sefer ve Nebî nâm kimesneler virdi." diyü cevâb virüp mezkûrlar Südde-i Sa'âdetüm'e gelmeleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan iki nefer kimesneyi yarar âdemlerle Atebe-i Ulyâ'ya gönderesin; yolda götürürken gaybet itdürmekden hazer idesin.

Yazıldı.

Topçılar çavuşına virildi.

1609

Moton ve Koron'a varınca Rûmili yahılarında vâkı' olan beğlere ve

Moton ve Koron'a kadar olan Rumeli kıyılarındaki kalelerin topçularının gönderilen Dergâh-ı Muallâ topçuları bölükbaşısına imtihan ettirilip neticesinin ve kalelerin top vs. levazım durumunun bildirilmesi.

kâdîlara ve dizdârlara hüküm ki:

Zikrolan mahallerde vâkı' olan hısârların topçıların imtihan idüp ve toplar yirlü yirinde midür; görmek için Dergâh-ı Mu'allâm topçıları bölükbaşlarından fahru'l-emâsil ( ) irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yahılarda* hısârların topçıların mezkûra imtihan itdürüp san'atlarında mehâretleri var mıdur, görüp ve sâyir yarakları yirlü yirinde midü[r], nicedür; yoklayup vukû'ı üzre yazup bildüresiz.

1610

Gelibolu mahzeni için her yıl hâssa harc eminine kırk beş kantar demir verirken reâyasının büyük bir kısmının perakende olması dolayısıyla mevcut ahalisiyle sözkonusu hizmeti göremediği bildirilen Güreci köyünden on yıl öncesine kadar göçenlerin buldurulup getirilmesi; bu yetmezse, eksiğin kimseyle alâkası olmayan haymâneden tamamlanması.

Yazıldı.

Gelibolu hâssa harcı emîni âdemisi Ca'fer'e virildi. Fî 3 Muharrem, sene: 976

Vilâyet kâtibine hüküm ki:

"Lapseki kazâsında Güreci nâm karye Gelibolu Mahzeni için hâssa harc emînine sâl-be-sâl kırk beş kintâr demür teslim idegelüp karye-i mezbûre mukaddemâ yüz elli hâne olup hâlâ perâkende olmağıla elli hâne kalup zikrolunan mikdârı demüri virmekde ızhâr-ı acz itdükleri" arz olunmağın hîn-i tahrîrde karye-i mezbûre halklarından perâkende olanları muktezâ-yı kânûn üzere yirlerine getürdüp vefâ itmez ise kimesnenün yazılısı ve nizâ'lusı olmayan haymâneden karye-i mezbûre defter-i atık mücebince tekmîl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, karye-i mezbûre halkından perâkende olanlardan on yıldan berüde göçüp gidenleri getürdüp yine yirlerinde yazup defter-i atık mücebince tekmîl idesin; tekmîl olmaz ise kimesnenün yazılısı ve nizâ'lusı olmayan haymâneden tekmîl idesin.

Yazıldı.

Hâcî Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî 2 Muharrem, sene: 976

1611

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır ve Cezâyir'de zimmîlerin müslüman esirleri alıp kâfirlere satmalarının engellenmesi.

Hâliyâ ol vilâyetde ba'zı zimmîler müslimân esîrler alup kâfirlere bey' iderlerimiş. Min-ba'd küffâra esîr bey' olunmamasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzere bu bâbda gereği gibi mukayyed olup kâfirlere müslimân esîrleri alup satdurmayup muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin; ba'de't-tenbîh eslemeyenleri yazup arzidesin.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 2 Muharrem, sene: 976

Bir sûreti, Cezâyir beğlerbeğisine.

1612

Sürgün olarak Cezâyir-i Garb'a gönderilen Bakıroğlu Hüseyin'in²⁴⁹ kaçıp geri dönmemesi için gereği gibi muhafaza edilmesi.

Yazıldı.
Bu dahi.

Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Bâkır oğlu Hüseyin nâm kimesne Cezâyir'e sürilmek emrüm olmağın sana gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrı onat hıfzıtdürüp gaybet itdürmekden hazer eyleyesin ki, tekrâr bu cânibe gelmek ihtimâli olmaya.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 2 Muharrem, sene: 976

1613

Cezâyir beğlerbeğisine ve kapudân paşaya hüküm ki:

Rodos Beyi olup Trablusgarb Beylerbeyiliği'ne tayin edilen Yahya Bey'in bir an önce görevinin başına geçmesi gerektiğinden, kendi bindiği baştardesi, iki kalitesi ve kâfirleri ile Trablusgarb'a gönderilmesi.

Rodos Sancağı Beği olup hâliyâ Trablus-ı Garb Beğlerbeğisi olan emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Yahyâ dâme ikbâlühûnun vilâyet-i mezbûreye varup hıfz u hırâsetde olması her vechile lâzım ü lâ-büdd olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, müşârun-ileyhi kendü bindüğü baştarde ve iki kalitesini ve kendü kâfirleri ile vilâyet-i mezkûra gönderesin ki, varup hıfz u hırâsetde ola.

Yazıldı.

Lutfî Çavuş'a virildi. Fî 28 Zi'l-hicce, sene: 975

1614

Karasu Yenicesi kâdîsına hüküm ki:

Karasu üzerinde olup tamire ihtiyaç gösteren ve tamiri için bir köy tayin olunmuşken hâlâ harap olduğu bildirilen Lutfüpaşa Köprüsü'nün niçin hâlâ harap olduğu hususunda bir tahkikat yapılarak sonucun bildirilmesi.

Taht-ı kazânda Karasu üzerinde Lutfüpaşa Köprüsi dimekle ma'rûf köprüye meremmet için bir köy ta'yîn olunup hâliyâ ol köpri harâba müşrif olup âyende vü revende mürûr u ubûrda muzâyaka çekdikleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bi'z-zât mezkûr kö[prü]nün üzerine varup fi'l-vâkı' harâb olmuş yiri var mıdur ve ol meremmete ta'yîn olunan karye halkı meremmet itmezler mi, ne makûle köprüdür, köy halkı ne vechile meremmet iderler, yohsa meremmetde ihmâl olunmağla mı harâb olmuşdur, bi'l-fi'l ne hâl üzredür, nicedür; görüp dahi sıhhati üzre yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin.

1615

Yeniden tahrir olunan Avlonya ve Delvine sancaklarında tevzi yapılırken, önceden vilâyet kâtibleri ve daha sonra beylerbeyileri tarafından verilen iltizamların ref olunması ve tevzi olunan köy ve mazraaların mümkün olduğunca iştirak üzere değil müstakil verilmeye gayret edilmesi.

Yazıldı.

Defter emînine virildi. Fî gurre-i Muharrem, sene: 975

Avlonya ve Delvine Sancakları Muharriri olup Manastır Kâdîsı Mevlânâ [Muhyiddîn] ve Kâtibi olup Rûmîli Defteri kâtiblerinden Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ; "tahrîr itdüğünüz sancaklarda vâkı' olan tîmârlar tahammüline göre yazıldığı" sizün tarafınızdan Bâb-ı Sa'âdetüm'e arzolunduğu ecilden sâbıkâ vilâyet kâtibleri kaydeyledükleri iltizâm-ı sâbıkı ve sonra beğlerbeği tarafından aldıkları tîmârlarda vâkı' olan iltizâmları ref olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan sancaklarda vâkı' olan iltizâmları ref idüp tahrîr-i cedîd ile ne mikdâr yazuya mütehammil olmuş ise üzerlerinde bulunan tîmârlarına yâfte îrâd idenleri bedellerin noksânların düşenden tekmîl olunmak üzere ta'yîn idüp kimesnenün berâtında mukayyed olan iltizâm ü noksânların ve terakkîlerin emr-i şerîfüm olmadın tekmîl itmeyesiz ve [tev]zî' olunan kurâ vü mezârî'ı iştirak üzere vermeyüp mümkün oldukça müstekıl ta'yîn itmeğe sa'yidesiz ki, re'âyâ iştirak üzere tasarruf olunmaktan halâs ola.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 29 M., sene: 976

1616

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Bkz. hkm. 1772.

Diyâr-ı Acem'den gelüp beğlerbeğiliğine uğrayan bâzergânlardan Ekrâd beğleri; "Sancağımuza konarlar." diyü bâc u gümrük aldıkları istimâ' olunup imdi; bâc u gümrük mîrî tarafından alınur, gayri [a]lmaz ve anda mîrî için alınmak emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba'd Ekrâd beğlerine gereği gibi tenbîh ü i'lâm eylesin ki, ol cânibden gelen bâzergânlardan "bâc u gümrük" diyü nesne alınmayup mahall-i me'mûrede mîrî için alına. Husûs-ı mezbûr mühimdür; bu bâbda mukayyed olup kimesneye emr-i şerîfûme muhâlif iş itdirmeyesin.

Yazıldı.

Asıl virilen aşâğada geçmişdür.

1617

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1661.

Anatoli Kâdî-askeri olan Mevlânâ Hasan *edâma'llâhü te'âlâ fazâyilehü* cânibinden şöyle arzolundu ki: "Mahrûse-i Mısır'da mihmândâr olan kimesne ve oğlu İbrâhîm ve Câmi'-ı Ezher Nâzırı Nasûh ve (——) ve Ebû-Bekir Hamrâvî nâm kimesneler askerî olup vefât eyleyüp resm-i kismetleri müşârun-ileyhe âyid iken sâbıkâ Beğlerbeği olup vefât iden Mahmûd Beğ müşârun-ileyhün kassâmına* kismet itdürmeyüp; mâni' olup ve anlardan mâ'adâ dahı askerîden nice kimesnelerün bi-hasebi's-şer' kismete muhtâc olan muhallefâtı müşârun-ileyhün kassâmına kismet itdürmeyüp; sen ki kâdîsın, kassâmın kismet itmekle müşârun-ileyhe âyid olan rûsûm-ı kismete noksân gelürmüş." İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle mûmâ-ileyhün Yûsuf nâm âdemi vardukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresiz: Şöyle ki; eger zikrolunan kimesnelerdür ve eger gayridür; askerî olup vefât itdüklerinde muhallefâtı bi-hasebi's-şer'î's-şerîf taksîme muhtâc oldukda müşârun-ileyh kâdî-askerüm kassâmına kismet itdürmeyüp sen ki kâdîsın, senün kassâmın kismet idüp rûsûm-ı* kismetlerin senün için zabteylemiş ise anun gibi askerî tâyifesinden mûmâ-ileyhe âyid olan rûsûm-ı kismetî bî-kusûr mezbûr âdemisine zabt u kabz itdürüp hılâf-ı şer' u kânûn âhardan kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesin ve müşârun-ileyhün kassâmı kismet itdüğü zamânda dahı resm-i kismetî kânûn üzre virilmeyüp cüz'î nesne virilürmüş; anı dahı göresiz; vâkı' ise anun gibilerden te'allül itdürmeyüp muktezâ-yı kânûn üzre resm-i kısme[t]lerin bî-kusûr âdemisine kabz itdüresiz. Temerrüd ü inâd idenleri yazup bildüresiz; tekrâr bu husûs için şikâyet olunmalu olmaya.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî gurre-i Muharrem, sene: 976

1618

Kastamoni sancağı beğine, Küre-i Ma'mûre ve Ayandon kâdîlarına

Suhte ve levent tâifesinden yakalanması emredilen Kara Kemal, Barmaksız ve Demircioğlu adlı ehl-i fesâda yataklık yaptığı ve halka zulmettiği bildirilen Ayandonoğlu Fazlî'nin yakalanarak muhakeme edilip üzerine sâbit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra sicil sûretiyle Südde-i Saâdet'e gönderilmesi; ayrıca adı geçen levent ve suhtelerin yakalanması için de gereken ihtimamın gösterilmesi.

hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "ol cânibde levend ü sùhte tâyifesinden elegetürilmek emrolunan Timürci-oğlu ve Kara Kemâl ve Barmaksuz nâm ehl-i fesâdun elegetürilmesine mübâşeret olundukda mezbûrlar gaybet idüp sâbıkâ olan Ayandon-oğlu Fazlî nâm kimesnenün yanına varup ol dahı mezbûr eşkiyâya yat u yarak ve zâd ü zevâde virüp yanında saklayup envâ'-ı mu'âvenet itmekle elegelmeleri asîr olup ve mezbûr Fazlî hadd-i zâtında şakî vü ehl-i fesâda mu'âvenet idüp ve re'âyânun ehl ü iyâline dahlidüp mezbûrdan fukarânun ahvâli mükedder olduğun" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her biriniz bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup mezbûr Fazlî'yi her kande ise ihzâr idüp gaybet iderse şer'ile b[u]ldurması lâzım olanlara bi-eyyi

tarîkin kân buldurup getürdüp mezbûrdan hak da'vâ iden kimesnelerle berâber idüp bir def'a şer'le faslolunmayup üzerinden on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin hakk üzre teftîş idüp göresiz; arzulunduğı üzre eşkiyâyâ mu'âveneti ve muzâhereti ve fesâd ü şenâ'ati ve fukarâyâ te'addî vü tecâvüzi var ise üzerine zâhir ü sâbit olan mevâddı hakîkatı ile sicille kaydidüp ve ashâb-ı hukûkun sâbit ü zâhir olan hukûkın bî-kusûr alıvirdükden sonra sen ki sancakbeğisin, mezbûrı yarar âdemlerünle ve sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve vâkı'-ı hâlin mufasssal ü meşrûh arzidüp yolda gaybet itdürmekden hazer idesin. Tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp şer'a muhâlif iş itdürmeyesiz ve mezbûr yatağı ve mu'îni olduğı eşkiyâyı dahı tecessüs idüp elegetürmek bâbında sa'y ü ikdâm ve dikkat ü ihtimâmda dakîka fevteylemeyesiz.

Yazıldı.

Kâdî Abdüllatîfe virildi. Fî gurre-i Muharrem, sene: 976

1619

Daha önce gönderilen adaletnâmede belirtilmiş olmasına rağmen hâlâ bazı kimselerin taraf olmamalarına rağmen mahkemelerde davalara müdahale ettikleri veya üzerlerine sübut bulan hukuku edaya yanaşmadıkları, ehl-i örf tâifesinin para sızdırmak için reâyayı rencide ettikleri duyulduğundan, bu hususlar üzerinde önemle durulup haksızlık ve yolsuzlukların önlenmesi; emre uymayanların Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.

Karışık kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Memâlik-i Mahrûsem'e adâlet-nâme-i hümayûnum irsâl olunup; "Kimesne* şer'a mugâyir kimesnenün kazıyyesi arasına girmeyüp re'âyâ vü berâyâ eyyâm-ı adâlet-i hümayûnumda mesrûru'l-bâl ve müreffehü'l-hâl olalar." diyü fermân-ı şerîfüm irsâl olunmuşdı. Hâliyâ taht-ı kazânda ashâb-ı hukûkdan ba'zı kimesneler hakların da'vâ eyledükde sipâhîden ve gayriden kazıyyede medhali olmayanlar mücerred ahz ü celb için da'vâlarına karışıp bu sebep ile kazıyyeleri istimâ'a mecâl olmayup ve ba'zıların dahı sipâhîlerde hakkı olup kibel-i şer'dan mürâsele irsâl olunup meclis-i şer'a da'vet eyledükde itâ'at-i şer' itme[me]kle hakları alıvırmeyüp ve ba'zı meclis-i şer'a gelüp da'vâ eyledükleri hukûk üzerlerine sâbit olup sicill olundukda; "Şimdiki hâlde kâdir değilüm; ba'de zamânin* edâ ideyüm." diyü virmeyüp sipâhî olmağa bi'z-zât habse dahı mecâl olmayup bu sebep ile sâhib-i hakkun hakkı vâsıl olmayup ve ba'zı gammâz dahı ehl-i örf yanına düşüp ahz ü celb-i mâl için bî-günâh müslimânlara isnâd-ı mâlem-yekün eyleyüp ehl-i örf tâyifesi da'vâcısı yoğ iken ve şer'le üzerine nesne sâbit olmadın tutup habsidüp şer'a ve kânûna muhâlif haylî akçaların alup bu sebep ile fukarâ vü zu'afâyâ ziyâde zulm ü hayf olduğı istimâ' olundu. İmdi; eyyâm-ı adâlet-i hümayûnumda bir ferde zulm ü hayf olmağa aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur.

Buyurdum ki:

Bu bâbda bi'z-zât gereğı gibi mukayyed olup anun gibi kazıyyede medhali olmayanları eger sipâhîdür ve eger gayridür; aslâ kimesnenün kazıyyesine dahl ü ta'arruz itdürmeyüp ve erbâb-ı hukûkun şer'le müteveccih olan hakların dahı hükmidüp bî-kusûr alıvırüp aslâ şer'-ı

şerîfe mugâyir ehl-i örf tâyifesine üzerlerine hak sâbit olmayup da'vâcısı olmayanları aslâ şer'-ı şerîfe mugâyir kimesneye rencîde itdürmeyesin; itmek isteyenleri sekidüp ziyâde temerrüd ü inâd idenleri meclis-i şer'a da'vet olundukda itâ'at itmeyenleri isimleri ve resimleri ile yazup Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a arzeyelesin.

Yazıldı.

Mezbûr nâzıra virildi. Fî gurre-i Muharrem, sene: 976

1620

İstanbul kâdisına ve su yolu nâzırına hüküm ki:

Bundan önce, boşa akan suyun sokakları çamur etmemesi için lüleleri sade lüleden burma lüleye çevrilen çeşmelerin lülelerini kıran veya açık bırakanlar sipahi ise arz olunması, ehl-i cihet ise cihetinin başkasına verilmesi, şehir halkından ise cerîmesinin alınıp hakkından gelinmesi.

Bundan akdem tapa (?) depmeğe kâbil olmayan ba'zı sâde lülelü çeşmeler gice vü gündüz yabana akup sokakları balçık eyledüğinden ötüri zikrolunan çeşmelere burma lüle dakılup artan suyu kendü akçalarıyla ba'zı müslimânlar çeşme vü musluk binâ eylemek istediklerinde hâliyâ müteferrikalarum cemâ'atinden olup Suyolcılarum Nâzırı olan Hasan zîde mecdühû arzeyelemeğin; "anun gibi çeşmelere burma lüle dakılup murâd eyle[ye]n müslimânlar kendü akçaları ile çeşme vü musluk binâ eylemesi" için emr-i şerîfüm virilmiş idi. Ol emr-i şerîfüm mücebince ol asıl çeşmelere burma lüle dakıldığında mahallesi imâmı ve cemâ'atı; "Akan su bâğçelerimize ve bostânlarımıza akmak ecliyçün bu su bize virilmişdür." diyü "Yabana akarsa aksun; burma lüleye rızâmuz yokdur." diyü emrûme muhâlefet idüp ve dakılan lüleyi birkaç def'a fatdukların bildürmeğin **buyurdum ki:**

Ol asıl çeşmelere burma lüle dakıldığında lüleyi ufadan eger sipâhî ve sâyir kullarum tâyifesi ise kapuma arzeyelesiz ve eger ehl-i cihet ise cihetin alup âhara viresiz ve eger şehirlü halkından ise muhkem hakkından geldükden sonra cerîmesin aldurasız ve yabana akmak ecliyçün burmayı açık koyanların dahı vech-i meşrûh üzre haklarından gelesiz. Fe-emmâ; bu bahâne ile asıl suya zarar u ziyân gelmekden gâyet hazer idesiz ve bundan akdem lüleler takılmış iken mahallede ba'zı kimesne lüleleri bozup zâyî' itmişler; anı dahı buldurasız.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 2 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Dubra[ve]nik ilçisi âdemisi İstepan'a virildi. Fî 2 Muharrem, sene:

1621

976

Dubrovnik reâyasına zulmettikleri bildirilen Akdeniz'deki levant kayıklarının başından Kara Hâce'nin alınıp yerine müstakim birinin tayin olunması.

Kapudâna hüküm ki:

Dubravenik beğleri Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl gönderüp; "Akdeniz'de olan levend kayıkları gice vü gündüz Dubravenik'den hâlî olmayup re'âyâyı dutup esîr idüp ziyâde zulm ü hayf iderler." diyü i'lâm eylediler. İmdi; mezbûr levendlere serdâr olan Kara Hâce levend kayıkların zabtidemeyüp eger Venediklü'dür ve eger Dubraveniklü'dür; dâyimâ şikâyet üzre olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr Kara Hâce yirine deryâda yöriyen levendlere bir yarar müstekîm kimesneyi baş u buğ nasbeyleyesin ki, Venediklü'den ve Dubraveniklü'den kendü hâllerinde olanları rencîde itmeyeler. Eger emr-i şerîfûme muhâlif bir fesâd idüp rencîde iderler ise andan sü'âl oluna.

Yazıldı.

1622

Mora ve Karlili ve Avlonya ve Ağrıboz ve Tırhala ve Selanik ve

Mora, Karlili, Avlonya, Ağrıboz, Tırhala, Selanik ve kıyılardaki diğer kadılıklardan deryâya ve küffara tereke verdirilmemesi, şayet verildiği duyulursa sorumluların şiddetle cezalandırılacakları.

sâyir yalılarda vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Bundan sâbık nice def'a ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup; "Deryâya [ve] küffâr-ı hâksâr taraflarına tereke virdürmeyesiz." diyü emrüm olmuşdı; ol emr-i celîlü'l-kadrüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup herbirinüz taht-ı hükûmetinüzde tecessüs itdürüp hılâf-ı emr deryâya ve küffâr-ı bed-girdâr câniblerine bir habbe tereke virdürmeyesiz. Şöyle ki; emr-i hümayûnuma mugâyir deryâya tereke virildüğü istimâ' oluna, kimesnenün beyân idecek özri makbûl olmak ihtimâli yokdur; eşedd-i itâbla mu'âteb olmaları mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevteylemeyesiz.

Yazıldı.

1623

Tımsıvar beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Tımsıvar'da bazı ümerâyâ borç olarak verilen ve kimlere verildiğinin bilinmemesi sebebiyle de tahsil olunamadığı bildirilen mirî akçenin tahsili için müteveffa Emvâl-i Hâssa Nâzırı Mehmed Bey'in defterinin gönderildiği; ruznâmçecideki defterlere de bakılarak alacakların tesbit ve tahsil edilmesi; bundan sonra da ruznâmçe defteriyle ilgili hususlarda çok dikkatli hareket edilip her türlü gelir ve giderin kaydedilmesi.

Bundan akdem anda ba'zı ümerâyâ karz tarîkı ile mirî akça virilüp tahsîl olunması lâzım oldukda kime virildüğü ma'lûm olmamağın henüz cem' u tahsîl olunmadığı arz olunmağın mukaddemâ Tımsıvar'da Emvâl-i Hâssa Defterdârı olup vefât iden Mehmed

Beğ yanında bulunan defter alınıp irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Rûz-nâmçecide olan defterlere nazar idüp ümerâdan her kimde mâl-ı mîrî zâhir olursa defter mücebince bî-kusûr cem' u tahsîl itdürüp bir habbe bâkî komayasız ve anda konılan rûz-nâmçe mazbût olmamağa bâ'ıs nedür? Rûz-nâmçe ahvâlinde mukayyed olup min-ba'd îrâd ü masrafdan bir mâddeyi rûz-nâmeden hâric kodurmayup gereği gibi mukayyed olasız.

Yazıldı.

Kumbaracıbaşı* Ali'ye virildi. Fî 2 Muharrem, sene: 976

1624

Kapu[d]âna ve Ters-hâne emînine hüküm ki:

Kalafatçılar kethüdasının istihdam ettiği kumbaracıların kumbaracıbaşının hizmetine verilmesi.

Hâliyâ kumbaracıbaşı Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "kumbaracılar nâmına olan kimesnelerden ba'zı kimesne kalafatçılar kethudâsının zabtında olup; "Hıdmet zamânında taleb olundukda muzâyaka vü acz çekilü[r]." diyü kendünün eli altında olmasın" murâd eylemeğin **buyurdum ki:**

Min-ba'd kumbaracılar hıdmetinde olup kendüye müte'allik olan kimesneler müşârun-ileyhün eli altında olup ol bâbda hılâf-ı emr kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp mûmâ-ileyhe zabtitdüresiz.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 2 Muharrem, sene: 976

1625

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Cezâyir-i Garb Beylerbeyliği'ne tayin olunan Trablus Beylerbeyi Ali Bey'in âcilen Cezâyir'e gönderilmesi.

Hâliyâ Trablus Beğlerbeğisi olan emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Alî dâme ikbâlühû[ya] Cezâyir-i Garb Beğlerbeğilüğü inâyet olunup mu'accelen varup irişmesi mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger mûmâ-ileyh Alî dâme ikbâlühû senün yanunda ise mu'accelen hemân Cezâyir[e] göndermesine sa'yeylesin.

Yazıldı.

Yeniçeri muhızırına virildi. Fî 3 Muharrem, sene: 976

1626

Selanik kâdîsına ve Çuka emînine ve yazıcısına ve yaya[ba]şına

Selanik'te baş gösteren tâun dolayısıyla etraftaki köylere çıkan ve çıkmak isteyen çocuklarına karşılık olarak cemaat ileri gelenlerinin birbirlerine kefil olup taahhütlerini yeniledikleri bildirilen Yahudilerin, işlenmesini üstlendikleri mirî çukaları vaktinde eksiksiz teslim etmelerinin temini.

hüküm ki:

Hâliyâ sen ki kâdısın, mektûb gönderüp; "Nefs-i Selanik zimmîleri fermân olunan mîrî çukaları uhdelerine alup lâkin tâ'ûn zuhûr idüp tâyife-i mezbûrenün evlâdı bunun gibi eyyâmda Selanik etrâfında olan kurâya çıkmak âdet-i me'lûfeleri olup ve bu bâbda ellerinde emirleri olmağın ba'zısı şehirden kurâya çıkup gidüp ammâ; her cemâ'atün yararlarından iki yüz altmış nefer mâl-dâr Yehûdî zikrolunan çukanun bin beş yüz pestavını mâh-ı Muharrem'ün evâhırine değın ve mâ'adâsı iki aya değın ihzâr ve çuka anbârına teslim itmeğı uhdelerine alup birbirlerine kefil olup; "Uhdemüze aldığımız çukayı cümle ta'yîn olunduğı zamânda yitişdürmez isek envâ'-ı itâb ü ikâba müstehıkk olalum." diyü ikrârları tescîl olunup mezkûrlara bu minvâl üzre ruhsat virilmez ise çuka ahvâli muhtell olup avk u te'hîr olunmak lâzım gelür." diyü bildürmişsin. İmdi; çuka husûsı ehemmi-i mühimmâtdandır; vakti ile gelüp irişmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda her birinüz mukayyed olup vakti ve mevsimi ile çukayı irişdürmek ardınca olası. Şöyle ki; çuka vakti ile irişmeye, aslâ özrinüz makbûl olmayup eşedd-i ikâbla mu'âkab olmanız mukarrerdür; ana göre mukayyed olası.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisi kethudâsına virildi. Fî 3 Muharrem, sene: 976

1627

Şimontorna beğine hüküm ki:

Şimontorna, Anderik (?), Ozor, Tomaştı ve Döpekes kalelerinin reâyanın yardımı ile tamir edilmesi.

Hüseyin Beğ mektûb gönderüp; "Şimontorna sancağına [tâbi'] nefsi-i Şimontorna Parkanı ve Anderik (?) ve Ozor ve Tomaştı ve Döpekes nâm beş pâre kal'anun parkanları harâba müteveccih olup termîm ü ta'mîre* ihtiyâcları var iken mukaddemâ gelen ümerâ Kal'a-i Besprem İslâm'a tâbi' olmağla mukayyed olmayup kalmış. Hâliyâ kal'a-i mezbûre kâfir elinde olmağın termîm ü ta'mîri lâzım ü mühimm olmuşdur.*" diyü bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Azıtdüğünüz üzre zikrolan kal'aları re'âyâ ile onat vechile ta'mîr ü termîm eyleyüp itmâma irişdüresiz.

Yazıldı.

Mesih Çavuş'a virildi. Fî 3 Muharrem, sene: 976

1628

Burusa sancağı beğine hüküm ki:

Tahriri ferman olunan yerlerdeki yaya ve müsellemler yerleri ile erbâb-ı timarın nizâlî yerlerinin ölçülmesi için istenilen mühürlü urganın gönderildiği.

Hâliyâ mektûb gönderüp; "tahrîri fermân olunan yerlerde yaya vü müsellemler tâyifesinin mutasarrıf oldukları yaya vü müsellemler yerleri ile erbâb-ı tîmârün tîmârları toprağında

nizâ'ları mesâha olunmağıçün memhûr ip virilmesi lâzım idüğün" bildürmişsin. İmdi; Südde-i Sa'âdetüm'den iki başı mühürlü urgan virilüp irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsda nizâ'ların olup mesâha olunması lâzım olan yirleri gönderilen memhûr ip ile hakk üzre mesâhat idüp eger yaya vü müselleme ve eger sipâhî yirleridür; tem[y]îz ü ta'yîn eyleyüp kimesneye hılâf-ı şer' u kânûn dahl ü ta'arruz itdürmeyüp tarafeynün ahvâlin ber-vech-i adâlet fasleyleyesin.

Yazıldı.

Bâzergân Mehmed'e virildi. Fî 5 Muharrem, sene: 976

1629

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Lehistan ve Moskova'ya mal almak için giden hâssa tüccarlarından Mehmed'in getirdiği maldan Boğdan'da gümrük talep edilmemesi.

Mukaddemâ hâssa tâcirlerüm ba'zı metâ' için Leyh ve Moskov câniblerine irsâl olundukda kadîmden varışda ve gelişde gümrük alınugelmeyüp hâssa tâcirlerümden kıdvetü'l-emâsil Mehmed hâssa-i hümayûnuma müte'allik ba'zı metâ' getürmeğıçün Leyh ve Moskov câniblerine irsâl olunmışdı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh Boğdan vilâyetine dâhıl oldukda oligelene muhâlif âdemlerinün getürdüğü metâ'dan varışda ve gelişde gümrük talep itdürmeyüp emîn ü sâlim ol cânibe karîb olan sancakbeğine ulaşıdurasın.

Yazıldı.

1630

Ruscuk kâdîsına hüküm ki:

Ruscuk'ta hapiste bulunan Eflak kâfirlerinden İlyas'ın Pîrî Çavuş ile Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Bundan akdem emr-i şerîfümle girift olan Eflak kâfirlerinden habsünde olan İlyâs nâm zimmînün Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûr zimmîyi Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Pîrî Çavuş *zîde kadruhûya* koşup Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin ve tenbîh eyleyesin ki, yolda getürürken gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

1631

Kendi istekleriyle Habeş Beylerbeyi Hüseyin ile giden Mısır kullarının ulûfelerinin Habeş'te bulundukları müddetçe oradan verilmesi ve Mısır'a döndükleri zaman tekrar ulûfelerine mutasarrıf olmaları.

Yazıldı.

Çerkes Bölüğü'nde Haydar bin Abdullâh'a virildi. Fî 5 Muharrem, sene: 976

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Habeş Beğlerbeğisi olan emîru'l-ümerâ'îl-kirâm Hüseyin *dâme ikbâlühû* [ile] Mısır kullarından ihtiyârıyla gidenlere mâni' olmayup ve Habeş'de olanların ulûfeleri anda virilüp geldüklerinde kemâ-kân Mısır'da virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi müşârun-ileyhle kendü ihtiyârıyla Habeş vilâyetine giden Mısır kullarına mâni' olmayup mâdâm ki Habeş'de olalar, mutasarrıf oldukları ulûfelerin anda alup girü geldüklerinde üslûb-ı sâbık üzre ulûfelerine mutasarrıf olup ulûfeleri ne mikdâr olduğın bildüresin ki, ana göre vilâyet-i mezkûreye varduklarında ta'yîn olunduğı üzre ulûfelerine mutasarrıf olalar.

Yazıldı.

Kethudâsı Kara Kethudâ'ya virildi. Fî 4 Muharrem, sene: 976

1632

Tarsus sancağı muharririne hüküm ki:

İkisırma Kalesi'nin, hisar-erlerinden bir kısmının Mamuriye Kalesi'ne gönderilmesi, diğerlerinin de timarlarının alınmasıyla boşalması üzerine Meleş Arapları ile hırsız ve harâmilerin türediğı bildirildiğinden, İkisırma Kalesi hisar-erlerinden isteyenlere Çukurova ifrazından timar verilerek kalede iskânlarının sağlanması.

İçil Sancağı Beği Mehmed *dâme izzühû* ile Lârende ve Karitaş kâdîları Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bu vilâyete gelüp giden tüccârdan ve gayriden haylî kimesneler gelüp sâbıkâ İkisırma Kal'ası'nda tîmâr ile hısâr-erenleri olanların ba'zısı Ma'mûriyye Kal'ası'na ihrâc olunup ulûfe ta'yîn olunup ve ba'zının tîmârları kat' olunup âhar yirde tavattun idüp kal'a hâlî kalmağıla hırsız u harâmî ve elliden ziyâde Meleş Arapları peydâ olup evlerimiz açılıp esbâb u tavarlarımız sirka olunup yağmâ olunmakdan hâlî olmayup kal'a-i mezbûre derbend içinde olup kal'a hâlî kalaldan berü kârbânlar basılıp envâ'-ı fitne vü fesâd zuhûr idüp zararları def' olunmak için hısâr-erleri girü yirlü yirinde mukarrer olursa kal'a ma'mûr olur." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr İkisırma Kal'ası erenleri varup kal'ada oturmak ihtiyâr iderlerse Çukurova'da hâssa-i hümayûnuma yaramayan ifrâzdan mezkûrlara tîmâr tedârük idüp tevcîh ü arz eylesin.

1633

Edirne'deki hâssa çayırların biçtirilip bağlanması için gönderilen yüz bin akçenin bazı hususlardan dolayı yetmediğinden bahisle kırkbin akçe talep olunması üzerine yirmi bin akçe daha gönderildiği; ancak önceki senelerden daha fazla akçe istenilmesine gerekçe olarak gösterilen hususların iyice araştırılıp bildirilmesi.

Yazıldı.

Arpa emîni âdemisine virildi. Fî 2 Muharrem, sene: 976

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Edirne'de olan hâssa çayırları biçdürüp bağlaması için me'mûr olan Bölükbaşı Ahmed ve Serrâc Osmân gelüp; "Bundan akdem hâssa çayır biçilüp taşınması ücreti için irsâl olunan yüz bin akça vefâ eylemeyüp bu sene çayırları su alup ve kum basup biçenlerin ücreti ziyâde olup otluk dahı ziyâde olup an bârlar tolmışdur; dahı kırk bin akça kifâyet ider." diyü haber virdüklerin" bildürmişsin. Eyle olsa; sene-i sâbıkada altmış-yetmiş bin akça irsâl olunugelüp cümle masârifine vefâ iderdi. Bu yıl su tuğyân idüp çayırları su alup kum basup zahmet ziyâde olmağın yüz bin akça gönderilüp ol dahı vefâ itmeyüp dahı ziyâde talep olunmağa bâ'ıs nedür? İmdi; zikrolunan çayırlar mühimmi için yigirmi bin akça dahı irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl bu[ldu]kda, meblağ-ı mezbûrî mezkûrlara teslîm eylesin ki, lâzım olan çayır mühimmâtına sarfeyleyeler. Ammâ; husûs-ı mezbûrî onat vechile teftîş eyleyüp göresin; gönderilen akça çayır mühimmâtına mı sarfolunmuşdur, vefâ eylememeğe bâ'ıs nedür, otluk ziyâde ifrâtla çok mı olmuşdur, yohsa mahzâ biçilmesi asîr olmağla ücreti ziyâde olmağla mı talep olunur, asl[ı] nedür; tamâm ma'lûm idinüp vukû'ı üzre mufassal ü meşrûh yazup gönderesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 3 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Mezbûr Emîr Kethudâ'ya virildi. Fî 3 Muharrem, sene: 976

1634

Karapınar adlı mahalle güçlü kuvvetli elli hâne nakledip mamur etmek şartıyla kendisine on altı bin akçelik timar tevcih edilen Göğezoglu Davut'un taahhüdünü yerine getirip getirmediğinin araştırılıp bildirilmesi.

Ereğli kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Göğez-oğlu Dâvûd nâm kimesne Emîr Kethudâ nâm za'îmün ze'âmetinden on altı bin akça yazar Zile ve Finaze ve Kâfir Eğreği nâm karyeleri Karabınar nâm mahalle güçlü-kuvvetli elli hâne getirüp şeneltmek şartıyla kendüye tîmâr virilüp lâkin

mahall-i mezbûra henüz ol mikdâr hâne gelüp şeneldüğü i'lâm olunma[ma]ğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup mahall-i mezbûrun üzerine varup tettebbu' idüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûr Dâvûd şartı mücebince zikrolunan mahalle güçlü-kuvvetli bi't-tamâm elli hâne getürüp şeneltmiş midür yohsa cüz'î kimesne gelüp hâli üzre harâbe kalmış mıdır; bi'l-cümle tamâm gavrine irişüp şimdiye değin şartı mücebince ne mikdâr hâne gelmişdür yohsa henüz kimesne gelmeyüp şenelmemiş midür; mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi.

1635

Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Rodos'ta bulunan Yağmurca Hân'ın adamlarından olup Südde-i Saâdet'te yakalanan şahısların sürgün olarak Cezâyir'e gönderildiği; bunların emir olmadan harice çıkartılmaması.

Rodos'da olan Yağmurca Hân âdemlerinden Bedir ve Belkiş nâm âdemleri Südde-i Sa'âdetüm'de elegetürilüp Cezâyir'e sürilmek emrüm olmağın irsâl olundılar. **Buyurdum ki:**

Mezkûrlar emrüm mücebince Cezâyir'e varduklarında alıkoyup emrüm olmadın hârice çıkartmayasın ve Kebaş bin Beyye (?) dahı bile gönderilmişdür.

Yazıldı.

1636

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Erciş Kalesi'ndeki gönüllü, azeb ve hisar-erlerinin hisar dışında oturmayıp hisar içinde evler yapıp oturmaları; bu emre rağmen hisar dışında oturmaya devam edenler olursa dirliklerinin alınup başkasına verilmek üzere isimlerinin bildirilmesi.

Erciş Kal'ası'nda vâkı' olan gönüllü vü azeb ü hisâr-erlerinin hisârdan hâric yirlerde sâkin oldukları i'lâm olunmağın mezbûrlar hisârdan hâric yirlerde olmayup hisârda evler binâ idüp sâkin olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûr tâyife hisârdan hâric yirlerde olmayup hisârda evler binâ idüp sâkin olalar. Şöyle ki; hisârda evler binâ itmeyüp girü hâricde olalar, ol makûle kimesnelerün kaç nefer ise yazup arzidesin ki, dirlikleri alınup âhara virile.

Yazıldı.

1637

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Şam'daki İmâret-i Âmire'nin sâbık Mütevellisi Monla Ağa'nın, muhasebesinin görülmesi için Şam'a gönderilmesi.

Mahrûse-i Şâm'da vâkı' olan İmâret-i Âmire'nün sâbıkâ Mütevellisi olan Monlâ

Ağa'nun muhâsebesi görilmek lâzım olmağın Şâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhi emrüm üzre Şâm'a gönderesin ki, muhâsebesin vire. Husûs-ı mezbûr mühimdür; aslâ te'allül itdürmeyüp mahall-i me'mûra gönderesin.

Yazıldı.

Dîvân Kâtibi Alî Çelebî'ye virildi. Fî 29 M., sene: 976

1638

Şam'daki İmâret-i Âmire mütevellisi yanında evkâf malının tahsili hizmetinde istihdam olunmak üzere, eskiden beri verilegelen miktarda çavuş ve yeniçeri tayin edilmesi.

Şâm beğlerbeğisine ve Şâm yeniçeriler ağasına hüküm ki:

Mahrûse-i Şâm'da vâkı' olan Imâret-i Âmire mütevellîsi Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "evkâf-ı mezbûre mâlî tahsili için Şâm çavuşlarından ve yeniçerilerinden kifâyet mikdârı âdem lâzım olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhe dahı kadîmden mâl tahsili için ne mikdâr kimesne virilügelmiş ise ol mikdâr çavuş u yeniçeri ta'yîn eylesesin.

Yazıldı.

Hı.

1639

Şâm kâdisına hüküm ki:

Sultan Süleyman Hân'ın Şam'daki imâreti evkâfından Merc'deki korusuna, vâkıfın şartında belirtilen hususların dışında kimsenin müdahale ettirilmemesi; ayrıca daha önce adı geçen vakfa hibe eylediği yerleri geri tasarruf etmek isteyen Van beylerbeyinin adamlarına da hibe edilen yerlere müdahale ettirilmemesi.

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *tâbe serâhûn*ün mahrûse-i mezbûrede Imâret-i Âmireleri Evkâfı'na Mütevellî olan dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân Mahmûd *zîde mecdühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Merc nâhiyesinde vâkı' olan hâssa korı evkâf-ı mezbûreden olup; "Eger Imâret-i Âmirem'den ve eger merhûm Sultân Selîm Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Imâreti'nde ve eger Câmi'-ı Benî-Ümeyye'de ve eger Şâm Kal'asında meremmât vâkı'* oldukda zikrolunan korıdan mütevellî ma'rifetiyle ağaç kesilüp termîm olunup ağaçların budağından ve kurı ağaçdan ve kütükden hâsıl olan odunu ve yaban üzümünden hâsıl olan kuruğu Imâret-i Âmirem matbahına harc u sarf itdürüp hâricden kimesneleri dahl ü ta'arruz itdürmeyeler." diyüş şartidüp ve defter-i cedîd-i hâkânîde dahı bu vechile mukayyed iken hâlâ şart-ı vâkıfa muhâlif ve deftere mugâyir hâricden dahl ü ta'arruz olunduğın" i'lâm idüp ol bâbda emr-i hümayûnum taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Göresin; vâkı' ise şart-ı vâkıfa muhâlif ve deftere mugâyir zikrolunan korıya hâricden bir ferdi dahl ü ta'arruz itdürmeyesin ve arzeyledi ki: "Van Beğlerbeğisi Husrev *dâme ikbâlühû* mukaddemâ vakf cânibi[n]e hibe eylediği yirleri girü tasarruf etmek için âdem

göndermiş." İmdi; ol bâbda müşârun-ileyhe emr-i hümâyûnum gönderilmiştir. Zikrolunan yirlere mûmâ-ileyhün âdemlerine dahl ü ta'arruz itdürmeyüp vakf cânibine zabt u tasarruf itdüresin.

Yazıldı.

Hı.

1640

Merhûm Sultân Süleymân Hân *tâbe serâhûnün* mahrûse-i Şâm'da

Sultan Süleyman Hân'ın Şam'daki imâretinden, vâkıf şartlarına aykırı olarak aşevinden hariç hiç bir yerde hiç bir kimseye yemek verilmemesi; ayrıca, imâret evkâfına ait köyler kesime verilirken, mal tahsilinde zorluk çekilmemesi için yerli, yurtlu ve zengin kişilere verilir, ekâbire ve ehl-i sefere verilmemesi.

İmâret-i Âmireleri Evkâfı Mütevellîsi olan Mahmûd *zîde mecdühûya* hüküm ki:

Mütevellî-i sâbık şart-ı vâkıfa muhâlif me'kelden hâric yirde bilâ-emr ağıniyâya ta'âm virmekle fukarânun hakları kat' olunduğın i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Min-ba'd şart-ı vâkıfa muhâlif me'kelden hâric yirde bilâ-emr kimesneye ta'âm virdürmeysin ve evkâf-ı mezbûre karyeleri kesime virildükde ehl-i sefere ve ekâbire virilmekle mâl tahsilinde ziyâde usret çekilür imiş. İmdi; ol asıl kimesnelere icâre ile virmeyüp yirlü ve yurtlu mütemevvil kimesnelere viresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 29 M., sene: 976

1641

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Van beylerbeyinin daha önce kendi mülkü iken Şam'da Sultan Süleyman Medresesi'nin yapımı için vakfa hibe eylemiş olduğu Hoşke (?) duvarlarına ve bahçeye müdahale etmemesi.

Mahrûse-i Şâm'da vâkı' olan Hoşke (?) dîvârları ile kurbinde olan bağçe senün mülkün olup mukaddemâ merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân *tâbe serâhûnün* Medresesi binâsı fermân olundukda vakf için hibe idüp ol zamândan berü vakf cânibinden zabt u tasarruf olunurken hâlâ tezkire emîni senün cânibünden zabtitmek istediğün evkâf-ı mezbûre mütevellîsi mektûbıyla i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Hibe eylediğün dîvâr ile bağçeye dahl ü ta'arruz itdürmeysin.

Yazıldı.

Hı. Mezbûr Alî Çelebi'ye virildi.

1642

Murâd Paşa'ya ve Şâm kâdîsına hüküm ki:

Şam'daki İmâret-i Âmire yakınlarında bir hankâh yapılması.

Mütevellî mektûb gönderüp; "İmâret-i Âmire kurbinde hankâh binâ olunmağın mütevellî-i sâbık emr-i şerîf virilüp yigirmi akça ile Nasûh Halîfe şeyh ta'yîn olunmuşken

mütevellî-i sâbık ol emr-i sâbıkı ihfâ idüp emr-i sâbık üzre hânkâh binâ olunması bâbında izn-i şerîfüm" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Göresiz; anun gibi hânkâh [binâ] olunmak münâsib ise yığirmi hucrelü bir hânkâh binâ itdüresiz; bu bahâne ile itlâf u isrâfdan hazer idesiz.

Hı.

1643

Murâd Paşa'ya ve Şâm kâdîsına hüküm ki:

Evkâfa ait işlerde yolsuzluk yaptığı ve muhasebesi görülmeden Mısır'a gittiği bildirilen Şam'daki Sultan Süleyman Evkâfı'nın eski Mütevellisi Molla Ağa'nın, muhasebesi görülmek üzere Şam'a gönderilmesi hususunda Vezir Mustafa Paşa'ya emir gönderildiği; adı geçen Şam'a geldiğinde, defterlerinin getirilip teftiş olunması; üzerine evkâf malından her ne sâbit olursa tahsil edilmesi ve neticenin ayrıntılı olarak Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân tâbe serâhûnün mahrûse-i mezbûrede Imâret-i Âmireleri Evkâfı'na hâliyâ Mütevellî olan Mahmûd zîde kadruhû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb ü defter gönderüp; "Evkâf-ı mezbûreye sâbıkâ Mütevellî olan Monlâ Ağa fermân olunan medrese binâsı cüz'î akça ile itmâma irişmek mümkün iken sâbıkâ binâ olunan hân-ı sebîlün muhâsebesi virildükden sonra medrese binâsında olan defterinde; "Hân-ı sebîle külli akça sarfîdüm." diyü yığirmi bir bin filoriden ziyâde altun harcidüp ve direklerin Yehûdîler makberesinden getürdüp defterde kıymet gösterüp ve Havrân vilâyetinden siyâh taşlar getürdüp kirâsınun ekserin vakf re'âyâsına çekdürüp defter[e] kirâ yazdurup ve sâyir mermerler ve gayri vâkı' oldukda kirâsınun ekserin re'âyâdan alup ve Beyrût'dan ve gayri yirlerden medrese için getürdüğü mermerlerin ekserin kendü alup cüz'î nesne sarfîdüp ve Imâret-i Âmire'nün haremi kapuları üzerinde köşkler lâzım değil iken bin filori mikdârı harc gösterüp ve medreseye mülhak kırk tabaka odalar ve kırk dükkân binâ idüp menfa'ate yaramayup ve vakfa bir habbe âyid olmayup ve murâd idindüğü üzre nâyiblere defterin imzâladup muhâsebesin virmeden; "Zevâyidden benüm vakf üzerinde üç bin altı yüz elli beş sikke filorim vardur." diyü zimem-i nâsda olan bakâyâdan almak için vekîl nasbidüp ve muhâsebesi benüm ma'rifetümle görilmek için elümde emr-i şerîf var iken evkâfun ve medresenün muhâsebesin virmedin Mısır'a gidüp vekîli Imâret-i Âmire'ye muzâyaka virüp bu mikdâr akçayı almak ister ve medrese ile hân için gelen kurşundan mezbûr Monlâ Ağa iki bin beş yüz filorilik kurşun satup akçasın vakfa teslim itmeyüp ve zâyid yirlere kurşun harcidüp ve bir mikdârın der-anbâr idüp ve Imâret-i Âmire evkâfından Mezzel nâm karyenün defterde mahsûli ber-vech-i maktû' elli bin akçadan ziyâde olup mezbûr Monlâ Ağa tokuz yüz yetmiş dört senesinde vâkı' olan mâl-ı maktû'dan elli bir bin yüz yığirmi akçaların alup ba'dehû bu mikdâr akçayı vilâyet kâtibine ve gayri yirlere harcidüp ziyâde tahrîr olunan elli bir bin akçayı yığirmi bine indürüp; "Otuz bin akça tenezzül itdürdüm." diyü eklidüp re'âyâdan tekrâr alınursa zulm-i sarîhdur." diyü bildürmeğin bu husûslar mütevellî-i müşârun-ileyh ma'rifetiyle görilmesin emridüp ve mezkûr Monlâ Ağa Şâm'a gönderilmek için düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Mustafâ edâma'llâhü te'âlâ ma'âliyhûya hüküm-i şerîfüm gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mütevellî-i sâbık geldüğü gibi te'hîr itmeyüp bi'z-zât bu husûslara mukayyed olup medrese vü hânun defterlerin getürdüp bir def'a şer'-ı kavîme muvâfık sorılmayan mevâddı buldurup hakk üzere teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı' kazıyye arz u i'lâm olunduğı gibi olup evkâf-ı mezbûre mahsûlinden ve ihrâcâtıdan ve sâyir bel'ıyyât ü ketmiyyâtından ve itlâf u isrâfından ve kurşun bahâsından üzerinde ne mikdâr mâl sâbit ü zâhir olursa vakf cânibine hükmidüp alıvirüp hılâf-ı şer' te'allül ü nizâ' itdürmeyesiz ve mâl-ı vakfdan ne mikdâr nesne bel' u ekl idüp ve ne mikdâr itlâf u isrâfı olmışdur ve der-anbâr olmuş ne kadar kurşun vardır ve vakfa ne mikdâr nesne hükmolunmuşdur; bi'l-cümle cemî' mevâddı müfredâtıyla mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzileyüp bir mâddede meşkûk ü mübhem nesne komayasız ve mütevellî-i sâbıkda evkâf-ı mezbûreye müte'allik ne mikdâr ahkâm-ı şerife ve sâyir temessük var ise alup müşârun-ileyh Mahmûd'a teslîm idesiz.

Yazıldı.

Mezbûr Pîr Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 4 Muharrem, sene: 976

1644

Yenişehir* Kâdısı olup Ağrıboz Sancağı Müfettişi olan Mevlânâ

Sâbık Cezâyir Beylerbeyi Ali Paşa, o taraflarda zahire sıkıntısı olduğunu bildirdiğinden, Ağrıboz sancağındaki mirî terekeden, yetmezse ahaliden de satın alınarak o tarafa rençber gemileriyle tereke gönderilmesi.

Muslihuddîn'e ve livâ-i mezbûrede vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Sâbıkâ Cezâyir Beğlerbeğisi olan Alî dâme ikbâlühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "ol câniblerde kaht olup zahîreye küllî muzâyakaları olup bu cânibden zahîre gönderilmesin" i'lâm itmeğın taht-ı kazânuzda olan mirî terekeden kifâyet mikdârı tereke ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Pîr Mehmed Çavuş vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp her birinüz taht-ı kazânuzdan müşârun-ileyh çavuşum mübâşeretıyla mirî terekeden, kifâyet itmez ise bulunan yirlerden kifâyet mikdârı tereke tedârük ü ihrâc idüp dahı varan rençber gemilerinün re'islerinün yarar kefillerin alup narh-ı rûzî üzre akçaların ashâbına bi't-tamâm alıvirdükden sonra terekeyi gemilerine tahmîl itdürüp irsâl eylesesiz. Ammâ; bu bahâne ile deryâyâ ve hâric-i vilâyete tereke virilmekten hazer idesiz.

Yazıldı.

Pîr Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 9 Muharrem, sene: 976

1645

Tırhala ve Ağrıboz sancakları Müfettişi olan Yenişehir Kadısı Muslihiddin'e mâl-ı mirî tahsilinde istihdam etmek üzere beşer nefer sipahi verilmesi ve tımarlarına dahlolunmaması hususunda hüküm verilebilmesi için isim ve tımarlarının bildirilmesi.

Tırhala ve Ağrıboz beğlerine hüküm ki:

Hâliyâ Yenişehir* Kâdîsı olup zikrolunan sancakların Müfettişi olan Mevlânâ Muslihuddîn *zîde fazlühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mühürlü tezkire gönderüp; "mâlûm tahsîlî bâbında istihdâm için on nefer sipâhî" taleb itmeğin sancağınızdan beşer nefer sipâhî ta'yîn olunmasını emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhe istihdâma kâbil yarar beşer nefer sipâhî ta'yîn idüp müşârun-ileyhe gönderesiz ki, mâl hıdmetine istihdâm eyleye ve ta'yîn olunan sipâhîlerün isimleri [ve] tîmârlarıyla [yazup bildüresiz ki]; "Mâl hıdmetinde olan [sipâhîlerün] tîmârlarına dahlolunmaya." diyü hükm-i şerîf virile.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 4 Muharrem, sene: 976

1646

Sâbık Eflak Voyvodası Petre'nin validesinin Karaman'a gönderilmesi.

Ergirikasrı kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Eflak Voyvodası olan Petre'nün vâlidesi vilâyet-i Karaman'a gönderilmek emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hüseyin ve Mustafâ ve Ahmed *zîde kadruhüm* vusûl bulduklarında mezbûreyi kendüye müte'allik olup arabaya tahmîl olunmak kâbil olan esbâbıyla bir arabaya tahmîl eyleyüp Südde-i Sa'âdetüm'den varan çavuşlaruma koşup Gelibolu'd[a] arkurı geçü[r]düp vilâyet-i Karaman'a irsâl eyleyüp bâkî esbâbınun yararcaların Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

Yazıldı.

Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 28 Rebî'u'l-evvel, sene: 976

1647

Rodos beğine hüküm ki:

Rodos'ta bulunan Kırım Giray'ın kale dışına çıkartılmaması.

Rodos'da olan Kırım Giray Rodos Kal'ası'ndan taşra çıkup gezdüğü istimâ olunmağın mezbûrlara min-ba'd kal'adan taşra çıkmamak emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre mezbûr kal'adan taşra çıkartmayup hılâf-ı emr vaz' olmakdan ziyâde hazer idesin.

Yazıldı.

Mezbûr kumbaracıbaşına virildi. Fî 5 Muharrem, sene: 976

1648

Kapudâna ve Ters-hâne emînine hüküm ki:

Mahlûl kumbaracı gediklerinin, kumbaracıbaşının bilgisi olmadan bir başkasına tevcih olunmaması.

Kumbaracılarum Başı Alî *zîde kadruhû* gelüp; "kumbaracıbaşına mûte'allık olup kumbaracı[lı]k gedüğüne mutasarrıf olan kimesnelerün gedükleri mahlûl [olup] âhara virilmek lâzım geldükde kendü ma'rifetsüz virilmeyüp müşârun-ileyh ma'rifeti ile virilmek" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Tâyife-i mezbûrenün gedüğü mahlûl oldukda âhar kimesneye virilmek lâzım geldükde mûmâ-ileyhün ma'rifetsüz kimesneye tevcih olunmayup müşârun-ileyh ma'rifeti ile tevcih eyleyesiz.

Yazıldı.

Mezbûr Çingâne sübaşına virildi. Fî 4 Muharrem, sene: 976

1649

Rûmîlî kâdîlarına hüküm ki:

Çingenelere at ve kısrak beslettirilmemesi ve silâh kullandırılmaması; bu emre aykırı davrananların at, kısrak ve silâhlarının mirî için zaptolunup kendilerinin hapsedilmeleri.

Hâliyâ Çingâne tâyifesi at u yund besleyüp âlet-i harbile binüp cem'ıyyet ile gezüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukları ecilden nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp men' olunmuş idi. Girü ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Her birinüz taht-ı kazânuzda müstekillen bu husûsa mukayyed olup muhkem tenbîh ü nidâ itdüresiz ki, min-ba'd Çingâne tâyifesi at u yund beslemeyüp ve âlât-ı harb kullanmayup cem'ıyyet ile gezüp fesâd ü şenâ'at itmeyüp kendü hâllerinde ve kâr [u] kisblerinde olup at u yundları ve âlât-ı harbleri var ise bey' ideler. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh emrüne muhâlefet iderlerse bindükleri atlarını ve yundlarını ve âlât-ı harblerini mîrî içün zabt ve kendülerin habsidüp fesâd ü şenâ'atleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesiz ve bu bâbda silâhdârларum zümresinden olup Çingâne Sübaşısı olan Alî mübâşir ola. Ammâ; bu bahâne ile celb ü ahz olunmakdan ziyâde hazer idesiz; sonra netîcesi size âyid olur. Ana göre mukayyed olup kendü hâllerinde ve kâr u kisblerinde olanlara dahlolunmaya; mu'âteb olmanız mukarrerdür.

[Yev]mü's-Sülâsâ, [fî] 4 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

1650

Cezâyir beğlerbeğisi kapu[d]âna hüküm ki:

Memâlik-i Mahrûse'den tereke alıp giden küffar ve rençber gemilerinin ele geçirilip gemide ne bulunursa zaptedilmesi; ayrıca zahireyi nereden ve kimden aldıklarının ve nereye götürdüklerinin de öğrenilip bildirilmesi.

Hâliyâ deryâda küffâr-ı hâksâr gemileri Memâlik-i Mahrûsem'den gemilerine tereke tahmîl idüp kendü vilâyetlerine alıp gitdükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup anun gibi emr-i şerîfüm olmadın küffâr-ı

hâksâr gemilerinden ve rencber gemilerinden Memâlik-i Mahrûsem'den tereke tahmîl idüp alup gidenleri hüsn-i tedbîr ü tedârük ile elegetürüp gemilerin ve terekelerin girift idüp gemide [ne] bulunursa muhkem hıfzeyleyüp dahı zikrolunan terekeyi ne mahalden tahmîl idüp ve ne makûle kimesnelerden satun alup ve ne vilâyete alup gitmek tedârükünde olduklarına tamâm ma'lûm idinüp mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

Yazıldı.

1651

Yahlarda vâkı' olan Memâlik-i Mahrûsem kâdîlarına ve deryâda yöriyen kapudânlarla hüküm ki:

Âsitane-i Saâdet'e sunkur getirmek için gönderilen İstodarin, Yorgi ve Mihâl adlı zimmîler ile doğancılara yollarda müdahalede bulunulmaması ve kendi paralarıyla yiyeceklerinin tedarik edilmesi.

İstodarin, Mihâl, Yorgi nâm zimmîler Âsitâne-i Sa'âdet-âşiyânûm'a sunkur getürmek için irsâl olunup; "yolda ve izde, menâzil ü merâhilde kimesne dahl ü tecâvüz itmeyüp akçalarıyla zâd ü zevâdelerin tedârük olunması" bâbında hükmi şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Zimmî-i mezbûrlar gelüşde ve gidişde yolda ve izde, menâzil ü merâhilde kendüye ve toğancılara ve âdemlerine hılâf-ı şer'-ı kavîm bir ferde rencîde itdürmeyüp ve akçasıyla zâd ü zevâdelerin tedârük itdüresiz.

Yazıldı.

Küyegisi olan Karaman Re'îs oğlu Mehmed Çelebi'ye virildi.

1652

Cezâyir beğlerbeğisi kapudân paşaya hüküm ki:

İskenderiye Kaptanı Hüseyin Kaptan'ın eskiyip kullanıma uygun olmadığını bildirdiği üç kadırga gerçekten öyleyse Donanma-i Hümayûn'dan üç kadırga ile değiştirilmesi.

İskenderiye Kapudânı Hüseyin mektûb gönderüp; "İskenderiye muhâfazasında olan kadırgaların üç kıt'ası amel-mânde olup İskenderiye kurbinde liman olmayup kadırgalar muhâfazaya çıdukda dâyimâ ummânda gezüp on ve on beş günde bir kenâra çıkup; "zikrolunan kadırgalar Donanma-i Hümayûn kadırgalarından üç kıt'a cedîd, esbâb u âlâtı mükemmel kadırgalar ile tebdîl olunmak" için hükmi şerîf virilmek" recâsına arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan üç kıt'a köhne kadırgaları getürdüp göresin; fi'l-vâkı' vech-i meşrûh üzre gâyet köhne vü amel-mânde olmuş midur, hiç vechile istihdâma imkân yok midur yohsa köhne olan kadırgalar âhar gemiler midür, nicedür; ma'lûm idinüp fi'l-hakîka köhne olup amel-mânde olmuş ise Dona[n]ma-i Hümayûn kadırgalarından üç kıt'a cedîd ve esbâb u âlâtı mükemmel kadırgalarıla tebdîl eylesin ve vukû'ı üzre yazup bildüresin.

1653

Yazıldı.

Mezbûr Alî Çelebî'ye virildi. Fî 29 M., sene: 976

Şam'da beylerbeyi ve sancakbeyi subaşları ile iş-erlerinin, Sultan Süleyman Hân İmâreti Evkafı'na ait köylere yanlarında beş-on atlı nefer ile gelerek reâyanın yem ve yemeklerini, tavuk ve kuzularını bedava aldıkları rûsûm-ı serbestiyelerine dahlettikleri ve "bedel-i siyaset" diye akçelerini aldıkları bildirildiğinden, her bakımdan serbest olan selâtin vakıflarına dahletmemeleri hususunda anılan görevlilere tenbihte bulunulması, dinlemeyenlerin bildirilmesi.

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân tâbe serâhûnün mahrûse-i Şâm'da İmâret-i Âmireleri Evkâfı olan yirlerün kâdîlarına hüküm ki:

Evkâf-ı mezbûre Mütevellîsi olan dârende Mahmûd zîde kadruhû mektûb gönderüp; "beğlerbeği ve sancakbeği sübaşları ve iş-erleri dâyimâ beş-on nefer atlı ile vakfun karyelerine gelüp re'âyâsının ehl ü ıyâlî üzerine konup müft ü meccânen yim ü yimeklerin ve tavukların ve kuzuların alup ve rûsûm-ı serbesti[yy]esine dahlidüp ve "bedel-i siyâset" diyü akçaların alup zulm ü te'addî itdüklerin" bildürdi. İmdi; evkâf-ı selâtin min-cemî'l'l-vücûh serbestdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle mûmâ-ileyhün âdemi vardukda, her birinüz taht-ı kazânuzda müstekillen bu husûsa mukayyed olup göresiz; vâkı' ise muhkem tenbîh ü te'kîd idesiz ki, min-ba'd evkâf-ı mezbûre re'âyâsının müft ü meccânen yim ü yimeklerin ve sâyir nesnelerin aldurmayup ve rûsûm-ı serbestiyyesine dahl ü ta'arruz itmeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyeni ismi ve resmi ile yazup bildüresiz. Anun gibi re'âyâsının birinden cürm-i galîz sâdır olup salb ü siyâset veyâ kat'-ı uzva müstehikk olsa hükm-i kâdî lâhık olup huccet-i şer'ıyye virildükden sonra günâh sâdır olduğu mahalde siyâsete me'mûr olana müşârun-ileyhün ma'rifetiyle bi-hasebi's-şer' cezâsı ve sezâsı ne ise itdürüp hârice alup gidermeyüp ve "bedel-i siyâset" diyü bir akça ve bir habbe aldurmayasız.

Yazıldı.

Talebesinden Zeynî'ye (?) virildi. Fî 3 Muharrem, sene: 976

1654

Edirne'yi Meriç ve Tunca nehirlerinin taşkınlarından korumak için, yirmi bin akçe mirîden, yirmi bin akçe de bağ ve bahçe sahiplerinden toplanarak Yıldırım Mahallesi üstünde bir sed inşa olunması.

Edirne kâdîsına ve Nâzır Halîl'e hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Edirne kurbinde cârî olan suların şehre zararı ne sebebdendür; görülüp arz olunmak için gönderilen hükm-i şerîf mücebince ehl-i vukûfdan sü'âl olundukda; "Meriç suyunun mecrâsı kadîmden Karaağaç

cânib olup hâliyâ Yıldırım semtine dönüp Tunca ile Meriç Mihal Köprüsi'nde cem' olup ikisi tuğyân itdüklerinde küll[î] su olup zararı olup Yıldırım Mahallesi üstinde Ferruh nâm sipâhî bāğçesi başında bir sed binâ olunursa şehrûn zararı def' olur." diyü haber virdüklerinde üzerine [varılup] seddün arzın dört zirâ' tûli üç yüz zirâ' olmak lâzim olup binâsına elli bin akça tahmîn olunduğın ve akçası husûsın" bildürmişsin. İmdi; zikrolunan seddün ta'mîri için kırk bin akça ta'yîn olunup yigirmi bin akça mîrîden virilüp mâ'adâsı kurbinde olan bāğ u bāğçe sâhiblerinden hâllü hâline göre tevzî' u tahsîl olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan seddün binâsına mübâşeret olunup yapılmalu oldukda sen ki Nâzır Halîl'sin, mîrî akçadan yigirmi bin akça virüp mâ'adâsı ol sed binâ olunmağıla bāğ u bāğçeleri ve ol mahsûs olan bāğ u bāğçe sâhiblerinden emrüm üzre hâllü hâlince adâlet ile tevzî' u tahsîl eyleyüp sedd-i mezbûrî istihkâm üzre binâ itdürüp itmâmında ihtimâm eyleyesiz.

Yazıldı.

Bu dahi.

1655

Edirne civarındaki nehirlerin mecrasında sonradan yapılan bāğ, bahçe, değirmen, ev, ve dikilen söğüt ağacı vs.nin takip ve kontrolü ile ehl-i vukufun kaldırılmasını uygun gördüklerini kadı marifetiyle gidermek hususlarında Edirne bostancı başının nâzır tayin olunduğu.

Bostâncıbaşına hüküm ki:

Hâliyâ Edirne Kâdîsı [ ] *dâmet fazâyilühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb [gönderüp]; "Edirne kurbinde olan sularun mecrâsında hâdis olan bāğ u bāğçeler ve değirmenlerün zararı olduğu senün ve ehl-i vukûf ve mühendisler ve şehrûn a'yânı ma'rifeti ile görölüp zararı olan değirmen ü evlerün yıkılmak ve bāğçelerün dîvârları ve söğüdleri kal' olunup handekları toldurılmak için ashâbına muhkem tenbîh olunduğın lâkin ba'zı bāğçe vü dükkân ü evler sipâhî tâyifesinün ve evkâfun olup ba'zıları mevcûd olmamağla erbâb-ı vukûf; "Hâdis ü zarardur." didüklerin" bildürüp ve; " "min-ba'd bu husûslarda sen nâzır olup anun gibi tekrâr ihdâs olanları men' eylemek" için hükm-i şerîf virilmesin" bildürmeğın bu husûsa sen nâzır olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan husûslara min-ba'd nâzır olup anun gibi mezkûr sularun mecrâsında hâdis olup ehl-i vukûf ma'rifeti ile kal' u ref'ı münâsib görölüp ref'ı için ashâbına tenbîh olunan eger bāğçe vü söğüd ağaçları ve evler ve gayridür; kâdî ma'rifeti ile kal' u ref' itdürüp ve min-ba'd sularun cereyânına mâni' olur nesne ihdâs itdürmeyüp eylemek isteyenleri men' u def' idüp memnû' olmayanları ism ü resmleri ile yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin.

1656

Edirne'deki akarsuların mecralarına zarar veren Sultan Bâyezîd Köprüsü ve Mihal Köprüsü'ndeki değirmenler ile bağ ve bahçelerin yıktırılıp yenilerinin yaptırılmaması; ayrıca Kayserili Memi Bahçesi'ninde, şayet tapusu eski ve tapu bedeli kadar kullanılmış ise bedelsiz olarak, tapusu yeni ise bedeli mutasarrıfına geri ödenerek yıktırılması; çöplük subaşısına da, o bölgeye çöp dökülmemesi hususunda tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Edirne kâdîsına ve bostâncıbaşına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Südde-i Sa'âdetüm'e mühürlü defter gönderüp; "Edirne kurbinde olan sularun mecrâsında hâdis olup mâni' olan evler ve bağçeler ve değirmenler ve gayri ehl-i vukûf, mühendisler ma'rifeti ile görülüp zararları olduğu zâhir olmağın kal'ları için ashâbına tenbîh olunduğın ve Çakırağa Mahallesi'nde hâdis olan Kaysariyyelü Memi bağçesi ve kerpiç dîvârı için; "Sâbıkâ Edirne nâzırından tapuya alınmışdır." diyü huccet ibrâz eyledüklerin ve ceddüm Sultân Bâyezîd Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Köprüsü'nde hâdis olan iki göz değirmen ile çuka değirmen husûsın ve köprü başında ve yanlarında dökilen süpründi ahvâlin ve Mihal Köprüsü'nde hâdis olan üç göz değirmen husûsın" bildürmüşsin. Ol bâbda her ne dinilmiş ise mufassalen ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzyledüğün üzre suyun cere[y]ânına mâni' olan eger bağçe vü eşcâr u evler ve gayridür; kal' u ref' itdürüp min-ba'd emr-i şerîfûme muhâlif kimesneye suyun cereyânına mâni' olur nesne ihdâs itdürmeyüp Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin ve Kaysariyyelü Memi bağçesi için ibrâz olunan huccet sahîh olup hayl[i] zamândan berü tapulanmış olup tapu resmi mikdârı intifâ' olunmuş ise anı dahı kal' itdüresin. Eger tapuya virilen çok zamân olmayup karîb ise ne mikdâr tapu alınmış ise mîrîden virdürüp ba'dehû kal' itdüresin ve müşârun-ileyh ceddüm Sultân Bâyezîd Köprüsü'nde hâdis olan iki göz değirmen ile çuka değirmenin dahı kal' u ref' itdüresin ve Mihal Köprüsü'nde hâdis olan üç göz değirmen[i] dahı kal' itdürüp bi'l-cümle emr-i şerîfûme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin ve çöplük sübaşına dahı tenbîh ü te'kîd eylesin ki, min-ba'd ol mahallerde süpründü dökürmeyüp şehirden taşra hâlî yirlerde dökeler. Emr-i şerîfûme muhâlefet idenleri isimleriyle yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fi 6 Muharrem, sene: 976

1657

Sultan Bâyezîd Hân'ın Amasya'daki İmâret-i Âmiresi'ndeki aşevinde kavga edip fesad çıkartan suhtelerin bundan sonra aşevine alınmaması ve bu gibilerin küreğe konulmak üzere hapsedilip arzedilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren müsebbih serdârına virildi. Fî 6 Muharrem, sene: 976

Amâsiyye beğine ve kâdisına ve imâret mütevellisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Bâyezîd Hân aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân Imâret-i Âmireleri'nde me'kele gelen sûhte tâyifesi kendü hâllerinde olmayup gavgâ vü fesâd itmekden hâlî değillerdür." diyü bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsda mukayyed olup göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup zikrolunan me'kele gelüp kendü hâlinde olmayup gavgâ eyleyüp bıçağla birbirin çalup fesâd ü şenâ'at iden sûhteleri min-ba'd me'kele kodurmayup vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ'at itdirmeyesiz; fesâd idenleri habsidüp arzeyleyesin ki, küreğe konıla. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olanları hılâf-ı şer' rencide itdirmeyesiz.

Yazıldı.

1658

Rodos beğine hüküm ki:

Rodos'ta, zimmetindeki mâl-ı mirînin tahsilinden sonra hakkım kaldı diyerek reâyayı rencide eden Bakıroğlu isimli âmilin Cezâyir'e sürüldüğü; şayet aynı gerekçe ile hüküm alıp getirip reâyayı rencide ederse davasının görülmesi.

Bâkır-oğlu dimekle ma'rûf âmilün zimmetinde zuhûr idüp mâl-ı mirî tahsîl olunup bî-kusûr alınıp ba'dehû kendü varup; "Zimemde hakkım kaldı." diyü re'âyâyı rencide eylediği ecilden Cezâyir'e sürilmek emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Min-ba'd, re'âyâ üzerinde ol vechile; "Hakkım kalmıştır." diyü bir tarîkla hükm-i şerîf ihrâc idüp re'âyâyı rencide ider ise men' u def' idüp anun gibi hılâf-ı şer' olan da'vâların istimâ' eylemeyesin.

Yazıldı.

Mezbûr Muhîb Çavuş'a virildi.

1659

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Eflak'ta baruthâneyi ateşe verip bazı evlerin yanmasına sebep olanların yakalanması ve vilâyetin durumu hakkında bilgi verilmesi.

Mektûb gönderüp; "barut-hâneye âteş urulup ba'zı emlâk yandüğün" bildürmüşsin. İmdi; bunları iden ne asıl kimesnelerdür; bilinüp elegetürilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Muhîb Çavuş* vardukda, zikrolunan fesâdı idenler kimlerdür; tetebbu' idüp her ne tarîk ile mümkün ise elegetürüp ve vilâyetün ahvâli nicedür; mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

1660

Yazıldı.

Ruscuk kadısının gözetiminde olan Ermeni İlyas'ın Muhib Çavuş ile Südde-i Saâdet'e gönderilmesi; ayrıca o taraflarda gömülü olduğu duyulan hazinenin ortaya çıkarılması için de gereken ihtimamın gösterilmesi.

Ruscuk kâdisına ve Pîrî Çavuş'a hüküm ki:

Yanınızda olan Ermeni İlyâs nâm zimmînün Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Muhib Çavuş vardukda, mezbûr zimmîyi teslîm idüp bu cânibe gönderesiz ve ol cânibde; "Defnolmuş hazîne vardurur." diyü istimâ' olunur. Gereği gibi tettebbu' idüp yoklayup her ne tarîkla zuhûra getürilmek mümkün ise ikdâm u ihtimâmun zuhûra getüresiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 7 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

İsmâ'îl nâm muhzır ile irsâl olundı. Fî 6 Muharrem, sene: 976

1661

Mısır beğlerbeğisine, kâdisına hüküm ki:

Askerî tâifesinden olanlar vefat ettiğinde muhallefâtlarının taksimi işinin Kazaskerlik tarafından yapıp buna ait resm-i kismetin de kazaskere ait olması gerekirken Mısır'da mütefeffa Beylerbeyi Mahmud Paşa. zamanından beri buna riayet edilmediği, edildiği takdirde de resmin düşük verildiği bildirildiğinden; bundan sonra askerî sınıfa mensup olanların muhallefâtının Anadolu kazaskerinin kassamına taksim ettirilip resminin kanunda belirtilen binde on beş oranında alınması ve fazla resm almak için de muhallefâtın bahaya tutulmaması, daha önce bu usule aykırı olarak Mısır kadısının kassamı tarafından yapılan taksimâta ait resmlerin de Anadolu kazaskerinin adamı Yusuf'a verilmesi.

Hâliyâ Anatolî Kâdî-askeri olan Hasan dâme fazlühû cânibi[n]den şöyle arzolundı ki: "Mahrûse-i Mısır'da mihmândâr olan kimesne ve oğlu İbrâhîm ve Câmi'-ı Ezher Nâzırı Nasûh ve (——) ve Ebû-Bekir Hamrâvî nâm kimesneler askerî olup vefât eyleyüp resm-i kismetleri müşârun-ileyhe âyid iken sâbıkâ Beğlerbeği olup vefât iden Mahmûd Beğ müşârun-ileyhün kassâmına kismet itdürmeyüp mâni' olup ve anlardan mâ'adâ dahı askerîden nice kimesnelerün bi-hasebi['ş-şer'] kismete muhtâc olan muhallefâtı müşârun-ileyhün kassâmına kismet itdürmeyüp senün kassâmın kismet itmekle müşârun-ileyhe âyid olan rûsûm-ı kismete noksân gelürmüş." İmdi; **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle müşârun-ileyhün âdemisi Yûsuf vardukda, bu husûsı onat vechile teftîş eyleyüp göresiz: Şöyle ki; [eger] zikrolunan kimesnelerdür ve eger gayridür; vefât itdüklerinde vârisleri kibâr olup kısmet taleb ideler veyâhûd sığâr olup kısmet lâzım ola, anun gibi askerî olanlara sen ki kâdîsın, senün tarafundan kassâmlarun dahlidüp askerîye müte‘allik olan kimesneden resm almışlar ise girü müşârun-ileyhün kassâmlarına viresin ve min-ba‘d askerîye müte‘allik olanlara kassâmlarun dahlitdurmeyesin ve zikrolunan müteveffâlarun dahı vârisleri olup sağırler ise veyâhûd kibâr olup kısmet taleb iderler iken müteveffâ-i müşârun-ileyh mâni‘ olmağla kısmet olmamış ise anun gibi vârisleri kebîr olanlar kısmet taleb ideler veyâhûd sağır olalar, anun gibi müşârun-ileyhün kassâmları varup kısmet taleb itmek istedüklerinde hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesne mâni‘ olmaya ve resm-i kısmet dahı binde on beş akça alınıp ziyâde alınmaya ve mücerred resm almağıçün müteveffânun muhallefâtın ziyâde bahâya tutmayalar; şer‘-ı şerîf ve emr-i münîf mücebince ideler; şöyle bileler.

Yazıldı.

Mezbûr Za‘îm Murâd'a virildi. Fî 8 Muharrem, sene: 976

1662

Zülkâdiriyye beğlerbeğisine hüküm ki:

Antep'te güherçile işlenmesine mübaşir tayin olunan Zaim Murad maiyyetinde anılan hizmette istihdam olunmak üzere yeterli miktarda sipahizâde verilmesi.

Ayntâb'da işlenmesi emrolunan güherçile husûsında Zülkâdiriyye'de ze‘âmete mutasarrıf olan kıdvetül-emâsil Za‘îm Murâd mübâşir ta‘yîn olunmağın müşârun-ileyhe dahı kifâyet mikdârı Zamantı'da güherçile hıdmetinde olan mütekâ‘ıd sipâhî-zâde virilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolan hıdmet içün müşârun-ileyhe dahı kifâyet mikdârı sipâhî-zâdelerden ta‘yîn idüp isimleriyle yazup gönderesin ki, varup mübâşeret idüp avk u te‘hîr lâzım gelmeye.

Yazıldı.

Karye-i mezbûre halkından Hâcî Süveydân nâm Arab'a virildi. Fî 8 Muharrem, sene: 976

1663

Önceden havâss-ı hümayundan olup sonradan beylerbeyi hâslarına ilhak olunan Şahneccar karyesi halkı subaşılardan zulmünden şikâyetçi olduklarından adı geçen karyenin geri havâss-ı hümayuna ilhak edilip beylerbeyine bedelinin verilmesi.

Haleb'ün Tîmârları Defterdârı olup vilâyet-i mezkûreyi müceddeden tahrîr eyleyen Mustafâ'ya hüküm ki:

Hâliyâ Haleb kazâsına tâbi‘ Şâhneccâr nâm karye halkı Dergâh-ı Mu‘allâm'a ruk‘a sunup; "Karye-i mezbûre sâbıkâ havâss-ı hümayûnumdan olup ba‘dehû beğlerbeği hâslarına ilhâk olup ol zamândan berü sübaşılardan zulm ü te‘addîlerinden hâlimüz mükedder[dür]." diyü i‘lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' karye-i mezbûre havâss-ı hümayûnumdan olup hâliyâ beğlerbeği hâssı olmuş ise girü havâss-ı hümayûnuma ilhâk idüp beğlerbeğiye bedelin viresin.

Yazıldı.

Yeniçeri kâtibine virildi. Fî 6 Muharrem, sene: 976

1664

Kengırı beğine ve Çerkeş kâdîsına hüküm ki:

Basra'dan gelirken Çerkeş civarında hayvanları bir köylünün tarlasına girdi diye köylüler tarafından taşlanarak öldürülen yeniçeri Ali'nin kâtilinin ortaya çıkarılması.

Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Alî nâm kimesne Basra'dan gelürken nefis-i Çerkeş kurbinde tavarları bir kimesnenün terekesine girüp karye halkından bir-iki kimesne gelüp gavgâ idüp mezbûr yeniçeriye taşla urup katlidüp te'addî eylemişler. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Bâyezîd vardukda, bu bâbda mazınna olanları ihzâr eyleyüp ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş idüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup mezbûr yeniçeriye katlidenler kimler olduğı şer'le sâbit olup bu fesâdı iden sipâhî ise [ ] yirine koyasız; şer'-ı şerîfe mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz. Kâtili zuhûra getürmek bâbında mukayyed olasız. Telbîsden ve tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer eyleyüp kazıyyede medhali olmayanı dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz.

Yazıldı.

Hı.

1665

Mahrûse-i İstanbul'dan Azağ'a varınca yol üzerinde vâkı' olan

Azak ve isimleri yazılı diğer kalelerdeki nevbetçi yeniçerilerin gönderilen ulûfelerinin salimen yerlerine ulaştırılması.

kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Azak Kal'ası'nda vâkı' olan nevbetçi yeniçeri kullarumun ulûfeleri irsâl olmağın **buyurdum ki:**

Her kankınuzu[n] taht-ı kazâsına dâhıl olursa gice ile bekletdürüp mahûf u muhâtara olan yirlerde yarar âdemlere koşup birbirinüze sahîh u sâlim ulaşıdurasız ve mâluma zarar irişdürmeden ziyâde hazer idesiz; sonra özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur.

Yazıldı.

Hı.

Bu sûret üzre Sakız ve Rodos ve İnebahtı ve Dıraç ve Moton ve Anabolı ve Preveze ve Dukagin ve Boğdan ve Ma'mûriyye ve Kefeözi; mezbûr kal'alara dahı birer müstekıl hükm-i şerîf yazılıp irsâl olunmuşdur.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 8 Muharrem, sene: 976

Hâlî

[Yev]mü's-Sebt, fî 9 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Ferhâd Çavuş ile Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 9 Muharrem, sene:

976

1666

Padişah kışın Çatalca, Çorlu ve Kemer'de ava çıkacağından o civardaki av yerlerinin korunup kimseye tazı ve doğanla av yaptırılmaması.

Çorlu ve Silivri kâdîlarına hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz bu kış sa'âdet ü ikbâlle Çatalca ve Çorlu ve Kemer câniblerine şikâr-ı behcet-âsâr için teveccüh-i hümâyûnum mukarrer olup ol câniblerde olan av yirleri korinmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bu bâbda gereği gibi mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan şikâr-gâhları koridup muhkem tenbîh ü nidâ itdüresiz ki, kimesne tâzî vü toğan ile av avlamak ihtimâli olmaya. Ba'de't-tenbîh memnû' olmayup emre muhâlif av avlayanları ismi ve resmiyle yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Tercemân Mahmûd Beğ'e virildi.

1667

Akkirman Sancağı Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Boğdan voyvodası Akkirman sancağında kendi topraklarına müdahale edildiğini bildirdiğinden, daha önce tayin edilmiş olan sınırlara emr-i şerife aykırı müdahalede bulunulmaması.

Hâliyâ Boğdan voyvodası Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "senün cânibünden vilâyet-i Boğdan toprağında olan ba'zı kışlaklara dahlolunduğı" i'lâm olundu. İmdi; ol husûs için mukaddemâ sınır ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Min-ba'd ta'yîn olunan sınırlara emr-i şerîfûme mugâyir bir ferdi dahl ü ta'arruz itdürmeysin.

1668

Boğdan Voyvodasının, Lehliler tarafından ve Akkirman sancağı beyi tarafından Boğdan topraklarına tecavüz ve müdahale edildiğine dair gönderdiği mektubun alındığı ve bu hususta hem Südde-i Saâdet'teki Leh elçisinin uyarıldığı, hem de Akkirman Beyi Hasan'a hüküm gönderildiği.

*Yazıldı.
Bu dahi.*

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Yüce Dergâhum'a mektûb gönderüp; "Leyh cânibinden iki yüz nefer mikdârı âdem gelüp vilâyet-i Boğdan'un iki pâre karyesin gâret idüp cebren iki bin mikdârı tavar sürüp ziyâde zarar u hayf itmişlerdür." diyü bildürmişsin. İmdi; Leyh ilçisi ile bu husûs söyleşilüp mezkûr ilçi her vechile boynına almışdur. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda sen dahi ana göre mukayyed olup ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir kimesneye iş itdurmeyesin ve; "Boğdan toprağında olan ba'zı kışlaklara Akkirman Sancağı Beği Hasan *dâme izzühû* [dahl] ü ta'arruz eylediği" husûsın bildürmüşsin. Bu bâbda; "Ta'yîn olunan sınırda içerü dahleylemeye." diyü müşârun-ileyh Akkirman beğine emr-i şerîfüm gönderilmişdür.

Yazıldı.

Kethudâsı Rıdvân'a virildi. Fî 8 Muharrem, sene: 976

1669

Günden güne fesad ve şenâatlerini arttırdıkları, şer'-i şerife itaat etmeyip isyan üzere oldukları bildirilen Draç'a tâbi Vrab köyü halkının elebaşılarının yakalanarak haklarından gelinmesi.

İlbasan beğine hüküm ki:

Draç kâdîsı ile Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Draç nâhiyesinde kadîmden isyân üzre olan Vrab nâm karye kâfirlerinden muttasıl şikâyet olundukda âdemler gönderilüp şer'-ı şerîfe da'vet olundukda itâ'at itmedüklerinden mâ'adâ Mustafâ nâm hısâr-erinün yolın basup envâ'-ı hakâret ile katlidüp ve vilâyet halkınun muttasıl evlerin ve çiftliklerin ihrâk idüp yolların basup koyunların gâret idüp nice def'a haklarından gelinmek için ahkâm-ı şerîfe vârid olup haklarından gelinmek mümkün olmadığı ecilden fesâd ü şenâ'atleri günden güne ziyâde olup nice karyeleri idlâl iderler." diyü arızitdüğünüz ecilden karye-i mezbûrenün bâ'ıs-i fesâd olan bellü başlu hoyradları* elegetürilüp haklarından gelinmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre bu bâbda tamâm mukayyed olup zikrolunan karyeden mâ'adâ âhar kurâya müte'âriz olmayup karye-i mezbûrenün fesâd üzre olan bellü ve başlu kâfirlerin elegetürüp bir vechile haklarından gelesin ki, gayrlara mûcib-i ibret ola.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 8 Muharrem, sene: 976

1670

Mekke'de suyolu hizmetinde olan Mehmed'in, maiyyetindekilerin ihtiyacı için Mısır'dan tedarik ettiği zahirenin develerle Süveyş İskelesi'ne ve oradan da gemiler ile kendi tarafına gönderilmesi. 247

Yazıldı.

Hızır Çavuş'a virildi. Fî 8 Muharrem, sene: 976

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvatü'l-ümerâ'i'l-kirâm sâbıkâ mahrûse-i mezkûre Defterdârı olup hâliyâ Mekke-i Mükerrreme'de su yolu hıdmetinde olan Mehmed *dâme izzühû* Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "kendünün ve tevâbi'inun vech-i ma'îşetleri için mahrûse-i mezkûreden tedârük eyledükleri zahîre kendü cânibine gönderilmek bâbında deve ile iskeleye ve iskeleden gemiye tahmîl olunmak için" hükm-i şerîf taleb eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi âdemleri müşârun-ileyh için zahîre tedârük idüp İskele-i Süveys'e iletmek istediklerinde te'hîr itmeyüp icâre ile kifâyet mîkdârı deve ile iskeleye irsâl eyleyüp andan gemi tedârük idüp ol zahîreyi müşârun-ileyh tarafına gönderesin. Mûmâ-ileyhün ta'yîn olduğu hıdmet mühimdür; ana göre mukayyed olup bâb-ı mu'âvenetde sa'y-i cemîlinüz zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

1671

Anatoli Tîmârları Defteri kethudâsına hüküm ki:

Bilecik Madeni'nde dökülmesi fermân olunup bir kısmının döküldüğü bildirilen top yuvalaklarının kalan kısmının da dökülüp tamamlanması için gerekli gayretin gösterilmesi.

Bilecik Ma'deni'nde dökilmesi fermân olunan top yuvalaklarından altı bin yuvalak döküldüğün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ Çavuş i'lâm eylemeğin **[buyurdum ki:]**

Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup kemâ-kân sa'y ü ihtimâm idüp uhdende olan yuvalakları itmâm itdürmek bâbında dakîka fevtitmeyesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi umûrdandır; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Muhîb Çavuş'a virildi. Fî 5 Muharrem, sene: 976

1672

Ergirikasrı* kâdisına hüküm ki:

İsimleri yazılı banlar ve maiyyetlerinin ele geçirilerek Eflak voyvodasının validesi ile birlikte gönderilmesi.

Hâliyâ vilâyet-i Eflak* voyvodasının vâlidisi, Ban Körme'nün (?) karındaşı ve Ban Todozcı (?) nâm zimmîleri ve bunlara tâbi' olanları hüsn-i tedârük ile elegetürüp bile getürmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûr zimmîleri emrüm üzre elegetürüp dahı yanınca olan sâyir esbâbı onat vechile mukayyed olup gice vü gündüzde gaflet itmeyüp köyden âdem çıkarup bekledüp hıfz u hırâset idesin ve yanunda olan çavuşlardan mâ'adâ beş aded çavuş dahı irsâl olunmuşdur; lâzım

oldukda sana mu'âvenet idüp itmâm-ı maslahat idesiz.

Yazıldı.

Hı.

1673

Kırkkilise'de bulunan gurbet tâîfesinin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Kırkkilise beğine hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı livânda gurbet tâîfesi kesret üzre olduğın istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup hüsn-i tedbîr ile mezkûr gurbetleri elegetürüp dahı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesesin ki, öte cânibe geçürile.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi.

1674

Karaman'a gönderilmeleri emrolunan eflak tâîfesinin geçişleri esnasında davar ve esbâbdan bir şey zâyi olmaması için gerekli tedbirlerin alınması.

Karaman'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ eflak tâîfesi vilâyet-i Karaman'a gönderilmek emrolmuşdur. **Buyurdum ki:**

Anun gibi her kankınızın taht-ı kazâsına dâhıl olursa köylerden kifâyet mikdârı âdem çıkarup onat vechile hıfzidüp tavadan ve esbâbdan nesne zâyi' olmak ihtimâli olmaya.

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 10 Muharrem, sene: 976

1675

Zaçesne Beyi Mehmed Bey'e Belgrad Kalesi'nden iki miyane ve üç şâhi darbzen ile yeteri kadar yuvalak verilmesi.

Semendire ve Belgrad dizdârına hüküm ki:

Zaçesne Beği Mehmed Beğ mektûb gönderüp; "Zaçesne'de ba'zı kal'aların topa ihtiyâcı olduğın" bildürüp; "Belgrad Kal'ası'ndan top virilmesin" recâ itmeğın iki miyâne darbzen ve üç kıt'a şâhî darbzen virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyhün âdemi varup taleb itdükde emrüm üzre iki kıt'a miyâne darbzen ile üç kıt'a şâhî darbzen tedârük idüp yuvalaklarıyla viresin ve zikrolunan toplar kifâyet mikdârı yuvalaklarıyla müşârun-ileyhe varup vâsıl olduğına temessük taleb idesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 9 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Anatoli Tîmârları kethudâsının âdemisi Kurd'a virildi. Fî 9 Muharrem, sene: 976

1676

Bilecik Madeni'nde çalışan müsellemlerin ihtiyacı için adı geçen kazalardan, yeteri kadar zahire gönderilmesi.

İnegöl ve Domaniç ve Eskişehir ve Göl ve Mihaliç kâdîlarına hüküm ki:

Bilecik Ma'deni'nde hıdmetde olan müsellemler tâyifesiñ zahîre tedârûk olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, her biriniz taht-ı kazânuzdan bulunan yirlerden sâhibleri veyâ vekîlleri ile kifâyet mikdârı zahîre irsâl idesiz [ki,] varup mezbûr tâyife narh-ı cârî üzre fûrûht idüp kendülere ticâret ve tâyife-i mezkûreye si'at-i ma'îşet hâsıl ola. Husûs-ı mezbûr ehemmi-umûrdandır; ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

Yazıldı.

Arz getüren Mehmed'e virildi. Fî 9 Muharrem, sene: 976

1677

Akkirman kâdîsına hüküm ki:

Sultan Selim Hân İmâret-i Âmiresi Evkâfı'nın Akkirman'da bulunan köylerine Boğdan ahalisi vs. tarafından yapılan müdahale ve tecavüzün önlenmesi.

Mektûb gönderüp; " "Merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Selîm Hân İmâreti'nün mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan İmâret-i Âmiresi Evkâfı'ndan ba'zı karyelerün mu'ayyen sınırlarında olan yirlere vilâyet-i Boğdan keferesinden ve gayriden dahlolunmağla re'âyâsının zirâ'at idecek yirleri kalmayup muzâyaka lâzım gelmekle perâkende olur." [diyü] evkâf-ı mezbûre câbîleri i'lâm itdüklerin" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup evkâf-ı mezbûreden anun gibi taht-ı kazânda vâkı' olan karyelerün mümtâz ü mu'ayyen sınırlarının dâhilinde olup kadîmden re'âyâ-yı vakfun tasarruflarında olan yirlerini Boğdan keferesinden bir ferdi şer'a ve kânûna muhâlif dahlitdürmeysin; memnû' olmayanı ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1678

Cevâliden dirliğe mutasarrıf olanlardan biri vefat ettiğinde vazîfelerinin bir miktarının müstehk olana verilip, bir miktarının da hazinede alıkonulması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

Haleb beğlerbeğisine ve Haleb'de mâl defterdârına hüküm ki:

Cevâliden ve gayriden ba'zı kimesnelerin vazîfeleri var iken; "Kifâyet itmez." diyü arzulunup ve cevâliden dirliğe mutasarrıf olanlardan ba'zı fevtoldukda fî'l-hâl iltimâsile birine dahı arz virüp beytû'l-mâlün teksîri mühimm iken itlâfına bâ'ıs olur husûslara sa'yeylemeğün* sebebi nedür? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd bir kimesnenün ahvâline tamâm vukûf olmadun eline arz virüp beytû'l-mâli itlâf u isrâf itmekden hazer idesin ve anun gibi vazîfesi olup vefât idenlerin vazîfelerinden bir müstehıkka bir mikdârı arzulunursa bir mikdârı Hazîne'de alıkonulup beytû'l-mâlün izdiyâdında ziyâde sâ'î olasın.

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 9 Muharrem, sene: 976

1679

Güherçile hıdmetinde olan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Baruthâne ve güherçile hizmetinde çalışanlara sene sonunda muhasebe görüldükten sonra riayet ve inayet olunacağı.

Mektûb gönderüp; "Barut-hâne vü güherçile hıdmetinde olan kimesneler inâyet recâsına arzulundı." diyü bildürmüşsin. İmdi; yılbaşında muhâsebesi görüldükde hıdmet eyleyenlere ri'âyet olunugelmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi ikdâm u ihtimâm üzre olup muttasıl çalışup ziyâde işletmek ardınca olasın. Sonra muhâsebe görölüp hıdmet idenler ri'âyet olunur; ana göre mücidd ü mukdim olup ihmâl ü tekâsülden hazer idesin.

Yazıldı.

Emîr-i Âhûrbaşısı Hızır'a virildi. Fî 9 Muharrem, sene: 976

1680

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Düşman ile ittifak yaptığı için hakkından gelinen Selman'ın kardeşi Ali'nin de düşman ile ittifak yaptığı bildirildiğinden, iddia gerekse onun da hakkından gelinmesi.

Sâbıkâ düşmen ile ittihâdı olup emr-i şerîfümle hakkından gelinen Selmân'un karındaşı Alî için dahı; "Düşmen ile ittihâdı vardır; anun dahı hakkından gelinmek lâzimdür." diyü Muhammed bin Osmân i'lâm itmeğün **buyurdum ki:**

Vusûl buldu[kd]a, göresin; kazıyye arzulunduğı gibi olup mezbûrun dahı izâlesi lâzım ise hakkından gelüp emr-i şerîfüm yerine varduğın yazup arzeyleyesin.

1681

Sultan Selim Hân'ın Akkirman'daki vakıf karyelerinde sakin olan raiyyet, raiyyet oğlu ve raiyyet azadlılarının tahrirde yine raiyyet kaydedilmeleri; yamak, eşkinci ve yörük kaydedilmemeleri.

Livâ-i Silistre muharriri olan Hırsova kâdisına ve Kâtibi İshâk'a hüküm ki:

Akkirman kâdisı mektûb gönderüp; "Akkirman kazâsında merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Selîm Hân'un vakf karyelerinde sâkin olan ra'ıyyetlerine Kocacık yörükleri sübaşısı; "Eşkinci yamaklarıdır." diyü sizün mührünüzle sûret-i defter ibrâz idüp dahleyledüklerin*" arzyledi. İmdi; evkâf-ı selâtın yazılı re'âyâsı yörük ü eşkünci vü yamak yazılmak kânûn değildir. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi yörük-oğlu ve yörük âzâdlusı olmayup evkâf-ı mezbûrenün defterde yazılı ra'ıyyeti ve ra'ıyyeti oğulları ve re'âyâ âzâdlusı olup vakf-ı mezbûrda sâkin olanları girü evkâf-ı mezbûreye ra'ıyyet kaydidüp yörük sübaşılarını dahl ü ta'arruz itdirmeyesiz.

Yazıldı.

Mehmed nâm muhzıra virildi. Fî 10 Muharrem, sene: 976

1682

Mihaliç ve Sefer[i]hisâr kâdîlarına hüküm ki:

Mihaliç ve Seferihisar'da askerî tâifeden vefat edenlerin muhallefâtının taksimine ve resm-i kısmetine kadîların müdahale etmeyip bunların resm-i kısmetinin kazasker kassamı tarafından alınması ve bu güne kadar bu şekilde müdahale edilerek alınmış resmlerin de kazasker kassamlarına geri verilmesi; ayrıca resmin kanunda belirtilen binde on beş oranında alınması ve fazla resm almak için de muhallefâtın bahaya tutulmaması.

Hâlîyâ a'lemü'l-ulemâ'î'l-mütebahhırîn ( ) Kâdî-askerüm Mevlânâ ( ) dâmet fazâyilühû kâdî-asker olduğu târîhdan âyid olur rüsûm-ı kısmet zabtı için ( ) ta'yîn idüp hüküm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle müşârun-ileyhün mezbûr âdemi vardukda, bir kimesne vefât itdükde vârisleri kibâr olup kısmet taleb ideler veyâhûd sığâr olup kısmet lâzım ola, anun gibi askerî olanları siz ki kâdîlarsız, sizün tarafınızdan kassâmlarınız dahlidüp askerîye müte'allik olan kimesneden resm almışlar ise girü mûmâ-ileyhün kassâmlarına* viresiz; askerîye müte'allik olanlara kassâmlarınız dahlitdirmeyesiz. Anun gibi vârisleri kebîr olanlar kısmet taleb ideler veyâhûd sagîr olalar, anun gibi müşârun-ileyhün kassâmları varup kısmet taleb itmek istediklerinde hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesne mâni' olmaya ve resm-i kısmet dahı binde on beş akça alınıp ziyâde alınmaya ve mücerred resm alınmağıçün müteveffânun muhallefâtın bahâyâ tutmayalar; şer'-ı şerîf ve emr-i münîf mücebince ideler.

1683

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 19 Muharrem, sene: 976

Bozok'ta bir deveci şakirdini dövüp iki deveyi okla öldüren ve halen Şam muhafazasında bulunan Karaman sipahilerinden Veledkâr'ın, yerinde teftiş olunmak üzere Bozok beyine gönderilmesi.

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Bozok Beği Çerkes *dâme izzühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bey' olunmak emrolunan deveden on katâr* deve Bozok kazâsına Eslemez nâm za'im ile bey' olunmağa gönderildükde deveciler şâgirdlerinden bir küçük oğlan etmek ü su isteyü Veledkâr nâm sipâhînün evi kapusına varmağıla; "Evime girdün." diyü oğlanı döğüp sâyir deveciler dahı cem' olup gavgâ eyledüklerinde develeri hasâr* itmeğe mezbûr Veledkâr okla iki de[v]e urup helâk idüp bi'l-fi'l yanında muhâfazada bile olduğın" i'lâm itmeğin mahallinde şer'le teftiş olunmak için müşârun-ileyhe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı elegetürüp yarar âdemlerle müşârun-ileyhe gönderesin ki, mahallinde şer'le teftiş oluna ve koşılan âdemlere tenbîh idesin ki, gaybet itdürmekden hazer ideler.

Yazıldı.

1684

Hersek beğine hüküm ki:

Hersek sancağını teftişe memur Mostar kadısı ile görevli çavuşun halka zulmettikleri ve kanunsuz olarak paralarını aldıkları, halkın da onların zulmünden kaçarak Dubrovnik, Venedik vs. yerlere sığındıkları bildirildiğinden, Hersek beyinin iddiaları araştırıp neticesini hiçbir hususu gizlemedin Südde-i Saâdet'e arzemesi.

Vilâyet-i Hersek re'âyâsı cânibinden Rikâb-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunulup; "Livâ-i mezkûrun bel'ıyyât ü ketmiyyâtına me'mûr olan Mostar kâdısı ile mübâşir olan çavuş esnâ-i* teftişde her neferden yetmiş akça ve nev-yâfte yazduğı kimesnelerden iki baştineden (?) birer akçasın alup temessük virilüp her temessüğe iki yüz akça ve nev-yâfte bulmaduğı hânenen mezbûr kâdî "huccet akçası" diyü ikişer yüz akça alup bu zulmlerinden vilâyet-i mezbûreden altı yüz hânenen ziyâde hânenün kimi Dubrovnik'e tâbi' yirlere ve kimi Venedik'e tâbi' cezîrelere sığınup ve nicesi âhar sancaklara firâr eylemişlerdür." diyü tezallüm eyledükleri ecilden husûs-ı mezbûr vâkı' mıdur; görilüp Südde-i Sa'âdetüm'e arz olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı gereği gibi tefahhus u tecessüs idüp mezbûrların fukarâya te'addîleri vâkı' mıdur, nicedür; hakîkatine vâkıf olup dahı vukû'ı üzre yazup bildüresin. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmaktan ihtiyât idüp vâkı'-ı hâl ne ise hakîkati ile bildüresin.

1685

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 9 Muharrem, sene: 976

Anadolu Beylerbeyiliği'nde vaki olacak mahlûl timarların, ellerindeki hüküm ve beratların tarihi en eski olanlarından başlanarak elinde timar emri bulunanlar ile mâzul sipahilere verilmesi; ancak kanaat etmeyerek edepsizlikte bulunanların ise isimlerinin bildirilmesi.

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Ol cânibde eli emirlü ve ma'zûl sipâhîlerden ba'zı; "Bize niçün tîmâr virmezsin?" diyü bî-edeblik idüp itâle-i lisân eyledükleri istimâ' olundu. İmdi; ol asıl dirlik recâsına gelenlerün berâtına ve hükmüne nazar idüp târîhî mukaddem olanlara düşen tîmârlardan mukaddemce tîmâr virüp her birinün yoluyla tesellîsin virilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi mahlûl tîmâr düşdükde eli emürlülerden ve ma'zûllerden mukaddemce olanlara virüp her kişiyi yollu yolınca mütesellî itmek bâbında sa'yolunup anun gibi kanâ'at itmeyüp bî-edeblik eyleyenleri te'dib idüp ziyâde inâd ve itâle-i [lisân] eyleyenler ne asıl kimesneler olduğın ismi ve resmiyle yazup bildüresin.

Yazıldı.

Âdemisi Hüseyin'e virildi. Fî 7 Muharrem, sene: 976

1686

Müteveffâ Pîrî Paşa Evkâfı olduğı yirler kâdîlarına hüküm ki:

Müteveffa Pîrî Paşa'nın Kızı Neslihan Hatun, babasının vakıflarında müteveli vs. görevliler tarafından irtikab ve yolsuzluk yapıldığı yolunda şikâyetle bulunduğundan, müteveli vs. görevlilerin teftiş edilip muhasebelerinin görülerek zimmetlerinde zuhur eden mâl-ı vakfın tahsil olunması ve sâbit olan yolsuzluk ve suistimallerinin ayrıntılı olarak yazılıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Müteveffâ Pîrî Paşa kızı dârende Neslihân Hâtûn Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "müteveffâ babasınun taht-ı kazânuzda vâkı' olan evkâfı mütevellîleri ve sâyir mübâşirleri âdet-i kadîme üzre her yıl muhâsebelerin vermeyüp mâl-ı vakfı bel' u ketm eyleyüp ve evkâfı şart-ı vâkıfa muhâlif tebdîl ü tağyîr eyleyüp vakfa gadr ü te'addî eyledüklerin" bildürüp; "yirlü yirinden teftiş olunup muhâsibeleri görilmek" bâbında hüküm-i şerîfüm taleb eylemeğın **buyurdum ki:**

Sipâhî-oğlanlarum zümresinden Mehmed vardukda, her birinüz taht-ı kazânuzda vâkı' olan mütevellîlerin ve sâyir mübâşirlerin müstekillen ihzâr eyleyüp dahı görilmeyen muhâsebelerinin müfredâtları defterin getürdüp makbûzât u teslîmâtların ne ise yirlü yirinden ber-mûceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hakk üzre teftiş eyleyüp göresiz; evkâ[f-ı] mezbûre

mütevellilerinden ve sâyir mübâşirinden her kankısının zimmetinde mâl-ı vakfdan ne mikdâr nesne sübût ü zuhûr bulursa te'allül itdürmeyüp vakf için vekîl-i mezbûra kabz u zabt itdürüp ve her birinüz taht-ı kazânuзда olan evkâfı görüp mütevellîler ve sâyir mübâşirîn şart-ı vâkıfa muhâlif nesne tebdîl ü tağyîr eyleyüp şer'an vakfa gadreylemişler midür, ne makûle gadreylemişlerdür ve üzerlerinde ne makûle nesne sâbit olup gadr ü te'addîleri ne ise her birinüz mufassalen yazup ve görilen muhâsebeleri defterlerin imzâlayup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz.

Yazıldı.

1687

Kapukethudâsı Kara Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Muharrem, sene: 976

İlgin'da bir kervanı basıp mal ve eşyalarını gasbeden Sungurbeyoğlu ve Turgutlu Pîr Hüseyin Bey oğlu Ümmet'in yakalanarak hapsedilmeleri, ayrıca İçel'de bulunduğu bildirilen Kızılbaşların da yakalanarak hapsedilmeleri ve iskele tutup küffara at satanlara engel olunması.

İçil Sancağı Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Nefs-i Konya'da sâbıkâ Atabeğ Medresesi Müderrisi olan Mevlânâ Nûreddîn *zîde fazlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "İlgin kazâsında Sunkurbeğ-oğlu ve Turgutlu Pîr Hüseyin Beğ oğlu Ümmet dört nefer âdemle mübârek arife gününe karîb on beş bâzergâmı basup cümlesin katlidüp kendülerinden dahı bir âdem katlolup altısı mecrûh olup cümle esbâblarını ve nice bin filorilerin gâret eyleyüp bi'l-cümle vilâyet-i Karaman'da yollar ve biller ahvâli mükedder olup kârbân gidemez oldu." diyü arzitmeğin mezkûrların her ne tarikle mümkün ise elegelmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezkûrları elegetürüp maktûl* olan bâzergânların metâ' u esbâbından ve filorilerinden kendülerinde ve odalarında nesne bulundu mu; onat vechile tettebbu' idüp dahı bulunan esbâb u metâ'ı nakîr u kıtmîr defter idüp ve töhmet-i sâbıkaları olanları örf-i ma'rûf ile görüp yatakların ve turakların didürdüp elegetürüp muhkem habseyleyüp vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresin ve İçil sancağında Kızılbaş adına dahı ba'zı kimesneler var imiş; ol asıl kimesneleri dahı harâmî adına elegetürüp Kızılbaşlıkları sâbit olduktan sonra habs ü arz eyleyüp emr-i şerîfüm vardukda salbidesin ve livâ-i mezbûrda ba'zı kimesneler iskeleler dutup kâfirlere at satarlar imiş. İmdi; Memâlik-i Mahrûsem'den küffâra at virilmeğe aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. Bu bâbda dahı gereği gibi mukayyed olup min-ba'd küffâra nesne virdürmeyesin; emrûme mugâyir vaz' idenleri habsidüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

1688

Südde-i Saâdet'ten berat alıp Harput'a giden kimsenin Yüzdepare kazasından geçerken yolunu keserek eşyalarını gasbeden harâmîlerin yakalanarak hapsedilmesi ve gasbedilen eşyaların ortaya çıkarılıp durumun arz edilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Kaya'ya virildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

Kırşehir[i] Sancağı Beği Ferhâd Beğ'e ve Yüzdepâre ve Aksarây kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Kırşehri sancağı beğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Diyârbekir'e tâbi' Harput kazâsından Sakkâ (?) nâm kimesne Südde-i Sa'âdetüm'den berât ihrâc idüp vâlidesiyle kazâ-i Yüzdepâre içinden geçüp giderler iken Hâcât İdiği (?) dimekle ma'rûf mahal kurbinde gündüz öyle zamânında ba'zı harâm-zâdeler berât u esbâbların gâret idüp Aksarây sancağında Abdâl ve Kara Ahmed nâm hırsuzlarda zuhûr idüp mezkûrlara âdemler koşılup varduklarında hırsuzları getirüp; "Esbâbımız gâret iden bunlardur." diyü üzerlerine gulüvv itdüklerinde; "Rızkınızı sirka idüp berâtınızı alduğumuz zamânda anda bırakduk." diyü ikrâr idüp bir mikdâr rızklarına bedel bir at virüp ba'zı esbâblarıyla berâtların âşikâr idüp ve mezbûr harâmîler* Aksarây sancağında olmağın elegelmeğe imkân olmaduğın" arzylemiş[sin]. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup zikrolunan hırsuzları te[te]bbu' u tecessüs eyleyüp il-eri ile elegetürüp mezbûrların ne mikdâr esbâbların gâret itmişler ise zuhûra getirüp şer'ile kendülere alıvirdükden sonra ehl-i fesâdı habsidüp dahı ahvâllerin vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 10 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Arz getüren âdemisi Dervîş'e virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 976

1689

Tımsıvar defterdârına hüküm ki:

Güherçile hizmetine tayin olunan Zonbor karyesi madene uzak olduğundan, yerine daha yakın olan Domsenek (?) karyesinin tayin edilmesi.

Çanad Beği İskender dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Güherçile ma'denine istihdâm için ta'yîn olunan Zonbor nâm karye mahall-i mezbûrdan ba'id yirde olup istihdâmı asîr olmağın yirine orman içinde oduna lâzım olan Domsenek (?) nâm karye ma'den-i mezbûra istihdâm olunmak münâsibdür." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzyledüğü gibi olup karye-i mezbûre yirine zikrolunan karyeyi ma'den hıdmetine ta'yîn eyleyüp hıdmet-i mezbûrede olanlar ne vechile mu'âf olgelmişler ise anları dahı mu'âfiyyet üzre güherçile hıdmetine istihdâm itdüresin. Güherçile husûsı ehemmi-umûrdandur; vâfir ü müstevfî güherçile ihzârında dakîka fevtitmeyesin ve bi'l-fi'l mevcûd ne mikdâr güherçile olduğın yazup bildüresin.

Yazıldı.

Arz getüren Sipâhî Şâhin'e virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 976

1690

Aydın sancağın tahrîr iden Tire Kâdîsı Mevlânâ Muhyiddîn'e hüküm

ki:

Bundan akdem; "Livâ-i mezbûrda vâkı' olan yaya vü müselleme târifesin bile tahrîr idesin." diyü emrüm* olmuş idi. Hâliyâ te'hîr olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm muktezâsınca yaya vü müselleme târifesin şimdi tahrîr olunmayup mâ'adâsın itmâmına sa'yidesin.

Yazıldı.

Voyvoda âdemisi Süleymân'a virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 976

1691

Gelibolı kâdisına hüküm ki:

Müslümanlara şarap verilmemesi ve kâfirlerin de açıkta içki içmemeleri defalarca emredildiği halde bu emirlere aykırı hareket edenlerin şer'le haklarından gelinip sipahi, gönüllü ve azeb târifesinden olanların dirlikleri alınmak üzere bildirilmesi ve müslümanlara şarap satan kâfirlerin de hapsedilmeleri.

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Müslimânlara hamr virmeyüp ve kefare dahı alâniyyen hamr itmeyüp idenleri men' u def' eylesin." diyü buyurulmuşdı. Hâliyâ memnû' olmayup alâniyyeten müslimânlara hamr bey' olunup dâyimâ şüreb-i hamr ve fisk u fücûr olduğu istimâ' olundu. İmdi; şe'âyir-i küfr câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba'd emrüm muktezâsınca amel idüp anun gibi şüreb-i hamr idenler şehirlüden ise şer'le haklarından gelinüp ve eger sipâhî vü gönüllü vü azeb târifesinden ise arzidesin ki, dirlikleri alınup sâyir fiskidenlere mûcib-i nasîhat ola ve müslimânlara hamr viren kâfirleri habsidüp arzeyesin ki, emr-i şerîfümün icrâsında mukayyed olasın. Şöyle ki; taht-ı kazânda emrüm muhâlif yine fisk u fücûr olduğu istimâ' oluna, azlle konılmayup her vechile mu'âteb olman mukarrerdür; ana göre basîret üzre olasın.

Yazıldı.

Hasmı Mehmed'e virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 976

1692

İçil beğine ve Mud kâdisına hüküm ki:

Hakkındaki şikâyetler üzerine Südde-i Saâdet'te yakalanıp küreğe konulan Mud kazâsından Kara Ahmed'in akrabasının, şikâyetçileri "Onu siz öldürdünüz." diye rencide etmelerinin önlenmesi.

Dârendegân Mehmed ve İmîrze nâm kimesneler; "Mud kazâsından Kara Ahmed nâm kimesnenün zulminden şikâyete gelüp hakkında beğlerbeğiden ve kâdîlardan arz u sûret-i siciller getirüp mezkûr Kara Ahmed Südde-i Sa'âdetüm'de eleğirüp küreğe konulup ol husûs için ba'zı akribâsı; "Mezbûr yolda katleyledünüz." diyü bunları rencide idüp te'addî iderler." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; mezkûr[lar]ı mezbûr küreğe konulan kimesne için; "Siz katlitdünüz." diyü rencide iderler ise itdürmeyüp şer'-ı şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz; memnû'

olmayanı yazup bildüresiz.

Yazıldı.

E[v]ren Çavuş'a virildi. Fî 13 Muharrem, sene: 976

1693

Keşan kâdisına hüküm ki:

Keşan'da bazı evlerin soyulmasından şüpheli olan İpsala'da mahbus olan Boyacı Mahmud'a arkadaşlarının yerinin öğrenilmesi için örf-i mâruf yapılmasına izin verildiği, ancak örf-i mâruf sırasında ölüme sebebiyet verilmemesi için dikkatli olunması.

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "taht-ı kazânda evler açılıp ve esbâblar gâret olunup hâliyâ İpsala'da mahbûs olan Boyacı Mehmed nâm müttehem levend mazınna olup elinde ba'zı esbâb dahı bulunup yataklarını ve yoldaşlarını didürmek için a'yân-ı vilâyet mezbûra örf-i ma'rûf olunmasın iltimâs itdüklerin" bildürdügün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup mezbûrun töhmet-i sâbıkası var ise örf-i ma'rûf itdürüp yatakların ve yoldaşların didürdüp şer'le lâzim geleni icrâ idesin. Ammâ; örfde ihtiyât idüp kable's-sübût telef-i nefis olmakdan hazer idesin.

Yazıldı.

Bu dahı, mezbûr Evren Çavuş'a virildi. Fî 13 Muharrem, sene: 976

1694

Ergeneköprüsi kâdisına hüküm ki:

Malkoç karyesinden Ali bin Karagöz'ün karasığır ineğini çalıp yediklerini ikrar eden zimmîlerin isimlerini verdikleri suç ortaklarının da yakalanarak gereken cezalarının verilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e sûret-i sicil gönderüp; "Yani Veled-i İstepani ve diğer Yani veled-i Todora nâm zimmîler Malkoç nâm karyeden Alî bin Karagöz nâm kimesnenün bir sarı karasığır ineğin sirka idüp mezkûrlardan sü'âl olundukda; "Buldı nâm karyeden Nikola ve Anton nâm çobânlar ve kazâ-i mezbûrdan Ömerbeğ nâm vakf karye mandırasında Diyo nâm çobânun karındaşı İstani nâm ırgad ve Zünnûn nâm kimesnenün saman tamın ihrâk iden İstefani nâm zimmî ile ittifâk idüp mezkûr Alî'nün bir sarı karasığır ineğin sirka idüp mezkûr Nikola'nun evinde boğazlayup yidük." diyü ikrârları sicill olunduğın" bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Varıcak, mezkûrlar[1] her ne tarıkla mümkün olursa elegetürüp dahı husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'-ı kavîme muvâfık faslolmayup on beş yıl terkolunmuş da'vâ değil ise şer'le göresin; töhmet-i sâbıkaları olup hırsuz u harâmîler şerîki oldukları şer'le sâbit olursa bu bâbda emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ idesin; muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1695

Debri'de yeni yapılan Jgor Kalesi'ne Ohri'deki Akçahisar, İstilos, Kocacık, Bedil (?), Brez ve İlbasan kalelerinden tayin edilen neferlerin gönderilen deftere göre vilâyet defterine kaydedilip bir sûretinin Ohri sancak beyinin adamına verilmesi.

Yazıldı.

Osmân Beğ'ün Kethudâsı Husrev'e virildi. Fî 10 Muharrem, sene: 976

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Debri kazâsında müceddeden binâ olunmak emrolunan [J]gor Kal'ası'na Ohr[i] sancağında olan kılâ'dan nefer ta'yîn olunmak emrüm olmağın Ohri Beği Osmân *dâme izzühû*; "livâ-i mezbûr[d]a olan kılâ'dan Akçahısâr ve İstilos ve Kocacık ve Bedil (?) ve Brez ve İlbasan Kal'alari'ndan emr-i şerîfüm mücebince birer mikdâr nefer ta'yîn eyleyüp kal'a-i mezbûra ihrâc olunmak münâsib olduğın ve her kal'adan ihrâc olunan neferleri müstekıl defter eyleyüp lâkin neferleri tebdîl ü tağyîr* olmağla isimleri tîmârlarına muvâfık olmayup sıhhat üzre defter[e] işâret olunup ana göre müşârun-ileyhün âdemisine defter sûreti virilmek lâzım geldüğün" bildürmeğın gönderilen defter aynı ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan defteri yanında olan deftere işâret itdürüp dahı sıhhati üzre bir sûretin müşârun-ileyhün âdemisine viresin ki, kılâ'-ı mezbûreden ihrâc olunan neferleri kal'a-i cedîde alup gidüp hıfz u hırâsetinde olalar.

Yazıldı.

Mezbûr hâssa harc emînine virildi. Fî 10 Muharrem, sene: 976

1696

Fransa, Venedik ve diğer ülkelerden İstanbul'a gelen gemilerin geri dönerlerken Gelibolu Boğazı'nda kontrol edilip yasaklanan malları götürmelerinin önlenmesi.

Gelibolu hâssa harcı emînine hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i İstanbul'a gelüp girü yirlerine giden Venedik ve Françe ve gayri gemiler kadîmden Gelibolu Boğazı'nda yoklanugelüp memnû' olan metâ' ve gayri nesneleri alup gitmekden ihtirâz üzre olurlardı. Hâlâ yoklanup görilmemekle ba'zı gemiler kul ve gayri memnû' nesneleri alup girdükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger Venedik gemileri ve eger Françe ve gayri gemilerdür; kadîmden ne mahalde yoklanugelmişler ise âdet-i kadîme üzre ol mahalde yoklayup memnû' olan metâ' ve gayri nesneyi alup gitmekden hazer eylesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 11 Muharrem, sene: 976

1697

Zaçesne sancağındaki kalelerde hisar-eri, azeb ve beşli tâîfesinden kalelerinde beklemeyip başka yerlerde sakin olanların gediklerinin alınarak kale bekleyecek olanlara verilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 10 Muharrem, sene: 976

Zaçesne sancağı beğine hüküm ki:

Sancağunda olan beşlü tâîfesinden ve hısâr-eri vü azeblerden ba'zı kimesneler hısârların beklemeyüp hâric yirlerde olduğu istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; anun gibiler eger beşlü vü hısâr-erleri vü azeb tâîfe-sindendür, kal'asın beklemeyüp âhar yirde sâkin olalar, [gedüklerin] kal'a bekler kimesnelere virüp arzeyelesin.

Yazıldı.

İskenderiyye beğünün küyegisi Mehmed Çelebi'ye virildi. Fî 12 Muharrem

1698

İskenderiye muhafazası için tayin edilen Mısır kullarına ehl-i fesâd zuhurunda sancakbeyine yardım etmeleri hususunda tenbihte bulunulması; yardım etmeyenlerin ise dirlikleri alınıp başkasına verilmek üzere arzedilmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

İskenderiyye muhâfazasında olan Mısır kulları ba'zı ehl-i fesâd zuhûr eyledükde sancakbeğine mu'âvenet itmeyüp ihmâl üzre oldukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, İskenderiyye muhâfazasıyçün ta'yîn olunan Mısır kullaruma muhkem tenbîh eyleyesin ki, anun gibi bir mühim maslahat ü hıdmet vâkı' oldukda sancakbeğine gereği gibi mu'âvenet idüp vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde bulunalar. İhmâl ü müsâhele idüp* sancakbeğine muhâlefet ideler, isimleriyle yazup arzeyelesin ki, dirlikleri âhara virile.

Yazıldı.

Hı.

1699

Rodos ve Lapseki kâdîlarına hüküm ki:

İskenderiye'deki kadırgalar için gerekli olan zift ve katranın İskenderiye kaptanından gelen adamlara narh-ı carî üzere alıverilip gönderilmesi.

İskenderiyye'de olan kadırgalar mühimmâtıyçün zift ü katrân lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazânuzda eger matrabâzlarda ve eger sâyir ehl-i dükkân mahzenlerindedür ve bi'l-cümle her kande bulunursa iki yüz kintâr zift ve yüz kintâr katrân tedârük idüp İskenderiyye kapudânı cânibinden varan âdemlerine narh-ı rûzî üzre akçalarıyla alıvirüp irsâl eylesiz.

Yazıldı.

1700

İskenderi[yye] beği küyegisi Mehmed Çelebi'ye virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 976

İskenderiye ve Trablus İskelelerinden vilâyet dışına ve küffara zahire verildiği duyulduğundan İstanbul'dan başka vilâyet dışına ve küffara zahire verilmemesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ İskenderiyye ve Trablus İskeleleri'nden hâric-i vilâyete ve küffâra zahîre virildüğü istimâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda gereği gibi basîret üzre olup min-ba'd Mahrûse-i İstanbul'dan mâ'adâ hâric-i vilâyete ve küffâra zahîre virmekden hazer eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; gereği gibi mukayyed olup bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.

1701

Anduğı kâdisına virildi. Fî 11 Muharrem, sene: 976

Niğde beğine hüküm ki:

Aksaray'da Mevkufat Emîni olan Abdülcelil ve kardeşi Abdurrahman ile diğer ortaklarının yakalanarak defterlerine el konulup mevcut olan para ve mallarının bir deftere kaydedilerek kendilerinin hapsedilmesi ve durumun arzolanması.

Aksarây'da Mevkûfât Emîni olan Abdülcelîl ve karındaşı Abdu[rr]ahmân ve sâyir şerîklerini elegetürüp habsolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup emrüm üzre mezbûrî ve Abdurrahmân ile sâyir şerîklerin ale'l-gafle elegetürüp defterlerini kabz ve mevcûd olan nukûd u esbâbını defter idüp ve kendülerin habs ü arz eylesin.

Yazıldı.

1702

Çakırcılar kethudâsına virildi. Fî 22 M., (?) sene: 976

Edirne kâdisına ve bostâncıbaşına hüküm ki:

Edirne'de Firûzağa Mahallesi halkının mahalle çeşmesine kendi paralarıyla depo yapmalarına izin verildiğinden kimsenin kendilerine mâni olmaması.

"Mahrûse-i Edirne'de hısâr içinde olan çeşmelerün cümlesi hazîne ile olup Fîrûzağa

Mahallesi'nde olan çeşmenün hazînesi olmayup künk ile olup ekser zamânda küngi meksûr olup zarardan hâlî olmayup hazîne lâzimdür." diyü; "Mahalle halkı çeşme-i mezbûreye yanlarından hazîne yapdurmak" bâbında emr-i şerîfüm taleb olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, kazıyye arzulunduğı gibi olup mahalle halkı yanlarından harcidüp hazîne yapmak murâd idinürse ve çeşmeye zarar müterettib olmazsa yanlarından harcidüp hazîne yapalar; ol bâbda kimesne mâni' olmaya.

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 976

1703

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Davud bin Abdullah isimli acemi oğlanını yaralayarak ölümüne sebep olduğu bildirilen Mustafa bin Abdi'nin suçu sâbit olursa siyaset olunması.

"Dâvûd bin Abdullâh nâm acemî-oğlanı sol omuzında bıçağla urulup mecrûh oldukda; "Mustafâ bin Abdî nâm kimesne urdı." diyü ba'zı yoldaşları mezbûr Mustafâ'yı meclis-i şer'â ihzâr eyleyüp sü'âl olundukda; "Mezbûr Dâvûd'dan elinde olan sunakdan su taleb eyledüğümde bana itâle-i lisân eyleyüp ve bıçak ile urdukda ben dahı mezbûr Dâvûd'ı tabanca ile urdum." diyü i'tirâf itdüğü[ne]" mahmiyye-i mezbûre nâyibinden sûret-i sicill ibrâz olunup ve; "mezbûr Dâvûd fevtolduğı" arzulunmağın **buyurdum ki:**

Yayabaşılardan Alî vardukda, göresin; kazıyye arzulunduğı gibi olup zikrolunan acemî-oğlanını mezbûr Mustafâ urup anun darbından fevtolmuş ise –ki, şer'le sâbit ü zâhir ola– siyâset idüp emrüm yirine varduğın yazup bildüresin.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 14 Muharrem, sene: 976

1704

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Ehl-i fesâd suhtelerin yakalınması hususunda Rum beylerbeyinin, sancakbeylerine yardımcı olması.

Bundan akdem ba'zı sûhte tâyifesi cem'ıyyet ile kurâ vü kasabâtda gezüp oğlan çeküp ve salkun salup fesâd ü şenâ'at üzre olup Amâsiyye beğünün dahı âdemisin katleyleyüp ol asıl ehl-i fesâdı elegetürüp haklarından gelmek bâbında mu'âvenet lâzim oldukda her vechile muzâheret olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ehl-i fesâd sûhte zuhûr idüp elegetürilmekde ikdâm u ihtimâm idüp sancakbeğlerine mu'âvenet idüp sipâh tâyifesiyle ve il-eriyle ehl-i fesâdı elegetürüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit olanların şer'le cezâların virüp şerr u ifsâdların def' u ref' eylesin. Husûs-ı mezbûrda mücidd [ü] sâ'î olup ehl-i fesâd sûhtelerden ol vilâyeti pâk ü tathîr eylemek ardınca olasin. Bu bâbda mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden ihtiyât üzre olasin.

1705

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 22 Muharrem, sene: 976

Daha önce Südde-i Saâdet'te müslüman olan Acura Sancakbeyi Mehmed'in ülkesinin ifraz edilerek bir kısım köylerin oğluna verildiği ve bir kısmının da Varaza tarafından elinden alınarak üzerine iki tane kale yaptırıldığı bildirildiğinden, Şahkulu ile haberleşilip Varaza'nın aldığı yerlerin iadesi sağlanarak yapılan kalelerin yıktırılması ve kimsenin ahidnâmeye aykırı iş yapmasına müsaade edilmemesi.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "sâbıkâ Südde-i Sa'âdet'de şeref-i İslâm ile müşerref olup bi'l-fi'l Acura Sancağı Beği olan Mehmed dâme izzühûnun ülkesinden bir mikdâr karyeleri ifrâz olup oğluna virilüp bir mikdârını dahı Varaza nâm kâfir elinden alup ve ülkesi içinde iki kal'a ihdâs idüp ziyâde zulm ü hayf eyleyüp bi'l-cümle müşârun-ileyhün elinde dört-beş pâre karyesi kalup hiç vechile ma'îşetine kifâyet itmeyüp ziyâde zarûreti olduğın" arzylemişsin. İmdi; Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a ihlâs u ubûdi[yye]ti olan ümerânun kadîmden tasarruflarında olan ülkelerine ve yirlerine âhardan dahl ü ta'arruz olunmanun aslâ vechi yokdur; husûsan müşârun-ileyhün ülkesi içinde iki kal'a dahı ihdâs olunup bu vechile te'addî ola, sen def' eylemeyesin!.. İmdi; **buyurdum ki:**

Bu bâbda onat vechile mukayyed olup Yukaru Şâhkulî'ya haber gönderüp mûmâ-ileyhün ülkesinden mezkûr Varaza'nun aldığı yirlerin isteyüp girü müşârun-ileyhe alıvirüp ve ihdâs itdüğü kal'aları dahı hedmitdürüp tenbîh oluna ki, haddinden tecâvüz itmeyüp kendü hâlinde ola. Bi'l-cümle ahid-nâme-i hümayûna mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

Yazıldı.

Mezbûr sübaşîya virildi. Fî 11 Muharrem, sene: 976

1706

İstanbul kâdisına hüküm ki:

Yaşlı ve sakat olmadıkları halde sokaklarda ve mahallelerde gezip çeşitli usullerle dilencilik yaparak halkı rencide edenlerin men edilmesi, bulaşıcı hastalık taşıyanların şehir dışına sürülmesi ve suhtelerin tatil zamanı dışında cerre çıkmalarına ve bazı kişilerin suhte diye ortaya çıkıp Kur'an'ı tahfif ederek câmi ve mescidlerde aşır okumalarına izin verilmemesi.

Gurbet* tâyifesinden ve gayriden ba'zı kimesneler her vechile sağ olup kâr u kisbe kâdirler iken esvâk u mahallâta sü'âle çıkup ibrâm-ı galîz ve cerr-i sakîl eylemekle ehl-i ırz olanları rencide idüp ve ba'zı sâyil a'mâ câriye vü kul alup esvâk u mahallâtta dilendürüp ve ba'zı şeddeler ve alemler kaldurup şehri deryûz idüp ve ba'zı birer kimesnenün boynına zencîr dakup; "Medyûn u mahbûsdur." diyü mahallât ü esvâkı gezdürüp ve sûhte tâyifesi dahı bölük

bölük olup yollarda ve sokâklarda halkı cerridüp ve ba‘zı cerrâr dahı bir hasteyi yanına alup anı bahâne idüp esvâka çıkup halkı cerridüp envâ‘-ı gılzatlar idüp muzâyaka virdükleri ve ba‘zı kimesnelere sârî bi-izni’llâh emrâz ârıza olup mübtelâ oldukların anun gibiler kadîmden şehirden sürilüp men‘ olunugelmişler iken memnû‘ olmayup esvâkda gezüp halkla ihtilâ[t] eyledükleri istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Bu husûsları Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından olup Şehir Sübaşısı olan kıdve-tü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin *zîde kadruhû* mübâşeretıyla göresin; mezkûrlardan pîr-i fânî vü ma‘lûl olmayup kâr u kisbe kâdir olanlar vech-i meşrûh üzre cerriderler ise men‘ u def‘ idüp ve sâyillerden kimesneye a‘mâ kul u câriye aldurup ol vechile cerritdürmeyüp ve a‘mâ vü kötürüm olup esvâk u mahallâtda gezüp cerr-i sakîl idüp memnû‘ olmayanları şehirden sürüp bi'l-cümle kâr u kisbe kâdir olanları aslâ cerritdürmeyüp men‘ eyleyüp memnû‘ olmayanları yazup bildüresin ki, küreğe konıla ve ol asıl emrâza mübtelâ olanları dahı âdet-i kadîme üzre şehirden sürüp ihtilât itdürmeyesin. Bu husûslara tamâm mertebe mukayyed olup emr-i şerîfûme mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin ve ba‘zı dânişmendler akribâ vü ta‘allukâtlarından ba‘zı sağır olmağıla mücerred cerr için gezüp sûhte nâmına muttasıl cerritdürüp ve cevâmî‘ [u] mesâcidde aşr kırâ‘et idüp Kur’ân-ı Azîm’i tahfîf idüp müslimânları çîğneyüp huzûr-ı kalblerine mâni‘ olurlar imiş. Anları dahı men‘ itdürüp meger şol sûhte tâyîfesi ki, dâyimâ tahsîlde olup eyyâm-ı ta‘tîlde kadîmden olageldüğü üzre cerr ideler, anlara dahı tenbîh eylesesin ki, kadîmden idegeldükleri üzre eyyâm-ı ta‘tîlden* gayri zamânda itmeyeler.

Yazıldı.

Monlâ* Alî âdemisi Hamza'ya virildi.

1707

Dulkadirlü beğlerbeğisine, Derende ve Elbistân kâdîlarına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1590.

Sen ki Derende kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Kazâ-i Elbistân'da Çopurderesi nâm mevzı‘da Şerefbeğlü dimekle ma‘rûf kimesnelerden Murâd ve Veled nâm kimesneler Dulkadirlü'nün eşkıyâsından olup Kızılbaş mezhebinde olup harâmîler olmağın Derende ve Elbistân mâbeyninde Tabkır ve Osmânmeşhed ve Yarımcatağı nâm billerde harâmîlik idüp katl-i nefis eyleyüp müslimânların mâlların gâret idüp on beş-yiğirmi nefer eşkıyâ ile Derende'ye gelüp müslimânların avretlerin çeküp cebrle atların ve katırların alup defe‘âtle haklarında emr-i şerîf gönderilüp itâ‘at-i şer‘ itmeyüp müslimânların hâlleri dîger-gûn olup nice fukarâ zulmlerinden terk-i diyâr itdükleri ecilden küreğe konılmaları için emr-i şerîf inâyet oluna." diyü arzitemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezbûrları her ne tarîkıla mümkün ise elegetürüp dahı anun gibi mezbûrlardan da‘vâ-yı hakk ider kimesne varısa bir def‘a şer‘le faslolunmuş olmayup on beş yıl geçmeyen kazıyyelerin husamâ muvâcehesinde muktezâ-yı şer‘-ı kavîm üzre teftîş ü tefahhus idüp erbâb-ı hukûkun şer‘le sâbit ü müteveccih olan hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra kendüleri habsidüp ahvâllerin yazup sûret-i sicilleri ile Bâb-ı Sa‘âdet-me‘âbum'a arzeyesiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 12 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi. Fî 4 Rebî'u'l-âhır, sene: 976

1708

Rinase kazası halkı, kadılarından ve Preveze Kalesi müstahfızlarından şikâyet ederek vefat edenlerin muhallefâtını zorla ve kanuna aykırı şekilde taksim ederek kendilerine zulmettiklerini bildirdiklerinden, kadı ve kale müstahfızlarının men edilip şer'a aykırı olarak halkın mal ve paralarının aldırılmaması ve zorla kısmet ettirilmemesi.

Tırhala Müfettişi Mevlânâ Muslihuddîn'e hüküm ki:

Kazâ-i Rinase halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp kâdılarından ve Preveze Kal'ası müstahfızlarından şekvâ idüp; "bir kimesne fevtolsa vereseden kimesne kısmete tâlib değil iken kâdî olanlar cebr ile kısmet idüp muhallefâtı ehl-i hibreye göstermeyüp eski bahâsına tutup ve kâdî kendü için binde yüz akça alup ve kethudâsı adına olanlar on beş ve sâyir âdemleri beşer-onar akça ve yirlü hısâr-erleri dahı kâdî yanına varmağla yüz akçaların alup te'addî eyledüklerin" bildürüp görilmesin recâ eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise men' u def' idüp hılâf-ı şer'-ı kavîm bir akça ve bir habbelerin aldurmayup ve cebr ile kısmet itdürmeyüp emr[e] muhâlif ve şer'-ı kavîme mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin; muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

1709

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Rum Beylerbeyliği'nde, yeniçeri ve sipahilerden başkasının tüfek kullanmaması hususundaki emre uyulmadığı duyulduğundan, emrin uygulanıp sipahi ve yeniçeriler dışında her kimde tüfek bulunursa el konulup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi; ayrıca Ladik ile Sonisa arasındaki Sepetli Derbendi'nde toplanıp halka zulmettikleri duyulan iki yüz suhtenin de üzerlerine varılıp yakalanarak haklarından gelinmesi.

Bundan akdem nice def'a hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Sipâhî vü yeniçeriden gayri kimesne tüfenk kullanmaya. Şöyle ki; bunlardan gayri eger sûhte tâyifesinde tüfenk buluna, girift idüp alup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin." diyü fermân-ı şerîfüm olmuş idi. Hâlâ re'âyâ vü sûhte tâyifesi girü emrûme muhâlif tüfenk kullandukları* istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yeniçeri vü sipâhilerden gayri eger re'âyâ ve eger sûhte tâyifesidür ve eger gayridür; her kimde tüfenk bulunursa girift idüp alup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve Ladik ile Sonisa mâbeyninde vâkı' Sepetli nâm derbendde iki yüz mikdârı sûhte cem' olup âyende vü revendeyi rencîde vü remîde eylemekden hâlî değiller imiş. Beğlerbeğilikde bu

makûle cem'ıyyet olup re'âyâ vü berâyâyı rencide vü remîde eyleyeler, mukayyed olmayup müsâhele olunmağa sebep nedür? Husûsan sûhte tâyifesinün bundan akdem nice def'a tuğyân u fesâdı olup; "Anun gibilerün hakkından geline." diyü buyurulmuşken ihmâl ü tekâsül eylemeğün vec[h]i nedür? Bu def'a aslâ tevakkuf itmeyüp sipâh tâyifesiyle ve lâzım olursa il-eriyle vech-i mesfûr üzre tuğyân idüp fesâd ü şenâ'at üzre olan sûhte tâyifesin elegetürüp haklarından gelinüp taht-ı hükûmetünü erbâb-ı fesâd ü şenâ'atden pâk ü tathîr eylemek bâbında mücidd ü sâ'î olasın. Anun gibi fesâd idenlerden –ki, bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn siyâset lâzım ola (?)– Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, küreğe konıla. Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olasın ve bi'l-cümle âlât-ı harble gezen sûhtevâtı elegetürüp muhkem haklarından geldüresin. Hâliyâ Amâsiyye beğünün birkaç âdemin katleylemişler; yanlarına konılmak fesâda ruhsat virmeğdür. Bu makûlelerde gafletün aslı yokdur; her ne zamânda lâzım ise hâzır u müheyyâ olup ale'l-gafle anun gibi harâm-zâde fesâd itdükde hakkından geldüresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

1710

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Haleb beylerbeyinin, Üzeyir'de kestirilen gemi keresteleri ile Haleb'de kestirilen yeğserinin İskenderiye'ye ulaştırılmak üzere gemilere yüklenmekte olduğu ve yeğseri için demir tedarikine çalışıldığına dair gönderdiği mektubun alındığı; mevsimi geçmeden bir miktar daha kereste ve yeğseri hazır edilmesi.

Mektûb gönderüp; "Uzeyr'de beş pâre gemi ağacı kesilüp kimi İskenderiyye bınarında ve kimi Merkez ve Payas kurbinde deryâ kenârına indürilüp İskenderiyye'ye irişdürilmek için Trablus'a âdem gönderilüp otuz bir bin altı yüz pâre navlunla üç pâre gemi getürdilüp zikrolunan gemi ağaçları tahmîl olunmak üzredür ve yeğserinün yüz altmış kıntârı ecnâsıyla Haleb'de kesdürilüp ağaç ile ma'an tahmîl olunmak için develer ile Kal'a-i Payas cânibine gönderildi ve Haleb'de ol mikdârdan ziyâde demür bulunmamağın livâ-i Sis'den yüz kırk kıntâr demür tedârük olunmağıçün âdem gönderilüp gemiler aldığı* kadar tahmîl olunup İskenderiyye İskelesi'ne irsâl olunmak üzre olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Girü mevsimiyle dahı ağaç kesdürilüp ve yeğseri mühimmi için demür tedârük itdüresin ki, lâzım olduğu zamânda hâzır buluna. Husûs-ı mezbûr mühimdür; bâb-ı ihtimâmda mücidd ü sâ'î olasın.

Yazıldı.

1711

Çernovi kâdisına hüküm ki:

Sâbık Eflak Voyvodası Petre zamanında halka zulmeden banların Kapıcıbaşı Cafer Ağa marifetiyle teftiş edilip hak sahiplerine hakları alıverildikten sonra hapsedilmeleri.

Kapucıbaşı* Ca'fer Ağa Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Sâbıkâ; "Eflak* Voyvodası olan Petre Voyvoda zamânında re'âyâyâ zulmidenler Aleksandra Voyvoda'ya teslim olunmak" emrüm olmağın; "Petre Voyvoda'nun anasın kendüye tâbi' banlar ile beş yüz kintâr barut-ı siyâh ihrâk eyleyüp ve nice evler yanup ve [re]'âyâ Ruscuk cânibine perâkende olduğın" haber virilmeğın emr-i şerîfüm mücebince Sadak nâm karyede Kin (?) ve Aron ve İstar nâm banun oğlına ve mahbûs olan Ban Görgü'nün kethudâsına râstgelüp esbâblarıyla kayd [ü] bend eyleyüp ve Komarak nâm karyede mezkûr hâtûna yitişüp on yedi araba esbâbi ve haylî âdemleri olup ol âdemleri taleb eyledükde inkâr eyleyüp; "Ba'zı masâlih için Edirne'ye gönderdüm." diyü te'allül eyledüğün ve hâzır olan banlardan Aleksandra Voyvoda'ya da'vet eyledükde içlerinde Kamraş nâm banun oğlu kendüye tâbi' otuz yarar âdemiyle Yanbolı'da Mar'aş nâm karyede gelüp mülâkî oldı ve Eflak vilâyeti re'âyâsı her menzilde beşer yüz âdem gelüp anlar gelmeyince ahvâlleri görülmez." diyü bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle zikrolunan husûsları kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Kapucıların Başı Ca'fer *zîde mecdühü* mübâşeretıyla husamâyı berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayan husûsların ber-müceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise -ki, şer'le sâbit ola- ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olanlardan hakların alıvirdükden sonra mezbûrları habs ü arz eyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 13 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Küyegüsi Mehmed Re'îs'e virildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

1712

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mirî hizmette görevlendirilen İskenderiye Beyi ve Kaptanı Hüseyin talep ettiğinde Mısır kullarından mürettep ve mükemmel beş yüz nefer verilmesi.

Hâliyâ İskenderiyye Beği ve Kapudânı olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Hüseyin *zîde kadruhü*[ya] ba'zı mirî hıdmet emrolunmuşdur. Anun gibi lâzım olup taleb itdükde Mısır kullarından beş yüz mikdâr kimesne ta'yîn idüp defteri ile gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm mücebince müşârun-ileyh hıdmet-i mezbûre için âdem taleb itdükde Mısır kullarından yarar cebe vü [cev]şenleri ile ve bi'l-cümle düşmen yarağıyla müretteb ü mükemmel beş yüz nefer âdem ta'yîn idüp defter eyleyüp müşârun-ileyhe gönderesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 14 Muharrem, sene: 976

1713

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 14 Muharrem, sene: 976

Niğde sancağı beğine hüküm ki:

Aksarây'da Mevkûfât Emîni olan Abdülcelil'ün muhâsebesi görilmek lâzım olup elegetürilüp habsolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrı elegetürüp habseyleyesin. Karındaşıyla âdemlerini ve şürekâsın dahı gaybet itdürmeyüp nukûdından ve esbâbdan mevcûd bulunanı zâyî' itdürmeyüp ve bu husûsı ifşâ idüp gaybet eylemekden hazer idesin.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 14 Muharrem, sene: 976

1714

Mirço voyvodanın Ruscuk'ta bulunan kızlarının, dört çingene cariye ile birlikte Hasan Çavuş ve Pervane Çavuş'un yanına katılarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Ruscuk kâdîsına hüküm ki:

Mirçe kızları –ki anda kalmışdur– bu cânibe gönderilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hasan Çavuş ve Pervâne Çavuş varduklarında mezbûr kızları Çingâne câriyelerden ihtiyâr idenlerden dört nefer câriye ile köhne olup zî-kıymet olmayan esbâblarıyla ma'an müşârun-ileyhimâ çavuşlarumla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Sa'dî Çavuş'a virildi. Fî 14 Muharrem, sene: 976

1715

Sâbık Eflak Voyvodası Petre'nin Anası Domna'nın beraberinde getirdiği yüzden fazla adamından, yirmi neferin yanında bırakılarak geri kalanına izin verilmesi.

Mustafâ Çavuş'a hüküm ki:

Domna'nun yanına öteden bile gelmiş yüzden ziyâde kâfir olduğu istimâ' olunmağın ihtiyâr eyledüğinden yigirmi neferi yanında alıkonulup mâ'adâsına destûr virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm muktezâsınca mezbûrenün yanında ihtiyâr eyledüğinden yigirmi nefer kâfir alıkoyup mâ'adâsına destûr viresin.

1716

Simon Melik'in adamlarından fesad çıkartıp kendisine sığınmak isteyenlerin kabul edilmemesi hakkında Başaşik Melik'e ulaştırılmak üzere gönderilen hükmün Başaşik Melik'e verilmesinin uygun olmadığına dair Erzurum beylerbeyi tarafından gönderilen mektubun alındığı; beylerbeyinin bu konuda münasip olan ne ise öyle hareket etmesi ve o tarafla ilgili bilgileri göndermeye devam etmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 14 Muharrem, sene: 976

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem Başaşik Melik'e hükm-i şerîf gönderilüp; "Simon Melik'ün yanında olan âdemlerinden fesâd ü şenâ'at üzre olup sana varup sığınmak istediklerinde kabûl itmeyüp ahde muhâlif iş eylemeyesin." diyü emrüm olmuşdu; ol hükm-i şerîf sana vâsıl olup müşârun-ileyhe virilmesi münâsib olmaduğın" bildürmişsin; dahı her ne dimiş isen ma'lûm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda vech ü münâsib olan ne ise anunla amel eylesesin ve ol tarafa müte'allik olan ahvâli ale't-tevâlî bildürmekden hâlî olmayasın.

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

1717

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Önceki sancakbeyinin şikâyeti üzerine Rodos'a sürülmesi emrolunan Bitlis'de sakin Hüseyin'in, hakkındaki şikâyetlerin asılsız olduğu ve Rodos'a sürülürse devlete olan borcundan dolayı devletin zarara uğrayacağı bildirildiğinden, Rodos'a gönderilmeyip ahvâlinin kadı marifetiyle mahallinde teftiş olunarak suçu sâbit olursa cezalandırılması, aksi halde serbest bırakılması.

Hâliyâ Van kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Bitlis'ün ve Muş'un ulemâ vü sulehâsı ve kullar ağası, kul tâyifesi ve dizdârı ve azebler ağası Bitlis'de sâkin olan Hüseyin için; "Bu diyârun fukarâsına mu'âveneti olmasaydı, ümerâ sübaşılarının te'addîsinden re'âyâ perâkende olurdu. Mukaddemâ olan mîr-livâ mezkûra garaz idüp gönderüp yanında olan harâc akçasından üç yüz altun alup envâ'-ı te'addî idüp dahı; "Zulm ü te'addîsi vardır." diyü kimesnenün haberi yoğken arzidüp hakkında isnâd olunan hılâf-ı vâkı'dur." diyü rızâ vü şükrân gösterüp ve ahvâli emr-i şerîf mücebince görülüp hu[k]ûk-ı nâsdan üzerine nesne zâhir olmayup bi'l-cümle vilâyet halkı mezkûrdan kemâl-i rızâ vü şükrân gösterüp nefesine kefil olup ve mîrîye dört yüz otuz bin akça deyni olup mukaddemâ olan emr mücebince Rodos'a gönderilürse mâl-ı mîrî zâyî' olur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Rodos'a göndermeyüp ahvâlin anda ma'rifet-i kâdî ile şer'le teftîş idüp üzerine bi-hasebi's-şer' cürm sâbit ü zâhir olursa şer'le lâzım geleni mahallinde icrâ idesin; eger şer'-ı şerîf mücebine nesne sâbit olmayup günâhı yoğısa ıtlâk eylesin. Hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tabî' olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp câdde-i hakdan udûl itmeyesin.

Yazıldı.

Kertik Süleymân'a virildi. Fî 22 Muharrem, sene: 976

Şâm Defterdârı Alî Çelebî'ye hüküm ki:

1718

Şam Defterdarı Ali Çelebi'nin Hımıs'ın tahririni de yapması; ilgili defterin kendisine gönderildiği.

Hâliyâ Hımıs sancağının dahı tahrîri lâzım olmağın defteri sana irsâl olunmuşdur.
Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, livâ-i mezbûr dahı adâlet üzre tahrîr eylesin.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 14 Muharrem, sene: 976

1719

Zülkadriyye beğlerbeğisine, Mar'aş ve Ayntâb kâdîlarına hüküm ki:

Basra'ya tayin edilen iki topçu ve bir acemi oğlanının Maraş-Antep arasında iki yeniçeriyi öldürdüklerinin bildirilmesi üzerine ele geçirilen topçu neferlerinin küreğe konulduğu, acemi oğlanının da olayın tahkik edilmesi için Südde-i Saâdet Çavuşlarından Yakup Çavuş ile Dulkadir vilâyetine gönderildiği; gerekli tahkikatın yapılarak neticenin arzedilmesi.

Bundan akdem Basra'ya ta'yîn olunup gönderilen Südde-i Sa'âdetüm topcılarında Mehmed bin Yûsuf ve Mustafâ bin Berkî (?) nâm topcılar ile Mehmed nâm acemî-oğlanı yolda gider iken iki nefer yeniçeriyi katlidüp Mar'aş ile Ayntâb be[y]ninde defnidüp borklerin kendüler giydüklerin i'lâm olunmağın mezbûr topcılar elegetürilüp küreğe konulup ve mezkûr acemî-oğlanı Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından Ya'kûb zîde kadruhûya koşulup sahîh katlolundukları ma'lûm olmağıçün size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, mezbûr acemî-oğlanı ta'yîn eylediği mahalleri onat vechile tettebbu' idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezkûrân yeniçerileri katleyledükleri vâkı' mıdur, nicedür; sahîh katlolunup meyyitleri bulunursa yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresiz.

1720

Sipahi Nebi'nin Sipahi Osman ile müşterek timarlarına müteallik hükm-i şerifin Nebi'den alınarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr kâdiya virildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

Gülzar kâdisına hüküm ki:

Nebî nâm sipâhînün müştereki olan Osmân nâm sipâhî ile tîmârlarına müte'allik iltizâm-ı sâbık husûsında tokuz yüz yetmiş beş Muharremi'nün evâhırıyle müverrah hükm-i şerîf olup ol emr mezkûr Nebî'den alınıp Sûdde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûr Nebî'yi ve diğer müştereki Âbid'i getürdüp zikrolunan hükm-i şerîf her kankısında ise alup der-kîse idüp mühürleyüp mu'accelen Sûdde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 15 Muharrem, sene: [976]

1721

Mahrûse-i İstanbul'dan Selanik ve Sofya ve Zağra ve Gelibolu ve

İstanbul'dan Selanik, Sofya, Zağra, Gelibolu ve Silistre'ye varıncaya kadar olan bölgelerdeki kadılıklarda suçu sâbit olup siyasete müstehak olan ehl-i fesâdın Evren Çavuş marifetiyle siyaset olunması ve küreğe konulması gerekenlerin Sûdde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Silistre'ye varınca mâbeynde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda fesâd ü şenâ'at üzre olup bi-hasebi's-şer' salb ü siyâsete müstehakk olanlar Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Evren Çavuş zîde kadruhûya mahallinde siyâset itdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit olup bi-hasebi's-şer' salb ü siyâsete müstehakk olanları mahallinde müşârun-ileyh çavuşuma siyâset itdürüp aslâ ehl-i fesâda ruhsat vermeyesiz. Eger evkâf ve serbest ze'âmet ü tîmâr sâhibleridür ve eger beğlerbeği vü sancakbeğler sübaşları ve iş-erleridür; şer'a ve kânûna muhâlif ve emr-i şerîfûme mugâyir te'allül ü nizâ' itdürmeyesiz ve mücrimler var ise sûret-i sicilleriyle Sûdde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki, küreğe koşıla. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara dahl ü te'addî ve celb ü ahz olunmakdan ziyâde hazer idesiz ve lâzimü'l-arz olan husûsları yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Çeribaşı Mehmed'e virildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

1722

Rudnik Madeni'nde demir top yuvalakları hizmetinde çalışan yörüklerin korunması için pirimikür ve hisar-eri çıkarılıp nevbetle istihdam olunması.

Semendire beğine hüküm ki:

Rudnik Ma'deni hıdmetinde olan Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mehmed mektûb

gönderüp; "Rudnik Ma'deni'nde demür top yuvalakları husûsıyçün her zamân yörük ve sâyir halk cem'ıyyet eyledüklerince vilâyetden ehl-i fesâd ulaşup taşra hıdmete gidenleri tağlar kenârlarında katlidüp esbâbların gâret eylemekden hâlî olmayup ma'den muhâfazasıyçün mu'âfiyyetle kırk nefer martolos ta'yîn olunmasın" recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Anun gibi ma'den-i mezbûrda istihdâm olanların hıfzı içün pirimikürler ve hısâr-erleri ihrâc eyleyüp ba'zın istihdâm idüp ve ba'zın nevbetle bekledüp hıfzıtdürüp kimesneye zarar u ziyân irişdürmeysin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Hı.

1723

Yenipazar ve Alacahisar köylerinden Rudnik Madeni'nde kömür işlemek üzere getirilen kömürcüleri basıp hayvan ve eşyalarını gasbenden harâmilerin ortaya çıkarılması; suçlular sipahi ise hapsedilerek durumun arzedilmesi, değilse gereken cezalarının verilmesi.

Semendire beğine ve Rudnik ve Valyeva kâdîlarına hüküm ki:

Rudnik Ma'deni'nde işlenen demür top yuvalakları üzerine Emîn olan Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mehmed mektûb gönderüp; "emr-i şerîf mücebince kazâ-i Yenibâzâr'dan ve Alacahısâr'dan yüz otuz nefer kömürçi getürdülüp kömür işlerken vilâyet keferesinden harâm-zâde ulaşup tağda kömürcileri gice ile üç def'a basup yigirmi beş re's bârgîrlerin alup ve kendülerinün esbâblarından gayri mîrîden mühimmât-ı mezkûre içün virilen âlât gâret olunup ve kömürcilerün nicesi mecrûh olup üçüncü def'a basduklarında vilâyet halkına haber olunup Valyeva* kazâsına tâbî' Raykovik nâm karye dâhilinde vardukları izlenüp izlemeğe varan Vlevilovaç ve gayri zimmîlerin üzerine âlât-ı harble çıkup sonra meclis-i şer'a da'vet olunduklarında itâ'at itmeyüp ehl-i fesâd oldukların" i'lâm eylemeğın mezkûr [harâm-zâdeler] elegetürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; arzulunduğı gibi olup mezkûrûn ehl-i fesâd ü şenâ'ati zikrolunan karyelerden dikkat ü ihtimâmla tettebbu' idüp buldurup ol vechile fesâd ü şenâ'atleri mukarrer olup şer'le sâbit olursa ehl-i fesâd sipâhî ise habs [ü] arz idesiz; değil ise şer'le lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasız; muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Hı.

1724

Rudnik [ve] Val[ye]va ve Rudnik ve Özice ve Alacahısâr ve Parakin

Rudnik Madeni'nde çalışmak üzere gelen yörükler, Çirmen müsellemleri, Yenipazar ve Alacahisar'dan gelen kömürcüler zahire sıkıntısı çektiklerinden gerekli zahirenin âcilen tedarik edilip gönderilmesi.

ve Semendire kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Rudnik Ma'deni'nde demür top yuvalakları hıdmetine ta'yîn olunan Mehmed Çavuş Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "emr mücebince yörükler sübaşları eşküncileriyle ve livâ-i Çirmen müsellemleri Yenibâzâr ve Alacahısâr'dan yüz otuz nefer kömürciler gelüp zikrolunan hıdmete mübâşeret olunup zahîre bâbında muzâyaka olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî itmeyüp tâyife-i mezkûrenün zahîrelerin mu'accelen tedârük ü ihzâr eyleyüp dahî sâhibleri veyâ [ve]kîlleriyle irsâl eyleyesiz ki, getirüp narh-ı rûzî üzre bey'idüp ashâbına ticâret ve hıdmet-i mezkûrede olanlara si'at-i ma'îşet hâsıl ola. Bu husûs ziyâde mühimdür; ana göre mukayyed olup bâb-ı ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz. Şöyle ki; bu bâbda ihmâl ü tekâsül olunup zikrolunan zahîre gelüp irişmeye, bir ferdün özri makbûl olmayup azlle iktifâ olunmayup müstehikk-ı itâb olunmak mukarrerdür.

Yazıldı.

1725

Kaysariyye Beği olup Konya muhâfazasında olan Çerkes Beğ'e hüküm ki:

Kervan basıp adam öldürdüğünü ikrar ettiği ve Konya'da hapsediği bildirilen Sipahi Mehmed'in durumunun iyice araştırılıp olduğu gibi bildirilmesi.

Hâliyâ Latîf nâm sipâhî için; "Kârbân basup âdem katleylemişdür." diyü tutulup bi'l-fi'l Konya'da mahbûs olduğu ve kendü ikrâr eylediği i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrı teftîş eyleyüp göresin; sahîh kazıyye didüğü gibi olup mezbûr sipâhî sa[h]îh âdem katleyleyüp ve [i]krâr eylediği vâkı' mıdur, nicedür; hakîkatî ile vâkıf olup vukû'ı üzre yazup arzeyelesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 16 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

1726

Nasûh nâm âdemisine virildi. Fî 16 Muharrem, sene: 976

Silivri Köprüsü hizmetine geç geldiği bildirilen yörüklerle, hizmetlerini altı aya tamamlayıncaya kadar izin verilmemesi.

Vize yörükleri sübaşlarına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "sübaşılığa müte'allik olan yörükler Silivri Köprüsü hıdmetine emrolunup ba'zıları sene: hamse ve seb'in ve tis'a-mi'e Zi'l-ka'desi'nün evâyilinde gelüp Mustafâ veled-i Ramazân ve gayri yörükler sene-i mezbûre Zi'l-hıccesi'nün evâhırinde gelüp ihmâl ü müsâhele üzre olmaları ile masâlih-ı mîrî avkolunup tekâsül itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi hıdmete giç gelen yörükleri âdet-i kadîme üzre hıdmetleri

altı ay tamâm tekâmîl olmayınca icâzet vermeyesin.

Yazıldı.

Sâlih Çavuş'a virildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

1727

Ehl-i fesâd olduğu ve halka zulmettiği bildirilen Şuhud kazasının Hallaç köyünden Ferruhşad oğlu Yusuf'un yakalanarak muhakeme olunması; üzerine sâbit olan hakların sahiplerine alıverilip kendisinin hapsedilmesi ve durumun arzedilmesi; sipahi değil ise hakkından gelinmesi.

Anatoli beglerbeğisine ve Şühûd kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbî Hallâc nâm karyeden Ferruhşad oğlu Yûsuf nâm kimesne ehl-i fesâd olup müslimânların mâlın alup kimin darb ve kimine hılâf-ı şer' şetmidüp müslimânların hakkı şer'le görilmek için da'vet-i şer' olundukda itâ-at-i şer'-ı şerîf itmedüğün" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrlardan gelüp da'vâ-yı hakk ider kimesne var ise husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmuş olmayup ve on beş yıl bilâ-özü-i şer'î terkolunmayan kazıyyelerin muktezâ-yı şer'-ı kavîm üzre teftîş ü tefâhhus idüp ashâb-ı hukûkun bi-hasebi's-şer' sâbit olan hakların alıvirdükden sonra kendüyi habsidüp arzeyelesiz; ehl-i fesâd sipâhî değil ise şer'le hakkından gelesiz.

Yazıldı.

Defterdâr âdemisi Kertik Süleymân'a virildi. Fî 16 Muharrem, sene: 976

1728

Halka zulmetiği bildirilen Beyrut ve Sayda Havâss-ı hümayûn, İskele ve Fayide-i Milh Mukâtaası Nâzırı Mehmed Bey'in görevden alınarak teftîş edilmesi; üzerine sâbit olan hakları sahiplerine alıverildikten sonra şayet üzerine adam öldürme suçu da sâbit olursa hapsedilip durumunun arzedilmesi.

Murâd Paşa'ya ve Şâm kâdîsına, Beyrût ve Saydâ kâdîlarına hüküm ki:

Hazîne-i Âmirem'ün Şâm Cânibi Defterdârı Alî dâme ulüvvühü mektûb gönderüp; "taht-ı kazânuzda vâkî olan havâss-ı hümayûn ve iskele ve Fâyide-i Milh Mukâta'ası'na Mehmed Beğ dâme izzühü ber-vech-i kefâle nâzır olmak şartıyla bir tahvîle beş bin altun ziyâde idüp ve tağlardan beş bin (——) cem' idüp ve yollarda olan zarara derek olmak üzre elindeki ze'âmetin yüz bin akçaya ve zikrolunan kâdîlıklarun bâd-ı hevâsın yüz bine kabûl idüp sancak virilmişken zikrolunan kâdîlıklarda cümle bâd-ı hevâ hâss olup defterde yüz binden ziyâde yazılıp vilâyet sancağa mu'tâd olmayup; "Azeb Hâsları Emîn[i] Şerefüddîn'ün evi (?) basılıp mâl-ı mîrî ve esbâbı gâret ve âdemler katlolunduğın" kâdîsı i'lâm idüp ve vilâyete avâriz salup şikâyete gelenleri katlidüp vech-i meşrûh üzre şartı var iken memleket harâb olup iki yüzden ziyâde âdem şikâyete gelüp dâyimâ fisk u fesâd üzre olup bu

hâlle kalursa ısyân itmesi mukarrerdür ve re'âyâ vü ümenâ bi'l-ittifâk; "Sancak ref' olursa itdüğü beş bin altundan dahı ziyâde iderüz." didüklerin" arzitmeğin mezbûr ref' olunup ve teftîş olup erbâb-ı hukûkun hakk-ı şer'ileri alıvırilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbû[r]dan gelüp da'vâ-yı hakk ider kimesne var ise husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le fasl olunmuş olmayup ve on beş yıl bilâ-özü-i şer'î terk olunmayan kazıyyelerin muktezâ-yı şer'-ı kavîm üzre teftîş ü tefâhhus idüp ashâb-ı hukûkun bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit olan hakların ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra üzerine isnâd olunan katl husûsı şer'le sâbit olup habs icâb iderse habsidüp arzeyelesiz ve Beytül-mâl'e dahı zarar olmayup tevfir ü teksîri bâbında mücidd olasız.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 17 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Koyun emîni âdemisi Mehmed'e virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 976

1729

İsimleri yazılı kadılıklarda, celeplerin bazılarının ölmeleri, iflas ve firar etmeleri sebebiyle koyun temininde sıkıntı çekildiğinden, celeplerin yeniden tahrir edilerek üzerlerinde mukayyed koyunun hükümde belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak zamanında gönderilip koyun eminine teslim ettirilmesi.

Gümülcine ve [Ye]nice-i Karasu ve Kavala ve Drama ve Siroz ve Zihne ve Timürhısâr ve Avrethisârı ve Selanik ve Sidrekapsi ve Manastır ve Yenice-i Vardar ve Karaferye ve Filorina ve Ferecik ve İpsala ve Cum'abâzârı kâdılar *zîde fazlühüm*[e hüküm ki]:

Taht-ı kazânuzda vâkı' olan atık u cedîd celeblerin ba'zı mürde vü girîhte vü müflis olup koyun noksân üzre gelmeğin müceddeden tahrîr olunup ve tahrîr olunacak defterün sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup size irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup defterde mukayyed olan atık u cedîd celeblerin üzerlerine takdîr olunan koyunı bî-kusûr bu yıl ihrâc idüp yarar süricilerle ve yarar [u] mu'temed nâyiblerinüzle vakti ve mevsimi ile mahrûse-i İstanbul'a gönderüp koyun eminine teslîm idüp huccet aldurasız ve celeb tahrîr iden Emîr Kâdî atık celeblerden; "Müflisdür." diyü ihrâc itdüğü celeblerin ba'zı müflis olmadığı ma'lûm olmağın girü celeblikleri mukarrer olup deftere kaydolunup ellerinde olan temessüklerine amel itmeyüp defter mücebine bî-kusûr koyunların sürdürüp koyun eminine teslîm itdüresiz ve Emîr Kâdî'nun atık celeblerden; "Müflisdür." diyü ihrâc itdüğü celeblerden deftere kaydolunmayanların dahı gâyetle müflis[li]kleri zâhir olmayup kudreti olanların bî-kusûr koyunların sürdürüp koyun eminine teslîm itdüresiz ve defterden hâric atık celeblerden ne mikdâr celebün koyunların sürdürürsenüz esâmisiyle başka defter idüp koyun eminine teslîm idesiz ve tahrîr olunan cedîd celeblerden her birine deftere kefil kaydolunmuşdur. Mezkûrlardan biri gaybet itdükde kefillerine bildürüp bulundukda müflis olup kâdir olmaz ise üzerlerine yazılan koyunların kefillerine sürdürsüz ve süricilere celeblerin koyunların mahrûse-i İstanbul'a sürmeğe sicill itdüğünüz zamânda iraklu vü yakînlu ve eyüli-kemlû tevzî' idüp defter[e] kaydeyleyüp irsâl eyleyesiz ve evkâf zâbitları ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve

havâss-ı hümâyûn âmilleri ve emînleri tahrîr olunan ceblere; "Bizüm ra'ıyyetimüzdür." diyü ve kapum kulları ve yeniçeri tâyifesi; "Akribâmuzdandır." diyü koyunların sürmeğe mâni' olurlarmış. Ol asıl mâni' olanları ırsâliyye defterinde ol celebün tahtı[n]a ismi ve iştiâhıyla kaydidüp şerh viresiz ki, mâni' oldukları celebün koyunları anlardan alınıp muhkem haklarından geline ve celeb tâyifesi süricilere koyun teslim itdüklerinde ve huccetleri yoklandukda sicill akçası almayasız ve sâbıkâ koyun emînleri aldıkları gibi celeb tâyifesinden eger hükm-i şerîfümle koyun hıdmetine varan çavuşuma ve âdemisine ve nâyiblerinüz ve muhızrlarınıza bir akça ve bir habbe aldurmayasız. Şöyle ki; celeb tâyifesinden akça alındığı istimâ' oluna, azl ile kurtılmayup mu'âteb ü mu'âkab olursız ve süricilere sürici hakkı celeb tâyifesinden koyun başına beşer akçadan ziyâde bir akça ve bir habbe aldurmayasız ve kıvırcık koyunun üç kuzılamışın otuz dörder akçaya ve iki kuzılamışın otuz birer akçaya ve şişegün yigirmi yedişer akçadan ziyâdeye ceblere ve süricilere aldurmayasız ve matrabâz u sipâhî vü yeniçeri vü erbâb-ı tîmârdan her kimde bıçağa yarar erkek koyun bulunursa zikrolunan bahâ üzre süricilere alıviresiz; mîâd ideni isimleriyle arzidesiz [ki], bir mertebe haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ibret ola ve taht-ı kazânuzda vâkı' olan kasabâtda keçiden ve azman koyundan gayri bir koyun boğazlatmayasız. Kıvırcık koyunu boğazlatmaktan hazer idesiz ve taht-ı kazânuzda vâkı' olan kasabâtda etün narhın altı ay üç yüz ve altı ay iki yüz elli üzre satdurasız. Şöyle ki; bu narhdan eksük satdurasız, azl ile kurtılmayup mu'âteb ü mu'âkab olursız. Koyun husûsı ehemmi-i mühimmâtındandır; ihmâl itmeyüp atık u cedîd celeblerin defter mûcebince koyunların bî-kusûr sürdürüp mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz. Şöyle ki; vakti ve mevsimi ile koyun gelüp emînine teslim olmaya veyâhûd giç gele ve; "Müflis ü girîhte vü mürdedür." diyü bahâne idesiz, aslâ özrinüz makbûl olmayup ma'zûl olmanız mukarrerdür; ana göre mücidd ü sâ'î olasız.

Yazıldı.

Bu dahı.

1730

Filibe ve Tatarbâzârı ve Samakov ve Sofya ve Şehirköy ve Berkofça

İsimleri yazılı kadılıklarda, celeblerin üzerlerine takdir olunan koyunların hükümde belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak yarar sürücülerle kasıma kadar İstanbul'a ulaştırılması.

ve Dobniçe* ve Radomir ve Ilıca ve İvranya ve Nevrapok ve Ustrumca ve İştib ve Kratova ve Pirlepe ve Köprilü ve Tikveş ve Kesriye ve Üsküb ve Kırçova ve Fenar ve Serfice ve Tırhala ve Çatalca ve Alasonya ve Kerpeniş ve Yenişehir kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda vâkı' olan atık u cedîd celeblerin koyunu işbu sene: sitte ve seb'in ve tis'a-mi'e Kâsım gününe dek mahrûse-i İstanbul'a vâsıl olmak üzre lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan celeblerin üzerlerine takdir olunan koyunların defter mûcebince bî-kusûr ihrâc itdürüp dahı yarar sürüciler ta'yîn idüp nâyiblerinüz ile gönderüp zikrolunan zamânda mahrûse-i İstanbul'a ırsâl* itdüresiz ki, getürüp koyun emînine teslim ideler. Şöyle ki; taht-ı kazânuzda

vâkı‘ olan celeblerün koyunun ve hâzır* olanlarına; "Mürde vü girîhtedür." diyü himâyet* olunup veyâhûd bi'z-zât kendünüz mübâşeret itmeyüp kimesneye i‘timâd idüp koyun noksân üzre gelüp veyâ ta‘yîn olunan zamânda gelüp irişmeye, sonra özrinüz makbûl olmaz; şöyle bilesiz ve ne mikdâr koyun gönderilüp kimler ile irsâl olunduğun defter idüp bile gönderesiz ki, bunda geldükde ana göre taleb oluna ve bile koşup gönderdiğiniz kimesnelere tenbîh idesiz ki, yolda kasabât u kurâda uğrayup koyun zâyî‘ itmeyeler ve sürücilere celeblerün koyunların mahrûse-i İstanbul'a sürmeğe ta‘yîn itdü[ğü]nüz zamânda ıraklu vü yakınlu ve eyülü-kemlü tevzî‘ idesiz. Deftere kaydidüp irsâl eylesesiz ve celeb tâyifesi sürücilere koyun teslim itdüklerinde ve huccetleri yoklandukda "resm-i sicil" diyü sicill akçası almayasız ve sâbıkâ koyun emînleri aldıkları gibi celeb tâyifesinden eger hükm-i şerîfümle koyun hıdmetine varan çavuşuma ve âdemine ve nâyiblerinüze ve muhızrlarınıza bir akça ve bir habbe aldurmayasız. Şöyle ki; celeb tâyifesinden akça alındığı istimâ‘ oluna, azl ile iktifâ olunmayup itâb ü ikâba müstehıkk olursız ve sürücilere celeb tâyifesinden sürücü koyun başına beşer akçadan ziyâde bir akça ve bir habbe aldurmayasız ve kıvırcık koyunların üç kuzılamış koyunu otuz dörder akçaya ve iki kuzılamışın otuz birer akçaya ve şişegin yigirmi yedişer akçadan ziyâde celebleri ve sürücilere aldurmayasız ve matrabâz u sipâhî vü yeniçeri vü erbâb-ı tîmâr tâyifesinden her kimde bıçağa yarar erkek koyun bulunursa zikrolunan bahâ üzre sürücilere alıviresiz. İnâd idenleri isimleriyle yazup arzidesiz ki, haklarından geline ve taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan kasabâtıda keçiden ve azman koyunundan gayri bir koyun boğazlatmayasız. Kıvırcık koyunu boğazlatmadan ziyâde hazer* idesiz ve taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan kasabâtıda etün narhını altı ay üç yüz ve altı ay iki yüz elli üzre satdurasız. Şöyle ki; bu narhdan eksük satdurasız, azl ile kurtılmayup itâb ü ikâb olursız ve koyun husûsı ehemmi-i mühimmâtdandır; ihmâl itmeyüp atık u cedîd celeblerün defter mücebince koyunların bî-kusûr sürdürüp mahrûse-i İstanbul'da vakti ve mevsimi ile koyun emînine teslim olunmaya yâhûd giç gele, "Müflisdür." ve; "Girîhtedür." ve; "Mürdedür." diyü bahâne idesiz, aslâ özrinüz makbûl olmayup azlolmanuz mukarrer bilesiz; ana göre sâ‘î olasız.

Yazıldı.

1731

Husrev Çavuş'a virildi. Fî 28 Muharrem, sene: 976

Yemen Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Yemen Beylerbeyi Hasan Paşa'nın, Yemen ahvâlini bildiren mektubunun alındığı; Yemen'e asker, mühimmât vs. levazımın gönderildiği; Hasan Paşa'nın da Vezir Mustafa Paşa ile birlik olup düşmanın hezimate uğratılması için gereken gayreti göstermesi.

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Yemen ahvâlini" bildürmişsin; dahı her ne dinilmiş ise alâ-vechî't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Sa‘âdet-masîrüm'e arzolunup ilm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kemâ-kân basîret ü intibâh üzre olup asâkir-i nusret-me’serüm ile levâzım [ü] mühimmât ne ise gönderilmişdür. İnşâ’a’llâhü'l-E‘azz an-karîb varıldukda asâkir-i zafer-esere istimâlet virüp bu bâbda Serdâr olan düstûr-ı mükerrerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa edâma’llâhü te‘âlâ iclâlehü ile yek-dil ü yek-cihet olup inâyet-i Hakk ile a‘dânun def‘ u ref‘ı ve memleket [ü] vilâyetün feth u teshîri bâbında mücidd ü merdâne olasin ve ulûfe dahı

gönderilir; inşâ'a'llâh hîç bir husûsa muzâyaka çekilmeli olmaz. Hemân a'dâ-yı bed-re'yden gaflet üzre olmayup dîn ü devlet ve nâmûs-ı saltanatı sıyânet idüp devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allik husûslarda bezl-i maktûr eylesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 976

1732

Amâsiyye sancağı beğine hüküm ki:

Amasya'da takip edilen hırsız ve harâmiler yakalanmak istendiğinde bir başka sancağa firar ederlerse o sancağın kadılarından talep edilip mahallinde muhakeme edilerek gereken cezanın verilmesi.

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "sancağunda hırsız u harâmîlik ile ma'rûf kimesneler olup fesâd ü şenâ'at itdüklerinde üzerlerine varılup dutmak kasdolunacak âhar sancağa gitmek ile elegirmeyüp haklarından gelinmediğin" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi zuhûr iden ehl-i fesâdı eger sancağunda ise her ne tarîkıla mümkün ise elegetürüp ve âhar sancağa firâr idenleri sancağı beğinden ve kâdîlarından talep idüp mahalline getürdüp ahvâllerini şer'le göresin ve eger ehl-i fesâda kimesne mu'în olup elevirmez ise vukû'ı üzre arzeyesin ve ehl-i fesâdı elegetürmekde eger kâdîlardur ve eger gayridür; gereği gibi mu'âvenet ideler. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara tecâvüz olmakdan hazer idesin.

Yazıldı.

Mü'ezzin Hâcî Yûsuf'a virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 976

1733

Karesi sancağı beğine, Edremid kâdîsına hüküm ki:

Edremid civarında bulunan karye ve nahiyelerden deryâya ve küffara tereke verilmemesi için gerekli tenbihte bulunulup emre uymayanların hapsedilerek kimler olduklarının arzedilmesi.

Hâliyâ kazâ-i mezbûre halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "Âmillerden ve zü'amâ vü sipâhîden ve gayriden ba'zı kimesneler at u deve vü katır u merkeb ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virdükleri ecilden vilâyet zahîre bâbında muzâyaka üzredür." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup min-ba'd kasaba-i mezbûrede ve etrâfında olan nevâhî vü kurâda tenbîh ü nidâ itdüresiz ki, bir ferde emrûme muhâlif ol vechile tavarları ile yalılara tereke indürmeyüp deryâya ve küffâra bir habbe tereke virmeyeler. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh emrûme muhâlif deryâya ve küffâra tereke virenler her kim ise elegetürüp muhkem habsidüp arzeyesiz ki, hılâf-ı emr iş idenlerün gereği gibi haklarından geline. Ammâ; bu bahâne ile ba'zı kimesnelere yapışılup celb-i mâl olmakdan ihtiyât oluna.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 18 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Husrev Çavuş'a virildi. Fî 28 M., sene: 976

1734

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Defalarca emir gönderilmesine rağmen Yemen Beylerbeyi Osman Paşa'nın şimdiye kadar Yemen'e gönderilmemesinin sebebinin bildirilmesi ve geciktirilmekten gemilerle Yemen'e gönderilmesi.

Mektûb gönderüp; "Yemen Beğlerbeğisi Osmân dâme ikbâlühûnun cemî' tedârûki görölüp Vezîr Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* mahrûse-i Mısır'a dâhıl olduğu gibi te'hîr olunmayup isti'câl üzre gönderilür." diyü bildürmüşsin. İmdi; bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup; "Müşârun-ileyh te'hîr olunmayup her ne tarîk ile mümkün olursa ber-vech-i isti'câl göndermek ardınca olasin." diyü fermân olunmuş iken bu kadar zamân avk u te'hîr olunmağa bâ'ıs ü bâdî ne olmuşdur? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp müşârun-ileyhi emr-i sâbık üzre ale't-ta'cîl gemilere koyup vilâyet-i Yemen'e irsâl ü îsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; sonra beyân idecek özrinüz makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

Yazıldı.

Arz getüren Husâm nâm dânişmende virildi. Fî 19 Muharrem, sene:

1735

976

Uşak'ın Dumanlı köyü yakınlarındaki Avganbeli'nin tehlikeli bir yer olması sebebiyle adı geçen köyün derbent kaydedilmesinin halka faydası olup olmayacağının tahkik edilerek bildirilmesi.

Livâ-i Kütâhiyye Muharriri Rahîmî Beğ'e hüküm ki:

Uşşâk kâdîsı mektûb gönderüp; "Uşşâk kazâsından Tumanlu nâm karye kurbinde Bil-i Avgan demekle ma'rûf derbend gâyet mahûf u muhâtara derbenddür. Nice def'a katl-i nüfûs vâkı' olmağın karye-i mezbûre halkına diyet lâzım gelüp te'addî olunur. "Karyeleri derbend kaydolunursa derbend-i mezbûr hıfzolunur ve hem re'âyâ âsûde-hâl olurlar." diyü karyeleri derbend [kayd]olunması lâzım olmuşdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan mahal kadîmî derbend midür, nicedür, derbend olduğu takdîrce vilâyet halkına nef'ı var mıdur; vukû'ı üzre tamâm ma'lûm idinüp arzeyesin.

1736

Yol kesip müslümanları öldüren ve mallarını gasbeden Hüseyinkulu isimli ehl-i fesâd levendini yakalanması için, talebi halinde Zaim Tahir'e istediği kadar il-eri verilmesi ve yakalananların haklarından gelinmesi.

Yazıldı.

Za'im Tâhir Beğ'e virildi. Fî 19 Muharrem, sene: 976

Tavas ve Lâzikiyye ve Yenişehir ve Karaağaç kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ ze'âmet tasarruf iden Tâhir *zîde kadruhû* gelüp; "Hüseyinkulu demekle ma'rûf levend beş-on nefer kuttâ'u't-tarîk ile derbendlerde müslimânların yollarına inüp müslimânları katl ve mâlların gâret itmekden hâlî olmadukları ecilden mezbûrun elegetürilmesin kendüye emrolunduğın" bildürüp; "kifâyet mikdârı il-eri ihrâc olunup kendü ile bile koşılmasın" recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müfsid-i mezbûrun ve sâyir yoldaşlarının hakından gelinmelü oldukda il-erinden ne mikdâr kimesne taleb iderse ihrâc itdürüp zikrolunan eşkıyâyı yataklarından ve duraklarından tettebbu' u tecessüs idüp müslimânların (?) elegetürüp dahı hırsuz u harâmîlikları şer'le sâbit ü zâhir olursa sipâhî ise habs ü arz idesiz; değil ise gereği gibi haklarından geline ki, sâyir eşkıyâyâ mûcib-i ibret ola. Ammâ; bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahl ü tecâvüz olunup ahz ü celb olunmakdan hazer oluna.

Yazıldı.

Mezbûr Evren Çavuş'a virildi. Fî 17 Muharrem, sene: 976

1737

Hayrabolu'da Halil'in evini basıp babasını öldüren ve yakalandıklarında suçlarını ikrar eden Rıdvân ve Davut'un cezalandırılmaları; firarda olan suç ortaklarının da yakalanarak suçları sâbit ise Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Hayrabolu kâdîsına hüküm ki:

Nefs-i Hayrabolu'da Za'im Kerîm kulu Yûsuf ve Ahmed nâm sipâhî kulu Dâvûd ve Rıdvân Kab'âne-oğlu (?) kulu Hüseyin ve Hâcî Abdüsselâm kulu ve acemî-oğlanlardan Mehmed nâm ehl-i fesâd mezbûr Kab'âne-oğlu (?) sabun-hânelıkda cem'ıyyet idüp dahı gice ile âlât-ı harble Halîl nâm kimesnenün evin basup babasını katleylemişler. "Mezkûrlardan Dâvûd ve Rıdvân nâm kimesneler eligirüp ikrârları müseccel olup mâ'adâsı gaybet eylediler." diyü mezbûr Halîl sûret-i sicill ibrâz idüp; "şer'le haklarından gelinmek" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğın ikrârı müseccel olanların şer'le haklarından gelinmek emridüp **buyurdum ki:**

Evren Çavuş vardukda, ikrârı müseccel olanların müşârun-ileyh çavuşum mübâşeretiyile şer'le cezâların virüp ve gaybet idenleri dahı yataklarına ve kefillerine bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp

göresin; zikrolunan fesâdda bile oldukları sâbit ü zâhir olur ise mezbûr çavuşuma koşup sûret-i sicilleriyle Sûdde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fi 18 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

1738

Kefe sancağı beğine:

Hâssa reislerden Ahmed Reis'in Ejderhan mühimmi için gemi yapılması hizmeti ile görevlendirilen Mustafa Reis'in maiyyetine kâtib tayin olunduğu.

Hâliyâ Ejderhân mühimmi içün binâ olunmak fermân olunan gemilere hâssa-i hümayûnum re'îslerinden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mısır (?) Mustafâ *zîde kadruhû* ehl-i vukûf u yarar olmağın irsâl olunup; "girü hâssa re'îslerden Ahmed kâtib ta'yîn olunmasın" recâ itmeğın ma'an gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, binâ olunmak fermân olunan gemileri mezkûrun ma'rifetiyle binâ itdürüp itmâm-ı maslahat eylemekde sa'y ü ikdâm eylesin.

Yazıldı.

1739

Edirne kâdisına ve bostâncıbaşına hüküm ki:

Edirne'deki hâssa korularda ve yakınlarında kimsenin avlanmasına izin verilmemesi.

Edirne'de olan hâssa korılardan ve korılara karîb etrâf u cevânibden bir ferde şikâr itdürmeyüp gereği gibi korunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, gereği gibi mukayyed olup hâssa korılardan ve korılara karîb etrâf u cevânibinden hâssa toğancılardan ve köylü tâyifesinden ve gayriden bir ferde tâzî ile ve toğan ile ve atmaca ile ve tuzak ile ve kapan ile eger tavşandur ve keklik ü çil ve gayridür; bir ferde şikâr itdürmeyüp gereği gibi korıdup şikâr itmek isteyenleri men' idesin; memnû' olmayanları yazup bildüresin ki, haklarından gelene.

1740

Amasya'da suhte, levent ve reâya tâifesinin elindeki tüfeklerin toplanması.

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 19 Muharrem, sene: 976

Amâsiyye sancağı beğine ve Amâsiyye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı kimesneler av avlamak bahânesiyle tüfenk idinüp vilâyet-i Rûm'da haylî tüfenk olduğu istimâ' olundu. İmdi; re'âyâ tâyifesi tüfenk kullanmağa aslâ emrüm yokdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu husûsa mukayyed olup emr-i hümâyûnuma muhâlif sûhte vü levend ü re'âyâ tâyifesinden her kimde tüfenk bulunursa ellerinden alup cem' idüp ve eger kaçurup Dergâh-ı Mu'allâ kulları ve erbâb-ı tîmâr virüp anlar dahı saklarsa ve ol asıl tüfenk kimlerde bulunursa isimleriyle yazup arzeyelesiz ve girift olunan tüfenkleri adediyle defter idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz.

Yazıldı.

Sancakdâr Turmuş'a virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 976

1741

Hırsızlıkla suçlanan Receb'in, kefilî Ferhat'a buldurtularak Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi; eğer bulmak istemezse kendisinin Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.

Prevadi kâdîsına hüküm ki:

Receb nâm kimesneye sirka husûsı isnâd olunup Ferhâd nâm kimesne, taleb olunursa elevirmek şartıyla [kefil] olmuşdı. Hâlâ müdde'îleri zâhir olup mezbûr Receb ihzâr olup mezkûr Ferhâd dahı taht-ı kazânda olduğu istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Mezbûr Ferhâd'ı tettebbu' idüp elegetürüp dahı kefil olduğu Receb'i buldurup kayd [ü] bend ile gönderesin. Şöyle ki; kefil olduğu Receb'i bulmakda te'allül iderse kendüyi kayd [ü] bend ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 17 Muharrem, sene: 976

1742

Gümülcine kâdîsına hüküm ki:

Kendisinden beygir isteyen Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Ömer Çavuş'a nacak ile vuran Sencane Köyü Hatibi Muhyiddin'in küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ömer Çavuş zîde kadruhû ulağıla giderken kazâ-i mezbûra tâbi' Sencane nâm karyeye gelüp hatibi olan Muhyiddin'ün kapusına varup bârgîr taleb itdükde müşârun-ileyh çavuşı nacak ile urmağın" mezbûr hatib küreğe konulmak emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr hatibi müşârun-ileyh çavuşuma koşup Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin ki, küreğe konıla.

1743

Yazıldı.

Yundlar Ağası Ali'ye virildi. Fî 17 Muharrem, sene: 976

Filibe ve Tatarpazarı'nda Sultan Süleyman Hân'ın vakfına ait köylerde sakin olup beratla yund oğlanı ve korucu nasbolunanların yeni tahrirde de o şekilde kaydedilmeleri; ağalar tezkiresi ve başkalarının temessükleriyle yund oğlanı ve korucu tayin edilenlerin ise bulundukları köye raiyyet kaydedilmeleri.

Sâbıkâ Hazîne-i Âmirem'ün Tımişvar Cânibi Defterdârı olup Paşa sancağının sağ-kolı tahrîrinde olan Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Filibe kâdîsı mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbî' Krankol ve Vrok (?) nâm karyelerde ve Tatarbâzârı kazâsına tâbî' Toğan köyünde merhûm Sultân Süleymân Hân *nevvera'llâhü merkadehûnun* zikrolunan vakf karyeleri içinde sâkin olan yund-oğlanları ve korıcıları için vilâyet kâtibine hükmi-şerîf gönderilüp; "Vakf karyeler içinde sâkin olan yund-oğlanlarından ve korıcıların vakfa ra'ıyyet kaydeyleyesin." diyü fermân olunmağın zikrolunan karyelerün içinde sâkin olup hâssa yundlara hıdmet eyleyen yund-oğlanlarını ve korıcılardan elli altı nefer kimesneyi vilâyet kâtibi Filibe'ye geldükde vakfa ra'ıyyet kayditmekle hâssa yundlara hıdmet ider kimesne kalmayup ve korıları dahı zabt u hıfz itmeğe korıcı kalmadı. Yundlar hıdmetine ve korılar zabtına âdem lâzımdür." diyü arzitmeğın şunlar ki, defterde kadîmî yundlar oğlanı vü korıcı mukayyed olunup emirle yund-oğlanı vü korıcı nasbolunmuşlar, anlar kemâ-kân yund-oğlanı vü korıcı yazılup ammâ; ağalar tezkiresiyle ve gayri temessüğü ile yund-oğlanı vü korıcı ta'yîn olunanları oturdıkları vakf karyede ra'ıyyet yazılmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükmi-şerîfüm vusûl buldukda, emrüm mücebince şunlar ki, berât-ı hümayûnla yund-oğlanı vü korıcı nasbolunmuşlardır, anun gibileri kemâ-kân korıcı vü yund-oğlanı ta'yîn idüp defter-i cedîd-i hâkânîye dahı yund-oğlanı vü korıcı kaydidüp korı kurbinde bir yirde sâkin olmak ihtiyâr iderlerse ol mahalle kaydeyleyesin. Ammâ; şunlar ki, emirle yund-oğlanı vü korıcı nasbolunmuş olmayup mücerred ağalar tezkiresiyle ve gayriler temessüğü ile ola, anun gibileri emri-şerîf-i sâbıkum mücebince sâkin oldukları vakf karyede ra'ıyyet kaydeyleyesin ve kadîmî kaç neferdür, sonra ağalar ve gayriler temessüğü ile ta'yîn olunan ne mikdârdur; ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre yazup arzeyelesin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

1744

Maslûb-ı mezbûrun âdemisi Şa'bân'a virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 976

İdam edilen Şeyh Hüsam'ın metrukâtının yazılıp defterinin mühürlenerek gönderilmesi.

Ankara beğine ve kâdîsına ve Seferihisâr kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem maslûb olan Şeyh Husâm'un ne mikdâr metrûkâtı var ise yazılup defter

olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûr Şeyh Husâm'un ne mikdâr esbâbı vardur ve ne makûle esbâbdur; her birin cinsiyle yazup defter idüp mühürleyüp yazup bile arzeyesin.

Yazıldı.

1745

Küyegüsi Mehmed'e virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 976

İskenderiyye kapudânına ve [A]ntâliyye kâdîsına hüküm ki:

Levent gemilerinden illik esir alıp sattığı ve ehl-i fesâd olduğu bildirilen Antalya'da erbâb-ı timardan Çakıroğlu'nun suçu sâbit olursa hapsedilip neticenin bildirilmesi.

Sen ki kapudânsın*, mektûb gönderüp; "Antâliyye kazâsında erbâb-ı tîmârdan Çakır-oğlu nâm kimesne levend gemilerinden illik esîr alup satup şenâ'atinün nihâyeti olmayup Hâcî Mehmed nâm kimesne elinde telbîs huccet ile ve oğlancuğıyla bir illik câriye bulup Rodos cezâresinde elinden alınup halâs olunmuş; mezkûr Çakır-oğlu'nun hakkından gelinmesi lâzım olmuşdur." diyü bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, göresiz; fî'l-vâkı' mezbûr anun gibi fesâd ü şenâ'atden hâlî olmayup illik esîr alup satduğı sâbit olmuş mîdur, nicedür; aslı ve hakîkatı ile ma'lûm idinüp habs [ü] arz eylesiz ve ol taraflarda ve deryâda gemiyle at bulundukda atların ve gemisin girift idüp min-ba'd deryâya at gitmekden hazer eylesiz.

Yazıldı.

1746

Za'îm Tâhir'e virildi. Fî 17 Muharrem, sene: 976

Balat kazasından Balım'ın, kölesi Seydi'ye eşya çaldırdığı ve hırsızlık yaptırdığı bildirildiğinden, her ikisinin de teftiş olunup suçları sâbit olursa kölenin hapsedilmesi ve Yalım'ın da kefilî alınarak ahvâlinin bildirilmesi.

Tavas Kâdîsı olup Müfettiş olan Mevlânâ Abdülcebbâr'a ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Sâlih Çavuş'a hüküm ki:

Balat kazâsına tâbî' Yortan nâm karyede mütemekkin olan Balım nâm kimesnenün Seydî nâm Arab'ı bir fırkateye varup iki kaftân ve ba'zı esbâb alup ve bir yund dahı âhar yirden sirka idüp ve Receb nâm kimesnenün dahı bir kaftânın sirka eyleyüp; "Mezkûr Balım'a virdüm; her ne fesâd idersem mezbûr Balım ma'rifeti[y]le iderin ve mezbûr Balım beni üç def'a satup yine geldüm ve bir dahı kendümi kendüme satdı, bin iki yüz akçam aldı." didüğü sicill olunmağla mezbûr Arab'ı kürekden halâs idüp ve mezbûr Balım yatak olduğu i'lâm olunmağın mezbûr Arab tutulup habsolunup ve mezkûr Balım'un bu bâbda gereği gibi mukayyed olup ahvâli teftiş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr Balım'ı ve Arab'ı getürdüp müslimânlardan ahvâlin hakk üzre teftiş idüp göresiz; fî'l-vâkı' mezbûr Arab vech-i meşrûh üzre ikrâr idüp sicill olunmuş ise

habsidüp ve mezbûr Balım kendü hâlinde kimesne midür yohsa hırsuz u ehl-i fesâd yatağı midur, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp dahı anun gibi yatak olduğu şer'le sâbit olursa yarar kefillere virüp ahvâlin mufassalen Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz.

Yazıldı.

Mezbûr Evren Çavuş'a virildi. Fî 17 Muharrem, sene: 976

1747

Keşan kâdısına hüküm ki:

Sekban köyünden Sefer Fakih'in öldürülmesinde dahli olduğu bildirilen Nebi'nin siyaset olunması.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Karye-i Sekbân'dan katlolan Sefer Fakih; "Demin ve diyetin da'vâ itmesün." diyü katlitdükleri oğlu Ahmed husûsında mazınnaları olup teftîşi fermân olunan karye-i mezbûreden Nebî ve Mustafâ nâm ehl-i fesâd taleb olundukda Mustafâ gaybet eyleyüp mezkûr Nebî meclis-i şer'a ihzâr olundukda ehl-i fesâd olup dâyimâ fesâd ü şenâ'atden hâlî olmaduğu ecilden karyesi halkı; "Kefil olmazuz; nice def'a habsolundu, ıtlâk eyledük; aslâ ıslâh olmadı." diyü şehâdet eyleyüp ve a'yân-ı vilâyetden keyfiyyet-i hâlî sü'âl olundukda; "Yaramazlık ile meşhûrdur; eyü kimesne değıldür." diyü haber virdüklerin" arzitdüğün ecilden zikrolunan husûsı kâdî-askerüm Pâye-i Serîrüm'e arzitmeğın mezbûr Nebî'ye siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Evren Çavuş [vardukda], arzitdüğün üzre ise mezkûr Nebî'ye siyâset eyleyüp emrüm yirine varduğın yazup arzeyelesin.

Yazıldı.

1748

Silistre kazâsından ma'zûl olan Seyyid Mehmed'ün âdemisi Mehmed'e virildi. Fî 22 Muharrem, sene: 976

Varna Nâibi Alâeddin'in niyâbetten azledilmesine rağmen tekrar nâiblik ettiğı bildirildiğinden, bu kişinin niyâbetten alınması ve kimseye emr-i şerife aykırı iş yaptırılmaması.

Prevadi kâdısına hüküm ki:

Varna Nâyibi olan Alâ'eddîn nâm kimesneden re'âyâ müteşekkî olup ma'a-hâzâ mukaddemâ emr-i şerîf ile niyâbetden ref olunmuşken girü bi'l-fi'l nâyib olduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; mukaddemâ nâyib-i mezbûr emr ile ref olmuşken girü bi'l-fi'l niyâbet iderse niyâbetden ref idüp ve şer'-ı kavîme mugâyir ve emr-i şerîfume muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.

1749

Kefe taraflarındaki zahire sıkıntısı nedeniyle Kefe Beyi Kasım Bey tarafından talep edilen zahirenin Samsun'dan tedariki için emir gönderildiği; ayrıca Rumeli'den de zahire tedarik olunup gönderileceği.

Yazıldı.

Mezbûr Kâtib Ahmed'e virildi. Fî 21 Muharrem, sene: 976

Kefe Sancağı Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "mâh-ı Zi'l-hicce'nün on altıncı günü Kefe'ye varılup gemiler ve azebler ihzâr olunmak üzere olup lâkin ol diyârda zahîreye kifâyet mikdârı tereke olmayup zahîre emrinde muzâyaka çekilüp bu cânibden zahîre gönderilmek lâzım olduğın" bildürmişsin. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Zahîre husûsiyçün Samsun câniblerine ahkâm-ı şerîfe ile âdem gönderilüp zahîre tedârük olunmuşdur. İnşâ`allâhü te`âlâ Rûmili'nden dahı vakt ü mevsimi ile zahîre tedârük olunup irsâl olunur. Ammâ; hâliyâ un tedârük olunup mevsiminden mukaddem irsâl olunursa un fâsid olmaz mı, nicedür; vukû'ı üzere yazup bildüresin.

Yazıldı.

Âdemisi Süleymân Kertik'e virildi. Fî 16 Muharrem, sene: 976

1750

Şâm defterdârına hüküm ki:

Yemen seferi için Şam'dan gönderilen beş yüz kavvasa ilaveten talep olunacak kavvasların ulûfelerinin toplanan kavvas akçesinden verilmesi ve ne kadar para kaldığının bildirilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Yemen Seferi'ychün her yigirmi hânedan bir nefer kavvâs alınmağla cümle bin beş yüz nefer kavvâs cem' olunmak fermân olunmağın Mustafâ Paşa *dâmet ma'âlihi* Şâm'da iken beş yüz mikdârı tedârük olunup bile gidüp bin neferün akçası tedârük olunup; "Mısır'da âdem mümkün ise cem' olunur; değil ise irsâl oluna." diyüp hâliyâ cem' olunan mâl küllî meblağ olup bin kavvâsa bu kadar mâl sarfolunmayup kifâyet mikdârı mı gönderilür, yohsa cümle mi irsâl olunur?" diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; eger dahı kavvâs mühimm olup müşârun-ileyh vezîrüm cânibinden talep olunursa tedârük olunan kavvâs zikrolunan akçadan ulûfelerin ve sâyir levâzim viresin ve ne mikdâr akça cem' olunup kavvâsa ne denlü virilüp mâ'adâsı ne kadar kaldüğün yazup tafsîli ile bildüresin.

1751

Yazıldı.

Alî Çavuş ile kethudâ beğе gönderildi. Fî 15 Muharrem, sene: 976

Çorlı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı ekre[m], müşîr-i efham *ilâ-âhırîhî* Vezîr-i A'zamum Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûn*un nefsi Bergos'da binâ olunan imâreti mühimmi için bennâ lâzim olmağın taht-ı kazândan vâfir ü müstevfî bennâ ihrâc idüp mahall-i mezbûra gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp müşârun-ileyhün vâkı' olan binâsıyçün taht-ı kazândan vâfir ü müstevfî bennâ ihrâc idüp âlât ü esbâbları ile mahall-i mezbûreye gönderesin ki, varup hıdmetde bulunalar ve sâyir lâzim olan kereste ve gayri husûslarda dahı gereğî gibi mu'âvenet ü muzâhere[t] eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin.

Yazıldı.

Hi.

Bir sûreti, Silivri kâdîsına.

Yazıldı.

Hi.

Bir sûreti, Rodoscuk kâdîsına.

Yazıldı.

1752

Karaman beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî 19 Muharrem, sene: 976

Silifke'de Meleş Arapları ve harâmilerin ortaya çıkarak ahalinin mal ve eşyalarına tecavüz ettikleri bildirildiğinden Şam Muhafızı Murat Paşa'nın kendilerine icâzet verdiği İçel sancağı sipahilerinin Silifke muhafazasında istihdam edilmeleri.

Hükümden geçüp müsveddesi yoktur.

İçil sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'îl-kirâm Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd *dâme ikbâlühü* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "İçil sancağına tâbî' Silifke kâdîsı kendüye mektûb gönderüp; "Ba'zı nevâhî vü kurâda Meleş Arabı çıkup müslimânların terekelerine ve esbâblarına el uzadup ve ba'zı yerlerde ve billerde harâmî zâhir olup re'âyâ ıztırâbdadır." diyü i'lâm idüp livâ-i mezbûrun ol cânibde olan sipâhîlerinün yararlarından nicesi alaybeğileri ile hacc-ı şerîf muhâfazasına gönderilmişdür. Mâ'adâ sipâhîleri ekseri piyâde vü bî-silâh ve ziyâde fakîru'l-hâl ve vech-i ma'âşlarında muzâyaka ve bu cânib kaht üzre olup hıdmete dahı kâdirler olmayup ve muhâfazaya sâyir sancak sipâhîleri kifâyet idüp ve anların dahı yararlarından birezi alıkonulup ve fakîrlere Yave-oğlı (?) dimekle ma'rûf za'îm serdâr ta'yîn olunup varup livâ-i mezbûrda münâsib olan yerde oturup muhâfazada olmak üzre icâzet virilüp ve hacc-ı şerîf geldükden sonra mâ'adâsına dahı ihtiyâc kalmaz."

diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi müşârun-ileyh Murâd *dâme ikbâlühû* gönderdüğü İçil sipâhîlerin sana emrolunan muhâfaza hıdmeti[n]e istihdâm eylesin.

Yazıldı.

1753

İbrâhîm nâm dânişmende virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 976

Kavala kapudânına hüküm ki:

Kavala'da küreğe konulan Kastamonulu Fethullah oğlu Kılıç'ın Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.

Kastamoni sancağından Fethullâh oğlu Kılıç nâm kimesne Kavala'da kürekde imiş.
Buyurdum ki:

Mezbûrî yarar âdemünle Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Ammâ; yolda gaybet itdürilmekten ziyâde hazer idesin.

Yazıldı.

1754

Kethudâsı Husrev'e virildi. Fî 21 Muharrem, sene: 976

Ohri beğine hüküm ki:

Ohri sancağının Raka nahiyesinde suç işleyen hırsız ve harâmilerin serbest tımarlara kaçtıkları, taleb olunduklarında sahiplerinin bunları elevermediği bildirildiğinden, ehl-i fesâdın her nerede olurlarsa olsunlar yakalanıp haklarından gelinmesi; ehl-i fesâdı elevermeyen erbâb-ı tımarın isimlerinin bildirilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Kazâ-i mezbûra tâbî' Raka nâhiyesinde hırsız u harâmî kesret üzre olup fesâd ü şenâ'at eyledüklerinde kaçup serbest tîmârlara varup sığınup taleb olundukda; "Karyelerimiz serbestdür; sancakbeği tarafından dahlolunmaz." diyü ehl-i fesâdı elevirmeyüp akçaların almağıla günden güne fesâd ü şenâ'atleri ziyâde olup haklarından gelinmediğin ve; "Zikrolunan ehl-i fesâd sâyir kazâlarda nice müslimânların evin basup sâhiblerin katleyledi." diyü nâhiye-i mezbûre ahâlîsi* haber virdüklerin" bildürmüşsin. İmdi; "serbest" dimeyüp her kande ehl-i fesâd olursa toprak kâdîsı ma'rifeti[y]le tutulup elegetürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup göresin; arzolunduğu gibi olup anun gibi ehl-i fesâd kaçup serbest karyelere varup sığınursa sâhiblerine te'allül ü nizâ' itdürmeyüp mecâl virmeyüp ehl-i fesâdı tutup şer'le haklarından gelesin. Şöyle ki; ol serbest karyeler sâhibleri anun gibi kaçup karyelerine [sığınan] ehl-i fesâdı elevirmeyüp mu'în ü zahîr olup akçaların alup ol vechile te'allül ü nizâ' iderler ise isimleriyle yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeye[sin] ki, dirlikleri âhara virile. Ammâ; bu bahâne ile mücerred ahz ü celb için serbest tîmârlara dahlidüp mücrimi hârice iletüp; "Bedel-i siyâset." diyü akçaları alınmakdan hazer idüp mücrime günâh sâdır olduğu mahalde sâhib-i arz ma'rifeti ile fesâd ü şenâ'ati sâbit olup huccet virildükden sonra şer'le lâzim geleni icrâ idüp hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye hımâyet* itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 19 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Kâtib Hamza Çelebî'ye virildi. Fî 21 Muharrem, sene: 976

Şâm Tîmârları defterdârına hüküm ki:

1755

Aclun'da mirlivâ hâssı olan bir timarı, harab olduğu için beylerin kabul etmemesi üzerine ifraz ederek Mahmud isimli mâzul bir sipahiye tevcih edip o feragat etmeden peşpeşe iki kişiye daha tevcih eden Şam timarları defterdarının kanuna aykırı olan bu işlemi yapmasının sebebini bildirmesi ve bir daha kanuna aykırı iş yapmaması.

"Aclûn sancağında altı bin akça tîmâr mîr-livâ hâssı olup harâb olmağla beğler kabûl itmeyüp ifrâz olmuşdur." diyü tîmârdan ma'zûl Mahmûd'a bir akça ziyâde ile tevcih idüp tezkire virüp henüz berât itmeyüp ve içine ferâgat işâret olunmadın bir aydan sonra Alî nâm kimesneye tevcih olunup anun tahvîlinden Mustafâ'ya, andan Kurd nâm kimesneye virilüp cümleden tezkirelerin bir yirden Südde-i Sa'âdetüm'e göndermişsin. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Bir sipâhiye bir tîmâr tevcih olunup tezkire virilüp Atebe-i Ulyâm'a tezkiresi gelüp berâtları görilüp sahîh sipâhi idüğü tamâm ma'lûm olup istihkâkı olduktan sonra berât-ı hümâyûnum virilüp ba'dehû ihtiyârıyla âhar tîmâra tâlib olursa berâtı içine işâret olunup anda olan icmâle dahı kaydolunup âhara tevcih olunur; kânûn-ı kadîm budur. Defterdâr olanların bu husûs ma'lûmlarıdır. Bunlardan tezkiresi evvel virilen kimesne berât itmedin [ve] içine işâret olunmadın akabince birine tevcih etmek hılâf-ı kânûndur. Bu makûle kânûna muhâlif vaz'a irtikâb itmeğe sebeb nedür? Kânûna muhâlif ve emre mugâyir iş idenler mu'âteb olurlar. Zikrolunan kimesnelere bu mertebe birbiri akabince tezkire virilmek münâsib değildir. Bu bâbda cevâbun nedür; yazup bildüresin ve min-ba'd hılâf-ı kânûn ve mugâyir-i emr iş olmakdan hazer idesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Ivaz'a virildi Fî 17 Safer, sene: 976

1756

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Şehrizol'un bazı kalelerinde mevcut olduğu bildirilen fazla neferlerin uygun bir şekilde ihraç edilmesi ve ne kadar nefer ihraç edildiğinin bildirilmesi.

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Bağdâd Beğlerbeğisi İskender dâme ikbâlühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Şeh[ri]zol'a mûte'allik ba'zı kılâ'da zevâyid nefer vardır." diyü bildürmeğın yoklanup ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı hükûmetünde olan kılâ' yoklanup anun gibi zevâyid nefer var ise vech ü münâsib gördüğün üzre ihrâc eyleyüp ve ne mikdâr nefer ihrâc itdüğün yazup bildüresin.

Ulyanoğlu vilâyetine yapılan kalelere konulan neferât ve tayin edilen ulûfelerinin miktarı ile fetholunan yerin mahsulünün ve neferâtın mevâciblerinin defter edilerek arzedilmesi; eski kalelerinden ihraç edilip fetholunan kalelere konulan neferâtın mevâciblerinin eskiden aldıkları yerden verilmesi ve kalelerdeki fazla neferâtın yapılan kalelere ve ihtiyaç duyulan diğer yerlere gönderilmeleri.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ulyân-oğlu vilâyetinde binâ olunan kılâ'a konulan kul u hisâr-eri ve sâyir neferâtın mevâcibleri ne mahalden virileceği mukaddemâ arzolunup cevâbı gelmemişle hâlâ tekrâr arzolunup zikrolunan neferâtta zevâyid vardır; lâkin yazıldıkları zamânda lâzım idi ve Bağdâd ve Şehrizol'a müte'allik ba'zı kılâ'da zevâyid nefer vardır; yoklanup ihrâc olunması münâsibdür." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, binâ olunan kılâ'un her birinde kul ağası ve dizdâr u azeb ağası ve neferâtın ne mikdâr âdem yazılup ve ne mikdâr ulûfe ta'yîn olunup ve mukarrerleri ne mikdâr olduğın ve fetholunan vilâyetün eger Akâretayn İskeleyi ve eger sâyir hâs ta'yîn olunan yirlerün mahsûlî nedür; neye mütehammil olduğın aslı ve hakîkatî ile ma'lûm idinüp ve yeniden yazılan neferâtın dahı mevâciblerini defter idüp mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm'e arzyleyesin ve neferât-ı mezbûrdan ba'zı sâbıkâ kılâ'dan ihrâc olunup hâlâ fetholunan kılâ'a vaz' olunmuş; anun gibilerün mevâciblerin kadîmden virilügelen yirden virdüresin ve zevâyid nefer var ise ihrâc idüp Ulyân-oğlu vilâyetinde binâ olunan kal'alardan lâzım olanlarına ta'yîn eyleyüp ve Bağdâd[d]a olan kılâ'ı yoklayup eger kadîm ve eger hâdisdür; zevâyid nefer câyiz değildir; vech ü münâsib gördüğün üzre ihrâc eyleyesin. Bu bâbda Şehrizol beğlerbeğisine dahı emr-i şerîfüm gönderilmişdür ve; "Lahsâ beğlerbeğisi dahı sana mektûb gönderüp; "geçen senede emr ile kendüye ta'yîn olunan Bağdâd ve Şehrizol kullarını ve yeniçerilerini ve elli nefer topcı" taleb eyleyüp lâkin; "Bağdâd kulları ancak mâl-ı mîrî tahsiline ve Bağdâd muhâfazasına kifâyet ider." diyü; "gönderilmesi münâsib olmaduğın" bildürmüşsin. İmdi; mukaddemâ hükm-i şerîf gönderilüp Bağdâd kullarından iki yüz nefer Basra muhâfazasına ve Basra kullarından iki yüz nefer Lahsâ'ya gitmek emrüm olup ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. Ol emr-i şerîfüm muktezâsıyla amel idüp ve taleb olunan elli nefer topcının dahı yigirmi neferin irsâl eyleyesin. Anun gibi Bağdâd'da topcı lâzım olursa Dergâh-ı Mu'allâm topcılarından irsâl oluna.

[Yev]mü's-Sebt, fî 21 Muharrem, sene: 976

Yukarı Cânib'den gönderilen doğanların havaların sıcak olması nedeniyle alıkonulduğunun ve doğancı lâzım olduğunun bildirilmesi üzerine Laçin adlı doğancı ile yarar doğancılarının gönderildiği; doğanlar tülenip mevsimi geldiğinde Südde-i Saâdet'e gönderilmesi ve daha sonra gelecek doğanların da yarar doğancılara verilerek gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 22 Muharrem, sene: 976

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp Yukarı Cânib'den gönderilen toğanlar hevâlar ıssı olmağla alıkonulup ve yarar toğancı lâzım olup mukaddemâ bu hıdmet için gelen Laçin yarar toğancılar ile vardukda arzyledüğün üzre ol hıdmet için kifâyet mikdârı toğancılar ile mezbûr L[a]çin irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan toğanlar tûlekden çıkup mevsimi geldükde mezbûr ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve; "Ba'zı gelecek toğanlar dahı vardır." diyü i'lâm itmişsin. Şöyle ki; mevsimiyle gelüp irişe, anları dahı irsâl eylesin. Zamânıyla gelüp irişmez ise mevsimi gelince yarar toğancılara virüp levâzimin tedârük idüp zamânı geldükde gönderesin.

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 22 Muharrem, sene: 976

1759

Amâsiyye Beği Velî Beğ'e hüküm ki:

Hırsız ve harâmilerin ele geçirilmesinde ve diğer gerekli durumlarda yakın yerlerdeki sancakbeyleri, alaybeyleri, züamâ, erbâb-ı timar, çeribaşı vs. tarafından Amasya Sancağı beyine gereken yardımın yapılması.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "hırsız u harâmîyi elegetürmede ve sâyir muzâyaka mahallinde mu'âvenet olunmasın" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Anun gibi hırsız u harâmî elegetürmekde ve gayri muzâyaka mahallinde eger sancağuna karîb olan sancakbeğleridür ve eger alaybeğleri ve zü'amâ vü çeribaşılar ve erbâb-ı tîmâr ve hısâr-erleridür; mu'âvenet lâzım geldükde te'allül itmeyüp sana yitişüp mu'âvenet eyleyeler.

1760

Debri kazasında yaptırılan kaleye etrafta bulunan kalelerden görevlendirilen hisar-erlerinin isimlerinin yazılı olduğu defterin gönderildiği; defterde ismi geçen hisar-erlerinin toplatılıp yeni yaptırılan kalede istihdam edilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 22 Muharrem, sene: 976

Ohri Beği Osmân Beğ'e hüküm ki:

Debri kazâsında müceddeden binâ olunan kal'aya etrâfında olan kılâ'dan ihrâc olunan hısâr-erlerinün ale'l-esâmî defteri alınıp mühürlenüp irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Ol defter mücebince kılâ'-ı mezbûreden ta'yîn olunan hısâr-erlerini ihrâc idüp kal'a-i mezbûreye ta'yîn eyleyüp istihdâm eylesin; kimesneye hılâf-ı emr te'allül ü nizâ' itdürmesin.

Yazıldı.

Bölükbaşı Hüseyin'e virildi. Fî 22 Muharrem, sene: 976

1761

Midilli Kalesi sâbık Topçubaşısı Sinan'ın hisar dahilindeki mirî top kundağını levent reislerinden Muslihiddin'e sattığı iddiasının teftiş edilip olayın aslının ortaya çıkartılması.

Midillü beğine, kâdîsına hüküm ki:

Bundan evvel Kal'a-i Midillü'de Topcibaşı olan Sinân dâhıl-i hısârda olan mîrî top kundağın levent re'îslerinden Muslihuddîn nâm re'îse bey' idüp hâliyâ Topcibaşı olan Hâcî, Sinân'dan taleb itdükde inkâr idüp; "Sancakbeği Şücâ' dâme izzühû taleb idüp ma'rifet-i kâdî ile kal'a kethudâsı ile Bölükbaşı Hâcî Memî alup gidüp virmişler." diyü cevâb virüp kethudâdan sü'âl olundukda; "Benüm haberüm yokdur; sancakbeği virmişdür." diyü kelimât itdükleri müseccel idüğine sûret-i sicill ibrâz olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı onat vechile teftiş idüp göresiz; zikrolunan mîrî top kundağın mezbûr levent re'îsine virenler kim idüğü zâhir olursa vukû'ı üzre yazup arzeyelesiz.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 22 Muharrem, sene: 976

1762

Aksaray nâibi ile Koçhisar nâiblerinin yerli halktan oldukları, suçluları koruyup kolladıkları ve rüşvet alarak salıverdikleri; Aksaray nâibinin görevden uzaklaştırılması için daha önce de emirler geldiği halde yine nâiblik yaptığı bildirildiğinden, Aksaray nâibinin görevden alınması, diğer nâiblere ise ehl-i fesâda yardımcı olmamaları ve kanunsuz iş yapmamaları hususunda sıkıca tenbihte bulunulması ve kanunsuz iş yapanların niyâbetten alınmaları için isimlerinin bildirilmesi.

Aksarây beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Nefs-i Aksarây ve kasaba-i Koçhisâr ve nâhiye-i mezbûr nâyibleri cümlesi yirlü olup il üzerinde gezüp voyvodalarumuz ehl-i fesâd

elegetürdükde hırsuz u harâm-zâde ile bir olup şer'le lâzım geleni icrâ eylemedüklerinden gayri mu'âvenet olup akçaların alup halâs iderler. Nice kimesne hakk-ı şer'isi kalup te'addîlerinün nihâyeti yokdur ve Aksarây Nâyibi olan Muslihuddîn nâm kimesnenün hakkında defe'âtle emr-i şerîf gelüp ref'ı fermân olunmuşdur. Bu def'a dahı bunlar ref' olunması lâzım olmuşdur." diyü bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr Aksarây Nâyibi Muslihuddîn mukaddemâ emr ile niyâbetden ref' olunmuş iken bilâ-emr yine niyâbet iderse emr-i şerîfüm muktezâsınca niyâbetden ref' idesin ve gayri nâyiblere tenbîh ü te'kîd idesin ki, min-ba'd şer'-ı kavîme muhâlif te'addî eylemeyüp ve ehl-i fesâda mu'în olmayalar; memnû' olmazlarsa yazup bildüresin ki, niyâbetden ref' olunalar.

[Yev]mü'l-Ahad, 22 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

1763

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır beylerbeyinin, Menûfiyye'de Şeyhü'l-Arab olan Bağdâdî oğlu Atıyye'yi, reâyaya zulmettiği için görevden alarak yerine yine Bağdâdî oğullarından Allân'ı nasbettiğine dair gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin bundan sonra da, Hazine'ye ve memlekete faydalı gördüğü şekilde hareket etmesi.

Mektûb gönderüp; "Menûfiyye'de Şeyhu'l-Arab olan Bağdâdî-oğlu Atıyye husûsın ve re'âyâya zulm ü te'addîsi olduğın" bildürüp; "yirine yine Bağdâdî-oğullarından Allân nâm kimesne nasbolunduğın" i'lâm itmişsin; dahı her ne dimiş isen ale't-tafsîl ma'lûm olup ılm-i şerîfüm muhît u şâmil olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd vech ü münâsib görüldüğü üzre memlekete ve Beytü'l-mâl'e enfa' olanıla amel olunup ol cânibe müte'allik olan ahvâli ale't-tevâlî i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

Yazıldı.

1764

Akkirman beği kethudâsına virildi. Fî 7 Safer, sene: 976

Silistre ve Akkirman beğlerine hüküm ki:

Turlu suyundan ve eskiden beri kullanılmayan iskelelerden bezirgânların ve diğer şahısların geçişlerine izin verilmemesi.

Ba'zı bâzergânlar Turlu suyundan ve kadîmden taht-ı hükûmetinüzde işleyügelmeyüp geçilügelmeyen iskelelerden geçmek men' olunmuşken memnû' olmadukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Min-ba'd Turlu suyundan ve sâyir geçilügelmeyen iskelelerden bâzergânları ve gayriyi geçürmeyüp o makûle mevâzı'ı muhkem bend ü sedd idüp emrûme muhâlif kimesneye iş

itdürmeysesiz. Bu husûsa mukayyed olup bâb-ı ihtimâmda dakîka fevteylemeyesiz.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 9 Safer, sene: 976

1765

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya

Hacıların durumu ve Arap şeyhlerinden bazılarına hilat ve istimâlet verildiği hakkında Murad Paşa tarafından gönderilen mektubun alındığı; paşanın hacıların ihtiyaçlarını tedarik edip durumları hakkında bilgi ulaştırmaya devam etmesi.

hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "hacc-ı şerîfe ve huccâca müte'allik olan ahvâli" i'lâm idüp ve; "A'râbdan ba'zına hıl'at ü istimâlet virüp ihtimâm eyledüğün" bildürmüşsin; ma'kûl eylemişsin. Dahı her ne dimiş isen alâ-vechi't-tafsîl ma'lûmum olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba'd huccâc-ı zevi'l-ibtihâcun zahîresi husûsı ve gayri umûrda vech ü münâsib görüldüğü üzre tedârük idüp ol cânibe müte'allik olan ahvâli i'lâm eylemekden hâlî olmayasın.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 22 Muharrem, sene: 976

1766

Şâm muhâfazasında olan Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Şam'da mahbus bulunan Nasrullah'ın eceliyle öldüğü izlenimi uyandıracak bir şekilde ortadan kaldırılması.

Anda mahbûs olup arzitedüğün Nasrullâh nâm Arab'un ahsen vechile izâlesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrun izâlesi şerbet ile mi olur, bi'l-cümle eceliyle ölmek hâletin işrâb idüp vech ü münâsib görüldüğü üzre nâ-bûd idüp ba'dehû vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 22 Muharrem, sene: 976

1767

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Dadyan Melik oğlu Görgi Melik'in sancağına gönderildiği ve Göril Melik'in Südde-i Saâdet'e gelmek istediğine dair Erzurum beylerbeyinin gönderdiği mektubun alındığı; Göril Melik'e izin verildiği, geliş-gidişine kimsenin engel olmaması ve gerekli kolaylığın gösterilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Dadyan Melik oğlu Görgi Melik'i sancağına ulaştırmak için emr-i şerîfüm üzre münâsib olan beğler koşulup gönderildiğün ve Göril Melik

Südde-i Sa'âdetüm'e rû-mâl* itmek niyyeti[n]de olduğın" bildürmişsin. İmdi; Dergâh-ı Ma'delet-penâhum'a tevecüh idenler hakkında Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum meftûhdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr Göril* Melik Dergâh-ı Mu'allâm'a gelmek isterse gele gide; kimesne mâni' olmaya.

Yazıldı.

Tercemân Mahmûd'a virildi. 23 M.

1768

Osmanlı ülkesinde ölen Leh tüccarlarının veya hizmetkârlarının muhallefâtına Beytûlmalciler tarafından müdahale edilmeyip muhallefâtın eksiksiz olarak tesbit edilerek sicil sûretleri ile kervanbaşlarına teslim edilmesi; kendi aralarındaki kavgalarının da aynı şekilde kervanbaşı tarafından yatıştırılıp subaşı vs. tarafından müdahale edilmemesi ve ahidnâmeğe aykırı iş yapılmaması.

Memâlik-i Mahrûse'de vâkı' olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Leyh kralının Südde-i Sa'âdetüm'de olan ilçisi Dergâh-ı Mu'allâm'a arz-ı hâl idüp; "vilâyet-i Leyh bâzergânlarından veyâ hizmetkârlarından birisi Memâlik-i Mahrûsem'de mürdoldukda ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir beytû'l-mâlciler muhallefâtına dahlidüp te'addî itdüklerin" bildürüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum taleb eylemeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi vilâyet-i mezbûre bâzergânlarından veyâ hizmetkârlarından birisi Memâlik-i Mahrûsem'de mürdoldukda beytû'l-mâlciler ana dahl ü ta'arruz itmeyüp nukûd u esbâbından her ne vâkı' olursa yazılıp sicill olunup sûret-i sicilleri ile kârbânbaşlarına bî-kusûr teslîm olunup ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesiz ve mâbeynlerinde birbiriyle gavgâları vâkı' oldukda dahı sübaşılar âdemi tecâvüz itmeyüp kârbânbaşları mâbeynlerin ıslâh idüp hâricden kimesneyi dahlitdirmeyesiz.

Hi.

Bu sûretde aynı ile beş hükm-i şerîf yazılmışdur.

1769

Osmanlı ülkesine gelen Leh tüccarlarından, eskiden beri alınagelenden fazla gümrük alınmaması, atlarına müdahale edilmemesi ve gümrüklerini ödedikten sonra tekrar gümrük talep edilmemesi.

Yazıldı.

Tercemân Mahmûd'a virildi. 23 M.

Memâlik-i Mahrûse'de vâkı' olan beğlere ve kâdîlara ve ümenâyâ hüküm ki:

Hâliyâ Leyh kralının Südde-i Sa'âdetüm'de olan ilçisi Dergâh-ı Mu'allâm'a arz-ı hâl idüp; "vilâyet-i mezbûre bâzergânlarından taht-ı hükûmetinüz[e] ticârete gelenlerden kadîmü'l-eyyâmdan alınugelenden ziyâde gümrük taleb olunup ve bir def'a alındukdan sonra tekrâr gümrük alınup te'addî itdüklerin ve atlarına ulakdan ve yeniçeri tâyifesinden ve gayriden dahl ü tecâvüz olunduğın" bildürüp ol bâbda hüküm-i şerîfüm taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi vilâyet-i Leyh bâzergânlarından taht-ı hükûmetinüze ticârete gelenlerden âdet ü kânûn üzre metâ'larına göre gümrüklerin edâ itdüklerinden sonra bir akça ve bir habbe ziyâde gümrüklerin aldurmayup ve bir def'a edâ itdüklerinden sonra olıgelene muhâlif tekrâr gümrük taleb itdürmeyesiz ve bindükleri bârgîrlerine eger yeniçeri tâyifesinden ve eger sipâhî ve gayriden ve ulakdan ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir bir ferdi dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz.

Hi.

Bu sûretde aynı ile beş hüküm dahı yazılmışdur.

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî 23 Safer, sene: 976

1770

Eski Saray'da baltacılık hizmetinde istihdam edilen otuz nefer oğlanın sayısı on beşe düşünceye kadar yeni oğlan verilmemesi; on beşe düştüğünde yerlerine tekrar on beş nefer oğlan verilmesi.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Bundan akdem Eski Sarây'da istihdâm içün otuz nefer oğlan alınup baltacılık hıdmetinde olmak üzre ta'yîn olunmuşlar idi. İmdi; zikrolan oğlanlar on beş nefere inince min-ba'd oğlan virilme[me]sin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre on beş nefere inince dahı oğlan virmeyüp on beş nefere indükden sonra ber-karâr-ı sâbık on beş nefer istihdâm olunup on beş eksildükce yirine oğlan virüp on beşden ziyâde oğlan virmeyesin.

1771

Filibe'de Derviş adlı harâminin yoldaşlarından olup hâlen firarda bulunan ve fukaraya zulmedip sürekli fesad çıkardıkları bildirilen Rüstem adlı sipahi ile on beş levendin takip edilerek veya kefillerine buldurularak yakalanıp teftiş olunmaları ve suçu sâbit olanların hapsedilip neticenin arzedilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren âdemisi Mehmed'e virildi. 22 Muharrem, sene: 976

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Filibelü Za'îm Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "sâbıkâ emirle kefil (?) olunan Dervîş nâm harâmînün yoldaşlarından ol zamânda gaybet iden Rüstem nâm sipâhî hâlâ on beş nefer mikdârı levend ile ol diyârda dâyim fesâd ü şenâ'at üzre [olup] fukarâ mezbûrlarun şerlerinden muztaribü'l-hâl oldukların" i'lâm itmişsin. İmdi; arzitdüğün üzre mezbûrlarun elegetürilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm dikkat ü ihtimâm ile mukayyed olup mezbûr harâmîyi ve yoldaşların eger hufyeten yataklandırma ile midür ve eger küfelâsına ve gayri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurmağla mı ve'l-hâsıl her ne tarîk ile mümkün ise elegetürüp toprak kâdîsı ma'rifeti ile ahvâlin şer'le görüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanların habsidüp vukû'ı üzre Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyelesin ki, sonra ol bâbda emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel oluna ve mezbûr harâmîyi ve yoldaşların yataklandırduğünde elegetürmekde mu'âvenet için lâzım olursa anda olan zü'amâ vü sipâhîlerden kifâyet mikdârı kimesnelerle haberleşüp ittifâk idüp anlarla ma'an varup elegetürmekde mezbûrlar dahı tamâm sa'y ü ikdâm ve dikkat ü ihtimâm idüp bu bâbda ihmâlden gâyet hazer ideler.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 23 Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

1772

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Acem diyarından Diyarbakır ve Van'a gelen bezîrgânlardan alınan bac ve gümrüğün yalnız mirî tarafından alınıp Ekrâd beyleri tarafından alınmaması.

Diyâr-ı Acem'den gelüp beğlerbeğiliğüne uğrayanlardan Ekrâd beğleri; "Sancağımuza konarlar." diyü bâc u gümrük aldıkları istimâ' olunup imdi; bâc u gümrük mîrîden gayri yirde alınmayup mîrî için Âmid'de alınmak emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba'd Ekrâd beğlerine tenbîh ü i'lâm eyleyesin ki, ol cânibden gelen bâzergânlardan "bâc u gümrük" diyü nesne almayup mahall-i me'mûrda mîrî için alına. Husûs-ı mezbûr mühimdür; bu bâbda mukayyed olup kimesneye emr-i şerîfe muhâlif iş itdirmeyesin.

Yazıldı.

Bir sûreti dahı, Van beğlerbeğisine.

1773

Lahsa beylerbeyi tarafından talep edilen yeniçerilerin yeniden yazılmak sûretiyle tedarikinin uygun olmadığı; bunun yerine Bağdad'daki fazla neferlerden bir kısmı ile yirmi adet topçunun Lahsa'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 26 Muharrem, sene: 976

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Lahsâ beğlerbeğisinden sana mektûb gelüp; "sene-i sâbıkada kendü arzı mücebince emrile Bağdâd'dan iki yüz ve Şehrizol'dan iki yüz yeniçeri ve Bağdâd'dan elli nefer topcı ve barut u yarak" taleb idüp Bağdâd'un kulu ve yeniçerisi dâyimâ mîrî hizmetden hâlî olmayup eger memleket ü mâl zabtıdır; anlar ile müyesserdür. Bağdâd'un topçıları bu def'a vâkı' olan seferde nice zahmet çekmişlerdür. Lahsâ'nun askeri kendüye kifâyet ider; çokluk a'dâ yokdur. Bundan anda asker gönderildiği takdîrce anda varınca bir işe dahı yaramaz olup ekseri helâk olurmuş. Geçen yıl Vâsit Beği ve Kul Ağası Haydar ile gönderilen kullarun ekseri helâk ve bâkîsi envâ'-ı adâlet ile tutsalar Lahsâ'da fitne vü fesâddan gam çekecek yir yokdur; bu diyârun askeri ancak bunda istihdâma kifâyet ider. Asker gönderilmek lâzım gelürse ba'zı zâyid yirden ihrâc olunup veyâhûd yeniden âdem yazmak evlâdur." diyü bildürmüşsin. İmdi; ol cânibde vâkı' olan hizmet bir çeltük biçildiği zamân ve bir dahı hurma irişdüğü evândur. Yeniden âdem yazmak aslâ câyiz değildir. Ma'a-hâzâ mukaddemâ hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Vech ü münâsib görüldüğü üzre zâyid olan neferâtdan ba'zı ihrâc olunup ve talep olunan elli nefer topcıdan yigirmi neferi irsâl oluna." diyü emrüm olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, yeniden âdem yazmayup emr-i sâbık mücebince yigirmi nefer topcı ihrâc idüp gönderesin.

Yazıldı.

Arz getüren âdemisi Mustafâ'ya virildi. Fî 26 Muharrem, sene: 976

1774

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Filibe'de yakalanan hırsız ve harâmilerin siyaset olunması.

Mektûb gönderüp; "Kassâb-oğlu Toklı dimekle ma'rûf ve Çerci dimekle meşhûr levend hırsız u harâmîler olup nice fesâdları sicill olunup vilâyet halkı; "Eyü kimesneler değillerdür." diyü şekvâ idüp defe'âtle töhmetleri zâhir olmağın Arslan ve Mahmûd nâm yoldaşlarıyla elegetirilüp [ ] lâzım olduğın" bildürmeğın kâdî-askerlerüm Pâye-i Serîrüm'e arzitmeğın mezkûrlara siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrlara siyâset eyleyüp emrüm yirine varduğın yazup bildüresin.

1775

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 24 Muharrem, sene: 976

Leh elçisi ile birlikte Lehistan'a gönderilen Hasan Çavuş'un yanına Boğdan'da, Türkçe ve Lehçe bilen yeteri miktarda adam verilmesi.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Hasan Çavuş Dergâh-ı Mu'allâm'a gelen Leyh ilçisine koşulup ol cânibe irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mûmâ-ileyhe Türkî ve Leyh dillerin bilür kifâyet mikdârı âdemlerinüzle bile koşup gönderesiz ki, varup emrüm üzre edâ-i hıdmet idüp girü mûmâ-ileyh ile bile gelüp gide.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş nâm kimesneye virildi. Fî 28 M., sene: 976

1776

İskenderiyye kâdîsına hüküm ki:

Tamiri istenen İskenderiye'nin Rec köyü yakınındaki kalenin deniz kenarında mı yoksa karada mı olduğunun ve tamirinin kaç akçeye mal olacağının bildirilmesi.

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem İskenderiyye sancağında Rec nâm karyede hısâr yapılması fermân olunmağın hâlâ kireç ü taş ve sâyir kereste görölüp otuz-kırk bin akça harcolunup hâlâ te'hîr olunmağla alınan kereste telef olmak mukarrer olup ve İskenderiyye mukâta'âtı (——) üç yıla sekiz yüz bin akçaya olup eger kal'a ta'mîr olursa tahvîl âhırından üç yıla varınca İskenderiyye sâkinlerinden Dervîş nâm kimesne on kerre yüz bin akçaya kabûl idüp ve bundan gayri ısyân üzre olan karyelerün hakkından gelinmesin âsân olur." diyü bildürdügün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ta'mîri lâzım olan kal'a leb-i deryâda mıdur ve deryâ kenârında olduğı takdîrce ziyâde istihkâm üzre olmakdur; bi'l-cümle eger leb-i deryâdadur ve eger karadadır; [kaç] akça ile* itmâma irişmek mümkün olursa ehl-i* vukûf muhamminlere tahmîn i[t]dü[r]üp vukû'ı üzre mufassal ü meşrûh arzidesin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 26 Muharrem, sene: 976

1777

Cezâyir Seferi'nde olup mevâcibleri verilen Dergâh-ı Muallâ topucularının miktarı ve isimlerinin defter edilip gönderilmesi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Bu def'a; "Cezâyir Seferi'nde olan Dergâh-ı Mu'allâm topucılarına sefer-i mezbûrda

sene: 975 Muharrem ve Safer ve Rebî'ü'l-evvel ayları mevâcibi yetmiş bin beş yüz kırk, sene-i mezbûre Rebî'ü'l-âhır ve Cumâdeyn mevâcibleri için [altmış] yedi bin tokuz yüz seksen dört akça –ki, cem'an yüz otuz sekiz bin beş yüz yigirmi dört akça olur– virildi." diyü ellerine mühürlü temessük virmişsin. Ammâ; kaç nefer topcı olduğu ale'l-esâmî beyân olunmamış.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, anun gibi Dergâh-ı Mu'allâm topcılarından bu def'a Cezâyir Seferi'ne olup zikrolunan mevâcibleri virilen neferât cümle kaç neferdür; ale'l-esâmî defter idüp mühürleyüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

Yazıldı.

1778

Mahrûse-i İstanbul'dan vilâyet-i Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkı'

Lehistan'a tâbi Ruslardan Osmanlı ülkesinde esir olarak bulunanların, müslüman olanlarının serbest bırakılması müslüman olmayanların ise ahidnâme gereğince Leh elçisine teslim edilmesi.

olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Leyh kralının Südde-i Sa'âdetüm'de olan ilçisi Dergâh-ı Mu'allâm'a arz-ı hâl idüp; "kendüye icâzet-i hümayûnum virilüp Leyh'e tâbi' olan Rus esîrlerin bulduklarında ahid-nâme-i hümayûnum mücebince kendülere teslim olunmak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi taht-ı kazânuzda bulunup taleb eyledükleri esîrleri onat vechile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz: Şöyle ki; Leyh ve Leyh'e tâbi' olan Rus tâyifesinden oldukları zâhir ola, ol makûle esîrlerün müslimân olanları itlâk olup henüz küfri üzere olanları ahid-nâme mücebince mezkûr ilçiyeye teslim olunup ol bâbda kimesneye bî-vech te'allül ü nizâ' itdürmeyesiz.

Yazıldı.

Âdemisi Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 28 M., sene: 976

1779

İskenderiyye beğine hüküm ki:

İskenderiye'nin isyan eden Bedroşte ve Rec köyü ahalisinin elebaşlarının yakalanarak haklarından gelinmesi, ancak ailelerine ve mallarına dokunulmaması.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "İskenderiyye sancağına tâbi' Bedroşte ve Rec nâm karye halkı ısyân üzere olup fesâdları hadden ziyâde olduğın" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' karye-i mezbûre halkı ısyân u tuğyân üzere oldukları sahîh ise hüsn-i tedârük ile baş baş müfsidlerin elegetürüp haklarından gelesin. Ammâ; ehl ü ıyâllerin esîr eylemeyüp ve emvâl ü esbâbların gâret eylemekden hazer idüp bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahlolunmakdan ziyâde ihtirâz üzere olasın.

1780

Yazıldı.

Kapucı Sefer'e virildi. Fî 24 Muharrem, sene: 976

Limni'de Belokasrı Hisarı hisar-erenlerinden Mustafa'nın ehl-i fesâd olduğu bildirilen oğlu Ali'nin teftiş edilip suçu sâbit olursa babasından istenerek kadunaya vurulması; eğer oğlunu teslim etmezse babasının ilişkisinin kesilip kaleden çıkarılması.

Midillü beğine hüküm ki:

Limni dizdârı mektûb gönderüp; "cezîre-i Limni'de vâkı' olan Belokasrı Hisârı erenlerinden Mustafâ nâm hisâr-erinün oğlu Alî dâyimâ âlet-i harb ile gezüp re'âyânun evlerine varup ehl ü ıyâllerine kasdidüp büyük karındaşı nasîhat eylediği için katl kasdına üzerine yörüyüp güçle elinden halâs olup mezbûrun fesâdı günden güne ziyâde olmağın babası Mustafâ getürdülüp; "Oğlunu getür; zabtolunsun." dinildükde saklayup virmediğin" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı kâdî ma'rifeti[y]le onat vechile hakk üzre teftiş idüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûr Alî'nün ol vechile fesâd ü şenâ'ati olduğu sâbit ü zâhir olursa sûret-i sicilliyle yazup arzidüp ve mezbûrı babasından taleb idüp alup kadunaya urasın. Eger babası vormeyüp inâd ü muhâlefet iderse babasının alâkasın* kat' idüp kal'adan reddidesin ve ne vechile olduğın vukû'ı üzre yazup arzidesin. Ammâ; bî-vech zulm ü hayf olmakdan ihtiyât eyleyesin.

Yazıldı.

Mezbûr Hasan Çavuş'a virildi. Fî 24 M., sene: 976

1781

Akkirman beğine hüküm ki:

Tatar tâifesinin ve diğer kişilerin ellerinden emir gereğince alınarak alıkonulduğu bildirilen Leh esirlerden müslüman olanlarının serbest bırakılıp diğerlerinin Leh elçisine teslim edilmesi.

"Bundan akdem mektûb gönderüp; "Tatar tâyifesinden ve gayriden ba'zı kimesneler Leyh vilâyetinden ba'zı yirleri gâret ü hasâret idüp Leyh re'âyâsın [esîr] eyledüklerin" i'lâm eylediğün ecilden; "Anun gibi Leyh vilâyet kâfirlerinden Tatar ve gayri kimesneler esîr alup Urağzı'ndan ve gayri geçidlerden alup alıkoyup dahı arzeyelesin." diyü gönderilen hükm-i şerîfüm mücebince ba'zı Leyh esîrlerin Tatar ve gayri kimesneler ellerinden alup alıkoduğun" i'lâm eylemişsin. İmdi; Leyh cânibinden Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçileri hüs-n-i icâzetüme mukârin olup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş zîde kadruhu bile koşılup ol cânibe varmak üzredür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi Leyh vilâyetinden alnup dahı Tatar ve gayri elinden alıko[nı]lan esîrlerden şol esîrler ki, sahîh Leyh ve Leyh'e tâbî' olan [Rus] esîri olduğu sâbit olup mezkûr çavuşuma İslâm'a gelmeyenleri teslim eyleyesin ki, müşârun-ileyh ilçî ile vilâyetlerine varup gideler. Ammâ; eger İslâm'a gelmiş var ise anun gibileri dahı ahid-nâme

mûcebince dahı ıtlâk eylesesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 26* Muharrem, sene: 976

Yazıldı.

Âdemisi Mustafâ'ya virildi. Fî 26 Muharrem, sene: 976

1782

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen Beylerbeyi Osman Paşa'nın Yemen ahvâline vâkıf olduğunu bildirerek Yemen'e gönderilmesini istediği Dimyat Beyi Mehmed Bey'in Yemen'e gönderilmesi.

Hâliyâ Yemen Beğlerbeğisi olan emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Osmân *dâme ikbâlühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Ümerâ-i Mısır'dan Dimyât Sancağı Beği olan kıdvetü[l-ümerâ'î]l-kirâm Mehmed *dâme izzühûn*un Yemen ahvâline vukûf u şu'ûrı vardır." diyü Yemen'e gönderilmesin" i'lâm idüp ve; "Dimyât sâbıkâ Habeş Defterdârı olan Hasan *dâme mecdühû*ya virilmesin" recâ eylemeğin **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh Mehmed *dâme izzühû*[yı] müşârun-ileyhle Yemen'e gönderesin ki, varup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde bulunup inşâ'a'llâhü'l-E'azz itmâm-ı kâr müyesser oldukda girü gelüp gide ve müşârun-ileyh Hasan *dâme mecdühû* dahı bile giderse ol tarîkda defterdâr hıdmeti düşerse vech ü münâsib gördüğü üzre tevcih ü arz eylesesin.

Yazıldı.

Tercemân Mahmûd Beğ'e virildi. Fî 26 Muharrem, sene: 976

1783

Memâlik-i Mahrûse'de vâkı' olan kâdıllara hüküm ki:

Leh Kralı Sigizmunduz'un gönderdiği Elçi Petros Sivarovski ile Sultan Süleyman Hân zamanında imzalanan ahidnâme yenilendiğinden, Lehistan tüccarına ahidnâmeye aykırı müdahale edilmemesi.

Hâliyâ vilâyet-i Leyh Kralı olan iftihârü'l-ümerâ'î'l-ızâm Sigizmunduz Kral Atebe-i Âlem-penâhum'a mu'temedün-aleyh Petros Sivarovskı nâm yarar ilçisin irsâl idüp merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* ile olan ahdi tecdîd itmek murâd idinmeğin tokuz yüz yetmiş altı Muharremi'nün yiğirmi altıncı gününden tecdîd olunup ve mezbûr ilçiyeye ahid-nâme-i hümayûnumun nişân-ı hümayûnumla bir sûreti virilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ahid-nâme-i hümayûnumda mukayyed olan husûslardan eger tüccâr ahvâlidür; mer'î tutup ana mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz ve gelüp giden bâzergânların ahde mugâyir rencîde itdürmeyüp itmek isteyenleri sekidüp inâd eyleyenleri Atebe-i Ulyâm'a yazup bildüresiz. Şöyle ki; ahde mugâyir iş ola, sizden bilinür; ana göre basîret üzre olasız.

Koyun otlatmak için Akkirman tarafından Leh tarafına geçen çobanların koyunlarının deftere kaydedilerek gerektiğinde hak talebinin bu deftere göre yapılması ve otlak vergisinin de iki tarafın tayin edeceği eminler huzurunda yine bu deftere göre toplanması; Akkirman Tatarları'nda bulunan Leh esirlerin serbest bırakılıp yerlerine iade edilmesi ve Lehistan'dan hak talebinde bulunmak üzere gelecek hak sahiplerine şer'-i şerife göre haklarının alıverilmesi.

Akkirman sancağı beğine hüküm ki:

Vilâyet-i Leyh kralının Südde-i Sa'âdetüm'e gelen Petros nâm ilçisi bundan akdem virilen hükm-i hümayûnumda; "Akkirman tarafından nehr-i Turlı ve Mureş nâm nehirleri ubûr idüp otlak için Leyh vilâyetine varan çobânların tavarları ve koyunları ne mikdâr ise defter olunup defter olmadın varmayalar ve otlak hakkı cem' olunmalu oldukda tarafeynden mu'temedün-aleyh emînler resm alınacak mahalde hâzır olmadın alınmayup hâzır olduklarında ma'an ol defter ile yoklanup alınup cânibeyne âyid olan otlak hakkından bir habbe zâyî' u ketm olmaya. Kimesnenün tavarı ve koyunu zâyî' olursa defter mücebince taleb oluna; kimesneye zulm ü hayf olmaya ve Akkirman Tatarlarından ve ol cânibde Leyh re'âyâsından her kimde esir bulunursa cümle itlâk olunup ve Îsâ Hâce ve Sakal Hâce ve Kabaş ve Alakaş ve İskenderiyyelü Hâce-oğlu tevâbi'larıyla üç def'a segirdim idüp aldıkları Leyh esirlerin alıvirüp itdükleri zarar u ziyân tazmîn itdürilmek ve ulûfe ile bir eflak gönderilüp alınan Mihâl nâm âdemisin ve Tatar hânına giderken alınan Kador (?) nâm âdemisin zuhûra getirüp itlâk itmek ve ahde mugâyir fesâdı zâhir olanların haklarından gelinmek ve Tatar tâyifesinden hukûk talebi için Leyh kralı tarafından âdem geldükde ahid-nâme mücebince görilüp ashâb-ı hukûka şer'le hakları alıvirilüp müfsidlerin fesâdlarına göre haklarından gelinmek emrüm olduğu Leyh kralına nâme-i hümayûnumla i'lâm olunmuşdur." diyü emrüm olmuşdi. İmdi; ol emrüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûslarda gereği gibi mukayyed olup hükm-i şerîf-i sâbık müsted'âsınca amel idüp ana muhâlif ve ahid-nâme-i şerîfe mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fi 27 Muharrem, sene: 976

Hâlî

[Yev]mü's-Sebt, fi 28 Muharrem, sene: 976

Silistre Beyi Yunus Bey'in Leh Kralı tarafından Memâlik-i Mahrûse'ye verilen zararın tazmîn ettirilmesi için Lehistan'dan gönderilecek şahısla eşit şartlarda biraraya gelip meseliyi halletmesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 28 M., sene: 976

Silistre Beği Yûnus Beğ'e hüküm ki:

Leyh kralı tarafından Memâlik-i Mahrûsem'de olan zarar u ziyân görölüp tazmîn itdürilmek husûsı ve burnı ve kulağı kesilen kimesne ahvâli ahid-nâme mücebince bertaraf olmak için senünle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş *zîde kadruhû* ta'yîn olunup ve ol bâbda Leyh kralına dahı nâme-i hümayûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsda tamâm basîret üzre olup eger Akkirman beği iledür ve eger sâyir ehl-i vukûf mu'temedün-aleyh kimesneler iledür; müşâvere idüp bu makûle zarar u ziyân görölme için şimdiye değin ne mahalle varılugelmışdür ve ne mikdâr âdem ile varılmışdur; onat vechile tetebbu' idüp dahı vech ü münâsib göröldüğü üzre ol mahalle varup ve sen ne mikdâr âdemle varursan müşârun-ileyh Leyh kralı tarafından bu husûsa ta'yîn itdüğü yarar âdemi dahı ol mikdâr âdemle gelüp yakîn (?) görölüp müteveccih olunanlardan tazmîn itdürölüp ve bu fesâdı idenleri haklarından gelinmek bâbında tamâm basîret üzre olup birbirinüzden emîn ü sâlim ayrölüp gaflet ile Memâlik-i Mahrûsem'e ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürilmekten ihtirâz idesin. Bir ferde ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif iş itdurmeyüp ahid-nâme mücebince faslolunmak bâbında mücidd ü sâ'î olasın ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi.

1786

Kırkkilise ve Zağraeskisi ve Yenice kâdılarına hüküm ki:

İstanbul zahîresi için ihraç olunan koyunların Edirne ve diğer kasaba ve köylere uğrayıp telef olmasını önlemekle görevlendirilen Kırkkilise müsellemleri ve Bâlî Çavuş'a gereken yardımın yapılması.

Mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün gelen koyun kasabât u kurâyâ uğrayup zâyî' u telef olduğı i'lâm olunmağın Kırkkilise'de olan nevbetlü müsellemler ile Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî *zîde kadruhû* koyun hıdmetine ta'yîn olunup sizün dahı bu bâbda mu'âvenet eylemenüz lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Her birinüz bu husûsda tamâm mukayyed olup müşârun-ileyh çavuşum ma'rifeti[y]le Mustafâpaşa Köprüsi'nden Kırkkilise[ye] gelince koyun uğraklarına ta'yîn olunan nevbetlü müsellemler tâyifesinden âdemler koyup muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün gelen koyun bilâ-emr Edirne'ye ve sâyir kasabât u kurâyâ uğratmayup

ve kassâblara karşuladup koyun aldurtmayup zâyî‘ u telef itdürmeysesiz. Şöyle ki; koyun hıfzı için koyun koduğunuz kimesneler kassâblardan ve süricilerden ahz ü celb idüp emrûme muhâlif iş ideler, sonra beyân olunacak özr makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 5 Safer, sene: 976

1787

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Keçi ve âhu derilerinin, mirî üsküf ve destvâne işleyicisi Pîr Nazar yeterince satın almadan, başkalarının satın almasına izin verilmemesi.

Dârende Pîr Nazar gelüp; "mîrî üsküf işlenmek için keçi ve destvâne için âhû derilerin kifâyet mikdârı kendü akçasıyla almadın âhar kimesnelere virildüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, husûs-ı mezbûr için eger keçi vü âhû derisidür; elvirdüğü bahâ ile mezkûr kifâyet mikdârı almadın âhar kimesneye aldurmayasın.

Yazıldı.

1788

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Erzurum Beylerbeyiliği'nde, İran elçisi için muhtelif cinslerden ne kadar zahire salınup toplandığının ve ne kadarının elçiye sarfedilip ne kadarının yolsuzlukla bazı kişiler tarafından yendiğinin ve bu kişilerin kimler olduğunun tesbit edilip bildirilmesi.

Yukarı Cânib'den gelen ilçi mühimmi için re‘âyâya arpa vü buğday ve bal u yağ ve sâyir zehâyir salınup sâhiblerine akçası virildüğünden mâ‘adâ cümlesi ilçiye sarfolunmayup ba‘zı kimesneler bel‘ u ekl itdükleri i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı onat vechile tettebbu‘ u tecessüs idüp göresin; ilçi mühimmi için re‘âyâdan arpa vü buğdaydan ve bal u yağdan ve sâyir me‘kûlâtdan ne mikdâr nesne cem‘ olunup ve ilçiye ne mikdârı sarfolunup ve ne mikdârın ekl ü bel‘ itmişlerdür ve kimler eklitmişdür; tamâm ma‘lûm idinüp dahı cümlesin tafsîl üzre yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin.

Yazıldı.

1789

Karahısâr-ı Şarkî kâdîsına hüküm ki:

Şarka giden elçi için ahaliden alınan zahire miktarı ile ne kadarının elçiye verilip ne kadarının başkaları tarafından yenildiğinin ve zahire satın alınan kişilere paralarının verilip verilmediğinin bildirilmesi.

Şark cânibine giden ilçi için kazâ-i mezbûrdan ne mikdâr zahîre ihrâc olunup ilçi-i mezbûra ne mikdârı teslim olunup re'âyâ tâyifesine akçası virilmiş midür ve ihrâc olunan zahîreden bâkî kalan zahîre yine sâhiblerine mi virilmişdür, yohsa mübâşirinden Kâdî-oğulları zimmetlerinde mi kalmışdur, nicedür; teftiş olunup vukû'ı üzre arz olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, husûs-ı mezbûra bi'z-zât mukayyed olup mezkûr ilçi için kazâ-i mezbûrdan ne mikdâr zahîre ihrâc olunup ne mikdârı ilçiye sarfolunmuşdur ve re'âyâ tâyifesine akçası virilmiş midür ve bâkî ne mikdâr zahîre kalmışdur ve kimler bel' u ketm itmişdür, Kâdî-oğulları kimlerdür ve ne mikdârdur; mufasssal ü meşrûh yazup bildüresin.

Yazıldı.

1790

Bilecik ve Ermenibâzârı kâdîlarına hüküm ki:

Bilecik Madeni'nde hizmete gelen Teke müsellemleri altı ayı tamamlamışlar ise yoklanıp yoklama defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi ve kendilerinden "selamlık" adı altında para alınmaması.

Livâ-i Teke müsellemleri tarafından dârende Mustafâ gelüp; "emirle Bilecik Ma'deni'ne hıdmete ta'yîn olunup emr-i şerîf mücebince altı ay tamâm edâ-i hıdmet itmişlerken icâzet virilmediğin ve emînleri olan kimesne "selâmlık" diyü birer altun taleb itdüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresiz; bunlar hıdmete mübâşeret ideli altı ay olmuşsa yoklayup yoklama defterin mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ve "selâmlık" diyü bir akça ve bir habbelerin aldurmayasız; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

İlçi âdemisine virildi. Fî 27 M., sene: 976

Sonra geçmiştir.

1791

Südde-i Saâdet'te bulunan Leh elçisinin kardeşinin adamlarının Dinyester nehrinden gemilerle getirdikleri keresteyi bacalarını verdikten sonra satıp geri dönmelerine mâni olunmaması.

Akkirman beğine ve livâ-i mezbûrede vâkı' olan kâdîlara ve ümenâya hüküm ki:

Hâliyâ Leyh kralının Südde-i Sa'âdetüm'de olan ilçisinün karındaşı olup Cisbilis (?) nâm hısârın Beği olan kıdvetü ümerâ'î'l-milleti'l-Mesîhiyye Kriştöfer de Asurun (?); "zikrolunan hısârdan gemilerine tahta vü (——) ve sâyir kereste tahmîl idüp Nester suyundan âdemleriyle taht-ı hükûmetinüze gönderüp âdet ü kânûn üzre bâcların virdüklerinden sonra kimesne mâni' olmayup gemileri ile âdemleri emîn ü sâlim girü avdet itdürilmesi" bâbında emr-i hümayûnum taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrun anun gibi kereste ile gemileri taht-ı hükûmetinüze geldükde âdet ü kânûn

üzre bâcların virüp bey' itdüklerinden sonra gemileri ile âdemlerin girü emîn ü sâlim gönderesiz; kimesne mâni' u dâfi' olmaya; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Hı.

1792

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Leh kralı ile olan ahidnâme yenilenerek elçisi ile gönderildiğinden Boğdan'a Lehistan tarafından bir tecavüz olmadıkça Boğdan voyvodası tarafından da ahidnâmeye aykırı iş yapılmaması.

Hâliyâ Leyh kralının Südde-i Sa'âdetimüz'e kemâ-kân itâ'at ü inkıyâdı olup; "ahde muhâlif bir cânibden memleket ü re'âyâsına dahl ü tecavüz olunmamak" bâbında inâyet recâ eyleyüp ahid-nâme-i hümayûnumuz taleb itmeğin müceddeden ahid-nâme-i hümayûnumuz inâyet olunup Dergâh-ı Felek-bârgâhımız'da olan ilçisiyle irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mâdâm ki, ol cânibden ahd ü emâna ve sulh u salâha mugâyir iş olmaya, sen dahı ahid-nâme-i hümayûnumuza muhâlif ol cânibe dahl ü tecavüz eylemeyüp ahd ü emânı hıfzeyleyesin.

Yazıldı.

Anberî (?) Husrev Çavuş'a virildi. Fî 29 M., sene: 976

1793

Yemen Beğlerbeğisi Osmân Paşa'ya hüküm ki:

Henüz Yemen'e hareket etmediği ve halen Mısır'da bulunduğu duyulan Yemen Beylerbeyi Osman Paşa'nın hazırlıklarını derhal tamamlayarak Yemen'e doğru yola çıkması.

Bundan akdem Mısır Beğlerbeğisi Sinân dâme ikbâlühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "senün cemî' tedârük[ün] görölüp hâzır u müheyyâ olup hemân Vezîrüm Mustafâ Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû mahrûse-i Mısır'a dâhil olduğu gibi te'hîr olunmayup Yemen tarafına isti'câl üzre azîmet olunmak mukarrer olduğın" bildürüp ve sana dahı defe'ât ile ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Mu'accelen tedârükün görüp gitmek üzre olasın." diyü tenbîh olunmuşken henüz mahrûse-i Mısır'da olup dahı Yemen taraflarına teveccüh eylemediğün istimâ' olunur. İmdi; bu kadar zamân avk u te'hîre bâ'ıs nedür? **Buyurdum ki:**

Te'hîr eylemeyüp her ne tarîkla mümkün olursa cemî' tedârükün görüp ber-vech-i isti'câl vilâyet-i Yemen'e teveccüh ü azîmet idüp müşârun-ileyh Vezîrüm Mustafâ Paşa edâma'llâhü iclâlehû ile yek-dil ü yek-cihet olup inâyet-i Hakk ile a'dânun def' u ref' ve memleket ü vilâyetün feth u teshîri bâbında vech ü münâsib görüldüğü üzre envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın vücûda getürüp bezl-i makdûr eyleyesin.

1794

Vezîr Mustafa Paşa'nın, bütün hazırlıklar tamamlandığı halde henüz Yemen'e hareket etmemiş olmasının sebebini bildirmesi ve derhal hareket edip Hasan ve Osman paşalarla birlikte Yemen'in fethi ve düşmanın defî için gereken gayreti göstermesi.

Yazıldı.

Te'hîr olundu.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Mısır Beglerbeğisi Sinân *dâme ikbâlühû* bundan akdem Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Yemen'e müte'allik olan levâzim ü mühimmât cümle tedârük olunup hâzır u müheyâ olmuştur. Hemân sizün gelmenüze tevakkuf olunup mahrûse-i Mısır'a asâkir-i nusret-me'ser ile dâhıl olmak müyesser olduğu gibi te'hîr olunmayup isti'câl üzre gönderilür." diyü bildürüp ve sen dahı; "Yemen ahvâlinde isti'câl üzre olup te'hîr eylemeyüp ol câniblere mu'accelen azîmet idüp varup dîn ü devlete müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr eylesin." diyü mirâran ahkâm-ı şerîfe gönderilmişken henüz mahmiyye-i Mısır'da olup dahı Yemen taraflarına teveccüh olunmadığı istimâ' olunur. Avk u te'hîre bâ'is husûs mı zuhûr eylemişdür; asl[ı] nedür? **Buyurdum ki:**

Bu def'a vusûl buldukda, aslâ te'hîr u terâhî eylemeyüp evâmîr-i sâbika mücebince Yemen'e müte'allik levâzim ü mühimmâtı ne ise mu'accelen görüp dahı asâkir-i nusret-me'serüme vech ü münâsib görüldüğü üzre emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Hasan ve Osmân *dâme ikbâlühümâ* ile istimâlet virüp hüsn-i ittîfâk u ittîhâd idüp a'dânun def' u ref'ı ve vilâyet-i Yemen'ün feth u teshîri bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle vücûda getüresin. Yemen ahvâli umûr-ı mühimmedendür; gereği gibi mukayyed olup dîn ü devlete müte'allik umûrda ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatımı sıyânet eylemek husûsında bezl-i makdûr eylesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 29 M., sene: 976

Yazıldı.

1795

Bursa beğine ve Kite* kâdısına hüküm ki:

Hâssa kayıkların küreklerinin yapımında kullanılan gürgen ağaçlarının kimseye kestirilmemesi.

Sen ki Kite* kâdısısın, mektûb gönderüp; "hâssa kayık küreği kesmek için ta'yîn olunan kurâ halkı meclis-i şer'-ı şerîfe gelüp; "Hâssa kürek için gürgen ağacı lâzım olup ve etrâfda olan cibâlün ağacın Yalakâbâd kazâsından ba'zı kimesneler gelüp kesüp ve kömürçi tâyifesi yakup muzâyaka virürler." diyü i'lâm eyledüklerin" bildürmüşsin. İmdi; kürek husûsı ehemmi-i mühimmâtındandır. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol asıl kadîmden kürek ağacı kesegeldükleri yirlerden küreğe münâsib olan gürgen ağacın kesenlere muhkem tenbîh ü te'kîd eylesiz ki, min-ba'd küreğe münâsib

gürgen ağacın kimesne kesüp ve yakmayalar. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp inâd idenleri isimleriyle yazup arzeyelesiz.

Yazıldı.

Ulaşdurmak için İdrîs Çavuş'a virildi. Fî 29 M., sene: 976

1796

Ruscuk kâdîsına hüküm ki:

Vezîr Pertev Paşa'nın Rusçuk'daki hâslarında bulunan münâzaalı bağları ölçmek için istenilen mühürlü urganın gönderildiği; sözkonusu bağların gönderilen ip ile ölçülerek Pertev Paşa'ya ait olan hakkın kendisine verilip kimseye kanuna aykırı iş yaptırılmaması.

Düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Pertev Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* taht-ı kazânuzda vâkı' olan hâslarında ba'zı müslimân bâğları olup ölçmeğe muhtâc idüğü mûmâ-ileyh tarafından i'lâm olunup mühürlü urgan taleb olundu. İmdi; bâğ ölçmesinün ipi derzî arşunıyla elli beş ağaçdur –ki, bennâ arşunıyla kırk beş ağaç olur–; ana göre mühürlü ip virilüp **buyurdum ki:**

Âdemi vardukda, ehl-i vukûf u mu'temedün-aleyh bî-garaz müslimânlarla bi'z-zât mahall-i nizâ'un üzerine varup husamâ muvâcehesinde onat vechile hakk üzre tef[t]îş idüp nizâ' olunan kimesnelerin bâğların gönderilen ip ile ölçüp her kimesnenün bâğının dönümi ne mikdâr ise ma'lûm idinüp dahı şer' u kânûn u defter mücebince müşârun-ileyhe âyid ü râcî' olan hak ne ise alıvirüp hılâf-ı şer' u kânûn u defter kimesneye iş itdürmeyesin.

Yazıldı.

Kethudâsına, Ivaz'a virildi. Fî 17 Safer, sene: 976

1797

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

İran tarafından ülkelerine tecavüz edilmesi üzerine Osmanlı'dan yardım isteyen ve halkı sünnî olan Şehrizol yakınlarındaki Pelengan ülkesi hâkimlerine, İranla Osmanlı Devleti arasındaki barış nedeniyle, şimdilik istimâlet verilip, İran'la olan muâhedeye aykırı davranılmaması.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Şehrizol'a karîb olan Pelengân memleket hâkimleri beş-altı beğler olup; "Yukaru Cânib'den sultânlar ile asker ta'yîn olunup memleketlerin ellerinden almak için üzerlerine varduklarında mukâbele idüp kal'aları muhkem olmağla almağa kâdir değillerdür." diyü haber virildüğü ve halkı sünnî olup Şehrizol kulu olmağla muttasıl* tapu eylemek tedârükünde olduğın ve hâlâ üzerlerine Kızılbaş askeri geldükde âdem gönderüp istimdâd eyledüklerin" bildürüp ol bâbda her ne kim dinilmiş ise cümle ma'lûm oldu. İmdi; Yukaru Cânib şimdilik sulh u salâh üzre olup ahd ü emâna mugâyir vaz' sâdir olmak münâsib olma[ma]ğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlara vech ü münâsib görildüğü üzre bi-hasebi'l-imkân istimâlet

virüp ve Yukaru Cânib ile dahı ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince müdârâ üzre olup ahd [ü] emâna mugâyir vaz‘ sudûrından ihtiyât üzre olasın.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 2 Safer, sene: 976

Yazıldı.

Teke-zâde Hasan Çavuş'a virildi. Fî 2 S., sene: 976

1798

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Simon meselesi hakkında Başaçık'a ulaştırılmak üzere Erzurum beylerbeyine gönderilen hükm-i şerifin Başaçık'a gönderilmeyip Südde-i Saâdet'e iade edilmesi.

Bundan akdem Simo[n] husûsı[nda] Başaçuğ'a hükm-i şerîf yazılup ulaşturmak için sana gönderilmişdi. Hâliyâ ol hükm-i şerîfüm Başaçuğ'a gönderilmeyüp girü Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan hükm-i şerîfi mühürleyüp Atebe-i Ulyâm'a gönderesin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 2 Safer, sene: 976

1799

Tekeili sipahilerinin timarları yâftelerinin tevziâta başlamadan önce verilmesi.

Anatolî beğlerbeğisine hüküm ki:

Tahrîri fermân olunan Tekeili sancağı sipâhîlerinin tîmârları yâftelerin tevzî'a [ba]şlandıktan mukaddem virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre tevzî'a şürû' olundukda livâ-i mezbûre sipâhîlerinin tîmârları yâftesin mukaddem viresin.

Yazıldı.

Ru'esâdan yüz otuz altıda olan Mehmed'e virildi. Fî 4 Safer

1800

Vize ve Bınarhisâr ve Ahyolu kâdîlarına hüküm ki:

Vize, Pınarhisar ve Ahyolu kazaları dahilindeki korulardan ağaç kesildiği duyulduğundan, yeniçeri, bölük halkı ve diğer şahıslara gerekli tenbihte bulunulması ve kimseye ağaç kestirilmemesi.

Hâliyâ; "Taht-ı kazânuzda vâkı' olan korılardan ağaç kesilür." diyü istimâ' olundu. İmdi; aslâ korıdan ağaç kesmek câyız değildür. **Buyurdum ki:**

Taht-ı kazânuzda olan korılardan eger yeniçeri tâyifesidür ve eger bölük halkıdur ve

eger gayridür; her kim olursa olsun gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesiniz ki, min-ba'd kimesne korıdan emr-i şerîfe mugâyir ağaç kesmeye ve kesdürmeyesiz. Ba'de't-tenbîh anun gibi ağaç kesenleri isimleri ve resimleriyle arzeyesiniz; sonra emrüm ne vechile olursa mücebiyle amel eylesiniz. Bu bâbda ihmâl olunmayup taht-ı kazânuzda olan korılardan ağaç kesdükleri istimâ' oluna, mu'âteb olmanız mukarrerdür; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

Teke-zâde Hasan Çavuş'a virildi. Fî 2 Safer, sene: 976

Karahısâr beğine hüküm ki:

1801

Ovacık Alaybeyi Zaim Aydın'ın teftişi gerektiğinden, kaçma ihtimaline karşı, herhangi bir husus için mahkemeye geldiğinde tutuklanarak hapsedilmesi.

Ovacık Alaybeğisi Za'im Aydın'un teftişi fermân olup hüküm-i şerîf varmadın gaybet eylemek ihtimâli olmağın **buyurdum ki:**

Anun gibi bir husûs için mahkemeye varursa hüsn-i tedârük ile tutup habseyleyesin ki, gönderilen hüküm-i şerîf mücebince mahallinde şer'le teftiş oluna.

Yazıldı.

Kâsım Çavuş'a virildi. Fî 2 Safer, sene: 976

Nevrakop ve Ustrumca ve İştib ve Kratova ve Pirlepe ve Köprilü ve

1802

İsimleri yazılı kaza kadılarına celep hükmü yazıldığı.

Tikveş ve Kesriye ve Üsküb ve Kırçova kâdîlarına, mufassal sâbıkda yazıldığı sûret üzere celep hükm[i] yazılmışdur.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 2 Safer, sene: 976

Bu sûretde, Filibe ve Tatarbâzârı ve İzladı ve Samakov ve Sofya ve

1803

Filibe, Tatarpazarı, İzladı, Samakov, Sofya, Şehirköy, Berkofça, Dobniçe, Radomir, Ilıca ve İvranya kadılarına celep hükmü yazıldığı.

Şehirköy ve Berkofça ve Dobniçe ve Radomir ve Ilıca ve İvranya kâdîlarına yazılmışdur.

1804

Levent tâifesi ile harâmileri yanına toplayıp yol kestiği, köyleri basıp halkın mallarını gasbettiği ve ev basıp kız kaçırdığı yolunda hakkında şikâyetle bulunulan Ovacık Alaybeyi Osman'ın teftiş edileceği; ancak teftişi haber alıp kaçma ihtimali bulunduğundan yakalanıp hapsedilmesi.

Yazıldı.

Teke-zâde Hasan Çavuş'a virildi. Fî 2 S., sene: 976

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Ovacık Alaybeğisi olan Aydın için; "Gâh mâl-ı mîrîye mültezim ve gâh havâle olup levend tâyifesin ve kuttâ'-ı tarîkı yanına cem' idüp yol basup gâret-i emvâl eyleyüp cem'ıyyet zamânında nefsi-i Bayburd'da on sekiz ev açdurmuşdur ve Tortum sancağında ze'âmet alup vardukda nice kimesneler; "Yolumuz basup esbâbımız gâret itmişdür." diyü da'vâ idüp gulüvv itdüklerinde ze'âmetden ferâgat idüp firâr eylemiş." diyü arzidüp ve; "Vayılöni (?) nâm karyede ev basup esbâb gâret idüp kızlar çekdüğü ve Şiryân Hâsları Emîni Kaya'nun mîrî akça ile gelürken yolın basup akçayı elinden aldığı" Karahısâr-ı Şarkî kâdîsı i'lâm eyleyüp ve sûret-i sicil göndermeğin teftîşi için kul [u] kâdî ta'yîn olunup hükmi-i şerîfüm gönderilse gerekdür. Mezkûr haber alup hüküm varmadın gaybet itmek ihtimâli olmağın dutulup habsolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî itmeyüp mezkûr haberdâr olmadın elegetürüp habseyleyesin ki, hükmi-i şerîfüm vardukda emri-i şerîfüm ne vechile sudûr iderse mücebi ile amel idesin.

Yazıldı.

Hı.

1805

Amâsiyye beğine hüküm ki:

İran'dan elçi ile birlikte gelen Şahverdi'nin Merzifon'da mallarını gasbedip dokuz gün hapseden ve kendisini başka bir vilâyete satmak isteyen Erzurum kullarından Pîrî ve Hızır'ın şayet Amasya'ya gelirlerse takip edilerek yakalanıp hapsedilmeleri.

Bundan akdem Yukaru Cânib'den ilçî ile gelen Şâhvirdi nâm kimesneyi Merzifon'da sâkin olup Erzurum kullarından Pîrî ve Hızır nâm kimesneler evine iletüp muhkem kayd ü bend idüp tokuz gün habseyleyüp yanında bulunan esbâbını alup kendüyi âhar vilâyete bey'* itmek sadedinde iken bir tarîkla halâs olup Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp arz-ı hâl itmeğın Erzurum beğlerbeğisine; "Elegetürüp arzidesin." diyü hükmi-i şerîfüm gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûrlar husûs-ı mezbûrdan habîr olup ol cânibden gaybet idüp evlerine gelürse hufyeten tettebbu' idüp hüsn-i tedârükle elegetürüp habsidüp vukû'ı üzre ahvâllerin yazup bildüresin; sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel oluna.

1806

İran elçisi ile gelirken topallayan atını değiştirmek için Merzifon pazarına uğradığında Fethullah adlı dellal tarafından evlerine getirilen Şahverdi'yi evlerinde hapsedip, mallarına elkoyan ve kendisini başka vilâyete satmak isteyen Erzurum kullarından Pîrî ve Hızır'ın yakalanıp hapsedilmeleri ve Ali Kethüda ile Erzurum'a gönderilen Şahverdi gelince davalarının görülüp mallarının geri iade edilmesi; neticenin arzedilip gelecek emre göre hareket edilmesi.

Yazıldı.

Hi.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Yukaru Cânib'den ilçi [ile] gelenlerden Şâhvirdi nâm kimesnenün Merzifon'da atı aksayup bâzâra varup tebdîlini murâd idindükde Fethullâh nâm dellâl atın tebdîl itdürmeğiçün Erzurum kullarından nefis-i Merzifon'da sâkin olan Pîrî ve Hızır nâm kimesnelerün evlerine iletüp mezbûrlar dahı mezkûr Şâhvirdi'yi muhkem kayd ü bend idüp tokuz gün habseyleyüp yanında bulunan esbâbını alup kendüyi* âhar vilâyete satmak üzre iken bir tarîkla halâs olup hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp ol bâbda hükm-i şerîfüm taleb itmeğin Dergâh-ı Mu'allâm'da kapukethudâlığın hıdmetinde olan Alî Kethudâ'ya koşılup gönderilmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup mezbûrları hüsn-i tedârükle elegetürüp mezbûr varınca habseyleyüp vardukda şer'-ı şerîfe berâber idüp göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı üzre sâbit ü zâhir olursa alınan esbâbın mezkûra hükmidüp bî-kusûr alıvirdükden sonra mezbûrları habsden ıtlâk eyle[me]yüp vukû'ı üzre ahvâllerin yazup bildüresin; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel oluna.

Yazıldı.

Bostânî Alî Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi. 2 Safer, sene:

1807

976

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Ravza-i Mutahhara'ya vakfettiğı Şam'da bulunan mülk köylerinin hâsılatının defter-i cedîde serbest vakıf kaydedilmesi ve emîr-i hac vasıtasıyla her yıl Medine-i Münevvere kadısı ile Şeyhü'l-harem'e iletilmesi; onlar tarafından da vakıf şartnâmesinde belirtildiğı şekilde müstehık olan görevlilere dağıtılması.

Şâm defterdârına hüküm ki:

Sâbıkâ Trablus Kâdısı olan Şeyhî Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "emr-i şerîf-i vâcibü't-teşrîf mûcebince düstûr-ı mükerrerem Vezîr-i A'zamum Mehmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun ol tarafda vâkı' olan mülk karyelerin defter-i cedîde sâyir Evkâf-ı

Haremeyn-i Şerîfeyn gibi min-küllî'l-vücûh serbest vakf kaydolunduğın" bildürüp defterün bir sûretin aynı ile ihrâc idüp irsâl eylemiş. İmdi; müşârun-ileyh vezîrüm *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûn*un zikrolunan mülk karyelerinin ebvâb-ı mahsûlâtın Server-i Enbiyâ *aleyhi's-salâtü ve's-selâmun* Ravza-i Mutahheresi üzerinde otuz nefer eczâ-hânâna yevmî ikişer Osmânî akça ve otuz nefer müsebbihâna yevmî birer buçuk Osmânî akça ve mu'arrife yılda üç sikke ve ferrâşa dahı yılda on iki sikke ve âb-keşâna yılda altmış sikke vakfidüp ta'yîn ü tevzî' eyledüğü üzre defter-i cedîd-i hâkânîye kaydolunmasının murâd eylemeğin **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh *edâma'llâhü te'âlâ ikbâlehû* ta'yîn eyledüğü üzre zikrolunan mülk karyelerinin ebvâb-ı mahsûlâtın cüz'î vü küllî her ne ise defter-i cedîde min-küllî'l-vücûh serbest vakf kaydeyleyesin ki, kendü cânibinden ta'yîn ü irsâl eyledüğü kimesne kurâ-i mezbûrenün ebvâb-ı mahsûlâtın cem' u tahsîl idüp dahı mûmâ-ileyh ta'yîn ü mukarrer itdüğü üzre eczâ-hânân u müsebbihâna ve mu'arrif ü ferrâş u âb-keşânun vazîfeleri ne mikdâr nesne olursa her yıl bî-kusûr emîr-i hâcc olana teslîm oluna ki, varup Medîne-i Münevvere kâdisı ve şeyhu'l-Harem ma'rifetiyle müstehikkına irsâl ü îsâl eyleye.

Yazıldı.

Hı.

1808

Medîne-i Münevvere kâdisına ve şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Medine-i Münevvere kadısı ile Şeyhü'l-harem'in, Vezir-i Âzam Mehmed Paşa'nın Ravza-i Mutahhara'ya vakfettiği Şam'da bulunan mülk köylerinin hâsılatının emîr-i hac vasıtasıyla her yıl kendilerine iletildiğinde vakıf şartnâmesinde belirtildiği şekilde müstehik olan görevlilere dağıtmaları.

Hâliyâ düstûr-ı mükerrem *ilâ[-âhurihi]* Vezîr-i A'[za]mum Mehmed Paşa *edâma'llâhü iclâlehûn*un Şâm tarafında vâkı' olan mülk karyelerinin mahsûlâtından Server-i Enbiyâ *aleyhi's-salâtü ve's-selâmun* Ravza-i Mutahhereleri üzerinde otuz nefer eczâ-hânâna yevmî ikişer Osmânî akça ve otuz nefer müsebbihâna yevmî birer buçuk Osmânî akça ve mu'arrife yılda üç sikke ve ferrâşa dahı yılda on iki sikke ve âb-keşâna yılda altmış sikke filori vakfidüp her yıl emîr-i hacc ile gönderilüp sizün ma'rifetünüz ile müstehikkına virilmek şarteylemiştir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikrolunan vakf akçayı emîr-i hac yılda size teslîm itdükce müşârun-ileyh *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* ta'yîn eyledüğü üzre müstehikkına tevzî' idüp her yıl ne vechile tevzî' olunduğın defter eyleyüp mühürleyüp ve imzâlayup emîr-i hacca teslîm eyleyesin ki, Südde-i Sa'âdetüm'e göndere ve bu hüküm-i şerîfümün sûretin aynı ile sicill-i mahfûza kaydeyleyesiz ki, min-ba'd vâkı' olan kuzât mazmûn-ı hümayûnıyla amel ide.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fi 3 Safer, sene: 976

1809

Kırkkilise'nin Seğidobası köyünü basıp Lutfi ve Budak adlı şahısları katleden Karabudak oğlu Hasan'ın siyaset edilmesi.

Yazıldı.

Âdemisi Hasan'a virildi. Fî 4 Safer, sene: 976

Kırkkilise beğine, Mahmûd Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb ü sûret-i sicil gönderüp; "Karabudak-oğlu Hasan nâm kimesne kazâ-i mezbûra tâbi' Seğidobası nâm karyeyi basup Lutfi ve Budak nâm kimesneleri katleylemişdür." diyü i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise mezkûra siyâset eyleyüp dahı emrüm yirine varduğın yazup i'lâ[m] eyleyesiz.

Yazıldı.

Kethudâsı Tûrâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 6 Safer, sene: 976

1810

Rûm beglerbeğisine hüküm ki:

Yörük reâyasından hırsızlık ve harâmîlikleri ile meşhur olup "senin hakkında emr-i şerif getirdim" diyerek insanları korkutarak parasını alan Feridun ve kardeşi Erbasan'ın hapsedilmeleri, suç ortaklarının tesbit edilip yakalanmaları ve kendilerinden davacı olanlar ile davalarının görülüp sâbit olan suçlarının bildirilmesi.

Mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Rûm'da yörük re'âyâsından hırsuz u harâmîlik ile meşhûr olan Feridûn ve karındaşı Erbasan nâm hırsuzlar yiğirmi-otuz nefer ehl-i fesâd atlu vü piyâde ile gezüp re'âyâ vü fukarânun cebrle deve vü atların ve sâyir tavarların ve esbâbların çeküp ve ba'zı kimesnelere; "Sende hakkımız vardır." diyü dutup habs ve fuzûlî örf idüp ve bundan mâ'adâ zulmlerinün nihâyeti olmayup fukarâ şekvâ itdükde âdem gönderilüp elegetürilüp üzerlerine haylî hukûk-ı nâs sâbit olup hırsızlık tarîkıyla yöriyüp müslimânları rencîde itdükleri cürm-i galiz sâbit olmağın şer'le haklarından gelinüp lâkin ba'zı yatakları ve şerikleri gaybet idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a [ ] idüp ve mukaddemâ emr-i şerîf vârid olup; "Bir husûsda medhali olmayanları dahlitdürmeyesin." diyü emrolunup bu diyârdan ba'zı kimesneler Südde-i Sa'âdetüm'e varup kazıyyede medhalleri yoğken bir tarîkıla beşer ve onar emr-i şerîf ihrâc idüp geldüklerinde her kime murâd idinürse isnâd-ı mâlem-yekûn idüp; "Senün hakkuna emr-i şerîf getürdüm." diyü ızhâr itdükde mazlûm olan havfından yiğirmi-otuz altuna emri elinden alup bu vechile itdükleri bâ'ısdan her kimlerse haklarından gelinmesi bâbında emr-i şerîf inâyet oluna." diyü arzitdügün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, anun gibi mezbûrlardan* da'vâ-yı hakk idenleri husamâsıyla berâber idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup bir def'a şer'le faslolunmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmiş olmayan kazıyyelerin toprak kâdîları ma'rifetiyle şer'le teftîş idüp göresin; kazıyye arzitdügün gibiye –[ki,] şer'le sâbit ü zâhir ola– erbâb-ı hukûkun şer'le sâbit olan hakların alıvirdükden sonra kendüleri habsidüp sâbit

olan mevâdların sûret-i sicilleri ile bile Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyelesin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Âdemisine virildi.

1811

Aydın sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Aydın sancağı tahrir olunup piyade ve müselleme tâifesi raiyyet kaydoluncaya kadar resm-i nikâh ve resm-i kısmetlerinin Anadolu kazaskeri kassamları tarafından tahsil edilmesi ve kadılar tarafından müdahalede bulunulmaması.

Livâ-i mezbûrede vâkı' olan piyâde vü müselleme tâyifesinin resm-i kısmeti ve resm-i nikâhı askerî olup Anadolu kâdî-askeri cânibinden zabtolunmuş iken hâlâ; "Tahrîrde ra'yyet kaydolundılar." diyü anun gibi resm-i kısmet vâkı' oldukça sizün cânibinizden dahlolunduğı arz olunmağın **buyurdum ki:**

Vilâyet-i mezbûre tahrîr olunup mezkûr tâyife ra'yyet kaydoluncaya değin resm-i nikâhların ve resm-i kısmetlerin mûmâ-ileyh kâdî-askerüm kassâmlarına zabt itdürüp kimesneye dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 7 Safer, sene: 976

1812

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Peşte Kalesi'nin Kara Hersek tarafından muhasara edildiği sırada kapatılan Sahra Kapısı'nın açıldığında kaleye zarar gelme ihtimali yok ise yeniden açılması.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Peşte Kal'asında vâkı' olan Sahrâ Kapısı mukaddemâ Kara Hersek nâm la'în gelüp muhâsara itdükde mezkûr kapudan zarar irişmek ihtimâli olmağın kapanup hâlâ ol cânibler emn ü emân üzre olup müslimânlar ol kapunun açılmasında ziyâde ihtiyâcları olduğın" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzitdüğün üzre olup zikrolunan kapu açılmağla* kal'aya zarar u gezend irişmek ihtimâli yoğsa açasın.

Yazıldı.

Küyegüsi Mehmed Çelebi'ye virildi. Fî 4 Safer, sene: 976

1813

İskenderiyye Sancağı Beği ve Kapudânı Hüseyin Beğ'e hüküm [ki]:

Süveyş reislerinin, İskenderiye reislerinin gemilerine müdahale ettirilmemesi.

Hâliyâ İskenderiyye re'îsleri arz-ı hâl idüp; "Süveys re'îsleri Mısır cânibi[n]den [ba'zı] kimesneler iltimâsıyla gelüp Bende[r]-i İskenderiyye kadirgalarına ve ulak kalitesine re'îs olup

sefere çıkup ba‘dehû kış zamânı geldükde evlerine girüp gemiler limânda sulanup ba‘dehû muhtâc oldukda ta‘mîr ü termîmi zahmetin biz çeküp sefer zamânı geldükde girü mezkûrlar ba‘zı kimesneler ilitimâsıyla gemilerimüzi elimüzden alup bize hayfiderler." diyü i‘lâm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

İskenderiyye re‘îsleri[ne] Bender-i Süveys re‘îslerin bilâ-emr dahlitdurmeyüp her biri ta‘yîn olunan hıdmetlerinde olup âharı ol vechile dahlitdurmeyesiz.

Yazıldı.

Âdemisi Kalender'e virildi. Fî 7 Safer, sene: 976

1814

Aydın sancağı beğine ve Alaşehir kâdisına hüküm ki:

Alaşehir'in Bindikler (?) köyünde adam öldürme, hırsızlık ve gasb suçlarından dolayı yakalanan Mirza bin Süleyman ve arkadaşlarının, davacıları ile davalarının görülmesi, suçları kesinleşirse hapsedilmeleri ve neticenin arzedilmesi.

Sen ki kâdısın, Südde-i Sa‘âdetüm'e sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i mezbûrede Bindikler (?) nâm karyeden ehl-i fesâd nâmı ile anılan Mîr[z]â bin Süleymân ve İdrîs bin Hüseyin ve Îsâ bin Kavşud ve Bahşâyiş bin Çobân nâm kimesneler meclis-i şer‘a ihzâr olunup keyfiyyet-i hâlleri ehl-i karyeden teftîş olundukda; "karye-i Dîvâneler'den Ahmed nâm kimesnenün Kozluca nâm bilde Hâcî Velî nâm karındaşı mezbûr Mîrzâ ok ile urup katleyleyüp" mezbûr Mîrzâ'nun ve İdrî[s]ü'n ve Îsâ bin Kavşud ve Bahşâyiş nâm kimesnelerin keyfiyyet-i hâlleri istifsâr olundukda cemm-i gafîr; "Eyü kimesneler değildür ve mezbûr Ahmed'un karındaşı Hâcî Velî'yi mezbûr Mîrzâ ok ile urup katleylemişdür ve mezkûr Îsâ bin Kavşud ve Bahşâyiş nâm sipâhîler dahı at u katır u kul u koyun sirka iderler ve dahı Ağvad (?) nâm bilde müslimânların mâlın ve esbâbın gâret idüp ve kuttâ‘-ı tarîklarun yoldaşlarıdır. Bu asıl fesâd anlardan* gelür; eyü kimesneler değildür." didüklerin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları gelüp dahı da‘v[â]-yı hakk ider var ise husamâsıyla berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise –ki, şer‘le sâbit ola– şer‘le üzerlerine sâbit ü zâhir olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra mezkûrları habseyleyüp dahı zimmetlerinde ne makûle hukûk sâbit olup kime ne alıvirildüğün yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Kâdî âdemisi Memi'ye virildi. Fî 4 Safer, sene: 976

1815

Ahyolı ve Karînâbâd kâdîlarına hüküm ki:

Sâbık Eflak Voyvodası Mirço'nun hanımı Tomna ve beraberinde gelen yirmi-otuz bezirgânın yollarını kesip çevresine topladığı yandaşları ile para, eşya ve hayvanlarını gasbeden Yani isimli âmil ve olaya karışan diğer suçluların yakalanarak hapsedilmesi; gasbedilen mal ve eşyaların iade edilmesi.

Sen ki Karînâbâd kâdisısın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "sâbıkâ Eflak Voyvodası olan Mirço Voyvoda'nun zevcesi Tomna İstanbul'a gelürken vilâyet-i mezbûreden yigirmi-otuz nefer bâzergânlardan ve gayriden emvâl ü esbâblarıyla Karînâbâd'a tâbi' Sadak ve Navacga nâm karyelere uğrayup geçüp gitdiklerinden sonra zikrolunan karyelerin âmilleri olan Yani nâm zimmî keferiye cem' eyleyüp bâzergânların akablerinden irişüp cebren dutdurup on ve on beş neferin bağlayup yüklerinden altın u gümüş ü nukûddan ve nakle kâbil ve nazara mergûb olan esbâblarından haylî emvâl ü esbâb alup beş-altı bârgîrlere tahmîl itdürüp Ahyolî'ya alup gidüp ve ba'zı esbâbların dahı ol karyeler halkı yağmâ idüp ba'dehû bana haber olup mahall-i hâdiseye vardukda mezbûr âmil Ahyolî'ya gitmiş bulunup ve ahâlî; "sübaşımız Yani cebr ile bizi sürüp bâzergânları getürdüp emvâl ü esbâblarının yararların beğendüğün alup gidüp bâkîsi yağmâ olunduğın" haber virdüklerin" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Kâsım *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer'î's-şerîf onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise bu fesâdı idenleri her kimler ise elegetürüp dahı mezkûrûn bâzergânların alınan emvâl ü esbâbların şer'le müteveccih olanlardan ba'de's-sübût alıvirdükden sonra ehl-i fesâdı habseyleyüp vukû'ı üzre yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresiz.

Yazıldı.

Kabûlî (?) Efendi'ye irsâl olundu.

1816

İstanbul kâdisına hüküm ki ve su yolu nâzırına hüküm ki:

Müftü Ebussuûd Efendi'nin Yazıcı Çiftliği yakınlarında bulduğu suyun hâssa sulardan Turunçluk suyuna katılarak suyun miktarı vs. hakkında bilgi verilmesi.

Hâliyâ a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhırîn Müftî Mevlânâ Ebü's-Sü'ûd *edâma'llâhü te'âlâ efzâlehûn*un Yazıcı Çiftliği kurbinde bulduğu suyun sanduğa alınup hâssa sulardan Turunçluk suyına ilhâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mevlânâ-yı mûmâ-ileyh *edâma'llâhü te'âlâ fazâyilehûn*un bulduğu mezkûr suyu emrüm üzre sanduğa alup dahı Turunçluk suyına ilhâk idüp ve ne mikdâr su olup ve ne vechile ilhâk olunduğın mufassalen yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesiz.

Yazıldı.

Karındaşı Gâzî'ye virildi. Fî 6 Safer, sene: 976

1817

Teke beğine, Kaş kâdisına hüküm ki:

Teke sancağında zeamete mutasarrıf Cafer'in yolunu kesip kılıç ile yaralayan şahıslar ve onlara arka çıkanların yakalanıp davaları görülerek sipahi olanlar varsa hapsedilip sicil sûretlerinin arzı, diğerlerinin de şer'an lâzım geldiği şekilde cezalandırılması.

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrede ze'âmete mutasarrıf olan dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân Ca'fer *zîde kadruhû*; "Kaş kazâsından Hamza ve Mustafâ ve Mehmed ve diğer Mehmed nâm kimesneler yoluma gelüp kılıç ile mecrûh eyledi." diyü şikâyet itdükde şer'-ı şerîfe ihzâr için âdem gönderildükde mezbûrlara mu'âvenet için bölük halkından Pîr Ahmed ve Seydî Ahmed ve İlyâs ve Receb ve Îsâ ve diğer Seydî Ahmed nâm kimesneler âlet-i harble gelüp iki nefer âdemimiz okla urup mecrûh eyleyüp şer'-ı şerîfe itâ'at itmedüklerin" arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ihzâr-ı husamâ kılıp gaybet iderler ise yataklarına ve turaklarına ve akvâm u akribâsına ve bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp bir def'a şer'le faslolmuş olmayup on beş yıl geçmiş* da'vâ değil ise ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş idüp göresiz; ba'de's-sübût ehl-i fesâd sipâhî ise habseyleyüp sâbit ü zâhir olan fesâd ü şenâ'atlerinün sûret-i sicilleri ile bile arzyleyesiz. Değil ise şer'le lâzım geleni mahallinde yirine koyasız ve zikrolunan ehl-i fesâd elegendemekde kable's-sübût telef-i nefis olmakdan hazer idesiz. Eger elvirmeyüp ceng ü cidâle mübâşeret iderler ise anun gibilerün dahı demi hederdür; üzerlerine varup her ne tarîkla mümkün ise elegetürmek ardınca olası. Ammâ; bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahl ü te'addî olunmakdan hazer idesiz ve zikrolunan ehl-i fesâddan Pîrî nâm kimesne; "Dergâh-ı Mu'allâm'dan bölük halkındandır." diyü arzölunup ammâ; ne bölükde olduğu i'lâm olunmamış. Anı dahı tefahhus idüp ne bölükde olup ve ne mikdâr ulûfeye mutasarrıf olduğın ismi ve resmi ile yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Acura Beği Kethudâsı Kurd'a virildi. Fî 4 Safer, sene: 976

1818

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Acura'yı tahrir etmekle görevlendirilen Trabzon beyinin yanına yarar bir kâtib tayin edilmesi.

Hâliyâ Acura Beği Mehmed Beğ gelüp; "livâ-i mezbûrun tahrîr olunmasın" murâd itmeğin Trabuzan beği emîn ta'yîn olunup bir yarar kâtib dahı nasbolunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vech ü münâsib gördüğün üzre bir [yar]ar müstekîm kimesne bulup kâtib ta'yîn idüp müşârun-ileyhün yanına gönderesin ki, varup tahrîre mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat eyleye.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 4 Safer, sene: 976

1819

Şehremîni Ali Efendi'nin kullarından bir Eflaklı, bir Bosnalı ve bir Alman kulun firar edip Eflak taraflarına gittikleri bildirildiğinden, eşkali bildirilen kulların yakalanıp Ali Efendi'nin adamına teslim edilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Şehr-emînine virildi. Fî 7 Safer, sene: 976

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Atebe-i Âlem-penâhum'dan ol cânibe gitdüğün zamânda hâliyâ Şehr-emîni olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Alî *zîde mecdühûn*un kullarından sâbıkâ Vezîr-i A'zam iken fevtolan Alî Paşa'nun mâl-ı meyyitinden almış Eflak oğlanı Kapucıbaşı-oğlu Dimitri veled-i Ustoyka ve bir dahı saru bıyıklı ve ala gözlü Bosna oğlanı ve bir dahı saru sakallı ve gök gözlü sol topuğundan bir ayağı ağsak Alaman oğlanı üç nefer kuli gaybet idüp ol tarafda idüğü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle müşârun-ileyhün âdemi varıcak, voyvodalığı muhkem tettebbu' u tecessüs itdürüp zikrolunan evsâf ile muttasıf olup ve gönderilen âdemi ta'yîn eyledüğü kimesneleri mezbûra koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; bir dürlü dahı eylemeyesin.

Yazıldı.

Mezbûr Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 4 Safer, sene: 976

1820

Merzifon kâdisına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1806.

Bundan akdem; "Yukaru Cânib'den ilçi ile gelen Şâhvirdi nâm kimesneyi Merzifon'da sâkin olup Erzurum kullarından olan Pîrî ve Hızır nâm kimesneler evine iletüp muhkem kayd [ü] bend idüp tokuz gün habseyleyüp yanında bulunan esbâbın alup kendüyi satmak üzre iken bir tarıkla halâs olup sonra aynı ile haylî esbâbı ve atı evlerinde bulunduğı sicill olunmışdur." diyü bildürdüğü ecilden tamâm aslı ve hakîkati ile ma'lûm olmak için mezkûr Şâhvirdi Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd Çavuş *zîde kadruhûya* koşilup Erzurum Beglerbeğisi Alî *dâme ikbâlühûn*un Südde-i Sa'âdetüm'de olan kethudâsı ile ol cânibe irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât mukayyed olup bu bâbda ihzârî lâzım olanlar eger mezkûrlardur ve eger âhardandur; ihzâr idüp eger mezkûrûn Pîrî ve Hızır mevcûd değiller ise dahı kazıyye nice olduğın müşârun-ileyh çavuşum ve kethudâ mahzarlarında onat vechile hakk üzre teftiş idüp gördükden sonra bu husûsı tamâm ma'lûmun olduğü üzre sicill idüp dahı sâbıkâ ve hâlâ sicill olan mevâddun sûretin ihrâc idüp müşârun-ileyh kethudâya teslîm idesin ve Alî Sübaşî demekle ma'rûf kimesnenün bu bâbda medhali olduğın i'lâm olunmağın anı dahı meclis-i şer'a getürdüp ahvâlin hakk üzre teftiş idüp göresin; vâkı' ise ne vechile sübût bulursa sicill idüp sûretin kethudâya virüp vukû'ı üzre Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesin.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

1821

Şâm defterdârına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1807.

Mektûb gönderüp; "emr-i şerîf-i vâcibü't-teşrîf muktezâsınca düstûr-ı ekrem *ilâ-âhîrihi, edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*nun ol tarafda vâkı' olan mülk karyelerin defter-i cedîdde sâyir Evkâf-ı Haremeyni'-Şerîfeyn gibi vakf kaydolunduğın" bildürüp; "defterün bir sûretin aynı ile ihrâc idüp irsâl olunduğın" bildürmüşsin. İmdi; müşârun-ileyh vezîrüm *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* zikrolunan mülk karyelerinün vâkı' olan ebvâb-ı mahsûlâtın Server-i Enbiyâ *aleyhi's-salâtü ve's-selâmun* Ravza-i Mutahhereleri'nde eczâ-hânân u müsebbihâna ve ferrâşına ve mu'arriife ve âb-keşâna vakfidüp ta'yîn ü tevzî' eylediği üzre defter-i cedîd[e] kaydolunmak bâbında fermân-ı celîlü'l-kadrüm taleb olunmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh ta'yîn ü tevzî' eylediği üzre zikrolunan karyelerinün ebvâb-ı mahsûlâtın cüz'î vü küllî ne ise defter-i cedîde vakf kaydeyleyesin ki, kendü cânibi[n]den ta'yîn ü irsâl eylediği kimesne kurâ-i mezbûrenün ebvâb-ı mahsûlâtın cem' u tahsîl idüp ta'yîn ü mukarrer eylediği üzre varup şart-ı vâkıf mücebince müstehıkkına irsâl ü îsâl eyleye.

Yazıldı.

Hi.

Bir sûreti dahı, Medîne-i Münevvere kâdîsı ile şeyhu'l-Harem'e hükm-i şerîf gönderilmişdür ki; "olan kurânun vâkı' olan mahsûlâtın emîr-i hacc iletüp ta'yîn olunduğu üzre tevzî'" için.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 4 Safer, sene: 976

Muhtesib Pîrî (?) Çavuş'a virildi.

1822

İznik'ten İstanbul'a soğan getirmekte olan gemiyi İstanbul'a yaklaştığı sırada geriden gelerek alıp geri götüren şahsın kim olduğunun ve gemiyi neden geri çevirdiğinin araştırılıp bildirilmesi; ayrıca İznik ve köylerinde hâlâ satılık soğan varsa orada depo ettirilmeyip toplanarak İstanbul zahiresi için gönderilmesi.

İznik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ İznik'dan mahrûse-i İstanbul'a bir gemi soğan gelürken iskeleye karîb gelmiş iken girüden âdem gelüp gemiyi girü alup gitdüğü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından ( ) vusûl buldukda, tamâm ihtimâm eyleyüp teftîş idüp göresin; vech-i meşrûh üzre mahrûse-i mezbûre zahîresi için gelen soğan gemisin girüye alup giden kim idüğün ve alup gitmeğe sebep ne idüğün tamâm ma'lûm idinüp ismi ve resmi ile mu'accelen yazup arzidesin ve nefsi-i İznik'da ve karyelerinde kadîmden soğanların satagelenlerin hâlâ bey' olunacak soğanların anda der-mahzen itdirmeyüp cem' idüp mahrûse-i İstanbul zahîresiçün irsâl itdüresin; bu bâbda ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

1823

Molla Gürânî Evkâfî'nın şartlarına göre merhumun ruhu için cüz okunması belli bir vakte bağlanmadığı için okuyanla okumayanın tefrik olunamadığı bildirildiğinden, cüz okuyucuların, kendi rızalarıyla tesbit edecekleri yer ve zamanda bir araya gelip cüzleri okumaları; aksine hareket eden olursa cihetinin alınıp müstehk olana tevcih edilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr mütevellîye virildi.

İstanbul kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan merhûm Mevlânâ Gûrânî Evkâfî'nun Kâyim-makâm-ı Mütevellisi olan dârende Pîr Mehmed gelüp; "merhûm-ı mezbûrun mahmiyye-i mezkûrede Sarây-ı Atîk kurbinde binâ eylediği mescidinde kendü rûhı için beş cüz-i şerîf tilâvet olunmak şartıyla lâkin vakt-i mu'ayyenesi olmamağın kırâ'et eyleyen kimesneler ile itmeyenlerün mâbeynlerin farkolunmadığı bâ'ısdan eczâhânân ihtiyâr eyledükleri bir vakti ta'yîn eyleyüp dahı sâyir mesâcidde olan eczâhânânun cümlesi bir yire gelüp cem'ıyyet* ile tilâvet olunmak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan eczâ-yı şerîfi tilâvet eyleyen kimesneleri getürdüp tenbîh ü te'kîd eylesin ki, rızâlarıyla ihtiyâr eyledükleri vakıtde cümlesi bir yire gelüp müslimânlar mahzarında ta'yîn olunan eczâ-yı şerîfi kırâ'et eyleyüp vâkıfun rûhıyçün du'â idilüp itmâm ideler. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh girü üslûb-ı sâbık üzere âhar yirde kırâ'et eyleyüp ta'yîn olunan vakıtde cem'ıyyet ile gelüp tilâvet eylemeyeler, anun gibilerün cihetlerin müstehk olana tevcih idüp arzeyesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 5 Safer, sene: 976

Hâlî

[Yev]mü's-Sebt, fî 6 Safer, sene: 976

Kethudâsına virildi. Fî 7 Safer, sene: 976

1824

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

İstolni Belgrad Kalesi'nin tamirine yardım etmek üzere kifâyet miktarı adam gönderilmesi ve kendi adamlarını göndermek istemeyen züamâ ve erbâb-ı timarın isimlerinin bildirilmesi.

Hâliyâ İstolni Belgrad Kal'ası'nun ta'mîri fermân olunup mu'âvenet için kifâyet mikdârı âdem lâzım oldukda ba'zı zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr, re'âyâsına hımâyet idüp âdem virmeyüp muhâlefet eyledükleri istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, eger zü'amâ ve eger erbâb-ı

tîmârdur; kal'a-i mezbûre ta'mîri için âdem lâzîm oldukda İstolni Belgrad beğine mu'âvenet idüp kifâyet mikdârı âdem ihrâc idüp re'âyâsına hımâyet itmekle kal'a husûsı avk u te'hîr olunmakdan hazer ideler. Anun gibi eslemeyüp muhâlefet ü inâd idenleri ism ü resmiyle yazup arzeyeleyesin ki, tîmârları âhara virile.

Yazıldı.

Hı.

1825

İstolni Belgrad Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

İstolni Belgrad Kalesi'nin iki tarafında bulunan palangaların teftişi için dizdarın ara sıra çıkıp palangaları dolaşması; fakat bu vesile ile dizdarın yerli yersiz kale dışına çıkmasına izin verilmemesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "İstolni Belgrad Kal'ası'nun iki cânibi[n]de vâkı' olan palankalarına müte'allik maslahat vâkı' oldukda dizdâr olan kimesne ahyânen dolaşup görüp gözetmek lâzîmdür." diyü bildürdügün ecilden **buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre kal'a-i mezbûre palankalarının anun gibi mühim maslahatı vâkı' oldukda çıkup mühimm olan husûsların görüp ammâ; bu bahâne ile palankadan taşra çıkmayup vakıtlü vakıtsüz kal'adan çıkmağa ruhsat virilmeye. Şöyle ki; palankadan taşra çıka, arzoluna ki, dizdârlığı âhara virile.

Yazıldı.

1826

Bolı beğine ve Onikidîvân kâdîsına hüküm ki:

Onikidivan kazasının Gömnas nahiyesinden İbrahim adlı şahsın, havâss-ı hümayûn avcılarında olup her yıl bir sığın getirmek şartıyla silâhlarına müdahale olunmaması hakkında elinde hüküm bulunduğu halde subaşılar ve bazı şahıslar tarafından kendisine müdahale olunduğu bildirildiğinden, adı geçen şahıs hakkında gerekli araştırmanın yapılması ve elinde emr-i şerif varsa nasıl bir adam olduğunun bildirilmesi.

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbî' nâhiye-i Gömnas'dan İbrâhîm nâm kimesne havâss-ı hümayûn avcılarında olup her yıl bir sığın getürmek şartıyla elinde olan yaraklarına ve tüfenklerine dahlolunmaya." diyü fermân olunup lâkin elinde olan emr-i şerîfe sübaşılar ve ba'zı kimesneler dahliderler." diyü bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup göresiz; mezbûr kimesne re'âyâ tâyifesinden midür, ne makûle kimesnedür? Şöyle ki; yeniçeri tâyifesinden olmayup re'âyâdan olup bilâ-emr tüfenk alup şikâr iderse tüfengin alup min-ba'd şikâr itdürmeyesiz. Ammâ; şikâr için elinde emr-i şerîfî var ise ne makûle kimesnedür; yazup arzeyeleyesiz.

Sultan Süleyman Hân'ın İstanbul'daki İmâreti'ne vakfolunmuş köylerden Mihaliç ve ona tâbi cibâyetlerde ne kadar köyün öşr vs. rûsumunun sancakbeyi, sipahi ve diğer evkâf zâbitleri ve ne kadarının vakıf tarafından zaptedildiğinin ve bu köylerin gelirlerinin ne kadar olduğunun ayrıntılı olarak tesbit edilip bildirilmesi.

Vilâyet-i Anatoli'da beğ sancağın tahrîr iden Abdurrahmân Beğ'e hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleymân Hân Gâzî *nevvera'llâhü merkadehû* hazretlerinin mahrûse-i İstanbul'da Imâret-i Âmireleri Evkâfı'ndan Mihaliç ve ana tâbi' cibâyetlerin mahsûlâtı vilâyet defterinde kaydolunup ve kurâsı tahdîd* olunup başka hudûd-nâme yazıl[u]p ve her karyenün esâmîsi vakf-nâmeye dercolummak fermân olundukda imâret-i mezbûre mütevellîsi Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Tahdîd* olunup vakf-nâmeye dercolummağa kâbil ancak on pâre karye vardır; mâ'adâsının ba'zısının a'sârın sipâhî zabtidüp vakf cânibi[n]e resm-i zemîn ve bâd-ı hevâsı ve beytü'l-mâli ve mâl-ı gâyibi ve yavası ve kaçkını zabtolunup ve nice kurânun öşr-i gallâtın ve resm-i zemî[ni]n evkâf-ı sâyire zâbitları ve sipâhî tâyifesi alup ve bâd-ı hevâsın sancakbeği sübaşları zabtidüp beytü'l-mâl ü yava vü kaçkını vakf için zabtolunur." diyü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sipâhî tâyifesi ne kadar kurânun öşrin alup ve cânib-i vakfa resm-i zemîn ve bâd-ı hevâ vü beytü'l-mâl ü yava vü kaçkını zabtolunan ne kadar kurâdur ve her birisinin mahsûlleri ne mikdârdur ve evkâf-ı sâyireden ne kadar bâd-ı hevâ hâsıl olur ve ne mikdâr kurânun bâd-ı hevâsın sancakbeği zabtidüp ve yava vü kaçkun u beytü'l-mâli vakf için zabtolunan ne kadar kurâdur ve a'sârını ve resm-i zemîni sipâhî ve evkâf-ı sâyire zâbitları kabz u zabt idüp ve bâd-ı hevâ vü yava vü kaçkun u beytü'l-mâl vakf için zabtolunan karyeler ne kadar karyedür ve cânib-i vakfa ne mikdâr nesne hâsıl olur; tamâm ma'lûm idinüp dahı alâ-vechi't-tafsîl yazup defter idüp arzeyelesin.

Yazıldı.

Selanik'te ortaya çıkan tâun nedeniyle mirî için çuka işleyen Yahudiler'in dükkânlarını ve tezgahlarını terkedip etrafa dağıldıkları bu nedenle mirî çukanın zamanında yetiştirilemeyeceği duyulduğundan, etrafa dağılan Yahudiler'in yerlerine getirtilerek mirî çukayı zamanında işleyip teslim etmelerinin sağlanması; aksi halde görevlilerin sorumlu tutulacağı.

Mukaddemâ mektûb gönderüp; "hâliyâ mahmiyye-i Selanik'de çuka işleyen Yehûdîlere bi-irâdeti'llâh tâ'ûn ulaşup ehl ü iyâllerin taşra çıkarmak bâbında istid'â idüp ammâ; kendüler

uhdelerinde olan mîrî çukayı mevsimiyle iriştürmeğe mütekeffil oldukların" bildürüp hâliyâ mezbûr Yehûdîler ol bahâne ile dükkânların ve dezgâhların hâlî koyup taşralara perâkende olup çuka işlenmemeğe yeniçeri çukası ve sâyir mîrî için işlenügelen çuka vakt ü mevsimi ile irişmeyüp avk u te'hîr olunmak lâzım geldüğü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm yayabaşlarından Ramazân Sübaşı mübâşeretiyile bu husûsı görüp fi'l-vâkı' yeniçeri ve sâyir mîrîye müte'allik olan çukayı işleyen Yehûdîler vech-i meşrûh üzre perâkende olmuşlar ise anun gibi kadîmden yeniçeri ve sâyir mîrîye müte'allik olan çukayı işleyen Yehûdîleri mu'accelen yirlü yirine getürdüp iriştürüp itmâm itdürüp göndermek ardınca olup avk u te'hîr itdürmeyesin. Şöyle ki; yeniçeri kullarumun çukası mevsimiyle irişmeye, aslâ beyân olunacak özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur. Her vechile eger sen ve eger sâyir mübâşirîn her kim ise envâ'-ı itâb ile mu'âteb olmak mukarrerdür. Husûs-ı mezbûr gâyet ehemmi umûrdandur; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

Mesîh Çavuş'a virildi. Fî 6 Safer, sene: 976

1829

Hudâvendigâr Sancağı Beği Abdurrahmân Beğ'e ve Kütâhiyye

Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancaklarında sancakbeyi subaşları, zaim, kadı, nâib, sipahi vs. ehl-i örf tâifesinin reâyaya baskı ve zulüm yaptıkları hususunda şikâyetle bulunulduğundan Hüdavendigâr beyi ve Kütahya kadısının mezâlim ve mehâyîf teftîşiyle görevlendirildikleri; her tarafı gezip reâyanın şikâyetlerini dinlemeleri, haksızlığa uğrayanların haklarının alınması, suçlu olanlardan arza muhtaç olmayanlara mahallinde gereken cezanın verilmesi, arza muhtaç olanların ise arzedilip gelecek emre göre hareket edilmesi.

kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Kütâhiyye ve Karahisâr-ı Sâhib sancaklarında sancakbeği sübaşları ve zü'amâ vü kuzât u nüvvâb u sipâhî ve bi'l-cümle ehl-i örf tâyifesi re'âyâya zulm ü te'addîleri olup gelüp Dergâh-ı Mu'allâm'a arz-ı hâl itmeğe dahı kudretleri olmadığı bâ'ısdan haklarında mezîd-i merhametüm zuhûra getürüp sizün dahı kemâl-i diyânet ve fart-ı istikâmetinüze i'timâd-ı hümayûnum olmağın zikrolunan sancakların mezâlim ü mahâyîfi teftîşin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî itmeyüp her kankı cânibden şürû' itmek münâsib ise varup teftîşe şürû' eyleyüp dahı eger beğlerden ve eger kuzât u nüvvâbdan ve eger beğlerbeği vü sancakbeği sübaşlarından ve zü'amâ vü sipâhî tâyifesinden ve eger sâyir re'âyâ ve kurâ vü kasabât halkından her kimden ise gelüp da'v[â]-yı hakk idüp tezallüm iderler ise bir def'a şer'le faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresiz; eger beğlerde ve eger kuzâtda ve eger sâyir zikrolunan tâyifede her kimün hakkı sâbit ü zâhir olursa hükmidüp alıvirüp ve dahı her kimün şer'a ve kânûna mugâyir zulm ü te'addîsi sâbit ü zâhir olursa ve te'addîleri ve zulmleri ne makûle nesneler ise

mufassal ü meşrûh defter idüp dahı yazup arzeyelesiz ve anun gibi hîn-i teftîşde fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olup salb ü siyâsete veyâ kat'-ı uzva müstehıkk olanlardan şunlar ki, sipâhî tâyifesidür, veyâhûd arza muhtâc kimesnelerdür, [emrüm] ne vechile sudûr ider ise mûcebiyle amel oluna. Anun gibi arza muhtâc olmayanları şer'le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp sâyirlerine mûcib-i ıbrat ü nasihat vâkı' ola. Zü'amâ vü [erbâb-ı tîmâr]; "Re'âyâmuz." veyâ; "Akribâmuzdur." diyü kefil olup halâs itmek isterler imiş. İmdi; aslâ ehl-i fesâda hımâyet câyiz değildir. Ana göre tedârük idesiz ve hîn-i teftîşde hakk üzre olup aslâ vü kat'â bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanları hılâf-ı şer' u kânûn dahl ü ta'arruz itdürmeyüp hakk-ı sarîha tâbi' olasız.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 7 Safer, sene: 976

Yazıldı.

1830

Sâbıkâ Subaşı olan Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 7 Safer, sene: 976

Kırkkilise kâdîsına hüküm ki:

Kırkkilise'de, Koyun Emîni Mahmud Çavuş'un görevinde yolsuzluk yaptığı ve halka zulmettiği duyulduğundan teftiş edilip haksızlığa uğrayanların haklarının alınması.

Koyun Emîni olan Mahmûd Çavuş koyun hıdmetine ta'yîn olunan müsellemleri ahz ü celb itmekle istihdâm itmeyüp ve nevbet[i] olmayanların akçaların alup ve cebren konduğu ev sâhibinün terekelerin biçdürüp te'addî eyledüğü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hüseyin *zîde kadruhû* vardukda ihzâr-ı husamâ kılup onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; fî'l-vâkı' kazıyye arzulunduğı gibi ise şer'le sâbit ü zâhir olan hakların alıvirdükden sonra muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

Yazıldı.

Sancakdâr Mehmed Çavuş'a virildi.

1831

Konya kâdîsına hüküm ki:

Konya'ya gönderilen sâbık Eflak Voyvodası Petro için gayrimüslim mahallelerinden birinde uygun bir ev tedarik olunması.

Sâbıkâ Eflak Voyvodası olan Petro Voyvoda ol cânibe irsâl olunup anda süknâ için ev lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahrûse-i mezkûrede vâkı' olan kefare mahallâtında süknâya kâbil olup vech ü münâsib görüldüğü üzre bir ev tedârük idüp mukaddemce tahliye idesin.

Yazıldı.

Hı.

1832

Mahrûse-i İstanbul'dan Konya'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan

İstanbul'dan Konya'ya gönderilen sâbık Eflak Voyvodası Petro'ya Konya'ya varıncaya kadar yol üzerindeki kazalarda bedeli mukabilinde zahire tedarik edilmesi.

kâdîlara hüküm ki:

Sâbıkâ Eflak Voyvodası olan Petro Voyvoda ol cânibe irsâl olunup akçalarıyla menâzil ü merâhilde kifâyet mikdârı zahîre tedârük olunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Her kankınızın taht-ı kazâsına dâhıl olursa kendüye ve yanında olan âdemisine kifâyet mikdârı akçasıyla zahîre tedârük idiviresiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl eylemeyesiz.

Yazıldı.

Mezbû[r re']ise virildi.

1833

Ejderhan seferi için Kefe'de yapılması emrolunan gemilere nezaret etmek üzere müteferrika reislerden Mısır (?) Mustafa Reis'in tayin olunup gönderildiği; kendisinin kaptanlık hizmetinde istihdam edilmesi ve gemileri görüp gözetmesi.

Kefe beğine hüküm ki:

Ejderhân masâlihü için yapılmğa emrolunan gemilere müteferrika re'islerümden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mısır (?) [Mustafa]^H Re'is *zîde kadruhû* ehl-i vukûf olmağın kapudân ta'yîn olunup sen vech ü münâsib gördüğün* üzre görüp gözetmek emrolunup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, zikrolunan gemilerün eger yapılmalarıdır ve eger gayri tedârükdedür; vech ü münâsib gördüğün üzre mezbûr kapudânlık hıdmetine istihdâm eyleyüp senün ma'rifetünle onat vechile gemileri görüp gözetmek bâbında envâ'-ı ikdâm [u] ihtimâm üzre olasın.

^H Krş. hkm. 1738.

Yazıldı.

1834

Kapudân paşaya hüküm ki:

Yemen için inşa olunan gemi kerestelerinin rençber gemilerine yüklendiği; İspanya kralının kaptanını tebdil ettiği, düşman donanmasının dağıldığı yolunda haber alındığı vs.'ye dair Kaptan paşa tarafından gönderilen mektubun alındığı, Kaptan paşanın "Düşman donanması dağıldı" diye gaflette bulunmayıp düşman tarafına daima göz kulak tutup herhangi bir saldırıya fırsat vermemesi ve düşman hakkında elde edeceği bilgileri arzetmesi.

Mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi için binâ olunan beş pâre kadirga kerestesi navlun ile rençber gemilerine tahmîl olunduğın ve İspanya kralı kapudânın tebdil itdüğün ve; "Küffâr dona[n]ması perâkende oldılar." diyü haber alındüğün ve Cezâyir ve Trablus beğlerbeğileri ma'an beğlerbeğiliklerine teveccüh itdüklerin ve münâsib olan mahalde gemiler yağlanmak için ol câniblere teveccüh itdüğün" arzeylemişsin. Ol bâbda her ne ki i'lâm

eylemiş isen tafsîl ile Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmuştur. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, "Küffâr-ı hâksâr gemileri perâkende oldı." diyü mağrûr olmayup kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup a'dâ-yı bed-girdâr taraflarına dâyimâ göz-kulak dutup gaflet ile bir mahalle zarar u gezend irişmekden hazer idüp bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyüp kefare-i fecere taraflarından vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 976

1835

İran'dan gelen elçi Amasya ve Çerkeş'ten geçtiği sırada kendisine yakınlık göstererek nüzur ve sadakât toplayıp verdikleri duyulan şahısların isimlerinin yazılı olduğu defterin gönderildiği; bu şahısların gizlice takip edilip yakalanarak hırsız ve harâmi oldukları gerekçesiyle haklarından gelinmesi.

Amâsiyye Beği İlyâs Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem Yukaru Cânib'den Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelen ilçiyeye icâzet-i hümayûnum virilüp ol câniblere teveccüh eyleyüp varduklarında ba'zı melâhîde nüzûr ü sadakât cem' idüp varup müşârun-ileyhe teslîm eyledükleri mukaddemâ istimâ' olunmağın bu makûle ehl-i fesâd ism ü resmleriyle yazı[]up defter olunup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzolunmak emrolmağın defter olunup defter Südde-i Sa'âdetüm'e gelmeğın mezkûrların haklarından gelinmek içün defterün bir sûreti ihrâc olunup aynı ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, bu husûsı kimesneye ifşâ eylemeyüp gönderilen defterde mastûr olan kimesneleri hufyeten tettebbu' eyleyüp dahı hüsn-i tedârûkle elegetürüp kuttâ'-ı tarîk ve hırsız nâmına gereği gibi haklarından gelüp cezâların viresin.

Yazıldı.

Hı.

Bir sûreti, Çerkeş beğine.

Yazıldı.

Muhîb Çavuş'a virildi. Fî 9 Safer, sene: 976

1836

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Eflak Voyvodası Aleksandra'nın, Eflak Çingeneleri'nden bazısının karısı beri yakada, kendisi öte yakada dağınık halde bulunduklarından bahisle bunların tekrar yerli yerinde iskân ettirilmeleri yolundaki talebi uygun görüldüğünden, Rusçuk'ta bulunan Eflak Çingeneleri'nin eski yerlerine getirilmeleri.

Mektûb gönderüp; "bu cânibde olan Çingânelerün ba'zı Ruscuğ'a ve ba'zı âhar yirlere perâkende olup kiminün avreti bu yakada eri öte yakada ve ba'zınun avretleri öte yakada

erleri bu yakada olup anun gibiler girü yirlü yirine getürmek bâbında hükm-i şerîfüm virilmesin" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi olan Çingânelerden bulduğun yirde Eflak Çingânesi idüğü* zâhir oldukdan sonra girü yirlü yirlerine getürdüp kârlarında olalar.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 8 Safer, sene: 976

1837

Van'da bulunan bölük halkından emre rağmen görevlerini yapmayıp orada burada gezen ve Van'da oturmayanların gediklerinin alınması için isim ve bölüklerinin bildirilmesi.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem; "Van'da olan bölük halkı âhar yirlerde olmayup anda mütemekkinler olup mîrî hıdmet vâkı' oldukda te'hîr olunmasun." diyü emr-i şerîfüm gönderilmiş idi. "Emre muhâlif yine bölük halkı kendü hevâlarında gezer." diyü istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; anun gibi bölük halkından emr-i şerîfûme muhâlif anda mütemekkinler olmayup âhar yirlerde kendü hevâlarında gezenler her kim ise isimleri ve bölükleriyle yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzyleyesin ki, gedükleri âhara virile.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 8 Safer, sene: 976

1838

Kili Kalesi azeblerinin ağalarıyla birlikte iki şaykaya binip mevsimi geldiğinde Tuna nehri üzerinde muhafaza görevi yaparak etraftaki yolları ve reâyayı hırsız ve harâmiden korumaları ve kış mevsimi geldiğinde yine kale muhafazasında bulunmaları.

Akkirman beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem hükm-i şerîf gönderilüp; "Kili Kal'ası azebleri ağalarıyla iki şaykaya girüp nehr-i* Tuna üzerinde lâzım oldukda mevsimi ile muhâfaza hıdmetinde olup mevsimi geçdükden sonra kemâ-kân kal'a-i mezbûrede olalar." diyü fermân-ı şerîfüm olmuşken; "kal'a-i mezbûre azeblerinden kırk tokuz neferi Akkirman Kal'ası'na ihrâc olunmak" fermân olunmuş." diyü bildürmüşsin. İmdi; "Kal'a-i mezbûre azebleri ol vechile ihrâc olunmayup ancak mevsimiyle iki şayka ile muhâfaza ideler." diyü emrolmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, kal'a-i mezbûre azeblerinden mukaddemâ fermân olunan mikdârı azebleri ağalarıyla muhâfaza mevsimi geldükde nehr-i* mezbûr muhâfazasıyçün ta'yîn idüp iki şayka tonadup nehr-i* mezbûr etrâfında olan yolları ve re'âyâ vü berâyâ vü Memâlik-i Mahrûsem'i hırsız u harâmîlerden hıfz u hırâset ideler.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 8 Safer, sene: 976

Yazıldı.

1839

Memâlik-i Mahrûse'de gümrük alınugelen yirlerde vâkı' olan

Mekke-i Mükerreme şerifinden Südde-i Saâdet'e gelen hediyeler ile şerife götürülen eşyalardan gümrük alınmaması.

emînlere hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme şerifi cânibinden Südde-i Sa'âdetüm'e gelen hedâyâdan ve müşârun-ileyh şerîfün kendüye müte'allik alup gitdikleri esbâbından gümrük taleb olunup rencide olunduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi müşârun-ileyh şerîf cânibinden Südde-i Sa'âdetüm'e gelen hedâyâdan ve mûmâ-ileyhün kendü mühimmi için âdemleri alup gitdüğü esbâbdan hılâf-ı kânûn gümrük taleb olunmayup rencide itmeyesiz. Ammâ; bu bâbda onat mukayyed olup bu bahâne ile bâzergân tâyifesinün ve sâyir kimesnelerin esbâbı geçüp gitmekden hazer idesiz.

Yazıldı.

Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 16 Safer, sene: 976

1840

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Tokat ve Sonisa civarındaki ehl-i fesâd suhte tâifesinin bulundukları yerler tesbit edilip yakalanarak haklarından gelinmesi.

Mektûb gönderüp; "Sûhte tâyifesiychün bir ay mukaddem tedârük üzre olup Tokat ve Sonisa ve sâyir etrâf u cevânibe defter kethudâsı iki yüz nefer erbâb-ı tîmârla gönderilmişdi. Ol câniblerde bir mikdâr sûhte elegetürüp hâlâ teftîş olunmak üzredür." diyü bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Vardukda, tamâm basîret üzre olup dâyimâ bu makûle ehl-i fesâd sûhte tâyifesin tettebbu' u tecessüs ile elegetürüp haklarından gelinmek bâbında vüfûr-ı ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 9 Safer, sene: [976]

1841

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya

Zigetvar seferinde pek çok develerini ve hayvanlarını kaybettikleri, fakirleştikleri ve kıtlık nedeniyle geçimlerini sağlayamadıkları bildirilen Karaman sipahilerinin, hacılar geldikten sonra yoklamalarının yapılarak icâzet verilmesi.

hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Karaman sipâhileri feth-ı hâkânîden berü

Rûmili seferin eşmeyüp Sigetvar'a varduklarında develeri ve tavarları kırılıp nicesi piyâde kalup ziyâde fakîru'l-hâl olup ve hâlâ bu diyâr dahı kaht olup ma'îşete iktidârları kalmayup; "Hacc-ı şerîf geldükden sonra ihtiyâc yokdur." diyü icâzet-i hümâyûnum recâ eyledüklerin" bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, inşâ'a'llâhü'l-E'azz hacc-ı şerîf geldükden sonra yoklama idüp yanunda mevcûd olan sipâhileri bi't-tamâm yoklayup defter idüp icâzet viresin.

Yazıldı.

Arz getüren Abd-Alî nâm kimesneye virildi. Fî 9 Safer, sene: 976

1842

Bağdâd beğlerbeğisine ve Bağdâd kâdisına ve Mendelic kâdisına

Halka zulmettiği bildirilen Mendelic Kazası Nâibi Abbas'ın davacılarıyla olan davaları görülerek üzerine sâbit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra halka zulmettiği de sâbit olursa görevden alınması.

hüküm ki:

Sen ki Mendelic kâdisısın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Nâyib olan Abbâs on beş yıldan ziyâdedür ki, nâyib olup re'âyâya zulmi olup niyâbetden ref'ıyçün hükm-i şerîf gelüp ref' olunup ümerâ ve ba'zı a'yân mu'în olmağla girü nâyib olup fukarâya zulm ü te'addî eylemekden hâlî olmaduğın" bildürmişsin; "niyâbetden ref' olmağıçün hükm-i şerîf recâ eyledüklerin" arzitmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl terkolmayan kazıyyelerin şer'le göresin; erbâb-ı hukûka şer'le sâbit olan hakların alıvirdükden sonra ol vechile te'addîsî sâbit olursa niyâbetden ref' idesin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 9 Safer

1843

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya

Karaman sipahilerinden mirî hizmete ve Kayseri ve İçel beyleri yanlarında muhafazaya tayin olunanlar dışında, Şam muhafazasında görevlendirildikleri halde göreve gelmeyenlerin isimleri, timarları ve baş karyelerinin defter edilip gönderilmesi.

hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Şâm muhâfazasına ta'yîn olunan Karaman sipâhilerinden ba'zı kimesneler şimdiye değin hıdmete gelmeyüp hıdmetde olan ma'zûl sipâhiler tîmârlarına tâlib olup tekâzâ eyledüklerin" bildürmüşsin. İmdi; zikrolunan sipâhîlerün ba'zısı emr-i şerîfümle Kaysariyye Beği Çerkeş ve İçil Beği Mehmed dâme izzühümâ yanlarında muhâfaza hıdmetinde ve ba'zın dahı ba'zı mîrîye müte'allik hıdemâtta ta'yîn oldukları ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, muhâfazaya ta'yîn olunup mevcûd bulunmayan sipâhîleri tettebbu' eyleyüp anun gibi müşârun-ileyhimâ yanlarında muhâfaza hıdmetinde bile olup emr-i şerîfümle mîrîye müte'allik hıdmetlerde kalanlardan mâ'adâsın âdet-i kadîme mücebince yoklayup Şâm muhâfazasına ta'yîn olunup mevcûd olmayanları ism ü resmiyle sancakları ve tîmârlarının yazuları ve baş karyeleri ile yazup defter eyleyüp defterin mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Aşağada tafsîl üzre tekrâr geçmiştir.

Küyegüsine virildi. Fî 8 Safer, sene: 976

1844

Bkz. hkm. 1859.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ bu def'a vâkî' olan Süveys Donanması'ıyçün binâ olunması fermân olunan gemilerün Habeş vilâyetine giden buğday cerîmleminün binâsı ve termîmi ve ahşâbı mübâyâ'ası* husûsında küllî mâl telef olup hâliyâ; "Süveys Kâtibi olan Mahmûd oğlu Mustafâ nâm kimesne dör[t] akçalı bir azeb gedüğünde iken anda kâtib olmağla dört-beş bin filorilik evler idinmiştir." diyü istimâ' olundu. İmdi; Süveys Donanması ve sâyir gemiler mühimmâtı içün lâzım olan ahşâb u ahtâb u sûtûn her ne cins olursa İskenderiyye kapudânı *dâme izzühû* tarafından alınmak içün hükm-i şerîfüm gönderilmiştir. Hâliyâ zikrolunan gemide ne mikdâr kereste lâzım idüğü Ters-hâne-i Âmirem mi'mârı ma'rifeti ile defter olunup şimdiye değin ne mikdâr kereste gidüp ve ne mikdâr akça sarfolunmuştur; müfredâtı ile defter olunup ma'lûm olmağıçün hâssa re'îslerümden Mehmed *zîde kadruhû* ehl-i vukûf olmağın kâtib ta'yîn olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan gemilere şimdiye değin sarfolunan kerestenün müfredâtı defterin getürdüp yirlü yirinden onat vechile teftîş eyleyüp göresiz; kazıyye i'lâm olunduğı gibi olup binâsı emrolunan gemilerün kerestelerinden nesne bel' u ketm eylemiş ise ki, zimmetinde zâhir olan mâl[1] alup zabteyleyüp ve ne mikdâr nesne zâhir olup kabzolunduğın yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresiz ve kitâbet hıdmetin mezbûra itdüresiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 9 Safer, sene: 976

1845

Eflak Voyvodası Petre'nin adamlarından İstvaniç (Usturgon) adlı Yahudi'nin Eflak tarafından altı araba esbâb ile Niğbolu'da sakın olduğu eve geldiği duyulduğundan bu işi araştırmakla görevlendirilen Muhib Çavuş ile birlikte evine gidilerek getirdiği eşyaların görülüp nereden alındığının tesbit edilmesi ve adı geçen Yahudi'nin teftiş edildikten sonra Muhib Çavuş eşliğinde Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. 9 Safer

Çernovi kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Eflak Voyvodası olan Petre âdemlerinden İstvaniç nâm Yehûdî Eflak cânibinden altı araba esbâb ile Niğbolı'da sâkin olduğu evine geldiği istimâ' olundu. İmdi; **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Muhib *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup müşârun-ileyh çavuşum ile mezkûr Yehûdî'nün sâkin olduğu mahalle varup Yehûdî-i mezbûrî ihzâr eyleyüp kendüsinden ve bu ahvâle vâkıf kimesnelerden onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûr Yehûdî esbâb u nukûddan ve evânî cinsinden ne mikdâr nesne ile gelmişdür ve getürdüğü esbâb kimün esbâbindandur, kendünün midür; tamâm gavrine irişüp dahı getürdüğü nukûd u esbâb u evânî kısmın ale'l-infirâd yazup mufassal defter idüp mezkûr Yehûdî'yi ve getürdüğü esbâbı muhkem hıfzileyüp vukû'ı üzre ale't-tafsîl yazup bildüresin ve ba'de't-teftîş mezbûr Yehûdî'yi mezkûr çavuşuma koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

1846

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun yeniçerilerinin bir kısmının şehit olması, bir kısmının da başka dirliğe çıkması sebebiyle zamanla sayılarının eksildiği ve kalanlar da muhafazaya yetmediği için şehid olan veya halen görevde olan yeniçerilerin kılıç kullanabilecek oğullarından yeniçeri yazılarak bu eksikin tamamlanması, yararlıkları görüldüğünde de buçuk tevcih edilmesi yolundaki isteğin, Dergâh-ı Muallâ yeniçerileri dışında hiç bir yerde bu tür bir uygulama olmadığından uygun görülmediği; bu nedenle Budun yeniçerilerinin eskiden olduğu gibi istihdam edilmesi.

Mektûb gönderüp; "Mahrûse-i Budun'a ibtidâdan bin beş yüz altmış altı nefer yeniçeri ta'yîn olunup serhadde takviyetleri var iken ba'zıları şehîd olup ve ba'zıları âhar dirliğe çıkup hâliyâ dört yüz elli yeniçeri noksân üzre olmağla serhad kal'aları muhâfazasına kifâyet itmeyüp sâyir neferât* taklîl olunmak üzre olmağın mîrî hıdmetde şehîd olan ve bi'l-fî'l hayâtta olan yeniçeri vü yayabaşı vü bölükbaşılarının kılıca yarar olan oğullarından noksân üzre olan dört yüz elli nefer yeniçeri yazılıp ber-karâr-ı sâbık [istihdâm] olmak lâzım olup ve yoldaşlıkları sâdır oldukda buçuğla ri'âyet olunmağışün mezbûr tâyifeye bir mikdâr buçuk ta'yîn olunmak lâzımdür. Zîrâ yoldaşlıkları mukâbelesinde buçuk olmamağla kânûnları üzerine tîmârdan gayri ri'âyetleri yokdur." diyü arzylemişsin. İmdi; mezbûrlar mukaddemâ ihdâs oldukları zamânda Şâm ve Bağdâd yeniçerileri üslûbınca olup mâbeynlerinde Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri gibi buçuk yörimek emrolunmamışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan Budun yeniçerileri dahı sâbıkâ emrolunduğı üslûb üzre

Şâm ve Bağdâd'da olan yeniçeriler kullarum gibi istihdâm eylesin.

Yazıldı.

Arz getüren Ahmed'e virildi. Fî 10 Safer, sene: 976

1847

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Edirne'nin Muradiye Mahallesi'ndeki evinde fuhuş ve kanunsuz işler yapıldığı, yoldan gelip geçenlere uygunsuz sözler söylendiği ve ahalinin rahatsız edildiği yolunda hakkında şikâyetler bulunan Mehmed bin Yunus'un, evi sattırılarak o mahalleden çıkartılması.

Mektûb gönderüp; "mahrûse-i mezbûrede Murâdiyye Mahallesi'nde sâkin Câmi'-ı Atîk hat[î]bi ve mahalle-i mezbûreden sipâh ve ehl-i mahalle yüz nefer kimesne meclis-i şer'a gelüp Mehmed bin Yûnus nâm kimesne mahzarında; "Mahalle-i mezbûrede olan evini nâdî-i zinâ idüp fisk u fücûrdan hâlî olmaz; dâyimâ fâsıklar avretler ile mübârek Ramazân günü câmi'-ı şerîf kurbinde gice vü gündüz oğlu ve musâhibleri muttasıl fesâddan hâlî değillerdür ve müslimânlar yolları üzerinde pencereler idüp hammâma giden ehl ü iyâlimûze nâ-meşrû' kelimât idüp ıdlâl itmek kasdidüp mahalle-i mezbûrede yigirmi beş neferden ziyâde sipâhîler olup; "Sefere gitdüğümüz vaktin ehlimüz ıdlâl iderler." diyü hayfiderüz ve; "Bu makûle ehl-i fesâd mahallemüzden olduğına râzî değillerüz." didüklerin ve şehir halkından sorılup anlar dahı ol vechile haber virdüklerin" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, arzolunduğı gibi ise mezbûrun evin satdurup ol mahalleden ihrâc eylesin.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 10 Safer, sene: 976

1848

Ankara kâdîsına hüküm ki:

Sultaniye kasabasına elli hâne getirmeyi taahhüd eden Göğezoglu Davud hakkında çeşitli arzlar gelip; bir kısmında taahhüdün yerine getirildiği, bir kısmında ise taahhüdün yerine getirilmediği bildirildiğinden, arzların hangisinin doğru olduğu ve şimdiye kadar kaç hâne getirildiğinin bildirilmesi; ayrıca iskân mahalline getirilecek suyolunda şimdiye kadar neler yapıldığının da ayrıntılı olarak arzedilmesi.

Hâliyâ Konya ve Eskiil kâdîları Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bundan akdem Sultâniyye kasabasına elli hâne getürmeğe mültezim olan Göğez-oğlu Dâvûd evler binâ idüp ve kendüden gayri kırk nefer ev dahı getürüp anlar dahı binâyâ mübâşeret eyleyüp bâkîsi dahı gelmek üzredür." ve Konya kâdîsı; "Göğez-oğlu Dâvûd'un getürdüğü hâneler ile iki yüz on sekiz hâne olup erbâb-ı cihâtdan kırk altı hâne dahı gelüp bu takdîrce iki yüz altmış hâne olduğın" defter idüp gönderüp lâkin Ereğli kâdîsı ile Sultâniyye mütevellîsi; "mezkûr Göğez-oğlu şartyledüğü elli hânedan aslâ bir hâne gelmeyüp; "Sâbıkâ gelüp mütemekkin olan kimesnelerün ba'zısın ben getürdüm." diyü kasaba-i mezbûre kâdîsından arz alup* ibrâmla Ereğli kâdîsına imzâlatmışdur ve suyolu şehre [ ] diyü bildürdükleri ecilden bu bâbda

gönderilen arzların kankısı sahîh olduğu ma'lûm olmayup sıhhati ile ma'lûm olmak için arzların ve defterün sûretleri aynı ile ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gönderilen arzlara ve defter sûretlerine nazar idüp dahı bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup göresin; zikrolunan arzların kankısı sahîh olup fi'l-vâkı' mezkûr Göğez-oğlu kasaba-i mezbûreye getürmeğe şarteyledüğü hânelerden şimdiye değin kimesne getürmiş midür, kaç hâne gelmişdür ve mezkûr mı* getürmişdür, yohsa âhar kimesneler mi getürmüşdür, ol defterde mastûr olduğu evler var mıdır, nicedür ve suyolu şehre gelmeğe ne kadar yir kalmışdur, bi'l-fi'l ne mahalle gelmişdür; tamâm ma'lûm idinüp mufasssal ü meşrûh yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin.

Ankara kâdîsının hükmi ve sûret-i sicilli ve arzları sûreti Emîr-i Âhûr Hasan Çavuş'a virildi.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 10* Safer, sene: 976

Yazıldı.

Âdemisine virildi. Fî 9 Safer, sene: 976

1849

Antâliyye Kâdîsı olup Teke ve Hamîdili sancakların tahrîr iden

Antalya Kadısı Yahya ve Kâtib Hüseyin tarafından tahrir edilen Teke ve Hamideli sancaklarının öncelikle Teke sancağından başlanmak üzere tevziinin yapılması.

Mevlânâ Yahyâ *zîde fazlühû* ve Kâtibi olup Dîvân-ı Hümâyûnum kâtiblerinden olan kîdvetü erbâbi't-tahrîr, umdetü ashâbi'[t-ta]krîr Kâtib Hüseyin *zîde kadruhûya* hüküm ki:

Hâliyâ tahrîr eyledüğünüz sancakların tevzî' olunmasın ve Teke sancağının mukaddem tevzî' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre tahrîr olunan sancakları tevzî' eyleyesiz.

Yazıldı.

Muhıb Çavuş'a virildi. Fî 9 Safer, sene: 976

1850

Ruscuk kâdîsına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1836.

Eflak Voyvodası Aleksandra mektûb gönderüp; "ba'zı Eflak Çingâne tâyifesinden ba'zınun avreti beri yakada ve kendü öte yakada ve ba'zınun dahı kendü berüde avreti öte yakada perîşân olup anun gibileri yirinden göçürmek bâbında hüküm-i şerîf virilmesin" arzitmeğin husûs-ı mezbûr için mezkûra hüküm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi Eflak Çingâneleri bulunduğu yirlerde girü yirlü yirine geçürdesin; temerrüd ideni sekidesin.

1851

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 9 Safer, sene: 976

Şam kadısının, Murat Paşa muhafız olarak Şam'a geldiğinden beri ahalinin mal ve eşyasına zarar gelmediği, ehl-i fesâdın dağıldığı ve hac işinin intizama girdiğini bildirdiği ve bundan memnuniyet duyulduğu; Paşa'nın bundan sonra da aynı şekilde halkın refah ve huzurunun teminine çalışmaya devam etmesi.

Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Şâm kâdîsı mektûb gönderüp; "Şâm muhâfazasına varaldan berü kimesnenün mâl ü esbâbına zarar gelmeyüp ve ehl-i fesâd ü âsî A'râb havfindan perâkende olup ve hacc-ı şerîfün ahvâli muhtell iken muzâyakasın def' idüp ve ahvâl-i vilâyete intizâm virüp ulemâ vü sulehâ ve meşâyih u fukarâ dahı şükrân üzre olduğın" i'lâm eylemiş. İmdi; senden dahı umılan bunun emsâli adâlet ü ihtimâm idi ki, zuhûr bulmuşdur. **Buyurdum ki:**

Memâlik ü vilâyetün emn ü emânı ve re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet* ü itm[î]nânı bâbında mebzûl olup vâkıf olduğun ahvâli i'lâm eylemekden hâlî olmayasın.

Yazıldı.
Kethudâsı Erdoğdu'ya virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1852

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mısır Hazinesi'nden cevâli için ödenmesi gerekenden daha fazla ödeme yapıldığı duyulduğundan, Mısır'da ne kadar cevâli mutasarrıfı bulunduğu ve bunlara ne kadar ödeme yapıldığının ayrıntılı olarak arzedilmesi.

Mahrûse-i mezbûrede yigirmi bin altun mikdârı cevâlî var iken Hazîne'den altı bin altun ziyâde virildiği istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; mahrûse-i mezbûrede mevcûd olan cevâlîden ziyâde Hazîne'den ol mikdâr altun virilmeğe emr-i şerîfüm vârid olmuş mıdır ve cevâlîden ne mikdâr kimesne vazîfeye mutasarrıfdur ve Hazîne'den ne mikdâr ziyâde altun virilmişdür; tamâm hakî[ka]ti ile ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre mufassal ü meşrûh yazup arzeyeleyesiz.

1853

Mısır'da dirliğe mutasarrıf olan müteferrika, çavuş, gönüllü ve azeblerin mevâcib defterlerinin bir sûretinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Erdoğdu'ya virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem; "mahrûse-i mezbûrede dirlige mutasarrıf olan eger müteferrika [vü] çavuş u gönüllü vü azeb ve gayridür; cümlesinün mevâcibleri defterinün bir sûreti Sûdde-i Sa'âdetüm'e gönderilmek" fermân-ı şerîfüm olmuş idi. Henüz gelüp vusûl bulmamağın mu'accelen gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup te'hîr u terâhî eylemeyüp zikrolunan defterün bir sûretin dahı mu'accelen yazdurup mühürleyüp Sûdde-i Sa'âdetüm'e irsâl ü îsâl eyleyüp ihmâl ü müsâhele ve avk [u] te'hîrden hazer idesiz.

Yazıldı.

Tercemân Mahmûd Beğ'e virildi. Fî 10 Safer, sene: 976

1854

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Boğdan voyvodasının, kardeşi Petre ve onunla birlikte Sûdde-i Saâdet'e gönderilmesi emrolunan bolarların gönderilmelerinin haraç gönderme zamanına kadar tehir edilmesi yolundaki talebinin kabul edildiği; ancak bunların haraç zamanında mutlaka beraber gönderilmeleri.

Sûdde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Karındaşum Petre kulların Hatman ve İzbere ve Karaçin nâm bolarlar ile şâhinler gönderildiği zamânda Sûdde-i Sa'âdetüm'e bile gönderesin." diyü fermân olunup lâkin mezbûr bolarlar bu kullarınun dâyimâ yanında memleket tedbîrin müşâvere idüp; husûsan şimdi Nemçe cânibinden kaçıp giden Boğdan cânibleri muttasıl hareket üzre olup; mezkûrlar gidicek ahvâlimüz müşevveş olur ve anam câriyeleri dahı muhkem haste olup gelecek harâc zamânına dek karındaşum kulları dahı te'hîr buyurıla." diyü mâyet recâ eylediğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzeylediğün üzre karındaşun Petre harâc zamânına değin te'hîr olunup yanunda tura. Ammâ; Sûdde-i Sa'âdetüm'e harâc gönderdükde mezkûrları bile gönderesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 11* Safer, sene: 976

1855

Bkz. hkm. 1860.

Yazıldı.

Aşağıda tafsîl üzere geçmiştir.

Muhib Çavuş'a virildi.

Selanik beğine ve kâdisına hüküm ki:

Çernovi kâdisı ile Muhib Çavuş'a; "Niğbolı'da sâkin olup Eflak cânibi[n]den altı araba esbâb ile gelen Usturgo nâm Yehûdî'nün teftîşi fermân olunup mezkûr Yehûdî bu ahvâlden habîr olup gaybet idüp taht-ı kazânuza varursa kayd [ü] bend idüp müşârun-ileyhe teslim idesiz." diyü hükm-i şerîf gönderilmiştir.

Yazıldı.

Tercemân Mahmûd Beğ'e virildi. Fî 10 Safer, sene: 976

1856

Akkirman sancağı beğine hüküm ki:

Hisarlardan kaybolan esirleri aramadan "Bundadır." diye Boğdan'daki zenginlerin rahatsız edilmemesi; kaybolan esirler aranılarak kimde bulunursa ondan talep edilmesi.

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp; "Bender beğünün tahrîki ile sana yaramazlık kasdidüp ve ol cânibde olan hisârlardan bir esîr gâyb olsa esîrlerin gezüp aramazlar. Boğdan vilâyetinde ne yirde bir akçalı kimesne var ise ol kimesne ile husûmet idüp envâ'-ı telbîsâtla; "Gâyb olan kulumuz bu kimesnededir." diyü olanca mâlın aldıklarından gayri envâ'-ı itâle-i lisân iderler." diyü arzitmeğün esîr her kimde bulunursa andan talep idüp her kişi rencide itdürilmemek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi gaybet iden kulları her kimde bulunursa andan talep idüp her kişiyi rencide eylemeyesin.

Yazıldı.

Mesîh Çavuş'a virildi. Fî 10 Safer, sene: 976

1857

Bursa beğine hüküm ki:

Kütahya ve Karahisar mahâyîfi teftîşi emrolunan Bursa beyinin teftîşe gitmeyip Mısır müteferrikalarından Keyvan'ın Kütahya'da çalınan eşyasını ve Belkavak'ta kervanları basılan bezirgânların ahvâlini teftîş etmesi.

Bundan akdem sana Kütâhiyye ve Karahisâr mahâyîfi teftîşi emrolunup ol bâbda hükm-i hümayûnum gönderilmiş idi. İmdi; mahâyîf teftîşinden ferâgat olunup hemân Mısır müteferrikalarından Keyvân'un Kütâhiyye'de sirka olunan esbâbı ve Bilkavak'da basılan bâzergânların husûsları teftîşi için sana gönderilen ahkâm-ı şerîfe mücebince varup ahvâllerin görmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i şerîfüm mücebince mahâyîf teftîşine varmayup hemân zikrolunan husûsları gönderilen ahkâm-ı şerîfe mücebince şer'le görüp bertaraf eyleyesin.

1858

Yazıldı.

În 'âm kâdiya virildi. Fî 10 Safer, sene: 976

Ulukışla'nın konak yeri olup bir kervansaray yapılmasının uygun olacağının ilâm edilmesi üzerine Vezir-i Âzam Mehmed Paşa burada bir kervansaray yaptırmak istediğinden, nasıl bir kervansaray yapılmasının uygun olacağının ve ne kadar akçe ile tamamlanacağının keşfettirilip bildirilmesi.

Adana beğine hüküm ki:

Hâliyâ Anduğı kazâsına tâbi' Ulukışla nâm mahal konak yeri olup ebnâ-i sebîl için kârbânsarây binâ olunmak münâsib olduğu i'lâm olunmağın zikrolunan mevzı'da düstûr-ı ekrem Vezir-i A'zam Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* hasbeten-li'llâhi te'âlâ bir kârbânsarây binâ eylemek murâd idinüp ammâ; mahall-i mezbûrede ne makûle kârbânsarây binâ olunup tûli ve arzı ne kadar olup ve kaç ocak olmak münâsib olup ve ne mikdâr nesne ile binâ olunur; tahmîn olunup i'lâm olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bir yarar mi'mâr ve ehl-i vukûf muhamminler ile mahall-i mezbûra varup göresin; zikrolunan mahalde ne makûle kârbânsarây binâ olunmak münâsib olup tûli ve arzı ne kadar olup ve kaç ocağa mütehammil ve ne mikdâr akça ile hâsıl olur; tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdürüp dahı vukû'ı üzre mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

Yazıldı.

Mezbûra, Re'îs Mehmed'e virildi. Fî 10 Safer, sene: 976

1859

Mısır beğlerbeğisine ve Mısır defterdârına hüküm ki:

Süveys Donanması ve diğer gemilerin mühimmâtının alınması ile mirî gemilerin navlunlarında yolsuzluk yapıldığı duyulduğundan Süveys Kâtibi Kara Mahmud oğlu Mustafa'nın görevinden alınıp bu işle İskenderiye Kaptanı Hüseyin Kaptan'ın görevlendirildiği ve teftiş için de Mehmed Reis'in gönderildiği; adı geçen Mehmed Reis geldiğinde şimdiye kadar bu iş için yapılan tüm harcamaların teftiş edilip orada yenen mâl-ı mirînin ortaya çıkarılarak sorumlulardan tahsil edilmesi ve neticenin bildirilmesi.

Bu def'a vâkı' olan Süveys Donanması için binâsı fermân olunan gemilerün ve Habeş vilâyetine giden buğday cerimlerinün binâsı ve ta'mîr ü termîmi ve ahşâbı mübâyâ'ası ve Süveys İskeleyi'nde tahmîn olunan mirî gemilerün navlunları husûsında küllî mâl telef olup ve bi'l-fî'l Süveys Kâtibi olan Kara Mahmûd oğlu Mustafâ nâm kimesne dahı mukaddemâ Galata'da dört akça ulûfe ile azeb gedüğüne mutasarrıf iken anda kâtib olmağla dört-beş bin filorilik evlere mâlik olduğu istimâ' olunmağın kitâbetden ref' olunup Süveys Donanması ve gayri gemiler mühimmâtıyçün lâzım olan ahşâb u ahtâb ve sâyir her ne vâkı' olursa İskenderiyye Kapudânı kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Hüseyin dâme izzühü tarafından alınmak

içün hükm-i şerifüm gönderilüp ve her kadırgaya ne mikdâr kereste lâzım idüğü ecnâsıyla Ters-hâne-i Âmirem mi'mârı ma'rifeti ile defter olunup ve şimdiye değin Süveys emîni zikrolunan donanma içün ne mikdâr kereste alup ve ne kadar akça sarfeylemişdür; yirlü yirinden görilüp müfredâtıyla defter olunup bu cânibde ma'lûm olmağıçün re'îslerüm zümresinden kıdvetü'r-ru'esâ Mehmed *zîde kadruhû* kâtib ta'yîn olunup irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup zikrolunan gemilere şimdiye değin ne mikdâr kereste sarfolunmuşdur; müfredât defterlerin getürdüp mezbûr Mehmed Re'îs'ün mübâşeretiyle yirlü yirinden teftîş idüp göresiz; kazıyye i'lâm olunduğı gibi olup binâsı fermân olunan gemilerün kerestelerinden ve Süveys İskeleyi'nde tahmîl olunan gemiler navlunından ve gayriden bel' u ketm olunmuş her kimün zimmetinde mâl zâhir olursa müşârun-ileyhe defter itdürüp zuhûra gelen mâlumu alup kabze[y]leyüp ve ne mikdâr nesne zâhir olup kabzolunduğın yazup bildüresiz ve şimden girü Süveys emîni tarafından cüz'î vü küllî her ne masraf vâkı' olursa kâtib ma'rifeti ile gördürüp defter itdürüp hâric-i defter nesne kodurmayasız; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 12* Safer, sene: 976

Yazıldı.

Mezbûr Muhib Çavuş'a virildi.

1860

Selanik beğine ve kâdısına hüküm ki:

Sâbık Eflak Voyvodası Petre'nin adamı olan ve bazı mallarını alıp kaybolan Yahudi Usturgon(İstvaniç)'un bulunarak ele geçirilen mallar ile birlikte Muhib Çavuş'a teslim edilip gönderilmesi.

Usturgon nâm Yehûdî sâbıkâ Eflak Voyvodası olan Petre'nün ba'zı mâlın alup teftîş emrolunmağın gaybet idüp ol taraflara varduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Muhib Çavuş *zîde kadruhû* vardukda, mezbûr Yehûdî'yi ol taraflarda ise her ne tarîkla buldurmak mümkün olursa elegetürdüp dahı müşârun-ileyh çavuşum ma'rifetiyle teftîş ü tefâhhus idüp ne mikdâr esbâbla varmışdur; nukûddan ve gayriden neye mâlik ise yazup defter idüp ve çavuşuma kayd [ü] bend ile teslîm idüp ve yarar âdemler koşup mâl ü menâliyle gönderesiz.

Yazıldı.

Hı.

1861

Çernovi kâdısına hüküm ki:

Sâbık Eflak Voyvodası Petre'nin Hazinedarbaşı olan Yani Vestiyar'ın (?) teftîş edilerek üzerine sâbit olan hakların alınıp sahiplerine verilmesi ve neticenin arzedilmesi.

Mukaddemâ; "Eflak Voyvodası olan Petre'nün Hazinedârbaşısı olan Yani Vestiyar (?) nâm zimmînün ahvâli teftîş olunup üzerinde eger hukûk-ı nâs var ise alıvirilüp dahı mufasssal yazılıp arzoluna." diyü emrüm olmuş idi. Zimmî-i mezkûrun ahvâli arz olunmaduğı ecilden

buyurdum ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Muhib *zîde kadruhû* vardukda, zimmî-i mezkûrî ihzâr idüp gelüp da'v[â]-yı hakk ider husamâsıyla berâber idüp onat vechile ahvâlin teftîş eyleyüp göresin; üzerine sâbit olan hukûk-ı nâsı alıvirdükden sonra kimün hakkı alıvirilüp ve ne makûle mevâd sâbit olduğın aynı ile yazup arzeyelesin; sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

Yazıldı.

1862

Semendire sancağında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Semendire'de hâsları bulunan başka sancakbeylerinin subaşılarının zencir çekip halka zulmettikleri bildirildiğinden, Semendire beyinden başkasının zencir çekmemesi; ancak Semendire beyinin adamlarına da serbest timarlara müdahale etmemeleri hususunda tenbihte bulunulması; fakat birinin siyaset olunması için kadı hükmü çıktıktan sonra da serbest timar zâbitleri marifetiyle hükmün mutlaka infaz edilmesi.

Hâliyâ livâ-i mezkûrda âhar sancakbeğlerinin hâsları vâkı' olmağıla âdemleri re'âyâ üzerinde her biri müstekıl zencîr çeküp ehl ü ıyâlleriyle sâkin oldukları evlerine konup ve müft ü meccânen yimlerin ve yimeklerin ve otluk u samanların ve arpaların alup te'addî itmekle re'âyâ vü berâyâ mütezaccir oldukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup âhar sancakbeğlerinin sübaşıları mücerred livâ-i mezbûrda hâslar tasarruf itmekle; "Karyelerimüz serbestdür." diyü başka zencîr çeküp re'âyâyâ ol vechile te'addîler iderler ise men' u def' idüp min-ba'd Semendire beğinden gayra zencîr çekdurmeyüp re'âyâyâ zulm ü te'addî itdurmeyesiz. Ammâ; Semendire beği âdemlerine dahı tenbîh eyleyesin ki, bu bahâne ile serbest tîmârların bâd-ı hevâsına ve cürm ü cinâyeti[n]e bi'l-cümle serbest resmine dahlitmeyüp ancak hükm-i kâdî lâhık oldukdan sonra salb ü siyâsete müstehakk olanı mahallinde serbest tîmâr zâbitleri ma'rifetiyle şer'le lâzım geleni icrâ idüp; "Siyâset bizümdür." diyü mücrimi hârice iletmeyüp ve "bedel-i siyâset" diyü akçaların almayalar.

[Yev]mü's-Sebt, fî 13* Safer, sene: 976

1863

Kopan, Lak (?) ve Kralık (?) palankalarının tamiri için Şimonterna ve Mohaç'tan cerahor gönderilmesi.

Yazıldı.

Kopan Beği Kethudâsı Şa‘bân Kethudâ’ya virildi. Fî 20 Safer, sene: 976

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Kopan Sancağı Beği Alî *dâme izzühû* Sûdde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda vâkı‘ olan nefis-i Kopan ve Lak (?) ve Kralık (?) Palankaları ziyâde harâba müşrif olup ta‘mîr olunması mühimmâtından olmağın livâ-i mezkûrun re‘âyâsıyla termîmi muhâl olup Şimo[n]torna ve Mohaç sancaklarının cerahorları mu‘âvenet itmek lâzımdır." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Arzolunduğı üzre zikrolunan sancakların cerahorların ihrâc idüp mezkûr palankaların ta‘mîr ü termîmine mu‘âvenet itdüresin.

Yazıldı.

1864

İznik kâdîsına hüküm ki:

Gayrimüslimlerin alenen şarap içmelerine ve müslümanlara satmalarına izin verilmemesi; emre aykırı davrananların cezalandırılması.

Hâliyâ nefis-i İznik'da kefare tâyifesi alâniyyen müslimânlarla hamr satup i‘lân-ı fisk u fücûr olunduğı istimâ‘ olundu. İmdi; bu bâbda sana defe‘âtile ahkâm-ı şerîfe gönderilüp tenbîh ü te‘kîd olunmuşdur. Tenbîh olunup emrûme muhâlif ve şer‘-ı şerîfe mugâyir iş itdürilmeğe bâ‘ıs nedür? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gereğı gibi mukayyed olup muhkem tenbîh ü te‘kîd eyleyüp min-ba‘d emr-i şerîfe muhâlif ve şer‘-ı kavîme mugâyir kefare tâyifesine alâniyyeten hamr itdürmeyüp müslimânlarla hamr bey‘ itdürmeyüp bey‘ itdükleri sâbit ü zâhir olursa şer‘le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasın. Ammâ; bu bahâne ile kimesneden ahz ü celb-i mâl olunmakdan hazer eylesin. Şöyle ki; emre muhâlif kefare âşikâre hamr idüp ve müslimânlarla hamr satup fiskolduğı istimâ‘ oluna, aslâ özrün makbûl olmayup her vechile mu‘âteb olman mukarrerdür; ana göre basîret ü ihtimâm üzre olasın.

Yazıldı.

1865

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Mirî hizmette iken düşmana esir düşen ve daha sonra kurtulup geri dönen Budun yeniçerilerine eski gediklerinin verilmesi.

Budun'da olan Yeniçeri Ağası Mehmed *zîde mecdühû* Sûdde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Budun yeniçerilerinden ba‘zı mîrî* hıdemâtda iken küffâr-ı hâksâra esîr [o]lup ba‘de-zamânin halâs olup geldüklerinde eski gedükleri virilmek bâbında müstekıll emr-i şerîf olmayınca gedükleri virilmediğın" bildürüp; "hükm-i hümayûn virilmesin" recâ eylemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi Budun yeniçerilerinden hıdemât-ı hümâyûnumda iken küffâra esîr olup ba‘dehû halâs olup gelenlerün eski gedüklerin mukarrer eyleyüp deftere kayıtdüresin.

Yazıldı.

Kethudâsı Kurd'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 976

1866

Aho Kalesi ve civarındaki köyler İran ile yapılan sulhten önce fethedildiğinden adı geçen kaleye tecavüz etmemeleri yolunda Âsitane-i Saâdet'e gelen İran Elçisi Şahkulu'ya Erzurum beylerbeyi tarafından mektup gönderilerek tenbihte bulunulması.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Acara Beği Mehmed *dâme izzühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "Gürci beğlerinden [Va]raza beği ile vâkı‘ olan Aho nâm kal‘a ve köyler nizâ‘ı bundan evvel görildükde köprüden aşağı mezbûr kal‘a ve etrâfında olan karyeler Yukaru Cânib ile olan sulhdan mukaddem kuvvet-i kâhire ile fetholunan yirlerden olduğu zâhir olmağın ber-karâr-ı sâbık bu taraftan tasarruf olunmağa hükmolunup çatmadan binâ itdükleri kal‘adan âdemleri çıkarılıp kal‘a hedmolunmak hükmolunup huccet virilmiş iken girü memnû‘ olmayup dahl ü tecâvüzden hâlî değıllerdür." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise bundan akdem Âsitane-i Devlet-âşiyânüm'a risâlet tarîkı[y]la gelen Şahkulu'ya kendü tarafundan mektûb gönderüp; "kal‘a-i mezbûre sulhdan mukaddem alınmış iken ahde mugâyir vech-i meşrûh üzre dahl ü tecâvüz olunduğın" i‘lâm idüp; "Sulh u salâha mugâyir iş idenleri gereğı gibi men‘ u def‘ eylesin." diyü tenbîh ü i‘lâm eylesin.

Yazıldı.

Mesîh Çavuş'a virildi. Fî 13 Safer, sene: 976

1867

Hüdavendigâr sancağındaki kadıların kâtil, hırsız ve harâmilerden diğer kazalara firar edenlerin peşini bırakmayıp yakalatarak muhakeme etmeleri ve üzerlerinde hakları olanların hakları alındıktan sonra suçu sâbit olanlara gereken cezalarının verilmesi.

Hüdâvendigâr sancağında vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hüdâvendigâr Sancağı Beği Abdurrahmân *dâme izzühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "tahrîr esnâsında* ba‘zı kimesnelerden; "Âdem katlitdi*" ve; "Hırsızlık u harâmîlik itdi." diyü şekvâ olundukda andan firâr idüp âhar kazâlara varup kâdîları; "Kâdîlğımız değıldür." diyü mütereddid olup kazıyyeleri görilmemeğın ehl-i fesâdun hakkından gelinmedüğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi taht-ı kazânuzdan gelüp da‘vâ-yı hakk eyleyenleri hasımları ile berâber idüp bir def‘a şer‘le sorulup faslolmayup on beş yıl terkolmayan da‘vâların ber-mûceb-i emr-i şerîf hakk üzre müşârun-ileyh mübâşeretü ile teftîş eyleyüp göresiz; ashâb-ı

hukûka sâbit olan hakların şer‘le alıvirilüp ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ‘atün fesâdları sâbit olduktan sonra sipâhî olup arza muhtâc olmayanlar bâbında şer‘le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasız; muhtâc-ı arz olan kazâyâyı yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 14 Safer, sene: 976

1868

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Trablus Kethüdâsı Hacı Hasan'ın, dizdarın ihmalkârlığı gerekçesiyle, iskelede olan burçlara ağa tayin olunması şeklindeki teklifin kabul edilmediği; bunun yerine dizdara, burçları gözetip kollaması, eğer görevini ihmal ederse yerinin bir başkasına verileceği yolunda tenbihte bulunulması.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Trablus sancağında iki bin beş yüz^H akça tîmâra mutasarrıf olup Trablus Kethudâsı olan Hâcî Hasan her vechile müstekîm kimesne olup iskelede vâkı‘ olan burcda ve andan gayri beş aded burcda altmış nefer vardır; müstekîll ağa lâzimdür. Dizdârınun nev‘an müsâhelesi olmağla burclar ahvâli ihtilâlde olup hîn-i tahrîrde zuhûr iden zevâyidden beş bin akça tîmâr ile mezbûr Hasan Kethudâ [ağa] olması" husûsın bildürmişsin. İmdi; bunca zamândan berü zikrolunan burclar hıfz u hırâset olunurken şimdi ihmâl olunmağa sebep nedür? Ol mikdâr tîmâr ile bir ağa ihdâs eylemeğün aslı yokdur. **Buyurdum [ki:]**

Vusûl buldukda, dizdârına gereği gibi te’kîd ü tenbîh eylesin ki, kadîmden olıgeldüğü üzre zikrolunan burcları görüp gözedüp hıfz u hırâset eyleye*; ihmâl ü müsâhelesi ola, yazup arzeyesin ki, yiri âhara virile. Bi'l-cümle bâb-ı hıfz u hırâsetde mücidd olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleye.

^H Metinde "Yiğirmi iki bin beş yüz" şeklindedir.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 13 Safer, sene: 976

1869

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Peşte Kadısı Şemseddîn'in Budun Baruthâne ve Güherçile Eminliği ile Emvâl-i Hâssa Nâzırlığ'na tayin edildiği.

Peşte Kâdısı olan Şemseddîn *zîde fazlühû* mâl-ı mîrî tahsîlinde sa‘[y]i olmağın Budun'da olan Barut-hâne vü Güherçile Emâneti'n ve ol cevânibde olan emvâl-i hâssanun nezâreti* ta‘yîn olunup Mâliyye tarafından hükm-i hümâyûnum virilüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan emânet [ü] nezâret hıdmetlerin virilen hükm-i hümâyûnum mücebince kemâl-i emânet ü istikâmet ile itdüresin ve tenbîh eylesin ki, barut u güherçile vü emvâl-i hâssanun tevfir ü teksîri* bâbında envâ‘-ı ikdâm u ihtimâm eyleye.

1870

Yazıldı.

Şehr-emînine virildi. Fî 14 Safer, sene: 976

Sinan Kethüda'nın Kefken'de yaptırdığı gemilerin, içlerine yeteri kadar adam konularak İstanbul'a gönderilmeleri.

Üsküdar ve İznikmid kâdîlarına hüküm ki:

Sinân Kethudâ Kefken'de binâ itdüğü on iki pâre gemilerün bu cânibe gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazânuzda kifâyet mikdârı âdem ihzâr idüp ve içlerine koyup mu'accelen bu cânibe irsâl eyleyesiz ki, geldüklerinde nafakaları virile.

Yazıldı.

Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 16 Safer, sene: 976

1871

Rûm beglerbeğisine hüküm ki:

Rum Beylerbeyiliği'nde, yasak olmasına rağmen yeniçeri olmadıkları halde hâlâ tüfek kullananların ellerinden silâhları alınıp hapsolunarak durumlarının bildirilmesi.

Mukaddemâ defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Yeniçeri kullarumdan mâ'adâ eger sipâhîdür, eger re'âyâ tâyifesidür ve gayridür; tüfenk kullanmaya." diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ yine ol câniblerde hılâf-ı emr-i hümayûn ba'zı kimesneler tüfenk kullandığı istimâ' olundu. İmdi; emr-i sâbıkum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı hükûmetünde vâkı' olan kasabât u kurâda muhkem tenbîh ü nidâ itdüresin ki, min-ba'd yeniçeri kullarumdan mâ'adâ eger sipâhî ve eger re'âyâ tâyifesi ve gayridür; emre muhâlif tüfenk kullanmayalar. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp hılâf-ı emr tüfenk atarlar ise ellerinde bulunan tüfengi girift idüp mîrî için zabt u kabz itdürdükden sonra kendülerin habsidüp ahvâllerin yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesin.

1872

Daha önce vilâyet tahriri esnasında dağılan Samakov'un Sebuah (?) derbendi ahalisi, burayı korumak köprü ve yolları onarmak şartıyla yeniden derbent yazılmak için talepte bulunduklarından, vilâyet muharririnin tahrir esnasında bu hususu iyice inceleyip defterde bir yere kaydederek Südde-i Saâdet'e geldiğinde arzetmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Niko Lazara nâm zimmîye virildi. Fî 14 Safer, sene: 976

Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı olup Paşa sancağının sağ-kolın tahrîr iden Mehmed dâme mecdühûya hüküm ki:

Hâliyâ Samakov Kâdisı Mevlânâ Ahmed mektûb gönderüp; "Samakov kazâsına tâbî Sebuḥ (?) derbendi ahâlîsi kadîmden derbend olup mezbûr derbendi iki yirde hıfzidüp ve üç mahalde vâkı' olan köprülerin ta'mîrin ve dört yirde olan bataklıkun tathîrin kabûl idüp hıdmet iderlerken mukaddemâ vilâyet tahrîr olundukda bir husûsdan perâkende olmağla defter-i hâkânîde derbendlik üzerine kaydolunmayup hâliyâ karyeleri derbend âdeti üzre tahrîr olunursa zikrolunan derbendün perâkende olan re'âyâsın yirlü yirine getürmek ve üslûb-ı sâbık üzre mezbûr derbendün hıfz u hırâsetin itmek uhdelerine aldıkların ve; "Zikrolunan mahal mahûf u muhâtara olup her vechile hıfz u hırâseti lâzım ve köprülerinün ta'mîri ve bataklık olan yirleri onarılmağ lâzımdür." diyü a'yân-ı vilâyet dahı haber virdüklerin" i'lâm eylemiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup ol yiri müceddeden tahrîr itdüğünde onat vechile göresin; fi'l-vâkı' zikrolunan mahall arzolunduğı üzre girü hıfz u hırâset itmek ve köprülerin ta'mîr itmek ve yolın ve bataklık olan yirlerin onarmak şartıyla mezbûr karyeyi defter-i cedîde sâyir derbendciler âdeti üzre kaydeylemek husûsın bir mahalde kaydidüp geldüğünde arzeyelesin.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi.

1873

Mısır beğlerbeğisine ve kâdisına ve defterdârına hüküm ki:

Sultan Selahaddin bin Eyyûb ve Melik İmadüddin İsmail'in Harem-i Şerîf huddamı için vakfettikleri Nakâde (?) ve Senebiş köylerine hükkâm, küşşâf ve Urbân meşâyihinin müdahale ettiğİ bildirildiğİnden kimseye müdahale ettirilmemesi ve sonradan ihdas edilen "mâl-ı himaye"nin kaldırılması.

Harem-i Şerîf'de olan ağalar cânibinden arz-ı hâl olunup; "Merhûm Sultân Salâhuddîn Yûsuf bin Eyyûb* ve Melik İmâdüddîn İsmâ'îl aleyhi'r-rahmetü ve'r-rıdvân Sa'îd ikliminde karye-i Nakâde (?) ve karye-i Senebiş nâm iki karyeyi Harem-i Şerîf huddâmına vakfidüp hâliyâ zikrolunan karyelere hükkâm ü küşşâf ve meşâyih-ı Urbân hılâf-ı şer'-ı şerîf dahlidüp üzerlerine nice mezâlim ihdâs idüp ve Senebiş üzerine "mâl-ı himâye" diyü otuz bin pâre takdîr idüp zulm ü hayf iderler." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; zikrolunan karyeler bunlara vakfolup şart-ı vâkıf mücebince şimdiye değin huddâm-ı Harem-i Şerîf zabtidedelüp hâliyâ mezbûrlar hılâf-ı şart-ı vâkıf "himâye" diyü otuz bin pâre alınup kadîmden olugelmiş olmayup hâliyâ şer'-ı şerîfe muhâlif ve şart-ı vâkıfa mugâyir ol vechile ihdâs olunmuş ise şart-ı vâkıf mücebince kadîmden tasarruf olunduğı üzre tasarruf itdürüp şart-ı vâkıfa ve şer'-ı şerîfe muhâlif zulm ü hayf itdürmeyesiz ve alınan altın Hızâne-i Âmire'ye mi hıfzolunur, nicedür; ne vechile ise ma'lûm idinüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz.

1874

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 13 Safer, sene: 976

Deyrürâhbe Beyi Hân Ahmed Bey'e hâsıl yazılan bâd-ı hevâlarını vermeyen ve kuttâ-ı tarîk oldukları bildirilen Bakârre ve Musallihyan cemaatlerinin elebaşlarının yakalanıp üzerlerindeki bâd-ı hevâ vergisi tahsil olunduktan sonra hapsedilmeleri ve haklarından gelinmesi için kimler olduklarının arz edilmesi.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Deyrürâhbe Beği Hân Ahmed Beğ hâslarından Bakkâre* ve Musallihyân* nâm cemâ'atlerün bâd-ı hevâsı hâsıl yazılup müşârun-ileyhe müteveccih olan hakkın vermeyüp inâd ü muhâlefe[t] üzre olmalarıyla; "Hakkın alıviresin." diyü fermân-ı hümayûn vârid olup âdem gönderildükde şer'-ı şerîfe ve emr-i hümayûna itâ'at itmeyüp te'allül ü te'annüd itdüklerin mübâşir ta'yîn olunan kâdî i'lâm idüp ve gönderilen çavuş haber virdüğün" bildürmüşsin ve Canbolad dâme izzühû dahı mektûb gönderüp; "sene-i sâbıkada Cezâyir Seferi mühimmi içün dona[n]ma ile livâ-i mezbûra varıldukda ba'zı mahal sarp olup mürûr iderken mezkûrân cemâ'atler âlet-i harble nicelerün yolına gelüp haylî cengolup niceler de mecrûh olup; "Dâyimâ fesâddan hâlî değillerdür ve kuttâ'-ı tarîklardur." diyü müslimânlar haber virdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan tâyifeden fesâd ü şenâ'ate bâdî olan bellü başlu ehl-i fesâdların hüsn-i tedbîr ü tedârük ile elegetürüp dahı muktezâ-yı şer' u kânûn üzre âyid olan hakkın –ki, senesiyle– alıvirdükden sonra menba'-ı fesâd olan eşkıyâsın habsidüp arzeyeleyesin ki, haklarından gelinüp sâyir erbâb-ı fesâd ü şenâ'ate mûcib-i ibret ola.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 15 Safer, sene: 976

Yazıldı.

Ferhâd Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 976

1875

Hâslar ve Silivri ve Çorlu kâdîlarına ve Çatalca Bâğçesi üstâdına

Hâslar, Silivri, Çorlu ve Çatalca Bahçesi'ndeki korularda ve civarındaki av yerlerinde kimsenin avlandırılmaması ve tazı, doğan ve atmaca gibi av hayvanları beslettirilmemesi.

hüküm ki:

"Taht-ı kazânuzda vâkı' olan av yirleri korunup eger hâssa toğancılardur ve eger gayridür; bir ferde avlatmayup av yirlerine karîb olanlar eger sipâhî ve gayridür; tâzî vü zağar u toğan beslemeyeler." diyü emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ferhâd ve Mehmed zîde kadruhümâ varup vusûl bulduklarında, bu bâbda her biriniz mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan şikâr-gâhları

muhkem korıyup tenbîh idesiz ki, koruya karîb yirlerde bir ferd tâzî vü zağar u toğan u atmaca ile avlamayup ve kimesneye tâzî vü toğan u zağar besletmeyesiz. Ba'de't-tenbîh memnû' olmayup av avlayup tâzî vü toğan u zağar besleyenleri isimleri ile yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Kethudâsı Ferruh'a virildi. Fî 17 Safer, sene: 976

1876

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Donanma seferden döndüğünde ( ) beyinin, gemisine bir miktar esir ve mücrim konularak deryâ muhafazasına bırakılması ve bırakılan mücrimlerin isimlerinin Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.

Hâliyâ teveccüh itdüğün donanma seferinden avdet itdüğünde ( ) beğün yanında olan gemisine bir mikdâr beğlik esîr ve bir mikdâr mücrim ile mükemmel idüp hıfz u hırâset-i deryâ için koyup gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi avdet itdüğünde müşârun-ileyhün gemisine hıfz u hırâset için bir mikdâr esîr ve bir mikdâr mücrim koyup mükemmel idesin ve ne mikdâr mücrim konursa isimleriyle defter idüp geldüğünde defterin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Âdemisi İsmâ 'îl'e virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 976

1877

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Sâbık Şeyhü'l-harem Memi'nin hazînedar iken Sultan Süleyman'ın Ravza-i Mutahhara'da durması için gönderdiği altın şamdanı kaldırarak yerine Şah Hatun'un çerağını koyduğu bildirildiğinden, tahkik edilip neticenin bildirilmesi.

Bundan akdem Şeyhu'l-Harem olan Memi hazînedâr iken merhûm ve mağfûrun-leh babam hudâvendigâr *tâbe serâhü* tarafından Ravza-i Mübâreke'de turmak için irsâl olunan altın şem'dânı yirinden kaldurup Şâh Hâtûn'un çerağın koduğı i'lâm olunmağın **[buyurdum ki:]**

Vusûl buldukda, bu husûsı göresin; fi'l-vâkı' zikrolunan şem'dânı yirinden kaldurup mezkûre hâtûnun çerağın koduğı vâkı' mıdur, nicedür; sıhhati ile ma'lûm idinüp ketmeylemeyüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Kethudâsı Çâker'e virildi. Fî 15 Safer, sene: 976

1878

Vize beğine hüküm ki:

Apardos Pınarı'nın hâssa-i hümayun için korunup kimseye balık avlattırılmaması.

Taht-ı livânda vâkı‘ olan AparDOS Bınarı'nda hâricden ba‘zı kimesneler balık avladukları istimâ‘ olundu. İmdi; zikrolunan bınar hâssa-i hümayûnum için korunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan bınarı havâss-ı hümayûnum için korıyup sancağın ahâlîsine tenbîh ü te‘kîd eylesesin ki, min-ba‘d bınar-ı mezbûrda sipâh tâyifesinden ve gayriden bir ferd balık avlamayalar. Şöyle ki; ba‘de't-tenbîh eslemeyüp emr-i şerîfüme muhâlif mezkûr bınarda balık avlayan kimesneleri isimleriyle yazup arzeyelesin.

Yazıldı.

Şehir sübaşısına virildi. Fî 16 Safer, sene: 976

1879

İstanbul kâdîsına ve Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Anderye adlı zimmînin Balıkpazarı'ndaki dükkânında öldürülmüş olarak bulunan Utucu Mustafa'nın kâtîlinin bulunması.

Hâliyâ nâyibün Mevlânâ Abdurrahmân Südde-i Sa‘âdetüm'e sûret-i sicil gönderüp; "mahmiyye-i İstanbul'da Balık Bâzârı'nda Anderye nâm zimmînün dükkânında Utucu Mustafâ nâm kimesne maktûl bulunup Pervîz bin Abdullâh nâm kimesne mazınna olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

İstanbul [sübaşısı] mübâşeretiyle bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup husûs-ı mezbûra tamâm mukayyed olup tecessüs ü tefahhus eyleyüp ehl-i meclis olup mazınna olanlar gaybet iderlerse ikdâm u ihtimâm idüp bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ber-vech-i ihtimâm teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; bu fesâdı idenler kimlerdür; ma‘lûm idinüp dahı vukû‘ı üzre yazup bildüresiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandur; ehl-i fesâdı elegetürmek bâbında dikkat ü ihtimâm eylesesiz.

Yazıldı.

1880

Silistre beği kethudâsına ulaşturmak için Akkirman beği kethudâsına virildi. Fî 17 Safer, sene: 976

Akkirman Beyi Hasan Bey hakkında iftirada bulunan Bender Kalesi'nden Hacı isimli şahsın küreğe konulmak üzere Dersââdet'e gönderilmesi.

Silistre beğine, kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kal‘a-i Bender'den Hâcî nâm kimesne bundan akdem Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelüp Akkirman Beği Hasan dâme izzühûdan şikâyet idüp ruk‘a sunmağla emr-i şerîfümle teftîş olunup ruk‘ada mastûr olan müfredâtun üç mâddesinden gayrilerün da‘vâsın alup hîn-i teftîşde müdde‘îleri zuhûr eylemeyüp kendü da‘vâsına dahı şâhid getüremeyüp hılâfî çıkup ve mezbûr şerîr ü şakî kimesnedür." diyü i‘lâm eyledüğünüz ecilden mezbûr küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönde[r]sesiz ki,

küreğe konıla ve koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh ü te'kîd idesiz ki, yolda ve izde onat hıfz u hırâset eyleyüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

Yazıldı.

Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 16 Safer, sene: 976

1881

Rûm beglerbeğisine hüküm ki:

Müslümanlara iftira eden, mülhîd iddiasıyla bir müslümanın katline sebep olan ve daha önce İran'a kaçan Abdülganioglu'nun adamlarından Hasan'ı kendisine kethüda tayin ettiği bildirilen Dergâh-ı Muallâ Çavuşlarından Sivaslı Ahmed Çavuş'un çavuşluğunun alındığı İran'a casusluk yaptığı bildirilen kethüdası Hasan'ın ise teftiş edilerek suçu sâbit görülürse hakkından gelinmesi; ayrıca Ahmed Çavuş'un hakkındaki iddiaların doğru olup olmadığının ve davacısı bulunup bulunmadığının arzedilmesi.

Mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Sivaslı Ahmed Çavuş her bâr bu vilâyetde yanına eşirrâdan ba'zı kimesneler [alup] hîle vü hud'aya şürû' idüp ehl-i ırz olan müslimânlara töhmet isnâd idüp ve tîmârı kurbinde sâkin olan Sıddîk nâm sahîhu'l-mezheb kimesneye adâvet idüp mülhîd nâmı ile katline sebep olup ve sâbıkâ diyâr-ı Acem'e firâr iden Abdülgani-oglu âdemlerinden Hasan nâm şerîri kethudâ idinüp mezkûr Hasan yılda üç-dört def'a Dergâh-ı Mu'allâ'ya varup vâkıf olduğu ahabârı bundan akdem diyâr-ı Acem'e gönderdiğinden gayri Gâh-âbâd (?) nâhiyesinde karye be-karye gezüp melâhîde tâyifesiyle sohbet idüp sâbıkâ teftîşine emr-i şerîf vârid olup gaybet itmekle görilmeyüp ve mukaddemâ Kal'a-i Cedîd'den taş sirka itdüğü Sivas Mahkemesi'nde müseccel olup ve nâhiye-i mezbûreden Küre-oglu dimekle ma'rûf kimesne mezbûr Hasan'un musâhibi olup Şî'a Mezhebi'nde olmağın müslimânları ıdlâl idüp tarîk-ı ilhâda şürû' itdürmekle envâ'-ı fesâdâta mübâşeret itdürüp fesâdı sâbit olmağın Sivas Kal'ası'nda habsolunup ve Baba Alî oğlu Hüseyin nâm kimesne dahı eşirrâdan olup mezkûrların hevâsına tâbî' olup ba'zı husûsda emr-i şerîfümle men' olup memnû' olmayup taleb olundukda elegirmeyüp mezkûr Ahmed Çavuş emirsüz bir kulına ve bir devecisine sâbıkâ dirlik alıvirüp emirle sâhiblerine mukarrer olmağla mezkûrları tahrîk* idüp Südde-i Sa'âdet'e gönderdiği istimâ' olundu. Varup âdetleri üzre şikâyetci peydâ idüp müslimânlara zarar kasdide[r]ler. Şöyle ki; bunların haklarından gelinmeye, bu vilâyet[d]e hüküm icrâ olmayup müslimânlar şerrinden emîn olmazlar." diyü arzitdiğün ecilden mezbûr çavuşun çavuşluğu alınup ve mezbûr Hasan teftîş olunup hakkından gelinmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi mezbûr Hasan'un üzerinde müslimânların [hukûkı] sâbit ü zâhir olup bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin toprak kâdîsı ma'rifeti[y]le teftîş idüp sâbit olan hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra arzolunduğı üzre ol vechile fesâdı mukarrer ise Hasan'un hakkından gelüp ve emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin ve mezbûr çavuş dahı çavuşlukdan ref' olunmuşdur; kulına ve devecisine tîmâr alıvirdüğü vâkı' mıdur, nicedür ve hak da'vâ ider kimesneler var mıdur; görüp vukû'ı üzre arzeyeysin.

1882

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 16 Safer, sene: 976

Yemen mühimmi için hazırlanan kadirga kerestesini almaya gönderilen rençber gemileri ulaşmamış ise başka rençber gemileri tedarik edilerek kerestelerin gönderilmesi.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Cezâyir Beğlerbeğisi Alî dâme ikbâlühû bundan akdem mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi için [emr]olunan beş kıt'a kadirga kerestesi –henüz İskenderiyye cânibinden gemiler gelüp almamış– Dona[n]ma gemilerine tahmîl olunup mahall-i me'mûra irsâl olunmak buyurulmuşdı ve Mısır'da olan gemiler Donanma-i Hümayûn gemilerine giç gelüp mülâkî olup sü'âl olundukda; "Zikrolunan kereste için müteveccih olmuşken rûzgâr muhâlîf olup varmağa kâbiliyyet olmayup Kıbrıs atasına düşüp üç pâre rençber gemisi ikişer yüz ellişer filoriye navlun tutulup gönderilüp ammâ; mahall-i me'mûra varduğına sahîh haber alınmadı." diyü cevâb virdüğün" bildürüp ve hâliyâ sen mektûb gönderüp; "Kereste deryâ kenârına varup gemilerden nesne zâhir olmadı." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup göresin; fî'l-vâkı' ol rençber gemileri kereste tahmîli için mahall-i me'mûra varmamış ise te'hîr câyiz değildir. Rençber gemilerin tedârük idüp navlun ile tahmîl itdürüp dahı eğlendürmeyüp mahalline gönderesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp ber-vech-i isti'câl tedârük idüp irsâli bâbında gereği gibi ikdâm u ihtimâm eylesesin ve tahmîl olunup gönderildüğün mu'accelen bildüresin.

Yazıldı.
Mezbûr re'îse virildi. Fî 15 Safer, sene: 976

1883

Gelibolı ve Migalkara ve Lapseki kâdılarına hüküm ki:

Ev basıp adam öldürdükleri ve hırsızlık yaptıkları bildirilen isimleri yazılı kişilerin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi; suçlarının da tahkik edilerek arzedilmesi.

Bundan akdem Portukal Mustafâ ve Kaş-oğlu Mehmed ve (——) Mahmûd ve Kızıl Işık ve Mîr Işık ve Bayram ve Çobân Turmuş ve azeplerden (?) Sarı Mustafâ ve Hallâc Mustafâ ve Ahmed Hâce ve karındaşı Emîr nâm kimesnelerle ve Somuncu Kâfir ve Yorgi nâm zimmîler evler basup âdemler katlidüp ve eve girüp esbâb sirka idüp mukaddemâ ba'zı yoldaşları elegirüp ve; "Esilik (?) nâm karyenün İmâmı Hâce Ahmed yataklarıdır." diyü i'lâm olunup mahallinde ba'zına siyâset olunup bir neferi sûret-i sicilleri ile bunda gelüp mezkûrlar için; "Şerîklerimiz." diyü haber virüp elegirmeleri lâzım olmağın bu bâbda hâssa re'îslerden Husâm Re'îs mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Mezkûr[lar] her kankınızın taht-ı kazâsında bulunursa hüsn-i tedbîr ile elegetürüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ve vâkı' olan hâllerin sıhhati ile ma'lûm

idinüp vukû'ı üzre arzeyelesiz. Bu bâbda her birinüz tamâm mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden ve bu bâbda celb ü ahz olmakdan gâyet ihtirâz üzre olasız.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 16 Safer, sene: 976

Yazıldı.

1884

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Müteveffa Mısır Beylerbeyi Mahmud Bey'in mallarının, su yoluna memur Mehmed Bey tarafından zaptedilip satıldığına, Kadı Hüseyin adlı kişide binlerce altını olduğuna vs.ye dair alınan haberlerin tahkik edilerek Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.

Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün muhallefâtın su yoluna ta'yîn olunan Mehmed Beğ zabtidüp sen varmazdan evvel cümlesi satılup ba'zın dahı Mısır kâdîsı alup* ve cebe-hânesiyle mehter-hânesinden nesne zuhûra gelmeyüp ve ağalarına; "On üskûf vasıyyet eyledi." diyü virilüp ve yetmiş bin erdeb buğdayı olup on beş bin erdeb deftere kaydolunup ve Kâdî Hüseyin nâm kimesnede nice bin altını olup tahsîl olunmayup ve bundan mâ'adâ haylî mâl ü esbâbı zâyî' u telef olduğu istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan husûsları onat vechile tetebbu' u tecessüs idüp yirlü yirinden tamâm ihtimâmla göresin; fî'l-vâkı' zikrolunan husûslarun aslı var mıdur, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp ve müşârun-ileyh Kâdî Hüseyin'de dahı ne mikdâr altını [o]lduğın tefahhus idüp hakî[ka]ti ile bilüp ketmitmeyüp hakî[ka]ti üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Âdemisi Mehmed Subaşı'ya virildi. Fî 17 S., sene: 976

1885

Beğşehir Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Beğşehir ve Niğde'de eşkıyalık yapan Arap ve gurbet tâifesinin yakalanarak teftiş olunmaları ve suçu sâbit olanların hapsedilip sicil sûretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Mektûb gönderüp; "Sancağuna ehl-i fesâd ü şenâ'at ile meşhûr gurbet tâyifesi gelüp evler basup esbâb u emvâl gâret idüp ve yollarda fukarâyı soyup ma'rifet-i kâdî ile meclis-i şer'a da'vet olunup itâ'at-i şer' itmeyüp muhârebeye şürû' iderler. Anun gibi ehl-i fesâdun demi heder olmak üzre elegetürilmeleri" husûsın bildürmüşsin. İmdi; ehl-i fesâdun elegendüp haklarından gelinmek lâzımdür. Sancağunda vâkı' olmağla elegendmeleri senün uhdenedür.

Buyurdum ki:

Varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup arzitdüğün üzre anun gibi sancağunda ehl-i fesâd ü şenâ'at olup esbâb u emvâl gâret idüp evler basup te'addî idenleri meclis-i şer'a da'vet idüp gelmeyüp şer'a itâ'at itmeyüp muhârebeye kasdidenleri il-eriyle ve gayri

kimesneler ile demleri heder olmak üzre elegetürmeğe sa'y ü ikdâm idüp elegirenlerin ahvâllerin toprak kâdîsı ile şer'le teftîş idüp fesâd ü şenâ'atleri [sâbit olup] itâ'at-i şer' itmeyüp muhârebeye kasdidenleri muhkem habsidüp sübût ü zuhûr bulan kazıyyelerin yazup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; tamâm hakk üzre olup bu bahâne ile kendü hâlinde ve itâ'at-i şer' üzre olanlara dahl ü ta'arruzdan hazer idüp mücerred nehb ü gâret için hılâf-ı şer' u kânûn iş olmakdan ve kable's-sübût telef-i nefis olunmakdan ihtiyât üzre olasın.

Yazıldı.

Âdemisi Mehmed'e virildi.

Bu sûret üzre Niğde beğine; "Mektûb gönderüp; "Meleş* ve Gökcelü ve Ayazlu ve Zümre (?) Cemâ'ati demekle ma'rûf Arab u gurbet tâyifesinden iki yüz mikdârı kimesne yarağ u yasağ ile cem' olup..." bu tafsîl üzre yazılmışdır.

Yazıldı.

İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1886

Biga Sancakbeyi İshak Bey'in "reâyaya zulm ve teaddisi vardır." demesi üzerine, alaybeyliği ve zeametinin haksız yere elinden alındığından bahisle halk huzurunda teftişini talep eden Biga Sancağı eski Alaybeyi Osman'ın müslümanlar huzurunda teftiş olunarak neticesinin bildirilmesi.

Mihaliç ve Edremid ve Biga kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ dârende Osmân gelüp; "bundan akdem Biga Sancağının Alaybeğisi olup mukaddemâ livâ-i mezbûr Beği olan İshâk dâme izzühû bunun için; "Re'âyâya zulm ü te'addîsî vardır." diyü hılâf-ı vâkı' arzitmekle alaybeyliği ve ze'âmeti alınup âhara virilüp ve müşârun-ileyh garazla hılâf-ı vâkı' arzidüp a'yân-ı vilâyet ve re'âyâ vü berâyâ her vechile rızâ vü şükrân üzre olup kemâl mertebe eylûğine şehâdet eyledüklerine bi'l-fi'l Biga kâdîsinun arzıyla nâyibün sûret-i sicill ibrâz idüp ahvâli müslimânlar mahzarında teftîş olunup görilmek" bâbında hüküm-i şerîf taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup mezbûr alaybeğinün ahvâlin kemâl-i dikkat ü ihtimâmla müslimânlar mahzarında hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' müşârun-ileyhün arzitdüğü üzre a'yân-ı vilâyet zulm ü te'addîsinden mütezaccirler midür, yohsa kâdî-i mezbûrun sicilli mücebince re'âyâ vü berâyâ rızâ vü şükrân üzre olup eylûğine mi şehâdet ider, nicedür; hakîkat-i hâline vâkıf olup dahı vukû'ı üzre ale't-tafsîl yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â* fî 17* Safer, sene: 976

1887

Mısır Beylerbeyi iken ölen Mahmud Bey'in, sağlığında suyolunda vefat eden İbrahim Bey'in metrukâtından altı bin altın aldığı ve iade etmediğine dair iddianın araştırılarak eğer doğru ise altı bin altının Mahmud Bey'in vârislerinden alınarak İbrahim Bey'in eytâmına verilmesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi.

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem; "Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün suyolunda vefât iden İbrâhîm Beğ'ün metrûkâtından altı bin altınluk mikdârı nesnesin alup ve alduğun vefâtından mukaddem kendü dahı ikrâr idüp edâ olunmasın vasıyyet itmişdür." diyü İbrâhîm Beğ'ün eytâmı tarafından Dergâh-ı Mu'allâm'a mukaddemâ i'lâm olundukda; "husûs-ı mezbûr onat vechile görölüp vâkı' ise vasıyyeti üzre eytâmının hakkı şer'le alıvirilmek" için mukaddemâ hükm-i şerîf gönderilmişidi. Hâliyâ Mısır'da Nâzır-ı Emvâl olan iftihârul-ümerâ'î'l-kirâm Mahmûd dâme izzühû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Müteveffâ-i mezbûr Mahmûd Beğ'ün mezbûr İbrâhîm Beğ'ün muhallefâtından ol mikdâr altın aldığı bi-gayri hakkın olup eytâmına küllî gadr ü te'addî olmuşdur." diyü i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, göresiz; arzulunduğu gibi ise ol vechile bi-gayri hakkın alınan altı bin altınların müteveffâ-i mezbûr Mahmûd Beğ'ün vârislerinden mezbûrun eytâmına hükmidüp bî-kusû[r] alıviresiz.

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

1888

Bundan akdem mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi için [emr]olan

Bkz. hkm. 1882.

beş kıt'a kadirge kerestesi henüz İskenderiyye cânibinden...^H

^H Hüküm metni eksiktir.

Yazıldı.

1889

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Rençber tâifesinden bazılarının kendi başlarına bazı dükkânlarda tüfek yaptıkları ve mirî tüfeklerin damgasını silerek sattıkları duyulduğundan, tüfek yapanların gidip tüfek kârhânesinde çalışmaları; damgasını silerek mirî tüfekleri satanların da yakalanıp hapsedilmesi.

Tüfenk kâr-hânesinden hâric ba'zı dükkânlarda rencber tâyifesi tüfenk işleyüp ve hâssa tüfenklerin tamgasın silüp bey' iderlerimiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, rencber tâyifesine tenbîh idesin ki, kâr-hânedan hâric eger dükkânlarda

ve eger gayr[i] yirdedür; kâr-hâneye varup ücret ile işleyeler ve mîrî tüfenklerin tamgasın bozanları kimler ise elegetürüp habsidüp arzidesin. Bu husûsa yayabaşılardan olup tüfenkcibaşı olanlar ile Tüfenk Nâzırı Ferruh mübâşir olup emr-i şerîfîmî icrâ itmekde gereği gibi mukayyed olup ikdâm u ihtimâm eylesin.

Yazıldı.

Âdemisi Hasan'a virildi. Fî 17 Safer, sene: 976

1890

Çirmen Sancağı Beği Arslan Beğ'e hüküm ki:

Hırsız ve harâmilere yataklık yaptığı ve kuttâ-ı tarîk olduğu bildirilen Çirmen sancağı Kavşıklı karyesinden Deli Taşkın'ın yakalanarak teftiş olunup şer'an gerekenin yapılması.

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Kavşıklı nâm karyede mütemekkin olan Deli Taşkın nâm kimesne ehl-i fesâd olup ve hırsız [u] harâmî yatağı [ve] kuttâ'-ı tarîk olup ve sâbıkâ Mustafâ Çavuş elinden gaybet iden Dervîş nâm harâmilî Edirne Zindânı'n bozan Kara Abdî nâm ehl-i fesâd el-ân bile olup defe'âtle fesâd ü şenâ'atleri zâhir olmuş hırsızlar olduğu" bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Deli Taşkın'ı her kande bulunursa hüsn-i tedârûkle elegetürüp mahall-i hâdiseye gönderesin ki, şer'le teftiş olup emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ ola ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

Yazıldı.

Alaybeği Sâlih'a virildi. Fî 17 Safer, sene: 976

1891

Kocaili sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Kocaeli sancağında fesad ve şenâat icra eden suhte ve levent tâifesinin yakalanmasında, muhafaza için alıkonulan Alaybeyi Salih'e kadılar tarafından gerekli yardım yapılması ve yakalananların teftiş olunup suçu sâbit olanların hapsedilip sicillerinin gönderilmesi.

Livâ-i mezbûre beği deryâ seferine gidüp hıfz u hırâseti için Alaybeği Sâlih *zîde kadruhû* ba'zı sipâhî ile ta'yîn olunmuşdı. Hâlâ livâ-i mezbûrda sùhte vü levend tâyifesi zuhûr idüp fesâd ü şenâ'at üzre oldukları istimâ' olunmağın muhafaza için ta'yîn olunan sipâhîlerle irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi livâ-i mezbûrede fesâd ü şenâ'at üzre levend ü sùhte tâyifesi olup elegelmelerinde usret olup mu'âvenet lâzım oldukda il-eriyle ve sâyir her ne vechile mümkün ise müşârun-ileyhe mu'în ü zahîr olup eger kaçup bir köy içine ilticâ idüp ehl-i karye elevirmede te'allül iderse emre mugâyir mâd ü muhâlefe[t] itdürmeyüp ehl-i fesâd ü şenâ'ati elegetürüp re'âyâdan ve levend ü sùhte tâyifesinden ve gayriden her kim ise fesâdları sâbit ü zâhir olanların ahvâllerin hakk üzre şer'le teftiş idüp bi-hasebi's-şer' üzerlerine cürm sâbit ü zâhir olanları habsidüp sübût ü zuhûr bulan mâddelerin sicill idüp sùret-i sicillerin Südde-i

Sa'âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm hakk-ı sarîha tâbi' olup kendü hâllerinde ve rencberliklerinde ve kâr [u] kisbinde gidüp gelenlere celb ü ahz için dahl ü te'addî olmakdan ve garaz [u] nisbetden [ve] hılâf-ı vâkı' nesne arz olmakdan hazer idesiz; câdde-i hakdan udûl itmeyesiz.

Yazıldı.

Kethudâsı Cemşîd'e virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1892

Köprülü kazasına gelen kadıları yoldan çıkarıp haraç ve âdet-i ağnâm toplanmasında bidatlar ihdas ederek halka zulmettikleri ve mâl-ı mirînin zarara uğramasına sebep oldukları bildirilen Kara Musa, Eymirşâh ve oğlu Süleyman'ın kendilerini ilgilendirmeyen işlere karıştırılmamaları.

Üsküb beğine ve Üsküb ve Pirlepe kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Köprülü'de ze'âmete mutasarraf olan Kâsım Kethudâ *zîde kadruhû* mektûb gönderüp; "Kazâ-i Köprülü'de mütemekkin olan Kara Mûsâ ve Eymirşâh ve oğlu Süleymân nâm kimesneler gelen kâdîların yanına varup mahkemede ihzâr u ihtisâb âmili olup yeni gelen kâdîları ıdlâl idüp ve harâc u âdet-i ağnâm cem'ında bid'atlar ihdâs idüp re'âyâ vü berâyâyâ ziyâde cevr ü zulmi olduğundan gayri mâl-ı mîrîye dahı küllî zarar[ı] vardır. zulmleri görülüp mahkemeden ref' olunmasın" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, kazıyye arz olunduğu gibi olup ol vechile hılâf-ı şer'-ı kavîm te'addîleri var mıdur, nicedür, a'yân-ı vilâyetden tettebbu' idüp göresiz; zulm ü te'addîleri olduğu zâhir olursa def' u ref' idüp min-ba'd medhalleri olmadığı husûslara dahlitdürmeyesiz; memnû' olmazlar ise yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Kocaili Alaybeğisi Sâlih'a virildi. Fî 17 Safer, sene: 976

1893

Daha önce defalarca emir gönderilmesine rağmen Kocaeli sancağında hâlâ gayrimüslimlerin açıktan açığa içki içip müslümanlara da sattıkları duyulduğundan, bu husus üzerine dikkatlice durulup menedilmesi ve emre uymayanların küreğe konulmak üzere isimlerinin bildirilmesi; eğer bir daha açıktan açığa içki içilip müslümanlara satıldığı işitilirse sancakbeyi ve kadıların cezalandırılacağı.

Kocaili sancağı beğine, kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Kefere âşikâre hamr itmeyüp ve müslimânlara satmayalar." diyü emrüm olmuşdı. Hâliyâ taht-ı kazânuzda mey-hâneler olup âşikâre hamr olup ve müslimânlara satıldığı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Göresiz; vâkı' ise şe'âyir-i küfri ihtiyâr câyiz değildir. Bu bâbda mukayyed olup kefare tâyifesine alâniyyen şûrb-i hamr itdürmeyüp ve bir ferde dahı ehl-i İslâm'a hamr satdurmayasız. Ba'de't-tenbîh eslemeyenleri yazup isimleriyle arzeyelesin ki, gereği gibi haklarından gelinüp küreğe konıla. Şöyle ki; emrûme muhâlif ve şer'-ı kavîme mugâyir taht-ı kazânuzda ol vechile iş olduğu istimâ' oluna, aslâ özrinüz makbûl olmayup azlle konılmayup mu'âteb olmanız mukarrerdür; ana göre mukayyed olasız. Ammâ; bu bahâne ile ahz ü celb olunup ve kendü hâlinde olanlara dahl ü te'addî olmakdan hazer idesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 18* Safer, sene: 976

Yazıldı.

Mesîh Çavuş'a viri]ldi.

1894

Hudâvendigâr Sancağı Beği Abdurrahmân Beğ'e hüküm ki:

Söğüt derbendinin muhafazası için Hudâvendigâr ve Sultanönü piyâdelerinden derbentçi yazıldığı bildirilen yüz dört neferden, yarar olan kırk neferin seçilerek derbentçi tayin olunması ve adı geçen derbendin iki yakasına yirimişer yirmişer yerleştirilmesi.

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; " "Söğüt nâm mevzı' derbend ü mahûf yirler olup derbendci* vaz' olunmak âyende vü revendeye enfâ'dur." diyü sâbıkâ Bâzârcık kâdîsı arzitdükde hükm-i şerîf vârid olup piyâdeden ve Aydın müsellemlerinden yazılup i'lâm olundukda; "Aydın müsellemleri ref' olunup Hudâvendigâr ve Sultânöni piyâdelerinden derbendci yazılup arzidesin." diyü emr-i şerîf vârid olmağın zikrolunan sancakların piyâdelerinden yazılup defter olunup cümle yüz dört nefer derbend[ci] ta'yîn olundu." diyü bildürmüşsin. İmdi; zikrolunan piyâdelerden kırk neferin intihâb idüp derbendci olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre zikrolunan sancaklar piyâdelerinin yararlarından kırk neferin intihâb eyleyüp yigirmi neferin ol derbendün bir cânibi[n]e yigirmi neferin öte cânibi[n]e ( ) idüp bir mahalde kaydidüp defterün gelüp kazâyâ arzolundukda bile arzidesin.

Yazıldı.

Muhzır yoldaşına virildi. Fî 17 Safer, sene: 976

1895

Budun'a varınca yol üzerinde vâkı' olan beğlere ve kâdîlara hüküm

Budun'a varıcaya kadar yol üzerinde bulunan kaza kadılarının Budun yeniçerilerinin ulûfelerini götüren Hasan Subaşı'nın zahire ihtiyacını karşılamaları ve salimen Budun'a ulaştırmaları.

ki:

Hâliyâ Budun yeniçerileri kullarumun ulûfeleri Budun yeniçerileri yayabaşlarından Hasan Sübaşı'yla irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

[Her kangınızun] taht-ı hükûmetine dâhıl olursa akçalarıyla zâd ü zevâdelerin tedârük idüp mahfûz u mazbût yirlere kondurup gice ile hıfz u hırâset için âdem ihrâc idüp bekledüp her birinüz taht-ı hükûmetinüzde olan mahûf u muhâtara yirlerden geçürüp emîn ü sâlim birbirinüze ulaşıdurasız; gafletle zarar u gezend irişdürmekden hazer idesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 18* Safer, sene: 976

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1896

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Bağdad Hazinesi'ne yılda sekiz yüz bin akçe teslim etmek şartıyla Baban Sancakbeyi nasbolunan Mehmed Bey'in şimdiye kadar Hazine'ye ne kadar akçe teslim ettiğinin ve ne kadar borcu bulunduğundan bildirilmesi.

Bundan akdem Baban Sancağı Beği olan Mehmed *dâme izzühû* Bağdâd Hazînesi'ne yılda sekiz yük akça teslim eylemek şartıyla livâ-i mezbûra tâlib olmağın şart-ı mezbûr üzre tevcîh olunmuş idi. Müşârun-ileyhe tevcîh olunalı birkaç yıl olup şimdiye değin Bağdâd Hazînesi'ne ne mikdâr nesne teslim olunmuşdur; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh [tarafından] şimdiye değin Hazîne'ye nesne teslim olmuş mıdır, ne mikdâr nesne teslim eyleyüp zimmetinde ne kadar mâl kalmışdur, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Anduğı kâdîsının âdemisi Lutfî'ye virildi. Fî 21 Safer sene: 976

1897

Anatoli ve Karaman vilâyetinde vâkı' olan beğlere ve kâdîlara

Emir üzerine yakalanıp Niğde Kalesi'nde hapsolunan Aksaray Mevkufat Emini Abdülcélîl'in yakalanamayan kardeşi Abdurrahim'in Anadolu ve Karaman vilâyetindeki sancak ve kazalarda görüldüğü yerde yakalanarak Niğde Sancakbeyi Gazanfer Bey'e gönderilmesi.

hüküm ki:

Niğde Sancağı Beği Gazanfer *dâme izzühû* Sûdde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Aksarây'da sâkin olup Mevkûfât Emîni olan Abdülcélîl ve karındaşı Abdurrahîm ve sâyir şerîkleri elegetürilüp mevcûd olan esbâb u nukûdları defter olunup habsolunup arz olunması" fermân olunup emrüm üzre tecessüs olundukda yedi nefer yoldaşıyla elegetürilüp Niğde Kal'asında habsolunup karındaşı mezbûr Abdurrahîm elegirmeyüp sū'âl olundukda; "Sultâniyye'de olan suyolına yanumda mevcûd olan akça ile gönderdüm." diyü cevâb virüp elegetürilmek için her cânib tecessüs olundukda elegirmedüğün" arzitmeğün **[buyurdum ki:]**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd Çavuş ile müşârun-ileyhün âdemisi vardukda, her kande bulursa elegetürüp mûmâ-ileyhe âdemisi ile kifâyet mikdârı âdem koşup irsâl itmek bâbında gereği gibi mukayyed olup bâb-ı dikkatde dakîka fevtitmeyesiz. Ammâ; tenbîh eylesesin ki, yolda ve izde gaflet ile gaybet itdürmekden hazer üzre olalar.

Yazıldı.

1898

Re'îslerden Cergerci-zâde Mehmed (?) Çelebî'ye (?) virildi. Fî 17 Safer, sene: 976

İzmir ve Foça'dan daha önce yasaklanmış olmasına rağmen hâlâ küffara, deryâya ve vilâyet haricine tereke, üzüm, incir ve zahire verildiği duyulduğundan, kadıların bu husus üzerinde dikkatle durmaları; aksi takdirde kendilerinin sorumlu olacakları.

İzmir ve Foça kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem defe'âtile ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Küffâra ve hâric-i vilâyete tereke vü üzüm ü incir ve sâyir me'kûlât kısmından nesne virilmeye." diyü tenbîh olunmışdı. Hâliyâ taht-ı kazânuz[da]n küffâra ve sâyir yirlere tereke vü üzüm ü incir ve sâyir nesne virildüğü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Min-ba'd her kankınızın taht-ı kazâsından memnû' olunan nesnelerden küffâra ve deryâya nesne virildüğü istimâ' oluna, envâ'-ı itâba ve ikâba müstehk olursız. Ana göre mukayyed olup emr-i şerîfüme muhâlîf aslâ deryâya ve küffâr-ı hâksâra zehâyirden nesne virdürmeyesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer eylesesiz.

Yazıldı.

1899

Arz getüren Hasan'a virildi. Fî 17 Safer, sene: 976

Kastamonı beğine ve Sinob kâdîsına hüküm ki:

Yol kesmek ve fesad çıkarmak suçlarından Sinop Kalesi'nde mahbus bulunan suhte tâifesinden Mehmed ve İbrahim adlı kişileri zindandan kaçırdığı bildirilen hisar-eri Hızır Bâlî'nin suçu sâbit görülürse ve kaçırdığı kişiler de şer'an idama mahkûm iseler, suçluları kaçırdığı yerde siyaset olunması.

Sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Bundan akdem fesâd ve kuttâ'-ı tarîk[lık] ile meşhûr olan sûhte tâyifesinden Mehmed ve İbrâhîm nâm kimesneler dutulup Sinob Kal'ası'nda habsolunup Hızır Bâlî nâm hisâr-eri yatsu namâzından sonra kal'a vü zindân kapuların açup bendlerin giderüp kimesnenün haberi yoğken kaçırdığı sâbit olup ve bundan gayri mezbûr Hızır Bâlî hisâr kapuları kapandukdan sonra handek kapusunun kilidin bozup handekdan aşağı atup ve bir müslimânun sulbî oğlın "kul" diyü bey' eyleyüp fesâddan hâlî değildir." diyü Sinob dizdârı ve kâdîsı i'lâm eyledüklerin" arzitmışsin.

Buyurdum ki:

Göresiz; arzolunduğu gibi olup mezbûr Hızır Bâlî kal'a vü zindân kapuların açup mahbûsların akçaların alup bendlerin giderüp kaçırdığı sâbit olursa ve ol kaçan müfsidler

şer'le salbe müstehıklar ise anun gibi müfsidleri ne mahalden ıtlâk eylemiş ise mezbûrı ol mahalde siyâset idüp muhtâc-ı arz ise yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Husâm Re'îs'e virildi. Fî 17 (?) Safer, sene: 976

1900

Cebel-i* Tekfur kâdisına hüküm ki:

Cebel-i Tekfur kazası Banados karyesinde mütemekkin Konduvad adlı zimmînin mal ve eşyalarını gasbeden şakilerden yakalanmış olan Acem Ali'nin hırsızlığı sâbit ise gereğinin yapılması; diğer şakilerin de yakalanarak teftiş olunmaları ve suçları sâbit olanların hapsedilip sicillerinin gönderilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi' Banados nâm karyeden Konduvad nâm zimmînün kâdî-i sâbık zamânında gice ile evi basılup haylî mâlî gâret olunup mezkûrun evin basan eşkıyâdan kazâ-i mezbûra tâbi' Kapaklı nâm karyeden Acem Alî bin İlyâs ve Evciler nâm karyeden Tur Hâce ve Banados nâm karyeden Nikola veled-i Yorgi nâm zimmî kâdî-i mezbûr zamânında Trablus-ı Habeş'de habsolundukda kazâ-i mezbûra tâbi' Salı (?) nâm karyeden Şa'bân ve Abdülfettâh ve mezbûr Kapaklı'dan Yeniçeri Hasan ve oğlu Alî ve Oruçbeğli nâm karyeden Hızır Veysel ve Nusratlı* nâm karyeden Kara Velî ve Migalkara kazâsına tâbi' Dereköyi nâm karyeden üç nefer ve Ballısüle nâm karyeden üç nefer şakilerle ittifâk idüp zimmî-i mezbûrun gice ile evin basup ve mâl ü esbâbın gâret eyledüklerine ikrâr eyledüklerinde mu'terif* olanlar habsolunup sâyir yoldaşları elegirmeğe imkân olmayup ba'dehû kâdî-i mezbûr yanından mezbûrlar habsden bir tarîkla ıtlâk olunup sonra mezbûr Konduvad Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İskender Çavuş mübâşeretiyle emr-i şerîf îrâd itdükde zikrolunan şakilerden Nusratlı nâm karyeden Kara Velî ve Güvençlü nâm karyeden Şa'bân ve Muharrem ve mezbûr Oruçbeğlü'den Nâcî ve mezbûr Acem Alî dutulup mezbûr çavuşun habsine virilüp mâ'adâsı dahı cem' olunmak tedârükünde iken mezbûrûn şakiler çavuşun gice ile zencîrin bozup habsden gaybet eylediler. Ba'de-zamânın mezkûrun evin basan eşkıyâdan mezbûrân Kara Velî ve Yeniçeri Hasan'un oğlu Alî eligirüp Evren Çavuş'la Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderildükde siyâset olunup Rodoscuk kazâsında bâkî kalan yoldaşları hâlâ şekâvetden hâlî olmayup elegelmelerine dahı imkân olmayup ve sâbıkâ mu'terif* olmağın habsolunup habsden ıtlâk olunan mezbûr Acem Alî hâlâ yine dutulup habsolunup sâyir yoldaşları dahı elegetürilmek içün emr-i hümayûnumla Gelibolı'dan Habeş (?) Re'îs *zîde kadruhû* mübâşir olmasın" arzylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kazıyye arzolunduğı gibi olup elegelen mezbûr Acem Alî'nün ol vechile hırsızluğu sâbit olmuş ise şer'le lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın ve sâyir yoldaşlarını dahı akvâm u akribâsına ve küfelâsından bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin şer'le göresin; hırsızlukları ve fesâd ü şenâ'atleri sâbit olanların kendülerin habsidüp sûret-i sicilleriyle yazup arzyleyesin. Kimesneye hilâf-ı şer'-ı kavîm iş itdürmeyüp tezvîrden ve telbîsden hazer idüp bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahlolunmakdan hazer eylesin.

1901

[Yev]mü's-Sebt, fî 20 Safer, sene: 976

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

Şeh[ri]zol beğlerbeğisine hüküm ki:

Bağdad Hazinesi'ne yılda sekiz yük akçe vermek kaydıyla Baban Sancağı kendisine tevcih edilen Mehmed Bey'in Bağdad Hazinesi'ne ne kadar akçe teslim ettiğinin tahkiki ile kalan borcu var ise âcilen tahsil ettirilip ne kadar mal tahsil olunduğunun bildirilmesi.

Bundan akdem; "Baban Sancağbeği olan Mehmed *dâme izzühû* livâ-i mezkûra her sene Hazîne-i Bağdâd'a sekiz yük akça virmek şartıyla tâlib olduğın" mektûbun ile i'lâm itduğün ecilden şart-ı mezkûr üzre livâ-i mezbûr iki yüz bin ile müşârun-ileyhe tevcih olunmuş idi. Hâliyâ; "Hazîne-i Bağdâd'a uhdesinde olan mâldan ne mikdâr nesne teslim eylemişdür; görüp arzeyeleyesin." diyü mûmâ-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ Çavuş *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsı göresin; müşârun-ileyh Bağdâd Hazinesi'ne şimdiye değin mâl teslim eylemiş midür, nicedür; eger nesne teslim eylememiş ise uhdesinde olan mâl mûmâ-ileyhe mu'accelen tahsil itdürüp ve ne mikdâr mâl tahsil olunduğın ketmitmeyüp vukû'ı üzre yazup arzeyeleyesin.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1902

Tekeili sancağı beğine ve Antâliyye kâdîsına ve iskele emînine

Bazı mühim ve âcil meseleler için Mısır'a gönderilen Çavuşbaşı Mustafa Antalya'ya varmadan hiç kimsenin Mısır'a gitmesine izin verilmemesi.

hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı mühimm ü müsta'cel husûs için Südde-i Sa'âdetüm Çavuşbaşı olan kıdvetü'l-emâcid Mustafâ *zîde mecdühû* ulağıla mahrûse-i Mısır'a gönderilüp an-karîb varmak üzredür. **Buyurdum ki:**

Kıdvetü'l-emâsil Çavuş Mehmed vardukda, müşârun-ileyh çavuşlarum başı Antâliyye'ye varup vâsıl olmadın berü cânibden Mısır'a geçüp gitmek isteyenleri her kim olursa olsun aslâ koyıvmeyüp te'hîr itdüresiz. Şöyle ki; mûmâ-ileyh anda varmazdan mukaddem berüden bir ferd geçüp gitdüğü istimâ' oluna, azl ile konılmayup mu'âkab olmanız mukarrerdür; ana göre basîret üzre olup emr-i şerîfume muhâlif iş olmakdan hazer idesiz.

1903

Yazıldı.

Kethudâsı Ahmed'e virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

Diyâr[bekir] beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Anda olan kul tâyifesi eger gönüllüdür ve eger yeniçeridir ve gayridür; her kimler ise anda mazbût olan defterlerden birer sûretin ihrâc idüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz." diyü emrüm olmuş idi; henüz gelüp vâsıl olmadı. İmdi; ol hükm-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp tâyife-i mezkûrenün mevcûd olanların anda mazbût olan defterlerden emrüm üzre bir sûretin ale'l-esâmî sıhhati üzre ihrâc idüp ber-vech-i isti'câl i[r]sâl eylesiz.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1904

Şehrizol beylerbeyi tarafından Şehrizol'de gönüllü gediğine arzedilen Abdullah bin Mehmed'in buna lâayık olmadığı; böyle lâayık olmayan kimselerin küçük bahaneler ile gönüllü gediğine arzedilmemesi.

Şeh[ri]zol beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp Abdullâh bin Mehmed nâm kimesneyi Şeh[ri]zol'da gönüllü gedüğine arzeylemişsin. İmdi; arzitdüğün kimesneye gönüllü gedüğü değil belki hısâr gedüğü dahı lâayık değildir. Bu makûle kimesneleri gönüllü gedüğüne arzeylemeğe bâ'ıs nedir? **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi müstehikk olmayan nâ-mahal kimesneleri cüz'î bahâne ile gönüllü gedüğüne arzeylemeyesin.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1905

Bağdad Beylerbeyi İskender Paşa'nın Mısır beylerbeyiliğine nasbolunduğu, kendisinin derhal Mısır'a giderek vazifesine başlaması ve Yemen hizmetine tayin edilen sâbık Mısır Beylerbeyi Vezir Sinan Paşa ile birlikte hareket edip Yemen askerinin zahire vs. ihtiyaçlarının tedarikinde gerekli gayreti göstermesi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Cibilletünde merkûz olan vüfur-ı celâdet ü şecâ'atün müstevcib-i re'fet-i şeh-r-yârî ve müste'dî-i âtîfet-i kâm-kârî vâkı' olmağın hakkında mezîd-i avâtıf-ı şâhâne ve mez[id-i] avârif-i pâdişâhânem zuhûra getürüp Mısır Beğlerbeğiliği'n sana inâyet eyleyüp **buyurdum**

ki:

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp Mısır'a varup beytül'l-mâlün tevfir ü teksîri ve memleket [ü] vilâyetün hıfz u hırâseti ve re'âyâ vü berâyânun zabt u sıyâneti bâbında ve anda olan kullarumun ahvâllerinün nizâm u intizâmına mukayyed olup a'dâ-yı bed-re'yden ve gayriden gaflet ile memleket ü vilâyete zarar u gezend irişdürmeyüp dâyimâ basîret ü intibâh üzre olasın ve sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi olup hâlâ vezâretle Yemen hıdmeti[ne] ta'yîn olunan düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Sinân Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* ile yek-dil ü yek-cihet olup eger asâkir-i mansûrenün zahîresi husûsıdır ve eger sâyir levâzim ü mühimmâtıdır; re'y-i sâyib ve fikr-i sâkıbun üzre tedârük ü ihzâr idesin ki, müşârun-ileyhe koşılan asâkir-i nusret-me'serüm zahîre bâbında muzâyaka çekmelü olmayalar ve bi'l-cümle hîç bir husûsda; "Arza muhtâcdur." dimeyüp hemâ[n] mahall iktizâ itdüğü üzre ve vech ü münâsib görüldüğü üzre tedârük ü ihzâr idüp ale't-tevâlî irsâl etmek bâbında sa'y ü ihtimâmınız zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Subaşıya virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1906

Tekfurtağı kâdısına hüküm ki:

Bkz. hkm. 1900.

Dergâh-ı Mu'allâm'a sûret-i sicil gönderüp; "Acem-oğlu demekle ma'rûf olan Alî bin İlyâs nâm kimesne gice ile Banados nâm karyede Kondula nâm zimmînün ba'zı hırsuzlar ile evin basup esbâbın gâret itdüklerin ikrâr eyledüğün" bildürdüğünüz kâdî-askerüm tarafından Pâye-i [Serîr-i] Ma'delet-masîrim'e arzolandukda mezbûr Alî'ye siyâset emridüp **buyurdum** ki:

Vusûl buldukda, mezbûr Alî'ye siyâset itdürüp emrüm yirine varduğun yazup bildüresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1907

Mısır Beğlerbeğisi olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Mısır Beylerbeyi Sinan Paşa'nın vezâret rütbesiyle Yemen hizmetine tayin olunduğu; Paşa'nın daha önce bu hizmet için Mustafa Paşa'nın maiyyetine tayin olunan asker ve ümerâ ile bir an önce çıkıp Yemen'e giderek emrolunduğu hizmeti yerine getirmesi; bu hususta gerekli yardım ve desteği sağlaması için yeni Mısır Beylerbeyi İskender Paşa'ya gerekli emrin gönderildiği.

Hâliyâ senün kemâl-i şecâ'at ü diyânet ve nihâyet-i firâset ü kiyâset ve hüsn-i ikdâmuna i'timâd-ı hümâyûnum olmağın vilâyetün ihtilâli ve ehl-i sünnet ü cemâ'atün infî'âli inâyet-i Mâlikü'l-mülk-i Zü'l-celâl ile muntazam olup ol tarafun re'âyâ vü berâyâsı hûş-hâl ve memleket ü vilâyet muntazamü'l-ahvâl olması avâtıf-ı aliyye-i şâhânem mübtesim olup Sûdde-i Seniyye-i Sidre-simâtum'da Vezâret hıdmeti inâyet olunup Yemen vilâyetinün ıslâhı sana tefvîz u taklîd kılınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, cibilletünde olan vüfûr-ı celâdet ü şecâ'at ve nihâdunda olan hüsn-i taviyyet ve fikr ü firâsetün muktezâsınca aslâ te'hîr u tevakkuf olunmayup mukaddemâ Vezâret'le ol husûs için gönderilüp hâlâ ma'zûl olan Mustafâ Paşa'ya ta'yîn olunan ümerâ kullarum ile ve bundan akdem yazılan beş yüz nefer kul-karındaşı ve Şâm yeniçerilerinden koşılan beş yüz nefer yeniçeri kullarumla ve sâyir asâkir-i mansûre ile eger karadandır, eger deryâdan gitmekdür; vech ü münâsib görüldüğü üzre mu'accelen çıkup devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allik olan umûrda ve asâkir-i mansûrenün lâzım olan mühimmâtı husûsında ve ol vilâyetün hüsn-i tedbîr ile feth u teshîri bâbında umılandan ziyâde ikdâm-ı tâm ve ihtimâm-ı mâlâ-kelâmın zuhûra getirüp inâyet-i Hazret-i Vâhibü'l-merâm ve mu'cizât-ı kesîretü'l-berekât-ı Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* ile e'âdî-i dîn makhûr ve mücâhidîn [ü] câhidîn muzaffet ü mansûr olup envâ'-ı yüz aklıkları ile avdet müyesser ola ve Bağdâd Beğlerbeğisi İskender Paşa *dâme ikbâlühûya* Mısır Beğlerbeğiliği tefvîz olunup; "Sizün ile cemî' husûsda yek-dil ü yek-cihet olup bile koşılan asâkir-i nusret-me'sere eger zahîre husûsı ve gayridür; tedârük ü irsâl idüp muzâyaka çekdürmeyesin." diyü emr-i şerîfüm gönderilmişdür. Siz dahı müşârun-ileyhle yek-dil olup lâzım olan ne ise dâyimâ taleb eyleyüp itmâm-ı maslahat bâbında mücidd ü sâ'î olası ve Yemen mühimmi için Haleb ve Şâm Hazînesi'nden yüz bin altun ta'yîn olunmuşdur. Zikrolunan yüz bin altunı dahı taleb idüp vech ü münâsib gördüğün üzre Yemen mühimmâtına sarfeyleyesin ve Vezâret size sene: 976 Saferi'nün yiğirminci gününden Mısır Hazînesi'nden yiğirmi yedi kerre yüz bin akça sâlyâne akça ile ta'yîn olunmuşdur. Târîh-ı mezbûrdan berüde vâkı' olan sâlyâneyi Mısır'dan alup masrafuna sarfidesin ve mukaddemâ Mustafâ Paşa'ya ahkâm yazılmak için nişânlu kâğıd virilmişdür; ne mikdâr ise müşârun-ileyhden taleb idüp alup mahallinde sarfeyleyesin.

Yazıldı.

Çavuşbaşına.

1908

Şâm yeniçerileri serdârına hüküm ki:

Şâm yeniçerileri serdarının, emrindeki yeniçerilere istimâlet vererek vezâretle Yemen hizmetine memur olan Sinan Paşa'nın uygun gördüğü şekilde hizmette bulunması.

"Hâlâ Vezâret'le Yemen hizmetine me'mûr olan düstûr-ı mükerrerem Sinân Paşa *dâmet iclâlühûnun* vech ü münâsib gördüğü üzre hizmetde olup bile koşılan kullaruma istimâlet virüp müşârun-ileyh vech ü münâsib gördüğü üzre hizmetde olası." diyü hüküm.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi.

1909

Mısır'da olduğu duyulan, Şâm'daki Sultan Süleyman Hân Evkâfî sâbık mütevellisi Monla Ağa'nın yakalanıp teftiş olunmak üzere Şâm'a gönderilmesi.

Vezîr Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Şâm'da mukaddemâ merhûm Sultân Süleymân Hân Mütevellisi olan Monlâ Ağa'nun Mısır'da olduğu istimâ olunmağın elegetürüp habsle Şâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezbûr elegetürüp habs ile Şâm'a gönderesin ki, fukarânun ahvâli ve muhâsebâtı görüle.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1910

Şeh[ri]zol beğlerbeğisine:

Şehrizol beylerbeyinin, muhafaza için yerine yarar adamlar koyup âcilen memur olduğu göreve gitmesi.

"Hâliyâ me'mûr olduğun hıdmete varup ale't-ta'cîl irişüp yirüne yarar âdemler koyup hıfz u hırâset itdüresin." diyü hüküm virildi.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. 21 Safer, sene: 976

1911

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'da bazı olaylara karıştıkları bildirilen Gurâbi Güveyisi diye meşhur Mustafa ile Kuyruklu Yıldız diye meşhur Mehmed'in yakalanarak haklarından gelinmesi; ayrıca Şeyh İsa'nın adamlarından olup Şeyh İsa ile Rodos'a sürgüne gönderilmek üzere iken zindandan kaçan Şahin'in de yakalanıp Rodos'a gönderilmesi ve zindandan nasıl kaçtığının bildirilmesi.

Ümerâ-i Mısır'dan Gurâbî (?) Küyegüsi dimekle ma'rûf Mustafâ ile Kuyruklu Yıldız dimekle meşhûr Mehmed'ün anda ba'zı husûsa karışdukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Haklarından gelinmeleri için Südde-i Sa'âdetüm'de Çavuşlarum Başı Mustafâ *dâme mecdühû* irsâl olunmuşdur. Vardukda, mezbûrları hüsn-i tedbîr ile elegetürüp dahı habsidüp emrüm mücebince haklarından gelesin ve bundan akdem Şeyh Îsâ âdemlerinden Şâhîn nâm kimesne kayd ü bend ile anda gönderilüp dahı Şeyh Îsâ ile mezbûr Şâhîn Rodos'a gönderilmek emrolunmuşken mezkûr Şâhîn Rodos'a gönderilmedin zindândan gaybet eylemiş. Bu husûsı kemâl-i dikkat ü ihtimâm üzre teftîş idüp göresin; mezbûr Şâhîn zindancı mu'âveneti ile mi gaybet eylemişdür, nicedür; görüp dahı her ne vechile mümkün ise elegetürüp emr-i sâbık üzre mezbûr Şâhîn'i Rodos'a gönderesin ve mezbûr Şâhîn zindândan ne vechile kurtılduğın yazup bildüresin ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olup anda Mısır'da olan Abdî Çavuş'ı dahı ber-vech-i isti'câl Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin.

1912

Mısır Beylerbeyi Sinan Paşa'ya, Vezâret rütbesi ile Yemen'deki isyanı bastırmakla görevlendirildiğini bildirmek ve ayrıca kendisine emrolunan bazı hususları halletmek üzere Mısır'a Çavuşbaşı Mustafa'nın gönderildiği; Sinan Paşa'nın da emrolunan hususları basiretli bir şekilde yerine getirmekte gerekli gayreti göstermesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır beğlerbeğisine:

Senün hakkında avâtıf-ı aliyye-i husrevânem zuhûra getürüp Vezâret'le Yemen ıslâhı husûsı ta'yîn olunup i'lâmıyçün Südde-i Sa'âdetüm'de Çavuşbaşı olan Mustafâ *zîde mecdühû* irsâl olunmuşdur ve müşârun-ileyhe dahi ba'zı husûs emrolunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bir ân tevakkuf itmeyüp emrolunan husûslarda mücidd olup hüsn-i tedârûkle itmâm-ı maslahat itmek bâbında cibilletünde olan vüfûr-ı firâset ve hüsn-i tedbîrün muktezâsınca vücûda getüresin.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

1913

Vezîr Mustafa Paşa'nın Yemen'in ıslahı için vezirlik rütbesiyle serdar tayin edildiği halde dokuz aydır vazifesine gitmediği için azledildiği; Paşa'nın Yemen mühimmâtı için kendisine verilen nişanlı kağıtlarla Şam ve Haleb Hazinesi'nden tedarik olunan yüz bin filoriyi Yemen'e serdar tayin edilen Mısır Beylerbeyi Sinan Paşa'ya vererek Şam'a dönmesi.

Bundan akdem; "Yemen vilâyetinün ıslâhıyçün sana vezâretle serdârlık virilüp; "Mu'accelen ol cânibe varup irişmek ardınca olasin." diyü nice def'a mü'ekked ahkâm-ı şerife virilüp sekiz-tokuz ay olup henüz mahall-i me'mûra teveccüh olunmayup ol cânibün ahvâli mu'accelen görilmek lâzım olmağın Vezâret'le serdârlık hıdmeti mukaddemâ Mısır Beğlerbeğisi olan Sinân Paşa [*dâ*]me *ikbâlühûya* tefvîz olunup senün Şâm'a gelmen emridüp **buyurdum ki:**

Eğlenmeyüp mu'accelen Şâm cânibi[n]e teveccüh idüp mukaddemâ ba'zı mühimmât için virilen nişanlı evâmiri ve Şâm ve Haleb Hazinesi'nden Yemen mühimmi için tedârûk olunan yüz bin filoriyi müşârun-ileyhe teslim eyleyüp dahi emrüm mücebine ber-vech-i isti'câl Şâm tarafına gelüp gidesin.

Yazıldı.

Hı.

1914

Buhayra Hâkimi Hablâs'a hüküm ki:

Hâliyâ hâssa-i hümayûnuma müte'allik ba'zı husûs için kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Çavuşlarum Başî Mustafâ *dâme mecdühû* ulağla ol tarafa gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eğlendürmeyüp İskenderiyye'den ulağla Mısır'a îsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; avk u te'hîr olunmaya.

Yazıldı.

Hı.

Bu sûretde, Bağdâd-oğlı'na dahı yazıldı.

Yazıldı.

1915

Adana sancağı beğine:

Yapılması emrolunan Payas Kalesi inşaatında kullanılmak üzere Elbistan ve Hısn-ı Mansur kadılıklarından yüz baş kağıdı mandası verilmesi için Zülkadirli beylerbeyine hüküm gönderildiği; Adana sancakbeyinin adam göndererek mandaları talep edip kale inşaatını bir an önce bitirmesi.

Hâliyâ mektûb gönderüp; "binâsı fermân olunan Payas Kal'ası'nun binâsı mühimmâtıyçün kanlı câmûsları lâzım olup Mar'aş'a tâbi' Elbistân ve Hısn-i Mansûr Kâdılıkları'ndan yüz aded kanlı câmûslar ihrâc olunup irsâl olunmak bâbında Zülkadirli beğlerbeğisine hüküm-i şerîfüm gönderilmek" recâsına arzitedüğün ecilden; "Zikrolunan kâdılıklardan ta'yîn olunan mikdârı câmûs ihrâc eyleyüp mu'accelen mahalline irsâl eylesin." diyü müşârun-ileyhe hüküm-i şerîfüm irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, âdemün gönderüp taleb eyleyüp binânun eyyâmı geçmedin itmâma irişdürilmesi emrinde mesâ'î-i cemilen zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Subaşına virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1916

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Burhanköy yakınlarında bir dağ içinde ihdas edilen tekkenin hırsız-harâmi yatağı olduğu duyulduğundan, tahkik edilerek eğer eskiden beri tekke olmayıp sonradan yapılmışsa ve hırsız-harâmi yatağı olduğu doğru ise kaldırılması; ayrıca silâhla gezen suhte tâifesinin de yakalanarak silâhları alınıp hapsedilip durumlarının arzedilmesi.

Kazâ-i mezbûra tâbi' Burhânköyi nâm karye ensesinde bir tağ içinde bir kimesne; "Tekyedür." diyü bir ev ihdâs idüp zikrolunan tekye ol etrâfda olan hırsız u harâmînün yatağı olduğu istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hâssa re'îslerden Husâm *zîde kadruhû* vusûl buldukda, husûs-ı mezbûrî onat vechile göresin; kadîmî tekye olmayup ol vechile sonradan ihdâs olup hırsuz u harâmî yatağı olduğu vâkı' ise ref' eylesin ve ba'zı sûhte tâyifesi etrâfda ok u yay ve gayri âlet-i harble gezdükleri istimâ' olundu. Ol bâbda dahı gereği gibi mukayyed olup göresin; vâkı' ise ol asıl tüfenk ü ok ile ve gayri âlât-ı harbile gezen sûhte tâyifesin elegetürüp yarakların alup ve habsidüp vâkı'-ı hâllerin sıhhati üzre arzidesin.

Yazıldı.

1917

Zülkadrlü beğlerbeğisine hüküm ki:

Payas Kalesi'nin inşasında kullanılmak üzere Elbistan ve Hısn-ı Mansur kadılıklarından yüz baş kağrı mandası tedarik edilerek Adana Sancakbeyi Derviş Bey'e gönderilmesi; ancak manda tedarikinde reâyaya haksızlık ve zulüm yapılmaması.

Adana Sancağı Beği Dervîş *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "hâliyâ binâsı fermân olunan Payas Kal'ası'nun binâsı mühimmâtı için kanlı câmûsları lâzım olup Mar'aş'a tâbî' Elbistân ve Hısn-i Mansûr Kâdılıkları'ndan yüz aded kanlı câmûsları ihrâc olunup müşârun-ileyhe irsâl olunmak bâbında hükm-i şerîfüm virilmek" recâsına arzitmeğin zikrolunan kâdılıklardan ta'yîn olunan mikdârı kanlı câmûsları tedârük olunup mahalline irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp gereği gibi mukayyed olup zikrolunan kâdılıklardan ta'yîn olunan mikdârı kanlı câmûsları ne tarıkla ihrâc olunmak mümkün ise ihrâc itdürüp mu'accelen müşârun-ileyhe irsâl eylesin ki, varup hıdmete mübâşeret eyleyeler. Ammâ; bu bahâne ile mübâşirinden ba'zı mücerred ahz ü celb için ve kanlısı ve câmûsı olmayanlara câmûs teklîf idüp zulm ü hayf olmakdan ve ihmâl ü müsâhele ile masâlihun zamânı geçüp avk u te'hîr olunmakdan hazer eylesin ve ne vechile tedârük olunduğın yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 21 Safer, sene: 976

Yazıldı.

1918

Çakırcılar kethudâsına virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

Erzurum'dan İstanbul'a gelince yol üzerinde olan kâdılara hüküm ki:

Erzurum'daki mirî doğanları Südde-i Saâdet'e getirmek üzere Doğancıbaşı Laçın'ın Erzurum'a gönderildiği; dönüşünde zahirenin bedeli mukabilinde satın alınmasında uğradığı yerlerin kadılarınca kendisine yardımcı olunup sıkıntı çektirilmemesi.

Erzurum'da olan mîrî toğanları getürmeğiçün toğancıbaşılarumdan Laçın gönderilüp **buyurdum ki:**

Mezkûr zikrolunan toğanları alup Südde-i Sa'âdetüm'e müteveccih oldukda her

kankınızın taht-ı kazâsına dâhıl olursa akçaları ile lâzım olan zahîreleri alıvirilüp muzâyaka çekdürmeyesiz.

Yazıldı.

Sekbân Alî Beğ'e virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1919

Çorlu kâdisına hüküm ki:

Bergos'da şenâat ve hırsızlık yaparlarken yakalanıp Çorlu'ya gönderildikleri haber alınan Silivri'ye tâbi Karaköy'den Hâceoğlu Divâne Hüseyin ile üç yoldaşının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Silivri'ye tâbi Karaköy'den Hâce-oğlu Divâne Hüseyin üç nefer yoldaşlarıyla fesâd ü şenâ'at idüp hırsızlık iderlerken kasaba-i Bergos'da tutulup Çorlu'ya gönderildiğin istimâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr dört nefer kimesneleri kayd [ü] bend ile çavuşuma teslim idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1920

Akşehir kâdisına hüküm ki:

Halka zulmettiği ve bir yeniçeriye saldırdığı haber alınan Akşehir Beyi Davut Bey'in subaşısının varsa suç ortaklarıyla beraber yakalanarak hak sahiplerinin hakları alındıktan sonra Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Akşehir Beği olan Dâvûd dâme izzühûnun sübaşısı bir yeniçeriye çalup ve zulm ü te'addîsi olduğu istimâ olunmağın elegetürilüp fukarânun ahvâli görilüp ashâb-ı hukûka hakları alıvirildükden sonra kayd [ü] bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp şerîkleri dahı var ise zuhûra getirilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Selîm Çavuş vardukda, emrüm üzre mezbûr sübaşını ve şerîkleri varısa ma'an elegetürüp fukarâya zulm ü te'addîsi var ise hakları alıvi[ri]ldükden sonra kayd [ü] bend ile çavuşum ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve kifâyet mikdâr âdem koşup tenbîh eylesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmekden hazer ideler.

1921

Yeni inşa olunan Mamuriyye Kalesi'nin şenelmesi için Alâiye ve Antalya keferesinin müsellemlerinden bir kısmının burada iskân olunması; kale ulûfecilerinden olduğu halde sahil havasına dayanamadığı için gediklerinden feragat edenlerin yerlerinin de isteyenlere verilmesi.

Yazıldı.

Kara Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Rebî'ü'l-evvel, sene: 976*

İçil Sancağı Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Hâliyâ binâ olunan Ma'mûriyye Kal'ası'nun şenelmeğe ziyâde ihtiyâcı olup Alâ'yye ve Antâliyye keferesinün müsellemlerinden on beş ve yigirmi hâne sürilmek münâsib görölüp ve kal'a ulûfecilerinün ekseri yirlü olup yaylak tasarruf (?) olmağla sevâhile döymeyüp yirleri âharlara virilmek münâsibdür." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; anun gibi ol yirün hevâsına döymeyüp gedüklerinden ferâgat idenlerün gedüklerin ihtiyâr idenlere tevcîh idüp arzidesin.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi.

1922

Mısır Beylerbeyi Sinan Paşa'nın Yemen'deki isyanı bastırmak üzere serdar tayin edildiği; Paşa'nın derhal Yemen'e giderek Yemen ve Sana beylerbeyi ile birlikte isyanı bastırması; maiyyetine tayin olunan bütün ümerâ, asker vs.nin de kendisine itaat etmesi; etmeyenlerin cezalandırılması; isyanı bastırmada yararlık gösterenlere Sinan Paşa'nın yapacağı her türlü tevcihatın padişahça da makbul olacağı vs. hususlara dair nişân-ı hümayun.

Yemen'e irsâl olunan Vezîr Sinân Paşa'nun serdârlık nâmesidür.

Nişân-ı hümayûn ki:

Hâlâ vilâyet-i Yemen ki, kuvvet-i kâhire-i husrevânemüz ile fetholunmuş memleket [ü] vilâyet olup sâyir Memâlik-i Mahrûsem muzâfâtından iken Mutahhar nâm müfsid bir nice eşkı[y]â[-y] A'râb ile hurûc idüp ba'zı kılâ'a ve nevâhîye müstevlî olup ehl-i İslâm'a kasd-ı ihânet idüp hakkından gelinmek lâzım olmağın vilâyet-i Şâm'dan ve Mısır'dan ve kurudan ve deryâdan asâkir-i bî-şümâr ve cünûd-ı nusret-âsâr ihzâr u irsâl olunup zikrolunan asâkir-i nusret-karîne bir serdâr-ı azîmü'l-iktidâr ve sipeh-sâlâr-ı zü'l-kadr* lâzım olmağın sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi olup hâlâ Vezîrüm* olan râfî'-ı tevkî'-ı refî'-ı ferhunde-fâl-i tâc-dârî ve nâkıl-i yarlığ-ı belîğ-ı meserret-makâl-i şehir-yârî, düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb *ilâ-âhırîhî* Vezîrüm Sinân Paşa *yessera'llâhü mâ-yürîd ve mâ-yeşânun* vüfur-ı firâset ü şecâ'at ve fart-ı kiyâset ü şehâmetine i'timâd-ı hümayûnum olmağın mukaddemâ ta'yîn olunan cünd-i sitâre-şümâr ve asâkir-i nusret-şî'âra müşârun-ileyhi serdâr ta'yîn idüp bu berât-ı fevz-gâyâtı virdüm ve **buyurdum ki:**

Fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzre bir ân te'hîr u terâhî itmeyüp inâyet-i Hakk *celle ve alânun* ulüvv-i inâyet-i bî-gâyetine tevekkül ve Server-i Kâyinât ve Mefhar-ı Mevcûdât'un *aleyhi's-salâtü ve's-selâmun* mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül idüp ta'yîn olunan

asâkir ile vilâyet-i mezbûreye teveccüh eyleyüp varup mülâkî oldukda evvelâ a'dâ-yı bed-re'yün fikr-i fâsidi ve hayâl-i kâsidlerinden tettebbu' u tecessüs eyleyüp ahvâl ü etvârlarına tamâm vukûf u ittılâ' tahsîl idüp dahı ana göre tedârüklerin görüp eger şimdiye değin aldıkları kılâ' u nevâhî vü kurâdur, eger sâyir feth u teshîri mümkün olan yirlerdür; nice fethun tertîb ü mukaddemâtına şürû' idüp Yemen ve San'â beğlerbeğileri ile ve sâyir asâkir-i nusret-me'serleriyle hüsn-i ittihâd u ittifâk üzre yek-dil ü yek-cihet olup dîn bâbında ve devlet-i rûz-efzûnuma müte'allik olan umûrda vech ü münâsib olduğu üzre envâ'-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup yüz aklıkları tahsîl itmek bâbında sa'y ü ikdâm idüp bezl-i makdûr eyleyeler ve müşârun-ileyhimâ beğlerbeğiler ve vilâyet-i Şâm'dan giden zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr u yeniçeriler ve Mısır'dan ta'yîn olunan ümerâ vü müteferrika vü çavuşlar ve yeniçeri vü gönüllü ve deryâdan Do[na]nma-i Hümâyûn'la irsâl olunan kapudânlar ve re'isler ve sâyir halkı bi'l-cümle hıdmet-i mezbûreye ta'yîn olunan asâkir-i mansûremün sağır u kebîri, vazî' u refî'ı müşârun-ileyhi kendülere ser-asker ü serdâr bilüp bi-vechin mine'l-vücûh sözine muhâlefet ve emrine mu'ânedetden hazer idüp vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde bulunalar. Her kim muhâlefet ü inâd iderse mecâl virilmeyüp hakkından geline ve anun gibi eger ümerâdan ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan ve sâyir kul tâyifesinden hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlara istihkâklarına göre dirlik ü terakkîler tevcih eyleyüp uğur-ı hümâyûnumda hıdemât-ı mebrûresi* sebkât idüp yoldaşlık idenlere eger sancak ve eger gayri her ne tevcih eyleyse makbûl-i şerîfumdür. Ana göre her ferd gayret ü hamîyyet-i İslâm'ı elden komayup fi-sebîli'llâh gazâ vü cihâda tâlib ü râğib olup dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr ve tarîk-ı ictihâdda sa'y-i meşkûr eyleyeler ki, mesûbât-ı uzmâ husûlinden gayri sa'âdât-ı dü-cihânîye vâsıl ve inâyât-ı husrevân[î]ye nâ'il olalar. Cenâb-ı Vâhibül-atâyâ *celle şânühûdan* mütezarra' u müteva[kka]'dur ki, evliyâ-yı dîn ü devlet dâyimâ muzaffer ü mansûr ve a'dâ-yı mülk ü millet ale'd-devâm münhezim ü makhûr olmak müyesser ü mukadder itmiş ola ve mûmâ-ileyh dahı eger giderken ve eger a'dânun hakkından [gelmeğe] mübâşeret itmekde kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup asâkir-i İslâm'a ve bile koşılan Donanma-i Hümâyûnum'a eger kurıdan ve eger deryâdan gaflet ile *el-ıyâzü bi'llâhi te'âlâ* düşmenden ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz' sudûrından ihtirâz ü ictinâb idüp dâyimâ teyakkuz u intibâh üzre ola ve ümerâ-i Mısır'dan ve gönüllüsinden ve Çerâkise zümresinden ve gayriden ve yeniçeriden ve ça[vu]şdan ve Şâm-ı Şerîfün dahı Defter Kethudâsı olan Çolak Ahmed *dâme mecdühû* ve yeniçeri kethudâsı ve sâyir zü'amâ vü erbâb-ı tîmârı ve yeniçerisi ve bunlardan gayri mukaddemâ Yemen'e bile gitmek [içün] ta'yîn olunan ümerâdan Ya'kûb ve Süleymân ve Gülâbî-zâde Hüseyin ve Mahmûd ve Hamza ve Alî ve Küçük Ahmed ve sâbıkâ Gazze Alaybeğisi olan Alî *dâme izzühüm* ve bi'l-cümle Mustafâ Paşa ile bile olanlardan her kim ki, müşârun-ileyh Vezîrüm Sinân Paşa *dâmet ma'âlihi* ile Yemen'e gidüp varup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar, inşa'a'llâhü te'âlâ mûmâ-ileyhle avdet idüp girü yirlü yirine geldüklerinde envâ'-ı inâyât-ı aliyye-i pâdişâhâneme mazhar vâkı' olup istih[k]âklarına göre her birine ri'âyetler olunur; şöyle bilesiz.

1923

Mısır dizdarının emrindeki neferâtı zabt u rabt altına alıp halkı zulmetmelerine mâni olması.

Yazıldı.

Çavuşbaşına.

Mısır dizdârına hüküm ki:

Elün altında olan neferâtun zabtında ihmâlün olmağla her biri kendü kolayında olup fukarâya te'addîleri oldukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, elün altında olan neferleri onat zabtidüp kemâl-i basîret üzre olasın. Şöyle ki; min-ba'd neferâtun zabtında mukayyed [o]lmayup ihtimâm üzre olmayasın, netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın. Ana göre mukayyed olasın; bir dürlü dahı eylemeyesin.

Yazıldı.

Beğ Kethudâsı Mahmûd'a virildi. Fî 22 Safer, sene: 976

1924

Malatya'da, sancakbeyinin takibinden kaçarak serbest timarlara sığınan ehl-i fesâdı timar sahiplerinin himaye etmelerine izin verilmemesi; emre rağmen ehl-i fesâdı saklayıp elevermeyen serbest timar sahiplerinin suçlularla aynı cezaya çarptırılmak üzere isimlerinin bildirilmesi.

Malâtıyye sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm livâ-i mezbûre Beği Ferhâd dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp ve; "sancağında ba'zı ehl-i fesâd olup elegetürüp şer'le görilmek lâzım oldukda gaybet idüp serbest tîmârlara ilticâ itmekle ehl-i fesâdun hakkından gelinmek müyesser olmayup fesâd ü şenâ'atleri muttasıl ziyâde olmak üzre idüğün" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi livâ-i mezbûrda fesâd ü şenâ'at üzre olan kimesneleri müşârun-ileyh elegetürüp ahvâlleri şer'le görilmek istendükde kaçup serbest tîmârlara varmağla serbest sâhibleri elevirmeyüp hılâf-ı emr mâni' olur ise ol asıl kimesnelere emre muhâlif te'allül itdürmeyüp ehl-i fesâd kaçup içlerine vardukda mu'în ü zahîr olmayup elevirüp şer'le lâzım gelen görüle. Şöyle ki; fesâd ü şenâ'at üzre olanlara mu'în olup elevirmeyeler, her kim ise yazup bildüresin ki, anlara olacak ukûbet ol sıyânet idenlere ola. Ammâ; bu bahâne ile müşârun-ileyhün âdemleri dahı mücerred ahz ü celb için serbest tîmârlar re'âyâsının bâd-ı hevâsına dahlitmeyüp ve; "Salb ü siyâset bizümdür." diyü mücrimi hârice iletmeyüp akçaların almayalar. Anun gibi siyâsete müstehıkk olanları huccet virildükden sonra serbest sâhibleri ma'rifetiyle şer'le lâzım geleni mahallinde icrâ idüp şer'a ve kânûna mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

1924 ve 1925 numaralı hükümler arasındaki sahife (699) boştur.

1925

372

Yemen Beylerbeyi Osman Paşa'nın vakit kaybetmeden kendisine tâbi olan askerler ile Yemen'e varıp isyanın bastırılması için serdar tayin edilen Sinan Paşa ile birlikte gayret göstermesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

Yemen Beğlerbeğisi Osmân Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Sana tâbi' olan asâkir-i nusret-me'ser ile, serdâr ile ta'yîn olunan asâkir-i zafer-rehberden mukaddem vilâyet-i Yemen'e varup müstevlî olan a'dânun def' [u] ref'ında hüsn-i tedbîr ü tedârük üzre olasın." diyü emrüm olmuşdı. İmdi; bu denlû zamâna değin avk u te'hîr olunmağa bâ'ıs nedür; husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtdan olduğu hûd zâhirdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda aslâ tevakkuf itmeyüp emr-i sâbıkum üzre sana tâbi' olan asâkir-i nusret-me'ser ile vilâyet-i mezbûreye [varup] dahı dîn [ü] devlet-i hümayûnuma ve ırz [u] nâmûs-ı saltanata müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr ve sa'y-i meşkûr eyleyüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ a'dânun def' u ref'ı husûsına hüsn-i tedbîr ile mübâşeret üzre olasın ve Mısır Beğlerbeğisi olan Sinân Paşa Vezâret ile serdâr ta'yîn olunmuşdur. Mûmâ-ileyh ile yek-dil ü yek-cihet olup vech ü münâsib görüldüğü üzre hıdmetde bulunasın; inşâ'a'llâhü te'âlâ envâ'-ı inâyet ü ri'âyetüme mazhar olursın. Ana göre cibilletünde merkûz olan firâset ü şecâ'atün zuhûra getirüp uğur-ı hümayûnumda umılandan ziyâde merdânelik eyleyüp cell-i makdûrun sarfidesin.

Yazıldı.

Te'hîr olundu.

Oğluna virildi. Fî 22 Safer, sene: 976^H

1926

Erzurum'un tahriri esnasında meydana gelen ifrazdan havâss-ı hümayûna ilhakı münasip olan yüz elli bin akçeliğinin hâssa-i hümayûna ilhakı, kalanın da elinde timara emir bulunanlara tevcih edilmesi.

(Batum Beği Ömer Beğ'e hüküm ki; vilâyet-i Erzurum Muharriri olan Ömer Beğ'e)^{HH} hüküm ki:

Hâlâ tahrîr eyledüğün yirlerde zuhûr iden ifrâzlardan üç yüz bin ve yetmiş bin iki yüz (yüz elli bin)^{HHH} akçası hâssa yarar olmağın hâss olup* mâ'adâsı tevzî' olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre hîn-i tahrîrde zâhir olup havâss-ı hümayûnuma ilhâk olunmağa münâsib olan yüz elli bin akçasın hâssa-i hümayûnuma kaydidüp bâkî kalan ifrâzı eli emirlülârden; "Tîmâr viresin." diyü ahkâm-ı şerîfe virilen kimesneler[e] ber-vech-i adâlet tevcih eylesin.

^H Bu ibarenin üstü çizilmiştir.

^{HH} Bu ibarenin üstü çizilmiştir.

^{HHH} Bu ibarenin üstü çizilmiştir.

1927

İskenderiye İskeleyi'ne gemilerle içki getirip satmak isteyenlere izin verilmeyip içkilerin denize dökülmesi; küffar tarafına kettan, bakla, zehayir vs. hububat gütmesine izin verilmemesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

İskenderiyye sancağı beğine hüküm ki:

İskele-i mezbûreye hâricden gemi ile hamr gelüp yanaşup bey' itmek istediklerinde bir ferde bey' itdirmeyüp deryâya döküp ve hubûbât ve sâyir zehâyir kısmından küffâr cânibi[n]e aslâ bir nesne gönderilmemesin emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi zikrolunan iskele[ye] gemi ile hamr gelüp yanaşdukda bir ferde bey' itdirmeyüp cümlesin deryâya döküp ve küffâr cânibine min-ba'd kettân u bakla ve sâyir hubûbât u zehâyir kısmından nesne gitmekden ziyâde ihtiyât idüp şöyle ki; bilâ-emr bir nesne gitdüğü istimâ' oluna, azlle konılmayup gereği gibi mu'âteb olursın. Ana göre mukayyed olup emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevteylemeyesin.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

1928

Üsküb ve Kratova ve İştib ve Köprilü ve Varna kâdîlarına hüküm ki:

Vezir Mehmed Paşa'nın bazı binaları için kendi parasıyla Üsküb, Kratova, İştib ve Köprülü kazalarından almış olduğu kurşunun adı geçen kazaların kadıları tarafından tedarik edilecek kiralık arabalar ile Sofya'ya gönderilmesi.

Düstûr-ı ekrem Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* ba'zı binâsı mühimmi için taht-ı kazânuzda vâkı' olan ma'âdinden akçalarıyla alınmış on iki bin kıntâr kurşun olup Sofya'ya getirilmek için kirâ arabaları lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün zikrolunan kurşunu tahmîl olunmak için taht-ı kazânuzdan kifâyet mikdârı araba tedârük [ü] ihzâr idüp dahı kirâlarıyla Sofya'ya gönderesiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandur; ihmâl ü müsâhele olunmayup her birinüz taht-ı kazânuzdan arabaya mâlik olanlardan kirâlarıyla ber-vech-i adâlet araba ihrâc idüp mahall-i me'mûra gönderilmek bâbında mücidd ü sâ'î olası; bu bâbda tekâsül ü ihmâlden hazer idesiz. Ammâ; bu bahâne ile mübâşirinden ve gayriden mücerred ahz ü celb için arabası olmayanlara zulm* ü hayf olmakdan ihtiyât üzr[e] olası.

1929

Ohri sancağının Aşağidebri nahiyesinde bina olunmakta olan Jgor adlı kaleye gelip gidenlerin yollarını keserek katledip, civar köylerde ev basıp insanları katleden ve eşyalarını yağmalayan Oşahı köyü ile Reç köyünün Mal (?) Mahallesi keferesinin elebaşılarının yakalanarak haklarından gelinmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Husrev'e virildi. Fî 21 Safer, sene: 976

Ohri sancağı beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Livâ-i Ohri'de Aşağa Debri nâhiyesinde hâliyâ binâ olunan Jgor nâm kal'a-i cedîdün civârında vâkı' olan Oşahı nâm karye halkı ve Reç nâm karyenün Mal (?) nâm bir mahallesinün keferesi ısyân üzre olup Dukagin sancağında ısyân ile ma'rûf olan Sirviler keferesi ile yek-dil olup mezkûr kal'aya gelen âyende vü revendenün yolların basup âdemler katlidüp ve etrâf karyelerde mün'im nâmına olan kimesnelerin evlerin basup kendülerin katl ve esbâbların gâret idüp haklarından gelinmesiyçün emr-i şerîf lâzımdür." diyü arzeyledüğün ecilden karye-i mezbûre halkı ile mahalle-i mezkûre ahâlîsi urılmak câyiz değildir. Ammâ; baş baş müfsidler ele gelüp haklarından gelinmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm muktezâsınca karye-i mezbûre ve mahalle-i mezkûre ahâlîsinden fesâd ü şenâ'at üzre olan baş baş müfsidler ele getürüp dahı ol vechile fesâd ü şenâ'at itdükleri zâhir olduktan sonra gereği gibi haklarından gelesin. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz olunmayup evlâd ü ezvâcların esîr idüp mâl ü menâllerin gâret itmeyesin; ancak fesâd ü şenâ'at üzre olan müfsidlerinün haklarından gelüp [sancağunun] hıfz u hırâseti ve re'âyâ [vü] berâyânun emniyyet ü refâhiyyeti* bâbında mücidd ü sâ'î olasın.

Yazıldı.

Oğlı Dervîş'e virildi. Fî 22 Safer, sene: 976

Sıhhati üzre aşagada geçmiştir.

1930^H

Bkz. hkm. 1949.

Sâbıkâ Tımsıvar Defterdârı olup vilâyet muharriri olan Sâdık Çelebî'ye hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "tahrîri fermân olunan sancaklarda zâhir olan ifrâzun yüz elli bin akçalığı havâss-ı hümayûna ilhâk olunmak münâsib olduğın ve bâkî üç yüz bin akçalığı müstehikk olanlara tevzî' olması" husûsın i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzeyledüğün üzre hîn-i tahrîrde zâhir olan ifrâzun hâssa-i hümayûna ilhâk olunması münâsib olan yüz elli bin akçalığı hâssa-i hümayûnum için deftere kayd ü işâret itdürüp mâ'adâ havâss-ı hümayûnuma yaramayan üç yüz bin akçalığın ifrâzdan tîmâr virilmek için ahkâm-ı şerîfe virilenlere müstehikk oldukları üzre tevzî' eylesin.

^H Hüküm, üzerine çizgi çekilerek iptal edilmiştir.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 22 Safer, sene: 976

1931

Delvine sancağının Mazarak kazasında sakin Mehmed Hâce ile tarla yüzünden münâzaalı olan Silâhdar Osman'ın mahkemeye celbedilerek davalarının görülmesi; eğer verilen karara uymaz ise küreğe konulmak üzere arz olunması.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi. Fî 4 Rebî'ü'l-âhır, sene: 976

Delvine sancağı beğine hüküm ki:

Mazarak kâdîsı mektûb gönderüp; "Kazâ-i Mazarak'da sâkin silahdârlardan Osmân nâm kimesne ile Mehmed Hâce nâm kimesnenün bir tarla husûsında nizâ'ları olup şer'le Mehmed Hâce'nün* olduğu sâbit olıcak şer'a da'vet olundukda mezkûr* Osmân şer'-ı şerîfe itâ'at itmeyüp âlet-i harbile süyleşür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr her ne tarîk ile mümkün ise meclis-i şer'a ihzâr idüp tarla husûsında olan da'vâları şer'le ve kânûn ile görölüp fasloluna; şer'le itâ'at-i şer'* itmez ise yazup arzeyelesin ki, küreğe konulup sâyirlerine mûcib-i nasîhat ola.

Yazıldı.

Kethudâsı Hamza[ya] virildi. Fî 27 Safer, sene: 976

1932

Hamîdili sancağı beğine hüküm ki:

Hamidili sancakbeyinin, Manavgat, Alâiye ve Menteşe suhteleriyle birleşerek halka zulmeden ve Teke sancağı suhtelerini de kendilerine katılmaları için tehdid eden Hamidili suhtelerinin hakkından gelmesi.

Tekeili Sancağı Beği Mehmed Beğ mektûb gönderüp; "Manavgat ve Alâ'iyye ve Menteşe ve Hamîdili suhteleri cem' olup karyeler basup ve oğlanlar çeküp ve evler basup mâl ü menâl gâret idüp ve müslimânların oğulların alup yigirmişer ve otuzar altun bahâya kesüp ve andan mâ'adâ bâzârlar basup nice kimesnelerün mâlların yağmâ idüp men'a kâbil olmayup ve üç yüz mikdârı Hamîd suhteleri cem' olup âlât-ı harb ve tüfenkle Teke suhtelerine mektûb gönderüp; "Yâ gelün bizümle cengidün veyâhûd gel[ü]p vilâyetinüzi harâb iderüz." diyü ceng ü fesâda mütesaddî oldukların" i'lâm idüp imdi; vilâyete sancakbeği nasbolmakdan murâd def'-ı zulm ü fesâd ve zabt u sıyânet-i bilâd olup emniyyet ü refâhiyyet-i ibâddur. Husûsan sancağunda bu makûle ehl-i fesâdun ifsâdı yevmen fe-yevmen izdiyâd üzre olup dest-i te'addîleri memleket ü vilâyetden kat' olunmadığı senün kemâl-i ihmâlünden nâşî olduğu mukarrerdir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gereği gibi mukayyed olup ol asıl ehl-i fesâd olan suhte tâyifesinden ve gayriden her kim olursa hüsn-i tedârük ile elegetürüp haklarından gelesin. Şöyle ki; elvirmeyüp inâd iderler ise sancağın sipâhîleri ile ve il-eriyle üzerlerine varup mebd-i fesâd olanları elegetürüp habsidüp yazup bildüresin ki, siyâsete müstehıkk olanların haklarından gelinüp küreğe konulup sâyir eşkıyâya mûcib-i nasîhat ola. Min-ba'd sancağunda bu makûle ehl-i fesâd olup dahı re'âyâ vü berâyâ üzerinden te'addîleri def' olunmayup haklarından

gelmedüğün istimâ' oluna, aslâ özü'n makbûl olmaz; ihmâlüne hamlolunup mu'âteb olursın; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

Sinân Kethudâ'ya virildi. Fî 22 Safer, sene: 976

1933

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

İran Elçisi Şahkulu'nun, daha önce yapılan anlaşma gereğince tayin olunan Osmanlı-İran sınırında karşılıklı olarak bazı kalelerin yıkılmasıyla boş kalan Kars ovasında yolcuların ve tüccarların hırsız ve harâmiler tarafından rahatsız edilmemeleri için Kızılgedik civarında sınırın her iki tarafında karşılıklı köyler kurulmasına dair Erzurum beylerbeyine yaptığı teklifin uygun görüldüğü; ancak tayin olunan sınıra tecavüz olunmaması hususunda gerekli dikkatin gösterilmesi.

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Yukaru Cânib'den risâlet tarîkı ile gelen Şâhkulı Kars ovasına vardukda mektûb gönderüp; "Mukaddemâ anda sınır ta'yîn olundukda cânibe[y]nden birkaç ma'mûr kal'alar ref' olunmuş idi. Ammâ; ol mevâzı' hâlî kalmağla ol yirde hırsız u harâmî çoğalup öteden berü ve berüden öte cânibe geçen tüccâr tâyifesi ve âyende vü revendeyi dahı hırsız rencîde eylememek için bu cânibe tâbi' Kızılgedük öninde sekiz aded karye ve ana göre anlara tâbi' ol mahalde birkaç karye tarafeynden ma'mûr olmak lâzım olduğın" bildürdüğün" bildürmüşsin. İmdi; tarafeynden sınırdan tecâvüz olunmak rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu cânibe müte'allik olan mahallerde vech ü münâsib görüldüğü üzre tüccâr ve sâyir âyende vü revendenün emn [ü] emânı için birkaç pâre karye ta'yîn eyleyüp sınırdan berü bir münâsib yirde temekkün ü ikâmet itdüresin ve öte cânibe dahı tenbîh eylesin ki, anlar dahı ta'yîn olunan sınırdan anaru anlara tâbi' yirlerde birkaç pâre karye ta'yîn eyleyüp tarafeynden ma'mûr olmak üzre ikâmet itdüreler Ammâ; bu bâbda gereği gibi mukayyed olasın ki, tarafeynden ta'yîn olunan sınıra dahl ü tecâvüz olunmaya.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: 976

1934

Yemen'de kale muhafızını iken kaleyi düşmana teslim edip kaçan ve Mısır'a geldiği işitilen Hançerli Mehmed ile Mısır ümerâsından Mustafa'nın yakalanması; ayrıca Yemen'de hizmet etmek üzere Mısır'da dirlik aldığı halde Yemen'e gitmeyenlerin ikaz edilmesi; buna rağmen gitmemekte ısrar edenlerin yakalanıp haklarından gelinmesi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hançerli Mehmed dimekle ma'rûf kimesne vilâyet-i Yemen'de bir kal'a dizdârı olup

a'dâ-yı bed-fi'âl geldükde kal'ayı virüp kendü ol cânıbden gaybet idüp Mısır'a geldüğü istimâ' olunup elegetürilmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrı gereği gibi tettebbu' u tecessüs idüp ne vechile mümkün ise elegetürüp habsidüp ve andan gayri ümerâ-i Mısır'dan Mustafâ'nun dahı elegetürilmesi lâzim olmışdur. Mezbûrı dahı elegetürüp habsidüp vâkı'-ı hâllerin arzeyelesin ve ba'zı kimesneler Yemen'e varup edâ-i hıdmet itmek üzre mahrûse-i Mısır'da dirliğe emr alup dirliğe geçmişler iken Yemen'e varmayup anda dururlar imiş. Tenbîh eyleyesin ki, varup hıdmetlerin edâ itdükden sonra girü yirlü yirine geleler. Ba'de't-tenbîh anun gibileri dahı tecessüs idüp elegetürüp haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ibret ola.

Yazıldı.

Beğlerbeğisi kethudâsına virildi. Fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: 976

1935

Mar'aş kâdîsına ve Mahmûd Çavuş'a hüküm ki:

Maraş avâızını toplamakla görevli Kadı Muhyiddin'in bu hususta tuttuğu defterler ile diğer görevli Nâib Şeyhî'nin buldurularak avâızın tam olarak tahsil edilip edilmediğinin tesbit edilmesi ve nâibde veya halkın zimmetinde bulunduğu ortaya çıkan avâız malının eksiksiz olarak tahsil edilmesi.

Sen ki Mar'aş kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Nefs-i Mar'aş'un avâızın cem' iden Muhyiddîn Kâdî'nun defteri bulunmayup mübâşeret iden Şeyhî Nâyib hâzır olmamağın re'âyâdan ekserinün ellerinde temessükleri bulunmayup; "Anlara virdük." didükleri ecilden ihzârları lâzimdür." diyü bildürüp ve andan gayri her ne ki bildürmüş isen ma'lûm oldu.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, eger nâyibdür ve eger zikrolunan avâızın defterleri buldurması husûsıdır; mukayyed olup her kande ise buldurup getürdüp emr-i şerîfüm üzre avâız bi't-tamâm cem' olup teslîm olunmuş mıdır, zimem-i re'âyâda bâkî var mıdır, bel' u ketm olmuş nesne var mıdır, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp zimem-i re'âyâda ve nâyib-i mezbûrda ve gayride nesne zâhir olursa bi't-tamâm cem' u tahsîl idüp bir habbe bâkî komayasın ve sâyir arzitdüğün husûslarda dahı mücidd olup bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevittimesin.

Yazıldı.

Arz getüren Ahmed'e virildi. Fî 27 Safer, sene: 976

1936

İskenderiyye Beği Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Yol kesip, insanları katlederek eşyalarını yağmaladıkları ve Filori Emîni Musa'yı katledip yanındakileri yaralayarak tahsil ettikleri kırk bin akçeyi gasbettikleri bildirilen İskenderiye'nin Mikoliç, Niko (?) ve Aktele (?) köyleri keferesinin elebaşlarının yakalanarak suçu sâbit olanların haklarından gelinmesi.

Kâdî ile mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûra tâbi' Mikoliç ve Niko (?) ve Aktele (?) nâm karyeler keferesi dâyimâ şirret ü şekâvet üzre olup yollar ve biller bekleyüp katl-i nüfûs ve emvâl ü esbâb gâret idüp ve Filori Emîni Mûsâ mezkûr Niko (?) nâm karyeye varup mezkûr

karye halk[ı] âlet-i harble üzerine gelüp katlidüp ve yoldaşların mecrûh idüp tahsîl itdükleri kırk bin akçayı telef idüp fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmadukların" bildürmişsiz. İmdi; zikrolunan âsî kurâ halkının ısyân u tuğyân üzre olan baş baş müfsidlerin elegetürüp haklarından gelinmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda onat mukayyed olup arzulunduğı üzre zikrolunan kurâ halkından menba‘-ı fesâd olan bellü başlu eşkıyâsın hüsn-i tedbîr ü tedârûkle elegetürüp dahı fesâd ü şenâ‘atleri ve zulm ü te‘addîleri sâbit ü zâhir olanlarınun mecâl vormeyüp muhkem hakkından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbrat ü nasîhat vâkı‘ ola. Ammâ; bu bahâne ile anun gibilerün evlâd ü ezvâcî esîr olup mâl ü esbâblarına dahlolunmağa emrüm yoktur. Emrüme mugâyir zikrolunan kurâ halkının mâl ü menâllerine ve ehl ü ıyâllerine kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdirmeyüp ancak emrüm mücebince baş baş müfsidlerin elegetürüp haklarından gelesin. Şöyle ki; kendü hâllerinde olup bî-günâh olanlara dahlolup emrüme muhâlif iş olduğı istimâ‘ oluna, net[î]cesi sana âyid olur; ana göre mukayyed olasin.

Yazıldı.

Kubâd Çavuş'a virildi. Fî 22 Safer, sene: 976

1937

Zülkâdiriyye beğlerbeğisine hüküm ki:

Zülkadriye vilâyetindeki ecnebî timarlarının teftişine engel olunmaması; emre rağmen ecnebîleri himaye edip teftişine engel olanların timarları başkasına verilmek üzere isimlerinin bildirilmesi.

Hâliyâ Kubâd Çavuş ve İmirze Çavuş ve Mehmed ve diğer Mehmed ve İmirze bin Selmân nâm kimesneler Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "bundan akdem mezbûrlar vilâyet-i Zülkâdiriyye'de olan ecnebîlerün tîmârları mahsûlin iki bin filoriye iltizâm eyleyüp ol bâbda Mâliyye tarafından mufassal hüküm-i hümayûnum virilmeğın ümerâdan ve alaybeğlerinden ba‘zı ecnebîlere himâyet eyleyüp elevirmedüklerin ve Malâtıyye alaybeğisi; "Bizüm sancağumuzun ecnebîleri yoktur; var ise dahı azdur. Teftiş olunmasun, dört yüz filori virelüm." diyü ecnebî teftişine mâni‘ oldukların" bildürdiler. İmdi; kimesneden bu bâbda altun alınmak câyiz değıldür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrlar sâbıkâ virilen hüküm-i hümayûnum mücebince ecneb[î]leri teftiş eylemek istediklerinde eğer ümerâ vü alaybeğleri ve gayridür; te‘allül itdirmeyüp ecnebîleri zuhûra getürüp himâyet itdirmeyüp emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince teftiş itdüresin. Anun gibi ecnebîleri himâyet eyleyüp elevirmeyenleri isimleriyle yazup bildüresin ki, tîmârları âhara virile.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 23 Safer, sene: 976

Hâlî

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 24 Safer, sene: 976

Behrâm Çavuş'a virildi. Fî 24 Safer

Samsun ve Sinob kâdîlarına hüküm ki:

1938

Samsun ve Sinop'taki iskelelere gelen rençber gemilerinin alıkonularak navlunla zahire yüklenip Kefe'ye gönderilmesi.

Kefe cânibi[n]e gönderilecek zahîre mühimmi için gemiler lâzım olmağın taht-ı kazânuzda yalılarda olan iskelelerde âdem koyup elegiren rençber gemilerin girift idüp dahı navlun ile emrolunan zahîre tahmîl olunup Kefe'ye irsâl ü îsâl olunmasının emridüp ve zahîrenün cem' u tahsîli bâbında Mâliyye cânibinden mufassalen hüküm-i şerîfüm virilmiştir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp emrüm üzre taht-ı kazânuzda yalılarda olan iskelelerde yarar âdemler koyup elegiren rençber gemilerin girift itdürüp navlun ile fermân olunan zahîreyi mu'accelen tahmîl itdürüp Kefe'ye irsâl eyleyesiz ve navlun ile kaç pâre rençber gemisi tutıldığı ve ne zamânda irsâl olunup ne vechile tedârük olunduğın yazup bildüresiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâhe[le]den hazer idesiz.

Yazıldı.

Hı.

1939

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Şark tarafına bakır, demir, gümüş, âlet-i harb vs.'nin gönderilmemesi emrolunduğu halde yüz seksen üç araba demir ve bakırın şark cânibine gittiği duyulduğundan bunların buldurulup bakır ve demirlere elkonulması ve götürülenlerin hapsedilip kimler olduklarının arz edilmesi; bundan sonra da gerekli tedbirlerin alınıp emrin titizlikle uygulanması.

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Şark cânibine bakır u demür ü gümüş ve sâyir bunun emsâli âlât-ı harb u kıtâlden nesne virilmeye." diyü emrüm olmuşdı. Hâliyâ iç illerden yüz seksen üç araba bakır u demür tahmîl olunup taht-ı hükûmetünden geçüp hılâf-ı emr şark cânibine çekilüp gitdiği istimâ' olundu. Bu bâbda mukayyed olmayup anun gibi mürûr u ubûra kâbil mevâzı' sedd ü bend olmayup hıfz u hırâset olunmamağa bâ'is nedür? Bu husûsda gaflet üzre olup [i]hmâl ü müsâhelesi olanlar her vechile mu'âkab u mu'âteb olmak mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mu'accelen mazınna olan mevâzı'a âdemler gönderüp zikrolunan arabalar ne zamânda ve ne mahalden geçmişdür, bi'l-fi'l ne mahalle varmışlardır; ikdâm u ihtimâm ile tettebbu' u tecessüs idüp elegetürüp dahı bakırlarını ve demürlerini girift idüp ve kendülerini habsidüp isimleri ile vukû'ı üzre yazup arz eylesin ve gereği gibi mukayyed olasın ki,

min-ba'd emre muhâlif şark cânibi[n]e bi'l-cümle hâric-i vilâyete aslâ memnû' olan bakır u demür ve sâyir âlât-ı harb u kîtâlden bir nesne geçürmeyesin ve zikrolunan arabaları dahı her ne tarıkla mümkün olursa elegetürmek ardınca olasin. Bu bâbda Erzurum beğlerbeğisi[ne] dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür; âdemün gönderüp mu'accelen haber viresin ki, bu bâbda mazınna olan mevâzı' u mahallerde âdemler koyup elegetürmek ardınca olalar. Şöyle ki; bu bâbda min-ba'd basîret üzre olunmayup o makûle mevâzı' bend ü sedd olmayup diyâr-ı şarka ve sâyir dâru'l-harbe bakır u demür ve gayri memnû' olan ne ise geçürildüğü istimâ' oluna, aslâ bir fer[dü]n beyân olacak özri makbûl olmayup eşedd-i itâbla mu'âteb olmaları mukarrerdür. Beğlerbeğiliğünde olan kâdîlara ve mübâşirîn-i a'mâle dahı ol vechile tenbîh ü te'kîd eylesin.

Yazıldı.

Hi.

Bu sûretde, Erzurum'a ve Kastamonı'ya dahı yazılmışdur.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

1940

Sofya ve Dobniçe ve Radomir ve Samakov ve Köstendil kâdîlarına

Vezîr Mehmed Paşa tarafından hayratı için alınmış olup hâlen Sofya'da bulunan kurşunun Bergos'a götürülmesi için Sofya, Dobniçe, Radomir, Samakov ve Köstendil kadıları tarafından kiralık arabalar temin edilmesi.

hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı ekrem *ilâ-âhurihî* [Vezîrüm Mehmed Paşa] *dâme iclâlühûnun* vâkı' olan hayrâtı mühimmi için Sofya'da der-mahzen olan kurşunu Bergos'a getirilmesiyçün kirâ arabaları lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* hayrâtı mühimmi için zikrolunan kurşunu kirâyla arabalara tahmîl idüp Bergos'a göndermek için her birinüz taht-ı kazânuzdan kifâyet mikdârı araba tedârük ü ihzâr eylesiz ki, tahmîl olunup mahall-i me'mûra gönderile. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer oluna. Ammâ; bu bahâne ile arabası olmayanlara dahl ü tecâvüz olunmayup ahz ü celb olunmakdan hazer eylesiz.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 24 Safer, sene: 976

1941

Diyârbekir [beğler]beğisine hüküm ki:

Van, Adilcevaz ve Bitlis'te bulunması gerektiği halde Diyarbakır'da mütemekkin olan gönüllülerin kendi bölüklerine gönderilmesi; gitmeyenlerin dirlikleri başkasına verilmek ve haklarından gelinmek üzere isim ve bölüklerinin bildirilmesi.

Bundan akdem Van beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Van ve Âdilcevâz ve Bitlis kullarından ba'zı yanunda olmayup âhar yirde olduğu istimâ' olunur. Anun gibilere

tenbîh idüp yirlü yirine gönderüp bölüklerinde hıdmet itdüresin." diyü emrüm olmuşdı. Hâlâ Diyârbekir'de zikrolunan tâyifeden ba'zı gelüp mütemekkin olup fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, Diyârbekir'de sâkin ü mütemekkin olan gönüllü tâyifesine muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyüp yirlü yirine gönderesin ki, varup me'mûr oldukları hıdmetlerinde olalar. Şöyle ki; eslemeyüp bölüklerine gitmeyenler kimler ise isimleriyle ve bölükleri ile yazup bildüresin ki, dirlikleri âhara virilüp kendülerün haklarından geline. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ana göre mukayyed olasin.

Yazıldı.

Kethudâsına ulaşturmak için Mısır beğlerbeğisi kethudâsına virildi. Fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: [976]

1942

Musul sancağında harâmîlik yapan Yezîdî tâifesinin başka yere nakli ve mültezimleri olan Davud Bey'in kardeşi Said'in de, üzerinde bulunan mâl-ı mirî tahsil edildikten sonra teftîş olunup müslümanlara zulmettiği sâbit olursa mültezimliğın başkasına verilmesi.

Bağdâd beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-me'âb* Imâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâmet ma'âlihi* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp Yezîdî tâyifesiyçün; "Hırsuz u harâmî vü kuttâ'u't-tarîk olup bu diyâra gelüp temekkün idelden berü Musul vilâyeti belki Musul'dan Erbil'e ve Imâdiyye tarafına andan Diyârbekir'e varınca harâb idüp dâyimâ yollar basup müslimânları rencide itmekden hâlî değillerdür. Andan mâ'adâ Dâvûd Beğ karındaşı Sa'îd tâyife-i mezbûre üzerinde olan mâl-ı mirîyi iltizâm itmekle fırsat bulup hırsuzları gezüp evleri ve aşîretleri Musul sancağı hâslarından Kerelmîs nâm karyede olup sâbıkâ ref' olunmalarıyçün emr-i şerîf dahı gelmiş iken ref' olunmayup hırsuzlukdan ve harâmîlikden münfekk olmamışlardur." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan Yezîdî tâyifesin karye-i mezbûreden kaldurup âhar yire göçürüp ve mültezimleri olan mezbûr Sa'îd'ün üzerinde olan mâl-ı mirî bî-kusûr cem' u tahsîl olundukdan sonra ahvâlin şer'le teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' müslimânlara zulm ü te'addî[si] olduğu şer'le sâbit ü zâhir olursa yirini bir yarar kimesneye virüp dahı Beytü'l-mâl'e gadrolunmuş mıdur ve hılâf-ı şer'-ı kavîm te'addî olmakdan ihtiyât idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 25 Safer, sene: 976

1943

Zigetvar Kalesi'nin tamiri için Pojega, Peçuy, Mohaç, Kopan, Sekçuy ve Şimontorna sancaklarından gönderilmesi daha önce emredildiği halde gönderilmediği bildirilen cerahorların bir an önce gönderilmesi ve ilgili sancakbeylerinden gönderilmeyiş sebebinin sorulması.

Yazıldı.

Sigetvar* beği kethudâsına virildi. Fî 28 Safer, sene: 976

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Sigetvar Sancağı Beği İskender *dâme izzühû* mektûb gönderüp; "Pojega ve Peçuy ve Mihaç ve Kopan ve Sekçuy ve Şimontorna sancağı beğlerine emr-i şerîf vârid olup; "Sigetvar Kal'ası ta'mîri için kifâyet mikdârı âdem ihrâc idüp irsâl idesiz." diyü fermân olup hâliyâ kifâyet mikdârı cerahor için âdem vardukda ihmâl olup mukayyed olunmaduğın" arzitmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Pojega sancağından ve sâbıkâ emr-i şerîfüm virilen sancaklardan ve sâyir mu'âvenet iden yirlerden kifâyet mikdârı cerahor ihrâc itdürüp müşârun-ileyhe gönderesin ki, varup vaktiyle kal'a-i mezbûreyi ta'mîr eyleyeler ve mukaddemâ gönderilen ahkâm-ı şerîfe mücebince cerahor gönderilmemeğe bâ'ıs ne olmışdur; müşârun-ileyhim beğlerden cevâb taleb idüp bu def'a ihmâl olunma[y]up emr-i şerîfüm mücebince kifâyet mikdârı âdem göndermeyince olmayasın.

Yazıldı.

Modava Beği Kethudâsı Kâsım'a virildi. Fî 5 Rebî'u'l-evvel, sene:

1944

976

Modava hâslarının, iltizam müddeti bitmeden önce sancakbeyine tevcih edilmesi durumunda mültezimlerin "iltizam fesholdu" diye mukâtaayı bırakacakları, bunun neticesinde de ara yerde mâl-ı mirînin zâyî olacağı bildirildiğinden, şimdilik sancakbeyine başka yerlerden hâslar tevcih edilip Modava hâslarının, mültezimlerin iltizamları tamam olduktan sonra sancakbeyine tevcih olunması.

Tımsıvar Defterdârı olup vilâyet muharriri olan Muharrem Çelebî'ye hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "havâss-ı hümayûnumdan nefsi-i Modava, Sancağı Beği İskender *dâme izzühû*ya noksânı için virilüp ve hîn-i tahrîrde zuhûr iden ifrâzdan bedeli hâss olmağıçün mukaddemâ hükm-i hümayûnum virildüğün ve nefsi-i Modava feth-ı hâkâniden berü havâss-ı hümayûndan olup nefsi-i Boğca hâslarıyla ma'an iltizâma virilüp bir tahvîli tamâm geçüp ve iki hâsıl geçmek üzre iken iltizâmdan alınup müşârun-ileyhe virilmekle mültezimler; "İltizâmımız fesholdı." diyü mukâta'ayı birağup mâbeynde küllî mâl zâyî' u telef olmak mukarrer olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan varoşı üslûb-ı sâbık üzre hâssa-i hümayûnum için iltizâmları mücebince mültezimlerüme zabtiddürüp ana bedel müşârun-ileyhe geçmeğe kâbil olan yirlerden hâslar tedârük idüp tevcîh eyleyüp tezkiresin viresin ve mültezimlerin iltizâmları tamâm olduktan sonra nefis-i varoşı müşârun-ileyhe ta'yîn eylesin ki, varup oturup zabt u hirâset-i vilâyet bâbında mücidd ola*.

Yazıldı.

1945

Safed beği âdemisi Müstedâm'a virildi ve gönderildi. Fî 26 Safer, sene: 976

Sayda nahiyesinin Keferduta, Zurkiyye, İsfîn ve Ferfaşıyye köyleri halkından silâh yapıp kullananların ele geçirilip silâhlara el konulması ve sahiplerinin hapsedilmesi hususunda Safed Sancakbeyi Ahmed Bey'e emir verildiği; Şam beylerbeyinin de bu konuda kendisine yardımcı olması; sipahi ve yeniçeri haricinde reâyanın silâh taşımaya müsaade edilmemesi.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Saydâ nâhiyesinde Ke[fe]r-dût[â] ve Zûrkiyye* ve İsfîn* ve Fer[f]âşıyye nâm karyeler ahâlîsi eşkiyâdan olup tüfenk işleyüp ve tüfenk isti'mâl eyledükleri i'lâm olunmağın anun gibi sipâhî vü yeniçeri kullarumdan gayri re'âyâ tâyifesinden tüfenk işleyüp* ve isti'mâl eyleyenleri elegetürüp tüfenklerin girift eyleyüp sâhiblerin habseyleyüp arzeylemek için Safed Sancağı Beği olan Ahmed dâme izzühûya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, sen dahı bu bâbda mukayyed olup anun gibi zikrolunan kurânun tüfenk isti'mâl eyleyen eşkiyâsın elegetürmek için mu'âvenet taleb itdükde mümkün olduğu üzre mu'âvenet eyleyüp tüfenk işleyüp ve isti'mâl eyleyenleri elegetürüp tüfenklerin ellerinden alup ashâbın habs ü arz eylesin. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimdür; ihmâl idüp re'âyâ tâyifesine tüfenk işletmeyüp ve isti'mâl itdürmeyesin.

Yazıldı.

Hı.

Bu sûretde, Safed Beği Ahmed Beğ'e dahı virildi.

Yazıldı.

1946

Göle Beği Kethudâsı Ca'fer Kethudâ'ya ulaşturmak için âdemisi Ali'ye virildi.

Tamiri biten Göle Palangası'nın kış gelmeden sıvatılması için Tımsıvar beylerbeyinin Çanad, Lipova ve Pankota sancaklarından yeteri kadar adam göndermesi.

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Göle Palankası ta'mîr ü termîm olunup ammâ; kış zamânı irişmeden muhkem

sıvadırılması lâzım olduğu ecilden Çanad ve Lipov[a] ve Pankota sancaklarından kifâyet mikdârı âdem ihrâc olunup mu‘accelen gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan sancaklardan kifâyet mikdârı âdem ihrâc itdürüp Göle'ye^H gönderesin ki, kış mevsimi irişmeden termîm olunan ( ) sıvadırılup itmâma irişe. Husûs-ı mezbûr mühimdür; zikrolunan sancakbeğlerine mu‘accelen âdem gönderüp tenbîh eyleyesin ki, vakti ve mevsimi ile âdem ihrâc idüp mahall-i me'mûra irsâl eyleyesin.

^H Metinde "Lipova'ya" şeklindedir.

Yazıldı.

Koyun emînine virildi. Fî selh-ı Safer, sene: [976]

1947

Kasaplar sermayesi için toplanan paranın Yedikule'de emanete konulması ve konulup alınmasının da İstanbul kadısı marifetiyle olması.

İstanbul kâdisına ve Yedikule dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Koyun Emîni olan fahru'l-emâsil Mustafâ zîde kadruhû Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; " "kassâblar sermâyesiyçün sâbıkâ cem' olunup virilen akça Yedikule'de emâneten turup lâzım oldukda alınıp koyun levâzimine sarfolunmak" bâbında" hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen ki dizdârsın, anun gibi kassâblar sermâyesiyçün virilen akçayı müşârun-ileyh koyun emîni getirüp Yedikule'de emânet komalu oldukda sen ki kâdisın, senün ma'rifetünle emânet konulup girü alınmalu oldukda yine senün ma'rifetünle alınıp senün ma'rifetün olmadın Yedikule'ye koyun akçasın emânet konılmayup ve alınmaya.

Mezbûr emîne virildi.

Hı.

1948

Mısır Beylerbeyi müteveffa Mahmud Bey'in İstanbul kasapları akçesinden murabaha ile aldığı paranın aslının ve ribhının, metrukâtından tahsil edilip Dergâh-ı Muallâ'ya irsalı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün müteferrikalarumdan sâbıkâ bâzergânum olup fevtolan Mustafâ elinden mahrûse-i İstanbul kassâbları akçasından murâbaha ile üç yüz seksen dört bin akça alup hâlâ ribhı ile dört yüz altmış iki bin yedi yüz yigirmi akça müteveffa-i mezbûrun zimmetinde olduğın İstanbul kâdisı i'lâm itmeğin; "Zikrolunan akçayı müteveffa-i mezbûrun metrukâtından bî-kusûr tahsîl idüp Dergâh-ı [Mu'allâm'a] gönderesin." diyü bundan akdem Mısır beğlerbeğisi iken Vezîr olan düstûr-ı mükerrerem Sinân Paşa dâmet ma'âlîhiye hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. İmdi; ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan akçadan müteveffâ-i mezbûrun zimmetinde olan dört yüz altmış iki bin yedi yüz yigirmi akçayı bî-kusûr müteveffâ-i mezbûrun metrûkâtından tahsîl idüp der-kîse idüp mühürleyüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ve yazup bildüresin.

Yazıldı.

Mezbûr oğluna virildi.

Bu hüküm girü tağ[y]îr olup zuhûr iden zevâyidden iki yüz bin

1949

Vilâyet Muharriri Sadık Çelebi'nin, tahrir ettiği yerlerde zuhur eden ifrazın iki yüz bin akçelik kısmını havâss-ı hümayûna kaydedip kalan kısmını ise ifrazdan tîmar tevcih olunmak üzere kendilerine hüküm verilenlere tevzi etmesi.

akçası hâssa zabtolunup mâ‘adâsı tevzî‘ olunmak buyurıldı. Bu sûretde hükûm-i şerîf virilmiştir.

Vilâyet Muharriri Sâdık Çelebi'ye hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "tahrîri fermân olunan sancaklarda zâhir olan ifrâzun üç yüz bin ve yedi bin iki yüz akçalığı havâss-ı hümayûnuma ilhâk olunmak münâsib olduğın ve bâkî dört yüz altmış üç bin altı yüz yigirmi altı akçalık ifrâz tîmâra müstehikk olanlara tevzî‘ olması" husûsın i‘lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzyledüğün üzre hîn-i tahrîrde zâhir olan ifrâzun hâssa-i hümayûnuma ilhâk olunması münâsib olan 307.200 akçalığın hâssa-i hümayûnum için kayd ü işâret itdürüp mâ‘adâ havâss-ı hümayûnuma yaramayan 463.626 akçalığın ifrâzdan tîmar virilmek için ahkâm-ı şerîfe virilenlere müstehikk oldukları üzre tevzî‘ eylesin.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 26 Safer, sene: 976

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: [976]

1950

Çemişkezek Sancakbeyi Alâeddin Bey'in zimmetinde olan eski bakâyaları nevrûza kadar Amid Hazinesine ödemesi; aksi halde sancağının kendisinden alınacağı.

Diyârbekir defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Çemişkezek Sancağı Beği Alâ‘eddîn dâme izzühûnun zimmetinde olan eski bâkîlerinden bir akça ve bir habbe komayup haklaşmak emridüp **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm vusûl buldukda, emrüm muktezâsınca mûmâ-ileyhe gereği gibi tenbîh ü te‘kîd eylesin ki, zimmetinde olan eski bâkîlerin cüz’î vü küllî her ne mikdâr ise zimmetinde bir akça ve bir habbe komayup nevrûza [değîn] haklaşup Hazîne-i Âmid'e bî-kusûr teslîm eyleye. Şöyle ki; nevrûza değîn haklaşmayup ihmâl ü müsâhele iderse yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzylesin ki, sancağı alınıp âhara virile.

1951

Yazıldı.
Hı.

Arabkir Sancakbeyi Melek Ahmed Bey'in Kerek ve Amid hâsılarından zimmetinde olan bakâyayı nevrûza kadar ödemesi.

Bu sûretde, Arabkir Sancağı Beği olan Melek Ahmed Beğ'ün Kerek ve Âmid hâsılarından zimmetinde olan bâkîlerin nevrûza değin haklaşmak için Diyârbekir defterdârına.

Yazıldı.
Hı.

1952

Diyâr[bekir] beğlerbeğisine ve Âmid kâdisına hüküm ki:

Diyarbakır'daki havâss-ı hümayûn reâyasından veya emin ve âmillerinden herhangi birisinin bir kan davası olduğunda sırf bütün köy halkına diyet salmak için yalan ve hile ile dava açanların davalarının Amid'de görülerek haksızlığa meydan verilmemesi.

Vilâyet-i Diyârbekir'de olan havâss-ı hümayûnum re'âyâsından ve ümenâ vü pâre âmillerinün birinden kan husûsı vâkı' olsa mücerred karye halkına diyet salınmak için tezvîr ü telbîs eyleyüp ol ecilden karye halkı perâkende ve Beytü'l-mâl'e gadrolduğu ecilden mücerred karye halkına diyet düşürmek için anun gibi telbîs da'vâ idenlerin da'vâları mahmiyye-i Âmid'de dinlenmek için mukaddemâ hükm-i şerîfüm virilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi vilâyet-i Diyârbekir'de vâkı' olan havâss-ı hümayûnum re'âyâsından ve ümenâ vü pâre âmillerinün birinden kan husûsı vâkı' olsa mücerred ahz ü celb için karye halkı üzerine diyet düşürmek bâbında tezvîr ü telbîse sülûk idenlerin da'vâların emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince Âmid'de dinlenüp şer'-ı kavîme muhâlif ve emr-i şerîf-i sâbık mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz. Anun gibi kâtil olanlar kimler idüğü şer'le sâbit olursa şer'le lâzım geleni icrâ eyleyüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz.

Yazıldı.
Hı.

1953

Diyarbakır'daki havâss-ı hümayûn reâyasından çoğunun, hasıl olan terekelerinin öşür ve salariyyelerini, vilâyet tahririnde maktû yazıldığı gerekçesiyle maktû olarak ödemek istemelerine meydan verilmeyerek şer' ve kanuna göre tahakkuk eden miktarda alınması.

Diyârbekir defterdârına ve umûmen vilâyet-i Diyârbekir kâdîlarına hüküm ki:

Vilâyet-i Diyârbekir'de olan havâss-ı hümayûnum re'âyâsının ekseri zirâ'at itdükleri terekelerinün öşr ü sâlâriyyeleri mukâbelesinde vilâyet tahrîr olundukda maktû' yazdurup

öşr ü sâlâriyye alındığı takdîrce küllî mâl hâsıl olmak müyesser iken anun gibilerün; "Defterde maktû‘ yazılmışdur; maktû‘ virürüz." diyü te‘allül ü inâd itdükleri istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, vilâyet-i mezbûrede olan havâss-ı hümayûnum re‘âyâsından şunlar ki, zirâ‘at itdükleri terekelerinün öşr ü sâlâriyyeleri mukâbelesinde defâtir-i kadîmede maktû‘ yazılmak ile defter-i cedîd-i hâkânîye maktû‘ kayıtdürmüşlerse ve hâlâ havâss-ı hümayûnum zâbıtları maktû‘ almayup hâsıl olan terekelerinün muktezâ-yı şer‘ u kânûn üzre öşr [ü] sâlâriyyelerin taleb itdükde; "Defterde maktû‘ yazılmışdur; maktû‘ virürüz." diyü te‘allül ü inâd iderler ise men‘ u def‘ idüp hâsıl olan terekelerinden muktezâ-yı şer‘ u kânûn üzre havâss-ı hümayûnum için öşr ü sâlâriyyelerin aldurup maktû‘ aldurmayasız. Temerrüd idenleri sekidüp ziyâde inâd idenleri yazup bildüresiz ve eger üzerlerine mîriye âyid güzeşte hak dahı var ise ba‘de’s-sübût bî-kusûr aliviresiz; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Hı.

1954

Diyârbekir defterdârına ve Âmid kâdisına hüküm ki:

Beylerbeyi ve sancakbeyi voyvodaları ile sipahi, subaşı ve diğer görevlilerin Diyarbakır havâss-ı hümayûn reâyasının resm-i cürm ü cinayet ve resm-i arûsane gibi vergilerine müdahale etmelerine ve reâyayı kendi hizmetlerinde kullanmalarına izin verilmemesi.

Hâliyâ vilâyet-i Diyârbekir’de olan havâss-ı hümayûnum re‘âyâsının cürm [ü] cinâyetlerine ve bâd-ı hevâsına sancakbeği vü beğlerbeği voyvodaları hılâf-ı şer‘ u kânûn dahlidüp ve müft ü meccânen çayırların biçdürüp ve tavarları ile taşıddurup zulm ü te‘addî itdükleri istimâ‘ olundu. İmdi; havâss-ı hümayûnum min-küllî’l-vücûh serbestdür; anun gibi beğlerbeği vü sancakbeği voyvodaları mücerred ahz ü celb için hılâf-ı şer‘ u kânûn dahl ü tecâvüz itmek câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi havâss-ı hümayûnum re‘âyâsının resm-i cürm ü cinâye[ti]ne ve resm-i arûsânesine ve kul u câriye müjdegânesine beğlerbeği vü sancakbeği voyvodalarından ve sübaşılardan ve sipâhîlerden ve çeribaşılardan ve gayriden muhassalen hîç ahadî dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp havâss-ı hümayûnum zâbıtlarına zabıtdürüp ve beğlerbeği vü sancakbeği voyvodalarına müft ü meccânen kendü hıdmetlerine istihdâm itdürmeyüp hılâf-ı şer‘ u kânûn iş itdürmeyesiz.

1955

Kudüs’teki su sıkıntısının giderilmesi için Artas Dağı’nın eteğinden su getirilmesi yolunda önceki sancakbeyi tarafından yapılan teklifin bilirkişilerce yeniden incelenip bu işin kaç mal olacağı, ne kadar su elde edileceği ve ne zaman bitirileceği hususlarının doğru bir şekilde tesbit edilip bildirilmesi.

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: 976

Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Mukaddemâ Kudüs-i Şerîf Beği olup hâliyâ Şeh[ri]zol Beğlerbeğisi olan emî-ru'l-ümerâ'i'l-kirâm Mehmed *dâme ikbâlühû* sâbıkâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Kudüs-i Şerîf ahâlîsinün su bâbında kemâl-i muzâyakaları olup Artâs tağının zeylinde olan mâ-i cârînün ü[ze]rinde bir karye sâkin olup anlara kifâyet itdükden sonra Kudüs-i Şerîfe gelmeğe kâbil olup tahmîn olundukda Kudüs-i Şerîfün evvelki suyına mülhak olmağa yüz zirâ' yir olup üç bin, nihâyet dört bin filori ile olur." diyü bildürüp kâr-nâmesin ve eşkâlin bile göndermiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan suyolu husûsında mukayyed olup yarar u mu'temedün-aleyh âdem gönderüp ne mikdâr harc ile gelmek kâbildür, geldüğü takdîrce ne kadar lüle su olur ve ne zamâna değin gelmek mümkündür; tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdürüp dahı sıhhati üzre yazup bildüresin. Yarar ehl-i hıbr[e] ile tahmîn itdürüp vukû'ı üzre bildüresin ve zikrolunan suyolu hıdmetinde gereği gibi mukayyed olup yarar üstâd ehl-i vukûf muhammin suyoıcıların sunun üzerine gönderüp tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdürüp ne mikdâr harc ile gelmeğe kâbildür, geldüğü takdîrce ne kadar lüle su olur ve ne zamâna değin gelmek mümkündür; sıhhati üzre ma'lûm idinüp ne denlü zirâ' ve ne denlü lüle su olup ne mikdâr akça ile itmâma irişmek mümkün olduğın vukû'ı üzre yazup bildüresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 28 Safer, sene: 976

1956

Kütahya'nın Altıntaş nahiyesine bağlı Zenbe köyünden Emin isimli kıza tecavüz ettiği bildirilen Hacı Ali'nin, suçu sâbit olmuş ise siyaset edilmesi.

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kütâhiyye kazâsına tâbi' Altıntaş nâhiyesinde Zenbe nâm karyeden Emîn (?) nâm bikri Hâcî Alî nâm kimesne tutup cebren güç itdüğü şühûd-ı udülle sâbit olup sicill olunup sûret-i sicilli Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunup mezkûr kendüsi habsolunduğın" bildürmüşsin. Husûs-ı mezbûr kâdî-askerlerüm cânibi[n]den Pâye-i Serîr-i A'lâm'a arzulundukda siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; arzulunduğı gibi olup vech-i meşrûh üzre mezkûreye güç itdüğü bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit olmuş ise mezkûr Hâcî Alî'ye siyâset idüp dahı emrüm yirine varduğın yazup bildüresin.

1957

Timar tevcihi hususunda sol bölük halkından bir kimseye sahte hükm-i şerif sattığı iddia edilen İlbasan'da sakin, erbâb-ı timardan Hüseyin'in yakalanarak hükm-i şerifi kime yazdırdığının ve nereden aldığıının öğrenilip onun da yakalanması ve her ikisinin de hapsedilerek neticenin ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi. Fî 4 Rebî'ul-âhır, sene: 976

İlbasan beğine hüküm ki:

Kütâhiyye'de iken sol-bölük halkından olup tîmâra hükm-i şerif ibrâz eyleyüp tezvîr olup; "Kande buldun?" diyü sü'âl olundukda; "Horpişte nâhiyesinde altı bin akça tîmârı olup bi'l-fi'l nefsi İlbasan'da sâkin olan Hüseyin nâm kimesneden satun aldum." diyü haber virmeğin mezkûr Hüseyin ol cevânibde tecessüs ü tefâhhus olunup elegendesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrı gereği gibi tettebbu' idüp elegetürüp dahı zikrolunan hükmün mezbûr kimesneye satduğı zâhir olursa kime yazdurmuşdur, nereden almışdur; haberin alup dahı yazan her kim ise bulup kendülerin habsidüp ahvâllerin ma'lûmun olduğu üzre mufassal ü meşrûh yazup arzeyelesin; sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel idesin.

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: 976

1958

Şâm defterdârına hüküm ki:

Şam'daki Sultan Süleyman Hân Evkâfı'nın önceki mütevellisi Monla Ağa'nın teftiş edilerek zimmetinde çıkan malın eksiksiz olarak alınması, zeametinin de havâss-ı hümayûn eminlerine zaptettirilmesi.

Ze'âmete mutasarrıf olup mukaddemâ merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *tâbe serâhü* Evkâfı'na mukaddemâ Mütevellî olan Monlâ Ağa'nın teftîş olunması fermân olunmağın ze'âmeti havâss-ı hümayûna olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, teftîş olunup zimmetinde zuhûr iden mâl bî-kusûr alınıp ve ze'âmetin havâss-ı hümayûn emînlerine zabttdüresin.

1959

Vezâret rütbesi ile Yemen'e serdar tayin olunan ancak görev yerine gitmediği için azlolunan Mustafa Paşa'nın, Şam halkının evkâf ve emlâkini cebren ellerinden aldığına dair hakkında vaki olan bu vb. bütün şikâyetlerden dolayı Hüdavendigâr Sancakbeyi Abdurrahman Bey tarafından Şam ve Medine kadıları ile birlikte umûmen teftiş edilerek neticesinin ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Hı.

Hüdavendigâr Sancağı Beği Abdurrahmân Beğ'e hüküm ki:

Mukaddemâ Vezâret'le Yemen'e irsâl olunan Mustafâ Paşa'nun me'mûr olduğu hıdmete varmayup vâkı' olan hıdemât-ı hümâyûnumda ihmâli olmağın azlolunup mahrûse-i Şâm'a varup fukarâ vü zu[‘a]fâdan Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunulup; "Evkâf u emlâkimüz cebren elimüzden alınıp zulm ü hayf eylemişdür." diyü tezallüm eyledükleri husûslar görölüp bi'l-cümle teftîş-i âmm olmak emrolup senün kemâl-i hakk üzere olmağa ve vüfûr-ı ihtimâm ü istikâmetüne i'timâd-ı hümâyûnum olmağın mu'accelen mahrûse-i Şâm'a varup Şâm ve Medîne kâdîlarıyla bu husûsa mübâşir olup husûs-ı mezbûr için müşârun-ileyhimâ kâdîlara dahı mufassalen hükmi-i şerîfüm irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ te'hîr u tevakkuf olunmayup emrüm üzere mahall-i me'mûra varup müşârun-ileyhden ve sâyir; "Evkâf u emlâkimüz aldı." didükleri husûsdur ve eger gayri mezâlim ü mahâyıfđür; aslâ hımâyet olunmayup müşârun-ileyhimâ ma'rifetleriyle görüp ashâb-ı hukûka râcî' olanı hükmidüp sübût bulan mevâddı defter idüp mufassal ü meşrûh yazup bildüresin. İnşâ'a'llâh bu hıdmet adâlet ile itmâma irdükde ravzât-ı âmâlünde nesîmât-ı inâyât-ı pâdişâhânem mütenessim olup muhassılü'l-merâm olman mukarrer bilüp ana göre dikkat ü ihtimâmla icrâ-yı hakk olmak bâbında sa'y-i cemîlün zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Hı.

1960

Vezâret rütbesi ile Yemen'e serdar tayin olunan ancak görev yerine gitmediği için azlolunan Mustafa Paşa'nın, Şam halkının evkâf ve emlâkini cebren ellerinden aldığına dair hakkında vaki olan bu ve benzeri şikâyetlerden dolayı Hüdavendigâr Sancakbeyi Abdurrahman Bey'in mübaşeretini ile Şam ve Medine kadıları tarafından umûmen teftiş edilerek hak sahiplerine hakları alıverildikten sonra neticenin ayrıntılı olarak bildirilmesi; ayrıca Mustafa Paşa'nın Yemen görevi dolayısıyla almış olduğu serdarlık vergisi vs. paralarında Şam defterdarı marifetiyle görölüp hâsları mahsulünden tahsil edilmesi.

Şâm ve Medîne kâdîlarına hüküm ki:

Mukaddemâ Vezâret'le Yemen ıslâhıyçün irsâl olunan asâkir-i mansûreye serdâr olan Mustafâ Paşa emrolunan hıdemât-ı hümayûnumda ihmâl ü müsâhelesi olmağın Vezâret'den ref' olunup Şâm ahâlîsinden haylî kimesne müşârun-ileyhden tezellüm idüp; "Cebr ile emlâk ü esbâbımız alup Hamrâvî-oğlı demekle ma'rûf kimesne araya girüp; "Siyâset olunursız veyâhûd küreğe konılırsız." diyü havf virmekle birer tarıkla sûret-i şer'a koyup eben an-ceddin vakfiyyet üzre mutasarrıf olduğumuz emlâk ü evkâfımız mûmâ-ileyhe alıvirüp hayfeylemişdür." diyü Rikâb-ı Hümayûnum'a ruk'a sunulup bir cüz'î bedel virilüp şevvâ eyledükleri ecilden teftîş-i âmm olunmasın emridüp bu bâbda mukaddemâ Dergâh-ı Mu'allâ Defterdârı olup hâlâ Burusa Beği olan Abdurrahmân *dâme izzühû* mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhden eger; "Evkâf u emlâkimüz aldı." diyü şikâyet eyledükleri husûslardur ve eger gayri zulm ü hayfdur; husamâ muvâcehesinde bir def'a şer'-ı kavîme muvâfık faslolmayup ve on beş yıl terkolmayan da'vâlarını onat vechile hakk üzre müşârun-ileyh Abdurrahmân *dâme izzühû* mübâşeretiyle ber-müceb-i şer'-ı kavîm dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp ashâb-ı hukûka vâkı' olan haklarını alıvirdükden sonra ne makûle mevâd sâbit olduğın defter idüp mühürleyüp sûret-i sicilleriyle mufassal ü meşrûh yazup bildüresiz ve havâss-ı hümayûna râci' olur bâd-ı hevâdan ve âmillerden dahı haylî akça alup ve iki yüz bin akça Mısır'dan ve iki yüz bin akça serdârlık virgüsin alup varup edâ-i hıdmet eylemediği için cümlesin tahvîl ü târîhında vâkı' olan hâsları mahsûlinden tahsîl olunup alınmak emrüm olmışdur. Bu husûsları Şâm'da Hızâne-i Âmirem Defterdârı olan Alî *dâme ulüvvühû* ma'rîfeti[y]le görüp emrüm üzre zikrolunan akçaları tahsîl idüp bî-kusûr u lâ-kusûr alup Hızâne-i Âmirem için zabtitdüresiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandur; aslâ eyyâm-ı ma'delet-encâmumda bir ferde zulm ü te'addî olduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. Gerekdür ki; fukarâ vü zu'afânun şikâyetlerin hakk üzre görüp bir ferde; "Hayfüm görilmedi." diyü tekrâr şikâyet itdürmelü eylemeyüp icrâ-yı hakk eyleyüp vukû'ı üzre yazup bildüresiz.

Yazıldı.

Hı.

1961

Şam müfsidlerinden Mukaddim Mansur'un yakalanıp hapsedilmesi ve neticenin arz edilmesi.

Şâm beğlerbeğisine:

Şâm müfsidlerinden Mukaddim Mansûr sana geldükde tutup habsolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr beher-hâl sana gelüp buluşmak* mukarrerdür; geldükde emrüm üzre mecâl virmeyüp tutup habsidüp yazup arzeyeleyesin ve eger gelmezse dahı her ne tarıkla mümkün ise elegetürüp habseyleyesin.

1962

Kefe Sancakbeyi Kasım Bey'e, emrolunan hizmetlerin ifasında yardımcı olmak üzere Amasya, Niğbolu, Canik ve Köstendil sancakbeylerinin züamâ, erbâb-ı timar ve cebelileriyle tam tekmil hazır olup ikinci bir emir gönderildiğinde derhal çıkıp emrolunan yere gitmeleri.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 976

Amâsiyye sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Kefe Sancağı Beği olan Kâsım dâme izzühûya ba'zı hıdmet emrolunup senün dahı bile olman lâzım olmağın sancağına müte'allik olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ile hâzır olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağına müte'allik olan eger zü'amâ ve [eger] erbâb-ı tîmârdur; cümlesine gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, âlât-ı harb u kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ile hâzır olup ve sen dahı cebe vü cevşen ve cebelülerünle hâzır u müheyyâ olasın ki, bir hükm-i şerîfüm dahı varup ne zamânda çıkup* ve ne mahalle varmak emrolunursa bî-tevakkuf emr-i şerîfüm mücebince çıkup ol mahalle varasın. Ammâ, şöyle ki; tekrâr emrüm vardukda cemî' zü'amâ vü erbâb-ı tîmârınla ve cebelülerünle âlât-ı harb u kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ile hâzır u müheyyâ olmayasız veyâhûd cümlesi bi't-tamâm varmayup yat u yaraklarında kusûr u noksân üzre olalar, aslâ özrinüz makbûl olmayup azlle dahı konılmayup mu'âteb olman mukarrerdür; ana göre bâb-ı ikdâmda dakîka fevteylemeyesin.

Yazıldı.

Keyvân Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Silistre beğine.

Yazıldı.

Hı.

Bir sûreti, Niğbolı beğine.

Yazıldı.

Mezbûr Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 976

Bir sûreti, Canik beğine.

Yazıldı.

Keyvân Çavuş'a.

Bir sûreti, Köstendil Beği Mehmed Hân['a]; "Sipâhîlerin alaybeğisiyle hâzır idesin." diyü.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi.

Bir sûreti; "Elli nefer sipâhî ile sancağı hıfzında kalup bâkîsin alaybeğisiyle hâzır idesin." diyü.

1963

[Yev]mü's-Sebt, fî 27 Safer, sene: 976

Yazıldı.

Kara Kethudâ'ya virildi. Fî 27 Safer, sene: 976

İçil Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

İçel Beyi Mehmed Bey ile Karaman'ın muhafazasında görevlendirilen sipahilerden gidip hizmetini eda edenlerin yoklamalarının yapıp defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Senünle muhâfaza hıdmetine ta'yîn olunan sipâhîlerün yoklama defteri Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, muhâfazaya ta'yîn olunan sipâhîlerden emrüm mücebince varup hıdmet-i muhâfazayı edâ idüp mevcûd olan sipâhîleri tîmârlarıyla ve baş karyeleriyle yoklayup defterin mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Muhâfazaya varmayup hıdmet itmeyenleri mevcûd yoklamasından hazer eylesin; sonra mes'ûl olursunuz; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

1964

Yevm-i Cum'a'da yazılmışdur.

Rıdvân Çavuş'a virildi.

Payas İskeleyi'nde yapılacak olan on parça gemi için yeğseri tedarik edilmesi.

Haleb beğlerbeğisine ve Haleb defterdârına hüküm ki:

Mukaddemâ hükm-i şerîfüm gönderilüp; "yiğirmi kıt'a gemi kerestesi kesilüp hâzır olmak ve ol gemilerün on kıt'ası Payas İskeleyi'nde işlenmek" emrüm olmuştur. Mukaddemâ yeğseri tedârük ü ihzâr olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan on kıt'a gemiye lâzım olan yeğseriyi mukaddemâ tedârük ü ihzâr eylesin ki, mahallinde hâzır bulunup maslahat avkolmak ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûr mühimdür; bâb-ı ihtimâmda* dakîka fevtitmeyesiz.

Yazıldı.

1965

Mesîh Çavuş'a virildi. Fî 28 Safer, sene: 976

Daha önce Bursa'nın tahriri ile görevlendirilmiş olan Bursa beyinin, halihazırda Şam'da teftiş görevi ile görevlendirildiğinden, eksik kalan kısımların tahririnin tamamlanması için defterleri Kestel Kadısı Mevlânâ Pîr Ahmed'e teslim etmesi.

Bursa beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana Bursa tahrîri fermân olunmuş idi. Hâliyâ Şâm'da emrolunan teftîş

husûsı mühimm olmağın teftîş husûsı için sana gönderilen hükm-i şerîfüm mücebince mahrûse-i Şâm'a varup teftîşe mübâşeret idüp livâ-i mezbûrun defterlerin tahrîr olmayan yirleri tahrîr eylemek fermân olunan Kestel Kâdîsı Mevlânâ Pîr Ahmed'e teslim eylemeğün emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, livâ-i mezbûrun tahrîri için mukaddemâ gönderilen defterlerin müşârun-ileyhe teslim eylesin ki, sâbıkâ kitâbete ta'yîn olunan defter kâtiblerinden Kâtib Husrev ile henüz tahrîr olunmayan yirlerin tahrîr eyleyüp itmâm eyleyeler ve emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince teftîşe azîmet eylesin.

Yazıldı.

Muhtesibe virildi.

1966

İstanbul'daki Yahudi, Nasrani vs. gayrimüslimlerin müslümanlar gibi giyinerek giysi fiyatlarının artmasına ve bulunmaz hale gelmesine sebep oldukları bildirildiğinden, gayrimüslimlerin daha önce belirlenmiş olana aykırı biçimde müslüman kıyafetleri giymelerine izin verilmemesi.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "mahrûse-i İstanbul'da sâkin olan kefereden Yehûd ü nasrânî[nü]n erleri ve avretleri senceflü* a'lâ çukalar giyüp ve a'lâ dülbendler alup sipâh ve sâyir tâyife gibi dülbendler sarınup ve atlas u kutnî ve gayri kumâş kaftânlar ve a'lâ çağşırlar giyüp ve müslimânlar giydüğü iç edük ü paşmağı ve pâpûcı giydükleri ecilden dülbend ü çuka vü kumâş u ayakkabı ziyâde bahâyâ çıkup bulunmadüğün ve kefere tâyifesi müslimânlar libâsın giymemek" husûsın bildürmüşsin. İmdi; sâbıkâ kefere tâyifesinün libâsları husûsı için mufassal hükm-i hümayûnum yazılıp irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sâbıkâ gönderilen hükm-i hümayûnum ile amel eyleyüp min-ba'd kefere tâyifesine eger Yehûd ü nasrânî ve eger gayridür; vech-i meşrûh üzere a'lâ libâs giydürmeyüp emr-i şerîf-i sâbıkâ mugâyir kimesneye iş itdirmeyesin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 28 Safer, sene: 976

1967

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Yolsuzluk yaptıkları, vakfa ait mal talep olunduğunda ortadan kayboldukları ve halen Südde-i Saâdet'te bulundukları bildirilen Haleb'deki Mısriyyûn Evkâfı mütevellilerinden Südde-i Saâdet'te bulunan birinin teftîş olunmak üzere gönderildiği; kendisinin teftîş olunup üzerine sâbit olan hakların alınıp sahiplerine verilerek teftîş neticesinin ayrıntılı olarak bildirilmesi ve onun yerine mütevellî tayin edilmek üzere dürüst birinin arzedilmesi.

Mektûb gönderüp; "Mısriyyûn Evkâfı'nun küllî bakâyâsı olup tahsîli için Mısır

çavuşlarından Mehmed irsâl olunup defter mücebince mübâşeret eyledükde Mütevellîsi olan Abdî ve mezkûr evkâfdan Şeyh Melik Mü'eyyed Evkâfî'na Mütevellî olan Kaytaz-oğlu Şeyh Ahmed Südde-i Sa'âdetüm'e gitmiş bulunup ve dâyimâ mâl-ı vakfı bel' u ketm idüp taleb olundukda gaybet eylemek âdetleri olup ve ba'zı müfsidler bir tarîkla Dergâh-ı Mu'allâm'dan tevliyeti alup hâsıl olan mâlî kendü deynlerine ve levâzimlerine sarfidüp Mısır'da ba'zı cevâmî' u medârise vakfun mahsûlî ta'yîn olunup mütevellîlerin ahvâlî böyle olmağın cevâmî' u medâris harâba müşrif olup hâliyâ gaybet iden mezbûr mütevellîlerin bu cânibe gelüp teftîş olunup eklitdükleri mâl-ı vakf alınup müstehikkına gönderilmesi ve tevliyet müstekîm kimesnelere virilmesi her vechile enfa' idüğün" bildürmüşsin. İmdi; mütevellîlerin Südde-i Sa'âdetüm'de bulunanı teftîş olunmak için ol cânibe gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrî da'v[â]-yı hakk iden kimesneler ile berâber idüp şer'le sorulup fasl olunmuş olmayup ve on beş yıl mürûr eylemeyen da'vâların hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' mâl-ı vakfdan bel' u ketm itmîşler ise –ki, bi-hasebî'ş-şer'î'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola– erbâb-ı hukûka bî-kusûr hakların alıvirdükden sonra üzerine ne makûle nesne sâbit olup ve ne mikdâr hukûk-ı nâs alıvirildüğün mufassal defter idüp dahı tevliyete yarar müstekîm kimesneye arzeyelesin ki, tevliyet ana tevcîh olunup berât-ı şerîfüm virile.

[Yev]mü'l-Ahad, fi 28 Safer, sene: 976

Yazıldı.

1968

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Timar sahibi bir kişinin iki dirlik birden tasarruf etmesi münasip olmadığından, hem gedüğe hükm-i şerîf alıp hem de Amid nahiyesinin Sadırlı köyünde timar sahibi olduğu bildirilen Ahmed adlı kişiye gedik için verilen hükm-i şerîfin elinden alınarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Ahmed nâm kimesne için; "Yarardur." diyü ziyâdelüce gedük virilmesiyçün arz olunmağın ziyâde gedüğe emr-i şerîf virilmiş. Mezbûr Âmid nahiyesinde Sadırlı nâm karyeden on bin akça tîmâra mutasarrıf olup; "Tîmârı mahlûldür." diyü ba'zı kimesneler tâlib olmağın **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye i'lâm olunduğı gibi olup mezbûrun tîmârı var iken gedüğe dahı vech-i meşrûh üzre hükm-i şerîf almış ise bu makûle tîmâr tasarruf iden kimesnelere gedüğe arzeyeleyüp iki dirlik tasarruf itdürmek münâsib değildir. Gereğı gibi mukayyed olup anun gibi tîmâr tasarruf eyleyen* sipâhîye ve sipâhî-zâdeye gedük tasarruf itdürmeyüp ve arz virmeyüp ve mezbûrun elinde ziyâde gedüğe hükm-i şerîfî var ise elinden alup mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1969

Mısır'da tıp ilminde mahir oldukları duyulan Serirüddin ve Ahmed adlı tabiplerden daha hâzık ve Südde-i Saâdet'te hizmette bulunmaya kâdir olanının Südde-i Saâdet'e irsali.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî selh-ı Safer, sene: 976

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mahrûse-i Mısır'da olan tab[î]blerden Serîrüddîn ve Ahmed nâm kimesneler ılm-i tıbda mehâretleri ve her vechile fenlerinde hazâkatleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ehil kimesnelerden tettebbu' u tecessüs idüp göresin; her kankısı ki, ılm-i tıbda hâzık u mâhir olup Südde-i Sa'âdet'de hıdmete kâdirler ise Atebe-i Ulyâm'a gönderesin.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine virildi; Alî Çavuş ile.

1970

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Ulûfeli acemi-oğlanlardan üç yüz neferin kapıya çıkarılması.

Hâliyâ ulûfelü acemî-oğlanlardan üç yüz neferi kapuya çıkmak emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, ulûfelü oğlanlardan eski olup çıkmağa müstehıkk olan oğlanlardan yollarınca üç yüz neferin emrüm* üzre yazup kapuya çıkarasın.

Yazıldı.

Oğluna virildi. Fî selh-ı Safer, sene: 976

1971

Sâbıkâ Budun Defterdârı olup vilâyet tahrîr iden Sâdık Çelebî'ye

Halen vilâyet tahrir etmekte olan Sadık Çelebi'nin Van, Erciş, Bitlis, Bargiri, Muş ve Adilcevaz sancaklarının tahririne de memur edildiği.

hüküm ki:

Hâliyâ Van ve Erciş ve Bitlis ve Bârgîrî ve Muş ve Âdilcevâz sancaklarının tahrîri hıdmetin dahı sana emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bi'l-fi'l tahrîr itdüğün yirlerün me'mûr olduğun üzre tevzî'ı hıdmetin tamâm idüp bertaraf eyledüğünden sonra zikrolunan sancakların defteri varup vusûl buldukda alup dahı emrüm üzre kemâl-i adâlet* ü istikâmet ile tahrîr eylesin.

1972

Sidrekapsi nahiyesinde Yesik (?) Ilıcası yakınındaki bâzârgâhta rûz-ı hıdırilyasda on gün süreyle pazar kurulmasının kararlaştırıldığı hususunun civardaki kaza kadılarınca halka ilân ettirilmesi.

Yazıldı.

Alî Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî selh-ı Safer, sene: 976

Selanik ve Yenice-i Vardar ve Karaferye ve Serfice ve Alasonya ve Yenişehir ve Manastır ve Tırhala ve Çatalca ve Pirlepe ve Kesterye ve Filorina ve Üsküb ve Kratova ve Köstendil ve İştib ve Ustrumca ve Avrethisâr ve Siroz ve Drama ve Zihne ve Gümülcine ve Kara[su] Yenicesi kâdılarına hüküm ki:

Sidrekapsi nâhiyesinde Yesik (?) Ilıcası kurbinde hâdis olan bâzâr-gâhda rûz-ı hıdırilyasda ibtidâ cem'ıyyet olup on gün bâzâr turmak ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazânuzda vâkı' olan cem'ıyyet ü bâzâr yirlerinde gereği gibi tenbîh ü nidâ itdüresiz ki, anun gibi tüccâr ve gayri tâyifeden ticâret için varmak isteyenler varup on gün mikdârı oturup bey' u şirâlarında olup ol bâbda kimesne mâni' u müzâhım olmaya.

Yazıldı.

Hâcî Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî selh-ı Safer, sene: 976

1973

Tekeili beğine ve Antâliyye kâdisına hüküm ki:

Yemen'e gönderilecek gemilerin inşası için tedarik edilen gemi ağaçlarından hâlen gönderilmemiş olan iri gemi ağaçlarının navlun ile gemi tedarik edilerek âcilen Süveys İskelesi'ne gönderilmesi.

Bundan akdem; "Yemen'e gidecek gemiler mühimmi için ağaçlar kesilüp Payas İskelesi'ne indürüp Süveys İskelesi'ne gönderesiz." diyü emrolunmağla ihzâr olunan ağaçların hurdeleri navlun ile rencber gemilerine tahmîl olunup irsâl olunup irileri anda kalmağın anlara dahı rencber gemileri tedârük olunup tahmîl olunup mu'accelen gönderilmesi mühimmi ü lâzım olmağın Mâliyye tarafından; "Mukâta'âtdan navlun akçası virile." diyü hükm-i şerîfüm gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i şerîfüm muktezâsınca anda kalan iri gemi ağaçları için dahı mu'accelen navlun ile [gemi] tedârük idüp tahmîl eyleyüp Süveys İskelesi'ne göndermek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresin ve zikrolunan ağaçların navlunı harcı ol cânibde olan mukâta'âtdan virilmek için gönderilen hükm-i şerîf mücebince taleb olunup hemân neylersenüz eyleyüp zikrolunan gemi ağaçların eğlendürmeyüp Süveys İskelesi'ne göndermek ardınca olasıdır. Husûs-ı mezbûr mühimmdir; ihmâlden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; ihmâl oluna, mu'âteb olursunuz; ana göre mukayyed olasıdır.

Ferruh Beğ oğlu Hüseyin Çavuş'a virildi.

Bir hüküm dahı; "Mukaddem kapu[d]ân varup tahmîl eylediyse mukayyed olmayasın." diyü ve; "Çavuşbaşından mukaddem âdem gitmişdür; nicedür?" diyü hüküm yazılmışdur.

Yazıldı.

Âdemisi Mahmûd'a virildi. Fî selh-ı Safer, sene: 976

1974

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Rudnik Ma'deni üzerinde olan

Rudnik Madeni'nde demir yuvalak işlenmesi işinin rûz-ı kasıma kadar bitirilmesi; ayrıca bu işte görevli yörüklerin de yoklanarak defterinin gönderilmesi.

Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "bu senede Rudnik Ma'deni'nde işlenmek emrolunan demür yuvalaklardan iri badaluşka toplarıyçün mâh-ı Safer'ün yedinci gününe değin üç bin beş yüz aded demür yuvalağı işlenüp ve el-ân işlenüp günden güne ziyâde olmak üzre olup ammâ; ba'zı yörük tâyifesi hıdmetlerine kılet üzre geldüklerin" bildürmüşsin. İmdi; ol husûs mühimmât-ı umûrdandır. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, husûs-ı mezbûrda kemâl-i ikdâm ve cidd-i ihtimâm ile mukayyed olup ma'den-i mezbûrda emrolunan demür yuvalakları rûz-ı Kâsım'a değin işletdüresin ve anda hıdmet üzre olan yörük tâyifesin yoklayup emrüm üzre anda hıdmetlerine varanları ve varmayanları hakîkatî üzre defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, varmayanların mahsûlleri mevkûfa zabtoluna. Bu bâbda gereği gibi basîret üzre olup sene-i sâbıkda olduğu üzre müşevveş olmakdan hazer idesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî selh-ı Safer, sene: 976

Yazıldı.

1975

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Paşa sancağının Horpişte nahiyesinde İci (?) vs. köylerden timar sahibi olan Divâne Hüseyin'in yakalanması.

Paşa sancağında Horpişte nahiyesinde İci (?) nâm karye ve gayriden beş bin tokuz yüz toksan tokuz akça tîmâra mutasarrıf olan Dîvâne Hüseyin'ün elegetürilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi mezbûr Delü Hüseyin bir tarıkla tîmârın bırakmak nâmına deftere varursa berâtın elinden alup kendüyi habsidüp arzeyeleyesin.

1976

Lapseki, İne ve Tuzla'da yapılmakta olan pekmezin ölçü ve evsafında hile yapılmaması için kadıların pekmezcilere tenbihatta bulunması.

Yazıldı.

Muhtesibe virildi. Fî selh-ı Safer, sene: 976

Lapseki ve İne ve Tuzla kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzdan gelen bekmezün destîleri on iki vukıyye almayup eksük alup ve bekmezi dahı koyı olmayup sulı olup ve destîlerin nısfına değin bekmez toprağı koyup kâlib itdükleri i'âm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi taht-ı kazânuzda bekmez eyleyen kimesneleri getürdüp gereğı gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, min-ba'd bekmez destîlerin âdet-i kadîme üzre on iki vukıyyeden eksük alur eylemeyüp ve bekmezlerin koyı eyleyüp ve destîye aslâ bekmez toprağı komayup sâfî bekmez koyalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh destîlerin on iki vukıyyeden eksük alur eyleyeler* ve destîye toprak koyup sulı eyleyeler, gereğı gibi haklarından gelindükden gayri siz dahı mu'âteb olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup bu emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevteylemeyesiz.

Yazıldı.

Edirne muhızırları kethudâsına virildi. Fî selh-ı Safer, sene: 976

1977

Edirne'de Koyun Emîni olup Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından olan

Kasapların Edirne zahiresi için Eflak'tan kendi paraları ile alarak getirdikleri koyunlara Edirne'deki koyun emini tarafından müdahale edilmemesi.

Bâli'ye hüküm ki:

Hâliyâ Edirne Kâdîsı [ ] *dâmet fazâyilühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Edirne kassâbları meclis-i şer'a gelüp; "Koyun hıdmetine ta'yîn olunan Bâli Çavuş bizüm Eflak'dan kendü akçamızla satun alup Edirne zahîresiyçün getürdüğümüz koyunlarımız girift idüp on beş-yiğirmi gün salıvirmeyüp şehre muzâyaka virüp rencîde ider. Sene-i sâbıkada; "Edirne kassâblarının Eflak içinden getürdükleri koyunlarına dahlolunmayup ihtiyâc zamânında gönüllü haymâne koyunlarından dahı virile." diyü mukaddemâ Mahmûd Çavuş'a hükm-i şerîf virilmiş idi." [diyü] ol bâbda girü hükm-i şerîf recâ eyledüklerin" bildürdi. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, celeblerin ve celeb-keşlerin Eflak vilâyetinden getürdükleri koyunlardan karşılayup almayup kendü akçalarıyla Edirne zahîresiyçün aldıkları koyunlarına emr-i şerîf-i sâbıkâ muhâlif kimesneyi dahlitdurmeyüp anun gibi muzâyaka lâzım geldükde haymâne koyundan dahı olıgeldüğü üzre sâbıkâ virilen hükm-i şerîf muktezâsınca mu'âvenet ideler. Ol bâbda kimesneye te'allül ü nizâ' itdirmeyesin.

1978

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 4 Rebî'ü'l-evvel, sene: 976

Hamid sancağında şekavet yapıp mahkemeye gelmeyen suhtelerin hakkından gelinmesi.

Hamîdili beğine hüküm ki:

Bundan akdem; "livâ-i Hamîd'de ba'zı sùhtevât cem' olup şekâvet üzre olduklarında elegetürilmek için âdem gönderildükde gaybet eyleyüp hâliyâ Yalvaç kazâsında altmış nefer sùhte cem' olup fesâda mübâşeret eyledüklerinde elli nefer âdem gönderilüp Yalvaç kazâsında mülâkât olup meclis-i şer'a da'vet eyledüklerinde itâ'at itmeyüp mücâdele vü muhârebeye meşgûl olup içlerinden Siyâh ve Saru nâm sùhteler iki nefer sùhte ile dahı katlolundukdan sonra sâyiri gaybet idüp ve dört neferin dahı tutup getürdüklerinde oğlan çeküp ve fesâd eyledükleri bi-hasebi'ş-şer' sâbit olmağın "Nefs-i Isparta'da siyâset oluna." " diyü bildürmişsin. **[Buyurdum ki:]**

Vusûl buldukda, sùhte adına olup tüfenk ü yarak kullanup da'vet-i şer' olundukda itâ'at itmeyeler, ol asıl kimesnelerün haklarından gelesin. Ol kâtâlde katlolunanun demi hederdür; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

Mezbûr kâdiya virildi.

1979

Hâliyâ Kestel Kâdisı olan Mevlânâ Pîr Ahmed'e hüküm ki:

Hüdavendigâr sancağını tahrir eden Hüdavendigâr Sancakbeyi Abdurrahman Bey'in Şam'da teftiş hizmetine memur edilmesinden dolayı tahrir hizmetine Kestel kadısı Mevlânâ Pîr Ahmed'in memur edildiği.

Bundan akdem Hudâvendigâr sancağın müceddeden tahrîr eyleyen livâ-i mezbûr Beği Abdurrahmân dâme izzühûya vilâyet-i Şâm'da âhar teftiş husûsı emrolunmağın livâ-i mezbûrun tahrîrin sana emridüp **buyurdum ki:**

Âdemün gönderüp müşârun-ileyhden defterleri alup defter-i hâkânî kâtiblerinden tahrîr-i mezbûra Kâtib ta'yîn olunan Husrev ile müşârun-ileyh tahrîr eylediği yirleri emânet ü istikâmetle itmâma irişdüresin. Bu bâbda mîr-i müşârun-ileyhe dahı emr-i şerîfüm virilmişdür; te'hîr itmeyüp varup emrolunan üzre sâyir vilâyet tahrîr olunduğu üzre tahrîre mübâşeret eylesin.

1980

Şili ve Gebze kazalarında bulunan bezir tohumunun, mirîye gerekli olan kadarı görevliler tarafından satın alınmadan başkalarına satılması.

Yazıldı.

Mu‘temedler kethudâsına virildi. Fî gurre-i Rebî‘u'l-evvel

Gekbovize ve Şili kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda bezr tohmı âhara bey‘ olunmayup mîrîye bey‘ olunmasın emridüp
buyurdum ki:

Min-ba‘d taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan bezr tohmı âhara bey‘ itdürmeyüp mîrî
cânibi[n]den bezr tohmı cem‘ itmeğe varan kimesnelere bahâsıyla bey‘ itdürüp mîrîye kifâyet
mikdârı alınmadın emre muhâlif âhara bey‘ olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.